

Ügyiratszám: SZOC/615-5/2019

Ügyintéző: Korpai Tibor

Előterjesztés

- a Szociális, Egészségügyi és Ifjúsági Bizottsághoz -

**a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szakmai
alapdokumentumainak módosítására**

Tisztelt Bizottság!

Nyírpazony Nagyközség Önkormányzata és Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata között - a Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulás megszűntetése kapcsán - 2017 novemberében ellátási szerződés jött létre (nyilvántartásba véve: SZOC/9925-1/2017 iktatószámon), melyet a Közgyűlés a 244/2017. (X.26.) számú határozatával hagyott jóvá, és amely alapján 2018.01.01-től Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a fenntartásában lévő intézmények útján biztosította Nyírpazony Nagyközség részére az étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátás, támogató szolgáltatás, idősok, fogyatékosok és pszichiátriai betegek nappali ellátása, a fejlesztő foglalkoztatás, családok átmeneti otthona, a gyermekek átmeneti otthona, bölcsőde, valamint a család -és gyermekjóléti szolgáltatás feladatainak ellátását.

Nyírpazony Nagyközség Önkormányzata 2018 decemberében - a 72/2018. (XII.13.) önkormányzati határozata alapján - kezdeményezte az említett szerződések módosítását, abból a célból, hogy a jövőben kizárólag a család -és gyermekjóléti szolgáltatás biztosítására korlátozódjon az Önkormányzatok közötti együttműködés.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a 70/2019.(IV.25.) számú határozatával elfogadta a Nyírpazony Község Önkormányzatával létrejött ellátási szerződés és az ahhoz kapcsolódó kiegészítő szerződés módosítását, mely 2019. július 1. napján lép hatályba. Ez alapján a családok átmeneti otthona, gyermekek átmeneti otthona és bölcsődei szolgáltatást az ellátási szerződés módosításának hatályba lépésétől a Nyírpazonyi lakosok részére nem biztosítja a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény, ezért szakmai dokumentumaiban az ellátási terület módosítása szükséges.

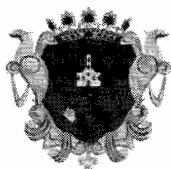
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének 30/2010. (XI.12.) számú, a Közgyűlés bizottságai feladatai és hatáskörei megállapításáról szóló önkormányzati rendelet 13.§ (4) pontja értelmében a bizottság gyakorolja az önkormányzati fenntartású személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti intézmények alapdokumentumai jóváhagyására vonatkozó fenntartói jogosítványokat, így azokat a hatáskörrel rendelkező Szociális, Egészségügyi és Ifjúsági Bizottság hagyja jóvá.

Kérem a Tisztelt Bizottságot, hogy a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény családok átmeneti otthona, gyermekek átmeneti otthona és bölcsődei szolgáltatások ellátási területét érintő változások, 2019. július 01-én hatályba lépő szakmai- és szervezeti alapdokumentumaiban történő átvezetését mellékleteivel együtt elfogadni szíveskedjen.

Nyíregyháza, 2019. június 20.

Tisztelettel:

**NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS
KÖZGYŰLÉSE
SZOCIÁLIS, EGÉSZSÉGÜGYI ÉS IFJÚSÁGI BIZOTTSÁGA**

...../2019. (VI.24.) számú

h a t á r o z a t – t e r v e z e t

**a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény módosított
alapdokumentumainak elfogadásáról**

a Bizottság

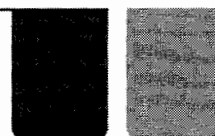
az előterjesztést megtárgyalta és az abban foglaltak alapján a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény alapdokumentum módosítását a SZOC/615-5/2019. számú előterjesztésben foglaltak szerint 2019. július 01-i hatállyal elfogadja, záradékolására Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése Szociális, Egészségügyi és Ifjúsági Bizottsága Elnökét felhatalmazza.

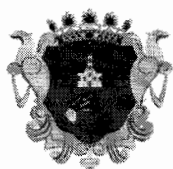
Nyíregyháza, 2019. június 24.

Dr. Rákóczi Ildikó
a bizottság elnöke

A határozatról értesülnek:

1. Címzetes főjegyző
2. Szabolcs—Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
3. Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ
4. Irattár

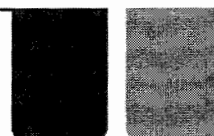

**NYÍREGYHÁZA
MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERI HIVATALA**

SZOCIÁLIS és KÖZNEVELÉSI OSZTÁLY

4401 NYÍREGYHÁZA, KOSSUTH TÉR 1. PF.: 83.
TELEFON: +36 42 524-585; FAX: +36 42 524-586
E-MAIL: NYHSZOC@NYIREGYHAZA.HU

1. számú melléklet a SZOC/615-5/2019. iktatószámú előterjesztéshez

**NYÍREGYHÁZI GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSI
INTÉZMÉNY**

**CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA
SZAKMAI PROGRAM**

2019.

I. Intézmény azonosító adatai:

Az intézmény megnevezése: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

Szervezeti egység megnevezése: Családok Átmeneti Otthona

Az intézmény székhelye: 4400 Nyíregyháza, Tokaji út 3.

A szervezeti egység címe: 4400 Nyíregyháza, Tokaji út 3.

Az intézmény alaptevékenysége:

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv., valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998.(IV.30) NM rendeletben foglaltak szerinti átmeneti gondozást biztosít.

Az intézmény működési területe: Nyíregyháza Megyei Jogú Város területe

Az intézmény fenntartó neve, címe: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata
4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

Engedélyezett férőhelyek száma: 40 fő

Szakmai ellenőrző szervek: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatal 4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5.
NYMJV Polgármesteri Hivatala Szociális-és Köznevelési Osztály (4401 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.)
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata 4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

A Családok Átmeneti Otthonának küldetése:

A gyermekjóléti szolgáltatás minőségének, hatékonyságának javítása, a szolgáltatást igénybevevők és a szakemberek segítése a megfelelő szolgáltatás kiválasztásában.

Szolgáltatásainkat a szociális munka értékei alapján tervezzük és működtetjük - a módszertani útmutatókban meghatározott - célcsoport számára. A szolgáltatások tartalma megfelel a valódi szükségleteknek és követi a szükségletek változásait. Alkalmazzuk a megvalósítható innovációkat, törekszünk új, hatékony eljárások kidolgozására és bevezetésére.

Ösztönözzük az önszorgó folyamatok elindítását, törekszünk arra, hogy az ellátottjaink aktívan vegyenek részt a segítő folyamatokban.

Intézményünk a preventív és korrektív rendszerszemléletű szociális munka keretében komplex segítséget nyújt az intézmény szolgáltatásait igénybevevők önálló életvitelének és készségének, képességének, kompetenciájának megőrzéséhez, erősítéséhez, fejlesztéséhez.

Munkánk során kulcsfontosságú a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával a kliensek szegénysége és társadalmi kirekesztődés elleni küzdelem, valamint az egyének, családok, közösségek társadalmi helyzetének javítása.

Alapelvünk az emberi méltóság tisztelete, az önkéntesség az együttműködésen alapuló személyes szolgáltatás, a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, az egyén szükségleteire szabott holisztikus szemléletű segítségnyújtás, valamint az egyént körülvevő természetes és mesterséges erőforrások közötti hatékony, egymást segítő, építő jellegű együttműködés.

Az átmeneti gondozás a gyermekek védelmének rendszerén belül a személyes gondoskodás körébe tartozó gyermekjóléti alapellátás.

A Családok Átmeneti Otthona 2002. május 1.-én kezdte meg működését.

Helyi adottságok:

A Családok Átmeneti Otthona Nyíregyháza peremterületén, raktárépületekkel körbevett telephelyen helyezkedik el. Az intézmény közvetlen vonzáskörzetében hajléktalan ellátást nyújtó nappali intézmény, vasúti átjáró, forgalmas főút, nyíregyházi vásártér (KGST) piac található.

Az épület akadálymentesített, udvari területe a gyermekek biztonsága érdekében kerítéssel körbezárt.

A Családok Átmeneti Otthona 40 fő ellátott (szülő és gyermek) befogadásáról tud gondoskodni két emeleten, 20 lakószobában. Minden család részére külön lakószoba biztosított, szintenként 3 konyha, vizes blokk, mozgáskorlátozott fürdőszoba WC-vel a földszinten mosókonyha, kapcsolattartó szoba, a második emeleten közösségi szoba áll a lakók rendelkezésére. Az épület alkalmas éjszakai és nappali tartózkodásra. Az otthonban folyamatos munkarend szerinti munkavégzés van.

A Családok Átmeneti Otthona (**Nyíregyháza, Tokaji út 3.**) épülete előtti bejárat akadálymentesített, az épület mozgássérült lifttel ellátott.

Az ellátási terület, ellátottak köre

Az ellátási terület sajátosságai:

Az elmúlt években Nyíregyháza város lakosságának életminőségére és életkörülményeire jellemző tapasztalat a foglalkoztatottság növekedése, az átlagjövedelem emelkedése ezzel összefüggésben a szegénységben élők aránya csökkent és a városlakók szubjektív megítélése

javult. A gyermekes háztartások rendszerére jellemző, hogy a város, a helyi ellátórendszer alakítása során igyekszik nyomon követni mindazokat a társadalmi, gazdasági és jogi változásokat, amelyek hatással bírnak a szociális és gyermekjóléti ellátások rendszerére. A cél továbbra is, a jól célzott, a támogatásra szoruló egyéneknek, családoknak valós segítséget nyújtó támogatási rendszer fenntartása. A célorientált helyi ellátórendszer kialakításával és fenntartásával összefüggően Nyíregyháza város közigazgatási területén csökkent a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma.

Az átmeneti gondozást igénybe vevő gyermekes családok esetében is az ellátás igénybe vételének okaként már nem tapasztalható, a korábban indokként megjelölt munkanélküliség, és az abból adódó megélhetési nehézség, egzisztenciális bizonytalanság. Jelenleg az átmeneti gondozás szükségességét igénybe vevő ok elsősorban a váratlan, előre nem látható krízishelyzetek kialakulása, amely meggyengíti a család önműködésének funkcióját. Az ellátást igénybe vevő családok lakhatási problémákkal küzdő, nehéz élethelyzetben lévő töredék és komplex családok, akik esetében az átmeneti gondozás fő feladata a társadalmi integráció segítése, felkészítésük az önálló életvitelre.

A család egységes funkciójának megerősítésében, a krízis helyzet kezelésében és megszüntetésében segítséget nyújt az intézménynek a helyi gyermekvédelmi ellátórendszer.

A családok támogatása a családban hatékonyan működő erőforrások felkutatására és ezen erőforrások eredményes működtetésére irányul, mely hozzájárul a család szocializációs funkciójának minél szélesebb körű kibontakozásához.

Az intézmény célja, feladatai, alapelvei

Az alapellátás keretében a családban nevelkedő, rászoruló gyermekeket ideiglenes jelleggel az életkorához, egészségi állapotához és egyéb szükségleteihez igazodó, szükség szerinti ellátást biztosító – a Gyvt.-ben meghatározott ideig tartó – átmeneti gondozásban kell részesíteni.

A gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról (a továbbiakban: szükség szerinti ellátást) kell gondoskodni.

Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és a szülője, ha az elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől.

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény önálló szervezeti egységként működik a Családok Átmeneti Otthona, amely az alapellátás keretében a gyermek és szülője, illetve a várandós anya számára alaptevékenységként biztosítja – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendeletben foglaltaknak megfelelően – az átmeneti gondozást.

A Családok Átmeneti Otthonának célja

- Hozzájáruljon a gyermek testi, lelki, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez, jólétéhez.
- Elősegítse a gyermek vérszerinti családjában történő nevelését.

- Hozzájáruljon a veszélyeztetettség megszüntetéséhez, a kialakult veszély megszüntetéséhez.
- Segítséget nyújtson a gyermek családból történő kiemelésének megelőzéséhez.

A Családok Átmeneti Otthonának feladatai

A Családok Átmeneti Otthona megszakítás nélküli munkarend szerint működő bentlakásos intézmény, amely az alapellátás keretében a gyermek és szülője, illetve a várandós anya számára alaptevékenységként biztosítja a Gyvt. 51. §-ának (3) bekezdése szerinti átmeneti gondozást.

Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életének betöltéséig vagy - ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll -, legfeljebb 24. életének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától. A nagykorú testvér tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyának fennállását félévente igazolni kell.

A családok átmeneti otthona legalább tizenkettő, de legfeljebb negyven felnőtt és gyermek együttes ellátását biztosítja.

A családok átmeneti otthona a felnőtt és a gyermek együttes ellátása során

- befogadja az életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis miatt otthontalanná vált, továbbá védelmet kereső szülőt és gyermekét,
- befogadja a válsághelyzetben lévő bántalmazott vagy várandós anyát, illetve a szülésetről kikerülő anyát és gyermekét, valamint a várandós anya kérelmére az anya élettársát vagy férjét,
- biztosítja az ellátást igénylő gyermek átmeneti gondozását és befogadja otthontalanná vált szüleit,
- segítséget nyújt a szülőnek gyermeke szükség szerinti ellátásához, gondozásához, neveléséhez,
- biztosítja a szülő számára a gyermekével való együttes lakhatást és a szükség szerinti ellátást,
- a szülőknek az ellátás mellett jogi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget nyújt,
- közreműködik - a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve - az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében.

Az ellátás formájára, módjára, mértékére szólóan az ellátást nyújtó és az ellátást igénybe vevő Megállapodást köt.

Az átmeneti gondozásra vonatkozó alapelvek:

- Diszkrimináció-mentesség: Az átmeneti gondozást az ellátási területünkön élő, érvényes nyíregyházi lakcímmel rendelkező lakos igénybe veheti, mely semmilyen szociális, etnikai, vallási, demográfia, egészségi ismérv alapján nem korlátozható.
- Nyitottság: a családok átmeneti otthona, az egyén vagy a család problémáinak megoldásában akkor vesz részt: ha az ellátást igénylő segítséget kér, vagy a felajánlott segítséget elfogadja. E segítő kapcsolat alapja az együttműködés, mely során mindkét félnek lépéseket kell tennie a kedvezőtlen körülmények elhárítása érdekében.

- A család komplex szemlélete: A család egy tagjának nyújtott segítség az egész család összetartó erejét növeli, feltételezve, hogy a belső és külső erőforrások fokozásával a hiányzó funkciók visszapótlódnak.
- A megoldások személyiséghez kötöttsége: Az intézménynek az egyén, a család problémájának vizsgálata során egyedileg kell mérlegelnie a segítségnyújtás legcélszerűbb körülményeknek megfelelő módját. Látni és láttatni szükséges, hogy az ellátást igénybe vevő milyen belső környezeti erőket, képességeket és készségeket tud mozgósítani helyzete megoldásához.
- Diszkréció: Az intézménnyel kapcsolatba kerülőkről adat nem szolgáltatatható ki illetéktelen személyeknek, az intézmény minden munkatársa titoktartásra kötelezett. A gyermekjóléti szolgáltatás során a hatályos jogszabályokat kell alkalmazni. Bűncselekmény gyanúja esetén a büntetőeljárási törvényben foglaltak szerint kell eljárni. Az intézmény birtokába került adatok kezelésekor betartjuk a hatályos adatvédelmi rendelkezéseket, az intézmény adatvédelmi szabályzatát.

Az intézmény ellátottjainak szükségleteihez igazodó szolgáltatások

1. Konfliktuskezelési szolgáltatás - Facilitáció
2. Konfliktuskezelési szolgáltatás - Mediáció
3. Zenés-táncos gyermekcsoport
4. Iskolai felzárkóztatás
5. Szabadidős gyermekprogramok
6. Hasznos javak mentése

Facilitálás – Resztoratív technikával

A tevékenység célja:

A szülők, a gyermekek, a fiatalok által elkövetett konfliktusok megelőzése, kezelése, tágabb értelemben az egyre komplexebb társadalmi konfliktusok hatékony feloldása, egy problémamegoldó és humánus vitarendezési módszerek kidolgozását és interdiszciplináris alkalmazását.

A program bemutatása:

A program során összehívjuk a konfliktusba kerülőket a családjukkal, közvetlen környezetükkel együtt nemcsak ítélkezési célból, hanem elősegítve a rehabilitációjukat. A sérelmet okozó eset megbeszélésével segítenek az áldozat kárának megtérítésében és a lelki egyensúlyának helyreállításában, de gondoskodnak az elkövető felelősségvállalásáról, a társadalomba való visszailleszkedéséről is. Emellett az érzelmek kifejezése mentén történő megbeszélés biztosítja az érintett személyek traumatikus élményeinek feldolgozását és az áldozati stigma feloldását.

Konfliktus kezelési szolgáltatás – mediáció

Mediáció szolgáltatás célja a vitás feleket hatékonyan segíteni a közöttük felmerült problémák megoldásában, a felek közötti kapcsolatok rendezésében, a közöttük lévő együttműködés helyreállításában, megújításában. A mediációs ülést megelőzi az előkészítő beszélgetés, amely külön-külön négy szemközti beszélgetés. Az előkészítő beszélgetés során a felek megismerik a mediáció módszerét, így el tudják dönteni, hogy ezzel a technikával szeretnék-e megoldani a problémájukat.

Zenés-táncos gyermekcsoport

A családok átmeneti otthonában élő gyermekek körében népszerűek a zenés-táncos elemeket tartalmazó programok, ezért intézményünk a 2016. évben resztoratív technikára épülő zenés-táncos szolgáltatást indított. A csoportkohézió kialakulása közben folyamatosan fennálló probléma volt az eltérő korosztályból érkező gyermekek között a türelmetlenség, tolerancia hiánya, amelynek a kezelésében a resztoratív technika, mint speciális konfliktus kezelési módszer eredményre vezetett.

A szolgáltatás célcsoportja az átmeneti otthonban élő gyermekek.

A szolgáltatás három részből áll, csoportfoglalkozásokból, műhely munkákból, illetve a közösség építésből. A gyermekek által kiválasztott, majd kidolgozott koreografált előadásokat intézményi előadáson kerültek bemutatásra. A csoportmunka elején elsődleges feladat volt, a csoport vegyes életkorú tagjainak motiválása a közös munkára, a csoportszabályok közös megalkotása, illetve annak betartása.

A gyermekek kommunikációs problémái, illetve korlátozott lehetőségeik megnehezítik számukra az önkifejezést, tehetségük bemutatását, az egészséges testmozgás iránti érdeklődésük felébresztését, annak kibontakoztatását. A csoporttagoknál nagy érdeklődést váltott ki a zenés- mozgás, a koreográfia elsajátítása, valamint a resztoratív kör keretein belüli beszélgetések.

Iskolai felzárkóztatás

A szolgáltatás célja a családok átmeneti otthonában élő alapellátás és védelemben vétel keretében gondozott, hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek korrepetálással történő felzárkóztatása, tanulmányi eredményük javítása.

Az iskolákban gyakran nincs arra lehetőség, hogy egyéni formában, differenciáltan foglalkozzanak a pedagógusok a gyermekekkel, egyre kevesebb a lehetőség a gyengébb képességű, hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására. A korrepetálásokon, az intézmény munkatársai segítik a gyermekeket egyéni, illetve csoportos foglalkozás keretében a tananyag megértésében, a házi feladat elkészítésében, illetve a szolgáltatás keretében segítséget nyújtanak a gyermekeknek a megfelelő tanulási módszer elsajátításában, valamint a szülőknek az együtt tanulás, a következetesség, a tanulás, mint érték kialakításában.

Szabadidős gyermekprogramok

Az intézmény az átmeneti otthonban élő gyermekek és családok számára heti rendszerességgel **szabadidős elfoglaltságot** biztosít, ahol szakemberek felügyelete mellett a résztvevők egyrészt képességet, készséget fejlesztő programokon vesznek részt, másrészt szabadidejüket hasznosan töltik. Ezek a programok alkalmasak arra, hogy az eltérő szociális környezetből, kultúrából érkező gyermekek toleranciát tanuljanak, megtapasztalják a „másság” elfogadását, ill. olyan programokhoz juthassanak, amelyeket a szülők anyagi és egyéb okokból nem képesek biztosítani számukra.

Az intézmény a nevezetes ünnepekhez kapcsolódóan közösségformáló szerepet is betöltve rendszeresen foglalkozásokat és programokat szervez az ellátást igénybe vevők számára. A programok keretében közös főzéssel, társasjátékokkal, vetélkedőkkel egybekötött családi napot, a nevezetes ünnepekhez kapcsolódóan közös ünnepségeket –húsvét, karácsony stb.-, illetve az összekovácsolódást segítő közös kirándulást szervez Nyíregyháza szabadidős-és közösségi helyeire –Sóstói Vadaspark, Tófürdő, Botanikus kert, Erdei tornapálya, kondiparkok, játszóterek stb.-.

Hasznos javak mentése

Erre a szolgáltatásra a Családok Átmeneti Otthona részére biztosított bútor és ruhanemű raktár ad lehetőséget. Ide kerülhetnek be az év folyamán mindazok a használt, de még jó

állapotban lévő bútordarabok, ruhaneműk, egyéb konyhai és háztartási felszerelési tárgyak, amit a lakosság felajánl a rászorulóknak részére.

A családok átmeneti otthona az ellátást igénybe vevők szükségleteihez igazodva a következő szolgáltatások bevezetését tervezi

Szülőcsoport

A szolgáltatás célja:

Szülőcsoport a csoport összetételétől és igényeitől függően kétheti rendszerességgel kerülnek megszervezésre, témái egy-egy élethelyzethez, fejlődési mérföldkőhöz kapcsolódnak.

Elsődleges célja a prevenció: megismerni mindazokat a fejlődéslélektani sajátosságokat, amik az adott fejlődési korszakban jellemzik a gyerekeket, felismerni, hogy a saját gyermeküknél milyen stratégiák segíthetnek át ezen a fontos fejlődési időszakon. A szülőcsoporton egymástól is tanulnak és a csoport ideje alatt intenzív élményekre és belátásokra tehetnek szert nemcsak gyermekükkel, hanem saját maguk szülői működésével kapcsolatban is.

A szülő csoport tervezett témái: kisgyermekkorra jellemzően a korai agresszió, ellenálló viselkedés, szobatisztaság kialakulása, elalvás körüli nehézségek, testvérféltékenység, illetve az erre az életkorban jelentkező nevelési nehézség. A szülőcsoport fókuszában áll még a kamaszkor, szülői szerepek, annak nehézségei, megfelelő kezelési stratégiák, párkapcsolati válság. A csoportfoglalkozás keretében a mentálhigiénés segítségnyújtás, önfejlesztési és önismereti módszerek átadása mellett, fontos hangsúlyt fordítunk a sorstársi közösségfejlesztés és együttműködések ösztönzésére.

A csoportvezetés kettős vezetésű, szociális munkás szakemberek irányításával történik elfogadó, toleráns, bizalmi légkörben. Fontosnak tartjuk, hogy a szülők az érintett témák feldolgozása mellett saját magukkal is foglalkozhassanak, megélik és kimondják a bennük lévő saját érzelmeiket, élményeiket, gondolataikat és igényeiket. A csoportfoglalkozások során minden alkalommal más-más szempontok szerint történtek a beszélgetések, figyelve arra, hogy mindenki kibeszélhesse magát és egy-egy témáról való beszélgetés közben a felszínre kerüljenek más, a csoporttagjait érintő bántó helyzetek is.

A szolgáltatás célcsoportja:

A családok átmeneti otthonában élő szülők.

Az intézményen belüli és más intézményekkel történő együttműködés módja

1997. évi XXXI. törvény 17. §-ának (3) bekezdése együttműködésre készíti az illetékes intézményeket a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése, valamint a gyermek családban történő nevelésének elősegítése érdekében. Az átmeneti gondozás egyik legfontosabb alapelve az, hogy a család rendszerszemléletének megközelítése mellett, a szoros együttműködés a család életében részt vett szakemberekkel, hiszen a megoldás kulcsa nem egy személy vagy szervezet kezében van, hanem mindazokéban, akik érintettek az adott esetben. A komplex segítségnyújtás érdekében, az együttműködés az érintett szakemberekkel, szervezetekkel, intézményekkel nélkülözhetetlen.

A Családok Átmeneti Otthona feladatait megvalósító tevékenységformák és szolgáltatás elemek

A Családok Átmeneti Otthon teljes körű, komplex családgondozási tevékenységet folytat, amely során figyelembe veszi az egyén és a család szükségleteit, erőforrásait.

A családgondozási folyamat szakaszai:

1. Beilleszkedési és felmérési szakasz

A család beilleszkedésének elősegítése, a személyiségük megismerése, szociális helyzetük felmérése, krízis feldolgozása, együttműködési formákban, tartalmakban való megegyezés.

2. Felmérési szakasz

A családgondozási terv készítése, amelynek célja, a szülő-gyermek kapcsolat érzelmi megalapozása, szülő felkészítése és segítése a helyes életvezetésre, a család erőforrásainak aktivizálása, probléma megoldási és konfliktuskezelési stratégiák fejlesztése, szülői szerep erősítése, önismeret fejlesztése, önálló életre való felkészítés, gyermeknevelési kérdések tisztázása.

3. Reszocializációs időszak

A családgondozás ezen szakaszában feladat a családi életvezetési minták felismertetése, konfliktushelyzetek, megoldási készségek javítása, meglévő családi kapcsolatok, természetes támogatórendszer kiépítése, erősítése, a családnak az önálló életbe való visszavezetése. A családgondozás során egyéni esetkezelés formájában, a család erőforrásait és kapacitását aktivizáljuk.

Tevékenység formák

- A családok támogatása, erősítése, a szülői kompetencia fejlesztése

Az átmeneti gondozást nyújtó intézmény, szolgáltató jellegéből adódóan fontos szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg. A családgondozás során fontos, hogy a szülők és az átmeneti otthon szakemberei közötti egyenrangú, konstruktív, partneri kapcsolat alakuljon ki.

- Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

Az átmeneti gondozás során törekedni kell az együttélés szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére. Az átmeneti otthon feladata az ellátást igénybe vevők toleranciájának, problémamegoldó képességeinek feltérképezése, erőforrásaik felkutatása, korábbi működési készségük visszaállítása segítőbeszélgetések, csoport foglalkozások, érzékenyítő programok, prevenciók szolgáltatások formájában.

Különös figyelmet kell fordítani a sajátos nevelési igényű gyermekes családok társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is, az elszeparálódás, társadalmi lemorzsolódás elkerülése érdekében, integráció céljából.

- Szabadidő hasznos eltöltése

A játéktevékenység a gyermekkor legfontosabb része, ami segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődést. Az átmeneti otthon a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. Az intézmény a szocializációs folyamat kapcsán, segíti és támogatja a szülőket abban, hogy közös játéktevékenység során felismerjék a gyermekük szükségleteit, mintát és segítséget nyújt a szülőnek egy a gyermek számára biztonságot adó, elfogadó környezet kialakítására. A játék, a közös élmények, az összetartozás

élménye lehetőséget ad a társas kapcsolatok alakulásában, a társas viselkedésmintát megismerésében, illetve a szociális képességek fejlődésében.

- Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. babafürdetés, viráglocsolás, őszi falevelek gereblyézése, karácsonyi süteményszagztatás, gyümölcssaláta készítése stb.). Az öröm forrásai az „én csinálom” élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. Az önkéntesség nagyon fontos. Ezek a helyzetek lehetőséget nyújtanak az együttműködésre, a feladatok megosztására, ok-okozati összefüggések felfedezésére, megértésére.

Családok támogatásának módszerei és lehetőségei

A családok támogatása a családban hatékonyan működő erőforrások felkutatására és ezen erőforrások eredményes működtetésére irányul, mely hozzájárul a család szocializációs funkciójának minél szélesebb körű kibontakozásához.

- Napi kapcsolattartás

A napi kapcsolattartás célja a rövid, kölcsönös informálás a család körülményeiről, a változások megismeréséről. Az egyéni igények, kérések megfogalmazására is ezen alkalmakkor kerül sor. Az interakciós helyzetet a pozitív hangvétel jellemzi, de a negatív eseményekről is tényszerű tájékoztatás történik, a szakmai etikai szabályoknak és az időkereteknek megfelelően.

- Egyéni beszélgetés

Az egyéni beszélgetés a család, a gyermek körülményeiről szóló részletes tájékozódást vagy a hosszabb megbeszélést igénylő kérdések, nevelési problémák közös átgondolását szolgáló találkozási forma. Kezdeményezheti a szülő, illetve az átmeneti otthon munkatársai. A szakmai kompetencián túlmenő kérdésben kérhető egyéb szakember közreműködése.

- Szülőcsoport foglalkozások

Elsődleges célja a prevenció: megismerni mindazokat a fejlődéslélektani sajátosságokat, amik az adott fejlődési korszakban jellemzik a gyerekeket, felismerni, hogy a saját gyereküknél milyen stratégiák segíthetnek át ezen a fontos fejlődési időszakon. A szülőcsoporton egymástól is tanulnak és a csoport ideje alatt intenzív élményekre és belátásokra tehetnek szert nemcsak gyerekükkel, hanem saját maguk szülői működésével kapcsolatban is. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésrepertoár bővítésére. A szakemberektől kapott indirekt megerősítések befolyásolhatják a szülők nevelési szokásait, új, hatékonyabb nevelési attitűdök megismerését, elsajátítását.

- Lakógyűlés

Az intézményen belül a lakógyűlés az a forma, amely az intézmény működésére, a házirendre, az érdekképviseleti fórum működésére, aktuális témákra vonatkozóan tájékoztatást ad a közösség számára, valamint a gyermekeket érintő, a szülőkkel közösen meghozandó döntések elősegítését szolgálja.

A Családok Átmeneti Otthona törvényben, rendeletben szabályozott feladatai, biztosított feladatellátások szakmai tartalma, módja

A Családok Átmeneti Otthona törvényben, rendeletben szabályozott feladataként segítséget nyújt a szülőnek gyermeke szükség szerinti ellátásához, gondozásához, neveléséhez, biztosítja a szülő számára a gyermekével való együttes lakhatást és a szükség szerinti ellátást, a szülőknek az ellátás mellett jogi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget nyújt, közreműködik - a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve - az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében.

Az átmeneti ellátás igénybe vételének módja, az elhelyezés megszüntetése

Az átmeneti ellátás igénybe vételének módja

Önkéntes alapon a szülő kérelme alapján történik. A kérelmezőt a kérelem benyújtásakor tájékoztatni kell:

- az ellátás feltételeiről – érvényes nyíregyházi lakcím szükségességéről, egészséget, fertőzésmentességet igazoló orvosi és tüdőszűrő igazolás,
- az átmeneti gondozás várható időtartamáról,
- a családok átmeneti otthonában biztosított személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásnál, ha a gyermeknek van különálló, kapcsolattartásra jogosult hozzátartozója a kapcsolattartás formájáról,
- az intézmény által vezetett nyilvántartásokról,
- az átmeneti otthon házirendjéről, napi rendjéről,
- a fizetendő térítési díj mértékéről.

A megállapodást az ellátás kezdetétől számított 15 napon belül meg kell kötni. Az ellátást a helyszínen, formanyomtatványon kérelmezni kell.

Az átmeneti gondozás megkezdésének időpontjáról a szakmai vezető értesíti a kérelmezőt az által megadott telefonos elérhetőségen.

Amennyiben az ellátás igénybevételét helyhiány miatt nem tudja az intézmény biztosítani, a kérelmezőt írásban értesíteni kell.

Az értesítés tartalmazza:

- annak okát, amely miatt nem tudja az intézmény az átmeneti ellátást biztosítani,
- ellátás iránti kérelmet az átmeneti otthon nyilvántartásba vette,
- az ellátás igénybevételének lehetséges későbbi időpontjáról, az intézmény tájékoztatja a kérelmezőt az által megadott telefonos elérhetőségen.

A kérelmet az intézmény nyilvántartásba veszi és várakozók listájába rögzíti. A későbbiekben az ellátás igénybevételének lehetséges időpontjáról a szakmai vezető tájékoztatja a kérelmezőt.

Ha a kérelmező, illetve törvényes képviselője az intézmény vezetőjének döntését vitatja, az arról szóló értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül a fenntartóhoz fordulhat. Ha az intézményvezető az ellátás igénybevételéről nem intézkedik, a kérelmező az arról való tudomásszerzéstől számított 8 napon belül a fenntartóhoz fordulhat. Ezekben az esetekben a fenntartó határozattal dönt. A beköltöző szülőnek igazolnia kell, hogy saját és gyermeke egészségi állapota nem veszélyezteti a többi lakó egészségi állapotát – háziorvosi igazolás, tüdőszűrő igazolás.

Családok Átmeneti Otthona az otthonba történő befogadásról értesíti a gyermek és a szülő lakóhelye szerinti család- és gyermekjóléti szolgálatot, amennyiben az átmeneti gondozást hatósági intézkedés előzte meg, a család- és gyermekjóléti központot,

Az elhelyezés időtartama a gondozás alapjául szolgáló ok fennállásáig, de legfeljebb 12 hónapig vehető igénybe. Ha az átmeneti gondozás időtartama eltelt, a szülő kérelmére – indokolt esetben további 6 hónappal, szükség esetén a tanítási év végéig meghosszabbítható. Az intézménybe felvett családok kötelesek havonta személyi térítési díjat fizetni, az Otthon házirendjét betartani, és a családgondozókkal együttműködni.

Elhelyezési feltételek

- a) A Családok Átmeneti Otthona 40 fő ellátott (szülő és gyermek) befogadásáról tud gondoskodni két emeleten, 20 lakószobában.
- b) Minden család részére külön lakószobát biztosítunk
- c) Szintenként 3 konyha, vizes blokk, mozgáskorlátozott fürdőszoba WC-vel a földszinten mosókonyha, kapcsolattartó szoba, a második emeleten közösségi szoba áll a lakók rendelkezésére.
- d) Az épület alkalmas éjszakai és nappali tartózkodásra.
- e) Az otthonban folyamatos munkarend szerinti munkavégzés van

Az ellátás módja

- a) Az Átmeneti Otthon biztosítja a jogszabályokban előírtakat:

- az életvitelszerű tartózkodás lehetőségét,
- tisztálkodási, mosási, főzési lehetőséget,
- a textíliával történő ellátást, és a személyes higiéné feltételeinek megteremtését,
- szükség szerint ruházatot és élelmiszert,
- az elsősegélyhez szükséges felszereléseket.

- b) A szülő munkavégzése vagy egyéb indokolt távolléte, illetve akadályoztatása esetén a családok átmeneti otthona segítséget nyújt a szülőnek gyermeke ellátásához, gondozásához, illetve segíti a szülőt a gyermekének megfelelő napközbeni ellátáshoz való hozzájutásban.

- c) A családok átmeneti otthona pszichológiai, jogi, szociális és mentálhigiénés segítséget nyújt,

így különösen a fiatal szülő, a családi krízis következtében, illetve bántalmazás, fenyegetés miatt védelmet kereső szülő és gyermek, a szociális krízis miatt bekerülő családok számára.

- d) Az ellátásra vonatkozóan az intézmény szakmai vezetője és az ellátást igénybe vevő írásbeli Megállapodást köt. A Megállapodásnak tartalmaznia kell, hogy a teljes körű ellátásból mely ellátásokat nyújtja a családok átmeneti otthona és melyeket biztosítja a szülő.

- e) Amíg a szülő semmilyen ellátást nem képes biztosítani a gyermeknek, a Családok Átmeneti Otthona teljes körű ellátást nyújt a gyermeknek.

Az ellátás megszűnésének módja

Az átmeneti gondozást meg kell szüntetni:

- a szülő kérésére,
- ha a szülő vagy a gyermek súlyos magatartási problémái miatt az intézmény az ellátás megszüntetését javasolja,
- ha az elhelyezés, ellátás alapjául szolgáló ok már nem áll fenn.

Az ellátandó célcsoport jellemzői

Az intézménybe kérheti felvételét gyermekével az a szülő, illetve várandós anyja, aki érvényes nyíregyházi lakcímmel rendelkezik.

Az Otthon befogadja:

- az átmeneti jelleggel krízishelyzetbe került teljes és csonka családokat (lakhatási problémák, pénzügyi nehézségek, családi problémák, válás, elemi csapás stb.)
- bántalmazott szülőt és gyermekét
- válsághelyzetbe került várandós anyát
- szülészetéről kikerült válsághelyzetben lévő anyát, és gyermekét

A gyermekjóléti szolgáltató, az intézmény szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja

Tömegtájékoztató eszközök igénybe vételével és segítségével – internet, regionális és helyi média (televízió, rádió, írott sajtó) - mint a gyermekjóléti alapellátás része, az átmeneti gondozást nyújtó intézmény elérhetőségéről, működéséről, feladatairól, szolgáltatásairól, aktuális programjairól nyújt tájékoztatást az intézmény. Nyíregyháza Megyei Jogú Város által működtetett honlapon szintén az intézmény működésére és elérhetőségére vonatkozó információk elérhetők. A Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény igazgatója az intézmény képviselőjében, illetve a Családok Átmeneti Otthona szakmai vezetője az intézményről rendszeresen tájékoztatást ad szakmai egyeztetéseken, tanácskozásokon, szakmai fórumokon.

Jogvédelem

Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok

A szolgáltatást igénybevevők jogainak védelme:

- A **gyermekjogi képviselő** nevét, elérhetőségét, ügyfélfogadási idejét tartalmazó tájékoztatás az átmeneti otthon hirdető táblán, jól látható helyen kifüggesztésre kerül.
- Az ellátás megkezdése esetén a családgondozó tájékoztatja az ellátásra szoruló gyermeket és törvényes képviselőjét:
  - az ellátás tartalmáról és feltételeiről, a gyermekvédelmi rendszer felépítéséről, a segítségnyújtás formáiról, a hatósági intézkedések kezdeményezéséről,
  - az intézmény által vezetett, reá vonatkozó nyilvántartásokról,
  - az együttműködés formájáról,
  - a gyermekek és szülők jogairól, kötelességeiről,
  - a gyermekjogi képviselő elérhetőségéről.

A tájékoztatásban foglaltak megismeréséről, az együttműködés szándékáról, a szülő és a gyermek is írásban nyilatkozik. Az írásos „tájékoztatási nyilatkozat” a gyermek iratanyagában kerül elhelyezésre.

A gyermek, a gyermek szülője, törvényes képviselője **panasszal élhet** a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény igazgatójánál, a Családok Átmeneti Otthona szakmai vezetőjénél, illetve az érdekképviselői fórum tagjánál, a szolgáltatást, ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében, a gyermeki jogok megsértése és a dolgozók kötelezettségének megszegése esetén. Az intézmény vezetője a panaszt kivizsgálja és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. Amennyiben az intézmény vezetője a beérkezett

panaszra nem reagál 15 napon belül, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet a panasszal élő az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat.

A szolgáltatást végzők védelme:

A szolgáltatás végzése során a Közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. rendelkezései az irányadóak.

A segítő munka során a szociális munkát végző védelemre jogosult a vele szembeni jogsértő vagy etikátlan bánásmóddal szemben.

Védelemért munkáltatójához, az intézmény igazgatójához, vagy az intézmény fenntartójához fordulhat.

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 15. § (6) bekezdése értelmében „...gyermekjóléti és gyermekvédelmi rendszerben foglalkoztatottakat - a külön jogszabályban meghatározott munkakörükkel összefüggésben - megilleti az a jog, hogy személyüket megbecsüljék, emberi méltóságukat és személyiségi jogukat tiszteletben tartsák, tevékenységüket értékeljék és elismerjék...”

A gyermekvédelmi rendszerben foglalkoztatott szakember munkája során hivatalból jár el és e tevékenységével kapcsolatban büntetőjogi védelem szempontjából közfeladatot ellátó személynek minősül.

Az ellátottak és a szociális szolgáltatást végzők jogai, etikai és magatartási szabályok:

A kliens a probléma megoldása érdekében:

- segítséget kérhet,
- joga van az intézmény szolgáltatásinak körét megismerni,
- joga van személyes adatainak védelmére,
- kellő tiszteletet tanúsít a családgondozó irányába.

A családgondozó:

- nemre, fajra, vallási hovatartozásra, szexuális orientációra tekintet nélkül segíti a segítséget kérőt,
- a kliens érdekeit tartja elsődlegesnek, de az nem sértheti mások érdekeit,
- arra törekszik, hogy az intézmény szolgáltatásai mindenki számára elérhetőek legyenek,
- esetátadással a segítő kapcsolatot indokolt esetben megszakíthatja,
- a segítő kapcsolat során a birtokába jutó információkat arra nem illetékesnek nem szolgáltatathatja ki,
- a segítő kapcsolat során lehetőségeihez mérten mindent megtesz a probléma megoldása érdekében,
- a szociális munka etikai kódexének megfelelő magatartást tanúsít.

A munkatársak szakmai fejlődése

A Családok Átmeneti Otthonának munkatársai a 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet és a 7/2018. (II.5.) EMMI rendelet alapján a kötelező továbbképzésen vesznek részt, ill. szociális szakvizsgát tehetnek. Ennek ütemezésére továbbképzési terv készül minden évben.

A kiegészítés megelőzés érdekében az intézmény szükség esetén egyéni, illetve csoportos szupervíziót szervez. A szakmai vezető az esetmunka hatékonyságát növelő megbeszéléseket szervez.

A központban kétheti rendszerességgel team-megülésre kerül sor a szakmai vezető szervezésében, melynek célja:

- a családgondozó/k, szakgondozó, gondozó/k számára problémát jelentő esetek megbeszélése,

- a törvényi változások nyomon követése,
- aktuális problémák megvitatása,
- a végzett szakmai munka értékelése.

A megbeszélések során lehetőség van a konzultációra, információk cseréjére, ezek megvitatására, közös álláspont kialakítására. A team-ülésein elhangzottakat emlékeztetőben dokumentáljuk.

Családok Átmeneti Otthona személyi feltételei

A szakmai feladatokat ellátó munkatársak a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 2. számú mellékletében meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkeznek.

A Családok Átmeneti Otthona a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a gyermekjóléti és gyermekvédelmi személyes gondoskodás formáinak szakmai létszám létszámminimum normáira vonatkozó szabályozás értelmében az alábbi szakembereket foglalkoztatja:

- családgondozó/szakmai vezető 1 fő
- családgondozó 2 fő
- szakgondozó 1 fő
- gondozó 3 fő
- pszichológiai tanácsadó
- fejlesztő pedagógiai tanácsadó
- jogász

Családgondozó/szakmai vezető

Feladataként szervezi, tervezi, segíti, irányítja és ellenőrzi az átmeneti otthon működését, szakmai munkáját, ennek elősegítése érdekében kéthetente munkatársi szakmai értekezletet szervez. Felel a családok átmeneti otthonában dolgozó munkatársak szakmai és adminisztratív munkájáért, azokat folyamatosan ellenőrzi. Kialakítja az intézmény működési rendjét, biztosítja a munkafegyelmet, és az etikai szabályok érvényesülését, ellenőrzi betartásukat. Felelős a saját jogkörében tett intézkedések helyességéért, a fenntartó szervezet utasításának végrehajtásáért az önkormányzati rendeletekben foglaltak betartásáért és betartatásáért. Felelős a rendelkezésre és kezelésére átadott intézményi vagyon megőrzéséért és állagának megóvásáért. Ellenőrzi, és aláírásával látja el a jelenléti ívet. A szakmai vezető feladata az intézmény szakmai irányítása, a feladatok ellátásának biztosítása, végrehajtásuk ellenőrzése, az intézmény Szakmai Programjában foglaltaknak megfelelően.

Dönt a benyújtott kérelmek alapján az elhelyezésről. Új család felvétele esetén – a felvételi eljárás alatt - az intézmény működésére vonatkozó jogszabályok előírásaira tekintettel a gyermekvédelmi törvény, a személyiségi és a személyes adatok védelméhez fűződő jogok messzemenő érvényesítésével köti meg a családdal az átmeneti ellátást biztosító „Megállapodás”-t, meghatározza a személyi térítési díjat, dönt az átmeneti gondozás időszakának lezárásáról.

Az elhelyezett családokról a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvényben foglaltaknak megfelelően a befogadás és a kiköltözés dátumának rögzítésével személyi nyilvántartást vezet.

Gondoskodik a családok személyes adatainak biztonságos kezeléséről.

Családgondozó

A törvényben, rendeletben szabályozott feladataként segítséget nyújt a szülőnek gyermeke szükség szerinti ellátásához, gondozásához, neveléséhez, közreműködik - a gyermekjóléti

szolgálattal együttműködve - az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszűntetésében, a család helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében. Feladata ellátása során együttműködik a gyermekjóléti szolgáltatóval, a családdal kapcsolatban álló jelzőrendszeri tagokkal, szükség esetén szolgáltatást közvetít a család számára, azok megszervezését irányítja, koordinálja. Segítő munkája során a család rendszerszemléletét alkalmazza, így törekszik az ellátást igénybe vevők személyiségének, életviteli nehézségének minél alaposabb megismerésére, felderíti a család belső szerkezetét, annak működését, feltérképezi a család erőforrásait, természetes támogatórendszerét, külső kapcsolatrendszerét.

Munkája során eljár a gyermek és a család érdekében, részt vesz esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon indokolt esetben azok megtartását kezdeményezi. Segítséget nyújt az ellátást igénybe vevők szabadidejének hasznos eltöltésében, ennek érdekében elsődlegesen preventív céllal, ennek egyéni-és csoport foglalkozások, közösségi rendezvények szervezését koordinálja, irányítja.

Kiskorú veszélyeztetettsége esetén jelzési kötelezettségének eleget téve, jelzéssel él a gyermekjóléti szolgáltató felé, együttműködik a veszélyeztetettség megszüntetésében.

Szakgondozó, gondozó

Széleskörűen megismeri, alkalmazza és betartja a munkakör ellátásához szükséges törvényeket, jogszabályokat, rendeleteket. Megismeri és elfogadja a szociális munka általános alapelveit, céljait és az Etikai Kódexben megfogalmazott szabályok, elvek szerint jár el. A gondozási folyamatba a családgondozó útmutatásai szerint kapcsolódik be, ennek megfelelően segítséget nyújt a életvezetésben, gyermeknevelésben, segíti a szülőt gyermeke gondozásában, szükség szerinti felügyeletében.

Családgondozó irányításával széles tevékenységi körben önálló feladatokat lát el és a munkavégzést irányító szakemberrel együttműködik. Közreműködik a családgondozó szervezési jellegű feladatainak lebonyolításában. Az aktuális munkarendnek megfelelően látja el a feladatait, amelynek keretében bekapcsolódik és részt vesz a családok átmeneti otthonában szervezett szakmai fórumokon, rendezvények, szabadidős programok szervezésébe, lebonyolításában. Az adományok szétosztásában aktívan részt vesz. A szakgondozó, gondozó szakmai fejlődése érdekében továbbképzéseken vesz részt, amely történhet a továbbképzési tervnek megfelelően, illetve a szakember egyéni szervezése alapján.

Fejlesztőpedagógiai tanácsadó

Szakmai feladatai:

A komplex Prevenciós Program fejlődés és nevelés- lélektani megalapozottsága révén fő feladata a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének (érési jellemzőinek) szem előtt tartásával

- az egészséges harmonikus személyiség fejlesztést
- az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzését

A fejlesztés lényege: a gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő, ahhoz messzemenően illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás, amely az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók, kibontakoztatásához biztosít szociális és tárgyi környezetet.

A program felvállalja az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlődését, így a potenciális tanulási zavarok korai kiszűrését és megelőzését.

Jogász:

Jogi tanácsokkal, útmutatással segíti a hozzáfordulók jogi ügyeinek intézését.

A helyettesítés rendje:

Az intézmény munkatársainak tartós távolléte esetén, a helyettesítő személyt – a munkakörökhöz igazodva - a munkaköri leírások tartalmazzák.

Záró rendelkezések

A Szakmai Program

- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény,
- a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet,
- a 149/1997. (IX.10.) Kormány rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról,
- a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. Törvény,
- a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII.4.) SzCsM rendelet,
- a Szociális Munka Etikai Kódexe alapján készült.

Jelen Szakmai Program a fenntartó jóváhagyásával lép hatályba és visszavonásig érvényes. Ezen dokumentum hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a korábbi Szakmai Program.

A Szakmai Program és annak mellékletei napra kész állapotban tartásáról az intézmény igazgatója által kijelölt személy gondoskodik. Ennek érdekében szükség szerint, de legalább félévente felül kell vizsgálni, az időközbeni változásokkal ki kell egészíteni, és annak eredményét mellékletként tartani.

A Szakmai Program mellékletei, valamint az azt kiegészítő egyéb dokumentumok jelen Szakmai Program változtatása nélkül is módosíthatók, amennyiben jogszabályi előírások, belső intézményi megfontolások vagy az intézmény felelős vezetőjének megítélése ezt szükségessé teszi. Az Szakmai Program változása esetén azt a fenntartó felé ismételtén – jóváhagyás céljából – be kell nyújtani.

Legitimációs záradék

Egyetértését nyilvánította:

.....
Érdekképviselői Fórum elnöke

Nyíregyháza, 2019.....

Elfogadta: Családok Átmeneti Otthona szakmai testülete

.....
Családok Átmeneti Otthona képviselője

Nyíregyháza, 2019.....

Jóváhagyta (a fenntartó részéről):

.....

Nyíregyháza, ...

Érvényességi rendelkezések:

Hatályba lép: .....

A szakmai program módosításának lehetséges indokai:

- A jogi szabályozások változásai.
- Hálózatbővítés, leépítés.
- Szervezeti átalakítás.
- A szakmai testület más program bevezetését igényli.
- Egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- Írásbeli előterjesztés a Családok Átmeneti Otthona szakmai vezetőjének.
- Írásbeli előterjesztés a szakmai testületnek.
- A szakmai testület elé terjesztés, szóban, véleménykérés.
- Döntés, a módosítás elfogadásáról.

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3. Tel: (42) 506-750; (42) 506-751 e-mail: titkarsag.gyejo@gmail.com

Családok Átmeneti Otthona 4400. Nyíregyháza, Tokaji u. 3. (42) 596-467 e-mail: csao.gyvk@gmail.com

Megállapodás

A Megállapodás a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gyvt.) 32.§ (5), (7) ill. (7a) bekezdés alapján létrejött

egyrésről a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény Családok Átmeneti Otthona (4400 Nyíregyháza Tokaji út 3.), mint ellátást nyújtó,

másrésről....., mint ellátást igénybe vevő(k) között a Családok Átmeneti Otthona által biztosított, gyermekek átmeneti gondozása biztosítására az alábbi feltételek szerint:

1. Az ellátást igénylők:

Neve	Anyja neve	Szül. hely	Szül. idő	Taj

Lakcíme:

Állandó bejelentett lakcím: _____

Ideiglenes tartózkodási hely: _____

Az ellátás kezdetének időpontja: _____

Az intézményi ellátás időtartama: _____

Az ellátás időtartama 1 év, amely kérelemre hat hónappal, szükség esetén a tanítási év végéig meghosszabbítható.

Az ellátásról a Családok Átmeneti Otthona szakmai vezetője, akadályoztatása esetén munkatársai intézkedhetnek.

A családok átmeneti otthona a szülő, illetve a gyermek számára **szükség szerinti ellátást** nyújt.

Ennek keretében a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet (továbbiakban: R.) 71. -72. §-a alapján biztosítja:

1. az életvitelszerű tartózkodás lehetőségét,
2. a tisztálkodási, mosási, főzési lehetőséget,

3. a textíliával történő ellátást
4. a szükség szerint ruházatot és élelmiszert,
5. az elsősegélyhez szükséges felszereléseket.
6. A szülő munkavégzése vagy egyéb indokolt távolléte, illetve akadályoztatása esetén segítséget nyújt a szülőnek gyermeke ellátásához, gondozásához, illetve segíti a szülőt a gyermekének megfelelő napközbeni ellátáshoz való hozzájutásban.
7. Emellett pszichológiai, jogi, szociális és mentálhigiénés segítséget nyújt, így különösen a fiatal szülő, a családi krízis következtében, illetve bántalmazás, fenyegetés miatt védelmet kereső szülő és gyermek, a szociális krízis miatt bekerülő családok számára.

Az ellátást igénybe vevő **szülő** a gyermek gondozásával kapcsolatos **feladatai** során:

- naponta, életkornak megfelelő, legalább ötszöri, egy alkalommal meleg ételt,
- ruházatot,
- textíliával való ellátást, tisztálkodási és testápolási szereket, kisgyermekek ellátásához szükséges anyagokat, eszközöket,
- iskolai felszereléseket,
- kulturálódáshoz, játékhoz, sporthoz szükséges eszközöket,
- szabadidős tevékenységekhez szükséges és indokolt költségeket,
- utazáshoz szükséges és indokolt költségeket,
- gondoskodik gyermeke felügyeletéről,
- az ügyei vitelében együttműködik az intézmény családgondozóival (munkavállalás, rendszeres jövedelemszerzés),
- a házirend szabályait betartja,
- a lakószobáját és a közös helyiségeket tisztán tartja, ügyel a higiénára, és az ételek megfelelő tárolására,
- a közös konyhákban elhelyezett tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használja, a tartósélelmiszer-szekrény belső tisztaságáért felel,
- viselkedésével mások nyugalma, közérzetét nem háborgatja,
- este az intézménybe való beérkezés, ill. a tv-nézés és lefekvés szabályait megtartja,
- a térítési díjfizetési kötelezettségeinek eleget tesz,
- a közös rendezvényeken, előadáson, lakógyűlésen lehetőségei szerint részt vesz.

A Családok átmeneti Otthona ellátásáért fizetendő személyi térítési díj mértéke az 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelet 1.számú melléklet szabályozása szerint kerül meghatározásra.

Az intézményi térítési díj: 15.600.-Ft/fő/hó, 520.-Ft/fő/nap

A személyi térítési díj mértéke:

Gyermekek száma	Egy főre jutó havi rendszeres jövedelem %-a
1	33
2	25
3 vagy több	20

A térítési díj fizetésére kötelezett személy(ek) neve, lakcíme:

A személyi térítési díj összege: _____ (Ft), mely a fizetésre kötelezett írásos jövedelemnyilatkozata alapján kerül kiszámításra,

Az ellátott a térítési díj megállapításáról külön értesítést kap.

Az ellátást igénybe vevő a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdésnek megfelelően a személyi térítési díjat az igénybevétel napjától havonként - ha a települési önkormányzat, a megyei fenntartó vagy a megállapodás másként nem rendelkezik – az átmeneti gondozásért fizetendő **személyi térítési díjat a tárgyhónapot követő hónap 10. napjáig bizonylat ellenében befizeti.**

A Családok Átmeneti Otthona a teljes körű ellátást az R. 73.§ alapján, a szülő akadályoztatása esetén biztosítja.

A teljes körű ellátás keretében a gyermek számára biztosítani kell:

- naponta, életkornak megfelelő, legalább ötszöri, egy alkalommal meleg ételt,
- ruházatot,
- textíliával való ellátást, tisztálkodási és testápolási szereket, kisgyermekek ellátásához szükséges anyagokat, eszközöket,
- iskolai felszereléseket,
- kulturálódáshoz, játékhoz, sporthoz szükséges eszközöket,
- szabadidős tevékenységekhez szükséges és indokolt költségeket,
- utazáshoz szükséges és indokolt költségeket,

Az ellátás megszűnésének, megszüntetésének módjai

Az intézményi jogviszony megszűnik:

- az intézmény jogutód nélküli megszűnésével
- jelen megállapodásban megjelölt időtartam lejártával
- a szülő / törvényes képviselő kérésére

Az intézményvezető az intézményi jogviszonyt írásban felmondja:

- ha az ellátott másik bentlakásos intézményi jogviszonyt létesít
- ha a jogosultsági feltételek megszűntek, ha az ellátást igénylő elhelyezése nem, vagy másik intézményben indokolt
- ha az ellátott az intézmény házirendjét ismételten vagy súlyosan megsérti

Az ellátás megszűnése vagy megszüntetése esetén az intézményvezető, vagy az általa megbízott személy ennek tényéről írásban értesíti az illetékes Gyermekjóléti Szolgálatot a család további gondozásának érdekében.

Mindezek ismeretében, mint ellátást igénybe vevő(k), az alábbiakat vállalom:

- A házirend szabályait betartom.
- Az együttélés során jelentkező problémákat jelzem az intézmény gondozójának.
- Lakószobánkat és a közös helyiségeket tisztán tartom, ügyelek a higiénára, és az ételek megfelelő tárolására.
- Viselkedésemmel mások nyugalma nem háborgatom.

- Este az intézménybe való beérkezés szabályait betartom.
- ügyeim vitelében együttműködöm az intézmény gondozóival
- a térítési díj-fizetési kötelezettségemnek eleget teszek
- a közös rendezvényeken, előadásokon, lakógyűléseken lehetőségeim szerint részt veszek
- a családgondozás során írásban rögzített megállapodásokban vállaltaknak maradéktalanul eleget teszek.
- szülői kötelezettségeimet mindenkor szem előtt tartom.
- Amennyiben kárt okozok, köteles vagyok azt megtéríteni.

Tudomásul veszem, hogy a házirend ismételt vagy súlyos megsértése az ellátás megszüntetését vonja maga után.

Nyilatkozom, hogy a Családok Átmeneti Otthonában való tartózkodás ideje alatt együttműködöm a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény Családok Átmeneti Otthonának családgondozójával:

Ellátást igénybe vevő(k)

Nyilatkozom, hogy az ellátás igénybevétele előtt, a Gyvt. 33.§-ának **megfelelően tájékoztatást kaptam:**

- az ellátás tartamáról és feltételeiről,
- az intézmény által vezetett, reám és gyermekeimre vonatkozó nyilvántartásokról,
- ha a gyermeknek van különélő, kapcsolattartásra jogosult hozzátartozója kapcsolattartásáról, különösen a látogatás, a távozás és a visszatérés rendjéről
- az érték- és vagyonmegőrzés módjáról,
- a családok átmeneti otthona házirendjéről,
- a panaszjog gyakorlásának módjáról,
- a fizetendő térítési díjról,
- az ellátottak jogait és érdekeit képviselő érdekképviselői fórumról.

Tudomásul veszem, hogy a fentiekben nevezett törvény értelmében köteles vagyok:

8. az intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,
9. a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról nyilatkozni.

Nyíregyháza, _____ év _____ hó _____ nap

Ellátást igénybe vevő(k)

Szakmai vezető

HÁZIREND

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási intézmény

Családok Átmeneti Otthona

A Házi rend célja, hatálya

A házirend célja a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény Családok Átmeneti Otthonában nyújtott szolgáltatások zavartalan biztosítása, figyelembe véve az ellátottak nyugalmát és biztonságát, így a közösségi együttélési normák betartásának érdekében meghatározza azokat a szabályokat és eljárásokat, amelyek követésével az ellátás igénybevételének joga minden rászorulóét megillet.

A házirendben foglaltak figyelmen kívül hagyása, megsértése szankciót von maga után. A szankció azokra a személyekre vonatkozik, akik viselkedésükkel megzavarják a többi ellátott nyugalmát, az ellátottak, valamint a dolgozók biztonságát fenyegetik, továbbá más személyek vagy az intézmény vagyonában gondatlanságból vagy szándékosan kárt okoznak.

Jelen házirend hatálya kiterjed az ellátást igénylőkre, valamint a Családok Átmeneti Otthona telephelyének területén tartózkodó látogatókra.

A házirend nyilvánossága

A házirend nyilvános, ezért a házirendet:

- ki kell függeszteni a faliújságra; közös helyiségekben
- egy példányt a megállapodás megkötésekor át kell adni az ellátott részére.

A Családok Átmeneti Otthona igénybevételének szabályai

- A Családok Átmeneti Otthona olyan ideiglenes elhelyezést biztosító intézmény, amelyet a Nyíregyháza területén lakcímmel rendelkező, életvezetési problémák vagy más családi krízis miatt otthontalanná vált, továbbá védelmet kereső szülők és gyermekek, a válsághelyzetben lévő bántalmazott vagy várandós anyák, illetve a szülészetről kikerülő anyák és gyermekeik, továbbá a várandós anya kérelmére az anya élettársa vagy férje vehetnek igénybe, családi életük rendezésének idejére.
- A személyes gondoskodás igénybevétele önkéntes, az otthontalanná vált szülő kérelmére történik. Az ellátás a szülő kérésére megszüntethető.
- A Családok Átmeneti Otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, ha az elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől.
- Az intézmény szolgáltatásait legfeljebb 12 hónapig lehet igénybe venni, mely 6 hónappal hosszabbítható, tanköteles kor esetében az iskolaév végéig.
- Az intézménybe történő felvételtől, az ellátás meghosszabbításáról és a megszüntetéséről a szakmai vezető, vagy az általa megbízott dönt.

A Családok Átmeneti Otthona igénybe vételének módja

Önkéntes alapon a szülő kérelme alapján történik.

- Érvényes nyíregyházi lakcím vagy tartózkodási hely szükséges.
- Egyéni és szociális indokoltág (rendezetlen lakáskörülmények, alacsony jövedelem, családi okok).
- Egészséget, fertőzőmentességet igazoló háziorvosi és tüdőszűrő igazolás. Ennek hiányában a fertőző betegségekre utaló háziorvosi, illetve tüdőszűrő igazolás, melynek

alapján - betegség esetén a megfelelő ellátási, gondozási, egészségügyi ellátást, tájékoztatást nyújtani tudjuk.

Az intézményi jogviszony megszűnésének szabályai

Az intézményi jogviszony megszűnik:

- a) az intézmény jogutód nélküli megszűnésével
- b) határozott idejű intézményi jogviszony esetén a megjelölt időtartam lejártával
- c) szülő(k) / törvényes képviselő kérésére

Az intézményi jogviszony megszüntethető továbbá:

- a) ha a megállapodást az ellátást igénylő vagy a fenntartó felmondja
- b) ha az ellátást igénylő megszegi a megállapodásban foglaltakat
- c) ha a jogosultsági feltételek megszűntek, ha az ellátást igénylő elhelyezése nem, vagy másik intézményben indokolt
- d) ha a szülő, nagykorú testvér mások életét, testi épségét veszélyeztető magatartást tanúsít
- e) ha az ellátást igénylő a Házi rendet ismételten vagy súlyosan megsérti.

Az intézményi jogviszony megszüntetéséről hozott döntésről az ellátott értesítést kap.

Térítési díj

Az ellátást igénybe vevő a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdésnek megfelelően a személyi térítési díjat az igénybevétel napjától havonként - ha a települési önkormányzat, a megyei fenntartó vagy a megállapodás másként nem rendelkezik – az átmeneti gondozásért fizetendő **személyi térítési díjat a tárgyhónapot követő hónap 10. napjáig bizonylat ellenében befizeti.**

A családok átmeneti otthona a szülő, illetve a gyermek számára **szükség szerinti ellátást nyújt.** Ennek keretében a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet (továbbiakban: R.) 71. -72. §-a alapján biztosítja:

- az életvitelszerű tartózkodás lehetőségét,
- tisztálkodási, mosási,
- főzési lehetőséget.
- textíliával történő ellátást, és a személyes higiéné megteremtésének feltételeit.
- szükség szerint ruházatot és élelmiszert,
- elsősegélyhez szükséges felszereléseket, alapvető gyógyszereket,
- segítséget nyújt a szülőnek gyermeke szükség szerinti gondozásához, neveléséhez,
- a szülőknél az ellátás mellett jogi, pszichológiai, mentálhigiénés segítséget nyújt,
- a szülők és a gyermekek számára szabadidős programokat szervez.
- közreműködik a család-és gyermekjóléti központtal együttműködve – az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében

Az intézmény egészségügyi ellátást és étkezést nem biztosít.

Műszaki berendezések elhelyezése csak a szakmai vezető engedélyével lehetséges. Az ellátottak és dolgozók biztonsága, a telephely elektromos hálózatának védelme, valamint a tűzvédelmi előírások betartása érdekében nagy teljesítményű (2 kW-nál nagyobb) elektromos fogyasztó használata a Családok Átmeneti Otthona területén szigorúan tilos. A szakmai

vezetővel való egyeztetést követően, kizárólag kifogástalan állapotban lévő (új, vagy érintésvédelmi szabványossági vizsgálatot igazoló irattal rendelkező), 2 kW-nál kisebb teljesítményű szabványos elektromos berendezések hozhatók be.

Az intézménybe bevihető személyes használati tárgyak köre:

- Az intézményben a lakók személyes használatú tárgyaikat, bútorait hozhatják be. Szobájukat egyéni ízlésüknek megfelelően rendezhetik be. A szobában hagyott értékekért az intézmény felelősséget nem vállal.
- Az intézménybe házi,- illetve hobbi állatot behozni TILOS!
- Szesziesített, vagy más egészségre ártalmas szert az otthonba bevinni, illetve fogyasztani TILOS. Ennek megszegése az otthonból való kizárást vonja maga után. Az ügyeletben lévő munkatárs feladata, az alkoholos állapotban érkező lakót feltartóztatni és megtiltani belépését a lakótérbe. A lakó tudomásul veszi, hogy alkoholos állapotának megállapításához az intézmény munkatársa minden esetben alkoholszondát használ, az eredményről ittasság vizsgálati jegyzőkönyvet, illetve feljegyzést készít.
- Aki az intézmény, illetve a lakótársa tulajdonában szándékosan, vagy hanyagságból kárt okoz, köteles megtéríteni az okozott kárt.
- A lakók a saját lakószobájukat és az általuk használt konyha és zuhanyzó helyiségeket használaton kívül kötelesek zárva tartani, az ott elhelyezett értékekért, személyes-és használati tárgyakért az intézmény felelősséget nem vállal.
- A gyermekek által okozott károkat a szülő köteles megtéríteni.

Napirendből adódó feladatok

- A lakók kötelesek a rend és tisztaság fenntartásához közreműködésükkel hozzájárulni.
- A lakószobák takarítását az abban lakóknak, a közös helyiségek, az udvar és az utcafront takarítását a lakóknak közösen kell végezniük. A takarítási beosztás elkészítése, a takarításért felelős személyek kijelölése a szolgáltatásban lévő dolgozó jogköre.
- A gyerekek és a családok az ételt a saját konyhájukban kötelesek elfogyasztani, közösségi helyiségben tilos élelmiszert fogyasztani, vagy bevinni.
- Az étkezést a konyhában, egymáshoz alkalmazkodva kell megoldani.
- A megmaradt ételt hűtőszekrényben lefedve kell tárolni. A hűtőszekrényt hetente ki kell takarítani.
- A tisztálkodásra vonatkozó egészségügyi szabályok betartása mindenkinek kötelessége. A zuhanyzókat, a mellékhelyiségeket, konyhát használat után tisztán kell hagyni.
- A szülők kötelesek azonnal bejelenteni, ha gyermekeiken vagy önmagukon, vagy lakótársaikon fertőzést, fertőző betegséget észlelnek, továbbá kötelesek maradéktalanul betartani a megelőzésre és kezelésre vonatkozó előírásokat.
- A lakók csak működőképes, érintésvédelmileg biztonságos, nem balesetveszélyes elektronikus berendezéseket hozhatnak be, melyet rendeltetésszerűen használhatnak, a háztartási balesetek elkerülésére vonatkozó szabályok és megtett intézkedések betartásával. Az ellátottak nyilatkoznak a behozott elektronikai cikkek, műszaki berendezések megfelelő műszaki állapotáról, és arról, hogy a műszaki berendezés használata során keletkezett esetleges károkért, sérülésekért teljes felelősséget vállalnak. A lakószobában lévő műszaki berendezéseket a lakók csak oly módon működtethetik, hogy azzal ne zavarják a lakótársak nyugalmát, pihenését.

- Mosást hétköznapi 7.00-20.00 óra között kell elvégezni. A mosás heti beosztás alapján történik. A beosztás elkészítése a szolgálatban lévő dolgozó jogköre.
- A családok az otthon minden helyiségét és használati tárgyát csak rendeltetésének megfelelően használhatják. Háztartási gépek csak reggel 7 és este 20 óra között használhatók.
- Játéktevékenység után a játékokat, foglalkoztató eszközöket helyükre vissza kell tenni, erről a játékot használó gyermeknek és szülőjének kell gondoskodnia.

Az intézményből való eltávozás és visszatérés rendje

- A lakó köteles az otthon családgondozóinak bejelenteni az intézményből való eltávozását, annak időtartamát és helyét.
- Eltávozáskor a lakó köteles a szobáját tiszta, rendezett állapotban hagyni, ablakokat bezárni, háztartási eszközeit áramtalanítani, a szoba kulcsát az irodában dolgozó munkatársnak leadni.
- Ha valamelyik család több napra eltávozik és visszatérésének jelzett időpontját követő 3 napon belül nem jelentkezik, gondozása megszűnik, helye betölthető, személyes holmijára a távozást követő tíz napig tarthat igényt. Amennyiben a személyes holmiját a távozást követő 10 napon belül nem szállítja el, azokat az intézmény adományként szétosztja.
- A lakók a végleges távozási szándékukat az intézményvezetőnek minimum egy héttel korábban kötelesek előzetesen írásban bejelenteni.

Lakók és dolgozók magatartási szabályai

- A kiskorú gyermekéről kizárólag a szülő gondoskodik, akinek kötelessége a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének biztosítása.
- A kiskorú gyermeket a szülő az intézmény területén felügyelet nélkül nem hagyhat. Gyermekre nagyobb gyermek nem vigyázhat. A gyermekek felügyelete kizárólag a szülők felelőssége.
- Hivatalos elfoglaltság esetén a szülő a gondozó, szakgondozó segítségét kérheti a gyermek megfelelő napközbeni ellátásához.
- A szülőnek mindent meg kell tenni saját és gyermeke sorsának rendezésében, amihez az otthon munkatársai segítséget nyújtanak, a szükség szerinti ellátás mellett pszichológiai, jogi, szociális, pedagógiai és szolgáltatás formájában.
- A krízishelyzet megszüntetése érdekében a lakónak kötelessége a családgondozóval együttműködni, tájékoztatni őt a család aktuális problémáiról, hivatalos ügyeiről.
- Minden lakónak tiszteletben kell tartania a ház többi lakójának életét, személyiségi jogait.
- A házban lakók és a dolgozók között pénzügyi, üzleti kapcsolat nem lehet. A dolgozók kölcsönt nem adhatnak a lakóknak, a lakóktól semmit nem vásárolhatnak.
- A lakók használatában lévő – az otthon tulajdonát képező felszerelési tárgyak, háztartási gépek (mosógép, hűtőszekrény, stb.) állapotáért a lakók felelősek. Szándékosságból, vagy gondatlanságból eredő kárt meg kell téríteni.
- A lakók az energiával kötelesek takarékoskodni.
- Az intézmény biztosítja a szabad vallásgyakorláshoz való jogot.
- A tűzrendészeti, vegyi anyagok használatára, felhasználására és tárolására vonatkozó szabályok betartása mindenkre nézve kötelezőek.
- Ittas egyén az intézményben nem tartózkodhat. Szesziesital, bódító és tudatmódosító szerek behozatala, fogyasztása és az azokkal való kereskedés az intézmény területén szigorúan tilos.

- Tilos a Családok Átmeneti Otthona ellátottairól, illetve dolgozóiról előzetes beleegyezésük nélkül képi, illetve hangfelvételt készíteni.
- A lakók az átvett leltári tárgyakat, legkésőbb a kiköltözés napján kötelesek az intézménynek hiánytalanul visszaszolgáltatni, a keletkezett hiányt az intézménynek megtéríteni.
- Az intézmény valamennyi dolgozójának joga van alkoholszonda használatára.
- A lakoszobák és a közös lakóterek tisztaságának ellenőrzésére naponta kerül sor.

Az ellátottak egymás közötti, hozzátartozóikkal, illetve más személyekkel történő kapcsolattartásának, a látogatás rendjének, és az intézményből történő eltávozás és visszatérés rendjének szabályai

- Eltávozáskor az ellátott köteles a szobája kulcsát a szolgálatban lévő dolgozónak leadni.
- Köteles a szolgálatban lévő dolgozónak bejelenteni az otthonból való eltávozását, annak időtartamát és helyét.
- A gondozott a látogatójáért felelősséget vállal, akire az intézményben történő tartózkodás idejére kiterjed a Családok Átmeneti Otthona házirendje.
- Látogatásra az otthonban jelenlévő munkatársak tudtával és engedélyével van lehetőség, a földszinten található Kapcsolattartó helyiségben. Egy család egyszerre csak két látogatót fogadhat.
- Látogatási idő minden nap 9.00-12.00-ig és 14.30-17.00 óra között van.
- Tilos az otthonban olyan látogatót fogadni, akinek fogadásához az intézmény dolgozója előzetesen nem járult hozzá.
- Az ellátást igénybe vevők egymás közötti kapcsolattartásának helye a közösségi szoba és az étkezők, minden család tagjai csak a számukra kijelölt szobában tartózkodhatnak.
- A látogató fertőző betegséggel nem tartózkodhat az intézményben.

A Házirend súlyos megsértésének számítanak az alábbi esetek:

- Az együttélés szabályainak súlyos megsértése.
- Botrány okozás, lakótársak zaklatása.
- Szándékos rongálás, az eszközök nem rendeltetésszerű használat.
- Előzetes bejelentés nélkül 3 éjszakát az intézményen kívül tölt.
- Fertőző betegség eltitkolása.
- Fertőző betegségben szenved, és az elkülönítésre vonatkozó szabályokat nem tartja be, egészségi állapotának javulásáért nem tesz meg mindent, beköltözést követő 3 héten belül nem tud bemutatni érvényes negatív tüdőszűrő leletet, továbbá 1 héten belül orvosi igazolást arról, hogy ő és gyermeke fertőző betegségben nem szenvednek.
- Gyermekeket felügyelet nélkül hagyja az intézményben,
- Pénzügyi visszaélések.
- Fizikai bántalmazások, gyermekbántalmazás, családon belüli, hozzátartozók közötti erőszak.
- Dolgozókkal szembeni tiszteletlen, vagy fenyegető magatartás, agresszív viselkedés.
- Engedély nélkül készített képi, illetve hangfelvétel jogtalan felhasználása.
- Alkoholfogyasztás, vagy más tudatmódosító szer fogyasztása, intézménybe való behozatala, vagy azokkal való kereskedés.
- Az Intézményre, az ellátottakra és a dolgozókra nézve sértő, becsületét alaptalanul megcsorbító, rágalmazó, másokat megbotrántoztató, vagy ezekre utaló tartalom közzététele nyilvános kommunikációs csatornákon.

A Házirendben meghatározott szabályok megszegése fegyelmi vétségnek számít, és szankciókat von maga után. A Házirend megsértése szóbeli vagy írásbeli figyelmeztetést von maga után.

A panaszjog érvényesítésének módja.

Az Otthonban a Gyvt. 35.-37.§-a szerint Érdek képviseleti fórum működik.

A gyermek, a gyermek szülője, vagy más törvényes képviselője, panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél, vagy az érdek-képviseleti fórumnál, az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében, a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelelességének esetén.

Az Érdek képviseleti fórum az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket érintő ügyekben és egyetértési jogot gyakorolhat az intézmény belső életével kapcsolatos dokumentumok – házirend, illetve az ellátottak részére készült tájékoztatás – tartalmával kapcsolatosan.

Az intézmény vezetője és az érdek-képviseleti fórum megvizsgálja a hozzá benyújtott panaszokat és a hatáskörébe tartozó ügyekben dönt, továbbá intézkedéseket kezdeményezhet a fenntartónál, a gyermekjogi képviselőnél, és más hatáskörrel rendelkező szervnél. A gyermek szülője az intézmény fenntartójához, illetve a Betegjogi, Ellátottjogi, és Gyermekjogi Közalapítvány keretei között működő gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője, vagy az Érdek képviseleti fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

Egyéb szabályok

Az intézmény egész területén, és az épület bejáratának 5 méteres körzetében dohányozni TILOS!

A Házirendben foglaltakat az ellátást igénybe vevők önmagukra és gyermekükre vonatkozóan tudomásul veszik, annak megszegése az intézményi jogviszony megszüntetését vonhatja maga után. Az intézményben tartózkodás ideje alatt a Házirendben foglaltak és az együttélés általános szabályai szerint viselkednek.

---

igazgató

---

szakmai vezető

érdek-képviseleti fórum tagja

érdek-képviseleti fórum tagja

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

NYÍREGYHÁZI GYERMEKEK ÁTMENETI OTTHONA

SZAKMAI PROGRAM

2019

I. Az intézmény adatai

A fenntartó neve: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata

Székhelye: 4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

A működtető intézmény neve: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

Székhelye: 4400 Nyíregyháza, Tokaji u.3.

A telephely neve: Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona.

A telephely címe: 4432 Nyíregyháza – Nyírszőlős, Kollégium u. 54.

Az intézmény ellátási területe: Nyíregyháza, Ibrány, Kálmánháza, Nagycserkesz, Napkor, Paszab, Tiszatelek települések közigazgatási területe.

Engedélyezett férőhelyek száma: 16 fő (melyből 0 fő erejéig fogadhatja be a gyermek otthontalanná vált szülőjét).

Az intézmény alaptevékenysége: személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások, gyermekek átmeneti gondozása, (gyermekek átmeneti otthona).

Az intézmény alapításának éve: 1999.

II. Az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői

2.1. Célcsoport:

A gyermekek átmeneti otthonában az a családban élő, hatodik életévét betöltött, de 18. évét még el nem ért gyermek helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett.

Az otthon segítséget nyújt – a Család-és Gyermekjóléti Központ családsegítőivel és esetmenedzserével együttműködve – a gyermek családjába történő visszatéréséhez.

2.2. Ellátandó terület:

Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye megyeszékhelye, 1990 óta megyei jogú város. székhelye a Nyíregyházi járásnak is. Az ország hetedik legnagyobb városa, több mint 119 000 lakossal. Nyíregyháza és térsége gazdasági és társadalmi mutatói megfelelnek az országos átlagnak, de nagyszámú, területileg szegregálódott hátrányos helyzetű család él a városban, melynek helyzete a legrosszabb országos adatoknak felel meg. Különösen rossz helyzetben vannak a város leszakadó körzeteiben élő családok, így a bokortanyák, két szegregálódott cigánytelep (Huszártelep, Orosi telep), egy leszakadó félben lévő városrész (Kistelekiszőlő), továbbá kisebb-nagyobb részben a három pánelnegyed (Jósa város, Örökös föld, Érkert). A Nyíregyházához közeli települések (**Ibrány, Kálmánháza, Nagycserkesz, Napkor, Paszab és Tisztelek**) a lakótelepekről családi házas környezetbe vágyók kedvelt célpontja lett, ahol a kertvárosi környezet a nyugodt élet lehetőségét biztosította. A gazdasági helyzet romlásának következtében a munkahelyüket elvesztő családok fokozatosan elvesztették anyagi biztonságukat és csúsznak a szegénységbe. A szolgáltatott adatok szerint a gyermekszületések száma is egyre csökken a térségben.

Az ellátási terület bővítését az az igény alapozta meg, hogy a Nyíregyházi kistérségben is felmerült az átmeneti gondozás, mint ellátási forma szükségessége. Így intézményünk 2008. májusától befogadja ezen települések rászoruló gyermekeit. 2017. júniusától pedig Paszab és Tisztelek településekkel bővült a kör.

A települések többsége vagy határos Nyíregyházával, vagy a megyeszékhelyről induló főútvonalak mentén fekszik. A kistérség települései lakosságszám szerint eltérő nagyságúak.

A településeken óvoda, iskola, idősek otthona, egészségügyi, szociális ellátás biztosított. Legnagyobb foglalkoztató a településeken az önkormányzat. Az iskolákba több száz gyermek jár, az óvodák gyermeklétszáma a demográfiai hatásnak megfelelően változik.

A hátrányos helyzetű gyermekek száma rendkívül magas, ezért ezen tanulók esélyegyenlőségének biztosítása, valamint a meglévő hátrányok csökkentése érdekében a feladatellátást bővíteni kell. Ennek eredményeként teljesült azon törekvés, hogy a kistérségben már működő szolgáltatások minden településre kiterjesztve elérhetővé váltak. Így már igénybe vehető a GYÁO szolgáltatása is.

Az országosnál lényegesen fiatalosabb korszerkezetet mutat a kistérség indexe. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei adathoz viszonyítottnál azonban a települések többsége kedvezőtlenebb helyzetben van, azaz a lakosság korstruktúrája idősebb.

A munkanélküliségen belül a tartós munkanélküli személyek aránya magas. Települési szinten 30-40 % közötti, amely a megyei és kistérségi arányokhoz hasonló.

A foglalkoztatottság illetve a munkanélküliség helyzetét tekintve elmondható, hogy a gazdasági változások a kistérség lakóit is jelentősen sújtják, a foglalkoztatási problémák növekedtek az elmúlt években. Jelen okok alátámasztják a gyermekek átmeneti otthona ellátási forma szükségességét a

kistérségben. Ez is elősegíti a családok szociális problémáinak megoldását, krízishelyzetben lehetőséget biztosít a gyermeki személyiség akadálymentes fejlődéséhez. Jelentősen segíti az esélyegyenlőséget, támogatást nyújt a szülőknek foglalkoztatási problémáik megoldásában.

III A Gyermek Átmeneti Otthona szolgáltatás célja, feladata, alapelvei

A gyermek átmeneti otthona megszakítás nélküli munkarend szerint működő bentlakásos gyermekintézmény, amely az alapellátás keretében a gyermek számára alaptevékenységként átmeneti gondozást biztosít.

3.1. Cél:

A preventív jellegű tevékenység, melynek során a szakmai egység igyekszik megelőzni a gyermek családból történő tartós kiemelését. A legalapvetőbb cél az, hogy a krízis rendezése után a gyermek visszasikerüljön családjába.

Az átmeneti gondozás keretében az intézmény a gyermek – testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő – teljes körű ellátásról gondoskodik. Ideiglenesen pótolja a gyermek gondozásában akadályoztatott szülő gondoskodását.

3.2. Nevelési célok:

- a közösségi szokásrendszer,
- viselkedésminták elsajátíttatása,
- érzelmi igényesség kialakítása,
- empátiás készség fejlesztése,
- a kommunikáció javítása,
- a személyes higiénés ismeretek elsajátíttatása és bővítése,
- a szűkebb környezet tisztántartása,
- életvezetési gyakorlatok elsajátítása,
- munkára nevelés.

Az egyéni gondozási-nevelési tervben kerülnek meghatározásra a speciális feladatok.

3.3. Az intézmény feladatai:

- az egészségügyi ellátás
- az iskolába járás,
- a gyógy- és fejlesztő pedagógiai ellátás,
- a szabadidő hasznos és tartalmas eltöltésének megszervezése.
- az egyéni gondozási-nevelési tervekben foglaltak szerinti foglalkoztatás biztosítása, mentális és testi egészségének megőrzése, a napi életvitel és gondozás megszervezése,
- egyéni bánásmód mellett.

Felkészíti a gyermekeket:

- a pályaválasztásra
- az önálló és felelősségteljes életre.

Kapcsolatot tart:

- Család-és Gyermekjóléti Központ családsegítőivel, esetmenedzsereivel,
- az ellátott gyermek családjával, hozzátartozóival,
- az óvodájával, iskolájával,
- munkahelyével,
- a gyermek érdekében eljáró más intézményekkel.

3.4. Alapelvek

Az ellátás alapelve, hogy a szülő kérésére, beleegyezésével és csak a problémák, a krízishelyzet megoldásának idejére kerül átmeneti gondozásba a gyermek. Ez a lehetőség összhangban van a gyermek szükségleteivel, azzal a törekvéssel, hogy a problémákat helyben, a szülő aktív részvételével oldjuk meg. A jogszabály előírja, hogy lehetőség szerint óvoda-, iskolaváltás nélkül történjen az elhelyezés, hogy a gyermek számára ne okozzon még nagyobb veszteséget a szülő átmeneti távolléte mellett a környezet változása, és az idegen helyre kerülés is.

Fontos hangsúlyozni, hogy ez a szolgáltatás a törvény azon eszmeiségéből adódik, mely szerint a szülőt, a családokat erősíteni kell szerepükben, s így a veszélyeztetett gyermeket nem a szüleitől kell megvédeni, hanem a krízishelyzetbe jutott szülő megsegítésén keresztül, az ő partnereként, az ő aktív részvételével eredményesebb preventív gyakorlatot lehet kialakítani.

Az alapelvek érvényesítéséhez fő eszközeink a türelem, az elfogadás, és a közvetett segíteni akarás.

3.4.1. Az alapfeladataink (gondozás, nevelés) megvalósításának alapelvei:

Az otthonosság megteremtésének elve: Az átmeneti otthonban elhelyezett gyerek számára fontos, hogy, érezhesse: az otthon egy olyan fix pont, ahol jó tartózkodni, ahol meg lehet nyugodni, pihenni, érzelmileg, fizikailag meg lehet újulni. Célunk, hogy mindezt egy barátságos, kellemes légkörű, egy „otthonhoz” hasonló környezetben tudjuk megvalósítani.

Az egyéni különbség figyelembe vételének elve: Alapvető feladatunk, hogy elősegítsük a ránk bízott gyermekek személyiségének optimális fejlődését, egyéni sajátosságait, képességeik kiaknázását. Az egyéni helyzethez való alkalmazkodás megkerülhetetlen, mert minden gyermek külön egyéniség, személyiségük más és más. Minden gyerekben ott rejtőzik a tehetség, csak mindegyikben más és más. Ezt a tehetséget kell megtalálnunk, gondoznunk és segíteni a szülőt, hogy képessé váljon ennek a feladatnak az elvégzésére.

A nyitottság elve: Elfogadó, demokratikus légkört biztosítunk, világos, elérhető alapkövetelmény rendszerrel. Figyelembe vesszük az átmeneti otthonba elhelyezett gyerekek családi, kulturális hagyományait. Mindenkit őszintén, megértően fogadunk. Megpróbáljuk átérezni a gyerekek helyzetét, szorongását, félelmét.

A gyermekekkel kapcsolatos teendők alapelvei:

A korrekciós nevelés elve:

A gyermek szokása, viselkedése eltérhet a társadalom által elfogadott értékektől, normáktól. Az átmeneti otthonban elhelyezett gyermek nevelése során ezekhez a normákhoz való közelítés – a teljesen új szokásrendszer kialakításának igénye nélkül – feladatunk. Ebben a szülő (törvényes képviselő) nagyfokú együttműködésére, aktivitására számítunk, hiszen ezek a normák az átmeneti gondozás megszűnése után a családi életben is meg kell, hogy jelenjenek.

Kapcsolatkészség fejlesztésének elve:

Az átmeneti otthonban elhelyezett gyermekek félelemmel, szorongással, fe-szültséggel teltek. Gyakran bezárkóznak önmagukba, nem beszélnek, nem keresik a kapcsolatot társaikkal, nevelőikkel. E készség fejlesztése, a nyitott, az őszinte kapcsolatok kialakítása képességének az elérése a feladatunk.

Következetesség alapelve:

Figyelembe vesszük a gondozott fizikai, értelmi érzelmi és erkölcsi fejlettségét, aminek megfelelően vonjuk be a szabályok ki-alakításába. Azok a szabályok, amiket közösen vagy előzőleg már

kidolgoztunk és ismertettünk, nem változhatnak naponta. Ügyelnünk kell arra, hogy a szabály van a gondozottért, nem pedig a gondozott a szabályért. Azaz szükséges, hogy legyenek kivételek, aminek okát és indokoltságát minden esetben tudatosítani kell. Rendkívül fontos annak tisztán látása, hogy a szabálytisztelő maga-tartás kialakítása a gondozottakban csak egy szeretetteljes együttműködés mellett alakítható ki, melynek légkörét a szakemberek a feladata megteremténi.

A tanulás segítésének elve:

Kiemelt helyen szerepel az eredményes tanulás elérése. Az átmeneti otthonban élő gyermekek a tanítási óra után, délután a nevelők segítségével és irányításával készülnek a következő nap óráira.

A sikeres teljesítmény megerősítésének az elve:

A kiemelkedő teljesítmény nagyobb elismerést érdemel. A jutalmazásnak következetesnek kell lenni. A jutalmazás során kerülendő a kivételezés.

A büntetés nem lehet öncélú, kollektív, megszégyenítő. Figyelembe vesszük, hogy a gyermekek többsége lelkiileg kisebb vagy nagyobb mértékben sérült, a büntetésre nem úgy reagálnak, mint a családban élő gyermekek.

3.5. A szolgáltatás részletes leírása:

3.5.1. Az intézménybe történő bekerülés módja szerinti feladatok:

Bekerülés módjai: A Gyvt. 45. § (2), 46. § (1), valamint a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 11/A §-a szabályozza a gyermekek átmeneti gondozásának igénybevételi módjait.

Az igénybevétel minden esetben a szülő, vagy törvényes képviselő kérésére, vagy utólagos beleegyezésével történhet:

- a szülő vagy törvényes képviselő kérelmére történik a gondozásba vétel – a Gyvt. 45.§(2) foglaltak szerint: ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani a gyermek/gyermekek átmeneti gondozását, ha a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudják megoldani.
- a gyermek közvetlenül veszi igénybe az ellátást – a Gyvt. 46. § (1) szerint: ideiglenes jelleggel, állapotának megfelelő ellátást, és éjszakai bentlakást kell biztosítani olyan gyermek számára, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, ellátás, felügyelet nélkül maradt.
- a gyermekjóléti szolgálat segítségével történik a szolgáltatás igénybevétele – 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 11/A §-a szerint: a gyermekjóléti szolgálat segíti a gyermeket, illetve csa-

ládját az átmeneti gondozás igénybevételéhez, és a szükségessé tevő okok megszüntetéséhez, illetve elősegíti a gyermek mielőbbi hazakerülését.

A bekerülés módja szerinti feladatok:

A gyermekek átmeneti otthonának minden esetben írásban értesítenie kell a területileg illetékes gyermekjóléti szolgálatot, valamint a gyermek lakóhelye szerinti gyermekjóléti szolgálatot a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 64. § (1) bekezdése szerint (ha a kettő nem ugyanaz).

Amennyiben a lakóhely szerinti gyermekjóléti szolgálat ismeri a családot és az ő segítségével került a gyermek az otthonba, akkor az általános feladatok a következők:

- A gyermek és a család érdekében történő folyamatos kapcsolattartás és szoros együttműködés a gyermekek átmeneti otthona és a gyermekjóléti szolgálatok között.
- A gyermekjóléti szolgálat dolgozója írásban tájékoztatja az átmeneti otthont a család előtörténetéről, a gondozási tervről, a család összes ismert körülményeiről.
- Amennyiben a család 15 napon túl veszi igénybe az átmeneti ellátást, úgy a gyermekjóléti szolgálat már meglévő ismereteit és kapcsolatait felhasználva gyakorlati segítséget nyújt a gyermekek átmeneti otthonának. Szakmailag indokolt az esetkonferencia összehívása, amelynek témája a gyermek egyéni gondozási – nevelési tervének elkészítése, a nyilvántartási rendszer ÁTG1. adatlapján (235/1997. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete).
- Az esetkonferencián készült gondozási–nevelési tervben a gyermekjóléti szolgáltatást végző megállapodást köt az átmeneti otthon családgondozójával a feladatokban történő szerepvállalásról. Ennek jogi alapja a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 53. § (1) bekezdése. A megállapodás tartalmazza a feladatmegosztást, és kijelöli a kompetencia-határokat. Ezen belül lehetséges az is, hogy a család hatékonyabb együttműködést tud kialakítani az átmeneti otthon családgondozójával, mint a gyermekjóléti szolgálattal, így a feladatokat érdemes úgy elosztani, hogy az kapja, aki a családot a leghatékonyabban tudja támogatni. Fontos hogy a család lássa a két intézmény közti információcserét, együttműködést.

Amennyiben a gyermek maga kéri felvételét a gyermekek átmeneti otthonába, akkor a gyermekek átmeneti otthonában az esetvivőnek a következő feladatai vannak:

- Befogadja a gyermeket és elkészíti az első helyzetfelmérést, kitölti a gyermek Törzslapját. A 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 64. § (1) bekezdése alapján a bekerülés tényéről telefonon és

írásban értesíti a gyermek és a szülő lakóhelye szerinti gyermekjóléti szolgálatot, és elküldi a dokumentációt.

- Minden esetben be kell szerezni a szülő vagy törvényes képviselő beleegyező nyilatkozatát a további ott-tartózkodáshoz.
- A Gyt. 46. § (2) bekezdése alapján, ideiglenes gondozás esetében értesíteni kell a gyermek szülőjét vagy törvényes képviselőjét, illetve a gyámhatóságot az átmeneti gondozás vagy más hatósági intézkedés céljából.

A Gyt. 49. § (4) bekezdése alapján a gyámhivatalt értesíteni kell a szükséges intézkedések megtétele érdekében az átmeneti gondozás időtartamának eltelte előtt is, ha

- nyilvánvalóvá válik, hogy a gyermek nem térhet vissza a családi környezetébe,
- a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek átmeneti gondozását ugyanazon intézményben két éven belül másodszor is kéri.
- Amennyiben az elhelyezés előreláthatólag 15 napnál hosszabb időtartamú lesz, az átmeneti gondozást nyújtó intézmény családgondozója kezdeményezi, megszervezi az esetkonferenciát. Szakmailag indokolt a konferencia szervezésébe bevonni a gyermekjóléti szolgálatot, hisz ha volt már a bekerülést megelőzően kapcsolata a családdal, akkor a konferencia résztvevőinek egy részével bizonyosan kapcsolatban áll már az eset kapcsán, ha nem volt, akkor az alaptevékenységből adódó kapcsolati rendszere révén nyújthat konkrét segítséget.
- A gondozási – nevelési terv főbb elemeit lehetőleg az esetkonferencia résztvevői fogalmazzák meg, s ennek alapján készíti el az intézmény családgondozója.

A családsegítő, az esetmenedzser és az intézmény családgondozója folyamatos kapcsolatot tart a családdal és egymással, folyamatosan konzultálnak, a gondozási – nevelési tervben meghatározottak szerint kapcsolatot tartanak a segítőkkel, az érintett intézményekkel (iskola, védőnő stb.).

3.6. A gondozás folyamata:

Annak érdekében, hogy az átmeneti gondozás valóban a megszabott ideig tartson, szükséges formális keretben meghatározni az érintettek tevékenységét, mely a gondozási-nevelési tervben kerül rögzítésre. A szakemberek közösen nyilvánvalóvá teszik a szülő számára szolgáltatásaik formáját, módját és minőségét. A gondozási folyamat során a szolgáltatást nyújtók folyamatosan figyelembe veszik a gyermek és a szülő véleményét, igényeit, szükségleteit, erről egymással konzultálnak. Fontos, hogy a gyermek kulturális vagy vallási szokásait továbbra is gyakorolhassa, sport- vagy egyéb rendszeres szabadidős tevékenységeit folytathassa.

Az átmeneti gondozást nyújtó feladata az ellátás kezdetekor az egyéni gondozási-nevelési terv elkészítése. A 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 53. §-a, és a 84. § (1) bekezdés a) és e) pontjai értelemszerűen irányadóak az átmeneti gondozásban lévő gyermekek gondozási-nevelési tervének elkészítéséhez.

Az átmeneti gondozásban részesített gyermek gondozásának, nevelésének célja, hogy segítséget nyújtson a gyermek családba történő visszatéréséhez. E cél érdekében az átmeneti otthonban a gondozást, nevelést, ellátást végző személyek együttműködnek egymással, valamint azon intézményekkel, amelyek a gondozott gyermekekkel foglalkoznak.

A terv elkészítésénél figyelembe kell venni:

- a gyermek testi, lelki állapotát,
- családi kapcsolatait,
- nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozását,
- az átmeneti gondoskodást szükségessé tevő okokat,
- az gyermekjóléti szolgálat által készített egyéni gondozási tervet,
- a gyermek személyiségvizsgálatának eredményét,
- a gondozott gyermekkel és a szülőjével folytatott személyes beszélgetés alapján szerzett tapasztalatokat,
- a gyermek gondozásában korábban részt vett szakemberek (pszichológus, osztályfőnök, családgondozó, szociális munkás) véleményét,
- egyéb, a gyermek gondozása, nevelése szempontjából fontos körülményt.

A gondozási munkában háromfelé oszlanak a feladatok: az intézményre, a család és gyermekjóléti szolgálatra és a családra. A család feladata a legfontosabb, mivel az átmeneti gondozás a szülő felelősségének a megtartását szolgálja. Ennek vissza kell tükröződnie a gondozási-nevelési tervben.

Az első esetkonferencia előtt helyzetfelmérést szükséges készíteni, mely több lépésben történhet: a gyermekre és a családra vonatkozó alapadatok megszerzése, globális problémafelmérés és komplexebb szintű problémafelmérés. Az első két lépés egyértelműen adatbeszerzés, a problémák és a szükségletek feltárása. Abban az esetben, ha a gyermek nem a gyermekjóléti szolgálaton keresztül kerül átmeneti gondozásba, a gondozást nyújtó végzi el az alaphelyzet felmérését. Amikor az illetékes család és gyermekjóléti központnak jelzi az elhelyezést, ez utóbbi információi alapján az első esetkonferencián lehet tovább mérlegelni a két szolgáltatás szerepét és a családdal folytatandó munkájuk mértékét.

Mivel az átmeneti gondozás a szülő, illetve a gyermek kérésére történik, az alapellátásban dolgozó munkatársak nem hozhatnak semmilyen döntést a szülő, illetve a törvényes képviselő nélkül. Kivé-

telt képez, ha a szülő ismeretlen helyen tartózkodik, és a gyermek érdekében gyors döntésre van szükség.

A gondozási-nevelési terv készítésekor fontos, hogy a szülő, illetve a gyermek maga fogalmazza meg az elérendő célokat, és utóbb szó szerint ezt rögzítsék. Mivel a család aktívan részt vesz a gondozási-nevelési terv összeállításában, abba belekerülnek a saját mondatai, így jobban érzi, hogy ő is tevékeny részese a gondozási folyamatnak, és amennyiben a helyzet megengedi, önerőből fogja megszüntetni az akadályokat.

Nemcsak a feladatokról döntenek közösen, hanem az ezekhez kapcsolódó időtartamokról, továbbá az írásbeli, illetve a szóbeli eszközhasználatokról is. Az utóbbi azért fontos, mert ezzel határozzuk meg, hogy a gondozási folyamatban kit, mikor és milyen módon lehet elérni. Így a szülő(k) is tiszta képet kapnak arról, hogy milyen információkat oszt meg róluk a gyermekek átmeneti gondozását nyújtó intézmény és a család és gyermekjóléti központ, illetve, hogy ők kivel tudnak kapcsolatot létesíteni.

A gondozás megkezdésekor szerződéskötés történik. A megállapodás tartalmazza az intézményre és az ellátottra vonatkozó adatokat, a szolgáltatás és ellátás egyénre szabott meghatározását. Rögzítésre kerül a szerződés időtartama, a személyi térítési díj összege, és mindaz, ami a teljes ellátáson belül adott esetben szakmailag indokolt információ a gyermeknek és a családja részére. A szerződés tartalmazza a megállapodás felbontásának okait, feltételeit, az intézményben mindenki által igénybe vehető tárgyi feltételeket és szolgáltatásokat.

Térítési díj:

Az átmeneti gondozás intézményi térítési díjának alapja a szolgáltatási önköltség és az állami normatíva különbözete.

A kötelezett által fizetendő személyi térítési díj összegét az intézményvezető állapítja meg, a kötelezett jövedelme és vagyoni viszonyainak figyelembevételével.

A személyi térítési díj nem haladhatja meg 1 gyermek esetében a kötelezett egy fő-re jutó havi jövedelmének 25%-át, 2 gyermek esetében a 20 %-át, 3 vagy több gyermek esetében a 15 %-át.

3. 7. A gondozás tartalma

A gondozás tartalma két területre osztható: egyrészt a szociális munka eszközeivel nyújtott segítségre, másrészt természetben nyújtott ellátásokra.

- támogatás jellegű szolgáltatási elem: egyéni esetkezelés (életvezetési tanácsadás, pénzkezelésben és háztartásvezetésben nyújtott segítség, mentális segítség, a gyermek ellátását nevelését érintő problémákban, konfliktuskezelésben nyújtott segítség, külső segítő szakemberek igénybevételevel biztosított együttműködési háló szervezése)
- természetben nyújtott ellátások tartalma és minimális köre jogszabályok által meghatározott módon és mértékben.

3.8. A visszailleszkedés lehetőségei

Az átmeneti gondozás során a cél és a feladat folyamatosan az, hogy a gyermek, amennyiben a helyzet megengedi, minél hamarabb visszakerülhessen saját családi környezetébe. Ezért ez az ellátási forma csak olyan nehézségek, akadályok, problémák esetében alkalmazható támogatási forma, amikor a beutalási indokok alapján feltételezhető, hogy a lehetséges gondozási idő alatt a család körülményei rendeződni fognak.

A visszagondozás a családba, illetve más szolgáltatási keretbe akkor kezdődik, amikor a gyermek (és szülője) először átlépi a gyermekek átmeneti otthona küszöbét!

A kapcsolattartás fontos eleme a többi családtag (nagyszülők, egyéb rokonok) látogatása. Ezek erősítik a kötődést a családdhoz, a gyermek családba tartozásának érzését.

Ezen kívül fontos a kapcsolattartás más formáinak biztosítása, például levelezés, telefonálás stb. Mindebben az intézmény és a család és gyermekjóléti szolgálat segíti, támogatja a szülőt.

A gyermekek átmeneti otthonát tekintve az eredményes visszailleszkedés érdekében fontos, hogy a visszatérés ne egyik napról a másikra történjék. A helyzettől függően tekintettel kell lenni a gyermek és a szülő szükségleteire. Előfordulhat, hogy mindkét oldalról meg kell "szokni" egymást. Ez röviden abból állhat, hogy például a gyermek a végleges hazaköltözés előtt egy-egy napot, hétvégét már otthon tölt. Ebben a folyamatban az intézmény mellett a gyermekjóléti szolgálat hangsúlyos szerepet tud vállalni, közvetlen segítséget nyújtva a családnak.

IV. Intézményen belüli és más intézményekkel történő együttműködés módja:

A gyermekvédelemi törvény 17. §-ának (3) bekezdése együttműködésre készíti az illetékes intézményeket a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése, valamint a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése érdekében. Az átmeneti gondozás egyik

alapelve, hogy a megoldás kulcsa nem egy személy kezében van, hanem mindazokéban, akik érintettek egy adott esetben. Annak érdekében, hogy hatékonyan működjön az átmeneti gondozás, nélkülözhetetlen az együttműködés.

A Gyermek Átmeneti Otthona a gyermekjóléti alapellátások részeként működik:

Az otthon rendszeres kapcsolatot tart:

- a fenntartóval,
- a járási gyámhivatallal,
- a Család-és Gyermekjóléti Szolgálattal,
- a Család-és Gyermekjóléti Központtal,
- az oktatási intézményekkel,
- a munkahelyekkel,
- az egységes pedagógiai szakszolgálattal,
- az egészségügyi intézményekkel,
- a jelzőrendszer egyéb tagjaival,
- családok átmeneti otthonaival.
- gyermekek átmeneti otthonaival (ATOSZ)

A hatékony működés érdekében a kapcsolattartás folyamatos és rendszeres. A Család-és Gyermekjóléti Központ munkatársaival, havi rendszerességgel esetmegbeszélést tartunk.

Az oktatási intézményekkel és munkahelyekkel a nevelő és a családsegítő tartja a kapcsolatot szükség szerint személyesen, illetve telefonon. A többi intézménnyel is hasonlóan járunk el.

Dolgozók közötti kapcsolattartás szervezeti formái:

Intézményi team megbeszélések, értekezletek.

A szakmai vezető hetente értekezletet tart, melyen az aktuális problémák mellett az esetlegesen fel lépő működési zavarok kiküszöbölése érdekében megoldásokat dolgozunk ki. Nagyon fontos a negatív események, kudarcok, konfliktushelyzetek megbeszélése, elemzése, következtetések levonása. Lehetőséget kell adni a negatív érzések kibeszélésére is, a „ventillálásra”. Az értekezletről emlékeztető készül. A közös megállapodásokat mindenkinek be kell tartani.

Eredményeket is meg kell beszélni, - a dolgozókat ez motiválhatja a munkájukban – tudni kell örülni a kis eredményeknek is, így könnyebb a kudarcélmények feldolgozása, megbeszélése, értékelése.

A dolgozók napi közös információs eszköze az intézmény *eseménynaplója*.

A napi aktuális információk eljutásáról az érdekeltekhez a szakmai vezető gondoskodik személyes közlés, illetve telefon útján. A fontosabb információkat beírjuk az intézmény naplójába.

A dolgozók műszakátvételkor egymást szóban is tájékoztatják, a csoport zavartalan napi működésének érdekében.

Esetkonferencia az otthonon kívüli munkatársakkal.

Résztvevői a gyermekkel kapcsolatban lévő egyéb intézmények szakemberei, úgy, mint a család és gyermekjóléti szolgálat családgondozója, oktatási intézmény pedagógusa, a jelzőrendszer egyéb érintett tagjai. Célja az erőforrások feltérképezése, a hatékony családgondozás megtervezése.

Működésünk során egyre több támogatót sikerült megnyernünk céljaink megvalósításához. Támogatóink magánszemélyek, civil szervezetek, vállalatok és alapítványok. Közreműködésükkel az alapfeladatokon túl, számtalan rendezvényen tudunk részt venni és a szabadidő tartalmas eltöltését is színesebbé tudjuk tenni. Vannak programok, melyeket a patronálóknak köszönhetően hagyományossá tehetünk.

Külföldi kapcsolatokkal nem rendelkezünk.

V. A Gyermek Átmeneti Otthona szolgáltatás konkrét formái, a gondozási, nevelési, fejlesztési feladatok:

5.1. Egyéni elhelyezési tervek:

Az egyéni elhelyezési tervet a Család-és Gyermekjóléti Központ készíti el. Az elhelyezést követően a szakember családgondozást végez a gyermekneveléshez szükséges körülmények helyreállítása érdekében.

5.2. Egyéni gondozási-nevelési tervek:

Az egyéni gondozási- nevelési tervet intézményünkben a gyermekvédelmi ügyintéző készíti el. A feladatok felosztása és a végrehajtás koordinálása az ő kompetenciája. Rendszeres (kéthetenként) esetmegbeszéléseken értékeljük, illetve módosítjuk a feladatokat.

5.3. A gondozás-nevelés elemei:

Esetkezelő szolgáltatások:

- az elhelyezést kiváltó okok megértetése a gyermekkel, a családi problémák feldolgozása,
- a személyes célok megalapozása, a jövő tervezése,
- felelősségteljes döntéshozatal képességének kialakítása,
- pozitív kapcsolatok erősítése, rossz hatások enyhítése,
- a másik nemmel kapcsolatos magatartás alakítása,
- tanácsadás a szülőknek és más hozzátartozóknak

Céljaink eléréséhez szükség esetén külső szakember segítségét is igénybe vesszük.

Az új gondozottakkal való bánásmód eddig otthonunkban nem okozott problémát. Fontosnak tartjuk a csoport felkészítését az új gyermekek fogadására. Hetente egy alkalommal „lakógyűlést” szervezünk, orvosoljuk a panaszokat, kéréseket, ötleteket csoportos megbeszélés keretében. Ha a panasz olyan jellegű, akkor egyéni beszélgetés keretében keresünk megoldást. Ha a gondozott

gyermeknek olyan problémája van, amiről úgy érzi, hogy az otthonon belül nem lehet megoldani, akkor biztosítjuk a kívülálló személlyel való kapcsolatba lépését.

Nevelési szolgáltatások:

A legszebb, legfontosabb hivatás az ember szolgálata. Ha az ember még fiatal, „kiszolgáltatott” gyermek, e feladat még nagyobb felelősséget ró választójára. A nevelő hatása ugyanis emberi sorokat befolyásol, dönt el.

Ennek terheit az otthon valamennyi dolgozója hordozza. Szakmai egységünk rendszerét ennek tudatában alakítjuk.

Arra törekszünk, hogy otthonunk belső világa - erkölcsi értékrendünknek megfelelően - gyermek- és emberközpontú legyen, hogy egymás elfogadására, megbecsülésére, szeretetére épüljön.

Értékeink:

- gyermekközpontúság,
- nyitottság, korszerűség,
- képességek szerinti fejlesztés,
- hátrány-kompenzálás,
- tudatos életvitel, harmonikus személyiségfejlesztés,
- hagyományőrzés és – teremtés
- példamutató magatartás minden dolgozó részéről.

Az alapeladatok megvalósításának alapelvei:

- az otthonosság megteremtésének elve,
- a közösségi támogatás által való nevelés elve,
- az egyéni különbség figyelembevételének elve,
- demokratikus és humanista elvek,
- a nyitottság elve.

Az alapeladatok megvalósításának legfőbb módszerei:

- lehetőséget biztosítani a gyermekek számára a személyes, kedvenc tárgyak megtartására,
- ízlésük szerinti dekorálás,
- képességek szerinti feladatok adása,
- véleményüket szabadon elmondhassák.

A gyermekekkel kapcsolatos teendők alapelvei:

- a korrekciós nevelés elve,
- a kommunikációs és kapcsolat készség fejlesztésének elve,
- a motivációk fejlesztésének elve,

- az alkotás és önmegvalósítás kibontakoztatásának elve.

A megvalósítás legfőbb módszerei:

- kiegyensúlyozott életritmus kialakítása,
- a szociális viselkedés szabályainak elsajátíttatása,
- a szabadidő tartalmas eltöltése,
- stressz kezelési technikák megtanítása,
- önismereti tréningeken való részvétel,
- konfliktuskezelési technikák tanítása,
- a verbális kommunikáció elemeinek gyakorlati alkalmazása,
- megfelelő motivációs rendszer kialakítása.

A nevelő szervezet folyamatos továbbfejlesztésének alapelvei:

- a gyermekotthon működési feltételei fejlesztésének elve,
- a csoportfolyamatok nyomon követésének elve,
- az egyes gyermekek nevelési körülményei fejlesztésének elve.

A megvalósítás legfőbb módszerei:

- továbbképzési lehetőségek biztosítása,
- a közalkalmazottak anyagi elismerése,
- az önkormányzat szociális érzékenysége,
- szupervízió.

Tanulást segítő módszerek:

- megfelelő motivációs rendszer kialakítása,
- eredményes tanulási módszerek alkalmazása,
- tanulási zavarral küzdő gyermek esetében együttműködés szakemberrel (logopédus, gyógy-pedagógus).

5.4. Rekreációs szolgáltatások:

A gyermekotthoni gondozásban rendkívül nagy szerepe van a rekreációs tevékenységnek, mert a gyermekek stressz, illetve megterhelő élethelyzetek elviselésekor leggyakrabban a káros szenvedélyekhez nyúlnak.

- Minden esetben biztosítjuk a részvételi lehetőséget a gyermek által választott iskolai és egyéb szervezésű programokon.

- Támogatjuk a sportkörökön való részvételt.
- Az otthonban is szervezünk ilyen jellegű szabadidő-foglalkozásokat.
- Tanítási szünetben kirándulásokat szervezünk a gyermekeknek a természeti- és társadalmi környezet megismertetése érdekében.

5.5. Különleges feladatok:

Az együttélés pozitív és negatív oldalát egyaránt érzékeljük. Mindenképpen pozitív a gyermekek felelősségérzetének, tolerancia képességének, szolidaritásérzékének növekedése.

A negatív hatásokat a megfelelő tárgyi feltételekkel igyekszünk csökkenteni, pl.:

- nemek szerinti háló (testvérek együtt tartása), nemek szerinti vizesblokk,
- tanuláshoz, szabadidős tevékenységhez megfelelő hely („játékkuckó” létrehozása, a berendezési tárgyak gyermek centrikussá tétele),
- a gyermekek személyes dolgainak elhelyezhetősége,
- a szobák otthonosabbá tétele, az udvar szépítése, játéklehetőség biztosítása (udvari játékeszköz vásárlása, virágoskert kialakítása).

5.6. Egészségügyi és étkeztetési szolgáltatások:

A személyes gondoskodást nyújtó intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 2./1994. (I. 30.) NM rendelet 5. számú mellékletében és az ÁNTSZ előírásokban előírt, a gyermekek életkorának megfelelő gyakoriságú, összetételű és mennyiségű étkezést biztosítjuk. A tárolás normáit betartjuk. Törekszünk arra, hogy gondozottaink megismerjék és megkedveljék a korszerű táplálkozási szokásokat. Az egészségi állapotuk miatt speciális ételmezésre utalt gyermek ellátását is biztosítjuk.

A gondozott gyermekek és fiatalok egészségügyi állapotát folyamatosan figyelemmel kísérjük. Szükség esetén gyermekorvoshoz, illetve szakorvoshoz fordulunk. Gyógyszerezésükről és egészségügyi segédeszközökről gondoskodunk (szemüveg, hallókészülék).

5.7. Napi életgyakorlat:

A napi életgyakorlat központilag meghatározott és a helyben kialakított szabályok szerint alakul. A napirendet az otthon közössége alakította ki, aszerint, hogy munkanapokról vagy pihenőnapokról van szó.

Gondozottainkat életkoruknak és képességeiknek megfelelően vonjuk be az otthon életébe. Ugyancsak életkoruk és képességeik szerint részt kell venniük az önkiszolgáló tevékenységekben (pl: ágyazás, rendrakás, takarítás, terítés, ruházat karbantartása).

Gondoskodunk a gyermekek megfelelő és tiszta ruházatáról. A személyi higiéne fontosságára megtanítjuk a gyermekeket, a hozzá szükséges eszközöket biztosítjuk. Az épület bővítésével lehetővé vált a személyes tárgyak megfelelő tárolása. A gyermekeket koruk, nemük, testvérük figyelembe vételével tudjuk elhelyezni.

Az esetenkénti egyénileg eltérő alvásigény biztosítása nem okoz gondot intézményünkben.

Minden gondozott a törvényben előírt módon havi zsebpénzt kap, amellyel szabadon rendelkezik.

Ha igényli, segítséget és irányítást kaphat a nevelőktől a pénz ésszerű beosztásához.

A házirend betartható, valódi szerződés, amit minden gondozottal és szülőjével ismertetünk a felvételtkor. Jól látható és mindenki számára elérhető helyen az intézményben elhelyeztük.

5.8. Jutalmazás, büntetés:

Célunk folyamatosan fejleszteni a gondozott gyermekek és fiatalok értékelés iránti érzékenységet. El kell érünk, hogy a gyermekek érzékennyé váljanak a nonverbális megerősítésre vagy elmarasztalásra is (pl.: a helyeslő bólintásra, mosolyra, helytelenítő fejcsóválásra, szemöldök ráncolásra). Továbbá a szóbeli megerősítésre és az elkövetett hiba egyszerű megállapítására.

Az értékelés alapelvei:

- személyre szóló legyen,
- ösztönző, fejlesztő jellegű legyen,
- ne legyen bántó, megtorló jellegű,
- folyamatos legyen,
- a követelményrendszerre épüljön,
- legyen tárgyyszerű.

Jutalmazás: a gondozott gyermekek és fiatalok egyéni különbségét figyelembe véve minden sikeres teljesítményt meg kell erősíteni. A kiemelkedő teljesítmény nagyobb elismerést érdemel.

A jutalmazásnak következetesnek kell lennie, kerülni kell a kivételezést.

A jutalmazás lehet kollektív.

A büntetés: nem lehet öncélú, kollektív, megszégyenítő, nem sértheti az ellátott emberi (gyermeki) jogait. A büntetés kiszabásakor azt is figyelembe kell venni, hogy a gyermekek többsége traumatizált. Magatartási normáik, adaptációs készségeik hiányosak, csökkentek vagy torzultak, ezért a büntetésre nem úgy reagálnak, mint a családban élő gyermekek.

A gyakori büntetés szorongást kelt, a szélsőséges büntetésen alapuló nevelés pedig agresszív modellként szolgál.

A sorozatos jutalmazást a gyermekek sikerélményként élik át, a büntetések hatása kudarcélményben összegződik. Arra kell törekedni, hogy arányukat tekintve a jutalmazások gyakoribbak legyenek, mint a büntetések.

A büntetés hatékonysága függ az időzítéstől, az intenzitástól, a következetességtől és a nevelő-nevelt viszonyától. A jó érzelmi kapcsolat elősegíti a büntetés hatékonyságát.

A büntetés formái:

- számonkérés, terápiás beszélgetés
- kedvenc elfoglaltságtól való eltiltás rövidebb vagy hosszabb ideig.

5.9. Különleges helyzetek:

Családi konfliktusok

Szülő-szülő között

Előfordulhat, hogy a család és gyermekjóléti szolgálat családgondozója és a szülők közösen úgy döntenek, hogy a gyermek(ek) a konfliktusok megoldásának idejére és érdekében vegyék igénybe az átmeneti gondozás lehetőségét, mert nincs mód arra, hogy családtag fogadja be őket.

Ezekben az esetekben mind a megállapodás megkötésekor, mind az egyéni gondozási-nevelési terv készítésekor nagyon pontosan tisztázni kell mindkét fél feladatát és vállalását (ki mikor, meddig látogatja, illetve viszi el a gyermeket stb.).

A konfliktus lehet krízis jellegű, de a szülők válását megelőző viták, veszekedések, az egyezkedés, illetve a bíróság döntésére várakozás is indokolhatja külső segítség igénybevételét, de természetesen csak abban az esetben, ha olyan mértékben megromlott a szülők egymás közti kapcsolata, hogy az már jelentősen befolyásolja a gyermek(ek) érzelmi, pszichés állapotát.

A szülők közti konfliktus odáig fajulhat, hogy egyikük a gyermeket/gyermeket el szeretné rejteni a másik elől. Ha mind a két szülő törvényes képviselő, ezt egyikük sem teheti meg. Ilyenkor a gyermekek átmeneti otthona, mint alapellátás nem szóba jöhető megoldás. Jogszerűtlen lenne ugyanis bármelyik fél tudta és beleegyezése nélkül megállapodást kötni.

Szülő-gyermek között

A serdülőkorú fiatalok problémái az erre az időszakra jellemző identitásválságból, érzelmi kiegyensúlyozatlanságból fakadnak. Leggyakrabban a serdülőkorú gyermekek esetében alakul ki konfliktushelyzet, sokszor a nem vérszerinti szülővel, hanem a nevelőapával, nevelőanyával.

A konfliktusok gyakorta több éve lappanganak, és a serdülőkor hozza őket felszínre. E súlyos problémák kezeléséhez különböző terápiákra van szükség családterápia, egyéni terápiák, önismereti csoportok stb., amelyek közismerten hosszú távúak, és ilyenkor megtörténik, hogy az átmeneti gon-

dozás is hosszúra nyúlik. Mindenesetre törekedni kell arra, hogy amennyiben a konfliktus enyhül, a gyermek visszakerüljön a családba, viszont szükség szerint a terápiák továbbra is folytatódjanak. Fontos megemlíteni, hogy ilyen esetekben sem lehet az átmeneti gondozást büntetésként alkalmazni. Ezt a szülővel és a gyermekkel folytatott beszélgetés során hangsúlyozni kell. Nem azért kerül sor az átmeneti gondozásra, hogy a gyermek, "kivéve" a családból, magába szálljon, és megbánja minden elkövetett és el nem követett bűnét, hanem azért, hogy mindkét fél, úgy a szülő, mint a gyermek számára lehetővé váljék, hogy egy más szemszögből lássák a helyzetet, és szakember segítségével mindent megtegyenek problémájuk rendezése érdekében.

A gyermek betegsége

A gyermek betegsége különleges eset, mivel egyfelől ennek kezelése-kezeltetése mindenképpen a szülő feladata, másfelől a gyermekek átmeneti otthonába a háziorvostól hozott orvosi igazolással ("egészséges, közösségbe mehet") lehet bekerülni. Mikor kerülhet tehát sor átmeneti gondozásra a gyermek betegsége során? A gyakorlati tapasztalatok szerint például akkor, ha a gyermek súlyos magatartászavarának hátterében pszichés, illetve neurológiai problémák álltak, vagy olyan hosszan tartóan elnyúló betegség, ami miatt a sokgyermekes, hátrányos helyzetű család segítségre szorul a gyermek kivizsgáltatását, gyógyszerbeállítását és rendszeres kontrollját illetően. Ilyenkor a család és gyermekjóléti szolgálat családgondozójának kiemelten kell foglalkoznia a család gondozásával, hiszen itt a szülőt kell sokkal intenzívebben támogatni úgy, hogy a jelzőrendszer tagjainak a munkáját koordinálja (védőnő, gyermekorvos, neurológus, pszichiáter, pszichológus, stb.). Előfordul az is, hogy a gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök beszerzéséhez rendkívüli segítyt kell igénybe venni.

Ennek érdekében a folyamatos kapcsolattartás mellett szakmaközi megbeszélést is kell tartani, hogy a feladatok elosztása részletesen mindenki számára egyértelmű legyen.

A beteg gyermekek esetében a családgondozás során az otthonból való hazakerülés után egy ideig a család és gyermekjóléti szolgálat családgondozójának lesz a feladata a szülő által korábban elsajátított ismeretek gyakorlatban történő megvalósításának segítése.

VI. Az ellátás igénybevételének módja

A gyermekek átmeneti gondozását az alábbi települések veszik igénybe: **Nyíregyháza, Ibrány, Kálmánháza, Nagycserkesz, Napkor, Paszab, Tiszatelek.**

A Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthona által nyújtott személyes gondoskodás igénybevétele önkéntes, a szülő vagy más törvényes képviselő (a továbbiakban együtt: szülő) kérelmére vagy beleeegyezésével történik.

Ha a gyermek védelme az ellátás önkéntes igénybevételével nem biztosított, a bekerülést megalapozhatja védelembe vételi eljárás, amelynek következtében a szülő kéri gyermeke átmeneti gondozását. A gyermek átmeneti gondozásának megkezdéséről a szülő lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatot minden esetben értesíteni kell.

Az ellátást igénybevevő a kérelmét a Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthona szakmai vezetőjéhez nyújthatja be.

A kérelem benyújtásakor a kérelmezőt tájékoztatjuk:

- az ellátások tartalmáról és feltételeiről,
- az intézmény által vezetett, reá vonatkozó nyilvántartásokról,
- a gyermek és hozzátartozói kapcsolattartásáról, különösen a látogatás, a távozás és a visszatérés rendjéről
- az érték- és vagyonmegőrzés módjáról,
- az intézmény házirendjéről
- a panaszjog gyakorlásának módjáról
- a fizetendő térítési díjról
- a jogosult jogait és érdekeit képviselő érdekképviseleti fórumról.

Amennyiben az igénybevételről a vezető dönt, az ellátás megkezdésekor a kérelmezővel megállapodást köt.

A megállapodás tartalmazza:

- az ellátás kezdetének időpontját,
- az ellátás várható időtartamát,
- a szolgáltatások formáját és módját,
- a személyi térítési díj megállapítására, fizetésére vonatkozó szabályokat,
- az ellátás megszüntetésének módját,
- a gyermek és szülő személyazonosító adatait,
- az ellátásra jogosult gyermek törvényes képviselője nyilatkozatát a Gyvt. 33. § (2) bekezdésében meghatározott tájékoztatás megtörténtéről.

Az intézmény vezetője az ellátás megkezdésekor, de legkésőbb az ellátás igénybe vételétől számított 30 napon belül értesíti a kötelezettet a személyi térítési díjról. A szülőt már előzetesen célszerű tájékoztatni a várható térítési díjról, hogy kiszámíthatóvá váljanak az átmeneti gondozással kapcsolatos anyagi terhei.

A személyi térítési díj megállapításához a gyermekek átmeneti otthona gyermekvédelmi ügyintézője a szülőtől beszerzi a jogszabályban előírt jövedelemigazolásokat, és gondoskodik a térítési díj megállapításáról szóló értesítés eljuttatásáról.

A térítési díjat havonta számoljuk, mivel abban az esetben, ha a gyermek a szülő által előre bejelentetten, a vezető engedélyével távol van az otthontól, az ellátás nélküli napokra, a napi személyi térítési díj 20%-t számoljuk.

A befizetett térítési díjról minden ellátott esetében nyilvántartást vezetünk.

Az átmeneti gondozás megszüntetése:

Az ellátás igénybevétele az alapul szolgáló ok fennállásáig, de legfeljebb 12 hónapig tart. Az elhelyezés – a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére vagy be-leegyezésével – 6 hónappal, szükség esetén a tanév végéig indokolt esetben meghosszabbítható.

Az átmeneti gondozást meg kell szüntetni, ha a szülő vagy a törvényes képviselő kéri, ha a gyermek súlyos magatartási problémái miatt az intézmény az ellátás megszüntetését javasolja. Az ellátás megszűnik a megjelölt időtartam, illetve a meghosszabbított időtartam leteltével. Függetlenül a gondozás megszűnésének okától a gyermek életében jelentős változást okoz, ezért fel kell készíteni a változásra, értékelni kell az itt eltöltött időt, segíteni kell jövője megtervezésében. Eltávozáskor a leltár alapján összekészítjük a gyermek holmiját, amit átadunk a szülőnek.

VII. A Gyermek Átmeneti Otthona szolgáltatásról szóló tájékoztatás helyi módja:

1.

A gyermekek átmeneti otthona fontosnak tartja az ellátási területen a minél magasabb férőhely kihasználtság elérése érdekében a széleskörű, folyamatos, felvilágosító, propagandamunkát.

Ennek érdekében a következő lépéseket tesszük:

- napi telefonos kapcsolat a család és gyermekjóléti szolgálatok családgondozóival,
- havonta személyes kapcsolattartás a család és gyermekjóléti szolgálatok családgondozóival.

A Gyermekek Átmeneti Otthona szolgáltatásról a helyszínen, személyesen és a faliújságra kitett információk, szórólapok, házirend alapján tájékozódhatnak az érdeklődők.

Telefonon a hét minden napján, egész nap elérhetőek vagyunk. Nyíregyháza város honlapján és a fenntartó által szerkesztett honlapon is kaphatnak tájékoztatást az otthonról a szülők, érdeklődők. A fontosabb eseményekről a sajtó bevonásával is nyújtunk információt.

A helyi iskolák, óvodák és a család és gyermekjóléti szolgálat is segítő lehetőségként tudja felajánlani a szülőknek ezt a szolgáltatásunkat. Az ellátás alatt a szülőkkel kapcsolatban vagyunk, az esetleges problémák, észrevételek azonnal megbeszélésre kerülnek.

A bekerüléskor a szülő egy tájékoztató formájában megismeri az otthon nyújtotta szolgáltatásokat, a tájékoztatás tudomásul vételét aláírásával igazolja.

VIII. A gondozottak jogainak védelme, a személyes gondoskodást végzők jogvédelme és szakmai felkészültségük biztosítása

Az ellátást igénybe vevőknek joga van:

- szolgáltatást teljes körűen igénybe venni, egyéni bánásmódban részesülni
- az ellátást igénybe vevőt megilleti személyes adatainak védelme
- problémák esetén panasszal élhetnek, melyet a szolgáltatás vezetőjéhez lehet írásban vagy szóban benyújtani.
- tájékoztatást kapni a gyermekjogi képviselő személyéről, elérhetőségéről, a vele kapcsolatos jogorvoslati lehetőségekről.

Érdekképviselői Fórum:

Az intézmény fenntartója meghatározza az ellátásban részesülők érdekvédelmét szolgáló érdekképviselői fórum megalakításának és működésének szabályait.

Az érdekképviselői fórum szavazati jogú választott tagjai:

- az ellátásban részesülő gyermek szülei vagy más törvényes képviselői
- az intézmény dolgozóinak képviselői,
- az intézményt fenntartó képviselői.

Az érdekképviselői fórum megvizsgálja az elé terjesztett panaszokat, és a hatáskörébe tartozó ügyekben dönt, továbbá intézkedéseket kezdeményezhet a fenntartónál, az intézmény ellenőrzését ellátó megyei kormányhivatalnál, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél.

Az érdekképviselői fórum az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket, fiatal felnőttet érintő ügyekben, valamint javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről, valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról. Az érdekképviselői fórum egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.

A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermek és a fiatal felnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviselői és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél,

vagy az érdekképviselői fórumánál:

- -az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,

- -a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén.

Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a fiatal felnőtt az intézmény fenntartójához vagy a megyei gyámhivatalhoz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselői fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

A személyes gondoskodást végzők jogainak védelmével kapcsolatos szabályok vonatkozásában irányadó (jogi) dokumentumok: *Szociális Munka Etikai Kódexe, Munka Törvénykönyve (2012. évi I. törvény), Kjt. (1992. évi XXXIII. törvény), 2003. évi CXXV. törvény az egyéni bánásmódról.* Ezen előírások mellett az érdekképviselői fórum, a közalkalmazotti tanács, a szakszervezet és az esélyegyenlőségi referens hivatott biztosítani, hogy jogaikat érvényesíteni tudják.

Az otthonban dolgozók számára biztosítandó:

- egészséges és biztonságos munkavégzéshez szükséges törvényi előírásoknak megfelelő munkafeltétel.

A munkatársnak joga van:

- véleménye kinyilvánítására, munkája elismerésére,
- megkapni a munkavégzéssel kapcsolatos megbecsülést,
- emberi méltóságuk és személyiségi jogaik tiszteletben tartását,
- segítséget kapni szakmai tudásuk gyarapításához.

Továbbképzési lehetőségek:

A személyes gondoskodást nyújtók továbbképzési rendszere és a pedagógus továbbképzés rendszerére gazdag továbbképzési formákat nyújt konferenciák, tanácskozások, szakmai napok, tréningek formájában.

Dolgozók szupervíziója:

A gyermekotthoni nevelők és gondozottak egymás közötti kapcsolat-minőségének javítása a nevelők szakmai személyiségének fejlesztésén keresztül.

Vezeti: szakképzett szupervízor.

A szupervíziós tanulás célja a szakmai problémák és elakadások reflektív feldolgozásán keresztül a szakmai hatékonyság fejlesztése. A gyermekotthoni nevelők munkájában felmerülő problémák nagyon igénybe veszik a dolgozók problémamegoldó-képességét. A nevelt gyerekek folyamatosan jelenlevő gondjai erős pszichés megterhelést jelentenek. Ugyanakkor a gondozott gyermekek élet-

helyzetéből adódó érzékenységük és a megfelelő körülmények biztosítása miatt folyamatos magas szintű munkát várnak el a nevelőktől. A pszichés megterhelés kezelésére és a problémamegoldó készség fejlesztésére alkalmaznánk a korábbi tapasztalatok reflektív feldolgozását. A feldolgozandó problémák lehetnek: a nevelőmunka szervezeti háttere, a nevelők szakmai identitása, sajátos szakmai problémák, mint szakképesítés problémás gyerekek nevelése devianciák, drogok kezelése, normaszegő gyerekeknél a normák kialakítása, kommunikáció az agresszív gyerekekkel, együttműködés a neveltekkel és a kollegákkal.

Kapcsolatfejlesztés, csapatépítés: A csapatépítés egy tudatosan kialakított tréninghelyzetben való közös együttműködést, fejlesztést jelent. Bizonyos gyakorlatokat, amelyek lehetnek kritikus szituációk, vagy éppen az együttműködést fejlesztő helyzetek a teljes nevelői-gondozói csoportnak közösen kell elvégeznie. A gyakorlatok után a megbeszélések során a tréner, moderátor segítségével elemezik és megértik a saját működésüket.

A csapatépítés célja, hogy a nevelői munkacsoport közösségként erősödjön, a kritikus és nehéz helyzetekben is képes legyen konstruktív és egymást támogató módon működni.

Kiemelten fontos cél, a nevelői közösségben tudatosítani a közös szakmai célt, a gyermekek testi-lelki-szellemi fejlődésének és növekedésének a segítségét. Ahhoz, hogy a nevelők a gyermekek csoportjából közösséget tudjanak kovácsolni, ennek előfeltétele, hogy ők maguk is megtapasztalják a saját munkaközösségük létét, annak támogató és teremtő erejét.

Munkahelyi kiégés elleni tréning: A stressz, a szorongás, a túlfeszített munkatempó mindennapos jellemzői. A professzionális segítő egyik legfontosabb eszköze, hogy képes önmaga folyamatos monitorozására és lélektani értelemben a karbantartására. Ahogyan korábban említettük ennek a megtanulása is folyamat, és folyamatos képzésre van hozzá szükség.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Egyetértését nyilvánította:

.....

Érdekképviselői Fórum elnöke

Nyíregyháza, 2019.....

Elfogadta: A Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona szakmai testülete

.....

A szakmai testület képviselője

Nyíregyháza, 2019.....

Jóváhagyta (a fenntartó részéről):

Nyíregyháza,.....

Érvényességi rendelkezések:

Hatályba lép: 2019.....

A szakmai program módosításának lehetséges indokai:

- A jogi szabályozások változásai.
- Hálózatbővítés, leépítés.
- Szervezeti átalakítás.
- A szakmai testület más program bevezetését igényli.
- Egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- Írásbeli előterjesztés a Gyermek Átmeneti Otthona szakmai vezetőjének.
- Írásbeli előterjesztés a szakmai testületnek.
- A szakmai testület elé terjesztés, szóban, véleménykérés.
- Döntés, a módosítás elfogadásáról.

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3. Tel: (42) 506-750; (42) 506-751 e-mail: titkarsag@gmail.com

Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona 4432. Nyíregyháza-Nyírszőlős Kollégium u. 54.

Tel: (42) 471-042, (30) 326-3897 e-mail: atmeneti.nyh@gmail.com

Megállapodás

A Megállapodás a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gyvt.) 32.§ (5), (7) bekezdés alapján létrejött egyrészről a Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona (4432. Nyíregyháza, Kollégium út 54.), mint ellátást nyújtó, másrészről ..... szülő(k), törvényes képviselő(k)- között az alábbiakban állapodnak meg:

A gyermek/ek ellátásának kezdési időpontja: .....

Az ellátás időtartama: ..... hónap, mely a Gyvt. 45.§ (6) és 47.§ (3) a) pontja alapján meghosszabbítható.

A gyermek adatai:

Név:.....
Születési hely, idő:.....
Anyja neve:.....
Állandó lakcím:.....
Tartózkodási hely:.....
Nevelési-oktatási Intézmény neve, címe, telefonszáma:.....
.....
.....
Osztályfőnök/óvónő neve:.....
Gyermek TAJ száma:.....
Személyi igazolvány/diákigazolvány száma:.....

Szülő/törvényes képviselő adatai:

Név:	Név:.....
Szül.hely, idő:	Szül.hely, idő: .....
Anyja neve:	Anyja neve: .....
Lakcím:	Lakcím: .....
.....	.....

Tart.cím:.....

Tart.cím: .....

Elérhetősége:.....

Elérhetősége: .....

Az intézmény vállalja, hogy **teljes körű ellátást** / napi ötszöri étkezés, ruházattal, gyógyszerrel, zsebpénzzel, tanuláshoz szükséges eszközökkel stb. való ellátás / biztosít a 15./ 1998.(IV. 30.) NM rendelet 76.-82. §-a alapján. Az ellátás tartalmáról az intézmény vezetője a szülőt (törvényes képviselőt) szóban tájékoztatja.

A gyermek személyes dolgait leltárba veszi, értékeiért felelősséget vállal.

Az intézmény továbbá vállalja, hogy az egyéni gondozási-nevelési terv szerint segíti a gyermek(ek) visszatérését családjába, biztosítja a szülővel való kapcsolattartást.

A feladatai ellátásához szükséges adatokat a Gyvt. 134-136. §-a alapján kezeli.

Az intézményben való tartózkodás ideje alatt a szülői felügyeleti jog nem szünetel.

Az átmeneti gondozás megszüntethető:

- az ellátás határidejének lejártakor. (A gyermek(ek)et a szülőnek (törvényes képviselőnek) adja át. Ha a szülő (törvényes képviselő) gyermekéért nem jelentkezik, vagy nem kéri gyermekének további átmeneti otthoni elhelyezését, az intézmény haladéktalanul értesíti a gyámhivatalt a szükséges hatósági intézkedések megtétele céljából).
- szülő(k), törvényes képviselő(k) kérelmére,
- ha a gyermek súlyosan megsérti a házirendet,
- ha a szülő nem működik együtt az intézménnyel.

A fenti esetekben a szakmai vezető jogosult az ellátás megszüntetésére.

A szülő (törvényes képviselő) vállalja:

- A gyermek(ek)et az alábbiak szerint látogatja (tanítási időben du: 16-19 óráig, hétvégén és iskolai szünetekben 9-12 és 16-20 óráig).
- Előzetes egyeztetés alapján (legkésőbb csütörtök) viszi haza gyermekét hétvégére vagy látogatóba.
- A gyermek személyes adatait, hivatalos dokumentumait, a család jövedelmével kapcsolatos igazolásokat, a gyermek bekerülését követő 5 napon belül rendelkezésre bocsátja.
- Gyermek egészségügyi állapotáról, betegségéről felvilágosítást ad.
- Gyermek ellátásáért személyi térítési díjat fizet.
- A gyermek gondozását ellátó személyekkel, valamint a Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központtal együttműködik.
- A gyermek szándékos károkozását megtéríti.
- A gyermek engedély nélküli eltávozása esetén, amennyiben haza tér, haladéktalanul értesíti az intézményt.

A szülő(k), törvényes képviselő(k) vállalja(ák), hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdésnek megfelelően a személyi térítési díjat az igénybevétel napjától havonként - ha a települési önkormányzat, a megyei fenntartó vagy a megállapodás másként nem rendelkezik – az átmeneti gondozásért fizetendő **személyi térítési díjat a tárgyhónapot követő hónap 10. napjáig **megfizetik**.**

A Gyermek Átmeneti Otthona ellátásáért fizetendő személyi térítési díj mértéke az 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelet 1. számú melléklet szabályozása szerint kerül meghatározásra. **Az intézményi térítési díj: 43.500 Ft/fő/hó, 1450 Ft/fő/nap.**

A személyi térítési díj mértéke:

Gyermekek száma	Egy főre jutó havi rendszeres jövedelem %-a
1	25
2	20
3 vagy több	15

Fizetendő személyi térítési díj gyermekenként: .....Ft/hó.

Összesen fizetendő térítési díj: .....Ft/hó.

Fizetésre kötelezett neve:.....

Lakcíme:.....

Alulírott nyilatkozom, hogy a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központtal együttműködök.

Az ellátás igénybevétele előtt a szakmai vezető a Gyvt. 33. § - ának megfelelően tájékoztatást nyújtott:

- az ellátás tartalmáról és feltételeiről,
- az intézmény által vezetett nyilvántartásokról,
- az értékmegőrzés módjáról,
- ha a gyermeknek van különélő, kapcsolattartásra jogosult hozzátartozója kapcsolattartásáról, különösen a látogatás, a távozás és a visszatérés rendjéről
- a gyermekek átmeneti otthona házirendjéről,
- a panaszjog gyakorlásának módjáról,
- a fizetendő térítési díjról,
- az ellátottak jogait és érdekeit képviselő érdek-képviselési fórumról.

Tudomásul veszem, hogy a fentiekben nevezett törvény értelmében köteles vagyok:

- az intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,
- a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról nyilatkozni.

Nyíregyháza, 2019. év. _____hó _____nap.

.....
szülő (törvényes képviselő)

.....
szakmai vezető

A megállapodás egy példányát átvettem:

.....
szülő/törvényes képviselő

HÁZIREND

Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény vezetője, valamint a Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona (továbbiakban otthon) dolgozói fontos feladatuknak tekintik, hogy az itt élő gyermekek kulturált, munkájukat becsülő, a közéletben tevékenykedő felnőtté váljanak. Ennek érdekében foglaljuk egységes szerkezetbe az otthon életének és működésének legfontosabb szabályait, és a gyermekek jogait, kötelezettségeit.

A Házirend a Gyermek Átmeneti Otthonában tartózkodó kiskorúak együttélésének alapvető szabályait határozza meg.

A Házirendben foglaltakból megtudhatod, hogy milyen jogaid és kötelezettségeid vannak a „Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról” szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) alapján, és hogyan kezeld a felmerülő problémáidat.

I.

JOGAID

A Gyvt. biztosítja, hogy megismerd jogaidat és előírja a betartandó kötelezettségeidet. Ennek értelmében az otthon vezetőjétől és valamennyi dolgozójától tájékoztatást kérhetsz és kaphatsz erre vonatkozóan.

Jogod van arra, hogy a gyermekek átmeneti gondozása keretében:

1. állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó, teljes körű ellátásban, gondozásban, nemzetiségi, etnikai hovatartozásodat, vallásodat figyelembe vevő nevelésben, ellátásban részesülj,
2. felzárkóztató, tehetségfejlesztő programokon, érdeklődésednek megfelelő szabadidős foglalkozásokon, sport és kulturális tevékenységekben részt vehess,
3. iskolai tanulmányokat folytathass, érdeklődésednek megfelelő szakmát választhass,
4. kulturált módon, szabadon kinyilváníthasd véleményedet a részedre biztosított ellátásról, nevelésről és ahhoz, hogy a személyedet érintő kérdésekben meghallgassanak, azokról tájékoztassanak,
5. jogod van az erőszak minden formája elleni védelemre, emberi méltóságot biztosító bánásmódra,
6. védelmet kapj az olyan káros hatásokkal szemben, mint a gyűlöletkeltés, erőszak és pornográfia,
7. személyes tárgyaid birtoklására, őrzésére,
8. adataid — jogszabályoknak megfelelő — kezelésére,
9. hogy az otthon vezetőitől érdekeid képviselőjét kérj,
10. ápolhasd személyes kapcsolataidat,
11. testvéreiddel való együttes elhelyezésedet kezdeményezd,
12. támogatást kapj az otthon dolgozóitól családi környezetbe történő visszatérésedhez, iskolai, munkahelyi előmeneteledhez, személyes fejlődésedhez,
13. szervezetekhez csatlakozhass, és összejöveteleken részt vehess mindaddig, míg törvénybe nem ütközik, és cselekedeteiddel nem sérted más ember jogait,
14. panaszt tegyél, ha úgy érzed, hogy megsértették fenti jogaidat, ha az ellátást kifogásolod, ha az intézmény dolgozói – megítélésed szerint – kötelezettségüket megszegték, illetve, ha az intézményvezető megtagadja a szüleid, törvényes képviselőd – Gyvt. 136/A.§-ában szabályozott – iratbetekintésre vonatkozó kérését.

II.

A GYERMEKI JOGOK VÉDELME

1. A gyermeki jogok védelmét a gyermekjogi képviselő látja el. A gyermekjogi képviselő ellátja jogaid védelmét, és segítséget nyújt számodra jogaid megismerésében és érvényesítésében.
2. Segít panaszod megfogalmazásában, kezdeményezheti annak kivizsgálását.

3. A gyermekjogi képviselő: Dr. Kovács Attila
Telefonszáma: 06/20 48995 23
Email-címe: kovacs.attila@obdk.hu

III.

A PANASZJOG ÉRVÉNYESÍTÉSÉNEK RENDJE

1. Jogod van arra, hogy a Téged, valamint az Intézményben élő gyermekeket érintő ügyekben — kulturált módon — véleményt nyilváníthass, panasszal élhess az intézményvezető-helyettesnél, valamint a Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthona szakmai vezetőjénél, akik kötelesek ügyedben eljárni.

2. Amennyiben ez nem elégít ki, vagy úgy érzed, hogy további méltánytalanság ér, illetve nem vagy megelégedve az eddig hozott döntésekkel, intézkedésekkel, az intézményvezetőhöz fordulhatsz, aki 15 napon belül kivizsgálja ügyedet, és írásban értesít annak eredményéről.

A szakmai vezető a panasz kivizsgálása céljából az Érdekképviselési Fórumhoz fordulhat.

Az Érdekképviselési Fórum szavazati jogú tagjai:

- az ellátottak képviselői közül 2 fő
- az intézmény dolgozóinak 1 fő képviselője
- az intézmény fenntartójának 1 fő képviselője

3. Az Érdekképviselési Fórum az otthon vezetőjénél véleményt nyilváníthat a Benneteket érintő ügyekben.

Javaslatot tehet az otthon alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezésére, működtetésére.

Egyetértési jogot gyakorol a Házirend jóváhagyásánál.

Te magad vagy szüleid, illetve törvényes képviselőd panasszal élhetnek az ellátásokat érintő kifogások orvoslása érdekében az Érdekképviselési Fórumnál:

- jogaitok sérelme esetén,
- a közöttek kialakuló, közösségi magatartást érintő problémákban,
- a közösségeket veszélyeztető egészségügyi és személyi higiénés dolgokban,
- az otthon dolgozóinak kötelezettség-szegése esetén.

A panaszt írásban, szóban személyesen, vagy telefonon bármikor benyújthatjátok:

- Az Érdekképviselési Fórum mindenkori elnökénél,
- A szakmai vezetőnél.

Az intézményvezető, illetve az Érdekképviselési Fórum a panasz megtételét követő 15 napon belül értesít Téged, vagy a panaszt tevő személyt a vizsgálat eredményéről.

Amennyiben 15 napon belül nem érkezik meg az értesítés a vizsgálat eredményéről, vagy a megtett intézkedéssel a panaszos nem ért egyet, az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz lehet fordulni.

IV.

KÖTELESSÉGEID

Miután megismerted jogaidat, azt is tudnod kell, hogy milyen kötelezettségek vonatkoznak Rád.

A Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthonában élő gyermekeknek azonos jogai és kötelezettségei vannak:

- akár fiú, akár lány,
- akkor is, ha más a bőrszíne, mint a tiéd,
- akkor is, ha nem a Te nyelveden beszél,
- akkor is, ha nem úgy gondolkodik, mint Te,
- akkor is, ha más a vallása,

- akkor is, ha idősebb, vagy fiatalabb,
- akkor is, ha erősebb, vagy gyengébb,
- ha mozgássérült vagy egyéb fogyatékossgal rendelkezik, figyelembe kell vened a reá vonatkozó speciális jogokat is.

Ez azt jelenti, hogy tiszteletben kell tartanod:

- emberi méltóságát,
- nemzeti, etnikai, kulturális hovatartozását,
- vallási meggyőződését,
- véleményét,
- tulajdonát,
- személyes kapcsolatait,
- titkait.

Senkinek sincs joga úgy bánni Veled, hogy ezeket megsértse, és Neked sem szabad így tenni másokkal.

1. Kötelezettséged, hogy a Házirendet, a tűzvédelmi, balesetvédelmi szabályokat a Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthonába kerüléskor megismerd, azokat betartsd!

2. Önmagadról való gondoskodás. Ez azt jelenti, hogy gondozásod, nevelésed érdekében köteles vagy mindenben együttműködni az otthon dolgozóival.

Problémáidat — bármilyenek is azok — jelezd felénk. A megoldásukban segítségére leszünk.

3. Szabályok betartása. A Gyermek Átmeneti Otthona együttélésre vonatkozó szabályait köteles vagy betartani, illetve a szabályok megsértésével járó következményeket vállalni.

4. Köteles vagy képességeidnek megfelelően eleget tenni az iskolai és munkahelyi feladataidnak.

5. Tisztán, rendben tartani magadat, személyes holmidat, környezetet, és részt venni a Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona önkiszolgáló tevékenységében.

6. Kötelességed megővni a Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona, a személyes lakótered berendezési és használati tárgyait.

7. Tartózkodnod kell az egészségedet károsító életmódtól és az ilyen hatású szerek (cigaretta, alkohol, drog, stb.) használatától, illetve más személyeknek történő átadásától. Amennyiben megsérted az erre kötelező jogszabályokat — büntetőjogi kötelezettséggel tartozol.

8. Másokról való gondoskodás. Ez azt jelenti, hogy tiszteletben kell tartanod a Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona és társaid személyi tulajdonát, egyéni szükségleteit. Legyél segítőkész társaiddal és a dolgozókkal egyaránt!

9. Tiszteld a többiek magánéletét!

10. Kötelességed társaiddal és a Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona dolgozóival a tiszteletudó, udvarias viselkedés. Tartózkodj a másokat sértő, durva vagy trágár kifejezések használatától!

11. Amennyiben a Gyermek Átmeneti Otthonába történő visszatérésed akadályba ütközik, köteles vagy az ügyeletes dolgozót telefonon tájékoztatni távolmaradásod okáról, valamint érkezésed várható idejéről.

12. Bármit is hozol magaddal az átmeneti otthonba, azt kötelességed jelezni, és származását igazolni.

13. Személyes szükségleteid kielégítésére — külön szabályzat alapján — havonta zsebpénzt kapsz, melynek felhasználásáról Te döntesz, annak átvételét aláírásoddal vagy köteles igazolni.

14. Őrizned és becsülnöd kell a közösség, magad és mások felszerelését, az Intézmény berendezési és felszerelési tárgyait. Amennyiben káresemény történik, köteles vagy a szolgálatot teljesítő felnőttet tájékoztatni, aki ezt írásban dokumentálja.

15. Ha a károkozás, rongálás szándékos, a Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona vezetője vizsgálatot rendel el, melyben tisztázza a szolgálatban lévő felnőtt, illetve az ellátott gyermek vagy fiatal felelősségét.

Szándékos károkozásod következménye — jogi eljárás keretében — kártérítési kötelezettség teljesítése lehet.

16. Az önkiszolgáló tevékenység keretében életkorodnak megfelelően köteles vagy elvégezni:

- a szolgálatot teljesítő felnőtt irányításával a takarítási munkákat, melyek kiterjednek a közösségi helyiségekre és az udvarra is,
- ruházatod rendben tartását,
- szobád, szekrényed rendben rakását
- fehérneműd mosását.

17. A házimunka rendjének kialakítása az otthon összes lakójának részvételével zajló megbeszélésen történik.

18. A kimenők rendjének kidolgozása személyre szabottan, Veled történt egyeztetés alapján, közös megbeszélésen valósul meg.

V.

AZ ÉPÜLET HASZNÁLATÁNAK, TISZTÁNTARTÁSÁNAK RENDJE

1. Csak az ebédlőben étkezz.
2. Hétköznapi az ügyeleti rend szerint segíts be a házimunkába.
3. Az átmeneti otthon elhagyása előtt saját szobádat rakd rendbe, a közös helyiségeket pedig közösen tegyétek rendbe.
4. A gyermekek átmeneti otthonában kutyát, macskát nem tarthatsz.
5. A gyermekek átmeneti otthonában és a hozzátartozó udvar egész területén tilos a dohányzás.
6. Mosásra igény szerint kerül sor. Háromhetente történik az ágyneműcsere és annak mosása.
7. Indokolt esetben, az ügyeleti dolgozó engedélyével használhatod az átmeneti otthon telefonvonalát.
8. Részt kell vened a bevásárlásban, beszerzésben, ha arra a Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthona ügyeleti dolgozója megkér.
9. A virágoskertet, az udvart az évszaknak megfelelően gondozni kell. A munkából mindenkinek, így Neked is ki kell vened a részed.

VI.

ÉRTÉKELÉSI RENDSZER

Jutalmazásnál figyelembe kell venni:

- a tanulmányi munkádat,
- a magatartásodat,
- a közösség érdekében végzett munkádat,
- a rendezvényeken való szereplésedet,
- egyéb pozitív tevékenységeidet.

A Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthonában dicséretben részesülő gyermekeket, az otthonvezető által adható kedvezmények illetik meg:

- javaslat emelt összegű zsebpénzre,
- tárgyjutalom, belépőjegy (moziba, színházba, koncertre, sportversenyre)
- kirándulás, üdülés.

Amennyiben a szabályokat megsérted, kötelességeid elhanyagolod, valamint az alábbi vétségeket követed el, annak a következménye felelősségre vonás, elmarasztalás:

- tanulmányi munkád elhanyagolása,
- villanyoltás utáni hangoskodás,
- ügyeleti munka elhanyagolása,
- tudatos rongálás,
- durva, kulturálatlan beszéd,
- környezeted elhanyagolása,

- agresszív magatartás,
- késés a kimenőről,
- engedély nélküli eltávozás a Gyermek Átmeneti Otthonából,
- felnőttekkel szembeni tiszteletlen magatartás,
- igazolatlan iskolai hiányzás,
- egymás holmijának eltulajdonítása,
- egyéb negatív tevékenység.

Ilyen esetben, a Gyermek Átmeneti Otthonában adható kedvezményekből nem részesülhetsz!

VII.

LÁTOGATÁS, KAPCSOLATTARTÁS RENDJE

Rokonaiddal, ismerőseiddel kapcsolatot tarthatsz.

Ennek formái:

- telefonálás,
- levelezés,
- személyes látogatás,
- eltávozás.

A többnapos eltávozás és a visszaérkezés időpontját a szülőnek egyeztetnie kell az otthonvezetővel, és azt írásban rögzíteni kell az eseménynaplóban.

Látogatási rend:

- a szülők, közeli rokonok naponta 19 óráig látogathatnak Téged a Gyermek Átmeneti Otthonában, amennyiben ez a nyugalmat nem zavarja,
- szüleid bekapcsolódhatnak ellátásodba (tanulás, fürdetés, szekrényednek, ruházatodnak a rendben tartása, iskolába kísérés),
- barátaid, ismerőseid az ügyeletes dolgozó engedélyével látogathatnak Téged, az otthon napi-rendjéhez igazodva,
- a látogatások lebonyolításának a helye a nappali, a folyosó, jó idő esetén pedig az udvar.
- Látogatóidat ittas, drogos állapotban nem tudjuk fogadni.
- Ha a látogatód viselkedése nem felel meg az otthon házirendjében foglaltaknak, az ügyeletes dolgozónak joga van őt megkérni a távozásra.

VIII.

NAPIREND

Iskolaidőben

05.30-06.30: Ébresztő (illetve ettől korábban is, ha az iskola vagy munkahelyi elfoglaltság azt kívánja).

06.00-6.45: Reggelizés, tisztálkodás, rendrakás

6.45: Indulás az óvodákba, iskolákba

8.00-14.00: Iskolai oktatáson való részvétel a felsősöknek

8.00-16.00: Iskolai óvodai elfoglaltság az alsósoknak, óvodásoknak.

(Minden gyermek az iskolai, illetve a munkahelyi elfoglaltság után köteles a legrövidebb úton hazajönni és az ügyeletes dolgozónál jelentkezni).

Délután: Tanulás egyénileg, korrepetálás igény szerint (a tanultakat kötelező az ügyeletes dolgozónak bemutatni, illetve felmondani.)

18.00-18.30: Vacsora

18.30-21.00: Önkiszolgáló munkák, játék, zenehallgatás, tévzés, és egyéb szabadidős tevékenységek (14 éves kor alatt tévzés 20 óráig). Számítógépezésre, multimédiás eszközök használatára 20 óráig van lehetőség.

21.00: Villanyoltás

Villanyoltás után a saját telefonodat sem használhatod. Reggelig az ügyeletes helyiségben megőrzésre kerül.

NAPIREND

Hétvégén és iskolai szünetekben

08.00-09.00 ébredés, tisztálkodás, rendrakás

09.00: Reggeli

Délelőtt: Szobák takarítása, szabadidős tevékenységek

12.00-13.00: Ebéd

13.00-15.00: Csendes pihenő

Délután: Tanulás, korrepetálás igény szerint, szabadidős tevékenységek.

16.00: Uzsonna

Szabadidős tevékenység

18.00-18.30: Vacsora

18.30-22.00: Önkiszolgáló munkák, játék, tévzés (14 éves kor alatt tévzés 21 óráig)

22.00: Villanyoltás

Nyíregyháza, 2019.....

Dr. Nagy Erzsébet
igazgató

Az Érdekképviselési Fórum véleménye

Az Érdekképviselési Fórum a ..... tartott ülésén a Házirendet megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett.

Nyíregyháza, 2019.....

**NYÍREGYHÁZI
GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSI
INTÉZMÉNY**

5.sz.

**ŐZIKE BÖLCSŐDE
SZAKMAI PROGRAM**

2019

T a r t a l o m j e g y z é k

1. Általános információk	4
Az intézmény adatai.....	5
A bölcsődénk küldetése missziója:	6
A bölcsődénk minőségpolitikája	7
2. Az ellátandó terület és az ellátandó célcsoport jellemzői.....	8
3. Az Őzike Bölcsőde bemutatása.....	9
A bölcsőde rövid története	9
A bölcsőde erőforrás elemei.....	10
A bölcsőde tárgyi felszereltsége.....	11
A bölcsőde személyi feltételei	12
A gyermek bölcsődébe történő felvétele.....	13
A bölcsőde működése	13
A bölcsődében fizetendő személyi térítési díj.....	14
A bölcsődei ellátás megszűnése	14
4. A bölcsődei nevelés alapelvei	15
A Család rendszerszemléletű megközelítése	15
A koragyermekkorai intervenciós szemlélet befogadása.....	15
A családi nevelés elsődlegességének tisztelete	15
A kisgyermeki személyiség tisztelete	15
A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe.....	15
A biztonság és a stabilitás megteremtése	16
A fokozatosság megvalósítása	16
Az egyéni bánásmód érvényesítése:	16
A gondozási helyzetek kiemelt jelentősége	17
A gyermeki kompetencia készítés támogatása.....	17
5. A bölcsődei nevelés feladatai.....	17
A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése	17
Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása.....	18
Érzelmi fejlődés és társas kompetenciák fejlesztése.....	18
A megismerési folyamatok fejlődésének segítése.....	18
6. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei.....	19
Tanulás	19
Gondozás.....	19

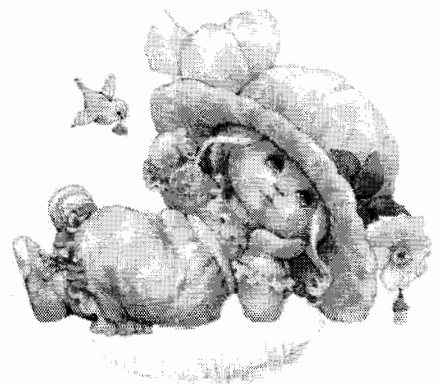

Játéktevékenység.....	23
A mozgás.....	24
Mondóka, ének.....	25
Vers, mese	28
Alkotó tevékenységek	28
Egyéb tevékenységek.....	29
7. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei	29
„Saját kisgyermeknevelő”- rendszer.....	29
Gyermecksoportok szervezése.....	30
Tárgyi feltételek	30
Napirend.....	31
8. Családok Támogatásának módszerei és lehetőségei.....	31
Családlátogatás	31
Beszoktatás (adaptáció)- szülővel történő fokozatos beszoktatás	32
Napi kapcsolattartás	32
Egyéni beszélgetés:.....	33
Szülőcsoportos beszélgetés.....	33
Szülői értekezlet.....	33
Indirekt kapcsolattartási formák	34
9. A Bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató kapcsolatrendszere.....	35
Együttműködés más intézményekkel.....	35
10. Az igénybe vevők és a személyesgondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok.....	36
11. A bölcsődei szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja	38
12. Alapellátáson túli, családi nevelést támogató szolgáltatások:.....	39
13. Képzés, továbbképzés, egyéni szakmai fejlődés lehetőségei.....	40
Mellékletek	42

A MI KIS BÖLCSINK

Nem is olyan rég kezünkbe került a bölcsőde rajza,
sivár volt se fű, se fa nem volt rajta.
Sok éve már hogy megnyílt a bölcsőde kapuja
azóta magasra nőtt a tujafák lombja.
Itt lett gyermekeinknek egy kicsinyke sziget,
ahol átöleli őket a gondoskodó szeretet.
Egy kis ŐZIKE lett a bölcsődénk jelképe,
erdőknek mezőknek egyik legszebb kincse.
A zöldellő kert az örökzöld cserje,
az őzike nevét ez véste szívünkbe.
Mert mióta világ van, ő az erdőt járja,
azóta lett ő sok kisgyermek mesefigurája.
Szeretik szépségét, szelíd nyugalmát,
büszkén emelt fejét, kecses mozgását.
Bölcsődénkben a gondoskodást sok jó ember adja,
mosolyt és derűt csal a csöppségek arcára.
Ölelik, karjukba ringatják őket,
dúdolják nekik kedves éneküket.
Azóta mosolyra fakad arcocskájuk,
tudják estére értük jön édesanyjuk, édesapjuk.
Meghittséget, melegséget szeretnénk mi adni
egy kis időre a gyermekeknek örömet nyújtani.
Mert a legnemesebb feladat gyermekekért élni és tenni,
remélni hogy ez a nemzedék boldogabb fog lenni.

(Juhász Józsefné Nusika néni-bölcsődénk nyugdíjasa)

1. ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓK

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény bölcsődéi:

- **5. számú Ózike Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 31.
- **6. számú Napsugár Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Dália utca 1.
- **7. számú Hóvirág Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Malom u. 5.
- **8. számú Nefelejcs Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Sarkantyú u. 30-36.
- **9. számú Micimackó Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Stadion u. 8.
- **10. számú Katica Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Tőke u. 1.
- **12. számú Babaház Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Krúdy Gy. u. 30.
- **14. számú Bóbita Bölcsőde**, 4400 Nyíregyháza, Tas u. 1-3.
- **16. számú Aprajafalva Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Fazekas János tér 13.

A bölcsődék működési területe: Nyíregyháza Megyei Jogú Város valamint Nagycserkesz közigazgatási területe

A működtető intézmény neve: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

Székhelye: 4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3.

Intézményvezető neve: Dr. Nagy Erzsébet

Telefonszám: 06 (42) 506-750

A fenntartó neve: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata

Székhelye: 4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

Az intézmény adatai

- **A bölcsőde neve:**

5. sz. Ózike Bölcsőde

- **A bölcsőde pontos címe, telefonszáma, e-mail:**

4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 31

Tel.:42/310-910;

42/504-531

e-mail: ozikebolcsi@gmail.com

- **A bölcsődei férőhelyek száma:**

76 fő

- **A bölcsődevezetője:**

Poór Sándorné

- **A bölcsőde nyitvatartási ideje:**

6,30-17,00 óra

- **Az intézmény ellátási területe:**

Nyíregyháza Megyei Jogú Város valamint Nagycserkesz közigazgatási területe

A bölcsőde:

olyan szolgáltató intézmény, amely a családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jólétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével, kompetenciájának figyelembevételével tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíti a harmonikus fejlődést.

A bölcsődénk küldetése missziója:

Alaptevékenységként napközbeni ellátást biztosítunk a 0-3 éves gyermekek számára. Célunk a szülők munkavállalása idejére, elszegényedés, szakmai előmenetel, szociális helyzet miatt a gyerekeknek nyugodt, derűs, kiegyensúlyozott légkör biztosítása.

Feladatunk a bölcsődés korú gyermekek szakszerű nevelése és gondozása. Igyekszünk segítséget nyújtani ahhoz, hogy a gyerekek jól felszerelt, esztétikus környezetben tölthessék idejüket, amíg szüleik távol vannak.

A gyermekek nevelését, gondozását megfelelő szakmai képzettséggel rendelkező szakemberek végzik. Családbarát intézményként biztosítani szeretnénk a gyermekek életkorának, fejlettségének, egyéni szükségleteinek megfelelő érzelmi, értelmi, mozgásfejlődését, és biztonságos környezetet, lehetőséget adni új tapasztalatok gyűjtésére, kísérletezésére, felfedezésére, más gyermekekkel való kapcsolatteremtésre, örömteli játékra. Törekszünk arra, hogy a gondjainkra bízott gyermekekből a körülöttük lévő világra nyitott, érdeklődő, fogékony, önállóan gondolkodni tudó emberek váljanak, segítjük őket abban, hogy elsajátíthassák a társadalmi együttélés alapvető szabályait, mely elősegíti a társadalomba való beilleszkedésüket.

A gyermekek elhelyezésének jobb feltételei biztosítása érdekében szülői segítséggel létrehoztuk az:

„ŐZIKE BÖLCSŐDE ALAPÍTVÁNYT”

amely a kisgyermeknevelők munkáját segíti 1998-óta.

Az alapítvány célja: a nyíregyházi 5. sz. Ózike Bölcsőde gyermek-elhelyezési, gondozási és nevelési feladatainak ellátásához szükséges feltételek jobbítása, így:

- játékok, bölcsődei berendezési tárgyak bővítése, fejlesztése, pótlása,
- bölcsődei elhelyezés körülményeinek javítása (pl. festés, udvarrész lefedése)
- a bölcsőde biztonságának biztosítása (pl. riasztó felszerelése)
- a bölcsőde gyermekeinek egészséges életmódra nevelése
- a bölcsődében dolgozók képzésének, illetve továbbképzésének támogatása

A bölcsődénk minőségpolitikája

A bölcsőde indulásától 1965-től (1985-ig Megyei Módszertani Bölcsődei feladatot is ellátott) törekszünk a magas színvonalú szolgáltatásra, ami küldetésünk és minőségpolitikánk alapja.

Mindig igyekszünk megfelelni a kihívásoknak, ezzel növeljük a szülők bizalmát, elégedettségét a bölcsődével szemben.

Az elkövetkező időben minőségpolitikánkat a következő célok elérésével kívánjuk megalapozni:

- Bölcsődénkben átlátható nevelési, gondozási célokat tűzünk ki.
- Minden területen, de a szakmai munkát fokozottan ellenőrizzük.
- Munkatársaink elé követelményként állítjuk, a rendszeres magas színvonalú szakmai képzésben való részvételt.
- Be kell tartania minden kisgyermeknevelőnek a szakmai előírásokat, ajánlásokat, törvényeket.
- Törekszünk a minőségi munka szinten tartására.
- Elősegítjük a szülőkkel, szakemberekkel, és a társszervezetekkel való jó kapcsolattartást.
- Elfogadjuk a gyermek egyéniségét és speciális igényeit.
- Figyelembe vesszük a gyermek fejlődését
- Biztosítjuk a gyerekek és felnőttek korszerű táplálkozását

A minőségi munka irányításáért maga a bölcsődevezető felel. Elkötelezettek vagyunk arra, hogy munkánkat továbbra is valamennyi munkatárssal karöltve a jó minőség szellemében lássuk el, és folyamatosan a legjobb tudásunk szerint igyekszünk tökéletesíteni. Napjainkban az állandóan fejlődő, változó világunkban igyekszünk megfelelni az új kihívásoknak.

Célunk olyan légkör biztosításának megteremtése, amelyben a gyermek és a felnőtt egyaránt jól érzi magát.

2. AZ ELLÁTANDÓ TERÜLET ÉS AZ ELLÁTANDÓ CÉLCSOPORT JELLEMZŐI

Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye megyeszékhelye, 1990 óta megyei jogú város. Székhelye a Nyíregyházi járásnak is. Az ország hetedik legnagyobb városa, több mint 119 000 lakossal. Vonzó turisztikai célpont. A város határait igen tág keretben szokták érteni, mivel ide sorolják a közelben fekvő bokortanyákat is. Nyíregyháza és térsége gazdasági és társadalmi mutatói megfelelnek az országos átlagnak, de nagyszámú, területileg szegregálódott hátrányos helyzetű család él a városban, melynek helyzete a legrosszabb országos adatoknak felel meg. Különösen rossz helyzetben vannak a város leszakadó körzeteiben élő családok, így a bokortanyák, két szegregálódott cigánytelep (Huszártelep, Orosi telep), egy leszakadó félben lévő városrész (Kistelekiszlő), továbbá kisebb-nagyobb részben a három panelnegyed (Jósaváros, Örökösöd, Érkert)

Az Őzike Bölcsőde Nyíregyházán az Érkert lakóközvetben, emeletes házak szomszédságában, gyorsforgalmi úttól távol, zaj és füstmentes környezetben helyezkedik el. Tájolása DK irányú, a Pittypang óvodával és Vécsey Károly általános iskolával szomszédos. A bölcsőde könnyen megközelíthető, a Szarvas utcával párhuzamosan, kis zsákutcában található csendes, nyugodt környezetben. Három gondozási egységből és hat csoportszobából álló intézmény. A bölcsőde indulásától, 1965-től törekszik a magas színvonalú szolgáltatásra, ami küldetése és minőségpolitikánk alapja. Igyekezünk megfelelni a kihívásoknak, ezzel növelni a szülők bizalmát, elégedettségét a bölcsődével szemben. Bölcsődei férőhelyek száma: 76 fő.

A telek nagysága 3370 m², melyből a bölcsőde alapterülete 1120 m², a zöldövezet 1250 m² és a terasz 1000 m². Egész évben folyamatos az igény a bölcsődei ellátásra, a beíratott gyerekekhez viszonyított kihasználtságunk 2018-ban 93%. Az intézmény ellátását 2018-ban három hátrányos helyzetű gyermek vette igénybe. Jelenleg halmozottan hátrányos gondozottunk nincs. A jelentkező gyerekek többsége a környező panelnegyedből érkezik a bölcsődénkbe, de a város minden részéből jelentkeznek szülők, akik már korábban is kapcsolatban álltak az intézményünkkel (a szülő idejárt, testvér vagy rokon gyerek gondozottunk volt).

A bölcsődénkbe jelentkező gyermekek szülei egyre nagyobb elvárást támasztanak az intézményünkkel szemben, amelynek lehetőségeinkhez mérten igyekezünk megfelelni.

3. AZ ŐZIKE BÖLCSŐDE BEMUTATÁSA

A bölcsőde rövid története

Az 5. sz. Bölcsőde Nyíregyháza Vécsey köz 31. sz. alatt először

1965. április 01-én 50 férőhellyel nyitotta meg kapuját.

A gyermeklétszám növekedésével egyre több igény volt a bölcsődei ellátás iránt és két gondozási egység hozzáépítésével (bővítés 1975-1977-ig 40 férőhely)

1978. április 01-től 90 férőhely állt a gyermekek rendelkezésére négy gondozási egységgel

A bölcsőde 1978. április 01-től 1985. augusztus 31-ig Megyei Módszertani Bölcsődeként működött.
1981. április 16-tól férőhelye 80-ra,

1986. január 01-től 100-ra módosult.

A bölcsőde épületében egy gondozási egységet az önkormányzat a Szociális Gondozási Központnak adott át és 1988. december 14-től működik a 6. sz. Idősek Klubja.

1989. január 01-től a bölcsőde **80** férőhelyessé változott három gondozási egységben.

1998. június 04-től 5. sz. ŐZIKE BÖLCSŐDE az intézmény hivatalos neve.

1990. december 10-től 60 férőhelyre módosult.

2010. november 30-tól jelenleg is **76** férőhellyel működik.

A bölcsőde erőforrás elemei

Épület:

A bölcsőde alapterülete 1120 m² három gondozási egységből, és hat csoportszobából áll.

- Napocska csoport
- Katica csoport
- Pillangó csoport
- Micimackó csoport
- Nyuszi csoport
- Mókuska csoport

Férőhelyeinek száma: 76.

Emelet ráépítés történt 1977-ben, ahol a dolgozók szociális helyiségei lettek kialakítva.

A tetőszerkezet 2008. évben lett kicserélve.

2010-ben nyílászáró csere, külső épületszigetelés történt.

2015-ben fűtés korszerűsítésre került sor,

2016-ban három gondozási egység teljes körű felújítása valósult meg.

Az intézményben 2018-as POP-6.2.1.-NY2017-00001 pályázat keretén belül a bölcsődében nagy felújításokat hajtottak végre. Belső nyílászárócsere, lambéria cseréje, beépített szekrények cseréje, mozgáskorlátozott WC kialakítása, folyosó oldalfalának burkolása, irodahelyiségek padlózatának cseréje. Konyha, mosókonyha teljes körű felújítása.

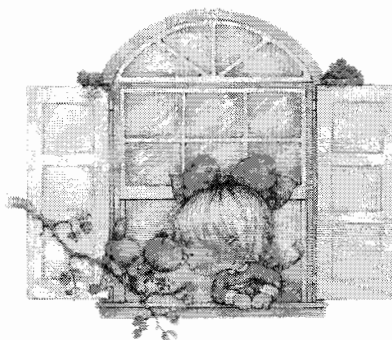
Infrastruktúra:

A bölcsőde Nyírtávhő által üzemeltetett gázkazánnal rendelkezik, ők szolgáltatják az épület fűtés és meleg víz ellátását.

A gyerekek levegőztetését a játszókertbe telepített lombos fák alatt biztosítjuk.

Az udvaron rögzített és mobil játékok egyaránt megtalálhatóak.

Az intézmény autóbusszal és személygépkocsival jól megközelíthető, mivel a zsák utca végén található a bölcsőde, ezért a gépkocsik parkolási lehetősége korlátozott.

A bölcsőde tárgyi felszereltsége

- **Gyermeköltöző:** alapterülete és felszereltsége megfelelő. Kielégíti a különböző életkorú gyermekek öltöztetési igényeit.
- **Fürdőszoba:** 2016-ban megújult, de az épület adottságai nem teszik lehetővé két gondozási egységben az átláthatóságot. Felszereltsége az előírásoknak megfelelő.
- **Csoportszobák:** alapterületük az előírásnak megfelelő, berendezésüknél, a játékok kiválasztásánál a gyermekek életkori sajátosságait, eltérő igényeit is figyelembe vesszük. Játék készletünk változatos és bőséges.
- **Vezetői iroda:** Itt fogadjuk az intézményünkbe érkező szülőket valamint itt zajlanak a szülőkkel és a dolgozókkal az egyéni megbeszélések.
- **Gazdasági ill. ételmezésvezetői iroda:** Itt történik a gyermekek és dolgozók térítési díjának befizetése , elektronikus levelezés és adatszolgáltatás .
- **Mosó-vasaló helyiség:** az előírásoknak megfelelő felújításra szorul.
- **Főzőkonyha:** jelenleg 130 adagos. Felszereltsége korszerűsítésre vár, de rendelkezik a működéshez elengedhetetlenül fontos berendezésekkel és felszerelésekkel.
2003. január 1-től bevezettük és alkalmazzuk a HACCP rendszert.
- **Hűselőkészítő, szárazáru raktár, zöldségraktár és előkészítő:** az előírásoknak megfelelőek.
- **Szociális helyiségek:** a férfi öltöző, zuhanyzó és mosdó (a földszinten) , a női öltöző, két zuhanyzó és három mosdó (az emeleten) biztosítják a dolgozók öltözési lehetőségét.
- **Játsszókert:** gyermekközpontú, nagy- tágas, forgalmas úttól távol, négy részre tagolt. Rögzített és bőséges mobil mozgás fejlesztő játékok segítik egész évben a gyerekek szabad levegőn való játékát. Az árnyat adó fáink védelmet nyújtanak a tűző nap melege ellen. A rögzített játékok és a homokozók felújításra szorulnak.

A bölcsőde személyi feltételei

A gyermekek nevelését és gondozását szakképzett kisgyermeknevelők végzik. Az ideális kisgyermeknevelő jellemzője az érzelmi melegség, a „gyermekszeretet”. A gyermekszeretet a bölcsődénkben nevelt gyermekek érdekeit figyelembe véve, határozottságot nem nélkülöző, gyermekközpontú, érdeklődő, biztonságot nyújtó viszonyulást jelent. A gyermek a kisgyermeknevelőre biztos pontként tekint, közelséget keres nála. A kölcsönös kötődés, mindkét fél részéről ragaszkodással jár. Az Őzike Bölcsődében a gyermekek gondozását és nevelését 15 fő kisgyermeknevelő látja el.

Kisgyermeknevelők végzettsége:

csecsemő és gyermekgondozó
bölcsődei szakgondozó
csecsemő és kisgyermekgondozó
kisgyermek gondozó nevelő

A kisgyermeknevelők munkáját segítik:

bölcsődei dajkák
élelmezésvezető szakképesítésű dolgozó (két bölcsődét lát el)
szakácsnő (diétás szakács)
konyhai kisegítők
mosónő
udvari munkás
bölcsőde orvos (havi 24 órában)

Azok a bölcsődei dolgozók akik nem kisgyermeknevelői munkakörben dolgoznak akkor tudják eredményesen segíteni a munkát, ha ismerik a szerepüket a bölcsőde egészében. Olyan empátikus képességgel kell rendelkezniük, amely alkalmassá teszi őket arra, hogy megfelelő társaik legyenek a kisgyermeknevelőknek.

*„És érezzék egy kézfogásról rólad,
Hogy jót akarsz, és te is tiszta jó vagy:
S egy tekintetük elhitesse véled,
-szép dolgokért élsz- érdemes élned!
/Váci Mihály/*

A gyermek bölcsődébe történő felvétele

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését, gondozását biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

A bölcsőde vállalhatja a hat éven aluli sajátos nevelési igényű gyermek nevelését, gondozását, amennyiben az ellátáshoz szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezik.

A bölcsőde feladata a három éven aluli gyermekek nevelése, gondozása, harmonikus testi-szellemi fejlődésének segítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Bölcsődei szabad férőhelyek esetén az alapfeladaton túl időszakos gyermekfelügyelet biztosítására is sor kerülhet térítési díj ellenében, külön szolgáltatásként.

A felvételt kérheti:

- a szülő
- a szülő hozzájárulásával:
- a körzeti védőnő,
- a házi gyermekorvos vagy a háziorvos,
- a szociális, ill. családgondozó,
- a gyermekjóléti szolgálat,
- a gyámhatóság is kezdeményezheti.

A jelentkezés a bölcsődénkbe egész évben folyamatos. Az igénylő a bölcsődei ellátást a szolgáltatás igénybevételét megelőző legfeljebb két hónapon belül a bölcsőde vezetőjénél kérelmezheti. Időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatást csak üres férőhely esetén és térítési díj ellenében lehet biztosítani. A gyermek felvételéről vagy elutasításáról a szülőt/törvényes képviselőt írásban értesítjük. A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

A bölcsőde működése

A bölcsőde hétfőtől péntekig tartó ötnapos munkarenddel, 6,30-tól-17 óráig tart nyitva. Egész éven át folyamatosan üzemel, kivétel a fenntartó által jóváhagyott nyári zárva tartás. Ekkor történik a bölcsődénk karbantartása, nagytakarítása. A nyári zárva tartás ideje alatt mindig van kijelölt bölcsőde, ahol fogadják a dolgozó szülők gyermekét.

A bölcsődében fizetendő személyi térítési díj

A bölcsődei ellátás keretében biztosított gyermekétkeztetés vonatkozásában a térítési díjra a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések az irányadóak, melyről az igénybevevőt folyamatosan tájékoztatjuk. Az alapellátás térítési díját a fenntartó határozza meg. A bölcsődébe járó családok közül egyre többen veszik igénybe az ingyenes étkeztetést, valamilyen ok miatt, melyről minden évben nyilatkoznak.

	2017-2018 évben a bölcsődébe beíratott gyerekek közül ingyenesen étkezők száma	2017 134 gyermekből	2018 125 gyermekből
1.	Rendszeres Gyermekvédelmi Kedvezmény	14 fő	10fő
2.	Tartósan beteg, vagy fogyatékos	2 fő	3 fő
3.	Családjában tartósan beteg, vagy fogyatékos gyereket nevelnek	4 fő	2 fő
4.	Családjában három vagy több gyermeket nevelnek	10 fő	11 fő
5.	Nevelésbevételt rendeltek el	0 fő	0 fő
6.	Családjában az egy főre jutó jövedelme alapján ingyen étkező	78 fő	82 fő
Összes		108 fő	108 fő

A bölcsődei ellátás megszűnése

- a szülő kérelmére,
- ha a gyermek óvodai felvételt nyert,
- a bölcsődei nevelési év végén (augusztus 31.), ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte,
- ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig,
- meg kell szüntetni annak a gyermeknek az ellátását, aki a bölcsőde orvosának szakvéleménye szerint egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható, illetőleg magatartászavara veszélyezteti a többi gyermek fejlődését,
- az intézményvezető az ellátást megszünteti, ha a jogosult a házirendet ismételten súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei, okai már nem állnak fenn.

4. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS ALAPELVEI

A Család rendszerszemléletű megközelítése

Elsődleges szempont a család megismerése. Az interakciós mintákat kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

A koragyermekkorai intervenciós szemlélet befogadása

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a kisgyermekkorai intervenciós szemléletének alkalmazására. A kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése, jelzése.

A családi nevelés elsődlegességének tisztelete

A gyermek nevelés elsősorban a család joga és kötelessége. A bölcsőde a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és lehetőségeink szerint erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében és gondozásában. Szükség esetén lehetőségeinkhez mérten törekszünk a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására. Mindezek értelmében fontosnak tartjuk a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei életbe.

A kisgyermeki személyiség tisztelete

A gyermeket-mint fejlődő személyiséget- a kisebb körű kompetenciából fakadó nagyobb segítségigénye, ráutaltsága miatt különös védelem illeti meg. A bölcsődei nevelés-gondozás értékközvetítő és értékteremtő folyamat, amely a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával.

A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A kisgyermeknevelők a gondozás minden helyzetében nevelőmunkát is folytatnak, melynek során társadalmi szabályokat, értékeket közvetítenek a gyermek felé. A gyermekek nevelésének lehetőségei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre. A kisgyermeknevelő

személyiségén keresztül hat a kisgyerekekre és annak családjára is, ebből kifolyólag a kisgyermeknevelő felelős tudásának szinttartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciájának fejlesztéséért.

A biztonság és a stabilitás megteremtése

A gyermek személyi- és tárgyi környezetének állandósága. A „saját” kisgyermeknevelő-rendszer, a felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság növeli az érzelmi biztonságot. Minden gyermeknek van „saját” kisgyermeknevelője. A „saját” gyermekért fokozottabban felelős. Ő szoktatja be, a nap nagy részében ő gondozza a gyermeket. A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását.

A folyamatos napirend biztosítja a gyermek számára a tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot, és ez növeli a biztonságérzetét. A biztonság nyújtása magába foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

A fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területén érvényesülnie kell, mely hozzásegíti a kisgyermeket az alkalmazkodáshoz a változások elfogadásához új dolgok megismeréséhez és jó szokások kialakulásához.

Az egyéni bánásmód érvényesítése:

A nevelés alapja a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése, biztosítva ezzel a pozitív én-kép kialakulását.

A gyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a felnőtt őszinte érdeklődése, figyelme, megbecsülése, a kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőség biztosítása. A kisgyermeknevelő szeretetteljes odafordulással, a megfelelő környezet kialakításával segíti a gyermeket, figyelembe véve az életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát. Fontos, hogy a gyermekek mindegyike folyamatosan érezze a felnőtt elfogadását akkor is, ha lassabban fejlődik, akkor is, ha több területen jelentős eltérést mutat az átlagos fejlődéstől, ha sajátos nevelési igényű, ha viselkedése bizonyos esetekben különbözik a megszokottól, emiatt nehezebben kezelhető. A kisgyermeknevelő elfogadja, tiszteletben tartja a gyermek vallási, nemzetiségi/etnikai kulturális hovatartozását, s lehetőség szerint segíti az identitástudat kialakulását és fejlődését, segíti a saját és a más kultúra és hagyományok megismerését és tiszteletben tartását.

A gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek aktív résztvevője legyen a gondozási helyzeteknek. A biztonságos és tevékenységre motiváló környezet megteremtésére törekszünk. A kisgyermeknevelők a gyermekek próbálkozásaihoz elegendő időt biztosítanak, továbbá nagy hangsúlyt fektetnek a gyermek ösztönzésére, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítésére. A gyermek felé irányuló szeretet, az elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat. Kisgyermeknevelőink biztosítják az élményszerzés lehetőségét, és példamutatásukkal, a tapasztalatok feldolgozásának segítségével, a gyermekek próbálkozásainak bátorításával segítik a tanulást.

A gyermeki kompetencia készítés támogatása

A nevelés érték közvetítés és értékteremtés egyben. Eredményessége érdekében fontos, hogy a kisgyermeknevelők - a közöttük lévő személyiségbeli különbség tiszteletben tartásával - a gyermek elfogadásában, a kompetenciájának és pillanatnyi szükségleteinek megfelelő fizikai és érzelmi biztonság és szeretet teljes gondoskodás nyújtásában, öntevékenységének biztosításában egyetértsenek, az alapvető értékek, erkölcsi normák és célok tekintetében nézeteiket egyeztessék, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítsék. Korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák ezért ezek támogatása kiemelt jelentőséggel bír. Biztosítani kell a különböző tevékenységeken keresztül, hogy a kis gyermek élményekhez, tapasztalatokhoz jusson és átélhesse a spontán tanulás örömét, kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzéssel segíteni önálló kezdeményezését, megteremtve ez által az egész életen át tartó tanulás igényét.

5. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS FELADATAI

A bölcsődei nevelés feladata a gyermek testi –és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődés elősegítése.

A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsőde mint a kisgyerekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségének megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg. A családi és a bölcsődei nevelésnek összhangban kell lennie. Törekedni kell az egymás közötti egyenrangú kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolatra, mely elengedhetetlen feltétele a kisgyermek harmonikus fejlődésének. A szülő ismeri

legjobban a gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, segítve ezzel a kisgyermeknevelőt az egyéni bánásmód kialakításában.

Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A harmonikus testi és lelki fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése, a fejlődés támogatása. A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése. Egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakulásának segítése. Szükség esetén speciális szakemberek bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása. A betegségek megelőzése érdekében naponta biztosítjuk /az időjárás függvényében/ a megfelelő időtartamú szabadlevegőn való tartózkodást, a gyermekek életkorának megfelelő étrendet, melynél fontos szerepe van a vitaminellátásnak.

Érzelmi fejlődés és társas kompetenciák fejlesztése

A derűs légkör biztosítása, az adaptációval járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzése, ill. csökkentése, a gyermekek segítése az átélt nehézségei feldolgozásában. A kisgyermeknevelő – gyermek között szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítése. Az egyéni szükségletek kielégítése a csoportban élés helyzetben, az én tudat egészséges fejlődésének segítése. A társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése. Megteremteni a lehetőséget a kisgyermeknevelő és vagy a társakkal közös élmények szerzésére. A kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felébresztésével és fenntartásával.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

Már születéskor minden érzékszerv működőképes, de megfelelő inger gazdag környezetet kell biztosítanunk ahhoz, hogy az érzékelést és észlelést tapasztalhassák a gyermekek. Kíváncsiságukból fakadó megismerési folyamatok elősegítik a gyermekek képességeinek fejlődését. Fejlődésében alapvető jelentőségű a játék, ami személyiségüknek tükrözője, és fejlesztésüknek eszköze. A mindennapok alkalmával szerzett ismereteket hasznosítják a játékukban, és utánozzák az őket körülvevő felnőtteket. Ezért a példamutatás egyik legfontosabb feladataink közé tartozik.

A gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása. A gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzet-megoldási minták nyújtása. A gyermek tevékenységének támogató – bátorító odafigyeléssel kísérése,

megegerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése az egyes helyzetekben. Az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása, ismeretnyújtás, a tájékozódásnak, tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése.

6. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS FŐBB HELYZETEI

Tanulás

A különböző ismereteket a gyermekek játékos cselekvések közben sajátítják el.

A bölcsődében a legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenység a JÁTÉK. A játéktanulás a kisgyermek elemi szükséglete. Az eredményes tanulás alapja a megismerő folyamat és a cselekvés összekapcsolódása. A bölcsődés korú gyerekeknek a tanulásban nagy szerepe van az utánzásnak.

Ez fokozza a felnőttek felelősségét, hisz minden tevékenységünk, megnyilvánulásunk minta a gyermek számára. A beszéd fontos eleme a tanulásnak. A valóságos kommunikációs helyzetek a beszélgetés, kérdezés, spontán közlés, elősegítik a gondolkodás fejlődését, a tanulás eredményességét. A spontán tanulási helyzetek mellett szükség van a kisgyermeknevelő által tervezett tanulásra is. pl színek, formák, természet megismerésére. Az a szerencsés és kíváncsi, ha maga a tevékenység vonzza a gyermeket, a tanulás öröme, élménye motiválja. A gyermekeknek meg kell tanulniuk a helyes viselkedés, és együttélés elemi szabályaihoz alkalmazkodó kifejezéseket, magatartásformákat. Ezek mindennapi élethelyzetben előfordulnak.

Megtanulják pl. érkezéskor, távozáskor üdvözölni egymást, alkalmazzák a kérem, köszönöm kifejezést, megmondják a nevüket stb. A tanulást kötetlen tanulási folyamatoknak nevezzük, ahol az egyik gyermek előbb, a másik később éri meg a kisebb feladatok elsajátítására. A sikert dicsérettel jutalmazhatjuk. A tanulás az érzékszerveken át szerzett információkból kiindulva a feltételes reflexláncok sokaságán keresztül valósul meg. A tanulásban sok-sok gyakorláson keresztül érhetnek el a gyerekek sikereket.

Gondozás

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és a gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

A nevelésnek, az ismeretek átadásának legfontosabb területe a gondozás. A kisgyermek egészséges fejlődésének, boldog, aktív, tevékeny életének elengedhetetlen feltétele a gondozás adta nevelési lehetőségek kiaknázása. Csak az egyéni gondozás során nap mint nap újra erősödő személyi kontaktus nyújthatja a felnőtt és a gyermek összetartozásának, együttműködésének élményét. Ennek alapján jöhet létre a gyermekeknek olyan érzelmi biztonsága, amelyben valóban

aktív és tevékeny tud lenni. Fontosnak tartjuk, hogy a gondozási műveletekre elegendő időt biztosítsunk, hiszen a legjobban szervezett gondozási tevékenység is csak akkor lehet pozitív, ha a gyermek aktív résztvevője lehet a gondozási helyzeteknek, ami egyben a szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele is. Jó közérzettel, és örömmel próbálkozik, ha közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a kisgyermeknevelőink megerősítéssel, dicsérettel jutalmazták. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak a személyiség alakulására. A jól szervezett, rugalmas és folyamatos napirendünk a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását biztosítják, továbbá megteremtik az önállóság és az aktivitás lehetőségét. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események – öltöztetés, tisztázás, étkezés, alvás - a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremti meg, s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt.

A jó gondozás meghatározói:

- megfelelő légkör,
- a gyermek próbálkozásaihoz kellő idő biztosítása,
- lágy mozdulatok
- személyre szóló beszéd, ismeretnyújtás,
- hívás, kérés, kivárás,
- önállóság elősegítése,
- a gyermek kompetenciájának figyelembe vétele,
- szeretet, empátia,
- helyes technika, egységes módszerek,
- azonos sorrend.

Öltöztetés

A testséma kialakulásának és fejlesztésének valamint az önállóságra nevelésnek fontos területe. Kisgyermeknevelőink arra törekednek, hogy a gyermek megszerezze, sőt idővel önállóan öltözködjön, vetközzön. Ezért az együttműködés kérésével - például, hogy nyújtsa a lábát, forduljon meg, - lehetővé teszik, hogy a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően minél aktívabban részt vegyenek az öltözködésben, a türelmes kivárással pedig, lehetőséget kap a gyerek az önálló próbálkozáshoz. Az öltözködés, mosakodás, fésülködés és tisztálkodás során a gyermek megismeri testrészeit is, vagyis kialakul a testséma, melynek fontos szerepe van a pozitív én-kép, az önelfogadás kialakulásában. A gyermek szépérzéke és ízlése is fejlődik, hiszen megnézheti magát a tükörben, a felnőtt pedig elmondja, hogy milyen jól áll neki egy-egy szín vagy ruhadarab.

Mint minden gondozási művelet során, itt is fontos, hogy a kisgyermeknevelő figyelembe vegye a

gyermek egyéni sajátosságait, pl. egy fázósabb gyereket másképpen kell öltöztetni, mint egy izzadásra hajlamos gyermeket. A kisgyermeknevelők mindig csak annyit segítenek, amennyire a gyermeknek szüksége van, pl.: kibontja és meglazítja a cipőfűzőt, de kivárja, amíg a gyerek leveszi. A folyamatos kommunikáció során információkat, ismereteket szerez a gyermek, pl.: a ruha nevééről, színéről, azért adunk rá meleg ruhát, mert fázik vagy azért vesszük le róla mert melege van.

Étkezés

A gyermekek számára napi négyszeri étkezést biztosítunk (reggeli, tízórai, ebéd és uzsonna)

A kisgyermekek táplálkozása is nagyon sok nevelési lehetőséget rejt magában. Az étkezések közben tanítjuk meg a gyerekeket, a helyes étkezési szokásokra, a kulturált étkezés szabályaira, megismertetjük őket az egészséges ételekkel, az ételek nevével, az ízléses tálalással a gyermek széppérezését fejlesztjük. Kisgyermeknevelőink mindig szem előtt tartják, hogy a gyermekek saját étvágyuk szerint fogyasszanak az ételből. Ezáltal elősegítik, hogy amit szeret abból szívesen, jó ízűen fogyasszon, de nem erőltetik amit nem szeret, viszont a számára ismeretlen ételt és ízeket a kisgyermeknevelő biztatására megkóstolja. A jó hangulatú, derűs étkezések az önállóságot is elősegítik. Mind a napirend, mind az étkezési sorrend abban játszik nagyon fontos szerepet, hogy a gondozási műveletek, az étkezés időpontjai is minden nap közel azonos időpontban kerülnek egy-egy gyermeknél sorra. A kialakított étkezési sorrendnek köszönhetően nagyon hamar kialakul a gyermekeknél, hogy pont arra az időre éheznek meg, amikor ők következnek az etetésnél. Ezért nyugodtan elmélyülten tevékenykedhetnek, nem kell arra figyelniük, mikor és ki fogja etetni.

A kanál önálló használatát az ún. „kétkanalas” módszerrel vezeti be a kisgyermeknevelő, vagyis az egyik kanállal a gyermek önállóan próbálkozik, a másikkal pedig a felnőtt eteti. Próbálkozásainak elegendő időt biztosítva. Mindezek mellett kisgyermeknevelőink fontosnak tartják azt is, hogy a gyermekek jó étvágyáról gondoskodjanak:

- aktív játéktevékenység biztosítása,
- korhoz, egyéni igényhez igazodó étkezés,
- kiegyensúlyozott légkör,
- az önállóság biztosítása – megfelelő berendezés, étkezési eszközök,
- kellő idő az étkezésre,
- a sok szabad levegőn tartózkodás - mozgás – a jó hangulat,
- elegendő alvás,
- az étkezések közti időben – édesség mellőzése,
- ízléses tálalás,
- megfelelő mennyiségű étel.

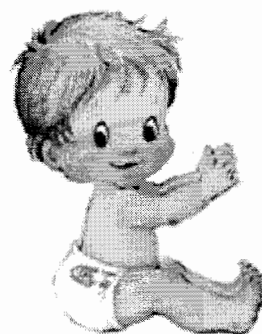
Ebben a korban a gyermekek az önállóság és a fejlettség különböző fokán állnak, így szinte „névre szólóan” étkeztetjük a gyerekeket, például: pépesítve, darálva, apró kockában, szeletben, kiskanállal, nagykanállal, kétfülű bögre stb. Az aprólékos előkészület érdekében a konyhai dolgozók és a kisgyermeknevelők szorosan együttműködnek. Mivel a bölcsődénk saját konyhával és „diétás szakács” végzettségű szakácsnővel rendelkezik, így lehetőségünk van fogadni ételintoleranciában szenvedő kisgyermeket is. A diéta igénybevétele, csak orvosi igazolással kérhető.

Szobatisztaságra nevelés

A szobatisztaság komoly lépés a kisgyermek szociális fejlődésében. Fontos a kisgyermeknevelő és a gyermek jó kapcsolata. Erre a gyerekek többsége kb. 2 éves kor körül érik meg, (anatómiailag, értelmileg, érzelmileg és szociálisan) és mindenféle előzetes szoktatás nélkül 2-3 éves kor között – vagy egyik napról a másikra, esetleg néhány heti próbálkozás után – szobatiszta lesz.

Fontos, hogy a felnőtt kezdettől fogva támogassa a gyermeket, együttműködjön vele:

- Ha többször száraz a pelenkája, a kisgyermeknevelő felkínálja a bilit.
- Megismerteti vele a bilit, WC-t.
- A gyerek kezdeményez, de a kisgyermeknevelő szóval, felvilágosítással, segítséggel támogatja.
- A kisgyermeknevelő is lehet kezdeményező, de a folyamat során a kezdeményezést átadja a gyermeknek.
- Nem szabad hosszú ideig ültetni, erőltetni, figyelembe kell venni a gyermek kompetenciáját.
- Viseljen a gyermek mindaddig pelenkát, amíg ő feleslegesnek nem érzi.
- A kisgyermeknevelő ösztönzi a gyereket:
  - elismeréssel,
  - a gyermek maga veheti elő a bilit,
  - lehúzhatja a vízöblítő fogantyúját,

Játéktevékenység

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, spontán, belülről motivált, önkéntes, sokoldalúan fejlesztő, szabadon választott tevékenység, amely a világ megismerésének eszköze. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődést. A játék mindig önmagáért való, maga a cselekvés, az elképzelés okoz örömet a gyerekeknek.

A kisgyermeknevelők játéktevékenységgel kapcsolatos feladatai:

- Biztosítják az életkornak és egyéni sajátosságoknak megfelelő játékeszközöket.
- A helyes nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást, példamutatásával segíti a tanulást.
- A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményeznek, szerepet vállalnak a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival, saját mintanyújtásával színesíti. Tanácsok ötletek adása: amikor a kisgyermeknevelők segítenek, a gyerekek nem azt mondják meg, hogy mit csináljon, abban vannak a gyermek segítségére, hogy amit elkezdett azt hogyan folytassa.
- A gyermek elmélyült játékához biztosítják a nyugodt légkört, az elegendő időt és helyet, hogy a kisgyermek érdeklődéssel forduljon a környezete felé, kedve legyen ismerkedni az őt körülvevő világgal és tevékenykedni abban.
- Célszerű berendezéssel biztosítják a gyermekek testi épségének, egészségének, és nyugalmanak védettségét, így kiküszöbölik a felesleges tilalmakat.
- Biztosítják az öntevékenység és a szabad választás lehetőségét. A játékok a nap folyamán mindig elérhetőek, a gyermek bármikor beléphet és kiléphet a tevékenységből.
- Érvényt szereznek a megfelelő viselkedési szabályoknak, melyek védik a játszó gyermeket.
- Ügyelnek a játéktevékenység lezárására, arra, hogy játékot a gyermek magától fejezze be, vagy a kisgyermeknevelő időben történő előzetes kérése után. A játék befejeztével a már használaton kívül levő játékeszközöket állandó helyükre teszik – mintát követő módon – a gyerekek is részt vehetnek.
- Hozzásegítik a gyermeket ahhoz, hogy siker élménye legyen. A gyermekek számára nagy öröm, ha a felnőttek észreveszik, nyugtazzák, szavakba foglalják tevékenységüket, és együtt örülnek annak, amit tesz. Mindenben, amit a gyerek tesz, keresik a kisgyermeknevelők a lehetőséget az elismerésre.

A folyamatos és rugalmas napirend teszi lehetővé, hogy a gyermek a lehető legtöbb időt tölthessen játékkal a nap folyamán.

Nagy hangsúlyt fektetünk az optimális, inger gazdag környezet kialakítására, a nyugtató színharmonióra, és arra, hogy a játékkészlet összeállításának pedagógiai szempontjai érvényesüljenek. A játék pedagógiai értékét az határozza meg, hogy mennyire alkalmas változatos, értékes tevékenységmodok kibontakozására, tehát tartós-e a gyerek érdeklődése a játék iránt. Minél több tevékenységre ad alkalmat egy-egy játékeszköz, annál változatosabb tapasztalatokhoz juthat, tehát jobban fejlődik a gyerek.

Arra törekszünk, hogy a játékszerek ösztönözzék a gyerekek tevékenységét, és segítsék elő a korosztálynak megfelelő tevékenységi módok kibontakozását. A játék színe, nagysága, formája, fokozhatja pedagógiai értékét azáltal, hogy felkelti a gyerek érdeklődését, vonzza, csalogatja. Változatos, színes játékkészlet segíti az önálló, szabad játékot, a gyermek aktivitásának, kreativitásának kibontakozását:

- a manipulációs játékok: montessori korongok, kockák, kosarak, vödrök stb.
- az építő konstruáló játékok: túske-, Gabi-, Dupló-, Legó építők stb.
- az utánozó és szerepjátékok eszközei: konyhabútor és kellékei, tűzhely, fodrász kellékek, orvosi felszerelés, babasarok, babakocsi stb.
- logikai játékok: fakirakók,
- A nagymozgásokat fejlesztő játékok: motor, futó bicikli, különböző mászóakák, talicska, labdák, csúszda, alagút stb.
- Alkotó játékok eszközei: homokozó és eszközeik, rajzeszközök, festékek, gyurma, gyöngyök.

A gyermekek tevékenységéhez szükséges játékeszközök mennyisége és minősége kielégítő. Az állandó magas gyereklétszám is hozzájárul ahhoz, hogy erősebben elhasználódnak a berendezési tárgyak és felszerelések, ezért folyamatosan cseréljük, bővítjük, fejlesztjük az eszközrendszert – lehetőségeinkhez mérten.

A mozgás

A mozgás életszükséglet, feltétele a szervezet harmonikus, összehangolt működésének. A mozgásfejlődés szerves része a bölcsődés korban zajló sokirányú fejlődésnek, befolyásolja a pszichoszomatikus fejlődést. Fontos szerepe van az értelmi fejlődésben, a személyiségfejlődésben, a kompetencia kialakulásában, feltétele és eszköze a tapasztalatszerzésnek, a megismerő folyamatoknak. A tapasztalás minősége szempontjából nagyon fontos, hogy a gyermek saját érdeklődését követve aktívan mozogva kerüljön új helyzetbe. Sikerélményhez vezet, ha egy mozgásformát a gyermek önmaga vesz fel, tudja, hogy mire képes, meddig tud elmenni. Saját belső késztetése, hogy a környező világ ingerére új, magasabb helyzetbe kerüljön. Nő a figyelme,

megtanul figyelni a mozgása összerendezésére, megtanulja használni a testét, hogyan tudja szabályozni a mozgását. Kisgyermeknevelőink mindig szem előtt tartják, hogy a gyermekek ruházata, a pelenka, a cipő soha ne legyen túl laza, vagy szoros, vagyis a mozgásba ne akadályozza a gyermeket.

A mozgásfejlesztés a csoportszobában és az udvaron egyaránt megvalósul. Biztosítjuk a megfelelő mozgásteret, az alkalmat, az időt arra, hogy a gyermekek szabadon gyakorolhassák a különböző mozgásformákat. A csoportszobákban is használnak mobilizálható, mozgásra ösztönző eszközöket a gyerekek, a csúszó, mászó, bújó és egyensúlyozó feladatokhoz. A szabadban is sok lehetőséget biztosítunk, az udvaron változatos mozgásfejlesztő eszközökkel, különböző mozgásformák gyakorlásával, a szabályok megtanulásával biztonságosan használhatják az eszközöket.

Mozgásfejlesztésre vonatkozó feladatok folyamatosan valósulnak meg, a játéktevékenységek valamint a gondozási folyamatok során:

Mondóka, ének

A zenei nevelés jelentőségét abban látjuk, hogy az a nevelés csaknem minden területével, közvetve vagy közvetlenül kapcsolatban van:

- Fejleszti a gyermekek harmonikus, koordinált mozgását, a ritmikus mozgással, mélyebb légzéssel és sok más módon.
- A daltól kellemes hangulatba, pozitív érzelmi állapotba került gyermek fogékonyabb, érdeklődőbb, érzelmileg is kiegyensúlyozottabb lesz.
- A kisgyermeknevelők tisztán, szép szövegkiejtéssel hangulatosan énekelnek. Ennek hatására segítik a beszéd fejlődését olyan módon, hogy a jól artikulált dal helyesen ejtett hangzóit a gyermek megfigyeli - és mert a mondóka és az ének ritmusa lassúbb, tagoltabb a beszédnél – a gyermeknek több ideje van megérteni és pontosabban utánozni azt. E hatás így a beszédképesség fejlődését nemcsak minőségileg javítja, hanem időben is előrébb hozza.
- A közös öröm, az éneklés, (mesélés, mondókázás) együttes élménye olyan érzelmi kapcsolatot teremt, amely a gyermek személyiségformálásának egyik legnemesebb területe, az összetartozás csíráinak első megnyilvánulása lesz.
- A zörejek, a beszéd, a zenei hangok a környezet megismeréséhez segítik a gyermeket és megkönnyítik a tájékozódást a világban.
- A dalok hallgatása és éneklése közben fejlődik a gyermek hallása, ritmusérzéke, éneklési készsége, alkotókedve. Formálja ízlését, esztétikai fogékonyságát, érzékennyé teszi a környezet hangjai iránt.

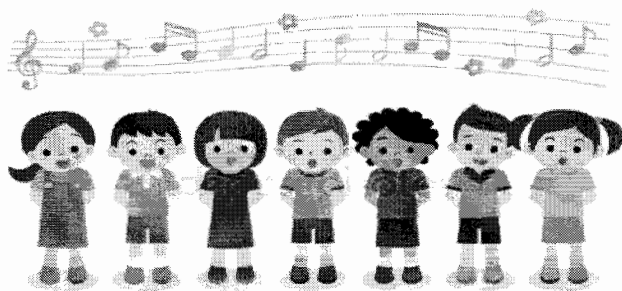
A zenei nevelés eszközei: ritmikus mondókák és dalanyagok, különböző hangszerek.

A kisgyermeknevelő feladata:

- Elsősorban a néphagyományunkból merítve versekkel, mondókákkal, énekes játékokkal, népdalokkal ismerteti meg a gyermekeket. Nincs szó direkt tanításról, nincs szükség rá, mert az énekléssel mintát ad, mely hatására kedvet kap a gyermek az önkéntes utánzásra.
- Rövid, kornak megfelelő értékes dalanyag kiválasztása.
- Egy dal eléneklésénél, egy egyszerű vers vagy mondóka eljátszásánál fontos hangsúlyt kap a szöveg, a dallam, a hangszín, a hozzá tartozó mozgás is, így komplex hatás éri a gyermeket.
- Az éneklési készség fejlesztése során a dalokat hallás után tanítják. A kisgyermeknevelők hangszereket is használnak (furulya, rumbatók, dob, kasztanyetta, ujjcsörgő).
- A gyermekeknek is van alkalmuk hangszerekkel foglalkozni, mert nyitott játékpoliccon megtalálhatóak a csoportszobában.
- A nap folyamán gyakran jelen van az éneklés, a mondókázás: játék közben, játéksituációhoz, eszközhöz, mozgáshoz kapcsolva, személyes kontaktussal:
  - Ugyanazt a dalt visszatérően többször is eléneklük a kisgyermeknevelők, a gyermek igényeihez és figyelméhez, a játékhelyzethez alkalmazkodva.
  - személyes kapcsolatú ölbeli játékok – arc-, kéz-, tenyér-, láb játékok, höcögtetés, altatás,
  - alkalomszerű dalok:
  - évszaknak megfelelően: Pl.: Esik az eső..., Fújja a szél a fákat..., Süss fel nap...,
  - Ünnepekhez, évszakokhoz kötődően: Pl.: Kis karácsony, Télapó itt van., Ég a gyertya...,
  - A hangulat befolyásolására: megnyugtató vagy élénkítő dalok.

„A muzsika, a dal egyidős az emberiséggel. Érzelmeket fejez ki, ...érzelmeiket támaszt. Gyógyít, megnyugtató, pihentető, ...tevékenységre sarkall... Embereket, nemzeteket hoz közelebb egymáshoz. Emlékeztet, feledtet, tanít... Éppen a gyermekek nevelésében ne használnák fel csodatévő erejét? De igen! –írja Velkey László

Kiemelt feladatként határoztuk meg a bölcsődés korú gyermekek ZENEI NEVELÉSÉT, A magyar zenepedagógia atyja, Kodály Zoltán alkotta meg a gyermekek zenei nevelésének alapjait. Tanítványa, Forrai Katalin pedig kidolgozta a bölcsődei és az óvodai ének-zene módszertant. Sok évvel később, Dr. Gállné Gróh Ilona ének-zene tanár munkálkodásának eredményeként megvalósult a Ringató Országos Zenei Nevelési Program, mely a gyermekek zenei nevelését segíti a családban és a bölcsődében egyaránt. Azért választottuk a zenei nevelést kiemelt célként, mert a bölcsődénkben több kisgyermeknevelőnk is rendelkezik zenei alapismeretekkel, ének zenei általános iskolát végeztek, és zeneiskolában tanultak hangszereken játszani. Mindezek mellett Szabó Dénes Kossuth és Liszt díjas „nemzet művésze” karnagy vezetésével működő énekkarban voltak kórustagok. Részt vettek a Nyíregyházi Tanárképző Főiskolán az L. Nagy Katalin zenepedagógus által vezetett ének-zenei továbbképzésen, és Forrai Katalin csodálatos előadásain. A szakgondozónői képesítés évfolyam dolgozatának témájául a “Ének zene hatása a gyermeki személyiségre “ választotta két kisgyermeknevelőnk. Megfigyeléseik, gyakorlatuk a mindennapi munkában nagyon hasznos, és jól alkalmazzák a bölcsőde minden korosztálya számára. Kisgyermeknevelőink külön-külön gondozási egységben dolgoznak, így jól át tudják adni tapasztalatukat. Folyamatosan igyekszünk szinten tartani, és új ismeretekkel gazdagítani tudásunkat. Ezen kívül közös kisgyermeknevelői továbbképzés anyagaként is foglalkozunk ének zenével a 0-3-éves korosztály vonatkozásában. Az újonnan megjelenő ajánlott szakirodalmat figyelemmel kísérjük. Az ének-zene által a kisgyermeknevelő és a gyermek kapcsolata elmélyül, bensőségessé, meghitté válik. Ez nagyon fontos a kisgyermek harmonikus fejlődése szempontjából, hogy a mai rohanó világunkban derűs érzelmileg gazdagabb és kiegyensúlyozottabb emberekké váljanak a gyermekek.

“Megmondom a titkát édesem a dalnak:

önmagát hallgatja, aki dalra hallgat.

Mindenik embernek a lelkében dal van

és a saját lelkét hallja minden dalban.

És akinek szép a lelkében az ének,

az hallja a mások énekét is szépen.

“(Babits Mihály: A dal)

Vers, mese

A vers, a mondóka, a mese szorosan összefüggnek és nagy hatással vannak a kisgyermek érzelmi és értelmi fejlődésére. Egy vers elmondásánál is figyelembe kell venni annak ritmusát, a hangszínekkel lehet játszani és énekelgetés közben is elmondhatunk egy rövid altatót, mely esetleg belekíváncozik az adott hangulatba. Egy néhány szavas mondókát is érdekessé tehetünk, ha játszunk a ritmussal, hangszínnel, változtatjuk a tempót.

- Hat az érzelmekre, a versnek, a mondókának a ritmusa, a mesének pedig a tartalma.
- Nagy hatással van a kisgyermek érzelmi, értelmi – a gondolkodás, az emlékezet, a képzelet, a figyelem – valamint a szociális fejlődésére. A látás, a hallás, belső képpé alakul, elraktározódik a gyermek emlékezetében. Minél több inger éri a gyermeket, annál színesebb lesz az emlékezete.
- A szereplővel való azonosulás fejleszti az empátiát.
- Fejleszti a gyermek beszédkészségét, bővíti szókincsét.
- Elősegíti az önismeret fejlődését.
- A képeskönyvvel való ismerkedés, kialakítja a könyvek iránti érdeklődést, a könyv szeretetét.
- A gyermek egyszerre mulat, gyönyörködik, szemlélődik, játszik.
- A mesék a valóságról, a mindennapi élet történéseiről, problémáiról, az emberi kapcsolatokról olyan tapasztalatokat közvetítenek, amelyek megszerzésére más élethelyzetekben nincs lehetőség.
- A kisgyermeknevelő-gyermek kapcsolat mélyebbé válását eredményezi, hiszen a képeskönyv nézegetés, a mondókázás, mesélés intim kommunikációs helyzet.

Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység. A vizuális tevékenységek az ábrázolást, képalkotást elősegítő tevékenység.

Az alkotó tevékenységhez minden lehetséges anyagot és eszközt felhasználunk: ceruza, zsírkréta, ecset, gombfesték, kézfesték, kréta, , termés, agyag, só gyurma, különböző színű és méretű papír, olló, tábla. 1,5 -2 éves kor körül a gyermek felfedezi, hogy a ceruza nyomot hagy a papíron, ide-oda húzogatja, a papír széle sem korlátozza mozdulatait. Magát a cselekvést élvezzi, nem a papírra kerülő vonalat –ez a lengő firka korszaka. A 3. életévben már hasonlóságot tapasztalunk a rajz és a magyarázat között. A fejlődéssel párhuzamosan egyre gyakrabban találkozunk az ábrázolási szándékkal.

A kisgyermeknevelő feladata:

- Megismerteti a gyermekeket az anyagokkal és az eszközökkel.
- Változatos lehetőséget kínál: csoportszobában, kertben.
- A technikákat, az anyagokkal, az eszközökkel való bánásmódot megmutatja, de sohasem mondja meg, hogy mit alkosson a gyermek, tisztába van azzal, hogy belső értékektől fosztaná meg a gyermeket: hogy figyeljen, lásson, ábrázolja azt, amit ő lát a körülötte lévő világból.
- A gyermekek spontán kezdeményezésére építve segíti az alkotókedv, a készség kibontakozását.
- A gyermekek számára biztosítja, hogy a nap folyamán szabadon rajzolhassanak, fessenek, ragaszthassanak és gyurmázhassanak. A feltételek biztosításánál figyelembe veszi a csoportba tartozó gyermekek fejlettségi szintjét.
- A gyermeki alkotásokat elismerik és tiszteletben tartják, a kisgyermek dönt annak sorsáról: kiteszi az alkotások közé vagy haza viszi.

Egyéb tevékenységek

Az örömforrásai az „én csinálom” élmények együttességének a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A kisgyermeknek bármikor bekapcsolódhatnak és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenység nem lehet feladat. Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez, megoldásához a környezet megismeréséhez az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. babafürdetés, viráglocsolás, falevél gyűjtögetése talicskába stb.)

7. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SAJÁTOS FELTÉTELEI

”Saját kisgyermeknevelő”- rendszer

Munkánk során a „saját kisgyermeknevelő-rendszert” alkalmazzuk, ami a személyi állandóság elvén alapszik. A csecsemő és kisgyermek számára a környezet – személyek és tárgyak állandósága adja meg azt a nyugalmat, a bölcsődébe járás egész ideje alatt, amely elengedhetetlen feltétele a jó testi és lelki fejlődésnek. Minden gyermeknek van saját kisgyermeknevelője. „*Saját kisgyermeknevelő*”-nek nevezzük azt, aki fokozottan felelős a csoportjába járó 6-7 gyermekért, ő az a személy, aki az anyától megtanulja a gyermek otthoni szokásait, a vele kapcsolatos fontosabb teendőket. A saját kisgyermeknevelő aki segít a beszoktatásban. A nap nagy részében ő gondozza a gyermeket, eteti, öltözteti, lefekteti, ha igényli szeretgeti, ölbe veszi, dúdolgat, mesél neki, megvigasztalja őt, ha bánatos.

A nevelés gondozás mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapját, fejlődési naplóját, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat.

A kisgyermeknevelő az ún. ölelkezési időben (az az időszak, amikor mindkét kisgyermeknevelő jelen van) idejét elsősorban a „saját” gyermekei nevelésére-gondozására fordítja. A „saját kisgyermeknevelő” rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját” kisgyermeknevelő segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

Gyermeccsoportok szervezése

Bölcsődében a gyermeccsoport létszáma jogszabály által meghatározott, így a bölcsődei csoportban legfeljebb tizenkét gyermek nevelhető, gondozható, kivéve, ha valamennyi gyermek betöltötte a második életévét. Intézményünkben többféle szempontot kell figyelembe venni a gyermeccsoportok kialakításánál. A bölcsődébe járás teljes időtartama alatt a gyerekek ugyanabba a csoportba járnak. Meghatározó szempont, hogy a gyermekek életkoruk, fejlettségük és egészségi állapotuknak megfelelő csoportba kerüljenek. A gondozási év végén a bölcsődébe maradt gyermekek minél kevesebb változást éljenek át (csoportja és a kisgyermeknevelője állandó, csak az új társait kell megszoknia). A szülők kérését a lehetőségeinkhez mérten figyelembe vesszük.

Bölcsődénkben a gyermeccsoportok a következőképpen alakulnak: egy csoport tíz fő (épület adottsága-csoportszoba mérete miatt), két csoport tizenkét fő és három csoport tizennégy főből áll.

Tárgyi feltételek

Igyekszünk úgy kialakítani a kisgyermeket körülvevő környezetet, hogy az épület a játszóudvar és egyéb helyiségek a jogszabályi és szakmai előírásoknak, a csoportba járó kisgyermekek létszámának, életkorának megfelelőek, biztonságosak legyenek és segítsék a bölcsődei nevelés, gondozás megvalósítását. A szobákat úgy rendeztük be, hogy a gyerekek egészséges fejlődése biztosítva legyen, mozgás és játékigényüket kielégíthessék, kedvükre játszhassanak társaikkal és kisgyermeknevelőikkel. A csoportszoba berendezésénél, a játékok kiválasztásánál a gyermekek életkori sajátosságait, eltérő igényeit is figyelembe vesszük. A gyerekek mindennapi tevékenységéhez, a játékhoz minőségi és mennyiségi játékok minden korosztálynak bőségesen a rendelkezésére állnak, melynek nagy részét az Őzike Bölcsőde Alapítvány biztosítja az intézmény számára. 2015-ben Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata segítségével tovább tudtuk bővíteni az udvari mobil játékkészletünket.

A bölcsődénk 1965-ben épült így vannak ugyan az amortizációból származó folyamatos megoldásra váró feladatok, de jelenleg adottak a működéshez elengedhetetlenül szükséges feltételek.

Napirend

A jól szervezett folyamatos és rugalmas napirendünk a gyermek igényeinek, szükségleteinek kielégítésére szolgál. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események biztonságérzetet, a szükségletek sietség nélküli kielégítését, jó közérzetet teremtik meg. Az optimális napirenden belül az egyes gyermekek igényeit a kisgyermeknevelő úgy tudja kielégíteni, hogy közben a csoport életében kiiktatódik a várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja. A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják az évszakok, a csoportlétszám és egyéb tényezők (pl.: bölcsőde nyitása, zárása) is.

Kialakításának további feltételei a személyi állandóság (saját kisgyermeknevelő-rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a kisegítő személyzet összehangolt munkája.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Napirendünk kialakításánál igyekeztünk szem előtt tartani, hogy a legtöbb időt a játékra fordítsuk. A csoportok kisgyermeknevelői maguk dönthetnek arról, hogy egy-egy napon mely tevékenység kap nagyobb hangsúlyt.

8. CSALÁDOK TÁMOGATÁSÁNAK MÓDSZEREI ÉS LEHETŐSÉGEI

Családlátogatás

A családlátogatás célja a családdal való kapcsolatfelvétel. Az újonnan felvett gyermekeknél a családlátogatás - a lehetőségekhez mérten, és előzetes megbeszélés alapján – a beszoktatás előtt történik. Célja, a gyermekkel való ismerkedés, valamint szülőkkel való jó kapcsolat kialakítását segíti. A „saját” kisgyermeknevelő és a társ kisgyermeknevelő otthonában keresik fel a leendő bölcsődés gyermeket, ahol a szülők jelenlétében ismerkedhetnek egymással. Ez a találkozás módot ad arra, hogy a kisgyermeknevelő megismerje a gyermek eddigi életét, szokásait, egyéniségét, megfigyeli a gyermek számára biztosított mozgás- és játékterületet, a játékait. Információkat szerez a gyerek napirendjéről, étkezési módjáról, önállóság szintjéről, a családban elfoglalt helyéről, valamint benyomást szerez számos olyan körülményről, amely hatással lehet a mozgás-, figyelem- és értelmi fejlődésére. A szülő és a gyermek is megismerhetik a kisgyermeknevelőt úgy, hogy közben otthoni biztonságban maradhatnak. Az otthoni környezetben a szülők oldottabban

beszélhetnek nehézségeikről, választ kaphatnak kérdéseikre. A családlátogatás során kialakult kapcsolat tehát segítséget nyújthat a szülőknek, a gyerekeknek és a kisgyermeknevelőnek is a későbbiek során, különösen az adaptációs időszakban, feltétele a későbbi jó együttműködésnek a szülő és kisgyermeknevelő között.

Beszoktatás (adaptáció)- szülővel történő fokozatos beszoktatás

A bölcsődei nevelés fontos feladata megelőzni illetve csökkenteni azokat a nehézségeket, amelyekkel a gyermek bölcsődébe kerülésekor találkozhat: elválás az otthoni környezettől, az anyától, lemondás szokásai egy részéről, osztozkodás a kisgyermeknevelő figyelmén, a játékszereken. Az elszakadás okozta megrázkódtatás a szülővel történő fokozatos beszoktatással csökkenthető. A két hétig tartó folyamat alatt a „saját” kisgyermeknevelő fokozatosan átveszi az anyától vagy az apától a gondozási műveleteket, ahogyan a szülő eteti, tisztázza, altatja gyermekét, hogy ezzel is csökkentse a változásokat a gyermek életében. A szülővel történő fokozatos beszoktatás során a kisgyermeknevelő feladata nemcsak a gyermeket, hanem a szülőt is átsegíteni a krízisen. A gyermek bölcsődébe kerülése kisebb-nagyobb változásokat jelent a család életében, ráadásul a gyermektől való elválást még büntudat is nehezíti. Egyrészt nehezen engedi el gyermeke kezét, aggódik miatta, másrészt megkönnyebbül, mikor gyermekét átadja a kisgyermeknevelőnek, hiszen tudja, hogy csak így tud visszatérni a munkahelyére és a gyermeke biztonságban, jó helyen van. Ezt a feszültségekkel teli ambivalens lelkiállapotot oldhatja fel a kisgyermeknevelő, melyhez elengedhetetlen az empátia és a tolerancia.

Napi kapcsolattartás

A beszoktatást követően a naponkénti találkozások – a reggeli bejövetel és a délutáni hazamenetel – igen nagy szerepet játszanak a bizalmi kapcsolat elmélyítésében, meghatározzák az együttműködés minőségét. Fontos, hogy a szülők és a kisgyermeknevelők között kialakult személyes kapcsolat, őszintén tájékoztató, segítőkész legyen és együttesen megoldásokat keressenek.

Reggel általában a szülő tájékoztatja a kisgyermeknevelőt:

- az ébredés körülményeiről,
- a reggeli lebonyolításáról,
- arról, hogy milyen a gyermek hangulata,
- a gyermekre jellemző egyéni igényekről, az aznapi pszichés állapotától függően: szobatisztaság, alvás, étkezés.

A délutáni hazamenetelkor a kisgyermeknevelő tájékoztatja a szülőt:

- az étkezésekkel kapcsolatos tapasztalatairól,
- a gyermek mivel töltötte napja nagy részét,
- milyen hangulata volt,
- új szokásokról.

A gyermekkel törődő, fejlődéséért felelősséggel tartózó kisgyermeknevelő nemcsak a pozitívumokat, hanem a kedvezőtlen információkat is elmondja, hiszen ezt a gyermek érdeke úgy kívánja. A szülő számára őszintévé, hitelessé válik a kisgyermeknevelő, ha korrekt, tapintatos magatartással tud olyan problémát közölni, amire mind neki, mind a szülőnek kötelessége odafigyelni és megoldást találni.

Egyéni beszélgetés:

A kisgyermekfejlődéséről szóló részletes kölcsönös tájékozódást vagy hosszabb megbeszélést igénylő kérdések, nevelési problémák közös átgondolását szolgáló találkozási forma.

Kezdeményezheti a szülő, a kisgyermeknevelő, vagy a bölcsődevezető.

A szakmai kompetencián túlmenő kérdésben kérhető egyéb szakember közreműködése.

Szülőcsoportos beszélgetés

A szülőcsoportos beszélgetések tematikus beszélgetések a csoport kisgyermeknevelőinek vezetésével a csoportba járó gyermekek szüleit foglalkoztató nevelési témáról. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésszabvány bővítésére. A kisgyermeknevelőktől kapott indirekt megerősítések jó irányba befolyásolják a szülők nevelési szokásait.

Szülői értekezlet

A szülők általános és az adott gyerekcsoportra vonatkozó tájékoztatását, valamint a gyerekeket érintő, a szülőkkel közösen hozandó döntések előkészítését szolgálja.

Augusztusban a bölcsődébe jelentkezett gyermekek szülei részére szervezzük, a beszoktatás, a házirend, a napirend, és a bölcsőde életéről tájékoztatjuk a megjelenteket.

Októberben minden bölcsődébe járó gyermek szüleinek tartunk szülői értekezletet, ahol a bölcsőde nevelési gondozási programjával ismerkedhetnek meg, illetve a szülői munkaközösségi és az érdekképviselői tagok megválasztására is ekkor kerül sor.

Április hónapban tájékoztató jellegű értekezletet tartunk a leendő óvodások szülei részére, illetve

egyéb bölcsődével kapcsolatos kérdéseket szoktunk megbeszélni. Ilyenkor beszéljük meg az évek óta megrendezésre kerülő Gyermek nappal kapcsolatos eseményeket is. Ezek a szülői értekezletek gyakran folytatódnak szülőcsoportos beszélgetésként, hiszen az értekezlet után egy-egy téma felvetése kerül megbeszélésre pl. szobatisztaságra nevelés , étkezés. Ilyenkor a szülői értekezlet ideje néha három órán keresztül is eltart.

Indirekt kapcsolattartási formák

Hirdető tábla

Tájékoztatjuk a szülőket minden családot érintő aktuális programról, változásról, valamint a bölcsődével kapcsolatos fontos tudnivalókról. A csoport nevelési programjáról is innen tájékozódhatnak.

Szórólap

Egyénre szólóan tájékoztatjuk a családokat érintő aktuális programokról, a bölcsődében működő alapítványról és egyéb eseményekről.

Internet

A közösségi oldalak megjelenése és elterjedése szintén egy lehetőség a kapcsolattartásra. A szülők előszeretettel keresik egymást a csoportba járó gyerekek szüleivel és a kisgyermeknevelőikkel ezeken az oldalakon. Gyakran kérdeznek és üzennek a gyerekekkel kapcsolatban (pl. betegség esetén) akár a bölcsőde e-mail címén is.

Ünnepek – Hagyományörzés

Az ünnep a feltöltődést, a játékot, a derűt, és a kikapcsolódást biztosítja, amely által az ember felülemelkedni képes a hétköznapi életben. Az ünnepek jelentős események a bölcsődénk életében.

Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki a mindennapi életből. Öröm, vidámság, és boldog várakozás előzze meg ezt a napot. Minden évben visszatérő közös ünnepek: a mikulás, a karácsony, a farsang, a húsvét, az anyák napja és a gyermeknap, melyek fokozzák a gyermekek és a szülők közösséghez tartozását a közösen átélt élmény erejével. Az ünnepi előkészületek sok-sok lehetőséget kínálnak az együttműködésre, beszélgetésekre, az ünnep napján pedig ünnepi díszbe öltözik a bölcsőde. Fontos örömforrást jelent az ünnepre készülődés: mesékkel, versekkel, dalokkal és kreatív barkácsolással készülünk Az ünnepekre való felkészülést a bölcsődei napirend természetes menetébe illesztjük be.

Nagy hangsúlyt fektetünk a hagyományörzésre, az értékek közvetítésére, a családi és a társadalmi

értékrendszerek beépítésére, ezzel is erősítve a családokat.

A hagyományörzés célja, hogy őrizze, ápolja és továbbfejlessze azokat a közös értékeket, amelyek bölcsődei életünket szebbé varázsolják. A bölcsőde-család kapcsolatának erősítésére is lehetőséget biztosítanak az évente megrendezésre kerülő „Családi délutánok”, melyek lehetőséget nyújtanak arra, hogy a gyerekek, szülők, nagyszülők és a bölcsőde dolgozói együtt töltsenek egy délutánt, melyet különböző színes programokkal teszünk felejthetetlenné.

" Az ünnep az élet rangja, felsőbb értelme...

Készülj fel rá testben és lélekben..."

(Márai Sándor)

9. A BÖLCSŐDEI ELLÁTÁST NYÚJTÓ INTÉZMÉNY, SZOLGÁLTATÓ KAPCSOLATRENDSZERE

Együttműködés más intézményekkel

- Bölcsődék, óvodák,
- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Szociális és Köznevelési Osztálya,
- Szabolcs- Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztály
- Szabolcs- Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatal,
- Szabolcs- Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság
- Nemzeti Élelmiszerlánc- Biztonsági Hivatal
- Egészségügyi Alapellátás Igazgatóság,
- Pedagógia Szakszolgálat
- Nyíregyházi Család- és Gyermejjóléti Központ
- Rendőrség

10. AZ IGÉNYBE VEVŐK ÉS A SZEMÉLYESGONDOSKODÁST VÉGZŐ SZEMÉLYEK JOGAINAK VÉDELMEVEL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK

Igénybe vevők:

A szülő a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél vagy érdek-képviseleti fórumánál

- az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
- a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén,
- a Gyvt. (1997. évi XXXI. törvény) által biztosított irat betekintési jogának megtagadása esetén.

Az érdekképviseleti fórum egy évben egyszer ülésezik, a nevelési- gondozási év kezdetén amikor megválasztásra kerülnek az érdekképviseleti tagok. Panasz esetén az intézmény vezetője, illetve az érdekképviseleti fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviseleti fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

Személyes gondoskodást végzők:

A személyes gondoskodást végzők jogainak védelmével kapcsolatos szabályok vonatkozásában irányadó (jogi) dokumentumok: Szociális Munka Etikai Kódexe, Munka Törvénykönyve (2012. évi I. törvény), Kjt. (1992. évi XXXIII. törvény), Etv. (2003. évi CXXV. törvény). Ezen előírások mellett az érdekképviseleti fórum, a közalkalmazotti tanács, a szakszervezet és az esélyegyenlőségi referens hivatott biztosítani, hogy jogaikat érvényesíteni tudják.

0-3 ÉVES KISGYERMEK JOGA, HOGY

- biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkörben élhessen, fejlődhessen
- fejlődéséhez szükséges feltételek biztosítva legyenek
- veszélyhelyzetben azonnali segítséget kapjon
- szükség esetén szakemberek segítsék fejlődését
- lehetősége legyen a játékhoz, tapasztalatok szerzéséhez
- fogyatékosság vagy rossz szociális körülmények esetén is megkapjon minden segítséget a lehetséges fejlődéshez, a jobb életminőséghez
- rendszeres egészségügyi felügyeletben részesüljön

A SZÜLŐ JOGA, HOGY

- megválassza az intézményt, melyre gyermeke nevelését, gondozását bízta
- ismerje meg a nevelési, gondozási elveket, melyek alapján gyermekét nevelik, gondozzák,
- tanácsot, tájékoztatást kérjen és kapjon a kisgyermeknevelőktől,
- megismerhesse a gyermekcsoportok életét
- a bölcsőde működéséről véleményt mondjon
- javaslatot tegyen a bölcsőde működésével kapcsolatban
- panaszával az Érdekképviselői Fórumhoz forduljon

A SZÜLŐ KÖTELESSÉGE, HOGY

- amennyiben igénybe veszi a szolgáltatást, úgy fogadja el a bölcsőde házirendjét

A KISGYERMEKNEVELŐ JOGA, HOGY

- alakítsa a bölcsőde életét, a nevelési, gondozási elveknek megfelelően
- módszereket szakmailag önállóan gyakorolja,
- munkájához szükséges feltételek biztosítottak legyenek
- részt vegyen a továbbképzéseken
- megillessen a lelkiismereti szabadság, de tisztelet és tolerancia legyen benne a másfajta világnézeti megnyilvánulások és etnikum iránt

A KISGYERMEKNEVELŐ KÖTELESSÉGE, HOGY

- a nevelési, gondozási feladatokat a szakmai elveken a törvényben és a jogszabályokban rögzített előírásoknak megfelelően meghatározott munkaidőben a bölcsődevezető irányításával és ellenőrzésével lássa el
- tiszteletben tartsa a gyermekek személyiségét és jogait
- együtt működjék a családdal, tiszteletben tartsa a családi nevelést,
- etikusan kezelje a családról szerzett információkat
- hivatásbeli kötelezettségeként végezze gyermekvédelmi feladatát,
- különleges gondossággal, felelősséggel foglalkozzék a hátrányos helyzetűek miatt rászorulókkal
- folyamatos önképzéssel biztosítsa a naprakész szakmai műveltséget

A KISGYERMEKNEVELŐKET SEGÍTŐ SZAKEMBER JOGA ÉS KÖTELESSÉGE, HOGY

- a gondozási-nevelési elvek által meghatározott kereteken belül, szakképzettségének megfelelően segítse a rászoruló gyermekeket illetve a bölcsőde munkáját.
- továbbiakban a jogok és kötelességek megegyeznek a kisgyermeknevelőével

**"Joguk van játszani, remélni, látni,
tanulni, emlékezni, hinni, tenni."
/Garai Gábor/**

11. A BÖLCSŐDEI SZOLGÁLTATÁSÁRÓL SZÓLÓ TÁJÉKOZTATÁS HELYI MÓDJA

A bölcsődei szolgáltatásról az érdeklődők több módon is tájékozódhatnak:

- Az önkormányzat helyi rendelete tartalmazza a bölcsődéssel kapcsolatos eljárási rendet.
- A bölcsődékben mind személyesen, mind telefonon folyamatosan lehet tájékoztatást kérni.
- A bölcsődén belül szülői értekezletek, hirdetések, valamint a szülők és a bölcsőde dolgozói közötti beszélgetések, illetve a gyermek üzenő füzetek teszik folyamattá az információcserét.
- Üzenő füzet- rendszeres írásbeli tájékoztatás a gyermek fejlődéséről

A bölcsőde-család kapcsolatok érdekében egyre nagyobb jelentőséget kap, a gyermekekről vezetett egyéni dokumentáció, melynek egyik formája az üzenő füzet.

Használata lehetőséget ad a családi és bölcsődei nevelés összehangolására, ezáltal javítja a nevelés-gondozás minőségét, nem helyettesíti a közvetlen kapcsolatot, a napi interakciós helyzetet, hanem kiegészíti azokat. Természetesen elsősorban a gyermekről szól, az ő fejlődését, kapcsolatait, személyiségét tükrözi, az őt nevelő-gondozó felnőttek számára. A szülő írása lényegében arról szól, hogy a gyerek milyen nevelői magatartás, módszer következtében hogyan fejlődött. A kisgyermeknevelők képet kapnak tehát a kisgyermek szokásairól, a fejlődéséről, ugyanakkor a szülői magatartásról és a családi légkörről is. Ez azért fontos, mert a kisgyermeknevelőnek ismernie kell a szülő viszonyulását a kisgyermekhez, hogy ahhoz tudja igazítani a bánásmódját és szükség esetén kompenzálni, korrigálni vagy pótolni tudja a családi

hatásokat. A kisgyermeknevelők arra törekednek, hogy írásaik tartalmas közlések legyenek, hogy a szülők elegendő információt kapjanak. Az aprólékos gondossággal leírt pillanatképek, sokat mondanak a szülőnek, továbbá arra ösztönözheti, hogy otthon hasonlóképpen próbálkozzanak a gyermek nevelésével-gondozásával. A szakemberek által igényesen elkészített írás olyan értékeket közvetít a család számára, amelyek hozzájárulnak a gyermekek testi-lelki egészségvédelméhez, a szülői kompetencia erősítéséhez. A bölcsődénkben a szülők többsége partner az üzenő füzet használatában, gyakran válaszolnak a kisgyermeknevelő bejegyzéseire, visszajelzéseikkel segítik a munkánkat. Az évek során az is előfordult, hogy a későbbiekben, a pontos bejegyzések alapján anamnézisnek használták az üzenő füzetet.

- A bölcsődék nyári nyitva tartásáról a fenntartó minden év február 15.-ig tájékoztatja a szülőket.
- Fontosabb eseményekről a sajtó bevonásával is nyújtunk információt.

Fogadónap

Az 5. sz. Őzike Bölcsődében minden kedden 9 órától -13 óráig fogadónap van.

Ezen a napon az érdeklődő szülők megtekinthetik a bölcsődét, tájékozódhatnak a bölcsődébe jelentkezés feltételeiről, kitölthetik a bölcsődei felvételi kérelmet. A bölcsődébe járó gyerekek szülei is gyakran fordulnak kérdéssel, vagy kérnek tanácsot, esetleg hivatalos igazolást ezen a napon.

Bölcsődei tájékoztatólap

A bölcsőde rendelkezik egy szórólappal, ami röviden bemutatja a bölcsődét

12. ALAPELLÁTÁSON TÚLI, CSALÁDI NEVELÉST TÁMOGATÓ SZOLGÁLTATÁSOK:

A normál bölcsődei csoportok üres férőhelyein, az alapellátáson túl végzett szolgáltatásunk az időszakos gyermek elhelyezés. Az alapellátáson túli időszakos gyermekelhelyezés díját a fenntartó határozta meg.

13. KÉPZÉS, TOVÁBBKÉPZÉS, EGYÉNI SZAKMAI FEJLŐDÉS LEHETŐSÉGEI

- A vezetői, illetve csoportvezetői értekezletek lehetőséget biztosítanak az új törvények szakmai elvárások illetve az intézményen belüli kihívások , feladatok megbeszélésére.
- A kisgyermeknevelőink, kötelező szakmai továbbképzéseken vesznek részt. A továbbképzés tervezetten, egyéni továbbképzési időszakokban történik. A továbbképzési időszak tartama hat év.
- Házi továbbképzéseken, szakmai napokon, konferenciákon való részvétellel lehetőség nyílik a dolgozók tudásának frissítésére. Az összegyűjtött tapasztalatok megbeszélésével is segítjük egymás munkáját. A jó ötletek átadásával lehetőség nyílik a színvonalasabb munkavégzésre. Ösztönözzük, és nagy hangsúlyt helyezünk a kisgyermeknevelőink önképzésére is. Az új szakmai elvárásokról való tájékoztatással, megismertetéssel, munkájukba való adaptálásával.
- A szakdolgozók közül, igyekeznek minél többen elvégezni a Nyíregyházi Egyetem Csecsemő- és kisgyermek nevelő BA szakát.

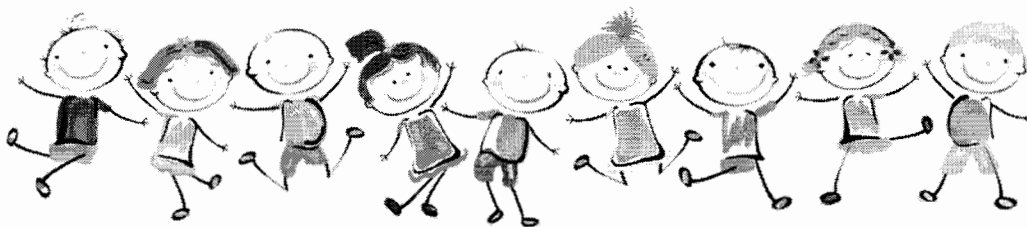
A szakmai program jogszabályi feltételeknek megfelelően készült el.

Nyíregyháza, 2019. ....

Poór Sándorné
bölcsődevezető

A szakmai program elkészítésekor segítségünkre voltak

- Módszertani levelek irányelvek
  - Bölcsődei adaptáció (1982)
  - Szülővel történő fokozatos bölcsődei beszoktatás. (1982)
  - Folyamatos napirend a bölcsődében (1982)
  - Útmutató a bölcsődei gondozónők családlátogatásához (1989)
  - Játék a bölcsődében (1997)
  - Korai fejlesztés a bölcsődében (2003)
  - A család és a bölcsőde kapcsolata – módszertani levél – kézirat, (2007)
- Ének a bölcsődében. / Forrai Katalin 1986 /
- „Szociális és gyermekvédelmi szabályozó rendszer kidolgozása” pillér Napközbeni ellátás bölcsőde (NCSSZI 2011)
- A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai (2012)
- Szempontrendszer a gyermekek napközbeni ellátásainak szakmai programjaihoz
- Bölcsődék egységes szakmai programja Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: a Gyvt. 32.§ (5) és (7) bekezdése szerinti Megállapodás tervezet.

1. számú melléklet

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3. Tel: (42) 506-750; (42) 506-751 e-mail: titkarsag.gyejo@gmail.com

5.sz. Ózike Bölcsőde 4400. Nyíregyháza, Vécsey köz 31 (42 310-910 e-mail:ozikebolcsi@gmail.com)

MEGÁLLAPODÁS

A megállapodás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 32.§ (5), ill. (7) bekezdés alapján a **5.sz. Ózike Bölcsőde** (4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 31.) valamint ...szülő(k), törvényes képviselő(k) között jött létre

- **bölcsődei alapellátás**
- időszakos/gyermekfelügyelet szolgáltatás igénybevételére.¹

A gyermek személyi adatai:

TAJ:
Név:
Születési hely, idő:
Állampolgárság:
Anyja neve:
Lakóhely:
Tartózkodási hely:

A szülők személyi adatai:

Anyja neve:
Születési hely, idő:
Állampolgárság:
Anyja neve:
Lakóhely:
Tartózkodási hely:

Apa neve:
Születési hely, idő:
Állampolgárság:
Anyja neve:
Lakóhely:
Tartózkodási hely:

A gyermek ellátásának kezdő időpontja:

Az ellátás időtartalma:

Az ellátás megszűnésének várható időpontja:

A bölcsőde vállalja, hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 41. § (4) bekezdés alapján biztosítja a gyermek számára a

---

¹ Az ellátás fajtájától függően aláhúzandó

- a fokozatos beilleszkedés lehetőségét,
- megfelelő textíliát és bútort, egyéb eszközöket és felszerelést,
- a játéktevékenység feltételeit,
- a szabadban tartózkodás feltételeit,
- a gyermek élettani szükségleteinek és az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkeztetést.

A szülő(k), törvényes képviselő(k) vállalja(ák), hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdésnek megfelelően a személyi térítési díjat az igénybevétel napjától havonként - ha a települési önkormányzat, a fenntartó vagy a megállapodás másként nem rendelkezik - **bölcsődei gyermekétkeztetés esetén a tárgyhónap 10. napjáig megfizetik.**

A térítési díj Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról szóló 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelete, valamint az élelmezési nyersanyagnorma megállapításáról szóló 235/2018. (XII.20.) számú határozata alapján került megállapításra.

A térítési díj fizetésére kötelezett

neve:

lakcíme:

tartózkodási helye:

Az intézmény térítési díja a gyermek étkeztetésére

alapnorma: 470.-Ft.-/nap/fő

diétás norma: 564.-Ft.-/nap/fő

Az intézmény térítési díja a gyermek gondozására: 0.-Ft.-/nap/fő

Az intézmény térítési díja időszakos gyermekfelügyelet esetén: 500.-Ft.-/nap/fő

A gyermekétkeztetés személyi térítési díjával kapcsolatosan érvényesítendő **normatív kedvezmény**²:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetén - 100%,
- az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékka csökkentett összegének 130%-át – **100%**,
- **nevelésbe vett gyermek esetén – 100%**,
- három, vagy többgyermekes család esetén - 100%,
- tartósan beteg, fogyatékos gyermek esetén, illetve ha a családban ilyen gyermeket nevelnek - 100%.

Normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. A jogcím fennállását igazoló dokumentumok másolata a kedvezmény biztosításának feltétele. A kedvezményt érintő adatokban való változást 15 napon belül be kell jelenteni.

A fizetendő személyi térítési díj összege összesen: .....- Ft/nap

A bölcsődei ellátás a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvény 42/A.§ (1)-(4) bekezdés alapján **megszűnik**:

- Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.

² Az érvényesítendő kedvezmény aláhúzendő

- A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.
- Ha a harmadik életévét január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,
- Ha a harmadik életévét szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.
- Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

Alulírott **nyilatkozom, hogy a** bölcsődei ellátás igénybevétele előtt, a **5. sz. Ózike Bölcsőde vezetője** a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 33. § - ának megfelelően **tájékoztatást nyújtott:**

- az ellátás tartalmáról és feltételeiről,
- az intézmény által vezetett nyilvántartásokról, az értékmegőrzés módjáról,
- a bölcsőde házirendjéről, a panaszjog gyakorlásának módjáról,
- a fizetendő térítési díj, illetve gondozási díjról,
- a bölcsődében ellátott gyermekek és törvényes képviselőik (szüleik) jogait és érdekeit képviselő érdek-képviselési fórumról.

Tudomásul veszem, hogy a fentiekben nevezett törvény értelmében köteles vagyok:

- az intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,
- a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról nyilatkozni.

Nyíregyháza,

.....
szülő(k), törvényes képviselő(k)

.....
a bölcsőde vezetője

*Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási
Intézmény*

**6. számú
NAPSUGÁR BÖLCSŐDE**

SZAKMAI PROGRAM

2019.

„És érezzék egy kézfogásról rólad,
Hogy jót akarsz és te is tiszta jó vagy:
S egy tekintetük elhitesse véled,
szép dologért élsz - és érdemes élned !,,
Váci Mihály

Tartalomjegyzék:

Bevezetés.....	4.
I.A bölcsőde jellemző adatai.....	5.
II.A bölcsőde meghatározása.....	6.
III.Intézményünk bemutatása.....	7.
IV.A bölcsődei ellátás igénybevétele.....	9.
A gyermek bölcsődébe történő felvétele.....	9.
A bölcsődei ellátás megszűnése.....	10.
V.A bölcsődei nevelés-gondozás célja.....	10.
VI.A bölcsődei nevelés-gondozás alapelvei.....	11.
A család rendszerszemléletű megközelítése.....	11.
A koragyermekkori intervenciók szemlélet befogadása.....	11.
A családi nevelés elsődlegességének tisztelete.....	11.
A kisgyermeki személyiség tisztelete.....	11.
A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe	11.
A biztonság és stabilitás megteremtése.....	12.
Fokozatosság megvalósítása.....	12.
Egyéni bánásmód érvényesítése.....	12.
Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége.....	12.
A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása.....	13.
VII.Személyi feltételek.....	13.
VIII.Tárgyi feltételek.....	13.
A bölcsőde helyiségei.....	13.
Bejárat előtér és gyermekkocsi tároló.....	13.
Gyermekköltöztető-átadó.....	14.
Fürösztő-biliző,gyermekmosdó,WC.....	14.
Gyermekcsoportok. Pillangó csoport	15.
Maci csoport.....	15.
A bölcsőde egyéb helyiségei.....	16.
A dolgozók szociális helyiségei.....	16.
Terasz.....	16.
Játszókert.....	16.
IX.Ösztönző környezet.....	17.

X.A bölcsődei nevelés-gondozás feladata.....	17.
A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése....	17.
Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása.....	18.
Érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése.....	18.
Megismerési folyamatok fejlődésének segítése.....	19.
XI.A bölcsődei élet megszervezésének elvei.....	19.
Erősségeink.....	19.
Szervezett közös programok.....	19.
Kapcsolattartás a szülőkkel.....	19.
Családlátogatás.....	20.
Beszoktatás(adaptáció)-szülővel történő fokozatos beszoktatás.....	20.
„Saját kisgyermeknevelő rendszer”.....	21.
Napirend.....	21.
XII.A bölcsődei gondozás –nevelés főbb helyzetei.....	21.
Tanulás.....	21.
Gondozás.....	22.
Játék.....	22.
Mozgás.....	22.
Mondóka, ének.....	22.
Vers, mese.....	23.
Alkotótevékenységek.....	23.
Egyéb tevékenységek.....	23.
XIII:Dokumentáció.....	23.
XIV:Gyermekélelmezés a bölcsődében.....	24.
XV.Az intézmény minőségpolitikája.....	24.
XVI.Az intézmény küldetése, missziós nyilatkozata.....	25.
XVII.Kiemelt szakmai célok.....	26.
XVIII.Érdekvédelem.....	27.
XIX.Képzések.....	28.
XX.Kapcsolatok.....	28.
Mellékletek	

Bevezetés

A világ első bölcsődéjét 1844-ben nyitották meg Párizsban. 1852. április 21-én nyílt meg az ország első bölcsődéje Pesten. Majer István püspök, valamint Forrayné Brunszvik Júlia - Brunszvik Teréz, az első magyar óvoda alapítója unokahúgának – támogatásával, az ország első bölcsődéjében, 5 szobában 38 gyerekről gondoskodtak. Eleinte 4 éves korig fogadták a gyerekeket teljes ellátással, sőt számukra ruházatot is biztosítottak. A nyitva tartás igazodott a munkarendhez, reggel 5 órától este 7-ig biztosították az ellátást. A felvételnél mérlegelték a családi körülményeket, s a bölcsődébe kerülő gyerekek többnyire sokkal jobb anyagi feltételek közé kerültek, mint, amelyet a család tudott volna otthon biztosítani. Azóta sok változás történt, de a gyermekek iránti elkötelezettség, elhivatottság, ma is állandó jellemző. A mai magyar bölcsődei szakmai munka magas színvonalú, méltán elismert nemzetközi téren is. 2017. január 1-től a bölcsődei ellátások új rendszere: a Mini Bölcsőde, a Családi Bölcsőde és a Munkahelyi Bölcsőde.

A szakmai programmal célunk a bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramjának magas szintű megvalósítása, a szakmai értékek megőrzése és továbbadása, a kialakult jó gyakorlatok megerősítése, új módszerek és tevékenységek bevezetése, a dolgozók és a szülők nevelői szemléletének formálása, kapcsolatépítés.

Állandó törekvésünk, hogy biztosítsuk annak lehetőségét, hogy munkatársaink igényes, kiszámítható, jó körülmények között, kiegyensúlyozott munkahelyi légkörben tudjanak dolgozni, fejlődni.

I.A BÖLCSŐDE JELLEMZŐ ADATAI

A működtető intézmény neve: *Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény*

Székhelye: *4400. Nyíregyháza, Tokaji u. 3.*

Fenntartó neve: *Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata*

Székhelye: *4400. Nyíregyháza, Kossuth tér. 1. sz.*

Bölcsőde neve: *Napsugár Bölcsőde*

Bölcsőde címe, elérhetőségei:

4400 Nyíregyháza, Dália u. 1.

Tel: 42-317-016

+36-30-326-8123

bolcsinapsugar@gmail.com

A bölcsőde működési területe:

Nyíregyháza Megyei Jogú Város, valamint, ellátási szerződés keretében Nagycserkesz Község közigazgatási területe.

Bölcsődei férőhelyek száma: *24fő(12-12)*

Nyitva tartás rendje: *hétfőtől-péntekig 7,00 órától – 17,00 óráig*

Évente egy alkalommal, a Bölcsődék Napjának tiszteletére (Április 21), nevelés-gondozás nélküli munkanap, melynek célja a bölcsődében dolgozók szakmai fejlesztése. A nevelés-gondozás nélküli munkanapon a bölcsődei ellátás keretében – erre irányuló szülői kérés esetén – a gyermek felügyeletét és étkeztetését biztosítjuk. A nyári hónapokban a bölcsődék, 2 hétig zárva tartanak.

A fenntartó minden év február 15-éig tájékoztatja a szülőket a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató nyári nyitvatartási rendjéről. A nyári zárás alatt a családok szükségletei szerint, és kérésének megfelelően a nyitva lévő bölcsődei részlegek ellátást biztosítanak.

II. A BÖLCSŐDE MEGHATÁROZÁSA

A bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által, akár több csoportban nyújt szakszerű gondozást és nevelést.

A bölcsőde szervezetileg működhet:

- a) önálló bölcsődeként, annak tagintézményeként,
- b) bölcsődei igazgatóság, illetve egyesített bölcsőde szervezeti formában, annak tagintézményeként,
- c) többcélú óvoda-bölcsődeként, vagy
- d) többcélú, közös igazgatású intézmény önálló szervezeti és szakmai egységeként.

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás része, a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését végző intézmény. Ha a gyermek a 3. életévét betöltötte, a bölcsődei gondozási – nevelési év végéig maradhat a bölcsődében. Amennyiben még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. életévének betöltését követő augusztus 31-ig tovább gondozható nevelhető a bölcsődében.

A bölcsőde az alapellátáson túl szolgáltatásokkal is segítheti a családokat - időszakos gyermekfelügyelet, gyermekhotel, vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatással.

III. INTÉZMÉNYÜNK BEMUTATÁSA

Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megye székhelye, 1990 óta megyei jogú város. Az ország hatodik legnagyobb városa, közel 120 000 lakossal.

Bölcsődénk, Nyíregyháza város periferiáján lévő lakótelepén, a Huszár – lakótelepen működik. A mintegy 1900 fős Huszár-telep Nyíregyháza legnagyobb szegregátuma. A kb. 120 ezer fős városban a cigány népesség becsült aránya 8 százalék, negyedük a Huszár-telepen él. A lakótelepen élők 85 százaléka roma. Az alacsony státuszú népesség aránya szinte 100 százalék. A telepen számos szolgáltatást nyújtanak az ott működő szervezetek és az önkormányzat. A város és intézményei, mindent megtesznek azért, hogy az itt élők életminőségét komplex szolgáltatásokkal javítsák.

Bölcsődénk, 1960-ban, 40 férőhellyel adaptáltan, egy meglévő épületben az akkori igényeknek, funkcióknak megfelelően átalakítva kezdett üzemelni. 1987-ben az intézményünk nyugati részét átalakították, itt kapott helyet a 7. sz. Idősek Klubja, így a bölcsőde 30 férőhellyel működött tovább. 2000-ben a bölcsődei intézmény hálózatot ismételten átszervezték a 30 férőhelyből 15 férőhelyet zároltak bölcsődénkben. A 2010. március 30 - án jogerőre emelkedett határozat alapján az engedélyezett férőhelyek száma:20. 2010. december 28 - án jogerőre emelkedett határozat alapján az engedélyezett férőhelyek száma:24fő. . A bölcsődénk az alapellátáson túl egyéb szolgáltatást nem végez, alapítvánnyal nem rendelkezünk.

Az intézményünk zavartalan működéséhez biztosítottak a feltételek, de az építészeti adottságok miatt az ellátási folyamatok megszervezése nagy körültekintést igényel. Ezen a lakótelepen nagyrészt önkormányzati tulajdonban lévő bérlakások vannak, ahol hátrányos helyzetű roma családok élnek. Ellátottjaink ezekből a családokból kerülnek hozzánk, tehát fontos feladatunk van a gyermekszegénység csökkentésében és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek növelésében. A jelenlévő szociális háttér felerősíti azokat a hátrányokat, amelyek miatt a telepi gyermekek kevesebb eséllyel indulnak. A Huszár lakótelepen a munkanélküliségi ráta magas. A lakótelepen működik a Család és Gyermekjóléti Központ - Huszár telepi Alközpontja is mely folyamatosan figyelemmel kíséri a lakótelepen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét. A család alapvető és legfontosabb funkciója a gyermek szocializációja, azonban, ahol a családokra terhek nehezednek a szocializáció, az ellátó – gondozó funkció gyengül. Az itt élő gyermekek sajátos szocializációs közegben élnek, meg kellett tehát ismernünk a családok

életmódját, kultúráját. A cigány gyermekek felé irányuló segítség csak abban az esetben lehet eredményes, ha intézmény alkalmassá válik arra, hogy képes legyen kezelni a kisebbségi csoporthoz való tartozásból a szegénység szubkultúrájából fakadó másságot.

A jelzőrendszer részeként együttműködünk a Család és Gyermekjóléti Központtal. A Család és Gyermekjóléti Központ által kezdeményezett bölcsődei felvételek leggyakoribb okai:

- a család olyan rossz szociális körülményei ahol legtöbbször az elemi szükségletek is gondot okoznak, vagy a legalapvetőbb feltételek is hiányoznak a gyermekek gondozásához – neveléséhez. A családoknál gyakran tapasztalunk rossz lakhatási körülményeket. A jórészt egyszobás lakásokban, zsúfoltan élnek. Nincsenek megfelelő nyílászárók, emiatt gyakori, hogy huzatos egy lakás, vagy dohosak, penészesek a falak. Előfordul, hogy a családnak nincs pénze tüzelőre, nincs megfelelő fűtőtest, valamint a ház szigetelésének hiánya, is rontanak a helyzeten.

- a család instabilitása – válás, különélés, csavargás vagy börtönbüntetés letöltése miatt a személyek gyakran cserélődnek a gyermek életében. A szülők helyzete gyakran bizonytalan, életmódjukra, életvezetésükre a szélsőségek jellemzőek.

Bölcsődénk figyelembe veszi, hogy a gyermek fejlődését genetikai adottságok, a környezeti hatások és a szociális háttér együttesen határozza meg. Minden egyes gyermekről átfogó képet kell kapnunk, hogy kibontakozhassanak azok a nevelési –gondozási feladatok, amelyekre a legnagyobb szükség van. Eddigi munkánkkal is bizonyítható, hogy jelen esetben a cigány kisgyermekek egyáltalán nem rendelkeznek rosszabb potenciállal, a szociális környezetük eredményezi a lemaradást. Az adottságok, képességek gyakorlással fejlődnek, ha a családon belül ez a nem biztosított, akkor a bölcsődénk hozzájárulhat a kedvezőtlen hatások enyhítéséhez, az otthoni hiányállapotok pótlásához. A kisgyermeknevelőknek ebben az esetben kiemelten segítőkapcsolatban kell lennie a gyermekkel, szülővel. Fontos a szülők bizalmát, elfogadását megnyernünk, mert az együttműködés a sikeres munka elengedhetetlen feltétele.

Hogy a szülők elfogadják a kisgyermeknevelőket, kitartó, következetes munka szükséges és sajnos a legkritikusabb esetekben a legnehezebb ez feladat, de a gyermekek érdekében ezt nem szabad soha feladnunk!

Munkánk alapja az empátia, kongruencia és a tolerancia !

A Napsugár Bölcsődében a szülőkkel való kommunikáció gyakran nehezebb, mert sok esetben bizalmatlanok és érzékenyebbek. Ennek érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a különböző kapcsolattartási formákra, rendszeres családlátogatás – napi beszélgetések – nyílt napok – szülői értekezlet – szervezett programok stb.

Az új környezethez való alkalmazkodás a gyermek számára komoly erőpróba, erősen kötődnek a szüleikhez, még akkor is, ha a család nem ad kellő biztonságot, védeltséget számukra. Ezért bölcsődénk működését kiemelten indokolja a gyermekvédelmi törvény, mely megfogalmazza olyan kisgyermek szociális, vagy egyéb ok miatti felvételi lehetőségét, akinek egészséges fejlődése érdekében, a családban történő nevelkedés elősegítésére, vagy a veszélyeztetettség megelőzésére szükséges a bölcsődei gondozás – nevelés. Célkitűzésünk a 3 év alatti gyermekek napközbeni ellátása, biztonságot nyújtó, gyermekbarát környezetben, pozitív érzelmi állapotot kiváltva a legújabb szakmai módszereket figyelembe véve. Mindezt megfelelő szakmai képzettséggel rendelkező szakemberekkel végezzük. A Napsugár Bölcsőde esélyegyenlőséget biztosít a nehéz szociális háttérrel rendelkező gyermekek számára, fontos szerepet vállalva a szegénység okozta problémák kezelésében. A gyermekek korának megfelelő egészséges ételmezést megfelelő szakember irányításával biztosítjuk. A kisgyermeknevelők munkáját kielégítő technikai személyzet segíti. A gyermekek egészséges fejlődését a bölcsőde orvosa folyamatosan figyelemmel kíséri. Mindezek együttese segíti az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

IV. A BÖLCSŐDEI ELLÁTÁS IGÉNYBEVÉTELE

A bölcsődei ellátás keretében biztosított gyermekétkeztetés vonatkozásában a térítési díjra a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések az irányadóak, melyről az igénybevevőt folyamatosan tájékoztatjuk.

A gyermek bölcsődébe történő felvétele:

A jelentkezés a bölcsődébe egész évben folyamatos. Az igénylő a bölcsődei ellátás a szolgáltatás igénybevételét megelőző legfeljebb két hónapon belül a bölcsőde vezetőjénél kérelmezheti. A bölcsődébe felvehető: minden olyan kisgyermek, akinek szülei, nevelői, gondozói valamilyen ok miatt nem tudják biztosítani a napközbeni ellátást. A gyermekvédelmi törvény az általános rendelkezéshez ad egy kiegészítő szabályt, miszerint előnyben kell részesíteni a felvételi eljárás során azon kisgyermeket, akinek szociális- vagy egyéb ok miatt egészséges fejlődése érdekében szükséges a bölcsődei nevelés, gondozás.

A gyermek felvételét a szülő hozzájárulásával:

-a körzeti védőnő,

- a házi gyermekorvos vagy a háziorvos,
- a család- és gyermekjóléti szolgálat,
- a gyámhatóság, is kezdeményezheti.

Ha a bölcsődei nevelési év közben a gyermek bölcsődébe, történő felvételére veszélyeztetettsége miatt kerül sor, a csoportlétszám legfeljebb a bölcsődei nevelési év végéig 1 fővel túlléphető.

A bölcsődei ellátás megszűnése:

- A szülő kérelmére,
- A gyermek óvodába felvételt nyert,
- A bölcsődei nevelési év végén (augusztus 31.) ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte,
- Ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig,
- Az intézményvezető az ellátást megszünteti, ha a jogosult a házirendet ismételten súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei, okai már nem állnak fenn.

V. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS GONDOZÁS CÉLJA

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzeti/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést.

A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve.

A valamilyen kisebbséghez tartozó gyermekek esetében fontos a nemzeti/etnikai hovatartozás tiszteletben tartása, az identitástudat kialakulásának segítése.

A csoportban gondozható, nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek esetében pedig, minél fiatalabb életkortól kezdve a gondozásba ágyazott fejlesztés formájában segíteni a rehabilitációt és a rehabilitációt. Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

VI. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS ALAPELVEI

1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nemcsak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

2. A koragyermekkorai intervenció szemlélet befogadása

A koragyermekkorai intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a koragyermekkorai intervenció szemléletének alkalmazására.

Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

3. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg.

A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségek iránti tolerancia kialakítására.

5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai

kompetenciáifejlesztésért.

6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újra teremtésére. A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”- rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

7. Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empátikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei. A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológiás szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit.

A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

10. A gyermeki kompetenciakészítés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben.

Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömét, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya.

Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal, az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

VII. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Az Intézmény minden dolgozója rendelkezik a munkaköréhez előírt képesítéssel

VIII. TÁRGYI FELTÉTELEK

A bölcsődénk épületének jellemzői: A Napsugár Bölcsőde bölcsődei funkciónak megfelelően átalakított épületben működik. Szervezeti, szakmai önállóságának biztosítása mellett, az épületben Idősek Klubja és Óvoda is működik.

A bölcsőde helyiségei

A Napsugár Bölcsődében 2016. nyarán nagyobb felújítás történt. A belső tereink megújultak, a felújítás a bölcsőde minden helyiségét érintette. A Nyíregyháza Város Önkormányzata által megvalósult projekt során az összes helyiségben a régi fali csempéket és járólapokat lecserélték. A teljes körű festési munkálatok során a falak tiszták, frissek lettek.

A csoportokban a régi parketta burkolatot, linóleum váltotta fel, az csoportok oldalfalának lambériás burkolata is cserére került.

1. Bejárati előtér és gyermekkocsi tároló:

A gongozási egység bejárata északi fekvésű. A bejárati ajtó félig üvegezett egyszárnyú műanyag nyílászáró. A bejárati előtér 3.2m² világos, tetszetős helyiség, közvetlen kapcsolódik a gyermek kocsi tárolóhoz. (7m²) Ebben a helyiségben 2-3 gyermekkocsi tárolására nyílik lehetőség. Az oldalfalak 150 cm magasan világos tetszetős csempeburkolat, felette több gyermekkép került elhelyezésre. A padlózat világos szürke járólap, amely könnyen tisztántartható, fertőtleníthető. A helyiség közvetlenül kapcsolódik a közlekedő folyosóval, a csoportszobával és a játéktároló helyiséggel.

2. Gyermekköltöztető-átadó:

A gyermekköltöztető-átadó (alapterülete 12.2 m²) fehérre festett félig üvegezett ajtóval

kapcsolódik az előtér helyiségéből. Itt 2 csoport gyermekei számára 24 jellel ellátott öltözőszekrények vannak elhelyezve, a ruházatok tárolására. A jellel ellátott 3 polcos cipőtároló elérhető magassága lehetővé teszi a gyermekek önállósodási törekvéseit. A hideg-meleg vizes felnőtt kézmosó elhelyezése biztosított. Egy műbőr bevonatú szivaccsal ellátott öltöztető asztal a nagyobb gyermekek öltöztetésére, míg a pelenkázó a csecsemő és típegőkorúak öltöztetési igényeit szolgálja. A helyiség falai 150 cm magasságig fényes modern, világos csempével vannak burkolva. A falakat barátságossá teszik a gyermekképek, valamint a faliújságon elhelyezett dekorációk, gyermekversek, fotók. A bölcsődei életet házirend szabályozza, melynek egy példánya a helyiségben van kifüggesztve. Az aktuális heti étlap, valamint a havi testméretek változásairól is itt tájékozódhatnak a szülők. Az ablakra színes dekor függönyt került, hogy több természetes fényt kapjon a helyiség. A természetes megvilágítás mellett neoncsövek biztosítják a mesterséges megvilágítást.

3. Fürösztő-biliző, gyermekmosdó, WC:

Alapterülete 16.7 m². Közvetlenül, félig üvegezett ajtóval kapcsolódik az a gyermeköltözőhöz, valamint a két csoportszobához. A járólap tetszetős középbarna színű csúszásmentes burkolata jól tisztítható, fertőtleníthető.

A falak fényes világos csempéi színben harmonizálnak a padlóburkolatával. A természetes megvilágításról az északi falon végig húzódó bukó-nyíló ablakok gondoskodnak. Az ablakokra fényes hatású, modern vidám narancsszínű függönyöket vásároltunk. Felszerelése: 2 db gyermek kézmosó hideg-meleg vizes keverő csapteleppel, felette tükör 2db, illetve egy egészalakos tükör.

Két gyermek WC, elérhető magasságban elhelyezett papír tartóval. Mellette bilimosó van kialakítva Két részes pelenkázó asztal, lemosható műbőr huzattal, valamint a pelenkázáshoz szükséges eszközökkel. Alatta a billenős és pedálos badellák a különféle szennyesek, illetve a hulladék tárolására szolgál. A jellel ellátott törölközőtartókon textiltartókban vannak a gyermekek saját fésűi elhelyezve. A zuhanytálca hideg-meleg vizes csapteleppel és zuhannyal van felszerelve. Mindkét csoport fogmosó poharai külön jellel ellátott rekeszes fali tárolóban vannak elhelyezve. A beépített szekrény ruházat és egyéb textilek elhelyezését biztosítja. Alatta nyitott jellel ellátott polcokon az eldobható pelenkákat helyezik el. A gyermekek gondozását és önállósodását segítő berendezési tárgyak és eszközök a gyermekek méretéhez és fejlettségéhez igazodnak.

4. Gyermekcsoportok:

4.1. Pillangó csoport alapterülete: 40 m² A csoport világos, kellemes élettér, közvetlenül félig üvegezett dupla szárnyú ajtóval kapcsolódik a maci csoporthoz, és közvetlen kapcsolata

van a fürdőszobával, a terasszal, valamint az előtérrel. A csoportszoba berendezését a gyermekek életkori sajátosságait, fejlettségét, eltérő igényeit követve, folyamatosan alakítjuk, változtatjuk. A déli fal végig üvegezett ablakai sok természetes fényt engednek a csoportba. A padló tetszetős, világos meleg hatású pvc burkolatú, mely jól tisztántartható. A falak világos pasztell árnyalatúak, melyet a gyermekképek, polcok tesznek még barátságosabbá. A csoportszoba alaphangulatát a gyermekminta függönyhöz, valamint a modern egyszerű szőnyeghez igazítjuk. A pillangó csoport kisgyermeknevelői különböző funkciósarokokat alakítottak ki, mely a csendes, nyugodt biztonságos játéktevékenységet segítik elő. A játék a kisgyermek legfontosabb tevékenységi formája, nélkülözhetetlen a fejlődéséhez. A játéknak nagy szerepe van az értelmi, a szociális, érzelmi, nyelvi képességek fejlődésében.

A gyermekeink a kisgyermeknevelők tudatos munkájával és saját játék ötleteiken keresztül, valamint a másokkal való együtt játszás során fejlődnek és gazdagodnak. A puhasarok, a konyhai sarok, valamint az építősarok gazdag eszközkészlettel áll rendelkezésre. Elhelyezésénél figyelembe vettük, hogy: nyitott játékpalcokon, tárolóedényekben (vödrökben, kosarakban), kisgyermekek által elérhető magasságban legyen a legtöbb eszköz elhelyezve. Alapjátékokat minden csoportban biztosítjuk, emellett az egészségügyi és pedagógiai szempontokat is szem előtt tartjuk.

4.2.Maci csoport alapterülete:36.5m²

A gyermekszoba közvetlenül félig üvegezett ajtóval kapcsolódik a fürdőszobához, a pillangó csoporthoz, valamint a vezetői irodához. A falak pasztell sárga színűek, az oldalfalakat 150 cm magasságban fehér műanyag lambéria borítja, mely a jól tisztántarthatóságán kívül, világosabbá teszi a helyiséget. Az ablakok keleti fekvésűek, a függöny mintázata visszatér a szőnyeg mintájában törekedve a formák összhangjára és a vidámság megteremtésére. A praktikus kialakításnál figyelembe vettük azt is, hogy a csoportban legyen elég tér kialakítva a gyermekek játékához, mozgáshoz. A puhasarok, a konyhai sarok, valamint az építősarok gazdag eszközkészlettel áll rendelkezésre. Elhelyezésekor szem előtt tartottuk, hogy: nyitott játékpalcokon, tárolóedényekben (vödrökben, kosarakban), kisgyermekek által elérhető magasságban legyen a legtöbb eszköz elhelyezve.

További berendezések a pillangó és maci csoportban:4 darab gyermekasztal, többféle lapmagassággal, a gyermekek méretéhez igazítva.16 gyermekszék. Polcos tálalóasztal mely igény szerint széthajtható. A fektető ágyak a beépített szekrényben vannak elhelyezve. A kapcsolók, konnektorok nincsenek gyermekek számára elérhető magasságban.

5.A bölcsőde egyéb helyiségei: Vezetői - éllemezésvezetői iroda: alapterülete 15.1 m².

-*Játék raktár*: 8,6 m² alapterületű. Főként textíliák, játékeszközök tárolására használt helyiség. A helyiség jól szellőztethető és tisztántartható.

-*Takarítószer raktár*: a közlekedő folyosó kijelölt beépített szekrényében található.

-*Mosó-vasaló-szárító helyiség*: 48,5 m² A szennyes ruha és tiszta ruha kezelése térben és időben elkülönítetten történik.

- *Főzőkonyha*: alapterület: 20,9 m² A bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek részére az ellátási napokon a reggeli főétkezést, a déli meleg főétkezést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kisétkezést biztosítunk.

A 3 éven aluli gyermekek ételmezésével kapcsolatos táplálkozástudományi és higiénés szabályok alapján a bölcsődénkben főzőkonyha működik.

A konyha funkciójának megfelelő fekete mosogató, hús-, zöldség előkészítő, megfelel a közegészségügyi szabályoknak. 2003. január 1 - től bevezetésre került és alkalmazzuk a HACCP rendszert.

Száraz áru raktár: 7,6 m², a konyha közelében a közlekedő folyosóról nyílik. Természetes szellőzése biztosított, emeleti beépített ventilátor gondoskodik a hőfok szabályozásáról.

Az élelmiszerek szakosított, megfelelő tárolása itt történik. A hűtőszekrények és mélyhűtők elhelyezése is ebben a helyiségben megoldott.

A hulladéktároló edények a bölcsőde épületén kívül, a játszóudvartól elkülönítetten, van elhelyezve.

6. A dolgozók szociális helyiségei:

- Étkező (8,9 m²)

- Öltözők (10,4 m², 3,3 m²)

- Zuhanyzó – WC

7. **Terasz**: A pillangó gyermekcsoportnak, valamint a vezetői irodának, közvetlen ajtókijáráttal van kapcsolódása a terrasszal. Burkolata simított szem szerkezetű beton.

8. **Játzókert** határoló fém kerítése 95 cm magas függőleges pálcaszerkezetű. A pálcák közötti távolság 7 cm. A bölcsődénk játzókertje burkolt és füvesített terület. Kötelező eleme a homokozó: (16,4 m²) aljzata kavicsagyazatba rakott téglák, határoló falai a kapcsolódó tereppel azonos magasságúak, töltőanyaga mosott folyami homok. Rögzített, beépített kerti mozgásfejlesztő játékokkal nem rendelkezünk, de mobil udvari játékok sokféleségei a rendelkezésre állnak a gyermekek szabadban való mozgásához, játékához. A burkolt terület anyaga bordoszínű ütécscillapító gumiburkolat. A zöld terület a játszóudvaron belül a szabad

mozgásteret biztosító nagyobb összefüggő gyepfelület.

Növényzetek: A nagy lomboszatú idős fák, részben árnyékolják az udvarrészt. A lombhullató növények, szil, juhar levele, virága, termése vagy egyéb, a gyermek által elérhető része nem mérgező, vagy balesetet okozóan szúrós.

IX. ÖSZTÖNZŐ KÖRNYEZET

A roma népesség hátrányos helyzete több, egymással szorosan összefüggő társadalmi, gazdasági probléma eredője: munkanélküliség, alacsony iskolai végzettség, lakhatás, szocio- kulturális hátrányok. Olyan bölcsődei környezet megteremtésére törekszünk, ahol vidám, biztonságot adó légkörben nevelkednek –fejlődnek a gyermekeink. A hátrányos megkülönböztetés teljes kizárása érvényesül, helyette ösztönző, barátságos, nyugalmat biztosító tartalommal teljes mindennapokat nyújtunk. Az ellátott gyermekeink csecsemőkortól az óvodába indulásig, élményekkel teli tevékenységek gyakorlása közben sok ismeretre és tapasztalatra tesznek szert. A tárgyi környezetünket folyamatosan szépítjük, fejlesztjük. Hisszük, hogy a tervszerűen és tudatosan megvalósított szép környezet, nemcsak a kicsik, hanem a szüleik előtt is ízlésformáló hatással bír.

Az optimálisan inger gazdag környezet kialakítása, és az önállóság támogatása fontos feltétele annak, hogy a gyermekek által biztonságosan használható, próbálkozásokra, ismerkedésre csábító, és a kompetenciaélményeket segítő, kellemes élettér jöjjön létre.

X. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS –GONDOZÁS FELADATA

A bölcsődei nevelés feladatai

1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg. A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalom alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában.

2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A szakembereink feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos

környezet megteremtése.

A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg. A rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodó napirend biztosítja az életkornak megfelelő változatos és egészséges táplálkozást, a játék, a mozgás, a szabad levegőn való aktív tevékenység és pihenés feltételeit. Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében törekedni kell az alapvető kultúr higiénés szokások kialakítására.

A prevenciós feladatok megvalósításába szükség esetén speciális szakemberek is bevonhatók: gyermekorvos, dietetikus, gyógypedagógus, pszichológus, mentálhigiénés szakember, gyermekfogszakorvos stb. Elsősorban preventív szerepet tölthet be, de a sajátos nevelési igényű, a magatartás- vagy fejlődési problémákkal küszködő kisgyermekek esetében korrekatív lehetőségeket hordoz, az intézmény lehetőségeihez mérten kialakított, a nagymozgások gyakorlásához, különféle mozgásfejlesztéshez szükséges eszközökkel felszerelt szoba vagy erre a célra alkalmas helyiség, hidroterápiás medence vagy fejlesztő-, só-, fény-, hang-, zene-, mese- vagy alkotóterápiás szoba.

3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A biztonságot nyújtó nevelői magatartás magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a pozitív és bátorító üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását. A kisgyermek bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására. Az együttlét helyzetei az énérvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának színterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez.

Törekedni kell az együttélés szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére. A kisgyermeknevelő feladata a kisgyermek beszédkészségének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével.

Különös figyelmet kell fordítani a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.

4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik. A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a szakember ismeretet nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.

A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása.

Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

XI. A BÖLCSŐDEI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Erősségeink:

- az intézményvezető, támogató, segítő tevékenysége,
- a személyi és tárgyi feltételek folyamatos biztosítása,
- a folyamatos megújulásra nyitott szakképzett munkaerő,
- közösség építő tevékenységekre való törekvés.

Szervezett közös programok: A bölcsődei programok többlet lehetőségek nyújtva erősítik és formálják a család és bölcsőde kapcsolatát. Az ünnepekhez, valamint különleges napokhoz kapcsolódóan, anyák és apák napját, családi gyermeknapot, mikulásvárással egybekötött mézeskalácssütést rendezünk. A gyermekek a szülők biztonságot adó jelenlétében szereznek tapasztalatokat a társas helyzetekről, együtt játszhatnak szüleikkel és kortársaikkal.

Kapcsolattartás a szülőkkel: A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. A bölcsőde a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva vesz részt a gyermekek gondozásában, nevelésében, illetve szükség esetén lehetőségeihez mérten törekedve a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására. A szülők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről – ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei gondozás – nevelés kialakításában.

A tájékoztatás mindig őszinte, hiteles, személyes hangvételű, etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó.

A kapcsolattartásnak több formája van:

- családlátogatás,
- beszoktatási időszak,
- napi beszélgetések érkezéskor és hazamenetelkor,
- szülői értekezletek, szülőcsoportos beszélgetések,

- hirdetőtábla,
- üzenő füzet,
- nyílt napok,
- időpont egyeztetés utáni egyéni beszélgetések,
- szervezett programok.

Mivel mindegyik más – más szerepet tölt be, a célunk minél többet alkalmazni közülük.

Családlátogatás

Célja a családdal való kapcsolatfelvétel, jó lehetőséget ad az ismerkedésre, a gyermek mélyebb megismerésére az ő biztonságot nyújtó környezetében. A gyermek megismerésén túl a szülők további információkat kaphatnak az kisgyermeknevelőktől a bölcsődei életéről, pl. a beszoktatás menetéről, az ezzel kapcsolatosan felmerülő problémákról; a napirendről; a játék lehetőség biztosításáról; a nevelésről, gondozásról. jobban megismerje azokat a felnőtteket, akikre gyermekét bízta. A Napsugár Bölcsődében minden esetben alkalmazzuk a családlátogatást. Tapasztalatunk, hogy a szülők elfogadják, nem zárkóznak el a lehetőségtől. Ismételt családlátogatást a gyermek hosszabb távolléte esetében alkalmazzuk.

Beszoktatás (adaptáció) - szülővel történő fokozatos beszoktatás

A gyermekek beszoktatása, és az ezzel járó elszakadás nem csak a gyermekeknek okozhat feszült helyzeteket, hanem a szülőknek is. A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya vagy apa jelenléte biztonságot ad kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását.

A gyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket a beilleszkedésben, csökkenti az adaptáció során mutatkozó stressz reakciókat (pl. sírás, tiltakozás, alvászavar, étvágytalanság, nyugtalanság, stb.) azok súlyosságát, időbeni elhúzódsát. Törekszünk arra, hogy a gyermekekre tudjunk hangolódni a beszoktatás ideje alatt, hiszen annál könnyebben sikerülhet a gyermek beilleszkedése a közösségbe.

„Saját kisgyermeknevelő rendszer” A „ saját kisgyermeknevelő „ - rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik. A „saját” kisgyermeknevelő szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő segíti át a bölcsődei élet során adódó nehézségeken. A nevelés – gondozás mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket: törzslapját, fejlődési naplóját és üzenő füzetét.

Napirend.

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánja

biztosítani, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes gyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja. A napirend függ a gyermekcsoportok életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, csoportlétszám, és egyéb tényezők. Kialakításának további feltételei a személyi állandóság, a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a kisegítő személyzet összehangolt munkája, a gyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembe vétele. A bölcsődében a kisgyermeknevelő és a bölcsődei dajka munkarendje igazodik a gyermekek napirendjéhez.

XII. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS FŐBB HELYZETEI

A GONDOZÁS – NEVELÉS VALAMENNYI HELYZETÉNEK CÉLJA A GYERMEK TESTI – LELKI HARMÓNIAJÁNAK ELŐSEGÍTÉSE, MELYHEZ HOZZÁTARTOZIK A SZEMÉLYI – ÉS TÁRGYI KÖRNYEZETTEL VALÓ HARMÓNIA IS.

Tanulás: A tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük: minden olyan tapasztalat- és/vagy információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben és/vagy a gondolkodásban. A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék. Ezekben a helyzetekben a kisgyermeknevelők szerepe, feladatai, lehetőségei sokrétűek. Elsődleges a fizikai és az érzelmi biztonság megteremtése az alap ahhoz, hogy a kisgyermek érdeklődéssel forduljon környezete felé, kedve legyen az őt körülvevő világgal ismerkedni, tevékenykedni abban. Az optimálisan inger gazdag környezet kialakítása is fontos feltétele annak, hogy a gyermek által biztonságosan használható, próbálkozásokra, ismerkedésre csábító, az önállósodást és kompetenciaélményeket segítő, kellemes élettér jöjjön létre.

Gondozás:

Belsőleges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése. Fontos az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes légkör kialakítása, és a személyi állandóság. A gondozás jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodást. Fontos tehát, hogy a gyermek aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben

érezze a gondozónő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A gyermek testi-lelki szükségleteire való ráhangolódás, a fejlődésének és gyarapodásának megfigyelése határozzák meg a gondozó-nevelő munkát.

Játék: A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segíti a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődést. A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszköz) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

Mozgás:

A rendszeres testmozgás az egészséges élet alapja. Csecsemő – és kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, fejlődnek. A mozgás a testi nevelés célkitűzéseit erősíti, közben fejleszt más funkciókat is. A fizikai állapot jótékony hatása mellett nagymértékben segíti az észlelést, a tapasztalatszerzést, alapját képezi a magasabb gondolkodási funkcióknak, a beszéd egyik feltétele. A mozgás befolyásolja az idegrendszer fejlődését. Kisgyermekkorban a mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást. A szabad levegőn töltött játékidő a fizikai aktivitást növeli, valamint segít abban is, hogy a gyermek a játék során levezesse fölös energiáit. Mind a szobában, mind az udvaron biztosítani kell a gyermek számára minél nagyobb mozgásteret, mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk.

Mondóka,ének:

A kisgyermekkori zenei nevelés iránti elkötelezettség a nevelői munkában fontos helyet kap. A zene érzelmekre gyakorolt hatása révén – nemcsak a testet és a szellemet táplálja, de a lelket is. A közösségben megélt, érzelem dús zenei élmény a különböző zenei képességek fejlődése mellett a társas kapcsolatok pozitív alakulását is eredményezi. A bölcsődében sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelők kellemes ének – és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmikus szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. Mind a családban, mind a bölcsődében megvalósuló zenei nevelés legfontosabb célja

az, hogy értékes, a korosztálynak megfelelő, magyar zenei anyaggal felkeltsük a gyermek zenei érdeklődését, valamint érzékennyé, figyelmessé, fogékonnyá tegyük a szűkebb és tágabb környezetének hangjai iránt. Érzelmi alapon segíti az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. Célunk az is, hogy az énekléssel és az énekes játékkal érzelmileg gazdagítsuk; spontán hangadásra és ritmikus mozgásra serkentsük; valamint az, hogy felébresszük az utánzási kedvét (Forrai Katalin).

Vers,mese:

Hat a gyermek érzelmi, értelmi és szociális fejlődésére. Fejleszti a beszéd, a gondolkodás, az emlékezet és a képzelet készségeit. Érzelmi biztonságot eredményez. Gazdagodik a gyerek szókincse. Segíti az optimista életfelfogás és az önálló véleményalkotás készségeinek kialakulását. Segíti a külvilág és a belső érzelmek megértését, elfogadását. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre.

Alkotótevékenységek:

A 2-3 éves gyermek ismerkedik az ábrázolás anyagaival, a rajzolás eszközeivel és lehetőségeivel. Az öröm forrása maga a tevékenység (az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés az alkotás) nem az eredmény. **Egyéb tevékenységek:** (viráglocsolás, ültetés, játékmosás, stb) az öröm forrásai az együttesség a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A kisgyermeknevelő, a feltételek biztosításával, az egyes technikák megmutatásával, igény szerinti segítséssel az elismeréssel segítheti az érdeklődést és a személyiségfejlődésre gyakorolt hatások érvényesülését.

XIII.DOKUMENTÁCIÓ

A dokumentáció vezetése, az abban szereplő adatok, információk felhasználása a gyermekről való lehető legmagasabb színvonalú gondoskodás biztosítása, a gyermek fejlődésének segítése, a hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítése érdekében történik. A dokumentáció semmiféleképpen sem a gyermekek minősítését szolgálják.

A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok:

- tárgyszerűség,
- hitelesség,
- rendszeresség,
- folyamatosság.

XIV. GYERMEKÉLELMEZÉS A BÖLCSŐDÉBEN

A bölcsődei ételmezés irányelveit a következő rendelet szabályozza:

67 / 2007. (VII. 10.) Az OÉTI a rendszeres étkezést biztosító, szervezett ételmezési ellátásra vonatkozó táplálkozás -egészségügyi ajánlása

A bölcsődei ételmezés során a korszerű csecsemő – és kisgyermek táplálási elveket kell figyelembe vennünk, úgy hogy a táplálék: mennyiségileg elegendő és minőségileg helyes összetételű, biztonságos a higiénés követelményeknek megfelelő, konyhatechnikai eljárásokkal elkészített és élvezhető legyen. A gyermekeknek és a bölcsődében dolgozó felnőtteknek külön étlap szerint kell főzni. Az étlapot, a korosztály ételmezési-nyersanyagnormáinak, az ajánlott napi energia- és tápanyagtartalom figyelembevételével a bölcsőde vezetője az ételmezésvezetővel és a bölcsőde orvosával közösen állítja össze. Az étrendnek változatosság, idényszerűség, ízében való összehangoltság, önálló étkezésre nevelés szempontjából is megfelelőnek kell lennie. A korszerű csecsemő és kisgyermektáplálás elveinek és gyakorlatának változásait figyelemmel kísérjük és felhasználjuk a bölcsődei étkeztetésben.

XV. AZ INTÉZMÉNY MINŐSÉGPOLITIKÁJA

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás része, a gyermekvédelmi törvény konkrétan megfogalmazott együttműködést határoz meg.

Alapvető jogok és köteleességek. Gyermeki jogok 1997. évi XXXI. törvény:

(1a) A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.

(2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.

(2a) Hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.

A bölcsődében folyó szakszerű nevelő– gondozó munka a kisgyermekes családok számára jelentős segítséget, támaszt kell, hogy jelentsen, fontos családsegítő, gyermekvédelmi és preventív funkciót tölt be.

A Napsugár Bölcsőde működését kiemelten indokolja a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI: törvény, valamint a bölcsődét igénybe vevő családok szociológiai jellemzői (szülők, gyermekek jellemző körülményei, életmódja, szemlélete stb).A mindenkori igényt kielégítő magas színvonalú kisgyermekellátás biztosítja az örömteli bölcsődés éveket, elősegíti a gyermekek fejlődését, képességeik kibontakozását és azok alkalmazását, megőrizve a gyermekközpontú szemléletet.

A kisgyermekek napközbeni ellátásában a minőséget a gondozás – nevelés célja és a ténylegesen végzett nevelés – gondozás összhangjának a foka jelenti.

A minőség tartalma: a kisgyermekek megfelelő szintű ellátásában érdekeltek a gyermekek, a szülők, a kisgyermeknevelők, az intézmény vezetői. A kisgyermekellátás minőségbiztosítása azt jelenti, hogy az ellátás összhangban van a gyermek szükségleteivel.

XVI. AZ INTÉZMÉNY KÜLDETÉSE, MISSZIÓS NYILATKOZATA

A szülőkkel való kommunikáció nehezebb, mert sok esetben bizalmatlanok és érzékenyebbek. Fontos a szülők kétségeinek, féltelmeinek tisztázása, esetenként a szülők titkolóznak, elhallgatnak dolgokat, ennek érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a különböző kapcsolattartási formákra ,többszöri, rendszeres családlátogatás – napi beszélgetések – nyílt napok – szülői értekezlet - szervezett programok stb. Az új környezethez való alkalmazkodás a gyermek számára komoly erőpróba, a gyermekek erősen kötődnek a szüleikhez, még akkor is ha a család nem ad kellő biztonságot, védettséget számukra. Célkitűzésünk a 3 év alatti gyermekek napközbeni ellátása, biztonságot nyújtó, gyermekbarát környezetben, pozitív érzelmi állapotot kiváltva a legújabb szakmai módszereket figyelembe véve. Mindezt megfelelő szakmai képzettséggel rendelkező szakemberekkel végezzük.

A Napsugár Bölcsőde esélyegyenlőséget biztosít a nehéz szociális háttérrel rendelkező gyermekek számára, fontos szerepet vállalva a szegénység okozta problémák kezelésében. A gyermekek korának megfelelő egészséges ételmezést megfelelő szakember irányításával biztosítjuk. A gyermekek egészséges fejlődését a bölcsőde orvosa folyamatosan figyelemmel

kíséri. A kisgyermeknevelők munkáját kielégítő technikai személyzet segíti. Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

XVII. KIEMELT SZAKMAI CÉLOK

Bölcsődénk folyamatosan törekszik a magas színvonalú kisgyermekellátás megvalósítására. Az elkövetkező időszak fontos feladata továbbra is az esélyegyenlőség biztosítása a felzárkóztatás a nehéz szociális háttérrel rendelkező gyermekek számára, céljainkat ennek tükrében fogalmaztuk meg. Optimális inger gazdag környezet fenntartása, fejlesztése.

Jól szervezett, rugalmas napirend, amiben a kisgyermeknevelők a változatos élményszerzés lehetőségeit is biztosítani tudják.

A kisgyermeknevelők megfelelő képzettsége, tudása, felkészültsége, teszi lehetővé, ezért kiemelt cél a szakemberek tudásának gyarapítása, a testi – lelki egészségének védelme. A családok bizalmának folyamatos megnyerése a gyermekek érdekében, mert minél korábban tudunk segítséget nyújtani annál nagyobb az esély arra, hogy eredményeket tudjunk elérni. Tovább segíteni – támogatni a családokat a szülői szerepek erősítésében. Folyamatosan törekszünk az elszigetelődés megelőzéséért – nyílt napok – családi délutánok, egyéb szervezett programok segítségével.

A bölcsődénkbe kerülő roma gyermekek életkörülményei gyakran gátolják az optimális fejlődés lehetőségét. Az elégtelen lakókörnyezet testi, lelki egészségre nézve is ártalmas. A természeti világból a gyermekeknek kevés érzés jut, mert a szülők ritkán sétálnak a szabad levegőn kisgyermekükkel. Lakáshelyzetüket tekintve a családok egy szobás lakásokban élnek, kevés a mozgástér a lakásban a gyermekek mozgásfejlődése elmaradott, mert nincs hely a különféle mozgásformák gyakorlásához. A Napsugár Bölcsőde kiemelt szakmai célként fogalmazza meg és biztosítja a mozgás feltételeit a szabadban és a csoportban egyaránt. A játék a szabad levegőn, a változatos mozgásfejlesztő eszközök használata lehetővé teszi, hogy a gyermekek a többlet energiáikat felhasználják, emellett megtanuljanak figyelni a környezet változásaira, szépségeire. A friss levegőn való mozgás egészségügyi jellemzői: immunrendszer erősítő, állóképesség növelő, betegségek kialakulását megelőző, egészséges életmódra nevelő. Az udvari játék során sok új inger éri a gyermeket, tágítja ismeret és látókörét, fenntartja érdeklődését a környezetével szemben. Az időjárás feltételeitől függően annyi időt tölteni a szabadban, amennyit csak lehetséges. A napfény az oxigéndús levegő mind létfontosságú. A csecsemőkorúak levegőztetése is megoldott

bölcsödénkben, hiszen a járni még nem tudó, vagy épp csak most elindult kicsiknek egy nagy méretű járókát helyeztünk el a játszóudvaron. A változatos mozgáseszközökbe kedvükre fel-le mászhatnak, bújhatnak, csúszhatnak. A folyamatos és állandó felügyeletet nyújtó kisgyermeknevelők figyelnek a gyermekek biztonságára. A növények és virágok színe, a fűben sétáló hangyák megfigyelése, a nap melege, a szél játéka mind olyan tapasztalatok, amelyet csak a szabadban élhetnek meg. A csoportszobákban is kellemes élettér van, a tárgyi környezetet úgy alakítottuk ki, hogy legyen hely a játékos mozgásra. A csecsemő kúszhat, mászhat, közben megtapintja tárgyakat, dolgokat. Ezáltal fejlődik a testérzékelése, testsémája, megtanulja, érzékeli testének határait. A mozgásos játékok fejlesztik a mozgás koordinációt, az egyensúlyészlelést, a térérzékelést, a téri tájékozódást.

XVIII.ÉRDEKVÉDELEM

Bölcsödénk 2005. május. 03.-án Érdekképviselési Fórumot hozott létre.

Az Érdekképviselési Fórum a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti intézményben-bölcsődei, ellátásban részesülő gyermekek érdekvédelmét szolgáló fórum.

Az Érdekképviselési fórum megvizsgálja a hozzá benyújtott panaszokat és a hatáskörébe tartozó ügyben dönt, továbbá intézkedéseket kezdeményez a fenntartónál, a gyermekjogi képviselőnél, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél. Az Érdekképviselési fórum az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket érintő ügyekben, valamint javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működéséről, valamint ebből származó bevételek felhasználásáról. Az Érdekképviselési fórum egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.

Az Érdekképviselési Fórum választott tagjai:

- az intézményben ellátásban részesülő gyermek szülei, vagy más törvényes képviselői illetve törvényes képviselői: **3 fő**
- az intézmény dolgozóinak képviselője: **1 fő** (gondozó – nevelőtestület)
- az intézmény fenntartójának képviselője: **1 fő**

Az Érdekképviselési Fórumot szükség szerint, de évente legalább egy alkalommal ülésezik.

XIX. KÉPZÉSEK

Bölcsödénk kisgyermeknevelői rendszeresen vesznek részt belső képzéseken, mely lehetőséget nyújt a szakembereink számára a mindennapi szakmai kihívások értelmezésére, s ezáltal hozzájárul a szakmai tudatosságuk fejlődéséhez. Ezen kívül konferenciák, szakmai

tanácskozások, vezetői megbeszélések, szimpózium segítik az ismeretek bővítését és a szakmai készségek fejlesztését.

XX. KAPCSOLATOK

- Bölcsődék, óvodák,
- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Szociális Osztálya,
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat
- Szabolcs- Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala,
- Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ
- Egységes Pedagógia Szakszolgálat
- Rendőrség

Széles Andrea
Bölcsődevezető

Megállapodás

A megállapodás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 32.§ (5), ill. (7) bekezdés alapján a **6.sz. Napsugár Bölcsőde (4400 Nyíregyháza, Dália u. 1.)** valamint .....szülő(k), törvényes képviselő(k) között jött létre

- **bölcsődei alapellátás**
- időszakos/gyermekfelügyelet szolgáltatás

igénybevételére.¹

A gyermek személyi adatai:

TAJ: .....

Név: .....

Születési hely, idő: .....

Állampolgárság: .....

Anyja neve: .....

Lakóhely: .....

Tartózkodási hely: .....

A szülők személyi adatai:

Anyja neve: .....

Születési hely, idő: .....

Állampolgárság: .....

Anyja neve: .....

Lakóhely: .....

Tartózkodási hely: .....

---

¹ Az ellátás fajtájától függően aláhúzendó

Apa neve: .....
Születési hely, idő: .....
Állampolgárság: .....
Anyja neve: .....
Lakóhely: .....
Tartózkodási hely: .....

A gyermek ellátásának kezdő időpontja: .....

Az ellátás időtartalma: .....

Az ellátás megszűnésének várható időpontja: .....

A bölcsőde vállalja, hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 41. § (4) bekezdés alapján biztosítja a gyermek számára a

- a fokozatos beilleszkedés lehetőségét,
- megfelelő textíliát és bútort, egyéb eszközöket és felszerelést,
- a játéktevékenység feltételeit,
- a szabadban tartózkodás feltételeit,
- a gyermek élettani szükségleteinek és az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkeztetést.

A szülő(k), törvényes képviselő(k) vállalja(ák), hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdésnek megfelelően a személyi térítési díjat az igénybevétel napjától havonként - ha a települési önkormányzat, a fenntartó vagy a megállapodás másként nem rendelkezik - **bölcsődei gyermekétkeztetés esetén a tárgyhónap 10. napjáig megfizetik.**

A térítési díj Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról szóló 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelete, valamint az ételmezési nyersanyagnorma megállapításáról szóló 235/2018. (XII.20.) számú határozata alapján került megállapításra.

A térítési díj fizetésére kötelezett

neve: .....

lakcíme: .....

tartózkodási helye: .....

Az intézmény térítési díja a gyermek étkeztetésére: 470 Ft/nap/fő

Az intézmény térítési díja diétás gyermek étkeztetésére: 564 Ft/nap/ fő

Az intézmény térítési díja a gyermek gondozására: 0 Ft/nap/fő

Az intézmény térítési díja időszakos gyermekfelügyelet esetén: 500 Ft/nap/fő

A gyermekétkeztetés személyi térítési díjával kapcsolatosan érvényesítendő **normatív kedvezmény**²:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetén - 100%,
- az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékka csökkentett összegének 130%-át – 100%,
- nevelésbe vett gyermek esetén – 100%,
- három, vagy többgyermekes család esetén - 100%,
- tartósan beteg, fogyatékos gyermek esetén, illetve ha a családban ilyen gyermeket nevelnek - 100%.

Normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. A jogcím fennállását igazoló dokumentumok másolata a kedvezmény biztosításának feltétele. A kedvezményt érintő adatokban való változást 15 napon belül be kell jelenteni.

A fizetendő személyi térítési díj összege összesen: - Ft/nap

A bölcsődei ellátás a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvény 42/A.§ (1)-(4) bekezdés alapján **megszűnik**:

Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.

- A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.

---

² Az érvényesítendő kedvezmény aláhúzendó

- Ha a harmadik életévét január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,
- Ha a harmadik életévét szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.
- Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

Alulírott **nyilatkozom, hogy a bölcsődei ellátás igénybevétele előtt, a 6.sz. Napsugár Bölcsőde vezetője** a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 33. § -ának megfelelően **tájékoztatást nyújtott:**

- az ellátás tartalmáról és feltételeiről,
- az intézmény által vezetett nyilvántartásokról, az értékmegőrzés módjáról,
- a bölcsőde házirendjéről, a panaszjog gyakorlásának módjáról,
- a fizetendő térítési díj, illetve gondozási díjról,
- a bölcsődében ellátott gyermekek és törvényes képviselőik (szüleik) jogait és érdekeit képviselő érdek-képviselői fórumról.

Tudomásul veszem, hogy a fentiekben nevezett törvény értelmében köteles vagyok:

- az intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,
- a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról nyilatkozni.

Nyíregyháza, 2019 .....

.....

szülő(k), törvényes képviselő(k)

.....

a bölcsőde vezetője

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

7. sz. Hóvirág Bölcsőde

Szakmai Program

2019.

Tartalomjegyzék

1. Általános adatok.....	3
2. A bölcsőde szakmai programját meghatározó jogszabályok, irányelvek.....	4
2.1. Törvények, rendeletek	4
2.2. Módszertani kiadványok, szakmai segédletek	5
3. A bölcsődénk bemutatása	5
3.1. A bölcsőde és környezete	6
4. Az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői.....	6
5. Az ellátás igénybevétele módja.....	7
5.1. A gyermek bölcsődébe történő felvétele	7
A felvételt kérheti:	7
5.2. Az ellátás igénybeviteléhez szükséges adminisztratív feltételek:	8
5.3. Térítési díj.....	9
5.4. A bölcsődei ellátás megszűnése	10
6. Tájékoztatás formái az ellátásról.....	10
7. Tárgyi feltételeink.....	11
7.1. Fürdőszoba, öltöző	11
7.2. Gyermekszobák	11
7.3. Játékraktár	11
7.4. Vezetői iroda	11
7.5. Gazdasági illetve ételmezésvezetői iroda.....	11
7.6. Tisztítószer tároló	12
7.7. Mosó-vasaló helyiség	12
7.8. A dolgozók szociális helyiségei	12
7.9. Főzőkonyha	12
7.10. Éléskamra, szárazáru raktár, zöldség raktár és előkészítő.....	12
7.11. A gyermekek játszóudvara	12
7.12. Játékkészlet.....	12
8. Személyi feltételek	13
9. Képzés, továbbképzés.....	14
10. A bölcsődei nevelés alapelvei.....	15
10.1. A család rendszerszemléletű megközelítése.....	15
10.2. A koragyermekkori intervenció szemlélet befogadása	15
10.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete	15
10.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete.....	15
10.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe	16
10.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése	16
10.7. Fokozatosság megvalósítása.....	16
10.8. Egyéni bánásmód érvényesítése	16
10.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége.....	17
10.10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása	17
11. A bölcsődei nevelés feladatai	17
11.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése.....	17
11.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása	18

11.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése.....	18
12. Kiemelt szakmai célok.....	19
13. A bölcsődei nevelés - gondozás főbb helyzetei.....	20
13.1. Gondozás.....	20
13.1.1. Öltöztetés.....	21
13.1.2. Étkezés.....	21
13.1.3. Szobatisztaságra nevelés	22
13.2. Játéktevékenység	23
13.2.1. A kisgyermeknevelők játéktevékenységgel kapcsolatos feladatai:.....	23
13.2.2. A mozgás.....	24
13.3. Komplex tevékenységek.....	25
13.3.1. Anyanyelvi- és irodalmi nevelés	25
A kisgyermeknevelő feladatai az irodalmi nevelés során:	25
13.3.2. Vers - mondóka - mese.....	26
13.3.3. Bábozás	27
13.3.4. Zenei nevelés.....	27
A kisgyermeknevelő feladata:	28
13.3.5. Vizuális tevékenységek	29
A kisgyermeknevelő feladata:	29
13.3.6. Környezeti nevelés	30
14. Gyermekélelmezés a bölcsődénkben.....	31
15. A nevelési célok megvalósulásának mérése, ellenőrzése	32
16. Együttműködés a családokkal.....	32
16.1. Ismerkedés a bölcsődei környezettel	33
16.2. Szülői értekezlet	33
16.3. Családlátogatás.....	33
16.4. Szülővel történő fokozatos beszoktatás (Adaptáció).....	34
16.5. Célzott beszélgetés a szülővel	34
16.6. Rendszeres írásbeli tájékoztatás a gyermek fejlődéséről	35
16.7. Szülőcsoportos beszélgetések.....	36
16.8. Hirdető tábla.....	36
16.9. Egészséges életmód program – ételbemutató.....	37
16.11. Hagyományörzés	37
17. Gyermekvédelmi munka.....	38
18. Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme.....	40
18.1. Érdekvédelem.....	40
18.2. Panaszkezelés	41
18.3. A bölcsődei ellátást végzők jogainak védelmével kapcsolatos szabályok	41
19. Együttműködés más intézményekkel.....	42
Irodalomjegyzék	42
Mellékletek	
1. sz. melléklet: Megállapodás	
2. sz. melléklet: Szervezeti és Működési Szabályzat	

„Minél jobban ismerjük a gyermeket, annál jobban megértjük, minél jobban értjük, annál inkább szeretjük, s így annál hatékonyabban tudjuk majd nevelni.”

(Nagy László)

1. Általános adatok

- **A bölcsőde neve:** 7. sz. Hóvirág Bölcsőde
- **Címe:** 4400 Nyíregyháza, Malom u. 5.
- **Telefonszáma:** 06 (42) 311-247
- **A bölcsőde működési területe:** Nyíregyháza Megyei Jogú Város és Nagycserkesz Község, közigazgatási területe.
- **A bölcsődei férőhelyek száma:** 40 fő
- **Nyitvatartási rendje:** A gyermekek napközbeni ellátása a szülők munkarendjéhez igazodik. A fenntartói döntés alapján a nyitvatartási idő: napi 11.5 óra. Bölcsődénk hétfőtől péntekig 6³⁰ – 17⁰⁰-ig fogadja a gyermekeket.
- **A működtető intézmény neve:** Nyíregyházi Gyermejjóléti Alapellátási Intézmény
- **Székhelye:** 4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3.
- **Telefonszám:** 06 (42) 506-750
- **A fenntartó neve:** Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata
- **Székhelye:** 4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

2. A bölcsőde szakmai programját meghatározó jogszabályok, irányelvek

Szakmai programunkat, az alábbi jogszabályok és irányelvek figyelembe vételével, valamint a hosszú évek során kialakult pedagógiai tevékenységünket számba véve fogalmaztuk meg, tekintve a csoport összetételét, az egyes gyermekek fejlődési ütemét és a szülői elvárásokat.

2.1. Törvények, rendeletek

- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló Egyezmény kihirdetéséről.
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról.
- 15/1998. (IV.30) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.
- 235/1997. (XII.17.) Kormányrendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról.
- 8/2000. (VIII.4.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek szakmai adatainak működési nyilvántartásba vételéről.
- 9/2000. (VIII.4.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról.
- 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről.
- 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről.
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 328/2011. (XII.18.) Kormányrendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról.
- 54/2011. (XII.16.) NYMJV Közgyűlésének Önkormányzati rendelete a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról.

- 62/2011. (VI. 30.) VM rendelet a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről
- 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról.

2.2. Módszertani kiadványok, szakmai segédletek

- A Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja¹
- Útmutató a bölcsődei gondozónők családlátogatásához. BOMI 1989.
- Bölcsődei adaptáció. Módszertani levél 1984.
- Folyamatos napirend. Módszertani levél. 1982.
- Játék a bölcsődében. Módszertani levél. 2003.
- Az Egészségügyi Minisztérium szakmai protokollja – Az egészséges csecsemő táplálásáról. Egészségügyi Közlöny 2009./46.sz
- Magyar Szabványügyi testület: Nevelési intézmények tervezései előírásai. 1 rész: Bölcsődék. Hivatkozási szám: MSZ 24210-1:2011
- Nappali ellátás-bölcsőde TÁMOP 5.4.1. „Szociális és gyermekvédelmi szabályozó rendszer kidolgozása” pillér Bp., 2011.
- Otthon és bölcsődében. Kisgyermekek táplálása 1-3 éves korban. Alimenta 1995.
- Gyermekfogászati prevenció megvalósítása a bölcsődében. BOMI 1995.
- A bölcsőde kertje, az épület külső kapcsolatai. BOMI 1986.

3. A bölcsődénk bemutatása

A bölcsődei nevelés-gondozás célja a családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának megteremtésével, odaforduló szeretettel, elfogadással, a gyermek kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával segíteni a harmonikus fejlődést.

Szakszerű neveléssel-gondozással, gyermekközpontú szemlélettel segítjük a gyermeket személyiségének kibontakozását, fejlődését.

---

¹ 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 10. melléklete

3.1. A bölcsőde és környezete

Bölcsődénk, mint a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény önálló szakmai egysége, Nyíregyháza, Malom u. 5. sz. alatt működik. Nyíregyháza centrumában, csendes, nyugodt, családi, barátságos zöld környezetben található, közlekedés szempontjából is jól megközelíthető.

1950-ben nyitotta meg kapuit, a működési engedélyünk szerint 40 férőhelyes. A létesítmény teljes alapterülete: 1595 m². Két gondozási egységben, 3 csoportszobában neveljük-gondozzuk a gyermekeket.

Az elmúlt években teljes körű külső-belső felújítást végeztek, ennek köszönhetően egy szépen kialakított, korszerű, a modern kor igényeinek eleget tevő, egészséges környezetben neveljük a gyermekeket.

4. Az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői

A gyermekek Nyíregyháza és Nyíregyháza kistérsége különböző pontjairól érkeznek. A legtöbb család nem a lakásához, hanem a munkahelyéhez igazítja a bölcsőde választását. Sok szülő dolgozik a belvárosban, ezért nagy érdeklődést tanúsítanak bölcsődénk iránt. A gyermekek jó szociokulturális környezetből és teljes családból érkeznek, az egyszülős családok száma nem jelentős. A felvett gyermeklétszámunk mindig 100%. Bölcsődénkbe jelentkező és az ellátást igénybevevő családok gyermekei 1 év fölöttiek, a szülők többsége a gyermek egy éves koráig otthon marad gyermekével.

Nagycserkesz község Nyíregyházától 15 km-re nyugatra a 36-os számú főútvonal mentén található. A község lélekszáma a KSH 2014. január 1-i adata alapján 1834 fő, területe 4.150 ha. Területének jelentős része 97%-a külterület (4 008 ha), melyet jelenleg 16 bokortanya alkot. Belterülete mindössze 3 % (142 ha). A településen 591 lakás található. Menetrendszeri autóbusz közlekedés köti össze Nyíregyházával.

A bölcsőde a családban nevelkedő 20 hetes kortól, 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését-gondozását biztosító intézmény. A bölcsődei nevelési év szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tart. Bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától nevelhető és gondozható a harmadik életévének betöltéséig, illetve:

- Ha január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig.
- Ha szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.

- Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében nevelhető, gondozható a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.

A bölcsődei ellátás keretében a gyermek életkorának és egészségi állapotának megfelelően biztosítjuk a nevelés és gondozás feltételeit:

- a szülővel történő fokozatos beilleszkedés lehetőségét,
- a gyermek neveléséhez-gondozásához szükséges textiliát, bútort, egyéb eszközöket és felszerelést,
- a játéktevékenység feltételeit,
- a szabadban való tartózkodás feltételeit;
- az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkeztetést a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló miniszteri rendeletben foglaltaknak megfelelően.

Az alapellátáson túl szolgáltatásként lehetőség szerint időszakos gyermekfelügyelet biztosítunk a gyermekcsoportok üres férőhelyeire.² A szolgáltatás térítési díját a fenntartó határozza meg.

5. Az ellátás igénybevételének módja

A bölcsődei alapellátást azon családok gyermekei vehetik igénybe, ahol a szülők dolgoznak, képzésben vesznek részt, betegségük vagy egyéb ok miatt gyermekük napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. Bölcsődénkben biztosítjuk azoknak a kisgyermeknek az ellátását, akik fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szükségük, akiket egyedülálló vagy időskorú személy nevel, akinek ellátásáról törvényes képviselője szociális helyzete miatt gondoskodni nem tud.

5.1. A gyermek bölcsődébe történő felvétele

A felvételt kérheti:

1. a szülő
2. a szülő hozzájárulásával
  - a körzeti védőnő,

---

² Az elmúlt években nem volt lehetőségünk ezen szolgáltatást biztosítani, mert bölcsődénk kihasználtsága 100%-os, üres férőhelyünk nem volt.

- a házi gyermekorvos vagy a háziorvos,
- a család- és gyermekjóléti szolgálat,
- a gyámhatóság

is kezdeményezheti.

A jelentkezés bölcsődénkben egész évben folyamatos, minden szerdán 9.00-12.00 között fogadjuk a jelentkezni kívánó vagy még csak a bölcsődei ellátás iránt érdeklődő családokat. Az igénylő, a bölcsődei ellátást a szolgáltatás igénybevételét megelőző legfeljebb két hónapon belül a bölcsőde vezetőjénél kérelmezheti.³ Bölcsődei jelentkezési lapot a bölcsődevezetőtől lehet igényelni. A kitöltött, igazolásokkal ellátott jelentkezési lapokat szintén a bölcsődevezetőnek kell személyesen leadni. A gyermekek felvételéről a bölcsőde vezetője dönt. A felvételtől vagy elutasításról a szülőt/törvényes képviselőt írásban értesítjük.

A bölcsődei felvétel során előnyben részesítjük - ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,
- a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,
- az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és
- a védelembe vett gyermeket.

5.2. Az ellátás igénybevételéhez szükséges adminisztratív feltételek:

- A keresőtevékenységet folytató vagy folytatni kívánó szülő legkésőbb a gyermek bölcsődei ellátásának megkezdését megelőző két héttel a bölcsőde vezetőjének munkáltatói igazolást nyújt be, vagy bemutatja a leendő munkáltatójának igazolását arról, hogy nála alkalmazásban fog állni, megjelölve annak kezdő időpontját is.
- A szülő és gyermeke lakcímkártyájának másolata.
- A gyermek társadalombiztosítási igazolványának másolata.
- A gyermek egészségügyi kiskönyve.
- Házi gyermekorvosi igazolás a gyermek státuszáról.
- Házi gyermekorvos által kiadott „Egészséges, közösségbe mehet” igazolás a gyermek egészségi állapotáról.

---

³ NYMJV Közgyűlésének az 54/2011. (XII.16.) a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról szóló Önkormányzati rendelete alapján.

5.3. Térítési díj

Az étkeztetés és a gondozás intézményi térítési díját NYMJV Közgyűlése határozatban állapítja meg.

Gyermekétkeztetés során az intézményi térítési díj 100%-át normatív kedvezményként biztosítjuk (ingyenes gyermekétkezés) a bölcsődei ellátásban részesülő gyermek után, ha:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
- nevelésbe vették; vagy
- olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkel csökkentett összegének 130%-át.

A normatív kedvezmény igénybevételéhez, az alábbi igazoló dokumentumok szükségesek:

- Az ingyenes étkezésre jogosultság megállapítása érdekében a szülőkkel minden esetben kitöltetjük a 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 6. sz. melléklete szerinti nyilatkozatot.
- A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot megállapító hatósági döntés másolata.
- Tartós betegség esetén szakorvosi igazolás.
- Fogyatékoság esetén szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményével kell igazolni.

Az új nevelési év kezdetén nem kell ismételt benyújtani a dokumentumokat, csupán írásban nyilatkozni kell arról, hogy a korábban csatolt dokumentumok tekintetében nem következett be változás.

5.4. A bölcsődei ellátás megszűnése

- Ha a gyermek óvodai felvételt nyert.
- A bölcsődei nevelési év végén (augusztus 31.), ha a gyermek a harmadik életévét (indokolt esetben negyedik életévét) betölti.
- Ha a megszüntetést a szülő kéri.
- A bölcsőde orvosának szakvéleménye szerint egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.
- Az ellátás okai nem állnak fenn.

6. Tájékoztatás formái az ellátásról

Amikor a szülő úgy döntött, hogy felkeresi bölcsődénket és bejelenti felvételi igényét, sok segítségre van szüksége. Ennek érdekében a bölcsődevezető a kérelem benyújtásakor ismerteti a helyi szokásokat, részletes tájékoztatást ad a bölcsődei életről, az ellátás igénybevételének feltételeiről. Arra is lehetősége van a szülőnek és a gyermeknek, hogy betekintszen rövid időre a csoportszobába, hogy benyomást szerezzen a hangulatról, a fogadtatásról, arról hogy milyen játékok vannak, vagyis a bölcsődében folyó munkáról. Bizonytalanná tehet bárkit, ha keveset tud a bölcsődéről, pedig fontos, hogy döntésekor ne legyen benne kétely, érezze, hogy megalapozottan, jól választott.

A beiratkozás után a szülő írásos (házirend, ismertető) és szóbeli (első beszélgetés, interjú, szülői értekezlet) tájékoztatást kap. A tájékoztatás tartalmazza a bölcsődei ellátás tartalmát és feltételeit, a gyermekekről vezetett nyilvántartásokat és dokumentációt, gyermek egyéni dokumentumaiba történő betekintés lehetőségét, a szülői érdekképviselő működésének rendjét és a panaszok gyakorlásának módját, a fizetendő térítési díjat. A tájékoztatást követően a gyermek törvényes képviselője megállapodást köt az intézménnyel melyben arról is nyilatkozik, hogy az általa leírt adatok a valóságnak megfelelnek, és ha azokban bármiféle változás következik be azt az intézmény felé jelzi. A szülő nyilatkozik arról is, hogy minden szükséges tájékoztatást megkapott.

Bölcsődénk egész évben folyamatosan működik, kivéve a nyári zárás idejét. A nyári zárás időtartamát a fenntartó minden évben két hétben határozza meg. Minden év február 15-éig tájékoztatjuk a szülőket a nyári nyitva tartás rendjéről. A zárás idejére szülői igényre ügyeletes bölcsődei ellátást biztosít intézményünk.

Minden évben április 21-én - vagy ha az hétvégére vagy munkaszüneti napra esik, az azt követő legközelebbi munkanap - a Bölcsődék Napja nevelés-gondozás nélküli munkanap. Ezen a napon a bölcsődei dolgozók szakmai fejlesztése történik.

A nevelés-gondozás nélküli munkanapról minden év február 15-éig tájékoztatjuk a szülőket, azonban szülői igényre biztosítjuk a gyermek ellátását.

7. Tárgyi feltételeink

7.1. Fürdőszoba, öltöző

Az 1. sz. gondozási egységben két csoport használ egy kisebb fürdőszobát és öltöztetőt. Itt különösen körültekintő szervezést igényel a nevelőmunka, tekintettel arra, hogy az egyik csoportszoba nem kapcsolódik közvetlenül a fürdőszobához.

A 2. sz. gondozási egységben egy csoportszobához tartozik a fürdőszoba és az öltöztető, de a csoportlétszám itt magasabb. A fürdőszobák berendezése, felszereltsége előírásnak megfelelőek, a gyermekek önálló próbálkozásait, önállóságra nevelését támogatják.

7.2. Gyermekszobák

Három csoportszobában neveljük-gondozzuk a gyerekeket. A legkisebb alapterületű csoportban két éven aluli, míg a másik 2 csoportban 2-3 év közötti gyermekeket nevelünk. Csoportszobáink déli fekvésűek, szép világosak, barátságosak. Nagy hangsúlyt fektetünk az ízléses berendezésre, az inger gazdag környezet kialakítására, a megfelelő színekre, a nyugtató színharmóniára. Berendezésük új, modern, minden csoportba játékszekrényeket és tárolókat készítettünk illetve vásároltunk. Méretükben a gyermekek fejlettségi szintjéhez igazodnak. A csoportszoba berendezésénél, a játékok kiválasztásánál a gyermekek életkori sajátosságait valamint eltérő igényeit is figyelembe vesszük. Mindhárom csoportszobában pihenő és különböző játszósarkokat alakítottak ki a kisgyermeknevelők.

7.3. Játékraktár

Csoportszobákhoz tartozó játékraktárunk nincs, itt a játékokat zárható szekrényekben tároljuk. Udvari játékraktárral rendelkezünk, de az elhelyezkedése nem megfelelő, ezért az udvari játéktevékenység előkészítését kellően megszervezetten, rugalmasan oldják meg a kisgyermeknevelők. A játékok kikészítésében és elpakolásában segítenek a technikai dolgozók is.

7.4. Vezetői iroda

Itt fogadjuk a jelentkező gyerekeket, illetve itt történik a jelentkezés és a beiratkozás is. A csoportvezetői megbeszélés és egyéb értekezlet is ezen helyiségben történik.

7.5. Gazdasági illetve élelmezésvezetői iroda

A gyermekek és felnőttek térítési díjának befizetése itt történik.

7.6. Tisztítószer tároló

A gondozási egységek gyermekek elől jól elkülönített részében található.

7.7. Mosó-vasaló helyiség

A bölcsőde udvarán különálló épületben található, amelyben adottak a szükséges feltételek.

7.8. A dolgozók szociális helyiségei

Az öltözőből közvetlenül nyílik a mosdó, a zuhanyzó és a WC helyiségek. Az öltöző a dolgozói létszámhoz képest szűkös. Az ebédlő jól felszerelt.

7.9. Főzőkonyha

A főzőkonyhában is teljes körű felújítást végeztek. Felszereltsége, berendezése modern és korszerű, 100 adagos. Bölcsődénkben 2002-ben HACCP rendszert építettünk ki. A jogszabályi előírásokat, a HACCP-ben foglaltakat a konyha működtetésében irányadónak tartjuk, és ennek megfelelően végezzük munkánkat.

7.10. Éléskamra, szárazáru raktár, zöldség raktár és előkészítő

Előírásnak megfelelnek, a konyhával közvetlen összeköttetésben vannak, gazdasági folyosóról nyílnak.

7.11. A gyermekek játszóudvara

Biztonságos, tiszta, gondozott, rendezett, füvesített, homokozókkal ellátott, jól szolgálja a gyermekek testi-lelki fejlődését. A levegő tisztaságát biztosítják a nagy fák, és a sövények. Fix elemei újak illetve felújított játékok: mászóakák, babaházak, csúszdák, rotikom. Udvari mozgásfejlesztőkkel próbáljuk változatosabbá tenni a szabad levegőn való tartózkodást. Az időjárástól függően minden évszakban a lehető legtöbbet játszanak a szabad levegőn a gyerekek.

7.12. Játékkészlet

A játékkészlet összeállításánál figyelembe vesszük a pedagógiai és az egészségügyi szempontokat, a gyermekcsoport életkori összetételét, létszámát. Fontosnak tartjuk, hogy biztonságos környezetben, jó minőségű, korszerű, fejlesztő játékokkal, eszközökkel játszassanak gyermekeink. Biztosítjuk az anyag, a funkció szerinti változatosságot. Törekszünk arra, hogy a természetes anyagú és színű eszközök, játékok aránya növekedjen, tárolásukat is természetes anyagból készült kosarakban igyekszünk megoldani. Változatos eszközöket kínálunk minden tevékenységformához (manipuláció, konstruálás, nagymozgás, utánozó és szerepjáték, stb.). Hangszerekkel és bábokkal is

folyamatosan bővítjük a játékkészletet. A kognitív képességek fejlesztéséhez különböző logikai játékokat biztosítunk (kirakók, dominók, puzzlék). Számos különböző építőjáték van a csoportokban, elhelyezésénél ügyelünk arra, hogy elegendő védett hely álljon a rendelkezésre az építéshez. Minden korcsoportban vannak képeskönyvek az aktuális évszaknak, ünnepnek megfelelően. Az alkotó tevékenységhez állandóan biztosítunk rajzpapírt, zsírkrétát, festéket, gyurmát. Könnyen kezelhető, biztonságos házilag készített só-liszt és főzött gyurmát használunk. A készletet különféle természetes anyagokkal, terményekkel egészítjük ki. A mozgásfejlesztő játékok mind az udvaron, mind a csoportszobában jelen vannak. A játékokat rendszeresen tisztítjuk, fertőtlenítjük.

A gyermekek tevékenységéhez szükséges játékeszközök mennyisége és minősége kielégítő. Folyamatosan cseréljük, bővítjük a berendezési tárgyakat és felszereléseket, fejlesztjük az eszközrendszert – lehetőségeinkhez mérten.

8. Személyi feltételek

A személyi feltételek kialakításánál, változásánál elsődleges szempontunk a kisgyermekek számára biztonságot nyújtó személyi állandóság biztosítása. A gyermek bölcsődébe kerülésétől az óvodába történő átmenetéig nevelését-gondozását ugyanaz a kisgyermeknevelő végzi. A kisgyermeknevelő legfőbb munkaeszköze a személyisége. Alapvető tulajdonsága az empátia, az elfogadás és a hitelesség. Nevelői attitűdje elfogadó-engedékeny. Képes érzelmi biztonságot nyújtó kapcsolat kialakítására minden kisgyermekkel. Jól ismeri a kisgyermekek életkori sajátosságait, egyéniségét, támogatja a személyiség kibontakozását, az aktivitást, az önállósodást. Képes a szülőkkel partneri kapcsolatban együttműködve elősegíteni szokások, a viselkedési szabályok elsajátítását. A gyermekek ellátását elhivatottsággal, professzionálisan, igényesen végzi. Képes a szakmai fejlődésre, a folyamatos megújulásra. Tudatában van annak, hogy személye, viselkedése példa lehet a gyermek és a szülők számára. A kisgyermeknevelők munkáját gondozási egységenként egy-egy bölcsődei dajka segíti, aki szükség esetén gyermekfelügyeletet, többségében higiéniai és egyéb kisegítő feladatokat lát el.

A gyermekek egészséges fejlődését bölcsődeorvosunk kíséri figyelemmel.

Bölcsődénk sokrétű ételmezési feladatait szakképzett ételmezésvezető látja el, felügyelve a szakácsnő és a konyhai kisegítők munkáját. A bölcsőde külső-belső környezetét udvarosunk tartja rendben. Az engedélyezett álláshelyek száma: 16 fő. Minden dolgozó rendelkezik a törvényben megfogalmazott szakképesítéssel. Négy kisgyermeknevelő felsőfokú-, négy kisgyermeknevelő középfokú végzettséggel rendelkezik.

Munkakör	Létszám	Szakképesítés
Kisgyermeknevelő bölcsoődevezető	1 fő	csecsemő- és kisgyermeknevelő BA csecsemő- és gyermekgondozó csecsemő- és gyermeknevelő-gondozó kisgyermekgondozó-nevelő
Kisgyermeknevelő	8 fő	
Bölcsoődei dajka	2 fő	-
Szakács	1 fő	diétásszakács
Konyhai kisegítő	2 fő	-
Mosodai dolgozó	1 fő	-
Udvari munkás	1 fő	-
Élelmezésvezető	1 fő	élelmezésvezető
Bölcsoődeorvos ⁴	1 fő	orvos

9. Képzés, továbbképzés

A színvonalasabb kisgyermeknevelői munka függvénye az alaposabb szakmai tudás és felkészültség. Ahhoz, hogy munkánkat jól végezzük, nélkülözhetetlennek tartjuk a hiteles és friss információra épülő szakmai biztonságot és tudatosságot. A tudatosság megköveteli a szakembertől, hogy rendelkezék azokkal az ismeretekkel, módszerekkel és technikákkal, amelyek a kisgyermek nevelésének, gondozásának eredményességét segítik. Ennek érdekében negyedévente tartunk más-más témakörben házi továbbképzéseket. Ezen továbbképzések a szakmai tudás folyamatos karbantartása, frissítése és bővítése mellett, lehetőséget adnak a tapasztalatok cseréjére, új ismeretek átadására, ill. együttműködésre ösztönzi a kisgyermeknevelőket. Egy adott téma feldolgozása elméleti és gyakorlati oldalról egyaránt megtörténik. A témák jellegzetessége megkívánja a személyes tapasztalatok beépítését is, ezért konkrét eseteket beszélünk meg, a megszerzett ismereteket a kisgyermeknevelők, a lehetőségek kiaknázására a leghatékonyabban használják fel. A belső továbbképzéseket, szakmai értekezlet keretében valósítjuk meg. Természetesen eleget teszünk a továbbképzési kötelezettségeinknek is. Bölcsoődénk szakdolgozói különböző akkreditált tanfolyamokon és személyiségfejlesztő tréningeken vesznek részt. Bölcsoődénkben szakmai folyóiratokat járattunk, és a könyvtárunkat is folyamatosan fejlesztjük, ezzel is lehetőséget adunk az önképzésre.

⁴ Havi 12 órában látja el feladatait.

10. A bölcsődei nevelés alapelvei

Bölcsődénkben a nevelés alapelveit figyelembe véve végezzük a nevelés-gondozás feladatait. Az alábbi alapelvek átszövik mindennapjainkat, minden tevékenységünkben jelen vannak.

10.1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. Ennek érdekében első lépés az adaptáció előtti családlátogatás. A kisgyermeket a családdal együtt tekintjük kiindulópontnak. Holisztikus szemléletünk teszi lehetővé, hogy bölcsődés gyermekeinket professzionális szinten tudjuk nevelni.

10.2. A koragyermekkorai intervenció szemlélet befogadása

A koragyermekkorai intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. Bölcsődénk alkalmas színtér a koragyermekkorai intervenció szemléletének alkalmazására. Kisgyermeknevelőink kiemelt feladatként kezelik az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerését és jelzését.

10.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve veszünk részt a gyermekek nevelésében. Céltudatosan és folyamatosan erősítjük a család-bölcsőde kapcsolatot. Számos lehetőséget teremtünk a családok megismerésére: családlátogatás, szülőcsoport, és a családokkal történő közös programok keretében: pl. kreatív délutánok, adventi készülődés, családi délutánok.

10.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

Nevelőmunkánk során mindig figyelembe vesszük, hogy a kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg.

A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul a gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Nagy figyelmet fordítunk az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségek iránti tolerancia kialakítására.

10.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelőink felelősök a szakmai tudásuk szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciáik fejlesztéséért.

10.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

Az adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újrateremtésére. Biztosítjuk kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandóságát („saját kisgyermeknevelő”- rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság), növelve ezzel az érzelmi biztonságot, elősegítve a tájékozódást, a jó szokások kialakulását. A folyamatos napirend teszi lehetővé az egyes mozzanatok egymásra épülését. Tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot nyújtunk a napi események sorában, növeljük ezzel a gyermek biztonságérzetét. A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

10.7. Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságot a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesítjük: adaptáció, önállóságra nevelés, új ízek bevezetése, szobatisztaságra nevelés, stb. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

10.8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empátikus, hiteles nevelői magatartása. Kisgyermeknevelőink nevelőmunkájuk során mindig szem előtt tartják a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását.

A fejlődés ütemét mindig aszerint ítéljük meg, hogy minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. A bölcsődénkben járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesül érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

10.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei.

A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológiás szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. Kisgyermeknevelőink professzionális gondozása, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

10.10. A gyermeki kompetenciakészítés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítjuk annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömeit, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segítjük önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

11. A bölcsődei nevelés feladatai

Az első évek nevelőmunkájának alapozó szerepe van. A bölcsődei nevelés során nem csupán az a cél, hogy például üljön, hanem az is hogy olyan ügyes és aktív legyen, hogy kedve legyen és képes is legyen a felülést elsajátítani és gyakorolni, majd ülve játszani. A kisgyermeknevelők nevelőmunkájának célja tehát, nem maga a teljesítmény, hanem azoknak a pszichikus funkcióknak, külső és belső tevékenységmódok fejlődésének elősegítése, melynek eredményeképpen a teljesítmények létrejönnek.

11.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

Nagy hangsúlyt fektetünk a szülői kompetencia fejlesztésére, a család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen

feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

11.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A bölcsődei szakemberek feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg. A rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodó napirend biztosítja az életkornak megfelelő változatos és egészséges táplálkozást, a játék, a mozgás, a szabad levegőn való aktív tevékenység és pihenés feltételeit. Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében törekszünk az alapvető kultúrhygiénés szokások kialakítására.

A prevenciós feladatok megvalósításába szükség esetén speciális szakemberek is bevonhatók: gyermekorvos, dietetikus, gyógypedagógus, pszichológus, mentálhygiénés szakember, gyermekfogyaszakorvos stb.

11.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A biztonságot nyújtó nevelői magatartás magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a pozitív és biztató üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását. A kisgyermek bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására. Az együttlét helyzetei az énérvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának színterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez.

Törekszünk az együttélés szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére. A kisgyermeknevelő feladata a kisgyermek beszédkésztségének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével. Különös figyelmet kell

fordítani a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.

11.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése, kisgyermeknevelőink aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik. A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a kisgyermeknevelő ismeretet nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását. A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása. Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

12. Kiemelt szakmai célok

Kiemelt szakmai céljainkat a bölcsődei nevelés-gondozás feladataival és alapelveivel összhangba határozzuk meg:

A bölcsődei nevelés - gondozás sokszínű lehetőségei járuljanak hozzá a bölcsődei nevelési célok megvalósításához, lényegében ahhoz, hogy intézményünk sokoldalúan művelt, nyitott, érzelmek gazdag, önálló, aktív, kreatív, kezdeményező közösségi embereket neveljen. Ennek érdekében a családokkal tökéletesen együttműködve, családias, derűs légkörben, magas színvonalú hivatástudatból végezzük a munkánkat.

Nevelő munkánkkal, és a családokkal történő közös programjainkkal erősítjük:

- a szülői kompetenciát,
- a bölcsőde-család kapcsolatát,
- a gyermek-szülő kapcsolatot,
- és a családok közötti kapcsolatot.

Környezettudatos életmódra való nevelés:

A környezeti nevelés személyiségformáló, szokásalakító szerepe bölcsődénkben igen nagy jelentőséggel bír. A környezeti kultúra alapvető szokásai, és viselkedésformái a bölcsődés életkorban alapozódnak meg és alakulnak ki egy egész életre kihatóan. Továbbá hisszük, hogy nagyon lényeges a gyermek egész személyiségének alakulása szempontjából is.

13. A bölcsődei nevelés - gondozás főbb helyzetei

13.1. Gondozás

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és a gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

A nevelésnek, az ismeretek átadásának legfontosabb területe a gondozás. A kisgyermek egészséges fejlődésének, boldog, aktív, tevékeny életének elengedhetetlen feltétele a gondozás adta nevelési lehetőségek kiaknázása. Csak az egyéni gondozás során nap mint nap újra erősödő személyi kontaktus nyújthatja a felnőtt és a gyermek összetartozásának, együttműködésének élményét. Ennek alapján jöhet létre a gyermekeknek olyan érzelmi biztonsága, amelyben valóban aktív és tevékeny tud lenni.

Fontosnak tartjuk, hogy a gondozási műveletekre elegendő időt biztosítsunk, hiszen a legjobban szervezett gondozási tevékenység is csak akkor lehet pozitív, ha a gyermek aktív résztvevője lehet a gondozási helyzeteknek, ami egyben a szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele is. Jó közérzettel, és örömmel próbálkozik, ha közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a kisgyermeknevelő megerősítéssel, dicsérettel jutalmazza. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önellfogadásra, a személyiség alakulására.

A jól szervezett, rugalmas és folyamatos napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását biztosítja, továbbá megteremti az önállóság és az aktivitás lehetőségét. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események – öltöztetés, tisztázás, étkezés, alvás - a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremtik meg, s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt.

A jó gondozás meghatározói:

- megfelelő légkör,
- a gyermek próbálkozásaihoz kellő idő biztosítása,
- lágy mozdulatok,
- személyre szóló beszéd, ismeretnyújtás,
- hívás, kérés, kivárás,
- önállóság elősegítése,
- a gyermek kompetenciának figyelembe vétele,
- szeretet, empátia,

- helyes technika, egységes módszerek,
- azonos sorrend.

13.1.1. Öltöztetés

A testséma kialakulásának és fejlesztésének valamint az önállóságra nevelésnek fontos területe. Kisgyermeknevelőink arra törekednek, hogy a gyermek megszerezze, sőt idővel önállóan öltözködjön, vetkőzzön. Ezért az együttműködés kérésével - például, hogy nyújtsa a lábát, forduljon meg, - lehetővé teszik, hogy a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően minél aktívabban részt vegyenek az öltözködésben, a türelmes kivárással pedig, lehetőséget kap a gyerek az önálló próbálkozáshoz. Ugyanakkor az öltözködés, mosakodás, fésülködés és tisztálkodás során a gyermek megismeri testrészeit is, vagyis kialakul a testséma, melynek fontos szerepe van a pozitív én-kép, az önelfogadás kialakulására. A gyermek szépérzéke és ízlése is fejlődik, hiszen megnézheti magát a tükörben, a felnőtt pedig elmondja, hogy milyen jól áll neki egy-egy szín vagy ruhadarab. Mint minden gondozási művelet során, itt is fontos, hogy a kisgyermeknevelő figyelembe vegye a gyermek egyéni sajátosságait, pl. egy fázósabb gyereket másképpen kell öltöztetni, mint egy izzadásra hajlamos gyermeket. A kisgyermeknevelők mindig csak annyit segítenek, amennyire a gyermeknek szüksége van, például kibontja és meglazítja a cipőfűzőt, de kivárja, amíg a gyerek leveszi.

A folyamatos kommunikáció során információkat, ismereteket szerez a gyermek, például a ruha nevééről, színéről, azért adunk rá meleg ruhát, mert fázik és azért vesszük le róla mert melege van.

13.1.2. Étkezés

A kisgyermekek táplálkozása is nagyon sok nevelési lehetőséget rejt magába. Az étkezések közben tanítjuk meg a gyerekeket, a helyes étkezési szokásokra, a kulturált étkezés szabályaira, megismertetjük őket az egészséges ételekkel, az ételek nevével, az ízléses tálalással a gyermek szépérzékét fejlesztjük.

Kisgyermeknevelőink mindig szem előtt tartják, hogy a gyermekek saját étvágyuk szerint fogyasszanak az ételből. Ezáltal elősegítik, hogy amit szeret abból szívesen, jó ízűen fogyasszon, de nem erőltetik amit nem szeret, viszont a számára ismeretlen ételt és ízeket a kisgyermeknevelő biztatására megkóstolja. A jó hangulatú, derűs étkezések az önállóságot is elősegítik.

Mind a napirend, mind az étkezési sorrend abban játszik nagyon fontos szerepet, hogy a gondozási műveletek, az étkezés időpontjai is minden nap közel azonos időpontban

kerülnek egy-egy gyermeknél sorra. A kialakított étkezési sorrendnek köszönhetően nagyon hamar kialakul a gyermekeknél, hogy pont arra az időre éheznek meg, amikor ők következnek az etetésnél. Ezért nyugodtan elmélyülten tevékenykedhetnek, nem kell arra figyelniük, mikor és ki fogja etetni.

A kanál önálló használatát az ún. „kétkanalas” módszerrel vezeti be a kisgyermeknevelő, vagyis az egyik kanállal a gyermek önállóan próbálkozik, a másikkal pedig a felnőtt eteti. Próbálkozásainak elegendő időt biztosít a kisgyermeknevelő.

Mindezek mellett kisgyermeknevelőink fontosnak tartják azt is, hogy a gyermekek jó étvágyáról gondoskodjanak:

- aktív játéktevékenység biztosítása,
- korhoz, egyéni igényhez igazodó étkezés,
- kiegyensúlyozott légkör,
- az önállóság biztosítása – megfelelő berendezés, étkezési eszközök,
- Kellő idő az étkezése,
- a sok szabad levegőn tartózkodás - mozgás - jó hangulat,
- elegendő alvás,
- az étkezések közti időben nincs lehetőség „csipegetésre”, így a gyomor kiürül – édesség mellőzése,
- ízléses tálalás,
- megfelelő mennyiségű étel.

Ebben a korban a gyermekek az önállóság és a fejlettség különböző fokán állnak, így szinte „névre szólóan” étkeztetjük a gyerekeket, például: pépesítve, darálva, apró kockában, szeletben, kiskanállal, nagykanállal, stb. Az aprólékos előkészület érdekében a konyhai dolgozók és a kisgyermeknevelők szorosan együttműködnek.

13.1.3. Szobatisztaságra nevelés

A szobatisztaság komoly lépés a kisgyermek szociális fejlődésében. Az első olyan elhatározás, amely során kényelmetlenséget vállal fel annak érdekében, hogy a felnőttek rendjében beilleszkedjen. Az elhatározás alapja, hogy olyan akar lenni, mint a felnőttek. A hozzá közel álló felnőttel kívánja magát azonosítani, ezért szobatisztaság szempontjából is fontos a kisgyermeknevelő és a gyermek jó kapcsolata.

Erre az elhatározásra kb. 2 éves kor körül érik meg, (anatómiailag, értelmileg, érzelmileg és szociálisan) és mindenféle előzetes szoktatás nélkül 2-3 éves kor között – vagy egyik napról a másikra, esetleg néhány heti próbálkozás után – szobatiszta lesz.

Fontos, hogy a felnőtt kezdettől fogva támogassa a gyermeket, együttműködjön vele:

- Ha többször száraz a pelenkája, a kisgyermeknevelő felkínálja a bilit.
- Megismerteti vele a bilit, WC-t.
- A gyerek kezdeményez, de a kisgyermeknevelő szóval, felvilágosítással, segítséggel támogatja a gyereket kezdeményezése végrehajtásában.
- A kisgyermeknevelő is lehet kezdeményező, de a folyamat során a kezdeményezést átadja a gyermeknek.
- Nem szabad hosszú ideig ültetni, erőltetni, figyelembe kell venni a gyermek kompetenciáját.
- Viseljen a gyermek mindaddig pelenkát, amíg ő feleslegesnek nem érzi.
- A kisgyermeknevelő ösztönzi a gyereket:
  - elismeréssel,
  - a gyermek maga veheti elő a bilit,
  - lehúzhatja a vízöblítő fogantyúját,
  - sikeres próbálkozásai során rövidebb-hosszabb időre leveszi róla a pelenkát.

13.2. Játéktevékenység

A játéktevékenység spontán, belülről motivált, önkéntes, sokoldalúan fejlesztő, szabadon választott tevékenység, amely a gyermekkor legfontosabb tevékenysége, a világ megismerésének eszköze. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődést. A játék mindig önmagáért való, maga a cselekvés, az elképzelés okoz örömet a gyerekeknek. A gyermek a játékban fejlődik a legjobban.

13.2.1. A kisgyermeknevelők játéktevékenységgel kapcsolatos feladatai:

- A jól szervezett napirend tegye lehetővé, hogy a gyermek a lehető legtöbb időt tölthessen játékkal a nap folyamán.
- A gyermek elmélyült játékához biztosítják a nyugodt légkört, az elegendő időt és helyet, hogy a kisgyermek érdeklődéssel forduljon a környezete felé, kedve legyen ismerkedni az őt körülvevő világgal és tevékenykedni abban.
- Biztosítják az életkornak és egyéni sajátosságoknak megfelelő játékeszközöket: játékszerek ösztönözzék a gyerekek tevékenységét, és segítsék elő a korosztálynak megfelelő tevékenységi módok kibontakozását

- Funkciók szerint csoportosítva, és a gyermek magasságában helyezték el a játékokat.
- A helyes nevelői magatartásával támogatják az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást, példamutatásával segíti a tanulást.
- A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményeznek, szerepet vállalnak a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival, saját mintanyújtásával, színesíti.
- Tanácsok ötletek adása: amikor a kisgyermeknevelők segítenek, a gyerekek nem azt mondják meg, hogy mit csináljon, abban vannak a gyermek segítségére, hogy amit elkezdett azt hogyan folytassa.
- Célszerű berendezéssel biztosítják a gyermekek testi épségének, egészségének, és nyugalmanak védettségét, így kiküszöbölik a felesleges tilalmakat.
- Biztosítják az öntevékenység és a szabad választás lehetőségét. A játékok a nap folyamán mindig elérhetőek, a gyermek bármikor beléphet és kiléphet a tevékenységből.
- Érvényt szereznek a megfelelő viselkedési szabályoknak, melyek védik a játszó gyermekeket.
- Ügyelnek a játéktevékenység lezárására, arra, hogy játékot a gyermek magától fejezze be, vagy a kisgyermeknevelő időben történő előzetes kérése után. A játék befejeztével a már használaton kívül levő játékeszközöket állandó helyükre teszik – mintát követő módon – a gyerekek is részt vehetnek.
- Hozzásegítik a gyermekek ahhoz, hogy siker élménye legyen. A gyermekek számára nagy öröm, ha a felnőttek észreveszik, nyugtázzák, szavakba foglalják tevékenységüket, és együtt örülnek annak, amit tesz. Mindenben, amit a gyerek tesz, keresik kisgyermeknevelőink a lehetőséget az elismerésre.

13.2.2. A mozgás

A mozgás életszükséglet, feltétele a szervezet harmonikus, összehangolt működésének. A mozgásfejlődés szerves része a bölcsődés korban zajló sokirányú fejlődésnek, befolyásolja a pszichoszomatikus fejlődést. Fontos szerepe van az értelmi fejlődésben, a személyiségfejlődésben, a kompetencia kialakulásában, feltétele és eszköze a tapasztalatszerzésnek, a megismerő folyamatoknak. A tapasztalás minősége szempontjából nagyon fontos, hogy a gyermek saját érdeklődését követve aktívan mozogva kerüljön új helyzetbe. Sikerélményhez vezet, ha egy mozgásformát a gyermek önmaga vesz fel, tudja, hogy mire képes, meddig tud elmenni. Saját belső késztetése, hogy a környező világ ingerére új, magasabb helyzetbe kerüljön. Nő a figyelme, megtanul figyelni a mozgásra,

összerendezésre, megtanulja használni a testét, hogyan tudja szabályozni a mozgását. Kisgyermeknevelőink mindig szem előtt tartják, hogy a gyermekek ruházata, a pelenka, a cipő soha ne legyen túl laza, vagy szoros, vagyis a mozgásba ne akadályozza a gyermeket. A mozgásfejlesztés a csoportszobában és az udvaron egyaránt megvalósul. Biztosítjuk a megfelelő mozgásteret, az alkalmat, az időt arra, hogy a gyermekek szabadon gyakorolhassák a különböző mozgásformákat. A csoportszobákban is használnak mobilizálható, mozgásra ösztönző eszközöket a gyerekek, a csúszó, mászó, bújó és egyensúlyozó feladatokhoz. A szabadban is sok lehetőséget biztosítunk, az udvaron változatos mozgásfejlesztő eszközökkel, különböző mozgásformák gyakorlásával, a szabályok megtanulásával biztonságosan használhatják az eszközöket.

Mozgásfejlesztésre vonatkozó feladatok folyamatosan valósulnak meg, a játéktevékenységek valamint a gondozási folyamatok során:

- nagymozgások fejlesztése: járás, futás, mászás.
- szemkéz koordináció fejlesztése: pl. öntés, rajzolás, fésülködés alkalmával.
- finommotorika fejlesztése: pl. gombolás, fogásmód, tépés, fűzés alkalmával.

13.3. Komplex tevékenységek

13.3.1. Anyanyelvi- és irodalmi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi bölcsődei tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése a beszélő környezettel, a helyes mintaadással a bölcsődei nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermek anyanyelvi képességeinek fejlesztése és a szókincs bővítése az irodalom változatos eszközeivel történik: mondókázás - verselés, mesélés és bábozás, ének. A korszerű pedagógia a művészeteket sokoldalúan felhasználja a nevelési feladatok megvalósítása érdekében.

A kisgyermeknevelő feladatai az irodalmi nevelés során:

- A példamutató, tiszta, szép beszédével nyújtson mintát a gyermekek számára.
- A nyugodt légkör megteremtése.
- A gyermek beszédkedvét a kisgyermeknevelő élményszerű válaszokkal és a gyermek fantáziáját megmozgató kérdésekkel tarthatja fenn. Fontos, hogy a kérdések a gyermek egyéni tudására vonatkozzanak.
- A kellékek igényesek, esztétikusak legyenek.

- A gyermeket minél korábban vezesse be a versek és mesék világába, hogy a szavakban kedves játékszerre leljen. A szavakat ritmizálni, rímeltetni éppen olyan jó játék, mint a papírt gyúrni, vagy babát etetni.
- A feltételek az eszközök, a könyvek és a bábok a gyermekek számára elérhetőek legyenek a nap folyamán. A szituációt és annak tartalmát mindig a gyermek dönti el, szívesen vesz-e részt a mesélésben, bábozásban, és ha igen akkor mit „kér”.
- A vers, a mese választása a gyermek életkorának és érdeklődésének megfelelő színvonalas mű legyen: rövid, felismerhető valós tárgyakkal és élőlényekkel.
- A gyermek többször hallja ugyanazt a verset, mesét. Az ismétlődések, játékos mozdulatok megerősítik az élményt, segítik az emlékezetbe vésés, valamint az anyanyelv fejlődését.

13.3.2. Vers - mondóka - mese

A vers, a mondóka, a mese, a bábozás nem választhatók el egymástól, hanem szorosan összefüggnek. Egy vers elmondásánál is figyelembe kell venni annak ritmusát, a hangszínekkel lehet játszani és énekelgetés közben is elmondhatunk egy rövid altatót, mely esetleg belekívánczik az adott hangulatba. Egy néhány szavas mondókát is érdekessé tehetünk, ha játszunk a ritmussal, hangszínnel, változtatjuk a tempót.

- A művészeti nevelés, mindhárom ága hat az érzelmekre, a versnek, a mondókának a ritmusa, a mesének pedig a tartalma.
- Nagy hatással van a kisgyermek érzelmi, értelmi – a gondolkodás, az emlékezet, a képzelet, a figyelem – valamint a szociális fejlődésére. A látás, a hallás, belső képpé alakul, elraktározódik a gyermek emlékezetében. Minél több inger éri a gyermeket, annál színesebb lesz az emlékezete.
- A szereplővel való azonosulás fejleszti az empátiát.
- Fejleszti a gyermek beszédkészségét, bővíti szókincsét.
- Elősegíti az önismeret fejlődését.
- A képeskönyvvel való ismerkedés, kialakítja a könyvek iránti érdeklődést, a könyv szeretetét.
- A gyermek egyszerre mulat, gyönyörködik, szemlélődik, játszik.
- A mesék a valóságról, a mindennapi élet történéseiről, problémáiról, az emberi kapcsolatokról olyan tapasztalatokat közvetítenek, amelyek megszerzésére más élethelyzetekben nincs lehetőség.

- A kisgyermeknevelő-gyermek kapcsolat mélyebbé válását eredményezi, hiszen a képeskönyv nézegetés, a mondókázás, mesélés intim kommunikációs helyzet.

13.3.3. Bábozás

A bábjáték értékközvetítő szerepén túl, személyiségfejlesztő, képességfejlesztő hatása igen jelentős. Elősegíti a vidám légkör megteremtését, az egészséges és derűs világszemlélet kialakulását.

- Mivel a kisgyermek az első három életévében teljesen érzelmi beállítottságú, ezért az érzelmi benyomásokra reagál a legjobban.
- A bábjáték hatására, a bábra figyelő gyermek azonosul a szereplő bábbal, beszélteti, válaszol rá, a báb megelevenedik, mozgásos élményt ad.
- A gyermek arca tökéletesen kifejezi az átélt élményeket.
- A gyermek maga is kézbe veszi, mozgatja, a különböző szerepek eljátszásával beleéli magát a másik ember helyzetébe, gazdagodik a látásmódja.
- Az átélt kellemes vagy kellemetlen helyzetet újra eljátszhatja, ezáltal játékosan fel is tudja dolgozni – feszültségoldó hatás.
- A bábjátékot a bölcsődei élet minden területén tudjuk alkalmazni, pl. beszoktatás alatt segít megismerni az új környezetet: egy csillogó szemű cica báb megvigasztalja a sírós gyermeket, „megkóstolja” az ételt, a gyermekekkel közösen „épít” stb.
- Fontos, hogy a felnőtt fokozatosan vezesse be a gyermekeket a bábok világába. Mindig a gyermek előtt húzza a kezére a bábót. Ebben a korban még nem használunk paravánt, ijesztő lehet a gyerek számára. Az asztali bábjátékokat részesítik előnyben kisgyermeknevelőink, ahol a gyermek közvetlen közelében elevenedik meg a báb.

A csoportszobákban biztosítottak a bábozás eszközei: ujjbábok, kesztyűbábok, zsákbábok, fakanálbábok, síkbábok, hengerbábok.

Az ujjbáb mozgáslehetősége nem sok, de kiválóan alkalmas a gyermekdalok, versek szemléltetéséhez, életre keltéséhez. A nagyobb mozgáslehetőséggel bíró kesztyűbábok még több élményt tudnak nyújtani a gyermekeknek.

13.3.4. Zenei nevelés

A zenei nevelés jelentőségét abban látjuk, hogy az a nevelés csaknem minden területével, közvetve vagy közvetlenül kapcsolatban van:

- Fejleszti a gyermekek harmonikus, koordinált mozgását, a ritmikus mozgással, mélyebb légzéssel és sok más módon.
- A daltól kellemes hangulatba, pozitív érzelmi állapotba került gyermek fogékonyabb, érdeklődőbb, érzelmileg is kiegyensúlyozottabb lesz.
- A kisgyermeknevelők tisztán, szép szövegkiejtéssel hangulatosan énekelnek. Ennek hatására segítik a beszéd fejlődését olyan módon, hogy a jól artikulált dal helyesen ejtett hangzóit a gyermek megfigyeli - és mert a mondóka és az ének ritmusa lassúbb, tagoltabb a beszédnél – a gyermeknek több ideje van megérteni és pontosabban utánozni azt. E hatás így a beszédkésztség fejlődését nemcsak minőségileg javítja, hanem időben is előrébb hozza.
- A közös öröm, az éneklés, (mesélés, mondókázás) együttes élménye olyan érzelmi kapcsolatot teremt, amely a gyermek személyiségformálásának egyik legnemesebb területe, az összetartozás csíráinak első megnyilvánulása lesz.
- A zörejek, a beszéd, a zenei hangok a környezet megismeréséhez segítik a gyermeket és megkönnyítik a tájékozódást a világban.
- A dalok hallgatása és éneklése közben fejlődik a gyermek hallása, ritmusérzéke, éneklési készsége, alkotókedve. Formálja ízlését, esztétikai fogékonyságát, érzékennyé teszi a környezet hangjai iránt.

A zenei nevelés eszközei: ritmikus mondókák és dalanyagok, különböző hangszerek. Az zenei neveléshez használt dalanyagunk: Forrai Katalin: Énekzene a bölcsődében.

A kisgyermeknevelő feladata:

- Elsősorban a néphagyományunkból merítve versekkel, mondókákkal, énekes játékokkal, népdalokkal ismertetik meg a gyermekeket. Nincs szó direkt tanításról, nincs szükség rá, mert az énekléssel mintát adnak, mely hatására kedvet kap a gyermek az önkéntes utánzásra.
- Rövid, kornak megfelelő értékes dalanyag kiválasztása.
- Egy dal eléneklésénél, egy egyszerű vers vagy mondóka eljátszásánál fontos hangsúlyt kap a szöveg, a dallam, a hangszín, a hozzá tartozó mozgás is, így komplex hatás éri a gyermeket.
- Az éneklési készség fejlesztése során a dalokat hallás után tanítják. A kisgyermeknevelők hangszereket is használnak (furulya, csörgő, dob, metalofon, xilofon). A gyermekeknek is van alkalmuk hangszerekkel foglalkozni, mert nyitott játékpoliccon megtalálhatóak a csoportban.

- A nap folyamán gyakran jelen van az éneklés, a mondókázás: játék közben, játéksituációhoz, eszöközhöz, mozgáshoz kapcsolva, személyes kontaktussal:
  - Ugyanazt a dalt visszatérően többször is eléneklük a kisgyermeknevelők, a gyermek igényeihez és figyelméhez, a játékhelyzethez alkalmazkodva.
  - személyes kapcsolatú játékok – arc-, kéz-, tenyér-, láb játékok , tapsolgatás, lovaglás, altatás,
  - alkalmoszerű dalok: évszaknak, ünnepekhez kötődően,
  - hangulat befolyásolására: megnyugtató vagy élénkítő dalok.
- Gondozási műveletek közben nem helyes az éneklés, mondókázás, mert a gyermek figyelme elterelődik, például az étkezésről.

13.3.5. Vizuális tevékenységek

A vizuális tevékenységek az ábrázolást, képalkotást elősegítő tevékenység.

Az alkotó tevékenységhez minden lehetséges anyagot és eszközt felhasználunk: ceruza, zsírkréta, ecset, gombfesték, kézfesték, kréta, kő, termés, agyag, só gyurma, különböző színű és méretű papír, olló, tábla.

A gyermekrajz fejlődése párhuzamos az értelmi fejlődéssel. 1,5 -2 éves kor körül a gyermek felfedezi, hogy a ceruza nyomot hagy a papíron, ide-oda húzogatja, a papír széle sem korlátozza mozdulatait. Magát a cselekvést élvezi, nem a papírra kerülő vonalat –ez a lengő firka korszaka. A 3. életévben már hasonlóságot tapasztalunk a rajz és a magyarázat között. A fejlődéssel párhuzamosan egyre gyakrabban találkozunk az ábrázolási szándékkal. A gyermekrajz fejlődése híven tükrözi a gyermekre jellemző szemléletmód alakulását.

A kisgyermeknevelő feladata:

- Megismerteti a gyermekeket az anyagokkal és az eszközökkel.
- Változatos lehetőséget kínál: csoportszobában, kertben, falitáblán.
- A technikákat, az anyagokkal, az eszközökkel való bánásmódot megmutatja, de sohasem mondja meg, hogy mit alkosson a gyermek, tisztába vannak azzal, hogy belső értékektől fosztanak meg a gyermekeket: hogy figyeljen, lásson, ábrázolja azt, amit ő lát a körülötte lévő világból.
- A gyermekek spontán kezdeményezésére építve segítik az alkotókedv, a készség kibontakozását.

- A gyermekek számára biztosítják, hogy a nap folyamán szabadon rajzolhassanak, fessenek, ragaszthassanak és gyurmázhassanak. A feltételek biztosításánál figyelembe veszik a csoportba tartozó gyermekek fejlettségi szintjét.
- A gyermeki alkotásokat elismerik és tiszteletben tartják, kiteszi az alkotások közé vagy haza viszi a gyermek.

13.3.6. Környezeti nevelés

A kisgyermeknevelő fontos feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára az élményközpontú, életkori sajátosságokat figyelembe vevő, tevékenységen alapuló környezeti nevelést. Gyermekeink sokféle tevékenységen, élményen keresztül ismerik meg, fedezik fel és szeretik meg az őket körülvevő természeti és tárgyi környezetet. A külső világ tevékeny megismerése a bölcsődei nevelés egész folyamatában érvényesül. A közvetlen tapasztalataik, megfigyeléseik és tevékenység során szerzik meg az ismereteket a környezetükről. Ezért fontos, hogy a kezükbe vehessék a természetből származó tárgyakat és dolgozhassanak azokkal.

A környezeti tudatosságunkat tükröző bölcsődei életmód hatására kialakulnak azok a szokások, melyek megalapozzák a gyermekek környezet és természetbarát életvitelét. A kertünk, az udvarunk kialakítása a környezeti nevelés szempontjából is modell értékű.

A növények élőlényként való elfogadása a bölcsődés korú gyermek számára még nem egyszerű, de egy csírázó mag, egy rügyező ág megfigyelése felkelti érdeklődésüket, ismereteket szereznek az évszakok szerinti változó természetről.

Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenységek:

- A bölcsőde udvarán a madarak, a csigák és különböző rovarok megfigyelése.
- Madarak etetése télen.
- Rügyező, virágzó ágak megfigyelése.
- Lombkorona kialakulás, a levelek sokfélesége, lombhullás megfigyelése.
- Virágok előbújása, gyűjtése, azokkal a csoportszobák díszítése.
- Termések gyűjtögetése.
- Magvak csíráztatása, locsolása, gondozása.
- Ismerkedés a zöldségekkel, gyümölcsökkel.
- Időjárás megfigyelése – szél, csapadék különböző formái, napsütés.
- Beszélgetés az időjárás és az öltözködés kapcsolatáról.
- Ismerkedés a háziállatokkal és a vadállatokkal képek segítségével.

14. Gyermekélelmezés a bölcsődénkben

Az egészséges életmód egyik alapvető feltétele az egészséges táplálkozás.

A táplálkozás kérdését azért is tartjuk lényegesnek, mert az egészséges táplálkozás alapjait, annak rendszerességét és kulturáltságát gyermekkorban kell megalapozni. A gyermekétkeztetés az a szegmens, amely alapvetően meghatározza a jövő táplálkozási szokásait, ezen keresztül az egészségi állapotot.

A bölcsődei étkeztetésben az egészséges táplálkozás irányelvei érvényesülnek annak érdekében, hogy összetételében kielégítse a gyermekek energia- és táplálékszükségletét, illetve a felkínált, étrendet alkotó enni-innivalón keresztül a gyermek megismerhesse a korszerű és egészséges táplálék alkotóelemeit.

A korszerű táplálkozási elvek, a konyhatechnikai eljárások és a korosztály élelmezési és nyersanyagnormáinak figyelembe vételével készítjük az étrendet, tehát gyermekeink tápláléka változatos, idényszerű, ízében összehangoltak, az önálló étkezésre nevelés szempontjából is megfelelő. Az étrend 2 hétre előre készül. Külön étlapot készítünk a csecsemők számára. A csecsemők ételek elkészítéséhez a konyhán belül elkülönített részt alakítottunk ki.

Az étrend összeállításánál azt is figyelembe vesszük, hogy a hét minden napján megfelelő mennyiségben és arányban kapjanak a gyerekek tejet illetve tejterméket, főzeléket vagy más módon készített zöldséges ételt, húst, kenyeret és egyéb változatos pékárut, jó minőségű friss idényszöldséget és gyümölcsöt.

A gyermekeknek napi négyszeri étkezést biztosítunk, a korcsoportok számára ajánlott napi energia és tápanyag bevitel 75%-át nyújtjuk, az előírásnak megfelelően.

Bölcsődénk a táplálék allergia miatt diétára szoruló étkeztetését is biztosítja. A táplálék allergia leggyakoribb okai: tejfehérje- vagy tejcukor-, liszt-, és tojás-érzékenység. A speciális étrend dietetikus segítségével készül el.

Ügyelünk arra is, hogy a gyermekek étrendje amennyire lehetséges összehangolásra kerüljön az otthoni étrenddel, ennek érdekében a szülőknek alkalmat adunk arra, hogy tájékoztassa a kisgyermeknevelőt és az élelmezésvezetőt a gyermek otthoni étkezési szokásairól. A gyermekek megfelelő mennyiségű folyadékot fogyasztanak, ez pedig lehet: gyümölcslé, tea, limonádé. A víz és ásványvíz a nap folyamán mindig a gyermekek rendelkezésére áll.

15. A nevelési célok megvalósulásának mérése, ellenőrzése

A bölcsődei munkában a minőség értékelése arra irányul, ami a gyerekek gondozásával-nevelésével elérhető, és amit ténylegesen elérünk.

A célok mérése, ellenőrzése során felismerjük az ellátás hiányosságait és azok okait és intézkedéseket teszünk a javításukra. A javítás, a változtatás történhet közvetlenül a jobb nevelés-gondozás biztosításával, de irányulhat a tárgyi vagy személyi feltételek javítására is.

- A szakmai program gyakorlatban való megvalósításához munkatervet készítünk. A munkaterv tartalmazza a vezetői ellenőrzési tervezetét, a kisgyermeknevelők továbbképzési tervezetét, a szabadság tervezetét, az összmunkatársi értekezlet és a szülői értekezlet, valamint a programjaink tervezeteit, illetve ezek megvalósításának feljegyzéseit.
- A célok megvalósulásának ellenőrzésére nagyon fontos eszköz számunkra a szülők véleményei, visszajelzései gyermekük fejlődéséről. A szülő minőségnek azt tekinti, ha gyermeke ellátása zökkenőmentes, melyről megfelelő információt kap. Gyermekeit egyénileg kezelik, szeretik, szívesen jár a közösségbe, és jól fejlődik.
- A kisgyermeknevelők „saját” gyermekeikről rendszeresen készítenek megfigyeléseket, és a fejlődési naplóba beírják, melyben jól nyomon követhető a gyermek fejlődése.
- Gondoskodásunk eredménye, hogy 3 éves korukra az óvodai felvételig a legtöbb kisgyermek:
  - környezete iránt nyitott, szívesen barátkozik, játszik együtt társaival,
  - nagyon sok területen önálló, egyedül étkezik, öltözködik, tisztálkodik, legfeljebb apróbb segítséget igényel,
  - jól tájékozódik környezetében, ismeri a napi eseményeket, a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat, az ezekhez való alkalmazkodást, nem jelent nehézséget számára,
  - gazdag szókincse van, elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot a felnőttekkel és a gyerekekkel,
  - a gyermekek többsége szobatiszta.

16. Együttműködés a családokkal

Ahhoz, hogy munkánk még eredményesebb legyen, fontosnak tekintjük, hogy harmonikus kapcsolatot alakítsunk ki a szülőkkel, hogy a gyermek nevelésében, gondozásában összhang jöjjön létre és az esetleges problémákat együtt oldjuk meg. A bölcsőde a

családdal együttműködve közösen formálja, nevelje a kisgyermeket, hiszen így valósulhat meg a cél: a gyermek harmonikus, kiegyensúlyozott fejlődése. A jó kapcsolatot újra és újra meg kell erősíteni, mert ha alkalomszerűen próbálunk kontaktust teremteni, nem biztos, hogy hatásos és eredményes lesz. A kapcsolatok egyes lehetőségei, különféle módoszatai egymást erősítik, kiegészítik.

16.1. Ismerkedés a bölcsődei környezettel

Bölcsődekóستولगतó keretében lehetőséget biztosítunk azoknak a kisgyermeknek és szüleiknek, akik már döntöttek az ellátás igénybevételéről, hogy az ellátás megkezdése előtt ismerkedjenek a bölcsődével. A családok valóságos képet kapnak az ellátás tárgyi feltételekről, a megvalósuló mindennapi ellátásról, a szemléletről, az emberi kvalitásokról és egyben az elvárt jó kapcsolat kiépítésének is egyik fontos alkalma, a kölcsönös információ csere jó lehetősége.

16.2. Szülői értekezlet

A szülői értekezletet a nevelési év kezdetén, még a beszoktatás előtt a bölcsőde vezetője tartja, melynek témája a bölcsődei élet megismertetésére, továbbá a minden családot érintő nevelési kérdések megbeszélésére irányul.

16.3. Családlátogatás

Az újonnan felvett gyermekeknél a családlátogatás - a lehetőségekhez mérten, és előzetes megbeszélés alapján – a beszoktatás előtt történik. Célja, a gyermekkel való ismerkedés, valamint szülőkkel való jó kapcsolat kialakítását segíti. A „saját” kisgyermeknevelő és a társ kisgyermeknevelő otthonában keresik fel a leendő bölcsődés gyermeket, ahol kellemes hangulatban a szülők jelenlétében ismerkedhetnek egymással. Ez a találkozás módot ad arra, hogy a kisgyermeknevelő megismerje a gyermek eddigi életét, szokásait, egyéniségét, megfigyeli a gyermek számára biztosított mozgás- és játékterületet, a játékait. Információkat szerez a gyerek napirendjéről, étkezési módjáról, önállóság szintjéről, a családban elfoglalt helyéről, valamint benyomást szerez számos olyan körülményről, amely hatással lehet a mozgás-, figyelem- és értelmi fejlődésére. A szülő és a gyermek is megismerhetik a kisgyermeknevelőt úgy, hogy közben otthoni biztonságban maradhatnak. Az otthoni környezetben a szülők oldottabban beszélhetnek nehézségeikről, választ kaphatnak kérdéseikre. A családlátogatás során kialakult kapcsolat tehát segítséget nyújthat a szülőknek, a gyerekeknek és a kisgyermeknevelőnek is a későbbiek során, különösen az adaptációs időben.

16.4. Szülővel történő fokozatos beszoktatás (Adaptáció)

A bölcsődei nevelés fontos feladata megelőzni illetve csökkenteni azokat a nehézségeket, amelyekkel a gyermek bölcsődébe kerülésekor találkozhat: elválás az otthoni környezettől, az anyától, lemondás szokásai egy részéről, osztozkodás a kisgyermeknevelő figyelmén, a játékszereken. Az elszakadás okozta megrázkódtatás a szülővel történő fokozatos beszoktatással csökkenthető. A két hétig tartó folyamat alatt a „saját” kisgyermeknevelő fokozatosan átveszi az anyától vagy az apától a gondozási műveleteket, ahogyan a szülő eteti, tisztázza, altatja gyermekét, hogy ezzel is csökkentse a változásokat a gyermek életében. A szülővel történő fokozatos beszoktatás során a kisgyermeknevelő feladata nemcsak a gyermeket, hanem a szülőt is átsegíteni a krízisen. A gyermek bölcsődébe kerülése kisebb-nagyobb változásokat jelent a család életében, ráadásul a gyermektől való elválást még büntudat is nehezíti. Egyrészt nehezen engedi el gyermeke kezét, aggódik miatta, másrészt megkönnyebbül, mikor gyermekét átadja a kisgyermeknevelőnek, hiszen tudja, hogy csak így tud visszatérni a munkahelyére és a gyermeke biztonságban, jó helyen van. Ezt a feszültségekkel teli ambivalens lelkiállapotot oldhatja fel a kisgyermeknevelő, melyhez elengedhetetlen az empátia és a tolerancia.

16.5. Célzott beszélgetés a szülővel

A beszoktatást követően a naponkénti találkozások – a reggeli bejövétel és a délutáni hazamenetel – igen nagy szerepet játszanak a bizalmi kapcsolat elmélyítésében, meghatározzák az együttműködés minőségét. Fontos, hogy a szülők és a kisgyermeknevelők között kialakult személyes kapcsolat, őszintén tájékoztató és segítőkész legyen, hogy a kisgyermeknevelő a kultúrában értékesnek elfogadott értékeket erősítse, a hibákat, a célszerűtlent javítsa, és együttesen közös megoldásokat keressenek a szülővel.

Reggel általában a szülő tájékoztatja a kisgyermeknevelőt:

- az ébredés körülményeiről,
- a reggeli lebonyolításáról,
- arról, hogy milyen a gyermek hangulata,
- A gyermekre jellemző egyéni igényekről, az aznapi pszichés állapotától függően: szobatisztaság, alvás, étkezés.

A délutáni hazamenetelkor a kisgyermeknevelő tájékoztatja a szülőt:

- az étkezésekkel kapcsolatos tapasztalatairól,
- a gyermek mivel töltötte napja nagy részét,

- milyen hangulata volt,
- új szokások.

A gyermekkel törődő, fejlődéséért felelősséggel tartózó kisgyermeknevelő nemcsak a pozitívumokat, hanem a kedvezőtlen információkat is elmondja, hiszen ezt a gyermek érdeke úgy kívánja. A szülő számára őszintévé, hitelessé válik a kisgyermeknevelő, ha korrekt, tapintatos magatartással tud olyan problémát közölni, amire mind neki, mind a szülőnek kötelessége odafigyelni és megoldást találni.

16.6. Rendszeres írásbeli tájékoztatás a gyermek fejlődéséről

A bölcsőde-család kapcsolatok érdekében egyre nagyobb jelentőséget kap a gyermekekről vezetett egyéni dokumentáció, melynek egyik formája az üzenő füzet.

Használata lehetőséget ad a családi és bölcsődei nevelés összehangolására, ezáltal javítja a nevelés-gondozás minőségét, hiszen az információk felhasználása, a gyermek rugalmas fejlesztését szolgálja. Mint közvetett kommunikációs eszköz, nem helyettesíti a közvetlen kapcsolatot, a napi interakciós helyzetet, hanem kiegészíti azokat. Természetesen elsősorban a gyermekről szól, az ő fejlődését, kapcsolatait, személyiségét tükrözi, az őt nevelő-gondozó felnőttek számára. A szülő írása lényegében arról szól, hogy a gyerek milyen nevelői magatartás, módszer következtében hogyan fejlődött. A kisgyermeknevelők képet kapnak tehát a kisgyermek szokásairól, a fejlődéséről, ugyanakkor a szülői magatartásról és a családi légkörről is. Ez azért fontos, mert a kisgyermeknevelőnek ismernie kell a szülő viszonyulását a kisgyermekhez, hogy ahhoz tudja igazítani a bánásmódját és szükség esetén kompenzálni, korrigálni vagy pótolni tudja a családi hatásokat.

Kisgyermeknevelőink arra törekednek, hogy írásaik tartalmas közlések legyenek, hogy a szülők elegendő információt kapjanak. Az aprólékos gondossággal leírt pillanatképek, sokat mondanak a szülőnek, továbbá arra ösztönözheti, hogy otthon hasonlóképpen próbálkozzanak a gyermek nevelésével-gondozásával. A szakemberek által igényesen elkészített írás olyan értékeket közvetít a család számára, amelyek hozzájárulnak a gyermekek testi-lelki egészségvédelméhez, a szülői kompetencia erősítéséhez.

Az üzenő füzet mellett kisgyermeknevelőink rendszeresen vezetik a gyermek egészségügyi törzslapját, a fejlődési naplót, valamint a csoportnaplót, melyek szintén fontos információkat tartalmaznak a gyermek fejlődéséről.

16.7. Szülőcsoportos beszélgetések

A szülőcsoport olyan prevenciós célzatú kapcsolattartási forma, amely a szülők és gyermekeik lelki egészségvédelmét szolgálja, segíti a sikeresebb szülővé-válást és a szülői szerep erősödését. Bölcsődénk úgy érzi, szükség van erre a megerősítésre, mert a mai fiatal szülőknél hiányzik a tradicionális szülői háttér. Különösen nehéz helyzetben vannak az egyszülős családok, ahol a problémák nehezebben kerülnek felszínre. A szülőcsoport célja a gyermekközpontú szemlélet átadása, a gyermek egészségesebb szocializációjának elősegítése, a hatékony nevelői magatartásra történő mintaközvetítés, a közösségi élmények biztosítása.

A szülőcsoportos beszélgetést évente több alkalommal tartják az adott csoportban dolgozó kisgyermeknevelők. A beszélgetéseken fontos ismereteket, tapasztalatokat szereznek a szülők egymástól illetve a kisgyermeknevelőktől: a gyermek életkori sajátosságairól, szükségleteiről, a fejlődés jellemzőiről. Az adott családban előfordulnak olyan gyermekneveléssel kapcsolatos napi gondok, problémák, melyekben tudnak segíteni a bölcsődei szakemberek, hiszen a beszélgetés alkalmával hatásos és szakszerű nevelői eljárásokat, tapasztalatokat osztanak meg a szülőkkel. A beszélgetés a gyermek korcsoportjához leginkább kapcsolódó aktuális témáról, adott esetben problémáról szól. A kisgyermeknevelők elmondják egyéni véleményüket, tapasztalataikat a gyermekkel kapcsolatban, a beszélgetések tartalma azonban a szülők által választott gyermekneveléssel kapcsolatos témák valamelyike. A szülőcsoport az egymásra figyelésről és a kölcsönös segítségnyújtásról is szól, ahol hatékonyan, konstruktív módon tudunk problémákat megoldani. A kölcsönös beszélgetések, a gyermek fejlődése láttán érzett közös örömek közelítik egymáshoz a családokat. A szülők beszélgetéseik során érezhetik, hogy bizonyos nevelési kérdések szinte minden családban előfordulnak valamilyen formában. Tapasztalatot is cserélnek egymással, esetleg javaslatokat tesznek a nevelésben bevált módszereik alkalmazására. A kisgyermeknevelők tehát nevelési tanácsokkal segítik a szülőket, de tisztában vannak azzal, hogy a segítő közreműködést csak bizonyos keretek között, bizonyos mértékig vállalhatják fel. Ha az adott probléma túlmutat a szakmai kompetenciáján, tudják hova kell fordulni a szülőknek ebben az esetben.

16.8. Hirdető tábla

Mindkét gondozási egységben az általános, minden családot érintő aktuális programokról, változásokról, valamint a bölcsődével kapcsolatos fontos tudnivalókról tájékoztatjuk a szülőket.

16.9. Egészséges életmód program – ételbemutató

A szülők szemléletformálásának érdekében egészségnevelési programokat szervezünk. Célja az egészséges életmód igényének felkeltése, melyet ételbemutató, egészséges életmóddal kapcsolatos tanácsadás keretében valósítunk meg. Az egészséges életmódra nevelésből kiindulva, fontos célnak tekintjük, hogy egyfajta táplálkozás tudatosságot közvetítsünk és adjunk át a gyermekeknek az őket nevelő szülőkön keresztül is. A civilizáció okozta ártalmak, mint az elhízás, az emésztőrendszeri- és érrendszeri problémák megelőzhetőek, ha helyes táplálkozás kultúrát alakítunk ki. A személyes példamutatásnak komoly szocializáció-nevelő hatása van. Az egészséges életmóddal kapcsolatos attitűd kialakulásáért legnagyobb mértékben a gyermekkorban látott pozitív minta a felelős, de ha ez el is marad, sosincs késő változtatni: szakemberek által összeállított programok, felvilágosító előadások és beszélgetések, még idősebb korban is képesek változtatni a rossz beidegződésen.

Táplálkozási szakemberek bevonásával a korszerű és egészséges táplálkozásirányzatait mutatjuk be, különös tekintettel a kisgyermekek táplálására, étkezési szokásaik, ízlésük kialakítására. Olyan ételeket is bemutatunk a gyermekek étlapjáról, melyeket kevésbé ismernek a szülők, mint például: zellerfőzelék, uborkamártás, céklafőzelék stb. A szülők meg is kóstolhatják az ételeket, véleményt alkothatnak, javaslatokat, ötleteket kérhetnek egyes ételekre vonatkozóan.

16.10. Kreatív délutánok

Célunk, hogy a családokkal közösen élményekben gazdag délutánt töltsünk el. Az alkotások készítése közben a szülők és kisgyermeknevelők is és megosztják tapasztalataikat egymással, a közös alkotás örömeivel, ötletekkel hangoljuk a gyermekeket és szüleiket a közelgő hagyományos ünnepekre.

16.11. Hagyományőrzés

Bölcsődénk nagy hangsúlyt fektet a hagyományőrzésre, az értékek közvetítésére, a családi értékrendszerek, az interperszonális kapcsolatok építésére, hogy megelőzzük a szegregálódást és erősítsük a családot. A hagyományőrzés célja, hogy őrizze, ápolja és továbbfejlessze azokat a közös értékeket, amelyek bölcsődei életünket szebbé varázsolják, kapcsolatainkat tudatosabbá, tartalmasabbá teszik, valamint a bölcsőde-család kapcsolatának erősítésére is lehetőséget biztosítanak.

Minden évben visszatérő közös ünnepek: a mikulás, a karácsony, a farsang, a húsvét, az anyák napja és a gyermeknap, melyek fokozzák a gyermekek és a szülők közösséghez

tartozását a közösen átélt élmény erejével. Az ünnepi előkészületek sok-sok lehetőséget kínálnak az együttműködésre, beszélgetésekre, az ünnep napján pedig ünnepi díszbe öltözik a bölcsőde. Fontos örömforrást jelent az ünnepre készülődés: mesékkal, versekkel, dalokkal és kreatív barkácsolással készülünk. Az ünnepekre való felkészülést a bölcsődei napirend természetes menetébe illesztjük be.

Ezen kívül minden évben családi délutánt is rendezünk, melyen több generáció is részt vesz (szülők, testvérek, nagyszülők) mely szintén kikapcsolódást nyújtanak a gyermekeknek, a szülőknek és dolgozóinknak egyaránt. Programjaink megszervezésében és lebonyolításában nagy örömmel vállalnak rész a szülők, továbbá nagy segítségünkre van a több mint 25 éve hatékonyan működő alapítványunk, melynek segítségével folyamatosan gazdagítjuk a gyermekprogramok eseményeit.

17. Gyermekvédelmi munka

A bölcsőde, mint a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások egyik intézménye, gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat lát el.

A kisgyermeknevelők minden cselekedetükben preventív gyermekvédelmi feladatot végeznek, nagymértékben járulnak hozzá a rájuk bízott kisgyermekek egészséges szocializációjához. A problémamegelőző gyermekvédelem egyik első legfontosabb „jelző intézménye”. Elengedhetetlen feladatunk, hogy minden gyermeknél felismerjük, és törekedjünk azon szükségletek kielégítésére, melyek az adott gyermeki személyiség egészséges fejlődéséhez nélkülözhetetlen.

Alapvető feladatunknak tekintjük a hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség megelőzését, észlelését, feltárását és kezelését, az esélyegyenlőség biztosítását. A gyermekvédelmi munka során a bölcsőde figyelemmel kíséri és a lehetőségekhez mérten pozitív irányba befolyásolja a gyermekekre ható környezetet.

A kisgyermeknevelők feladatai:

1. Saját csoportjuk gyermekeinek figyelemmel kísérése az alábbi szempontok alapján:

- a gyermek viselkedése, magatartása gondozás és játéktevékenység során,
- a gyermek környezetéhez való viszonya,
- öltözké, ápoltsága,
- egészségi állapota,
- étkezési szokásai,
- tápláltsága.

2. Bármely fenti szempontban bekövetkező negatív változás jelzés értékű lehet a gyermek családjában illetve a környezetében lévő esetleges problémára.
3. Felderítése érdekében családlátogatást végez.
4. Elsődlegesen a családdal próbálja megbeszélni, feltárni a problémát,- szociális érzékenységet előtérbe helyezve, tapintatosan.
5. Feljegyzi a családdal történő együttműködés történéseit, hogy az alkalmazott eljárások (megbeszélés) milyen eredménnyel jártak, szükséges-e, és milyen változás, korrekció aktuális.
6. Tartsa szem előtt, hogy bölcsődés korban a hátrányok mindenekelőtt a gyermek érzelmeit érintik, a gyermek magatartásában és tevékenységében megnyilvánuló negatív jelenség alapja rendszerint ilyen tényező.
7. Törekedjen a szülők bizalmának megnyerésére, mivel a segítség elfogadó és együttműködő kapcsolatban eredményesebb.
8. A hátrányokat a bölcsődei nevelés lehetőségeivel igyekszik enyhíteni.
9. Kiemelt figyelmet fordítson arra a gyermekekre, akinek fejlődését negatív környezeti hatások, társadalmi-kulturális hátrányok gátolják.
10. A gyermek tevékenységének, fejlődésének folyamatos regisztrálása, konkrét események bejegyzése.

A bölcsődevezető feladatai:

1. Felel a nevelési-gondozási munkáért, az egységes és biztonságos feltételeinek megteremtéséért.
2. Figyelem kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendelkezéseit.
3. Amennyiben a normál fejlődéstől eltérést észlel, arra a szülő figyelmét felhívja, és segíti a megfelelő szakember felkutatásában.
4. Jelzéssel él a gyermek veszélyeztetettsége esetén a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat felé.
5. Szükség esetén együttműködik a gyermekvédelmi rendszerben tevékenykedő szakemberekkel.

Bölcsődénk tehát arra törekszik, hogy a megfelelő prevenció munkájával hozzájáruljon ahhoz, hogy kevesebb gyerek kerüljön a szakellátásba, a gyerekek családban nevelkedhessenek az őket megillető gyermeki jogok tiszteletben tartásával.

18. Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme

A személyes gondoskodás során a gyermeki és szülői jogok tiszteletben tartásával, azok érvényesülését biztosítva járunk el.

- A bölcsődei ellátás kérelmezésekor annak tartalmáról, feltételeiről a gyermek törvényes képviselőjét minden esetben tájékoztatjuk.
- Az ellátás során biztosítjuk az egyenlő bánásmódhoz, az élethez, az emberi méltósághoz, a vallási hovatartozáshoz való jogot a gyermeknek és családjának.
- Az ellátást igénybevevő családját megilleti a személyes adatainak védelme, valamint a magánéletével kapcsolatos titokvédelem. Különösen a gyermekeket, akik életkoruknál fogva kiszolgáltatottak.
- A szülőknek joguk van az intézmény működésével, gazdálkodásával kapcsolatos legfontosabb adatok megismeréséhez.
- A bölcsődei ellátást igénybe vevő családok számára ismertté tesszük a gyermekjogi képviselő nevét, elérhetőségét és hivatali helyét, aki segítséget biztosít jogaik gyakorlásában.
- Az intézményben nem állhat alkalmazásban olyan személy, akivel szemben a gyermekvédelmi törvényben felsorolt kizáró tényező áll fenn.
- Az Alaptörvény nemzeti eszméi valamennyi dolgozó számára ismertetve vannak.
- A dolgozók magánéletének védelme a személyes adatainak kezelésében mérvadó.
- A személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos jogszabályokat tartjuk irányadónak: 1992. évi XXXIII. Törvény a közalkalmazottak jogállásáról, valamint az 1992. évi XXII. Törvény a Munka Törvénykönyvéről.
- Bölcsődénk érdekképviselői fórumot működtet, mely az ellátásban részesülők érdekvédelmét szolgálja.

18.1. Érdekvédelem

Az Érdekképviselői Fórum megalakulásának időpontja: 2005

- Évente egy alkalommal illetve szükség szerint 2 napon belül ülésezik.
- Üléseinek helye: Hóvirág Bölcsőde Nyíregyháza, 4400 Malom u. 5.
- Az Érdekképviselői Fórum megvizsgálja a hozzá benyújtott panaszokat és a hatáskörébe tartozó ügyekben dönt – az 1997. évi XXXI. törvény előírásainak megfelelően.

- Intézkedéseket kezdeményezhet a fenntartó önkormányzatnál, a gyermekjogi képviselőnél, illetőleg más hatáskörrel rendelkező szervnél.
- A Fórum a bölcsőde vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermekeket érintő ügyekben:
- Javaslatot tehet az a bölcsőde alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről, valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról.
- Egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.

A fórum választott tagjai:

- a bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek szülei/törvényes képviselői: 3 fő,
- a bölcsőde közalkalmazottainak képviselője: 1 fő,
- az intézményt fenntartó önkormányzat képviselője 1 fő.

18.2. Panaszkezelés

A gyermek szülője vagy törvényes képviselője, panasszal élhetnek a bölcsőde vezetőjénél az alábbi esetekben:

- az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
- a gyermeki jogok sérelme esetén,
- az intézmény dolgozói kötelességszegése esetén,
- az iratbetekintés megtagadása esetén.

Az intézményvezető 15 napon belül értesíti a panasz kivizsgálásának eredményéről. Amennyiben a panasztevő nem ért egyet az intézkedéssel, az intézkedésről szóló értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül a fenntartóhoz vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat jogorvoslattal.

Az intézményvezető biztosítja, hogy a hozzátartozók a gyermekjogi képviselő személyét és a vele való kapcsolat felvételének módját megismerhessék. A gyermekjogi képviselő észrevételeit az intézmény vezetője 15 napon belül megvizsgálja, és az azzal kapcsolatos állásfoglalásról, intézkedésről tájékoztatja őt.

18.3. A bölcsődei ellátást végzők jogainak védelmével kapcsolatos szabályok

A munkaviszonyban álló személyek esetében biztosítani kell, hogy a munkavégzéshez kapcsolódó megbecsülést megkapják, tiszteletben tartsák emberi méltóságukat és személyiségi jogaikat, munkájukat elismerjék, valamint a munkáltató megfelelő munkavégzési körülményeket biztosítson számukra.

A munkavállalót megilleti a biztonságos munkavégzéshez való jog.

A bölcsőde munkatársának joga, hogy a szakmailag elfogadott módszerek közül - a hatályos jogszabályi keretek között - szabadon válassza meg az adott esetben alkalmazandó beavatkozási formát. A bölcsődei dolgozók közfeladatot ellátó személynek minősülnek.

19. Együttműködés más intézményekkel

- Bölcsődék: rendszeres kapcsolatot tartunk Nyíregyháza városában működő valamennyi bölcsődével.

- Nyugati Búzaszem Óvoda

Bölcsődénk az óvodába menő gyermekeket igyekszik felkészíteni az óvodai életre, annak érdekében, hogy a beilleszkedés zökkenőmentes legyen. Az óvodába való beiratkozást követően az óvónők meglátogatják a leendő óvodás gyermekeket. Egy másik alkalommal a kisgyermeknevelők is átsétálnak a gyermekekkel az óvodába, megismerkednek a helyi sajátosságokkal, 1-2 órát töltenek az óvodai csoportban, ami többnyire játéssal telik.

A bölcsőde és az óvoda együttműködése elméleti területen is megjelenik: szakmai programjaink összhangban állnak, egymásra épülnek, ezáltal megkönnyítik az átmenetet.

- NYMJV Polgármesteri Hivatalának Szociális - és Köznevelési Osztálya
- Magyar Bölcsődék Egyesülete
- Nyíregyházi Egyetem
- Zay Anna Egészségügyi, Informatikai Szakközép Iskola és Kollégium (Nyíregyháza)
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala
- Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság – védőnők, házi gyermekorvosok
- Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

Szána Zsuzsanna
bölcsődevezető

Irodalomjegyzék

1. A Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja⁵
2. A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai-módszertani levél. Szociális Füzetek NCSSZI, NRSZH, Budapest 2012.
3. Útmutató a bölcsődei gondozónők családlátogatásához. BOMI, Bp. 1989.
4. Bölcsődei adaptáció – módszertani levél. 1984.
5. Szülővel történő fokozatos bölcsődei beszoktatás. Kiegészítő módszertani útmutató. BOMI, Bp, 1982.
6. Folyamatos napirend a bölcsődében. 3. sz. módszertani levél. BOMI, Bp. 1982.
7. Játék a bölcsődében – Módszertani levél. Korintus Mihályné Dr.- Dr. Nyitrai Ágnes - Rózsa Judit NCSSZI, BP., 2003.
8. Az egészséges csecsemő és gyermek fejlődése és gondozása, Szerk.: Dr. Pikler Emi. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1972.
9. Szöveggyűjtemény a csecsemő és kisgyermek szakgondozónők részére. Szerk.: Tardos Anna. Kézirat. ETI, 1982.
10. Napközbeni ellátás – bölcsőde. Készült a TÁMOP 5.4.1.-08/1-2009-0002 projekt azonosító számú, A szociális szolgáltatások modernizációja, központi és stratégiai tervezési kapacitások megerősítése, szociálpolitikai döntések megalapozása – Szabályozási pillér (I.) projekt keretében. NCSSZI, Bp., 2011.
11. Első lépések a művészetek felé I-II., Szerk.: Gyöngy Kinga, Dialóg Campus kiadó, Budapest-Pécs 2015.
12. Forrai Katalin: Ének a bölcsődében. Móra könyvkiadó, 2016.
13. 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról.
14. 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.
15. 328/2011. (XII.18.) Kormányrendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról.

---

⁵ 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 10. melléklete

16. 54/2011. (XII.16.) NYMJV Közgyűlésének Önkormányzati rendelete a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról.

Mellékletek

- 1. számú melléklet:* a Gytv. 32.§ (5) és (7) bekezdése szerinti Megállapodás tervezet.
- 2. számú melléklet:* Szervezeti és Működési Szabályzat

1. számú melléklet

Megállapodás

A megállapodás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 32.§ (5), ill. (7) bekezdés alapján a **7. sz. Hóvirág Bölcsőde** (4400 Nyíregyháza, Malom u. 5.) valamint .....szülő(k), törvényes képviselő(k) között jött létre

- **bölcsődei alapellátás**
- időszakos/gyermekfelügyelet szolgáltatás igénybevételére.⁶

A gyermek személyi adatai:

TAJ: .....
Név: .....
Születési hely, idő: .....
Állampolgárság: .....
Anyja neve: .....
Lakóhely: .....
Tartózkodási hely: .....

A szülők személyi adatai:

Anyja neve: .....
Születési hely, idő: .....
Állampolgárság: .....
Anyja neve: .....
Lakóhely: .....
Tartózkodási hely: .....

Apa neve: .....
Születési hely, idő: .....
Állampolgárság: .....
Anyja neve: .....
Lakóhely: .....
Tartózkodási hely: .....

A gyermek ellátásának kezdő időpontja: .....

Az ellátás időtartalma: .....

Az ellátás megszűnésének várható időpontja: .....

A bölcsőde vállalja, hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 41. § (4) bekezdés alapján biztosítja a gyermek számára a

- a fokozatos beilleszkedés lehetőségét,
- megfelelő textíliát és bútort, egyéb eszközöket és felszerelést,

⁶ Az ellátás fajtájától függően aláhúzendó

- a játéktevékenység feltételeit,
- a szabadban tartózkodás feltételeit,
- a gyermek élettani szükségleteinek és az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkeztetést.

A szülő(k), törvényes képviselő(k) vállalja(ák), hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdésnek megfelelően a személyi térítési díjat az igénybevétel napjától havonként - ha a települési önkormányzat, a fenntartó vagy a megállapodás másként nem rendelkezik - **bölcsődei gyermekétkeztetés esetén a tárgyhónap 10. napjáig megfizetik.**

A **térítési díj** Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról szóló 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelete, valamint az élelmezési nyersanyagnorma megállapításáról szóló 235/2018. (XII.20.) számú határozata alapján került megállapításra.

A térítési díj fizetésére kötelezett

neve:

lakcíme:

tartózkodási helye:

Az intézmény térítési díja a gyermek étkeztetésére

alapnorma: 470.-Ft/nap/fő

diétás norma: 564.-Ft/nap/fő

Az intézmény térítési díja a gyermek gondozására: 0.-Ft.-/nap/fő

Az intézmény térítési díja időszakos gyermekfelügyelet esetén: 500.-Ft/nap/fő

A gyermekétkeztetés személyi térítési díjával kapcsolatosan érvényesítendő **normatív kedvezmény**⁷:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetén - 100%,
- az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át – 100%,
- nevelésbe vett gyermek esetén – 100%,
- három, vagy többgyermekes család esetén - 100%,
- tartósan beteg, fogyatékos gyermek esetén, illetve ha a családban ilyen gyermeket nevelnek - 100%.

Normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. A jogcím fennállását igazoló dokumentumok másolata a kedvezmény biztosításának feltétele. A kedvezményt érintő adatokban való változást 15 napon belül be kell jelenteni.

A fizetendő személyi térítési díj összege összesen: .....

⁷ Az érvényesítendő kedvezmény aláhúzendó

A bölcsődei ellátás a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvény 42/A.§ (1)-(4) bekezdés alapján megszűnik:

- Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondo­zható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.
- A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.
- Ha a harmadik életévét január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,
- Ha a harmadik életévét szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.
- Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondo­zható.

Alulírott nyilatkozom, hogy a bölcsődei ellátás igénybevétele előtt, a 7. sz. Hóvirág Bölcsőde vezetője a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 33. § - ának megfelelően tájékoztatást nyújtott:

- az ellátás tartalmáról és feltételeiről,
- az intézmény által vezetett nyilvántartásokról, az értékmegőrzés módjáról,
- a bölcsőde házirendjéről, a panaszjog gyakorlásának módjáról,
- a fizetendő térítési díj, illetve gondo­zási díjról,
- a bölcsődében ellátott gyermekek és törvényes képviselőik (szüleik) jogait és érdekeit képviselő érde­képviseleti fórumról.

Tudomásul veszem, hogy a fentiekben nevezett törvény értelmében köteles vagyok:

- az intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,
- a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott válto­zásokról nyilatkozni.

Nyíregyháza, 20.....

.....
szülő(k), törvényes képviselő(k)

.....
a bölcsőde vezetője

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

8. sz. Nefelejcs Bölcsőde

SZAKMAI PROGRAM

2019

Tartalomjegyzék

1	Általános információk	4
2	A bölcsőde meghatározása	5
3	Bölcsődénk bemutatása	6
3.1	Bölcsődénk tárgyi feltételei	8
3.2	Bölcsődénk személyi feltétele.....	9
3.3	A gyermekek bölcsődébe történő felvétele.....	10
3.4	A bölcsőde működése	10
3.5	A bölcsődében fizetendő személyi térítési díj	11
3.6	A bölcsődei ellátás megszűnése.....	11
4	Bölcsődénk minőségpolitikája.....	11
5	Bölcsődénk missziója	12
6	A bölcsődei nevelés alapelvei.....	13
6.1	A család rendszerelméletű megközelítése.....	13
6.2	A koragyermekkori intervenciók szemlélet befogadása	13
6.3	A családi nevelés elsődleges tisztelete	13
6.4	A kisgyermeki személyiség tisztelete	14
6.5	A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe.....	14
6.6	A biztonság és a stabilitás megteremtése	14
6.7	A fokozatosság megvalósítása	15
6.8	Az egyéni bánásmód érvényesítése.....	15
6.9	Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége	15
6.10	A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása.....	15

7	A bölcsődei nevelés feladata	16
7.1	A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése	16
7.2	Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása	16
7.3	Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése.....	17
7.4	A megismerési folyamatok fejlődésének segítése	18
8	A bölcsődei nevelés főbb helyzetei	18
8.1	Tanulás	18
8.2	Gondozás.....	19
8.3	Öltöztetés	20
8.4	Étkezés	21
8.5	Szobatisztaságra nevelés	22
8.6	Játéktevékenység.....	23
8.7	A mozgás.....	25
8.8	Komplex tevékenységek	26
8.8.1	Anyanyelvi - és irodalmi nevelés	26
8.8.2	Vers – mondóka – mese	27
8.8.3	Bábozás	27
8.8.4	Zenei nevelés.....	28
8.8.5	Vizuális tevékenység.....	30
8.8.6	Környezeti nevelés.....	31
8.9	Egyéb tevékenységek.....	32
9	A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei	32
9.1	„Saját kisgyermeknevelő” – rendszer	32
9.2	Gyermeccsoportok szervezése	33

9.3	Tárgyi feltételek	33
9.4	Napirend.....	33
10	Családok látogatásának módszerei és lehetőségei.....	34
10.1	A családlátogatás.....	34
10.2	Beszoktatás (adaptáció) – szülővel történő fokozatos beszoktatás	35
10.3	Napi kapcsolattartás	35
10.4	Egyéni beszélgetések	36
10.5	A szülőcsoportos beszélgetések	36
10.6	Szülői értekezlet.....	37
10.7	Indirekt kapcsolattartási formák.....	37
11	A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató kapcsolatrendszere	37
12	Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok	38
13	A bölcsődei szolgáltatásról szóló tájékoztatás helyi módja	39
14	A szolgáltatást nyújtók szakmai felkészültségének biztosítása	39

1. Általános információk

Bölcsőde neve: 8. sz. Nefelejcs Bölcsőde
Székhelye: 4400 Nyíregyháza, Sarkantyú u. 30-36.
Telefonszám: 06 (42) 405 - 711
E-mail cím: bolcsinefelejcs@gmail.com

Engedélyezett férőhely szám: 130 fő
Nyitvatartási rendje: Munkanapokon 06:30 – 17:00

A bölcsődék működési területe: Nyíregyháza Megyei Jogú Város és Nagycserkesz
Község közigazgatási területe

A működtető intézmény neve: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény
Székhelye: 4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3.
Telefonszám: 06 (42) 506-750

A fenntartó neve: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata
Székhelye: 4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.
Telefonszáma: 06 (42) 524-524

2. A bölcsőde meghatározása

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás részeként a gyermekek napközbeni ellátásának egyik formája. A bölcsőde a családban nevelkedő – 20 hetestől - 3 éves korú – gyermekek szakszerű gondozását és nevelését végző intézmény. Ha a gyermek a 3. évet betöltötte, a bölcsődei gondozási-nevelési év végéig maradhat a bölcsődében.

Ha a gyermek a 3. évet betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

Bölcsődei szabad férőhelyek esetén az alapfeladaton túl időszakos gyermekfelügyelet biztosítására is sor kerülhet térítési díj ellenében, külön szolgáltatásként.

A bölcsődei gondozás-nevelés célja a gyermek harmonikus fejlődésének elősegítése egyéni sajátosságainak figyelembevételével és öntevékenységeinek támogatásával, színvonalas, szakszerű ellátás, gondozás-nevelés keretein belül. A bölcsődei nevelés főbb feladatai közé tartozik a kisgyermekkel való szoros, biztonságot nyújtó érzelmi kapcsolat kialakítása, a személyiségfejlődés optimális feltételeinek megteremtése és segítése, az öntevékenység és az önállósulás támogatása, a környezethez való alkalmazkodás, az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakulásának és a viselkedési szabályok megtanulásának segítése.

A bölcsődei nevelés-gondozás a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet által kidolgozott Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja és a Bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai alapján folyik.

3. Bölcsődénk bemutatása

A 8. sz. Nefelejcs Bölcsőde 1966. Május 15-én 60 férőhellyel nyitotta meg kapuját. A születések számának növekedésével indokoltta vált a bölcsődei férőhelyek számának bővítése. 1975-ben megkezdődött két gondozási egység hozzáépítése bölcsődénkhöz, így 1977. szeptember 1-től már 100 férőhely állt a gyermekek rendelkezésére. Az intézmény férőhelyszáma folyamatosan változott az igényeknek megfelelően, de az épület sosem volt kihasználatlan. Férőhelyszám csökkentéskor a kihasználatlan gondozási egységben a Mentálhigiénés Központ kapott helyet. 2008. június 20-án újból minden gondozási egységben bölcsődei ellátás kapott helyet. Ekkor megkezdődött az intézmény felújítása - korszerűsítése. Folyamatosan történt a nyílászárók cseréje, falfestés, fali csempézés – járólapok lerakása, vizes blokkok teljes felújítása, világító testek korszerűsítése. Két új játszóudvar teljes körű kialakítása, járdák újjá építése. 2014-ben (KEOP 5.5.0jA j12-2013-0416 azonosító számú projekt keretében) épület energetikai korszerűsítés történt. Külső homlokzati szigetelés és színezés, tető csere, valamint radiátor és csőcsere valósult meg.

Jelenleg 6120 m² területen 5 gondozási egységben, 10 csoportszobában (5X12 fő és 5X14 fő megoszlásban) biztosított a gyermekek ellátása. Az engedélyezett férőhelyszám 130 fő, ezzel a Nefelejcs Bölcsőde a legnagyobb férőhelyszámú bölcsőde a Nyíregyházi Gyermekegészségügyi Alapellátási Intézmény szervezeti keretében. Bár a város szívében, még is csendes környezetben, kertes házak és négyemeletes társas lakások által körülvéve helyezkedik el. Tömegközlekedési eszközzel (autóbusz) minden irányból jól megközelíthető. Az intézmény közelében található nagyszámú munkahelynek (óvodák, iskolák, üzletek, rendőrség, önkormányzat, stb.) köszönhetően a bölcsőde kihasználtsága egész évben megfelelő. Minden gondozási egységhez külön játszóudvar tartozik. Az udvarok füvesek, fáktól árnyasak. Uniós szabványnak megfelelő fajtáékokkal, árnyékolt homokozóval vannak felszerelve. Kora tavasztól késő őszig (megfelelő időjárás esetén, télen is), itt biztosított a gyermekek napi levegőztetése. Nagy hangsúly fektetünk a gyermekek egészségmegőrzésére. A bölcsőde alapítványa 2013-ban egy sószobát alakított ki, amit ősztől tavaszig hetente egyszer minden gyermeknek lehetősége van használni. Itt benti játékok használata mellett a kisgyermeknevelők bábelőadása közben is élvezhetik a gyermekek a „parajdi” só jótekonv hatását. Hogy a rossz idő beálltával is ki tudjuk elégíteni a gyermekek mozgásigényét, 2015-ben tornaszobát alakítottunk ki a gyermekek számára.

A helyiség aljzata ütéscsillapító gumitégla, falát színes falfestés díszíti, felszerelése a nagymozgás kielégítésére és fejlesztésére szolgáló mobil játékok.

1998-ban a 8. sz. Nefelejcs Bölcsőde akkori vezetője és dolgozói egy alapítványt hoztak létre, ami a mai napig is jól működik. Az évek során mindig azon fáradoztunk, hogy az alapító okiratban vállalt céljainkat, feladatainkat teljesítsük. Az alapítvány legfőbb pénzforrását, a pályázati bevételek és az 1%-os SZJA-ból befolyt adományok teszik ki.

Az alapítvány célja:

1. A nyíregyházi 8. sz. Nefelejcs Bölcsőde gondozási – nevelési feladataihoz szükséges eszközök bővítése.
2. A magas szintű bölcsődei ellátás feltételeinek javítása.
3. A bölcsőde felszerelésének, berendezésének pótlása, javítása a játék és textilkészlet bővítése.

Az alapítvány adatai:

<u>Alapítvány neve:</u>	A Nyíregyházi 8. sz. Nefelejcs Bölcsőde Gyermekeiért Alapítvány
<u>Székhelye:</u>	4400. Nyíregyháza, Sarkantyú u. 30 – 36. sz.
<u>Telefonszáma:</u>	06 (42) 405 - 711
<u>Számlaszáma:</u>	68800109 – 1103701

3.1. Bölcsődénk tárgyi feltételei:

- **Gyermeköltöző:** Alapterülete és felszereltsége megfelelő. Kielégíti a különböző életkorú gyermekek öltöztetési igényeit.
- **Fürdőszoba:** 2008-ban teljes körű felújítást végeztek bennük, így kielégíti a napjainkban kívánatos nevelési – és gondozási igényeket. Felszereltsége az előírásoknak megfelelő.
- **Csoportszobák:** Alapterülete $40\text{ m}^2 - 42\text{ m}^2$. A szobákat úgy rendezzük be, hogy a gyermekek egészséges fejlődése biztosítva legyen, mozgás és játékgényük kielégítést nyerhessen, kedvükre játszhassanak társaikkal és gondozónőjükkel. A bútorokat, a mozgásfejlesztő eszközöket a gyermekek növekedése során folyamatosan megfelelő méretűre cseréljük. A csoportszoba berendezésénél, a játékok kiválasztásánál a gyermekek életkori sajátosságait, eltérő igényeit is figyelembe vesszük.
- **Tornaszoba:** Járófelülete esésvédő gumitégla a balesetveszély elkerülése érdekében, falán színes falfestés teszi vidámabbá a játékot, játékkészlete nagymozgásos játékok (csúszda, trambulin, egyensúlyozó teknő)
- **Sószoba:** Egyre több gyermek küzd ősztől tavaszig felső légúti problémákkal. Ennek megelőzése érdekében, amíg az időjárás megengedi a nap nagy részét a gyermekek friss levegőn - a játszó udvaron töltik. Ha az időjárás ezt nem engedi, a sószoba használatával a parajdi só jótékony hatásával óvjuk a kicsik egészségét. A járófelület esésvédő gumitégla, a falakat a „kőkorszaki mesehősök” falfestménye díszíti. Itt a játékkészlet Legó építőkockák, aminek a fertőtlenítése könnyen kivitelezhető.
- **Játszókert:** A bölcsődénk játszókertjei gyermekközpontú szemléletet tükröznek. A bölcsődés korú gyermek apró természetéhez illő felszerelést (rögzített és mobil kerti, ill. nagy mozgás fejlesztő játékok), és a futkározáshoz sok szabad teret talál. A beépített játékeszközök biztonsággal használhatók egyedül. Kertünk nagy füves területei ideális a futkosáshoz, az ugráláshoz, az ülő játékhöz. A homokozók árnyékolóval vannak ellátva és a használaton kívüli időszakban (a homok szennyezésének elkerülése érdekében) teljesen

zárhatóak, méretében megfelelőek a gyermekek számára. Az árnyat adó fáink védelmet nyújtanak a tűző nap melege ellen.

- **Játékraktár:** Külön erre a célra helyiséggel nem rendelkezünk, így a babakocsi-tárolóban elhelyezett csukható szekrényekkel az udvari, az elkülönítőben a benti játékok raktározását oldjuk meg.
- **Irodák (vezetői, gazdasági, élelmezésvezetői):** alapterületük 12 – 14 m². A gazdasági irodában történik a gyermekek térítési díjának befizetése.
- **Öltözők, zuhanyzók:** a dolgozók részére biztosított szociális helyiségek az előírásnak megfelelnek, de felújításra szorulnak.
- **Mosó-vasaló helyiség:** Az előírásoknak megfelelő. Itt található a **tisztítószer raktár** is.
- **Főzőkonyha:** A 2008-ban végrehajtott férőhely bővítéskor, a konyha adagszámát nem növelték, így jelenleg is 150 adagos. Nyílászárók (ablak) cseréje megtörtént. Felszereltsége korszerűsítésre vár, de rendelkezik a működéshez elengedhetetlenül fontos berendezésekkel és felszerelésekkel. 2003. január 1-től bevezettük és alkalmazzuk a HACCP rendszert.
- **Éléskamra, szárazáru raktár, zöldségraktár és előkészítő:** az előírásoknak megfelelőek.

3.2. Bölcsődénk személyi feltételei

Az intézmény minden dolgozója rendelkezik a munkaköréhez előírt képesítéssel, ami a mindenkori jogszabálynak, előírásnak megfelelő.

3.3. A gyermek bölcsődébe történő felvétele:

A felvételt kérheti:

- a szülő
- a szülő hozzájárulásával:
  - a körzeti védőnő,
  - a házi gyermekorvos vagy a háziorvos,
  - a szociális, ill. családgondozó,
  - a gyermekjóléti szolgálat,
  - a gyámhatóság

A jelentkezés a bölcsődébe egész évben folyamatos. Az igénylő a bölcsődei ellátást a szolgáltatás igénybevételét megelőző legfeljebb két hónapon belül a bölcsőde vezetőjénél kérlemeheti. Időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatást csak üres férőhely esetén és térítési díj ellenében lehet biztosítani.

A gyermek felvételéről vagy elutasításáról a bölcsődevezető dönt és erről a szülőt/törvényes képviselőt írásban értesíti.

A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

3.4. A bölcsőde működése:

A bölcsőde hétfőtől péntekig tartó ötnapos munkarenddel, 06:30 – 17:00 óráig tart nyitva.

Egész éven át folyamatosan üzemel, kivéve a fenntartó által jóváhagyott nyári zárva tartás ideje alatt. Ekkor történik a bölcsőde karbantartása, nagytakarítása.

A nyári zárva tartás ideje alatt mindig van kijelölt bölcsőde, ahol fogadják a dolgozó szülők gyermekét.

3.5. A bölcsődében fizetendő személyi térítési díj:

A bölcsődei ellátás keretében biztosított gyermekétkeztetés vonatkozásában a térítési díjra a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések az irányadóak, melyről az igénybevevőt folyamatosan tájékoztatjuk.

3.6. A bölcsődei ellátás megszűnése:

- a szülő kérelmére,
- ha a gyermek óvodai felvételt nyert,
- a bölcsődei nevelési év végén (augusztus 31.), ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte,
- ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig,
- az intézményvezető az ellátást megszünteti, ha a jogosult a házirendet ismételten súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei, okai már nem állnak fenn.

4. Bölcsődénk minőségpolitikája

A bölcsőde indulásától törekszünk a magas színvonalú szolgáltatásra. Mindig igyekszünk megfelelni a kihívásoknak, ezzel növeljük a szülők bizalmát elégedettségét a bölcsődével szemben. Minőségi ellátást akkor nyújthatunk, ha az ellátás összhangban van a gyermekek szükségleteivel. A szülő minőségnek tekinti, ha gyermeke szívesen jár bölcsődébe, jól fejlődik, a gyermekek ellátása zökkenőmentes, és folyamatos információt kap a gyermekéről. A kisgyermeknevelői munka akkor lesz minőségi, ha eléri szakmailag a legmagasabb szintet. Mindezeket a szempontokat szem előtt tartva végezzük munkánkat, hogy mind a gyermek igényeit, mind a szülő elvárásait magas színvonalú ellátással elégítsük ki.

5. Bölcsődénk missziója

Célunk:

A három év alatti gyermekek napközbeni ellátása, biztonságot nyújtó, gyermekbarát környezetben, pozitív érzelmi állapotot kiváltva a legújabb szakmai módszereket figyelembe véve. Szeretetteljes, biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott, derűs bölcsődei élet megteremtése.

A gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodó nevelés - gondozás.

Olyan légkör megteremtése ahol a gyermek megízlelheti az önfeledt, aktív játék örömét, mely későbbi kreatív továbbfejlődésének alapja.

A világra nyitott, érdeklődő, önállóan gondolkodni képes embereket nevelni, figyelembe véve az egyéni fejlődési ütemüket.

Célunk megvalósítása érdekében:

- Nagy hangsúlyt fektetünk a bölcsődei nevelés - gondozás alapelveire és feladataira, figyelembe véve a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek jelenlétét intézményünkben (pl.: a helyes szokásrendszer kialakítása, az önállóság, az aktivitás segítése, stb.)
- Igyekszünk optimális, inger gazdag környezet kialakítani, fenntartani.
- Jól szervezett, rugalmas napirenddel biztosítják a kisgyermeknevelők az élményszerzés lehetőségeit.
- A gyermekekről naprakész, pontos dokumentációt vezetünk.
- A kisgyermeknevelők szaktudását konferenciákkal, szimpóziumokkal, belső továbbképzésekkel bővítjük, amellyel felkészültségük, tudásuk, szemléletük, személyiségük folyamatosan fejlődik.
- Igyekszünk a családok bizalmát folyamatosan megnyerni a gyermekek érdekében.
- Biztosítjuk az intézmény nyitottságát a szülők számára. Igyekszünk minél több betekintési lehetőség nyújtani az intézmény életébe szervezett programok segítségével (családi nap, nyílt napok, közös ünnepek stb.)
- Együttműködünk, mélyítjük a kapcsolatot más intézményekkel (bölcsődék, óvodák, Család- és Gyermejkölési központ, fejlesztő szakemberek, védőnők).

- A gyermekek korát, egyéni szükségleteit figyelembe véve megfelelő, egészséges étkezést biztosítunk az ellátottak számára.
- A gyermekek egészséges fejlődését a bölcsőde orvosa folyamatosan figyelemmel kíséri.

6. A bölcsődei nevelés alapelvei

6.1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

6.2. A koragyermekkorai intervenciós szemlélet befogadása

A koragyermekkorai intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a koragyermekkorai intervenció szemléletének alkalmazására. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

6.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

6.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg.

A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek iránti tolerancia kialakítására.

6.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

6.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újrateremtésére.

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

6.7. Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

6.8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empátikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érzésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

6.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei.

A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológias szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

6.10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a

lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömét, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ez által az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

7. A bölcsődei nevelés feladatai

7.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkorai fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

7.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A szakemberek feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg. A rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz

igazodó napirend biztosítja az életkornak megfelelő változatos és egészséges táplálkozást, a játék, a mozgás, a szabad levegőn való aktív tevékenység és pihenés feltételeit.

Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében törekedni kell az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakítására.

A prevenciós feladatok megvalósításába szükség esetén speciális szakemberek is bevonhatók: gyermekorvos, dietetikus, gyógypedagógus, pszichológus, mentálhigiénés szakember, gyermekfogyaszorvos stb.

Elsősorban preventív szerepet tölthet be, de a sajátos nevelési igényű, a magatartás- vagy fejlődési problémákkal küszködő kisgyermekek esetében korrekatív lehetőségeket hordoz, az intézmény lehetőségeihez mérten kialakított, a nagymozgások gyakorlásához, különféle mozgásfejlesztéshez szükséges eszközökkel felszerelt szoba vagy erre a célra alkalmas helyiség, hidroterápiás medence vagy fejlesztő-, só-, fény-, hang-, zene-, mese- vagy alkotóterápiás szoba.

7.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A biztonságot nyújtó nevelői magatartás magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a pozitív és biztató üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását. A kisgyermek bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására. Az együttlét helyzetei az én érvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának színterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez.

Törekedni kell az együttélés szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére. A kisgyermeknevelő feladata a kisgyermekek beszédkészségének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével.

Különös figyelmet kell fordítani a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.

7.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik. A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a szakember ismereteket nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.

A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása.

Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

8. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei

Alapvető szempont, hogy a bölcsődei élet a kisgyermek számára élményt nyújtó, részvételre motiváló, tanulási tapasztalatokat biztosító legyen. Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja az egyéni bánásmód érvényesítése, a gyermek pozitív önállósági törekvéseinek, önértékelésének erősítése.

8.1. Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál nincs helye. A bölcsődei nevelés területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük. Tanulás, minden olyan tapasztalat-, illetve információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben, illetve a gondolkodásban, valamint elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét. A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció. A tanulás formái az utánzás, a spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás. A kisgyermeknevelőnek a sajátos nevelési

igényű gyermekek esetében szem előtt kell tartania, hogy náluk más jellegű és hosszabb időt vesz igénybe a tanulási folyamat.

A beszéd a kisgyermekkori tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók. Figyelembe kell venni azoknak a gyermekeknek a nyelvi szükségleteit, akiknek nem a magyar az anyanyelvük.

8.2. Gondozás

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és a gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

A nevelésnek, az ismeretek átadásának legfontosabb területe a gondozás. A kisgyermek egészséges fejlődésének, boldog, aktív, tevékeny életének elengedhetetlen feltétele a gondozás adta nevelési lehetőségek kiaknázása. Csak az egyéni gondozás során nap, mint nap újra erősödő személyi kontaktus nyújthatja a felnőtt és a gyermek összetartozásának, együttműködésének élményét. Ennek alapján jöhet létre a gyermekeknek olyan érzelmi biztonsága, amelyben valóban aktív és tevékeny tud lenni.

Fontosnak tartjuk, hogy a gondozási műveletekre elegendő időt biztosítsunk, hiszen a legjobban szervezett gondozási tevékenység is csak akkor lehet pozitív, ha a gyermek aktív résztvevője lehet a gondozási helyzeteknek, ami egyben a szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele is. Jó közérzettel, és örömmel próbálkozik, ha közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a kisgyermeknevelő megerősítéssel, dicséréssel jutalmazza. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önellátásra, a személyiség alakulására.

A jól szervezett, rugalmas és folyamatos napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását biztosítja, továbbá megteremti az önállóság és az aktivitás lehetőségét. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események – öltöztetés, tisztázás, étkezés, alvás - a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremti meg, s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt.

A jó gondozás meghatározói:

- megfelelő légkör,
- a gyermek próbálkozásaihoz kellő idő biztosítása,
- lágy mozdulatok,
- személyre szóló beszéd, ismeretnyújtás,
- hívás, kérés, kivárás,
- önállóság elősegítése,
- a gyermek kompetenciának figyelembe vétele,
- szeretet, empátia,
- helyes technika, egységes módszerek,
- azonos sorrend.

8.3. Öltöztetés

A testséma kialakulásának és fejlesztésének valamint az önállóságra nevelésnek fontos területe. Kisgyermeknevelőink arra törekednek, hogy a gyermek megszerezze, sőt idővel önállóan öltözködjön, vetközzön. Ezért az együttműködés kérésével - például, hogy nyújtsa a lábát, forduljon meg, - lehetővé teszik, hogy a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően minél aktívabban részt vegyenek az öltözködésben, a türelmes kivárással pedig, lehetőséget kap a gyerek az önálló próbálkozáshoz. Ugyanakkor az öltözködés, mosakodás, fésülködés és tisztálkodás során a gyermek megismeri testrészeit is, vagyis kialakul a testséma, melynek fontos szerepe van a pozitív én-kép, az önfogadás kialakulására. A gyermek szépérzéke és ízlése is fejlődik, hiszen megnézheti magát a tükörben, a felnőtt pedig elmondja, hogy milyen jól áll neki egy-egy szín vagy ruhadarab.

Mint minden gondozási művelet során, itt is fontos, hogy a kisgyermeknevelő figyelembe vegye a gyermek egyéni sajátosságait, pl. egy fázósabb gyereket másképpen kell öltöztetni, mint egy izzadásra hajlamos gyermeket. A kisgyermeknevelők mindig csak annyit segítenek, amennyire a gyermeknek szüksége van, pl.: kibontja és meglazítja a cipőfűzőt, de kivárja, amíg a gyerek leveszi.

A folyamatos kommunikáció során információkat, ismereteket szerez a gyermek, pl.: a ruha nevééről, színéről, azért adunk rá meleg ruhát, mert fázik, és azért vesszük le róla, mert melege van.

8.4. Étkezés

A bölcsődékben térítési díj ellenében biztosított a gyermekek számára a reggeli, a tízórai, az ebéd és az uzsonna.

A kisgyermekek táplálkozása is nagyon sok nevelési lehetőséget rejt magában. Az étkezések közben tanítjuk meg a gyerekeket, a helyes étkezési szokásokra, a kulturált étkezés szabályaira, megismertetjük őket az egészséges ételekkel, az ételek nevével, az ízléses tálalással a gyermek szépérzékét fejlesztjük.

Kisgyermeknevelőink mindig szem előtt tartják, hogy a gyermekek saját étvágyuk szerint fogyasszanak az ételből. Ezáltal elősegítik, hogy amit szeret abból szívesen, jó ízűen fogyasszon, de nem erőltetik, amit nem szeret, viszont a számára ismeretlen ételt és ízeket a kisgyermeknevelő biztatására megkóstolja. A jó hangulatú, derűs étkezések az önállóságot is elősegítik.

Mind a napirend, mind az étkezési sorrend abban játszik nagyon fontos szerepet, hogy a gondozási műveletek, az étkezés időpontjai is minden nap közel azonos időpontban kerülnek egy-egy gyermeknél sorra. A kialakított étkezési sorrendnek köszönhetően nagyon hamar kialakul a gyermekeknél, hogy pont arra az időre éheznek meg, amikor ők következnek az etetésnél. Ezért nyugodtan elmélyülten tevékenykedhetnek, nem kell arra figyelniük, mikor és ki fogja etetni.

A kanál önálló használatát az ún. „kétkanalas” módszerrel vezeti be a kisgyermeknevelő, vagyis az egyik kanállal a gyermek önállóan próbálkozik, a másikkal pedig a felnőtt eteti. Próbálkozásainak elegendő időt biztosít a kisgyermeknevelő.

Mindezek mellett kisgyermeknevelőink fontosnak tartják azt is, hogy a gyermekek jó étvágyáról gondoskodjanak:

- aktív játéktevékenység biztosítása,
- korhoz, egyéni igényhez igazodó étkezés,
- kiegyensúlyozott légkör,
- az önállóság biztosítása – megfelelő berendezés, étkezési eszközök,
- Kellő idő az étkezésre,
- a sok szabad levegőn tartózkodás - mozgás - jó hangulat,
- elegendő alvás,

- az étkezések közti időben nincs lehetőség „csipegetésre”, így a gyomor kiürül – édesség mellőzése,
- ízletes tálalás,
- megfelelő mennyiségű étel.

Ebben a korban a gyermekek az önállóság és a fejlettség különböző fokán állnak, így szinte „névre szólóan” étkeztetjük a gyerekeket, például: pépesítve, darálva, apró kockában, szeletben, kiskanállal, nagykanállal, egyfülű-, ill. kétfülű bögre stb. Az aprólékos előkészület érdekében a konyhai dolgozók és a kisgyermeknevelők szorosan együttműködnek.

8.5. Szobatisztaságra nevelés

A szobatisztaság komoly lépés a kisgyermek szociális fejlődésében. Az első olyan elhatározás, amely során kényelmetlenséget vállal fel annak érdekében, hogy a felnőttek rendjében beilleszkedjen. Az elhatározás alapja, hogy olyan akar lenni, mint a felnőttek. A hozzá közel álló felnőttel kívánja magát azonosítani, ezért szobatisztaság szempontjából is fontos a kisgyermeknevelő és a gyermek jó kapcsolata.

Erre az elhatározásra kb. 2 éves kor körül érik meg, (anatómiailag, értelmileg, érzelmileg és szociálisan) és mindenféle előzetes szoktatás nélkül 2-3 éves kor között – vagy egyik napról a másikra, esetleg néhány heti próbálkozás után – szobatiszta lesz.

Fontos, hogy a felnőtt kezdettől fogva támogassa a gyermeket, együttműködjön vele:

- Ha többször száraz a pelenkája, a gondozónő felkínálja a bilit.
- Megismerteti vele a bilit, WC-t.
- A gyerek kezdeményez, de a kisgyermeknevelő szóval, felvilágosítással, segítséggel támogatja a gyereket kezdeményezése végrehajtásában.
- A kisgyermeknevelő is lehet kezdeményező, de a folyamat során a kezdeményezést átadja a gyermeknek.
- Nem szabad hosszú ideig ültetni, erőltetni, figyelembe kell venni a gyermek kompetenciáját.
- Viseljen a gyermek mindaddig pelenkát, amíg ő feleslegesnek nem érzi.
- A kisgyermeknevelő ösztönzi a gyereket:

- elismeréssel,
- a gyermek maga veheti elő a bilit,
- lehúzhatja a vízöblítő fogantyúját,
- sikeres próbálkozásai során rövidebb-hosszabb időre leveszi róla a pelenkát.

8.6. Játéktevékenység

A játéktevékenység spontán, belülről motivált, önkéntes, sokoldalúan fejlesztő, szabadon választott tevékenység, amely a gyermekkor legfontosabb tevékenysége, a világ megismerésének eszköze. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődést. A játék mindig önmagáért való, maga a cselekvés, az elképzelés okoz örömet a gyerekeknek.

A kisgyermeknevelők játéktevékenységgel kapcsolatos feladatai:

- Biztosítják az életkornak és egyéni sajátosságoknak megfelelő játékeszközöket.
- A helyes nevelői magatartásával támogatják az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást, példamutatásával segíti a tanulást.
- A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményeznek, szerepet vállalnak a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival, saját mintanyújtásával, színesíti. Tanácsok ötletek adása: amikor a kisgyermeknevelők segítenek, a gyerekek nem azt mondják meg, hogy mit csináljon, abban vannak a gyermek segítségére, hogy amit elkezdett azt hogyan folytassa.
- A gyermek elmélyült játékához biztosítják a nyugodt légkört, az elegendő időt és helyet, hogy a kisgyermek érdeklődéssel forduljon a környezete felé, kedve legyen ismerkedni az őt körülvevő világgal és tevékenykedni abban.
- Célszerű berendezéssel biztosítják a gyermekek testi épségének, egészségének, és nyugalmanak védettségét, így kiküszöbölik a felesleges tilalmakat.
- Biztosítják az öntevékenység és a szabad választás lehetőségét. A játékok a nap folyamán mindig elérhetőek, a gyermek bármikor beléphet és kiléphet a tevékenységből.

- Érvényt szereznek a megfelelő viselkedési szabályoknak, melyek védik a játszó gyermeket.
- Ügyelnek a játéktevékenység lezárására, arra, hogy játékot a gyermek magától fejezze be, vagy a gondozónő időben történő előzetes kérése után. A játék befejeztével a már használaton kívül levő játékeszközöket állandó helyükre teszik – mintát követő módon – a gyerekek is részt vehetnek.
- Hozzásegítik a gyermekek ahhoz, hogy siker élménye legyen. A gyermekek számára nagy öröm, ha a felnőttek észreveszik, nyugtázzák, szavakba foglalják tevékenységüket, és együtt örülnek annak, amit tesz. Mindenben, amit a gyerek tesz, keresik a gondozónők a lehetőséget az elismerésre.

A folyamatos napirend teszi lehetővé, hogy a gyermek a lehető legtöbb időt tölthessen játékkal a nap folyamán.

Nagy hangsúlyt fektetünk az optimális, inger gazdag környezet kialakítására, a nyugtató színharmóniára, és arra, hogy a játékkészlet összeállításának pedagógiai szempontjai érvényesüljenek. A játék pedagógiai értékét az határozza meg, hogy mennyire alkalmas változatos, értékes tevékenységmódok kibontakozására, tehát tartós-e a gyerek érdeklődése a játék iránt. Minél több tevékenységre ad alkalmat egy-egy játékeszköz, annál változatosabb tapasztalatokhoz juthat, tehát jobban fejlődik a gyerek.

Arra törekszünk, hogy a játékszerek ösztönözzék a gyerekek tevékenységét, és segítsék elő a korosztálynak megfelelő tevékenységi módok kibontakozását. A játék színe, nagysága, formája, fokozhatja pedagógiai értékét azáltal, hogy felkelti a gyerek érdeklődését, vonzza, csalogatja, változatos, színes játékkészlet segíti az önálló, szabad játékot, a gyermek aktivitásának, kreativitásának kibontakozását:

- a manipulációs játékok: Montessori korongok, kockák, kosarak, vödrök stb.
- az építő konstruáló játékok: tüske-, szivacs-, Gabi-, Dupló-, Legó építők stb.
- az utánzó és szerepjátékok eszközei: konyhabútor és kellékei, tűzhely, fodrász kellékek, munkapad, orvosi felszerelés, babasarok, babakocsi stb.
- logikai játékok: fakirakók,
- A nagymozgásokat fejlesztő játékok: motor, futó bicikli, különböző mászóakák, talicska, dömper, labdák, csúszda, alagút stb.

- Alkotó játékok eszközei: homokozó és eszközeik, rajzeszközök, festékek, gyurma, gyöngyök.

A gyermekek tevékenységéhez szükséges játékeszközök mennyisége és minősége kielégítő. Az állandó magas gyereklétszám is hozzájárul ahhoz, hogy erősebben elhasználódnak a berendezési tárgyak és felszerelések, ezért folyamatosan cseréljük, bővítjük, fejlesztjük az eszközrendszert – lehetőségeinkhez mérten.

8.7. A mozgás

A mozgás életszükséglet, feltétele a szervezet harmonikus, összehangolt működésének. A mozgásfejlődés szerves része a bölcsődés korban zajló sokirányú fejlődésnek, befolyásolja a pszichoszomatikus fejlődést. Fontos szerepe van az értelmi fejlődésben, a személyiségfejlődésben, a kompetencia kialakulásában, feltétele és eszköze a tapasztalatszerzésnek, a megismerő folyamatoknak. A tapasztalás minősége szempontjából nagyon fontos, hogy a gyermek saját érdeklődését követve aktívan mozogva kerüljön új helyzetbe. Sikerélményhez vezet, ha egy mozgásformát a gyermek önmaga vesz fel, tudja, hogy mire képes, meddig tud elmenni. Saját belső késztetése, hogy a környező világ ingerére új, magasabb helyzetbe kerüljön. Nő a figyelve, meg tanul figyelni a mozgásra, összerendezésre, meg tanulja használni a testét, hogyan tudja szabályozni a mozgását. Kisgyermeknevelőink mindig szem előtt tartják, hogy a gyermekek ruházata, a pelenka, a cipő soha ne legyen túl laza, vagy szoros, vagyis a mozgásba ne akadályozza a gyermeket.

A mozgásfejlesztés a csoportszobában és az udvaron egyaránt megvalósul. Biztosítjuk a megfelelő mozgásteret, az alkalmat, az időt arra, hogy a gyermekek szabadon gyakorolhassák a különböző mozgásformákat. A csoportszobákban is használnak mobilizálható, mozgásra ösztönző eszközöket a gyerekek, a csúszó, mászó, bújó és egyensúlyozó feladatokhoz. A szabadban is sok lehetőséget biztosítunk, az udvaron változatos mozgásfejlesztő eszközökkel, különböző mozgásformák gyakorlásával, a szabályok megtanulásával biztonságosan használhatják az eszközöket.

Mozgásfejlesztésre vonatkozó feladatok folyamatosan valósulnak meg, a játéktevékenységek valamint a gondozási folyamatok során:

- nagymozgások fejlesztése: járás, futás, mászás.
- szem - kéz koordináció fejlesztése: pl. öntés, rajzolás, fészülködés alkalmával.
- finommotorika fejlesztése: pl. gombolás, fogásmód, tépés, fűzés alkalmával.

8.8. Komplex tevékenységek

8.8.1. Anyanyelvi- és irodalmi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi bölcsődei tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése a beszélő környezettel, a helyes mintaadással a bölcsődei nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermek anyanyelvi képességeinek fejlesztése és a szókincs bővítése az irodalom változatos eszközeivel történik: mondókázás - verselés, mesélés és bábozás, ének. A korszerű pedagógia a művészeteket sokoldalúan felhasználja a nevelési feladatok megvalósítása érdekében.

A kisgyermeknevelő feladatai az irodalmi nevelés során:

- A példamutató, tiszta, szép beszédével nyújtson mintát a gyermekek számára.
- A nyugodt légkör megteremtése.
- A gyermek beszédkedvét a kisgyermeknevelő élményszerű válaszokkal és a gyermek fantáziáját megmozgató kérdésekkel tarthatja fenn. Fontos, hogy a kérdések a gyermek egyéni tudására vonatkozzanak.
- A kellékek igényesek, esztétikusak legyenek.
- A gyermeket minél korábban vezesse be a versek és mesék világába, hogy a szavakban kedves játékszerre leljen. A szavakat ritmizálni, rímeltetni éppen olyan jó játék, mint a papírt gyúrni, vagy babát etetni.
- A feltételek az eszközök, a könyvek és a bábok a gyermekek számára elérhetőek legyenek a nap folyamán. A szituációt és annak tartalmát mindig a gyermek dönti el, szívesen vesz-e részt a mesélésben, bábozásban, és ha igen akkor mit „kér”.
- A vers, a mese választása a gyermek életkorának és érdeklődésének megfelelő színvonalas mű legyen: rövid, felismerhető valós tárgyakkal és élőlényekkel.
- A gyermek többször hallja ugyanazt a verset, mesét. Az ismétlődések, játékos mozdulatok megerősítik az élményt, segítik az emlékezetbe vésés, valamint az anyanyelv fejlődését.

8.8.2. Vers - mondóka - mese

A vers, a mondóka, a mese, a bábozás nem választhatók el egymástól, hanem szorosan összefüggnek. Egy vers elmondásánál is figyelembe kell venni annak ritmusát, a hangszínekkel lehet játszani és énekelgetés közben is elmondhatunk egy rövid altatót, mely esetleg belekívánczik az adott hangulatba. Egy néhány szavas mondókát is érdekessé tehetünk, ha játszunk a ritmussal, hangszínnel, változtatjuk a tempót.

- A művészeti nevelés, mindhárom ága hat az érzelmekre, a versnek, a mondókának a ritmusa, a mesének pedig a tartalma.
- Nagy hatással van a kisgyermek érzelmi, értelmi – a gondolkodás, az emlékezet, a képzelet, a figyelem – valamint a szociális fejlődésére. A látás, a hallás, belső képpé alakul, elraktározódik a gyermek emlékezetében. Minél több inger éri a gyermeket, annál színesebb lesz az emlékezete.
- A szereplővel való azonosulás fejleszti az empátiát.
- Fejleszti a gyermek beszédkészségét, bővíti szókincsét.
- Elősegíti az önismeret fejlődését.
- A képeskönyvvel való ismerkedés, kialakítja a könyvek iránti érdeklődést, a könyv szeretetét.
- A gyermek egyszerre mulat, gyönyörködik, szemlélődik, játszik.
- A mesék a valóságról, a mindennapi élet történéseiről, problémáiról, az emberi kapcsolatokról olyan tapasztalatokat közvetítenek, amelyek megszerzésére más élethelyzetekben nincs lehetőség.
- A kisgyermeknevelő-gyermek kapcsolat mélyebbé válását eredményezi, hiszen a képeskönyv nézegetés, a mondókázás, mesélés intim kommunikációs helyzet.

8.8.3. Bábozás

A bábjáték értékközvetítő szerepén túl, személyiségfejlesztő, képességfejlesztő hatása igen jelentős. Elősegíti a vidám légkör megteremtését, az egészséges és derűs világszemlélet kialakulását.

- Mivel a kisgyermek az első három életévében teljesen érzelmi beállítottságú, ezért az érzelmi benyomásokra reagál a legjobban.

- A bábjáték hatására, a bábra figyelő gyermek azonosul a szereplő bábbal, beszélgeti, válaszol rá, a báb megelevenedik, mozgásos élményt ad.
- A gyermek arca tökéletesen kifejezi az átélt élményeket.
- A gyermek maga is kézbe veszi, mozgatja, a különböző szerepek eljátszásával beleéli magát a másik ember helyzetébe, gazdagodik a látásmódja.
- Az átélt kellemes vagy kellemetlen helyzetet újra eljátszhatja, ezáltal játékosan fel is tudja dolgozni – feszültségoldó hatás.
- A bábjátékot a bölcsődei élet minden területén tudjuk alkalmazni, pl. beszoktatás alatt segít megismerni az új környezetet: egy csillogó szemű cica báb megvigasztalja a sírós gyermeket, „megkóstolja” az ételt, a gyermekekkel közösen „épít” stb.
- Fontos, hogy a felnőtt fokozatosan vezesse be a gyermekeket a bábok világába. Mindig a gyermek előtt húzza a kezére a bábót. Ebben a korban még nem használunk paravánt, ijesztő lehet a gyerek számára. Az asztali bábjátékokat részesítik előnyben kisgyermeknevelőink, ahol a gyermek közvetlen közelében elevenedik meg a báb.

8.8.4. Zenei nevelés

A zenei nevelés jelentőségét abban látjuk, hogy az a nevelés csaknem minden területével, közvetve vagy közvetlenül kapcsolatban van:

- Fejleszti a gyermekek harmonikus, koordinált mozgását, a ritmikus mozgással, mélyebb légzéssel és sok más módon.
- A daltól kellemes hangulatba, pozitív érzelmi állapotba került gyermek fogékonyabb, érdeklődőbb, érzelmileg is kiegyensúlyozottabb lesz.
- A kisgyermeknevelők tisztán, szép szövegkiejtéssel hangulatosan énekelnek. Ennek hatására segítik a beszéd fejlődését olyan módon, hogy a jól artikulált dal helyesen ejtett hangzóit a gyermek megfigyeli - és mert a mondóka és az ének ritmusa lassúbb, tagoltabb a beszédnél – a gyermeknek több ideje van megérteni és pontosabban utánozni azt. E hatás így a beszédkésztség fejlődését nemcsak minőségileg javítja, hanem időben is előrébb hozza.
- A közös öröm, az éneklés, (mesélés, mondókázás) együttes élménye olyan érzelmi kapcsolatot teremt, amely a gyermek személyiségformálásának egyik legnemesebb területe, az összetartozás csíráinak első megnyilvánulása lesz.

- A zörejek, a beszéd, a zenei hangok a környezet megismeréséhez segítik a gyermeket és megkönnyítik a tájékozódást a világban.
- A dalok hallgatása és éneklése közben fejlődik a gyermek hallása, ritmusérzéke, éneklési készsége, alkotókedve. Formálja ízlését, esztétikai fogékonyságát, érzékennyé teszi a környezet hangjai iránt.

A zenei nevelés eszközei: ritmikus mondókák és dalanyagok, különböző hangszerek.

A kisgyermeknevelő feladata:

- Elsősorban a néphagyományunkból merítve versekkel, mondókákkal, énekes játékokkal, népdalokkal ismertetik meg a gyermekeket. Nincs szó direkt tanításról, nincs szükség rá, mert az énekléssel mintát adnak, mely hatására kedvet kap a gyermek az önkéntes utánzásra.
- Rövid, kornak megfelelő értékes dalanyag kiválasztása.
- Egy dal eléneklésénél, egy egyszerű vers vagy mondóka eljátszásánál fontos hangsúlyt kap a szöveg, a dallam, a hangszín, a hozzá tartozó mozgás is, így komplex hatás éri a gyermeket.
- Az éneklési készség fejlesztése során a dalokat hallás után tanítják. A kisgyermeknevelők hangszereket is használnak (furulya, csörgő, dob, metalofon, xilofon). A gyermekeknek is van alkalmuk hangszerekkel foglalkozni, mert nyitott játékpoliccon megtalálhatóak a csoportban.
- A nap folyamán gyakran jelen van az éneklés, a mondókázás: játék közben, játékszituációhoz, eszközhöz, mozgáshoz kapcsolva, személyes kontaktussal:
  - Ugyanazt a dalt visszatérően többször is eléneklük a kisgyermeknevelők, a gyermek igényeihez és figyelméhez, a játékhelyzethez alkalmazkodva.
  - személyes kapcsolatú játékok – arc-, kéz-, tenyér-, láb játékok, tapsolgatás, lovaglás, altatás,
  - alkalomszerű dalok:
    - évszaknak megfelelően: Pl.: Esik az eső..., Fújja a szél a fákat..., Süss fel nap...,
    - Ünnepekhez, évszakokhoz kötődően: Pl.: Kis karácsony..., Télapó itt van..., Ég a gyertya...,
    - A hangulat befolyásolására: megnyugtató vagy élénkítő dalok.

- Gondozási műveletek közben nem helyes az éneklés, mondókázás, mert a gyermek figyelme elterelődik, például az étkezésről.

8.8.5. Vizuális tevékenységek

A vizuális tevékenységek az ábrázolást, képalkotást elősegítő tevékenység.

Az alkotó tevékenységhez minden lehetséges anyagot és eszközt felhasználunk: ceruza, zsírkréta, ecset, gombfesték, kézfesték, kréta, kő, termés, agyag, só gyurma, különböző színű és méretű papír, olló, tábla.

A gyermekrajz fejlődése párhuzamos az értelmi fejlődéssel. 1,5 -2 éves kor körül a gyermek felfedezi, hogy a ceruza nyomot hagy a papíron, ide-oda húzogatja, a papír széle sem korlátozza mozgatait. Magát a cselekvést élvezzi, nem a papírra kerülő vonalat –ez a lengő firka korszaka. A 3. életévben már hasonlóságot tapasztalunk a rajz és a magyarázat között. A fejlődéssel párhuzamosan egyre gyakrabban találkozunk az ábrázolási szándékkal. A gyermekrajz fejlődése híven tükrözi a gyermekre jellemző szemléletmód alakulását.

A kisgyermeknevelő feladata:

- Megismerteti a gyermekeket az anyagokkal és az eszközökkel.
- Változatos lehetőséget kínál: csoportszobában, kertben, falitáblán.
- A technikákat, az anyagokkal, az eszközökkel való bánásmódot megmutatja, de sohasem mondja meg, hogy mit alkosson a gyermek, tisztába vannak azzal, hogy belső értékektől fosztanak meg a gyermeket: hogy figyeljen, lásson, ábrázolja azt, amit ő lát a körülötte lévő világból.
- A gyermekek spontán kezdeményezésére építve segítik az alkotókedv, a készség kibontakozását.
- A gyermekek számára biztosítják, hogy a nap folyamán, szabadon rajzolhassanak, fessenek, ragaszthassanak és gyurmázhassanak. A feltételek biztosításánál figyelembe veszik a csoportba tartozó gyermekek fejlettségi szintjét.
- A gyermeki alkotásokat elismerik és tiszteletben tartják, a kis „alkotó” dönt annak sorsáról: kiteszi az alkotások közé, vagy haza viszi.

8.8.6. Környezeti nevelés

A környezeti nevelés személyiségformáló, szokásalakító szerepe a bölcsődében is igen nagy jelentőséggel bír.

A bölcsődében megvalósuló tevékenységek – játék, vers, mese, ének, zene, rajzolás, mintázás, mozgás, - alapozzák meg a bölcsődébe járó gyermek környezeti tapasztalatait, így meghatározó szerepet játszik a gyermek környezet kultúrájának alakításában.

Kisgyermeknevelőink az élményközpontú, életkori sajátosságokat figyelembe vevő, tevékenységen alapuló környezeti nevelés megvalósítására törekednek. A környezeti tudatosságunkat tükröző bölcsődei életmód hatására kialakulnak azok a szokások, melyek megalapozzák a gyermekek környezet és természetbarát életvitelét. A kertünk, az udvarunk kialakítása a környezeti nevelés szempontjából is modell értékű.

A kisgyermeknevelő viselkedése, az általa tanúsított környezeti vonatkozású cselekvések – tisztasággal, hulladékkal, élőlényekkel kapcsolatban, a gyermekek számára olyan minták, amelyeket mélyen bevésnek, követnek.

A természeti környezet kifogyhatatlan tárháza a játéknak, alkotásoknak, az ezekhez kapcsolódó ismeretszerzésnek.

A bölcsődés gyermeket a természetből elsősorban az állatok érdeklik, érdeklődve figyelik azokat, utánozzák hangjukat, mozgásukat, bátran megfogják, például a rovarokat.

A növények élőlényként való elfogadása a bölcsődés korú gyermek számára még nem egyszerű, de egy csírázó mag, egy rügyező ág megfigyelése felkelti érdeklődésüket, ismereteket szereznek az évszakok szerinti változó természetről.

Az élettelen környezettel a gyermekek kapcsolata sokrétű. A rögzös föld, a száraz és vizes homok tapintása, markolásása, a kavicsok, a falevelek gyűjtögetése lehetőséget adnak a környezet megismerésére.

Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenységek:

- A bölcsőde udvarán a madarak, a csigák és különböző rovarok megfigyelése.
- Madarak etetése télen.
- Rügyező, virágzó ágak megfigyelése.
- Lombkorona kialakulás, a levelek sokfélesége, lombhullás megfigyelése.
- Virágok előbújása, gyűjtése, azokkal a csoportszobák díszítése.

- Termékek gyűjtögetése.
- Magvak csíráztatása, locsolása, gondozása.
- Ismerkedés a zöldségekkel, gyümölcsökkel.
- Időjárás megfigyelése – szél, csapadék különböző formái, napsütés.
- Beszélgetés az időjárás és az öltözködés kapcsolatáról.
- Ismerkedés a háziállatokkal és a vadállatokkal képek segítségével.

8.9. Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. babafürdetés, viráglocsolás, őszi falevelek gereblyézése, karácsonyi süteményszagztatás, gyümölcssaláta készítése stb.). Az öröm forrásai az „én csinálom” élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A kisgyermek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. Ezek a helyzetek lehetőséget nyújtanak az együttműködésre, a feladatok megosztására, ok-okozati összefüggések felfedezésére, megértésére.

9. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei

9.1. „Saját kisgyermeknevelő”- rendszer

A kisgyermeknevelő a bölcsődei nevelés szakembere, aki személyiségével, nevelői attitűdjével mintát jelent a családok és a gyermekek számára egyaránt.

A „saját kisgyermeknevelő”- rendszer a biztonság és a stabilitás megteremtésének szabályán alapul. A csoport vagy a csoport gyermekeinek egy része tartozik közvetlenül egy kisgyermeknevelőhöz. A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermek nevelője (felmenőrendszer). Ő kíséri figyelemmel a kisgyermek fejlődését, tartja számon az egyes fejlődési állomásokat, vezeti az ehhez kapcsolódó szakmai dokumentációt és felelősséggel tartozik a rábízott gyermekekért.

A „saját kisgyermeknevelő”- rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

9.2. Gyermekcsoportok szervezése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a gyermekcsoport létszáma jogszabály által meghatározott. Az előírtnál magasabb csoportlétszám nem fogadható el, mivel a minőségi bölcsődei nevelést az életkornak és a sajátos igényeknek megfelelő felnőtt-kisgyermek arány garantálja.

A bölcsődei nevelés alapelveinek megfelelően a kisgyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermekcsoportba jár. Életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt előfordulnak. A szakmai elveknek megfelelőbb az életkor szerinti homogén csoport, mert a gyermekek közötti nagy egyéni különbségek kezelése homogén csoportban sem könnyű feladat és a vegyes korcsoport előnyei a bölcsődés korban kevésbé érvényesülnek, mint a későbbi életszakaszokban.

9.3. Tárgyi feltételek

A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet - a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit -, a jogszabályi és szakmai előírások, a csoportokba járó kisgyermekek létszáma, életkora, igényei alapján úgy kell kialakítani, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.

9.4. Napirend

A jól szervezett, folyamatos, ugyanakkor rugalmas napirend a kisgyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, kiszámítható, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását biztosítja, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes kisgyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám és egyéb tényezők is. A napirend kialakításának további feltételei a személyi állandóság („saját kisgyermeknevelő”- rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a bölcsődei dajkával való összehangolt munka, a kisgyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembevétele.

10. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei

A családok támogatása a családban hatékonyan működő erőforrások felkutatására és ezen erőforrások eredményes működtetésére irányul, mely hozzájárul a család szocializációs funkciójának minél szélesebb körű kibontakozásához. Ez a megközelítés szem előtt tartja a családi nevelés elsődlegességét, a bölcsődei ellátás családi nevelésre való épülését. A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van, mindegyik más-más szerepet tölt be, ezért célszerű párhuzamosan minél többet alkalmazni belőlük.

10.1. A családlátogatás

Az újonnan felvett gyermekeknél a családlátogatás - a lehetőségekhez mérten, és előzetes megbeszélés alapján – a beszoktatás előtt történik. Célja, a gyermekkel való ismerkedés, valamint szülőkkel való jó kapcsolat kialakítását segíti. A „saját” kisgyermeknevelő és a társ kisgyermeknevelő otthonában keresik fel a leendő bölcsődés gyermeket, ahol kellemes hangulatban a szülők jelenlétében ismerkedhetnek egymással. Ez a találkozás módot ad arra, hogy a kisgyermeknevelő megismerje a gyermek eddigi életét, szokásait, egyéniségét, megfigyeli a gyermek számára biztosított mozgás- és játékterületet, a játékait. Információkat szerez a gyerek napirendjéről, étkezési módjáról, önállóság szintjéről, a családban elfoglalt helyéről, valamint benyomást szerez számos olyan körülményről, amely hatással lehet a mozgás-, figyelem- és értelmi fejlődésére. A szülő és a gyermek is megismerhetik a kisgyermeknevelőt úgy, hogy közben otthoni biztonságban maradhatnak. Az otthoni környezetben a szülők oldottabban beszélhetnek nehézségeikről, választ kaphatnak kérdéseikre. A családlátogatás során kialakult kapcsolat tehát segítséget nyújthat a szülőknek, a gyerekeknek és a kisgyermeknevelőnek is a későbbiek során, különösen az adaptációs időben.

10.2. Beszoktatás (adaptáció) - szülővel történő fokozatos beszoktatás

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. A bölcsődei nevelés fontos feladata megelőzni illetve csökkenteni azokat a nehézségeket, amelyekkel a gyermek bölcsődébe kerülésekor találkozhat: elválás az otthoni környezettől, az anyától, lemondás szokásai egy részéről, osztozkodás a kisgyermeknevelő figyelmén, a játékszereken. Az elszakadás okozta megrázkódtatás a szülővel történő fokozatos beszoktatással csökkenthető. A két hétig tartó folyamat alatt a „saját” kisgyermeknevelő fokozatosan átveszi az anyától vagy az apától a gondozási műveleteket, ahogyan a szülő eteti, tisztázza, altatja gyermekét, hogy ezzel is csökkentse a változásokat a gyermek életében. A szülővel történő fokozatos beszoktatás során a kisgyermeknevelő feladata nemcsak a gyermeket, hanem a szülőt is átsegíteni a krízisen. A gyermek bölcsődébe kerülése kisebb-nagyobb változásokat jelent a család életében, ráadásul a gyermektől való elválást még büntudat is nehezíti. Egyrészt nehezen engedi el gyermeke kezét, aggódik miatta, másrészt megkönnyebbül, mikor gyermekét átadja a kisgyermeknevelőnek, hiszen tudja, hogy csak így tud visszatérni a munkahelyére és a gyermeke biztonságban, jó helyen van. Ezt a feszültségekkel teli ambivalens lelkiállapotot oldhatja fel a kisgyermeknevelő, melyhez elengedhetetlen az empátia és a tolerancia.

10.3. Napi kapcsolattartás

A beszoktatást követően a naponkénti találkozások – a reggeli bejövetel és a délutáni hazamenetel – igen nagy szerepet játszanak a bizalmi kapcsolat elmélyítésében, meghatározzák az együttműködés minőségét. Fontos, hogy a szülők és a kisgyermeknevelők között kialakult személyes kapcsolat, őszintén tájékoztató és segítőkész legyen, hogy a kisgyermeknevelő a kultúrában értékesnek elfogadott értékeket erősítse, a hibákat, a célszerűtlent javítsa, és együttesen közös megoldásokat keressenek a szülővel.

Reggel általában a szülő tájékoztatja a kisgyermeknevelőt:

- az ébredés körülményeiről,
- a reggeli lebonyolításáról,
- arról, hogy milyen a gyermek hangulata,
- a gyermekre jellemző egyéni igényekről, az aznapi pszichés állapotától függően: szobatisztaság, alvás, étkezés.

A délutáni hazamenetelkor a kisgyermeknevelő tájékoztatja a szülőt:

- az étkezésekkel kapcsolatos tapasztalatairól,
- a gyermek mivel töltötte napja nagy részét,
- milyen hangulata volt,
- új szokásokról.

A gyermekkel törődő, fejlődéséért felelősséggel tartózkodó kisgyermeknevelő nemcsak a pozitívumokat, hanem a kedvezőtlen információkat is elmondja, hiszen ezt a gyermek érdeke úgy kívánja. A szülő számára őszintévé, hitelessé válik a kisgyermeknevelő, ha korrekt, tapintatos magatartással tud olyan problémát közölni, amire mind neki, mind a szülőnek kötelessége odafigyelni és megoldást találni.

10.4. Egyéni beszélgetés

Az egyéni beszélgetés a kisgyermek fejlődéséről szóló részletes, kölcsönös tájékozódást vagy a hosszabb megbeszélést igénylő kérdések, nevelési problémák közös átgondolását szolgáló találkozási forma. Kezdeményezheti a szülő, a kisgyermeknevelő, a bölcsődevezető. A szakmai kompetencián túlmenő kérdésben kérhető egyéb szakember közreműködése.

10.5. A szülőcsoportos beszélgetések

A szülőcsoportos beszélgetések a bölcsődei nevelési évenként legalább három alkalommal szervezett tematikus beszélgetések a csoportba járó kisgyermek szüleit foglalkoztató aktuális nevelési témákról. A csoportos beszélgetéseket a kisgyermeknevelők vezetik, a szülőkkel kialakított partneri viszonyra építve. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésrepertoár bővítésére. A kisgyermeknevelőktől kapott indirekt megerősítések befolyásolhatják a szülők nevelési szokásait.

10.6. Szülői értekezlet

Bölcsődén belül a szülői értekezlet a szülők általános és az adott gyermekcsoportra vonatkozó tájékoztatását, valamint a gyermekeket érintő, a szülőkkel közösen meghozandó döntések elősegítését szolgálja. Egy nevelési éven belül három alkalommal célszerű szülői értekezletet tartani (beszoktatások előtt, a beszoktatásokat követően és a nevelési év vége felé), de a bölcsődét, vagy az adott gyermekcsoportot érintő különleges helyzetekben rendkívüli szülői értekezlet összehívására is sor kerülhet.

10.7. Indirekt kapcsolattartási formák

Az indirekt tájékoztatási formák jól kiegészítik a direkt kapcsolattartási formákat. Az írásbeli tájékoztatók, hirdetőtáblák, honlap, szórólap, közösségi oldalakon való megjelenések lehetőséget adnak az ismeretterjesztésre.

11. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató kapcsolatrendszere

A szakmai munka fejlődését, a tudásmegosztást, a jó gyakorlatok elterjedését biztosítja a bölcsődei ellátást nyújtó intézmények, szolgáltatók egymás közötti szoros együttműködése.

Együttműködés más intézményekkel:

- Bölcsődék, óvodák
- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Szociális és Köznevelési Osztálya,
- Szabolcs- Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala,
- Nyíregyházi Család- és Gyermejjóléti Központ
- Egységes Pedagógia Szakszolgálat,
- Egészségügyi Alapellátás Igazgatóság,
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat,
- Nemzeti Élelmiszerlánc – biztonsági Hivatal
- Rendőrség
- Az adott képző intézményekkel

Az együttműködés módja:

- szóban,
- írásban,
- eset-, ill. szakmai konferenciák keretében

12. Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok

Igénybe vevők:

A szülő a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél vagy érdek-képviselési fórumánál

- az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
- a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén,
- a Gyt. (1997. évi XXXI. törvény) által biztosított irat betekintési jogának megtagadása esetén.

Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselési fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselési fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

Személyes gondoskodást végzők:

A személyes gondoskodást végzők jogainak védelmével kapcsolatos szabályok vonatkozásában irányadó (jogi) dokumentumok: Szociális Munka Etikai Kódexe, Munka Törvénykönyve (2012. évi I. törvény), Kjt. (1992. évi XXXIII. törvény), Etv. (2003. évi CXXV. törvény). Ezen előírások mellett az érdekképviselési fórum, a közalkalmazotti tanács, a szakszervezet és az esélyegyenlőségi referens hivatott biztosítani, hogy jogaikat érvényesíteni tudják.

13. A bölcsődei szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja

A bölcsődei szolgáltatásról az érdeklődők több módon is tájékozódhatnak:

- Az önkormányzat helyi rendelete tartalmazza a bölcsődékkal kapcsolatos eljárási rendet.
- A bölcsődékben mind személyesen, mind telefonon folyamatosan lehet tájékoztatást kérni.
- A bölcsődén belül szülői értekezletek, hirdetések, valamint a szülők és a bölcsőde dolgozói közötti beszélgetések, illetve a gyermek üzenő füzetek teszik folyamatossá az információcserét.
- A bölcsődék nyári zárva tartásáról a fenntartó minden év március 31.-ig tájékoztatja a szülőket.
- Fontosabb eseményekről a sajtó bevonásával is nyújtunk információt.

14. A szolgáltatást nyújtók szakmai felkészültségének biztosítása

A színvonalasabb kisgyermeknevelői munka függvénye az alaposabb szakmai tudás és felkészültség. Ahhoz, hogy munkánkat jól végezzük, nélkülözhetetlen a hiteles és friss információra épülő szakmai biztonság és tudatosság. A tudatosság megköveteli a szakembertől, hogy rendelkezzen azokkal az ismeretekkel, módszerekkel és technikákkal, amelyek a kisgyermek nevelésének, gondozásának eredményességét segítik

Ennek érdekében a jogszabályi követelményeknek megfelelően hangsúlyt fektetünk arra, hogy a szakmai felkészültség folyamatosan biztosított legyen. A dolgozók a továbbképzési tervnek megfelelően részt vesznek szakmai konferenciákon, továbbképzéseken, szimpóziumokon, belső - házi továbbképzéseken.

A szakmai program elkészítésében a mindenkori jogszabályoknak eleget tettünk.

Horváth Mónika
bölcsődevezető

Megállapodás

A megállapodás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 32.§ (5), ill. (7) bekezdés alapján a ....sz. .... **Bölcsőde** (4400 Nyíregyháza, ...) valamint ..... szülő(k), törvényes képviselő(k) között jött létre

- **bölcsődei alapellátás**
- időszakos/gyermekfelügyelet szolgáltatás igénybevételére.¹

A gyermek személyi adatai:

TAJ: .....

Név: .....

Születési hely, idő: .....

Állampolgárság: .....

Anyja neve: .....

Lakóhely: .....

Tartózkodási hely: .....

A szülők személyi adatai:

Anyja neve: .....

Születési hely, idő: .....

Állampolgárság: .....

Anyja neve: .....

Lakóhely: .....

Tartózkodási hely: .....

Apa neve: .....

Születési hely, idő: .....

Állampolgárság: .....

Anyja neve: .....

Lakóhely: .....

Tartózkodási hely: .....

A gyermek ellátásának kezdő időpontja: .....

Az ellátás időtartalma: .....

¹ Az ellátás fajtájától függően aláhúzendő

Az ellátás megszűnésének várható időpontja: .....

A bölcsőde vállalja, hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 41. § (4) bekezdés alapján biztosítja a gyermek számára a

- a fokozatos beilleszkedés lehetőségét,
- megfelelő textíliát és bútort, egyéb eszközöket és felszerelést,
- a játéktevékenység feltételeit,
- a szabadban tartózkodás feltételeit,
- a gyermek élettani szükségleteinek és az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkeztetést.

A szülő(k), törvényes képviselő(k) vállalja(ák), hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdésnek megfelelően a személyi térítési díjat az igénybevétel napjától havonként - ha a települési önkormányzat, a fenntartó vagy a megállapodás másként nem rendelkezik - **bölcsődei gyermekétkeztetés esetén a tárgyhónap 10. napjáig megfizetik.**

A térítési díj Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról szóló 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelete, valamint az ételmezési nyersanyagnorma megállapításáról szóló 235/2018. (XII.20.) számú határozata alapján került megállapításra.

A térítési díj fizetésére kötelezett

neve: .....

lakcíme: .....

tartózkodási helye: .....

Az intézmény térítési díja a gyermek étkeztetésére:	470 Ft/nap/fő
Az intézmény térítési díja gyermek diétás étkeztetésére:	564 Ft/nap/fő
Az intézmény térítési díja a gyermek gondozására:	0 Ft/nap/fő
Az intézmény térítési díja időszakos gyermekfelügyelet esetén:	500 Ft/nap/fő

A gyermekétkeztetés személyi térítési díjával kapcsolatosan érvényesítendő **normatív kedvezmény**²:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetén - 100%,
- az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjárulékkel csökkentett összegének 130%-át – **100%**,

² Az érvényesítendő kedvezmény aláhúzendő

- **nevelésbe vett gyermek esetén – 100%,**
- három, vagy többgyermekes család esetén - 100%,
- tartósan beteg, fogyatékos gyermek esetén, illetve ha a családban ilyen gyermeket nevelnek - 100%.

Normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. A jogcím fennállását igazoló dokumentumok másolata a kedvezmény biztosításának feltétele. A kedvezményt érintő adatokban való változást 15 napon belül be kell jelenteni.

A fizetendő személyi térítési díj összege összesen: .....- Ft/nap

A bölcsődei ellátás a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvény 42/A.§ (1)-(4) bekezdés alapján megszűnik:

- I. Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.
- II. A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.
- III. Ha a harmadik életévét január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,
- IV. Ha a harmadik életévét szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.
- V. Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

Alulírott **nyilatkozom, hogy a bölcsődei ellátás igénybevétele előtt, a .... sz. ....**
Bölcsőde vezetője a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 33. § - ának megfelelően **tájékoztatást nyújtott:**

- az ellátás tartalmáról és feltételeiről,
- az intézmény által vezetett nyilvántartásokról, az értékmegőrzés módjáról,
- a bölcsőde házirendjéről, a panaszjog gyakorlásának módjáról,
- a fizetendő térítési díj, illetve gondozási díjról,
- a bölcsődében ellátott gyermekek és törvényes képviselőik (szüleik) jogait és érdekeit képviselő érdek-képviselői fórumról.

Tudomásul veszem, hogy a fentiekben nevezett törvény értelmében köteles vagyok:

- az intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,
- a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról nyilatkozni.

Nyíregyháza, 2019 .....

.....
szülő(k), törvényes képviselő(k)
vezetője

.....
a bölcsőde

Hatályos: 2019.....

**NYÍREGYHÁZI GYERMEKJÓLÉTI
ALAPELLÁTÁSI INTÉZMÉNY
9.SZ. MICIMACKÓ BÖLCSŐDE
SZAKMAI PROGRAMJA**

2019

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
BEVEZETÉS	1
1. AZ ELLÁTANDÓ TERÜLET ÉS AZ ELLÁTANDÓ CÉLCSOPORT JELLEMZŐI	5
2. A BÖLCSŐDE JELLEMZŐ ADATAI	6
2.1. A bölcsődénk rendeltetése- missziója	9
2.2. Pedagógiai hitvallásunk	9
2.3. Rövid helyzetelemzés	10
2.4. Tárgyi feltételeink	11
2.5. Személyi feltételeink	12
3. BÖLCSŐDÉNK HUMÁN ERŐFORRÁSAI	13
3.1. A kisgyermeknevelő, mint modell	13
3.2. Kisgyermeknevelői teamünk arculata	14
3.3. A kisgyermeknevelő és a munkáját közvetlenül segítő bölcsődei dajka együttműködése	15
4. A BÖLCSŐDEI GONDOZÁS-NEVELÉS	16
4.1. A bölcsődei gondozás-nevelés célja	16
4.1.1. A bölcsődei gondozási-nevelési cél elérésének feltételei	17
4.2. A bölcsődei gondozás-nevelés alapelvei	17
4.2.1. A család rendszerszemléletű megközelítése	17
4.2.2. A koragyermekkori intervenciók szemlélet befogadása	17
4.2.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete	17
4.2.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete	18
4.2.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe	18
4.2.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése	18
4.2.7. Fokozatosság megvalósítása	19
4.2.8. Egyéni bánásmód érvényesítése	19
4.2.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége	19
4.2.10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása	19
4.3. A bölcsődei nevelés feladatai	20
4.3.1. A családok támogatása, a szülői kompetencia fejlesztése	20
4.3.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása	20
4.3.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése	21
4.3.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése	21
4.4. A családok támogatásának módszerei és lehetőségei	21
4.4.1. Családlátogatás	21
4.4.2. Adaptáció (beszoktatás)	22
4.4.3. Napi kapcsolattartás	22
4.4.4. Egyéni beszélgetések	23
4.4.5. Szülőcsoportos beszélgetések	23
4.4.6. Szülői értekezletek	23
4.4.7. Indirekt kapcsolattartási formák	23
4.5. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei	24
4.5.1. „Saját-kisgyermeknevelő”- rendszer	24
4.5.2. Gyermekcsoportok szervezése	24
4.5.3. Napirend	24
5. GYERMEKÉLELMEZÉS	26
5.1. Az étlapszerkesztés általános szabályai	26
5.2. Különleges táplálást igénylő gyermekek ellátása	29
6. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS FŐBB HELYZETEI	29
6.1. A gondozás	30
6.2. A játék	31

7.	A FEJLESZTÉS TARTALMA	32
7.1.	Játék és tanulási tevékenység	35
7.2.	Társas, közösségi tevékenység	35
7.3.	Munkatevékenység	35
7.4.	Szabadidős tevékenység	36
7.5.	Komplex tevékenységek	37
7.5.1.	Mozgás	37
7.5.2.	Anyanyelvi nevelés	38
7.5.3.	Mese – vers – báb	41
7.5.4.	Vizuális nevelés	44
7.5.5.	Zenei nevelés	45
7.5.6.	Matematikai nevelés	48
7.5.7.	Környezeti nevelés	50
8.	AZ ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS RENDSZERE	53
8.1.	A program működését tervező és elemző dokumentumok	53
8.2.	A gyermekcsoport nevelési-gondozási programja	53
8.3.	A program bevalásának ellenőrzése	54
8.3.1.	A program választása előtti feladataink	54
8.3.2.	A program bevalásának, elemzésének, értékelésének ellenőrzése	54
8.3.3.	A program ellenőrzése hosszabb távon	54
9.	A BÖLCSŐDE HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI ÉS RENDEZVÉNYEI	55
9.1.	A bölcsőde közös ünnepei	55
9.2.	A bölcsőde és a család közös rendezvényei, tevékenységei	55
9.3.	A bölcsőde egyéb programjai	55
10.	A BÖLCSŐDE KAPCSOLATAI	55
10.1.	Óvodákkal	55
10.2.	Egyéb külső kapcsolatok	56
11	GYERMEKVÉDELEM BÖLCSŐDÉNKBEN	56
12.	A BÖLCSŐDE IRÁNYÍTÁSA	58
12.1.	Organogram	58
12.2.	Nevelő-gondozó testület	58
12.3.	Szakmai munkaközösségek	58
12.4.	Szülői munkaközösség	59
13.	BÖLCSŐDÉBE ÉS ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI	59
13.1.	A bölcsődébe lépés feltételei	59
13.2.	Az óvodába lépés feltételei	61
	IRODALOMJEGYZÉK	62

MELLÉKLETEK

- 1.sz. melléklet: Gyvt. 32. § (5) és (7) bekezdése szerinti megállapodás tervezete
2.sz. melléklet: Az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata

*„Mindenfajta nevelés önnevelés, és mi mint tanítók,
nevelők csak a saját magát nevelő gyermek környezetét
alkotjuk. A legkedvezőbb környezetet kell teremteniünk,
hogy a gyermek úgy nevelje általunk önmagát, ahogy
belső sorsát követve nevelődnie kell.,,
(Rudolf Steiner)*

BEVEZETÉS

Köszöntöm a kedves szülőket, akik jelenleg és a jövőben is ránk bízák legföltettebb kincsüket: a gyermeküket. Kérem, hogy ismerjék meg bölcsődénk nevelési-gondozási programját, alkossanak róla véleményt és segítsük egymást egyre hatékonyabban a közös célért: a gyermekek minél harmonikusabb személyiséggé válásáért.

Köszönöm minden kisgyermeknevelő munkatársamnak a program előkészítésében, és kidolgozásában felvállalt és teljesített munkáját. Kívánom, hogy a közös munka erősítsen meg mindenkit nevelési-gondozási, és pedagógiai hitvallásában, hogy a jövőben is együtt dolgozhassunk a gyermekekért, és formálhassuk a bölcsőde arculatát.

Nyíregyháza 2019. június 5.

Kosztá Györgyné
bölcsődevezető

1. AZ ELLÁTANDÓ TERÜLET-, ÉS AZ ELLÁTANDÓ CÉLCSOPORT JELLEMZŐI

Nyíregyháza 274.46 km² területű város a Nyírség nyugati részén, a vízválasztótól É-ra terül el. Az Észak-alföldi régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye székhelye. 1990 óta megyei jogú város. Székhelye a Nyíregyházi járásnak is. Az ország hetedik legnagyobb városa, közel 120 000 lakossal. Dinamikusan fejlődő, a térség gazdasági és kulturális motorja. Fejlett tömegközlekedéssel rendelkezik, amit buszhálózattal lát el. A buszok útvonala főleg a Vasútállomás, a Vay Ádám körút, Örökösföld és a Sóstói úti kórház köré koncentrálódott. A belterületi buszok száma huszonkilenc.

Nyíregyháza, mint a megye közigazgatási és gazdasági központja, jobb gazdasági potenciállal rendelkezik, mint a megye többi települése így a munkanélküliség, a tőkevonzás, és az infrastruktúra helyzete is jóval kedvezőbb.

A település társadalmi és gazdasági jelentősége tükröződik a demográfiai arányszámokban is, melyek alapján a város térségen belüli súlya a fővárosnak az országon belüli szerepéhez hasonló volumenűnek tekinthető. Ez a meghatározás abból adódik, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye lakosságának kéttizede, foglalkoztatottjainak háromtizede, a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezőinek több mint négytizede koncentrálódik a városban.

A bölcsődés korú gyermekek száma az utóbbi három évben nem mutat szignifikáns eltérést, a lakónépesség 2,7%-a.

Év	Állandó lakónépesség (fő)	0-3 éves korúak száma (fő)	0-3 éves korúak aránya a lakónépességhez viszonyítva (%)
2014	118 516	3 289	2,7
2015	118 115	3 276	2,7
2016	119 026	3 310	2,7
2017	119 937	n.a.	

Forrás: <http://nepesseg.com/szabolcs-szatmar-bereg/nyiregyhaza>
Nyíregyházi Védőnői Szolgálat saját mérései

A város területén **a kisgyermekes intézményes napközbeni ellátása 816 bölcsődei férőhellyel, és 42 családi bölcsődei férőhellyel biztosított.**

A fentiekben leírt adatokból megállapítható, hogy ***a korcsoporti népesség 25,92%-a veheti igénybe a gyermekek napközbeni ellátását.***

Nyírtura lakosság létszáma: 1910 fő lélekszámú, 171 ha területű község. A Közép-Nyírségben, a nyíri dombsornak a Tisza felé lankásodó oldalán terül el, Nyíregyházától ÉK-re, Záhony felé haladva mintegy 10 km távolságra lévő település. Könnyen megközelíthető, területén áthalad a 4-es főút. A legközelebbi vasútállomás Nyíregyházán található.

2. A BÖLCSŐDE JELLEMZŐ ADATAI

A bölcsőde neve:

9.sz. Micimackó Bölcsőde

A bölcsőde elérhetőségei

4400 Nyíregyháza, Stadion u. 8/A

Tel./fax: 06-42-403-246; 06-42-504-848; +36-30-326-5829

e-mail: bolcsimicimacko@gmail.com.

A bölcsőde működési területe:

Nyíregyháza Megyei Jogú Város, és Nagycserkesz Község közigazgatási területe

A bölcsődei férőhelyek száma:

50 fő

Nyitva tartás rendje:

6:30 – 17:00 óráig

A működtető intézmény neve, székhelye, elérhetőségei:

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3.

Tel.: (42) 506-750; Telefax: (42) 506-750

e-mail: titkarsag.gyejo@gmail.com

A fenntartó neve, székhelye, telefonszáma:

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata

4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

Tel./fax: (42) 524-524

A bölcsődei alapítványra vonatkozó adatok:

Alapítvány neve: Micimackó Alapítvány

Székhelye: 4400 Nyíregyháza, Stadion u. 8/a

Tel.: (42) 403-246 e-mail: micimac@freemail.hu

Számlaszáma: 11744003-20922720

Adószáma: 18801552-1-15

Célja: A bölcsőde nevelési-gondozási céljainak támogatása

A program elkészítésekor az alábbi jogi szabályozásoknak tettünk eleget:

- 1991. évi LXIV. törvény a gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
- 1997. évi XXXI törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (továbbiakban Gyvt.)
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet: a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények valamint személyek szakmai feladatairól és működési feltételeiről
- 328/2011.(XII.29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- 235/1997.(XII.17.) Korm. rendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról
- 8/2000.(VIII.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról
- 9/2000.(VIII.4.) SzCsM rendelet: a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról

- 369/2013.(X.24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- 37/2014.(IV.30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról
- 62/2011.(VI.30.) VM rendelet a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalmazásának élelmiszerbiztonsági feltételeiről
- 326/2013.((VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatba történő végrehajtásáról.
- NYMJV Közgyűlésének 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelete a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról

Irányadónak tekintjük továbbá:

- A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja¹
- A bölcsődei ellátással kapcsolatos módszertani levelek

Fontosabb dokumentumaink:

- Alapító okirat
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Működési engedély
- Házi rend
- Szabályzat az Érdekképviselői Fórum megalakításáról és tevékenységéről.

2.1. A bölcsődénk rendeltetése – missziója

---

¹ 15/1998.(IV.30.) NM rendelet 10.sz. melléklete

- Az **alapellátás keretében** alaptevékenységként **napközbeni ellátást** nyújtani a gyermekek számára, a szülők munkaideje alatt.
- A 3 éven aluli gyermekek nevelése-gondozása, harmonikus testi-szellemi fejlődésének segítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- A fenntartói döntés alapján a **nyitvatartási idő:** napi 11,5 óra. Ennek megfelelően bölcsődénk **hétfőtől – péntekig, 6,30-tól – 17,00 óráig** fogadja a gyermekeket.
- Az ellátásért **fizetendő térítési díjakat** a fenntartó határozta meg.² Az étkezésért fizetendő térítési díj összegét 422.-Ft/nap a gondozásért fizetendő térítési díjat 0.-Ft/nap összegben.
- A normál bölcsődei csoportok üres férőhelyein, **térítési díj ellenében, külön szolgáltatásunk az időszakos gyermekfelügyelet.** Sok szülőnek segítség, ha elfoglaltsága idejére (alkalmi munka, tanfolyam, levelező tagozatos iskolai tanulmányok stb.) szakember felügyeletére bízhatja gyermekét. Lehetőségeinkhez mérten, korlátozott számban, ebben segítséget tudunk nyújtani, de az új környezethez való alkalmazkodás problémát jelenthet a gyermek számára, hasonlóan az alapellátásban részesülő gyermekekhez. Ezért ebben az esetben is fokozatosan, lehetőleg szülővel történik a kisgyermek beszoktatása.
Az alapellátáson túli időszakos gyermekfelügyelet díját a fenntartó 500.-Ft/nap összegben határozta meg.
- **Egyéb, gyermeknevelést segítő szolgáltatásunk: Speciális tanácsadások,** melyet bölcsődénk szakdolgozói biztosítanak a szülők részére, a szakképzettségüknél fogva kompetenciájuk körébe tartozó nevelési-gondozási problémák megoldásához. Ezen szolgáltatás igénybevétele díjtan.

2.2. Pedagógiai hitvallásunk

- Biztonságérzetet nyújtó, érzelem-gazdag környezet kialakítása, melyben a gyermek saját képességei szerint fejlődhet, megízlelheti az önfeledt aktív játék örömet, mely képessé teszi a későbbi élet során a kreatív továbbfejlődésre, élmény és fantázia világa gazdagodhat, és kialakulhat az esztétikum iránti érzékenysége.
- A bölcsődei nevelésben nagyon fontos a személyre szóló bánásmód, mely a gyermekek egyéni sajátosságához és igényeihez igazodó gondozást és nevelést

² NYMJV Közgyűlésének 5/2011.(XII.16..) önkormányzati rendelet 11§

jelenti. Ebben a folyamatban nincs kiinduló és elérendő fejlettségi szint, hiszen a bölcsődei felvételnél sincsenek tanult fejlettségi kritériumai (pl.: nem kell tudni önállóan enni, szobatisztának lenni, beszélni stb.).

- Arra törekszünk, hogy a gondjainkra bízott gyermekekből a körül ölelő világra nyitott, érdeklődő, fogékony, önállóan gondolkodni tudó emberek váljanak. Ezen tulajdonságok megszerzése közben sajátíthatják el a társadalmi együttélés alapvető szabályait, mely a későbbiekben segíti a társadalomba való beilleszkedésüket. Az élet első éveiben ezt csak az egyéni fejlődési ütemükhöz igazodó fejlesztéssel lehet elérni.

2.3. Rövid helyzetelemzés

Bölcsődénk 1967-ben nyitotta meg kapuit. Jelenleg 4 gyermekcsoporttal működik. Az épület ideális környezetet nyújt a 0-3 éves korú gyermekek neveléséhez és gondozásához. Vannak ugyan az amortizációból származó folyamatos megoldásra váró feladatok, jelenleg adottak a működéshez szükséges feltételek. A 2000. évtől épületünket megosztjuk a városi Védőnői Szolgálattal. A gyermekeink kétharmada lakótelepről, míg egy harmada családi házas területekről érkezik.

2008-ban kisgyermeknevelői teamjük igen nagy örömmel fogadta, és támogatta – az akkori – Nyíregyházi Főiskola csecsemő-és kisgyermeknevelő-gondozó képzés beindítási kérelmét. A bölcsődevezetője a képző megkeresésére részt vett a csoportos és egyéni gyakorlatok, a dokumentáció- és iratkezelés gyakorlata tantárgyak tantárgyleírásának és követelményeinek kidolgozásában, majd a képzés beindítása után, mint külsős óraadó vesz részt a fiatal szakemberek képzésében, a bölcsődei gyakorlatok koordinálásában, és a bölcsődében dolgozó mentorok folyamatos felkészítésében.

A nyíregyházi Egyetem Szenátusa 2016. július 2-án a „*Nyíregyházi Egyetem kiemelt Gyakorlóhelye*” címet adományozta bölcsődénk kollektívájának. Jelenleg négy kisgyermeknevelőnk végez mentori feladatokat a képzésben. Személyiségvonásaik és pedagógiai képességeik teszik őket alkalmassá erre a feladatra. A hallgatókkal való munkájuk során, a célok meghatározásakor figyelembe veszik a képző – Nyíregyházi Egyetem – elvárásait, a hallgatók egyéni vonásait és céljait, felelősséget vállalva a szakma érdekében kifejtett konstruktív kritikáért és változtatásokért.

2.4. Tárgyi feltételeink

Bölcsődénk 2014-ben egy sikeres KEOP pályázat révén új nyílás- zárókat, és külső szigetelést kapott. A fűtési rendszer részleges felújítása is megtörtént, hőfokszabályzóval ellátott új radiátorok kerültek beszerelésre. 2015-ben a gyermekszobák aljzatburkolatának cseréjére került sor.

- **Gyermeköltöző:** alapterülete és felszereltsége megfelelő. Kielégíti a különböző életkorú gyermekek öltöztetési igényeit.
- **Fürdőszoba:** 1998-ban teljes körű felújítást végeztek bennük, így kielégíti a napjainkban kívánatos gondozási- és nevelési igényeket. Felszereltsége az előírásoknak megfelelő.
- **Gyermekszoba:** alapterülete 40 m². A szobákat úgy rendezzük be, hogy a kicsik egészséges fejlődése biztosítva legyen, mozgás és játékidényük kielégítést nyerhessen, kedvükre játszhasanak társaikkal és kisgyermeknevelőjükkel. A bútorokat, a mozgásfejlesztő eszközöket a gyermekek növekedése során folyamatosan megfelelő méretűre cseréljük. A csoportszoba berendezésénél, a játékok kiválasztásánál a gyermekek életkori sajátosságait, eltérő igényeit is figyelembe vesszük.
- **Vezetői iroda:** alapterülete 12 m². Több funkciót is betölt. Itt tartjuk kiscsoportos esetmegbeszéléseinket.
- **Gazdasági ill. élelmezésvezetői iroda:** alapterülete azonos a vezetői irodával, és ez is több funkciót tölt be. Itt történik a gyermekek és dolgozók térítési díjának befizetése is.
- **Takarítószer raktár:** a gondozási egység gyermekek elől jól elkülönített részében található.
- **Játékraktár:** külön ere a célra helyiséggel nem rendelkezünk. Gondjainkat a kocsitárolóban elhelyezett, csukható szekrényekkel oldjuk meg. Udvari játékraktárunk méreteit tekintve kielégítő nagyságú, de elhelyezkedése nem igazán optimális, mivel csak az egyik gondozási egységhez kapcsolódik, így a másik gondozási egység kisgyermeknevelőinek és a bölcsődei dajkáknak sok, felesleges utat kell megtenniük az udvari játéktevékenység előkészítésénél.
- **Mosó-vasaló helyiség:** az előírásoknak megfelelő. 2016-ban teljes körű felújítása megtörtént.

- **Főzőkonyha:** az 1999-ben végrehajtott férőhely zároláskor, a konyha adagszámát nem csökkentették, így jelenleg is 100 adagos. Felszereltsége korszerűsítésre vár, de rendelkezik a működéshez elengedhetetlenül fontos berendezésekkel és felszerelésekkel. 2003. január 1-től bevezettük és alkalmazzuk a HACCP rendszert.
- **Éléskamra, szárazáru raktár, zöldségraktár és előkészítő:** az előírásoknak megfelelőek.
- **Játsszókert:** A bölcsődénk *játsszókertje* gyermekközpontú szemléletet tükröz. A bölcsődés korú gyermek apró természetéhez illő felszerelést (rögzített és mobil kerti, ill. nagymozgás fejlesztő játékok), és a futkározáshoz sok szabad teret talál. A beépített játékeszközök biztonsággal használhatók egyedül. Kertünk nagy füves területei ideális a futkosáshoz, az ugráláshoz, az ülő játékhöz. A homokozó a legkisebbeknek való változatban készült. Az árnyat adó fáink védelmet nyújtanak a tűző nap melege ellen.

Nyáron különösen sok időt töltenek a ránk bízott gyermekek a szabadban. Ilyenkor alkalom nyílik a teraszon való étkezésekre, pancsolásra. A kertben tartózkodás a szobai játék egyformaságát megszakítja, változatosságot, vidámságot jelent.

Télen (bár lényegesen kevesebb időt lehet a szabadban tölteni) is vidám gyermekektől hangos a kert. Lehet a friss hóban szaladgálni, szánkózni, havat lapátolgatni a kisvödörökbe.

2.5. Személyi feltételeink

A gyermekek nevelését és gondozását kisgyermeknevelők végzik különböző szakmai képesítéssel. Így munkatársaink csecsemő- és gyermeknevelők (*felsőfokú végzettség*) csecsemő- és gyermeknevelő-gondozók (*felsőfokú képzettség*), csecsemő és kisgyermekgondozók (*emeltszintű képzettség*), bölcsődei szakgondozók (*emeltszintű képzettség*). A többi végzettséghez és képzettséghez kötött munkaköröket is a jogszabályban előírt feltételeknek megfelelő képzettséggel töltik be kollégáink.

• Bölcsődevezető	1 fő
• Kisgyermeknevelő	8 fő
• Bölcsődei dajka	2 fő
• Gyermek orvos (megbízásos jogviszonnyal)	1 fő
• Élelmezésvezető	1 fő
• Dietetikus (megbízásos jogviszonnyal)	1 fő

- Dietetikus szakács 1 fő
- Konyhalány 2 fő
- Mosónő 1 fő
- Udvari munkás 1 fő

Valamennyi munkavállalónk határozatlan időre szóló közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkezik.

A pályakezdő kisgyermeknevelők un. gyakornoki rendszerben végzik a munkakörükhöz kapcsolódó tevékenységeket, az intézményvezető által kijelölt, megfelelő gyakorlati tapasztalattal rendelkező mentorok szakmai támogatása mellett.

3. A BÖLCSŐDÉNK HUMÁN ERŐFORRÁSAI

3.1. A kisgyermeknevelő, mint modell

A jó kisgyermeknevelő: leginkább a jó kertészhez hasonlít. Szeret aprólékos gonddal dolgozni, élvezni, hogy munkája nyomán fejlődés fakad, és örömet szerez neki a fejlődés megfigyelése. Gondoskodásáért nem vár hálát, heves szenvedélyeket visszafizetésként, hanem örömet leli magában a gondoskodásban és annak eredményében. Nem szüksége, hogy minduntalan beavatkozzék abba, ami történik, hanem van türelme várni, megfigyelni, de ha szükség van a beavatkozásra, azt körültekintően, tapintatosan teszi.

Rendelkezik a figyelem összpontosításának és megosztásának képességével, jó hallási és látási emlékezettel, áttekintőképesség és megfelelő munkaszervezési adottságokkal, hogy a váratlan feladatokat be tudja illeszteni a munka normális menetébe.

Kiegyensúlyozott, nyugodt, biztonságos a testmozgása. Mozdulatai lágyak, puhák és finomak.

A kisgyermeknevelő legfontosabb „munkaeszköze” az érték, mivel mindent amit tesz, azt valamilyen érték jegyében teszi, illetve minden tette értékhordozó és értékközvetítő.

Bölcsődés korban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erő egyike. Ebben az életkorban különösen meghatározó a nevelő-gondozó személyisége, hiszen a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretet és érzelmileg legközelebb álló felnőtt kedvéért.

A kisgyermeknevelő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége, feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Napközben helyettesítenie kell az anyát, a

biztonságérzetet öleléssel, simogatással és szeretgetéssel kell biztosítani. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a nevelői magatartás feltételezi az önállóságot, a rugalmasságot, a döntési- és helyzetfelismerő képesség meglétét.

3.2. Kisgyermeknevelői teamünk arculata

Fontos az őszinte légkör, mert csak így tudjuk a pozitívumokat és a negatívumokat egyaránt fel- és elismerni, hogy a fejlődés útjának reális módját megnevezhessük. Ennek érdekében kisgyermeknevelőink akkreditált továbbképzéseken, szakmai szimpóziumokon és ún. házi továbbképzéseken bővítik tudásukat.

Munkaközösségek:

A szervezett továbbképzéseken, kívül munkaközösségi formában dolgoznak kisgyermeknevelőink. Ezek az ún. *házi továbbképzések* keretben biztosítanak a rendszeres és célirányos önképzéseknek.

A munkaközösségek általános feladatai:

- Segítsék a kisgyermeknevelőket a nevelés-gondozás hatékonyabbá válásában.
- Ötleteket és tapasztalatokat gyűjtése és átadása, melyek új ötletek és gondolatok megvalósítására, pályázatok készítésére ösztönzi őket.
- Információk gyűjtése a reális ellenőrzés és értékelés érdekében.
- Bölcsődénkben három munkaközösség működik, melyeknek témája, minden évben a kisgyermeknevelői team által meghatározott. A témák feldolgozása több évig tartó folyamat is lehet. A témaválasztást mindig a kisgyermeknevelők érdeklődése határozza meg. A feldolgozandó területek mindig közös kijelölésűek. A témavezetőket szakmai érdeklődésük és tudásuk figyelembe vételével, a kisgyermeknevelők javaslata alapján választjuk meg.

Jelenleg működő munkaközösségeink:

1. Helyi nevelési-gondozási program készítése

Tagjai: minden kisgyermeknevelő.

Feladata: a bölcsődei nevelési-gondozási program alapos megismerése, a gyermekcsoportok sajátos körülményeihez való igazítása.

A feldolgozás módja: 4 főből álló közösségek dolgozzák ki a tevékenység rendszereket.

2. A kisgyermeknevelő szerepe a gyermek tevékenységében

Tagjai: minden kisgyermeknevelő.

Feladata: Az innovatív változások lehetőségeinek kijelölése a folyamatos napirend, és a benne lévő külső és belső történések figyelembevételével. Továbbá a nevelési-gondozási helyzetekben alkalmazható nevelői módszerek és magatartás minták meghatározása (pl.: kezdeményezés, együttjátzás, megerősítés, segítségnyújtás, ötletadás stb.).

A feldolgozás módja: ismeretbővítés szakirodalommal, gyakorlati tapasztalatszerzés gyermek csoportokban.

3. A mesélés és bábozás korszerű elemei

Tagjai: bölcsődénk kisgyermeknevelői és a többi bölcsődéből az érdeklődők.

Feladata: A kisgyermeknevelők mesemondó és a bábjátékhoz szükséges képességeinek fejlesztése. A mese és verses mese, a bábjáték, és alkalmazásuk közben használatosa dal és mozgásanyag bővítése.

A feldolgozás módja: az elmélet és a gyakorlat megfelelő ötvözése.

3.3. A kisgyermeknevelő és a közvetlenül munkáját segítő bölcsődei dajka együttműködése

A nem kisgyermeknevelő munkakörben alkalmazott dolgozók akkor tudják eredményesen segíteni a munkát, ha látják helyüket, szerepüket a bölcsőde egészében.

Olyan empátiás képességgel kell rendelkezniük, amely alkalmassá teszi őket arra, hogy megfelelő társaik legyenek a kisgyermeknevelőknek a gyermeki személyiség kibontakoztatásában.

Megfelelő szintű folyamatos tájékoztatás után tudniuk kell milyen célok érdekében, hogyan kívánják a kisgyermeknevelők a gyermekcsoport nevelését és gondozását megvalósítani, és ennek megfelelően járuljanak hozzá a nevelés-gondozás eredményességéhez.

Terveink szerint 2017-től bölcsődei dajkáink a Magyar Bölcsődék Egyesülete által kidolgozott száz órás tanfolyamon fognak ismereteket szerezni, mely munkakörük betöltéséhez kötelező.

4. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS

A Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja az alábbiakban ismertetett célokat és alapelveket emeli ki a bölcsődei élet megszervezésének egységes értelmezése érdekében.

4.1. A bölcsődei nevelés-gondozás célja

- A családban nevelkedő kisgyermeknek elsajátítsák azokat a képességeket, készségeket, melyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz.
- A koragyermekkorai intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenység folytatása. Családbarát intézményként hozzájárulni a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

A fentieket figyelembe véve bölcsődénk célja a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése, személyiségfejlődésének elősegítése, mely a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül történik.

A nevelés, mint „tudatos értékválasztás” a nevelési-gondozási helyzetekbe beépített tevékenységek által valósítható meg, hiszen a gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik.

Programunk vallja, hogy a gyermeket minden életkori szakaszban orientálni kell valami felé, vezetni kell valahová annak érdekében, hogy *a kisgyermekkorai nevelés általános céljának* eleget tegyünk. E cél pedig a következő: *„azoknak a pszichikus funkcióknak, külső és belső tevékenységmódok fejlődésének elősegítése, melyek eredményeképpen a teljesítmények létrejönnek.”* (Tardos Anna 1975.)

4.1.1. A bölcsődei nevelési-gondozási cél elérésének feltételei

A bölcsődei nevelés-gondozás céljának hármas feltételrendszere:

- a szükségletek,
- az adottságok, képességek, és
- a tevékenységek megléte.

A cél eléréséhez motiválttá kell tenni a gyermeket. A motiváció fogalomkörébe beletartozik minden cselekvésre, viselkedésre készítő belső tényező.

A szükségletek tudományos elemzése közben levezethető, hogy az adottságok, a képességek, és a tevékenységek is a szükségletekbe ágyazottak. A szükségérzet cselekvésre készíti az embert.

Abraham *Maslow szerint a szükségleteknek* különböző, hierarchikus *szintjei vannak*:

1. *szint: fiziológiai szükségletek* (pl.: éhség, szomjúság, alvás)
2. *szint: biztonsági szükségletek* (pl.: rendszeres életvitel)
3. *szint: szociális szükségletek* (pl.: szeretet, gyengédség, valahová tartozás)
4. *szint: az önbecsülés szükséglete* (pl.: én-kép, önértékelés, önérzet)
5. *szint: az önmegvalósítás szükséglete*: (olyan tevékenységek folytatása, amelyhez megvannak képességeink, tudásunk, vonzódásunk)

Ha a szükségleteket egy piramisban helyeznénk el, legalulra az alapokhoz kellene elhelyeznünk az első szintet, majd rá a második szintet, és így tovább. Azt, pedig jól tudjuk, hogy építkezni csak biztonságos alapokra lehet. Ebből adódóan bölcsődénk nevelési-gondozási céljainak eléréséhez a szükségletek kielégítésén keresztül visz az út.

4.2. A bölcsődei nevelés-gondozás alapelvei

4.2.1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

4.2.2. A koragyermekkorai intervenciós szemlélet befogadása

A koragyermekkorai intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

4.2.3. A családi nevelés elsődlegességének tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és

azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

4.2.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek iránti tolerancia kialakítására.

4.2.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

4.2.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elvesztett biztonságának újrateremtésére.

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

4.2.7. Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

4.2.8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empátikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

4.2.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei.

A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológias szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

4.2.10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömet, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló

kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

4.3. A bölcsődei nevelés feladatai

4.3.1. A családok támogatása, a szülői kompetencia fejlesztése

A szülők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről. Ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei nevelés-kialakításában, és a családokat is segíti a gyermek nevelésében.

A tájékoztatás mindig őszinte, hiteles, személyes hangvétellű, etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó.

A kapcsolattartás, és tájékoztatás formái:

- beszélgetések érkezéskor és hazamenetelkor,
- szülői értekezlet: plenáris értekezletek, szülőcsoportos beszélgetések, szülői munkaközösség választott képviselőivel történő megbeszélések,
- hirdetőtábla,
- üzenő füzet,
- nyílt napok,
- időpont-egyeztetés utáni egyéni beszélgetés,
- kérdőívek kitöltése, vélemények gyűjtése.

4.3.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

- A fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása.
- Primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése (napirend, egészséges táplálkozás, játék, mozgás, szabad levegőn való aktív tevékenység, pihenés, alvás).
- Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében az alapvető kultúr -higiénés szokások kialakulásának segítése.
- Szükség esetén speciális szakember (gyermekorvos, dietetikus, gyógypedagógus, mentálhigiénés szakember, gyermekfegyszakorvos) bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

4.3.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

- Derűs légkör biztosítása, a bölcsődébe kerüléssel járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzése, ill. csökkentése, a gyermekek segítése az átélt nehézségek feldolgozásában,
- A kisgyermeknevelő-gyermek között szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítése (egyéni bánásmód, felmenőrendszer),
- Az egyéni szükségletek kielégítése a csoportban élés helyzetében, a szocializáció, az én-tudat egészséges fejlődésének segítése,
- A társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése,
- Megteremteni a lehetőségét a kisgyermeknevelővel és a társakkal való közös élmények szerzésére,
- A kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felébresztésével és fenntartásával (meghallgatás, figyelem, kérdések megválaszolása).

4.3.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik. A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a szakember ismeretet nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.
- A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása.
- Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

4.4. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei

4.4.1. Családlátogatás

Az első családlátogatás célja: a családdal való kapcsolatfelvétel, és a gyermek otthoni környezetben való megismerése.

Továbbá ez a módszer szolgálja a bizalmasabb kapcsolat kialakítását, mert a gyermek családi környezetének, szokásainak jobb megismerését, a hibák megértését, ill. kiküszöbölését segíti elő.

A családlátogatások alkalmával, a családnak is, és a kisgyermeknevelőnek is könnyebb megbeszélni a gyermekkel kapcsolatos problémákat, az elért eredményeket, vagy ellenkező esetben, felhívni a figyelmet a fejlődés kedvezőtlen tüneteire. Ugyanígy a szülőnek is lehetősége nyílik arra, hogy bővebben beszéljen a bölcsőde életével kapcsolatos észrevételeiről, s gyermekéről.

4.4.2. Adaptáció (beszoktatás)

A bölcsődébe kerülés – *kényszerű adaptációs állapot* – a gyermek megszokott mikroszociális feltételeinek megváltozásával jár, mely egy új viselkedési forma kialakítását, az adaptációs mechanizmusok megfeszített tevékenységét igénylik. Amennyiben ez túlzott megterhelést jelent a szervezet számára, létrehozza az *adaptációs szindrómát*, melynek jellemzői a negatív emocionális állapot (sírás, agresszív magatartás, depresszió), az alvás- és az étvágy különböző zavarai, a vegetatív működések és a szervezet reakcióképességének megváltozása. Ha az előzőek eredményeként csökken az immunbiológiai reakcióképesség és a szervezet ellenálló képessége, a gyermek megbetegszik, és ez már a *patológias adaptációs állapotának* jellemzője.

A szülővel történő fokozatos beszoktatás módszerének alkalmazása, a bölcsődei nevelőgondozó munka egyik fontos feladatát, a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya vagy apa jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását. A gyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, csökkenti az adaptáció során fellépő negatív tüneteket (pl.: étvágytalanság, súlyesés, nyugtalanság, sírás, tiltakozás, alvászavar, stb.).

4.4.3. Napi kapcsolattartás

A gyermekek reggeli érkezésekor, és a délutáni haza adásnál, a napi kapcsolattartás célja a rövid, kölcsönös informálás a kisgyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, az őt érintő napi történetekről, változásokról. Az egyéni igények, kérések megfogalmazására is ezen alkalmakkor kerül sor. Az interakciós helyzetet a pozitív hangvétel jellemzi, de a negatív

eseményekről is tényszerű tájékoztatás történik, a szakmai etikai szabályoknak és az időkereteknek megfelelően.

4.4.4. Egyéni beszélgetések

Az egyéni beszélgetés a kisgyermek fejlődéséről szóló részletes, kölcsönös tájékozódást vagy a hosszabb megbeszélést igénylő kérdések, nevelési problémák közös átgondolását szolgáló találkozási forma, a szakmai kompetenciák kereteinek megtartása mellett. Kezdeményezheti a szülő, a kisgyermeknevelő, a bölcsődevezető.

4.4.5. Szülőcsoportos beszélgetések

Olyan tematikusbeszélgetések, melyek a csoportos kisgyermeknevelők vezetnek a csoportba járó gyermekek szüleit foglalkoztató nevelési témáról. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól halott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésszókincs bővítésére. A gondozónői indirekt megerősítések pozitív irányba befolyásolják a szülők nevelési szokásait.

4.4.6. Szülői értekezletek

Az ún. plenáris szülői értekező a szülők általános és az adott gyermekcsoportra vonatkozó tájékoztatását, valamint a gyermekeket érintő, a szülőkkel közösen meghozandó döntések elősegítését szolgálja.

4.4.7. Indirekt kapcsolattartási formák

A szervezett programok a családok igényeihez igazodó többlet-lehetőségek a családok segítése, a szülői kompetencia növelése és a család és a bölcsőde közötti kapcsolat erősítése érdekében.

Bölcsődénkben az alábbiakban felsorolt szervezett programok jelennek meg:

- étel és könyvbemutató (adott esetben vásárlási lehetőséggel),
- adventi készülődés,
- kirándulás (vadászpark, múzeumfalú, botanikus kert).

Az előzőeken túl a gyermekek öltözőiben elhelyezett hirdetőtáblát és a bölcsőde által karbantartott közösségi oldalunkat (facebook) is felhasználjuk a szülők tájékoztatására, és a gyermekneveléssel kapcsolatos ismeretek bővítésére.

4.5. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei

4.5.1. „Saját kisgyermeknevelő”- rendszer

A „saját kisgyermeknevelő” rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport gyermekeinek egy része (6-7 gyermek) tartozik egy kisgyermeknevelőhöz. A nevelés-gondozás mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a nevelési naplóját, egészségügyi törzslapját, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat.

A kisgyermeknevelő az ún. ölelkezési időben (az az időszak, amikor mindkét kisgyermeknevelő jelen van) idejét elsősorban a „saját” gyermekei nevelésére-gondozására fordítja. A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermeknevelője (felmenőrendszer).

A „saját kisgyermeknevelő” rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját” kisgyermeknevelő segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

4.5.2. Gyermekcsoportok szervezése

Intézményünkben többféle szempontot kell figyelembe venni a gyermekcsoportok kialakításánál. A gyermekcsoportjaink létszáma 12-14 fő. Nevelési-gondozási filozófiánk része, hogy a gyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a csoportba járjon.

A gyermekeket életkoruk és fejlettségük szerint vesszük fel egy-egy csoportba, de ez nem jelenti azt, hogy nem biztosítjuk egy gondozási egységen belül a csoportok közötti átjárhatóságot (pl.: ha egy gyermeknek valamilyen oknál fogva elfogadhatóbb a szomszéd csoport gyermekközössége, vagy a kisgyermeknevelők személyisége jobban hasonlít a már megszokott, az őt otthon körülvevő felnőttekére, akkor nincs akadálya annak, hogy a szomszéd csoportba töltse a bölcsődébe-járási idejét).

A csoportok kialakításánál alkalmazott szempontok:

- A gyermekek életkoruknak, fejlettségüknek és egészségi állapotuknak megfelelő csoportba kerüljenek.
- A nevelési év végén a bölcsődébe maradt gyermekek minél kevesebb változást éljenek át (csoportja és kisgyermeknevelője állandó, csak az új társait kell megszoknia).

- A szülők és kisgyermeknevelők kérését a lehetőségekhez mérten tudjuk figyelembe venni.

4.5.3. Napirend

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit biztosítja. Megteremti a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A nevelés-gondozás folyamatában az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, játék, alvás) a gyermekek jó közérzetét is megteremtik.

Az optimális napirenden belül az egyes gyermekek igényeit a kisgyermeknevelő úgy tudja kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető a rendszer, a gyermekek tájékozódhatnak a várható eseményekről, miközben kiiktatódik a várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják az évszakok, a csoportlétszám és egyéb tényezők (pl.: bölcsőde nyitása, zárása) is.

Kialakításának további feltételei a személyi állandóság (saját „kisgyermeknevelő”-rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a kisegítő személyzet összehangolt munkája, a gyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembevétele.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti belső arányok kialakítása, és az hogy a napirendet a gyermekcsoport kisgyermeknevelői alakítsák ki.

A bölcsődei nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését különböző, a bölcsődei kisgyermeknevelők által készített feljegyzések, és dokumentumok szolgálják (pl.: csoportprogramok).

Napirendünk kialakításánál igyekeztünk szem előtt tartani, hogy a legtöbb időt a játékra fordítsuk, de mindig megfelelő időkeretet biztosítunk a gyermekek fejlettségéhez igazodó, minőségi gondozásra. Lehetőség szerint legyen rendszeres a komplex foglalkozásokra szánt idő, figyelembe véve a játékba integrált tevékenységekkel elsajátítható ismereteket. A csoportok kisgyermeknevelői, a gyermekek érdeklődését szem előtt tartva maguk dönthetnek arról, hogy egy-egy napon mely tevékenység kap nagyobb hangsúlyt.

5. GYERMEKÉLELMEZÉS

Programunk kialakításánál figyelembe vettük, hogy a gyermek nem „kis felnőtt” és teljesen más az ő étrendje, mint a felnőtté. A helyes étrend összeállítása mellett ügyelünk arra is, hogy a fejlődéséhez szükséges táplálékot jó étvággal, örömmel és korának megfelelő módon, esztétikus környezetben, kulturáltan fogyassza el.

Ezeket a szempontokat munkánk során következetesen és fokozottan szemelőt tartjuk.

Nap, mint nap tapasztaljuk, hogy a bölcsődébe kerülő gyermekek szüleinek az egyik legtöbb gondot a gyermek étkezése okozza.

A szülőkkel történő megbeszéléseink során, ha az étkezés kerül szóba, sokszor ezeket halljuk:

- „Étvágytalan.”
- „Nem szeret enni”.
- „Keveset eszik.”
- „A főzeléket nem szereti.”
- „Válogatós.”
- „Nem asztalnál ülve, hanem játék közben eszik.”
- „Főétkezéseket kihagyja, de egész nap azért „eszeget” és „iszogat”.”

A bölcsődébe kerülés után, az első hetekben még a szülők által elhangzottak tapasztalhatók, de később a legtöbb gyermeknél kedvező változás következik be. A gyermekeknek az étkezés örömet okoz, ezáltal egész napja vidámabb. Minél kellemesebb számára a táplálkozás és az azzal kapcsolatos körülmények, annál jobb kapcsolata alakul ki azzal a felnőttel, aki a táplálékot nyújtja. A szülő, ha tapasztalja, hogy gyermeke szívesen fogyasztja a főzeléket, súlya gyarapodásnak indul, jobb lett az étvágya, akkor bizalommal fordul bármilyen problémával a kisgyermeknevelőhöz, mert látja, hogy példamutató nevelő munkájával, türelmével és szeretetével az a célja, hogy a gyermek érdekeit szolgálja.

5.1. Az étlapszerkesztés általános szabályai

Mindenféle étkeztetés alapja az étlaptervezés, ami a bölcsődei ételmezés vonatkozásában bonyolult, felelősségteljes feladat, hiszen gyermekeink egészséges fejlődése, és a korszerű táplálkozási szokások kialakulása függ tőle. A helyesen összeállított étlap, egy meghatározott időtartamra készül (1 hónapra, vagy legalább 2 hétre előre megtervezett).

A bölcsődei étkeztetésben ajánlatos nyersanyag-, energia- és tápanyagtartalom normáit a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014.(IV.30.) EMMI rendelet határozza meg.

Az étlapszerkesztésnél a következő szempontokat kell szem előtt tartanunk:

- Megfeleljen az élelmezettek tápanyagszükségletének.
- Változatos,
- Idényszerű,
- Ízben, formában, zamatban összehangolt legyen.
- Vegye figyelembe a rendelkezésre álló normakeretet.
- Legyen tekintettel a konyha kapacitására.

A legnagyobb gonddal és szakértelemmel összeállított étrend sem egyezik meg minden esetben a gyermek ízlésével, és ha az ételt nem fogyasztják el, akkor csak „papíron” elégítettük ki tápanyagszükségletüket. Céltudatos, kitartó munkával törekszünk arra, hogy a gyermekekkel a változatos ételféleségeket megszerettessük. Ez a bölcsődei dolgozók közös feladata.

A gyermekek étkeztetésénél az általános szabályok mellett bizonyos ***speciális szempontokat*** is figyelembe veszünk:

- ***A bölcsődében az étkezések száma napi négy alkalom, az egész napos ellátást igénybevevő gyermekek részére.*** Mivel ez a napi energiaszükséglet 75%-át fedezi, igen fontos az étkezések közötti szünetek betartása, hogy a gyomor kiürülhessen, jobb legyen az emésztés.
- A megfelelő folyadékpótlásról is gondoskodunk.
- Külön készítünk étlapot a csecsemők, a kisgyermekek, és az ételallergiás vagy ételintoleranciás gyermekek számára.
- A főétkezések alkalmával, ugyanaz az ételsor húsz napnál gyakrabban nem ismétlődhet.
- Fontos tápanyagokat tartalmazó élelmiszerek nem maradnak ki az étlapból, de nem is jutnak túlsúlyba, mert a táplálkozás egyoldalúvá válhat.
- A bevitt kalória 40%-át cereáliával³, 20%-át állati eredetű élelmi anyagokkal, 35%-át főzelékkel és gyümölcsökkel, és a fennmaradó 5%-át cukorral és zsiradékkal fedezzük.⁴

---

³ Cereáliák: liszt, rizs, gabonamagvak, gabonapelyhek, egyéb gabonakészítmények.

⁴ Forrás: Élelmezésvezetők kézikönyve. Szerk.: Rigó János. Anonymus Kiadó, 1999.

- Kenyeret, péksüteményt, naponta többször adunk (egészségesebb a teljes kiőrlésű gabonákból készült pékáru).
- A szakemberek kihangsúlyozzák a cereáliák jelentőségét, ezért kisétkezéseknél (tízórai, uzsonna) is adható valamilyen formában (pl.: müzli szelet).
- Az étrend naponta tartalmaz húsfélét, tojást, több étkezésre elosztva tejet, különböző formában (pl. kakaó, tejeskávé, karamell, joghurt, kefir) tejtermékeket, félzsíros túrót, kevésbé sós kemény sajtot.
- A főzelékhez, a nyers kerti veteményhez, cereáliához és ha lehetséges a gyümölcsökhöz is adunk valamilyen állati eredetű fehérjét, ez a komplettálás céljából fontos szempont egy étkezésen belül.
- Színes főzeléket, gyümölcsöt, nyers kerti veteményeket naponta adunk, a burgonyát előnybe részesítjük, mivel jól komplettálható.
- Durva rostú zöldségeket, száraz hüvelyeseket puffasztó hatásuk miatt kétéves kortól kéthetente egyszer tervezzünk az étlapra.
- Az ételeket minimálisan cukrozzuk, és sózzuk.
- Az ételeket étolajjal, és margarinnal készítjük (naponta főzéshez, sütéshez, kenyérre kenve).
- Kerüljük az olyan ételeket, amelyek a gyermekek körében bár közkedveltek, de mennyiségüket korlátozni kell, pl. édességek, sütemények, édes tészták, zsírok és egyes húsneműek. Ezeket hetente egyszer kínálunk.
- Erős, csípős fűszereket nem használunk.
- Kerüljük a tartósítószeret tartalmazó élelmiszerek adását.
- Figyelünk arra, hogy az étel ízben, zamatban, színben és formában összehangolt legyen. Továbbá ügyelünk rághatóságára és folyadéktartalmára is.
- A gyermekek koruknak megfelelően elkészített ételeket kapnak, és ahogy fejlődik a gyermek az ételek főzési technikáját is próbáljuk a felnőtt koszt felé vinni (pl. főzelék helyett: rakott, csőbensült, töltött, ételek).
- Az étkezésnél figyelembe vesszük a pszichés hatásokat is, mert befolyásolja a gyermek anyagcseréjét, toleranciáját és tápanyag hasznosítását is.
- Az ízlésesen és megfelelő hőfokon tálalt ételek mennyiségét a gyermek étvágya határozza meg.

5.2. Különleges táplálást igénylő gyermekek ellátása

Bölcsődénk szakorvosi (*endokrinológus, gasztroenterológus, diabetológus, allergológus és klinikai immunológus*) igazolással⁵ az alábbi étel allergiákkal vagy intoleranciákkal terhelt gyermekek étkeztetését biztosítja⁶:

- tejfehérje allergia,
- laktózintolerancia (tejcukor)
- tojásallergia,
- gluténérzékenység (lisztérzékenység),
- halallergia (rák, hal, puhatestűek),
- dőfélekkel szembeni allergia (mandula, brazil dió, kesudió, gesztenye, mogyoró, makadámdió, földimogyoró, pekándió, pisztácia, dió,
- zeller, mustár, kén-dioxid⁷, és csillagfürt⁸ érzékenység vagy allergia

Az ilyen speciális esetekben a gyermekek felvételekor, a szülők még az étkezések megkezdése előtt a bölcsődevezető jelenlétében találkoznak a bölcsőde orvosával, az ételmezésvezetővel és dietetikus-szakácsnőnkkel. Ezeken a közös megbeszéléseken részletes anamnézis felvételére kerül sor a gyermekről. A szülőnek alkalmat adunk arra, hogy tájékoztassa a szakembereket a gyermek állapotáról, otthoni étkezési szokásairól, az alkalmazott diétáról, az otthon használt konyhatechnikai eljárásokról. Ezek az ismeretek nagy segítséget jelentenek nekünk a későbbi egyéni gondozásban.

6. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS FŐBB HELYZETEI

A gondozás és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése.

---

⁵ Vonatkozó jogszabály: 37/2014.(IV.30.) EMMI rendelet 2.§ (1) bekezdés 22. pontja

⁶ Vonatkozó jogszabály: 1169/2011/EU európai parlamenti tanácsi rendelet II. Melléklete

⁷ A kéndioxid és származékai csoportba a következő adalékanyagok tartoznak: kéndioxid (E 220), nátriumsulfít (E 221), nátrium-hidrogén-sulfít (nátrium-bisulfít) (E 222), nátrium-metabisulfít (E 223), kálium-metabisulfít (E 224), kalcium-sulfít (E 226), kalcium-hidrogén-sulfít (E 227), kálium-hidrogén-sulfít (E 228)

⁸ Hazánkban egyelőre a csillagfürt viszonylag kevés termék összetevői között fordul elő. Jelölését leggyakrabban a gluténmentes áruk csomagolásán lehet megtalálni.

6.1. A gondozás:

A csecsemő és a kisgyermek nevelésének legfontosabb területe a gondozás. A gyermek elsősorban ezekben a helyzetekben van kettesben gondozójával, aki ilyenkor nyújthatja neki azt a megkülönböztetett figyelmet, amelynek talaján a jó kapcsolat kialakulhat. Ilyenkor beszélhet a kisgyermeknevelő leginkább személyhez szólóan a gyermekhez, s nem is csak az önálló evés, öltözés, vetkőzés, kézmosás vagy bili használat megtanulása érdekében. Hanem azért is, mert gondozás közben, testi szükségleteinek kielégítése kapcsán tanulja meg a gyermek – azon keresztül, hogy gondozója a szükségleteit kielégíti – jelezni, majd felismerni és differenciáltan kifejezni magukat a szükségleteket, az azok kielégítésével kapcsolatos igényeit, a kielégítettség után érzett megelégedést, ami egyúttal feltétele annak, hogy a tárgyi világ felé érdeklődéssel forduljon. Túlzás nélkül lehet azt állítani, hogy a gyermek elsősorban gondozás közben, testi szükségletei kielégítése kapcsán ismeri meg önmagát és gondozóját. A szükségletek érzékelésén és azok kifejezésére kapott válaszon keresztül tanulja meg magát a szükségletet (azt, hogy éhes vagy szomjas stb.), és azt is, hogy ő az, aki éhes vagy szomjas. Sőt azt is, hogy noha a felnőtt az, aki a feszültségeket megszünteti, ő maga előmozdíthatja ezt, ha megfelelő jelt ad a megszüntetés érdekében. Ha a felnőtt gondozás közben figyel a gyermek jelzéseire, s azok figyelembevételével eteti, fürdeti, öltözteti, vetkőzteti, akkor módot ad neki arra, hogy kezdettől fogva „bele is szólhasson” gondozásának menetébe, szükségletei kielégítésének módjába: az etetés tempójába, a táplálék mennyiségébe, hőmérsékletébe, sűrűségébe, az étkezés befejezésének időpontjába, a pelenkázó, öltöztető, vetkőztető fürdető mozdulatok ritmusába, a fürdővíz mennyiségébe, hőmérsékletébe stb. Ez pedig a hatóképesség érzésének a megerősödéséhez, az ún. szociális kompetencia kialakulásához vezet, ami az aktív szociális beilleszkedés alapja.

Az érzelmi fejlődés szempontjából igen fontos szerepe van a gondozás közbeni testi kontaktusnak. Ezért igen nagy hangsúlyt kell helyezni arra, hogy gondozás közben az „érintő kéz” mozdulata tapintatos és együtt érző legyen. Ezzel biztosíthatja a kisgyermeknevelő a gyermek biztonság érzetét, és így alakul ki a gyermekben, hogy szükségleteinek kielégítése közbeni testi kontaktus örömforrás mindkettőjük számára.

Gondolni kell arra is, hogy a gondozás részét képezi annak a folyamatnak, amelyen keresztül a gyermek a saját testét megismeri. A testséma kialakulásában fontos szerepet játszik a saját testével és testrészeivel végzett tevékenység, sőt valószínűleg a mások testének, mozgásának látása, tapasztalása is. Egész életére, személyiségére, önmagáról alkotott képének és önbecsülésének alakulására, nemi szerepének vállalására s majdani

szülői magatartására is kihat az, hogy saját testét, az azzal való bánást és annak funkcióit milyennek, önmaga és gondozója számára kellemesnek vagy kellemetlennek éli meg.

Csak a jó gondozás része a nevelői munkának. A nem megfelelő, pedig gátja a személyiség egészséges alakulásának. Ha a szükségleteket nem megfelelően elégítik ki, a fizikai biztonságérzet hiánya gátlás alá vonja a gyermek érdeklődését önmaga és a külvilág iránt, korlátozza belülről fakadó aktivitásának kibontakozását és szociális beilleszkedését is.

Ezért bölcsődénk kisgyermeknevelői arra törekednek, hogy a gondozás minden esetben bensőséges interakciós helyzet legyen -a kisgyermeknevelő és a gyermek között-, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése. Továbbá mindig szem előtt tartják, hogy a szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele az, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait megerősítéssel, dicsérettel jutalmazták (ez növeli az együttműködési kedvet), a sikertelenség viszont nem kap elmarasztalást. Lényegesnek tartják az elegendő idő biztosítását, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel.

Különös gondot fordítanak a kommunikáció érzelmi töltésére, mivel a kisgyermeknevelő gyerekekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra és a pozitív énkép kialakulására, melyek nagymértékben befolyásolják a személyiség egészséges alakulását.

S végül, de nem utolsó sorban, tudatában vannak, hogy minden gondozási helyzet jól felhasználható az információk átadására a folyamatban használatos tárgyi környezet dolgairól.

6.2. A játék

*„a játék a gyermek útja a világ megismerése felé,
amelyben él és melyet megváltoztatni hivatott.”
(Gorkij)*

Az ismeretek átadásának másik színtere a játéktevékenység, mely végigkíséri az embert egész élete során, s közben elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődését. Személyiségformáló erejét csak úgy lehet megtartani, ha megfelelő szakmai tudás birtokában, a gyermek érdekeit mindig szem előtt tartva, a személyi- és tárgyi feltételek

biztosítása mellett szervezzük meg a játék feltételeit. Mindezeket alátámasztja *Krupszkaja meghatározása*, miszerint „...a gyermek számára a játék tanulás, a játék munka, a játék a nevelés komoly formája. A játék hatására sokféle személyiségvonás alakulhat ki a gyermekben. Ahhoz, hogy ezek a legmegfelelőbbek legyenek, helyesen kell hatnunk a játékra. Csak helyes irányítás révén válik a gyermek legfőbb tevékenységéből a nevelés egyik fő eszközévé.”

A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas-kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

7. A FEJLESZTÉS TARTALMA

Bölcsődénk a gyermek középpontba helyezését, és a gondozás-nevelés funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának.

A gondozásba ágyazott nevelői munkának a gyermeki személyiség kibontakozását, nevelését és fejlesztését kell figyelembe vennie, fokozott figyelemmel a tudatos, tervezett, szervezett gondozási-nevelési helyzetek megteremtésére.

A bölcsődei nevelés tartalma a tevékenység-rendszereken keresztül jut érvényre, és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól, egymást átszöve érvényesülnek.

A feladatrendszer elemei:

- Játék és tanulási tevékenység.
- Társas és közösségi tevékenység.
- Munkatevékenység.
- Szabadidős tevékenység.

A nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységekből indulunk ki. Ez a komplex feladat a szociális tanulás intenzív formája, mely feltételezi, hogy a gyermek megtanul:

- beszélni,
- közlekedni,

- a környezet adta keretek között tevékenykedni,
- az eszközöket használni,
- a társakkal együttműködni,
- ellesni a mindennapi élet adta szerepeket és magatartás mintákat.

A tevékenységi formák a bölcsődében mindig kötetlenek, és a szabad választás elvén szerveződnek.

Ilyen tevékenységi formák lehetnek:

- a rajzolás, festés, gyurmázás, ragasztás,
- a mese, vers, énekes játékok, bábjáték, és
- a matematikai ismeretek, környezeti és természeti ismeretek megalapozása játéktevékenység közben.

A feladatok egy részét eltérő kulturális színvonalon a családok teljesítik. A bölcsőde azonban nem csupán helyettesítő – kiegészítő szerepet játszik, hanem kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást.

7.1. Játék és tanulási tevékenység:

A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játék közben ismerkedik, ill. megismeri az őt körülvevő környezettel, majd időben előrehaladva kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet a kisgyermeknevelőnek tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában célja eléréséhez.

Nagyon fontosnak tartjuk az olyan hangulatok, inger gazdag tárgyi lehetőségek megteremtését, melynek hatására a gyermek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ettől függetlenül szükség van a kisgyermeknevelő által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre is, hiszen a játék kicsiben maga az élet – megtanít a környezetünkhöz való alkalmazkodásra –, éppen ezért az életre nevelés a játék segítségével teljesebbé válhat.

A kisgyermeknevelő feladatai a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő eszköz, idő, és hely biztosítása.
- Igény szerint kezdeményezés, és szerepvállalás a játékban.

- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek (együttjátás) biztosítása.
- A gyermeki játék önállóságának biztosítás.

A játéktevékenységhez szükséges eszköztárunk:

- Manipulációs játékok (textil, fa, gumi, műanyag)
- Építő, konstruáló játékok (műanyag, fa)
- Utánzó, és szerepjátékok eszközei
- Képességfejlesztő játékok
- Nagymozgásokat fejlesztő játékok
- Udvari játék eszközök

A játékfajtákat úgy válogatjuk össze minden csoport számára, hogy a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelőek legyenek.

A bölcsőde játékeszközeinek karbantartása, pótlása folyamatos feladat, melybe bevonjuk a szülőket is. Új játék vásárlásra a költségvetésből igen szűkös lehetőségünk van, de egyéb forrásból (szülői támogatás, alapítványi támogatás, pályázatok) próbáljuk a korszerű eszközöket beszerezni.

A játék és a tanulás kisgyermekkorban teljes mértékben összekapcsolódik. Már említettük, hogy játék közben szinte észrevétlenül tanul a gyermek. Ezért a játék a bölcsődei – kisgyermekkor – tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán – indirekt módon – tanuljon a kisgyermek. Legfőbb célkitűzésünk a több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és sokoldalú cselekedtetés, valamint a közvetlen környezet folyamatos megismertetése.

Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli a tanulás során is ebből kiindulva, komplex fejlesztések rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami a számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet jelent.

A program keretjellege biztosítja a kisgyermeknevelők számára a gyermek igényeihez igazodó tanulási kereteket és formákat.

A kisgyermeknevelő feladatai tanulással kapcsolatban:

- Értelmi adottságok és képességek fejlesztése.

- A gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, érdeklődésének kielégítése.
- Sokszínű tevékenységek biztosítása.
- A gyermek önállóságának, figyelmének fejlesztése.
- Sikerélményt nyújtani a gyermeknek, ami a pozitív én-képét, és önbizalmát erősíti.

7.2. Társas és közösségi tevékenység:

Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű fejlődéséhez. A csoportban azonban vannak elfogadott normák, amelyekhez alkalmazkodni kell a közösségnek. Ezért arra törekszünk, hogy a gyermek tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. Természetesen ennek a folyamatnak a kezdetén a bölcsődei csoport – meghatározott kereteken belül – tartja tiszteletben az újonnan érkező gyermek szokásait, türelemmel kivárva míg az „új” gyermek alkalmazkodik a csoport megszokott ritmusához.

Programunk a gyakorlat szükségleteiből kiindulva, a tulajdonságok, képességek, a készségek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermek részvétele a napi életben egyszerűbbé, könnyebbé válik.

A kisgyermeknevelő feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Biztonságos, félelemtől mentes bölcsődei miliő biztosítása.
- A társakkal és a felnőttekkel kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása.
- A gyermekcsoporton belüli együttműködés, az egymás mellett- és az együtt játszás lehetőségének biztosítása.
- A konfliktusok pedagógiaiilag helyes kezelése.

7.3. Munkatevékenység:

A munkatevékenység ismertetése előtt szeretnék visszautalni a bölcsődei nevelés főbb helyzeteinél (6.2) említett játék meghatározásra: „...**a gyermek számára a játék tanulás, a játék munka, a játék a nevelés komoly formája.**”

Ebből kiindulva, természetes, hogy a munka a bölcsődés gyermek számára játékos jellegű, fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Értéke elsősorban az együttműködési képességek

fejlesztésében rejlik. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő-fejlesztőhatást.

Bölcsődénkben az alábbi munkajellegű tevékenységeket végezhetik a gyerekek:

- Önkiszolgálás (pl.: étkezések alkalmával részt vállalhatnak az asztal megterítésében)
- Gondozási feladatok (pl.: önállóan lehet WC-t használni, mosakodni, vetkőzni vagy öltözni).
- Kerti munka, ill. növények gondozása (pl.: lehet magvakat cserépbe vagy kertbe ültetni és azokat locsolni).

A kisgyermeknevelő feladata a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint végezhesen munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek az őket érdeklő munkatevékenységek elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermeknek, és kisgyermeknevelői felügyelet mellett teljes önállósággal végezhesék azokat.

7.4. Szabadidős tevékenység:

A szabadidős tevékenység szerepe rendkívül fontos, hiszen a bölcsődében eltöltött idő legnagyobb részében – a gondozási műveletek kivételével – a gyermekek tevékenysége nem szabad, hogy kötött tevékenység legyen. Ezekben a helyzetekben fejlettségi szintjének megfelelően, szabadon, kedve és igénye szerint választhat, illetve dönthet a felkínált tevékenységi formák között. Színterei lehetnek a bölcsőde épületének helyiségei és udvara, ahol a tevékenységek végzése közben mindig biztosított a kisgyermeknevelői felügyelet. A szabadidős tevékenységeknek nincs külön eszköztára, mivel minden használható ami a bölcsődében a gyermekek számára található.

7.5. Komplex tevékenységek:

7.5.1. Mozgás

A mozgás a helyzet- vagy helyváltoztatás elengedhetetlen feltétele az egész szervezet egybehangolt működésének. Minél fiatalabb a gyermek, minél gyorsabb a testi fejlődése, annál inkább zavaró, ha nem mozgékony, ha nem mozog, ha vázizomzatának működése valamilyen okból gátolt. A valamilyen okból mozdulatlanságra ítélt, egyébként egészséges szervezetben a szívműködés, a keringés, a bélműködés, az egész szervezet anyagcseréje hátrányosan megváltozik.

A mozgás fontos szerepet tölt be a gyermek szellemi fejlődésében, a külvilág megismerésében, a külvilágban való tájékozódásban. A mozgásnak ezen funkciója különösen jelentős 0-3 éves kor között, mivel a gyermek a helyzetét, helyét változtatva szerez tapasztalatokat, ismeri meg környezetét. A tapasztalás minősége tekintetében nagy különbség, hogy a gyermek saját kezdeményezésére, önállóan, aktívan mozog-e, és így kerül a tárgyakkal érintkezésbe, vagy (passzívan) mások teszik a megfelelő helyzetbe, viszik a játékhoz vagy teszik azt a kezébe. Amikor a gyermek saját elhatározásából hajt végre egy-egy mozgást, maga indítja el azt, akkor az izmok működése közben az izmokról olyan jelzések mennek az agyba – különböző érzékszervekből kiinduló egyéb jelzésekkel együtt –, amelyek segítségével a gyermekben a valóságnak megfelelő kép alakul ki a külvilágról. Tehát ahhoz, hogy a gyermek megismerje az őt körülvevő világot, a tárgyakat, elhelyezkedésüket, nagyságukat, arányaikat stb., nemcsak látnia, nemcsak érintenie kell őket, hanem aktívan, érdeklődést követve önállóan közelednie is kell hozzájuk. Különböző helyzetekben, különböző helyekről és helyzetekből kell őket látnia, elérnie, illetve elérésükkel próbálkoznia. A tapasztalásnak egyik előfeltétele a mozgás, amelyet a gyermek annak érdekében végez, hogy jobban halljon, lásson, jobban megközelítsen, megismerjen valamit. A csecsemő, miközben a tárgyakat kezébe veszi, tapogatja, s így mindjobban megismerkedik velük, egyre értelmesebb lesz. Minél értelmesebb, érdeklődőbb, annál több mozgásra, annál több tapasztalatszerzésre ösztönzik meglévő tapasztalatai.

A mozgásfejlődés, a mozgáskedv a gyermek kedélyállapotával és étvágyával is szorosan összefügg. Minél egészségesebb, nyugodtabb, annál élénkebb, érdeklődőbb, annál többet mozog. És minél élénkebben, minél többet mozog, annál egészségesebb, annál jobb az étvágya, annál jobban fejlődik.

A kisgyermeknevelő feladata a mozgással kapcsolatban:

- Biztonságos, balesetmentes környezet biztosítása.

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint mozoghasson a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a mozgásfejlődéshez szükséges, gyermekek számára megfelelő eszközöket.
- Törekedjen arra, hogy a mozgás örömet jelentsen a gyermeknek. és kisgyermeknevelői felügyelet mellett teljes önállósággal végezhessek a különböző mozgásformákat.

A mozgásfejlesztéshez szükséges eszköztárunk:

- labdák, mászó-párnák
- autók, dőmperek, motorok, hullám-gördülők
- mászóakák, alagútak, baby csúszdák
- különböző méretű labdák

7.5.2. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. Az anyanyelv szerves része a bölcsődei élet minden mozzanatának, a nevelés-gondozás minden folyamatának. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. A bölcsőde fejlesztési feladatainak a család, és a környezet megismeréséből kell kiindulnia, természetesen mindig szemelőtt tartva a gyermeki beszédfejlődés általános menetét.

A **beszéd megértésének** előfeltétele a beszédre figyelés, a beszéd iránti érdeklődés. Kezdetben a gyermek a gyöngéd hangra örömmel reagál, a komoly szóra ő is elkomolyodik, szigorúbb hangra esetleg sírva is fakad.

Ha a gyermek megszokta, hogy születésétől – optimálisabb esetben már a méhen belüli életében is –beszélnek hozzá, hogy együttműködését kérik, és arra számítanak is, akkor másfél éves korára már több lépésből álló megbízást is képes teljesíteni. Ha rendszeresen ki is várják míg teljesít, akkor szóval irányíthatóvá válik. A második évben már nagyon figyel a másokhoz intézett beszédre is, és sokat megért belőle. Természetesen elsősorban azt, amit róla, ismert személyekről, tárgyakról, eseményekről mondanak.

Nagymértékben a környezet reakciójától függ, hogy megközelítően ugyanebben az időben a szavaknak, szótöredékeknek, mutogatásnak közlő szándékkal történő használatából

hamarosan érthető beszéd alakuljon ki. Ha a környezet megérti a gyermek kezdetleges kifejező eszközeit, akkor ezzel fenntartja és ösztönzi beszélő kedvét.

Az első értelmes szavak egyéves kor körül jelennek meg. Ezek először csak szótagok, szótöredékek, amit visszatérően ugyanarra a jelenségre, tárgyra vagy eseményre mond, sokszor gesztussal, mutogatással kísérve. Gyakran ugyanazt a hangcsoportot használja, bármit is akar kifejezni, és csak a gesztusok teszik érthetővé a közlést. Ebben a korszakban nem mindig könnyű megérteni a gyermek beszédét, egyéni kifejezőmódját. Igen gyakran hónapokon keresztül csak a legközvetlenebb környezete érti meg a verbális kommunikációját. Ha a közelálló felnőttek nagy érdeklődéssel igyekeznek megérteni, akkor azt érezheti, hogy érdemes beszélni, komolyan veszik a szavát.

Az első szavak megjelenése után egy ideig csak lassan gyarapszik a gyermek szókinccse. Kevés szót használ, majd a beszéd kezdeti begyakorlása után – rendszerint másfél éves kortól – hirtelen meggyorsul a beszédfejlődés üteme. Mondatokká kezdi összefűzni a szavakat, s a ragozás is megjelenik beszédében. Az anyanyelv nyelvtani formái (ragok, képzők, jelek, szófajok, mondatrészek) a két- és többszavas mondatokban alakulnak ki. Az elsajátított formák analógiájára sokszor a nyelvszokástól eltérő módon képezi a szavakat, miközben az igéken és főneveken kívül már bonyolult gondolkodási műveleteket tükröző melléknevek, névmások, számnevek is megjelennek a beszédében.

A beszédmegértés és az aktív beszéd nem mindig halad párhuzamosan. A későn beszélő gyermekek között igen sok az olyan, aki sok mindent megért anélkül, hogy ő maga beszélne. Ilyenkor általában nem kell aggódni, az aktív beszéd késlekedése miatt. Nagyon sok későn beszélő, de egyébként jól fejlődő gyermekre jellemző, hogy szókinccse a szokásosnál későbbben ugyan, de annál gyorsabb ütemben, néha robbanásszerű gyorsasággal bővül, és gyorsan sajátítja el a fejlettebb nyelvtani struktúrákat is.

A beszédhallás és a kiejtés a beszéd használata során tökéletesedik. Kezdetben a gyermek gyakran elhagyja a szóvégi mássalhangzót, kihagyja a torlódó mássalhangzók egyikét-másikát, hosszú szavakból esetleg egész szótagokat is, s olykor a megmaradókat is felcseréli (pl.: „limáné”-t mond a limonádé helyett, vagy „szemügé”-nek nevezi a szemüveget). Ezeknek a pontatlanságoknak az az oka, hogy nem hallotta elég pontosan – mintegy félrehallotta – a szavakat, másrészt pedig az, hogy még bizonytalan a hangképzése is. Gyakorlatlan azokban a finom mozgásokban, amelyeket beszéd közben ajkával és nyelvvel végeznie kell.

Általában kevesebb a nehézség a magánhangzók kiejtésével, bár van gyermek, aki ő helyett o-t mond, ü helyett u-t mond. A legtöbb gyermek a mássalhangzók képzésében

bizonytalan. Elég későn szilárdulnak meg a fúvó susogó, sziszegő és csettintő hangok (**f, v, zs, s, sz, c, cs**). A **k** és a **g** bizonytalansága a nyelvhat mozgásának gyakorlatlanságából ered, s a nyelv hegyének pörgetésével képzett **r** kiejtése még évekig nehézséget jelent.

A beszédfejlődés természetes velejárója tehát, hogy a gyermek egy ideig torzítva, pöszén, selypen beszél. Ez még nem beszédhiba. Ha hallása, beszédszervei normálisan fejlődnek, s ha a felnőttek nem késleltetik a kiejtés finomodását, akkor általában 4-5 éves korra tiszta lesz a kiejtése. A segítség módja nem a javítgatás, ismételtetés – ez inkább árt, mint használ – hanem az, hogy nem veszik át sem nyelvbotlásait, sem hanglejtési hibáit, hanem tisztán, jól érthetően beszélnek vele. Lehetőség szerint a gyermekkel történő beszéd közben mindig legyen meg a gyermek–felnőtt szemkontaktusa, ezzel megfigyelheti a felnőtt helyes artikulációit is.

Gyakori jelenség és sokszor okoz riadalmat, hogy a két év körüli gyermek beszéd közben egy-egy szó első hangja után néhány pillanatig megakad, vagy többször ismételi a kezdő hangot, mielőtt az egész szót kimondja. Ez a fiziológiás dadogás éppoly kevésbé beszédhiba, mint a fent említett fiziológiás pöszesség. Oka az, hogy a fejletlen beszédképesség nem tud lépést tartani a gyermek közlési vágyával. A többi kiejtési hibától abban különbözik, hogy normális körülmények között nem szokott egy-két hónapnál tovább tartani. Itt a javítgatás, ismételtetés, lassúbb beszédre intés különösen ártalmas lehet.

A kisgyermeknevelő feladatai az anyanyelvi neveléssel kapcsolatban:

- Példamutató, tiszta, szép beszéde nyújtson mintát, adjon ösztönzést a kisgyermeknek a beszédre, és azt mindig kísérje érdeklődő figyelemmel.
- Ismerjük, szeressük, fejlesszük anyanyelvi kultúránkat.
- Ügyeljünk beszédünk stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására.
- Ügyeljünk arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak a kérdéseikre.
- Nyugodt légkört kell biztosítanunk, hogy a gyermekek beszélhessenek arról, ami érdekli, foglalkoztatja őket.
- Folyamatosan bővítsük gyermekeink szókincsét, és kísérjük figyelemmel anyanyelvi fejlődésüket.
- A beszédfejlesztésnek leghatékonyabb eszköze, a kisgyermeknevelő példamutató beszéde, kommunikatív viselkedése, gyakori szeretetteljes

beszédkezdeményezése, a kisgyermeknevelő és a gyermek között kialakult bensőséges kapcsolat.

Az anyanyelvi nevelés eszközei:

Az anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési-gondozási folyamat egészében jelen van.

Minden helyzetet és eszközt – ami a gyermek környezetében megtalálható – fel tudunk használni a fejlesztés elősegítéséhez, mint pl.:

- a gyermek biológiai szükségleteit kielégítő gondozási helyzetek,
- bábok, babák, állatfigurák, képeskönyvek, manipulációs, konstruáló-és nagymozgásos játékok,
- fejdíszek, ruhák, jelmezek a drámajátékhoz,
- utánzó-és szerepjátékok (pl.: orvosi-és baba sarok, baba konyha, fodrász sarok, vásárlási szituációhoz szükséges eszközök).

7.5.3. Mese – vers – báb

Az irodalmi nevelés célja:

- Az érzéki benyomásokból fakadó élmény érzelmi állapotokat hozzon létre.
- Mesék, versek megszerettetése, a velük való találkozás által örömezés keltése.
- Ismertesse meg a nyelviileg tiszta verseket, meséket. Az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, hangzásvilágát megfelelő formában közvetítse a mondókák, és mesék által.
- Tanítson az emberi kapcsolatokra, mélyítse az önismeretet, segítse a világ megismerését.
- Közvetítsen belső indulati élményeket, alakítsa pozitív világképet.
- Tanítson belső képteremtésre, az indulatok feldolgozására, a szorongások feloldására.
- Tanítson a tiszta, helyes magyar beszédre.
- Alakítsa ki a könyvek iránti érdeklődést, és szeretetet.

Mesélés – verselés:

Az ember társadalmi hajlammal bekódolt. Ez azt jelenti, hogy képes elsajátítani azokat a nyelvi fordulatokat, etikettet is, melyet az elsődleges szocializáció során esetleg nem ált

módjában megismerni. Ez a másodlagos szocializáció révén mélyíthető, tehát az intézményes nevelés feladatkörébe is beletartozik.

A mese, vers és a képeskönyv nézegetés pedagógiai szempontból fejlesztő hatású, mivel elősegíti a nyelvi kommunikáció kibontakozását. Ezen nemcsak az aktív beszédet, hanem a hosszabb versek, mesék hallgatásának igényét is értjük. A célzott nyelvi szocializáció az életkori jellemzőkön túlmutatva kialakíthat egyéni motiváltságot, amely egy magasabb szintű megnyilvánulási formát eredményezhet.

A mesék, a versek hallgatását, és közös előadását örömforrásként, jókedvet fakasztó játékként éli meg a gyermek, hiszen olyan együttlétek ezek, melyek közös örömet hordoznak, nem magányos élmények. A melegség, meghitt hangulat, összebújás, mind-mind hozzátartozik a meséléshez, verseléshez. Több mint unaloműzés, mivel az érzelmi átélés segít a gyermeknek abban, hogy levezethesse feszültségét, és kielégülést, megoldást találjon. Az értelmi fejlődésre, a gondolkodásra, és a szókincs színesedésére is hatással van, mivel a megszokott szófordulatok ismétlődése helyett választékosabb, árnyaltabb kifejezések megismerésére, és elsajátítására is lehetőség nyújt.

A kisgyermeknevelő feladatai a meséléssel, és verseléssel kapcsolatosan:

- Nyugodt körülményeket teremtsen a mindennapi irodalmi tevékenységekhez.
- A mese-vers választás a gyermekek életkorának megfelelő legyen. (Terjedelme legyen rövid. Felismerhető, valós tárgyak, nevek szerepeljenek benne. A pozitív elemek dominanciája jellemezze. Esetenként hétköznapi vagy átélt elemeket is tartalmazzon, pl.: mese a kislányról/kisfiúról, aki reggel nem szeretett öltözni. A jó értékek erkölcsi győzelmet arassanak benne.)
- Mesélje többször ugyanazt a történetet a pontos megismerés érdekében.
- Fokozatosan kialakított ismétlődő szokásokkal motiváljuk a gyermekeket (pl.: gyertyagyújtás, furulyajáték, mesetarisznya elővétele).
- A gondozónő előadásmódja valóban élményt nyújtó legyen kommunikációs és metakommunikációs eszközökkel egyaránt.
- Olyan esztétikus eszközöket használjon, amelyek nem korlátozzák a gyermekek fantáziáját (meséskönyvek, bábok).

Bábozás:

A gyermek életének első három évében teljesen érzelmi beállítottságú, ezért érzelmi benyomásokra reagál a legjobban. A bábjátékban mindig a gyermek érzelmi világára hatva érzük el nevelői céljainkat. A művészi játék hatására a gyermek arca tökéletesen kifejezi az

átélt élményeket. A báb a maga tipizáló jellegével a képszerű átélés, a képszerű fogalomalkotás magasabb szintjére segíti. Drámaisága – akár, mint néző hagyja magára hatni a gyermek, akár aktív irányítója – rendkívül megfelel a gyermeki aktivitásnak. Nincs még egy művészi élmény, amely ilyen könnyűvé tenné az átmenetet a passzív szemléletből az aktív produkcióba. A bölcsődei életnek nincs olyan területe, ahol a bábjátékot ne alkalmazhatnánk sikeresen.

A bölcsődei élet főbb kérdéseit véve alapul, **a bábjáték a következő célok elérésére irányul:**

- A családból kikerült gyermek új környezetének – a bölcsődének – a megszerettetése.
- Helyes közösségi célok kialakítása.
- Beszédkészség fejlesztése, szókincs bővítése.
- Erkölcsi nevelés, esztétikai, és érzelmi nevelés.

A pedagógiai hatások eléréséhez a gyakorlati alkalmazás módszereinek megválasztása nagyon lényeges. A bábok világában nekünk kell irányítanunk, kalauzolnunk a gyermekeket. Ezért kisgyermeknevelőink mindig szem előtt tartják, hogy a kiválasztott rövid mesékhez, versekhez, az éltből merített helyzetekhez ne használjanak túl sok bábót. A bábjátékokat a fokozatosság elvén építik fel. Jól tudják, hogy az ismeretlen bábok, a szeretet személyt eltakaró paraván idegen és ijesztő a bölcsődés gyermek számára. Arra kell törekedniük, hogy a bábót minél közelebb hozzák a gyermekhez, így minél jobban olvadjon az be környezetükbe.

A kisgyermeknevelő feladatai a bábozással kapcsolatosan:

- A bábót mindig a csoport előtt húzza a kezére.
- A két éves gyermekeknek először csak egy bábbal játsszon, és az „előadás” mindig dialógus formájában történjen. Ebben az életkorban színpadot vagy paravánt ne használjon.
- A három éves gyermekeknek már fokozatosan áttérhet a 2-3 szereplős jelenetekre, rövid versekre, történetekre. A színpadtípusok közül csak a legegyszerűbbeket használja.

Bölcsődei bábozáshoz használatos bábok:

- papírbábu

- síkbáb (hurkapálcás papírbáb)
- ujjbáb
- lépegetőbáb
- kesztyűbáb
- fakanálbáb
- kézárnycsajáték, ill. árnyékfigurák
- papír hengerbáb
- papírzacskóbáb

A bábozás és a dramaturgiai játékok megtapasztalt eredményei bölcsődénkben:

- Kedvenc meséjükhöz tartozó stilizált bábok bevonásával növeljük a gyermekek érdeklődését, aktivitását, bölcsődéskor vége felé mesélőkedvét is.
- A félénk gyermekek beilleszkedésétől a problémás zárkózott gyermekekben a feszültségoldásig fontos szerepe van a kisgyermeknevelő kellő gondossággal kiválasztott, és a szituációhoz illő spontán bábjátékának. (Ha a bábjáték nem a gyermek gondjairól szól, akkor csak figyelemelterelő hatású, és nem segíti a gyermeket belső feszültségeinek oldásában.)
- A gyermekek ebben az életkorban szívesen bújnak bele mások bőrébe. Báb nélkül megismerve a különböző helyzetek szereplőit, eldramatizálják az életszerű helyzeteket. E tevékenység motiválására minden csoportban gyűjtünk olyan ruhadarabokat (rendőrsapka, orvosi köpeny, kötény, hosszú ruhák, felnőtt cipők, kalapok, táskák stb.) amelyeket bármikor elővehetnek és beépíthetnek játékaikba.

7.5.4. Vizuális nevelés:

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület.

Célja:

- Juttassa a gyermeket egyéni fejlettségi szintjének megfelelően képi-plasztikai kifejező képesség birtokába, ezáltal alakítsa ki benne az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó, és rendező képességeket.
- Formálja a megfigyelés és ábrázolás által a gyermekek képzeletét, gazdagítsa az élmény és fantáziavilágukat.
- Növelje a gyermekek önbizalmát, önismeretét, fejlessze alkotóképességüket.

- Segítse a gyerekek téri, formai és színeképzetének kialakulását és gazdagítását, az építő-ábrázoló-alakító tevékenységekkel is.
- Segítse elő a természet színeire, formáira való rácsodálkozással, a művészi rajzok, festmények stb., népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódását és az értékelő képesség alakulását.
- Ismertesse meg a gyermekeket különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelveivel.

A kisgyermeknevelő feladatai a vizuális neveléssel kapcsolatosan:

- Teremtse meg az optimális feltételeket a gyermekek képi-plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez.
- Alakítsa úgy a csoportszobát, hogy a különböző tevékenységeket nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Keltse fel a gyermek figyelmét, tevékenység vágyát az ábrázolás anyagaival, eszközeivel. Biztosítsa az eszközöket, az időt, a helyet, a technikát, ezzel is serkentve a gyermeki fantáziát.
- Vegye figyelembe a gyermekek ábrázoló képességbeli különbségeit, teremtse meg a gyermekek fejlődését belülről serkentő motiválás hangulati feltételeit.
- Vegye figyelembe az évszakok változásait, az ünnepeket, amelyek megmozgatják a gyermekek fantáziáját, érzelmileg közel állnak hozzá.

Eszköz igény:

- Eltérő formájú, eltérő színű, nagyságú, változatos anyagú papír.
- Gombfesték, tempera, akvarellfesték, ecsetek, ecsetes tálak, ecsettörlők.
- Színes ceruzák, zsírkréta, viaszkréta, pasztellkréta, színes-és fehér iskolai kréta.
- Olló, ragasztó, tapéta ragasztó, gyurma, só, liszt.
- Természeti tárgyak: gallyak, fadarabok, levelek, kavicsok, termések.

7.5.5. Zenei nevelés:

A zenei nevelés sok irányban hat, de csak akkor igazán eredményes, ha a gyermeknek örömteli élményévé válik az éneklés, az énekes játék.

A program a zenei nevelés feladatát így határozza meg: „A bölcsőde juttassa a gyermekeket az énekléssel, zenehallgatással élményekhez, keltse fel zenei érdeklődésüket,

formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Szerettesse meg a gyermekekkel az éneklést, a gyermekdalokat. Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzését, harmonikus, szép mozgását.”

„A zene mindenkié” – hirdette Kodály Zoltán. Zenei nevelésünk az ő irányelveit követi. Célunk a zenei adottságok-és képességek fejlesztésén túl, a zenét szerető, egészséges lelkű, boldog emberré nevelés. Eszközünk a zene, az énekszó.

Fontos, hogy a bölcsőde mindenben a legjobbat, legértékesebbet nyújtsa a gyermekek számára.

A zenei nevelés hatása a gyermek fejlődésére

- A zenei élményen keresztül jobban megismeri környezetét. Énekléskor és zenehallgatáskor újfajta kapcsolatba kerül társaival, környezetével.
- Érzelmileg kiegyensúlyozottá válik, a dal, a mozgás pozitív hatással van rá, feloldja a belső feszültségeket.
- Társas kapcsolatai fejlődnek, a kisgyermeknevelő – gyermek kapcsolat közvetlen örömteli.
- A zenei nevelés hatására a gyermek kognitív képességei is fejlődnek:
  - a) Figyelem – a dalok ritmusánál
  - b) Emlékezet – a hangmagasság és a szöveg visszaadásánál
  - c) Képzelet – játékos helyzeteknél, dallamkialakításnál
  - d) Gondolkodás

A gyermek cselekvését befolyásolja, motiválja az ének, és a zene keltette érzelm. Ezért az éneklést, mint módszert alkalmazzuk más fejlesztési területen is. A nap bármely időszakát, és a gondozási-nevelési helyzetek bármelyikét is alkalmasnak tekintjük a zenei fejlesztésre. Különösen fontosnak tartjuk, hogy minden nap énekeljünk, és zenét hallgassunk. Az ének, a zene olyan kifejezési formák, amelyek mélyen hatnak az egész emberre. A gyermekek saját maguk is gyakran kezdeményeznek dalokat, mondókákat.

A kisgyermeknevelő feladatai a zenei neveléssel kapcsolatban

- ***Zenei alapkészségek fejlesztése:***
  - a) ***Éneklési készség:*** Gyakran, és sokszor ismételve éneklünk, megfelelő hangmagasságban, kis hangterjedelemben. Mindig tisztán, jó szövegkiejtéssel. Egyenként is alkalmat adunk a gyermekeknek az éneklésre.

b) Ritmusérzék fejlesztése: Az egyensúlyérzék és ritmusérzék szorosan összefügg egymással. Az egyenletes lüktetés, a ritmus, az énekes gyermekjátéknak fontos eleme. Sok mondókával, a lüktetés folyamatosságát, játékos mozgását érzékeltetjük a gyermekeknek. Együttmozgunk a korcsoportnak megfelelően (egyenletes lüktetés, dal ritmusa, ritmusmotívumok). A szövegritmus és az egyenletes lüktetés együttes megéreztetésénél a mozgások koordinációjánál mindig a fokozatosságot tartjuk fontosnak.

c) Hallásfejlesztés:

- A magas- és mély hangok közötti különbségeket többféleképpen érzékeltetjük.
- A halk-hangos közötti különbséget nem eltúlozva bemutatjuk.
- Tárgyak és zörejek hangszínének megfigyelése fokozatos, beszédhangok felismerése játékos formában.
- Dallamfelismerés.

d) Zenehallgatás: Célunk, hogy jelentsen örömet a gyermek számára a zene meghallgatása is, ne csak az aktív éneklés és a játék. Nyugodt légkört teremtünk, nem zavarjuk a gyermek spontán zeneélvezetét.

e) Tárgyi szemléltető eszközök: Használatának célja, hogy felkeltsék a gyermekek érdeklődését (pl.: bábok). Fontosak a hangszerek is, amik érdekessé és változatossá teszik a zenét. Elérendő célként tűztük ki, hogy egyre több kisgyermeknevelőnk játsszon valamilyen hangszeren (furulya, xilofon). Jelenleg furulya, xilofon és a kisgyermeknevelők által készített hangszerek vannak bölcsődénkben. A hangszerek körét bővíteni szeretnénk különböző méretű csörgőkkel, dobokkal, ritmusedobokkal, háromszögekkel, és cintányérokkel. A gyermekek játékidőben bármikor használhatják a hangszereket, megismerik nevüket és kezelési módjukat.

Dalanyag kiválasztás különböző szempontok szerint.

A hangterjedelem után a legfontosabb megkeresni a korcsoport számára legmegfelelőbb dalokat. Figyelünk a mondókák, dalos játékok, és műdalok összeállításának arányára is. Több olyan dalt választunk, amely a mozgáshoz, játékhelyzethez kapcsolódik, és kevesebbet a játék nélküli, évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó dalokból.

Ha megfelelő módon válogatunk a rendelkezésünkre álló gazdag anyagból, akkor a kisgyermek egyszerre fogadhatja be a művészetet, miközben felszabadultan játszik, közben élményt kap a természet és az élet szépségeiről is, kifejezésre jutathatja szeretetét, életörömét.

A szülőket folyamatosan tájékoztatjuk a faliújságra kiírt új mondókákról, dalokról. Segítünk a szülőknek a dal megtanulásában is. Tanácsokat adunk, hogy milyen egyszerű hangszerek használatával gazdagíthatják az otthoni „zenélést”, továbbá hogy a zenehallgatáshoz milyen CD-t vegyenek, vagy milyen zenei anyagot töltsenek le az internetről.

7.5.6. Matematikai nevelés:

A matematika napjainkban már nem csupán a régi értelemben vett térformákkal és mennyiségi viszonylatokkal foglalkozik. Kifejlődtek különböző ágai. Ezeket a nagyon formális tudományos megközelítéseket próbáljuk hétköznapijainkban alkalmazni. Az első legfontosabb helyen a gyermek áll.

Életkori sajátosságaiból adódóan egy 2-3 éves kisgyermek képtelen lenne a nagyon absztrakt tudományba belekóstolni. Helyette változatos, konkrét, az életből és a természetből vett tapasztalatok lehetőségeivel kínáljuk őket. Fejlődéséhez ez adja az alapokat és a feltételeket. Tevékenysége – ha kényszermentes – tele lesz szabad próbálkozással. Személyisége, problémamegoldó képessége ez által formálódik. Ezt a folyamatot úgy segíthetjük, ha a tevékenységek gazdag választékát kínáljuk tapasztalatszerzésre. A környező valóság formái, mennyiségi viszonyai mind felfedezésre várnak. Nekünk csupán be kell vinni a gyermekek szellemi látókörébe. Így segíthetjük őt kísérletező tapogatózásaiban, terelgethetjük természetes kíváncsiságát, cselekvési vágyát. A matematikát először át kell élni, úgy ahogy magától felbukkan az életünkben, ahogy hozzátartozik mindennapi tevékenységeinkhez, életritmusunkhoz.

Piaget szerint, a gondolkodás szemléletes cselekvő szintjén, a megismerés érzékszervi-mozgásos formájában, a felderítés szándékával érdemes kisgyermek számára is matematikai tartalmú tevékenységeket szervezni. Ezt a kiindulást alapul véve beszélhetünk a matematika elsajátításának természetes módszeréről, amelynek fő értéke a gyermekhez történő maximális igazodás.

A matematika megjelenési formái a bölcsődében:

- **Ismerkedve a bölcsődével:** A család és az otthon kis létszámához, méreteihez viszonyítva a bölcsődei környezet „sokasági” élménye meghatározó a gyermek életében. Tájékozódása, „berendezkedése” a különböző lehetőségek kipróbálását igényli tőle, és sok matematikai tartalmú tapasztalathoz juthat (többen – kevesebben, kisebb – nagyobb fogalmak kialakulása).
- **Az önkiszolgáló tevékenységek során:** Öltözködés közben a félresikerült gombolás, fűzés, csatolás, az összecszerelt cipő, a fordítva felvett nadrág ráirányítja a gyermek figyelmét az elől-hátul, fölül-alul különbözőségére, a szimmetrikus párok egyformaságaira. A tisztálkodás, a fogmosás, a fésülködés nemcsak a tükör előtti ismerkedés önmaga és társai képével, hanem a test szimmetriájának átélésével, a hosszabb-rövidebb, alacsonyabb-magasabb stb. összehasonlításával is együtt jár. A terítés, a közös étkezések során kifejlődik a gyermekek belső-, ítélőképessége, sőt az egyenlő részekre osztásról is sok tapasztalatot szerezhetnek. Az evőeszközök, poharak, táányrok kiosztásánál élénken figyelik mindenkinek jutott-e, ki nem kapott, kinél van kettő. Hiányzik-e a mai napon valaki az asztaluktól, vagy mind a négyen ott vannak.
- **A szabad játéktevékenység során:** A játékok is természetes kihívást jelentenek. A garázst, a tornyot, az alagutat, a házat stb. meg kell valahogy építeni, hogy betölthessék funkciójukat hogy elég szélesek, magasak, hosszúak stb. legyenek. Ez alatt statikai ismeretekre is szert tesznek (hogyan lehet egy tornyot minél magasabbra építeni anélkül, hogy összedőlne?). A babakonyha, a főzőcske, a „vendégesedi” sok-sok mennyiségi összehasonlításra, összemérésre kínál alkalmat. Bele fér-e? Jut-e mindenkinek? Több? Kevesebb? A boltos, a fodrászos, doktoros, vonatos, postás stb. játékok már tükrözhetnek korábbi élményekből vett matematikai tapasztalatokat. Egy piaci „bevásárlásnál” elhangzó kérdések, az áruk szétválogatása, a főzések módjai a közvetlen élmény hatására nagyon életszerűek lesznek. Kérdéseivel a kisgyermeknevelő természetesen gazdagíthatja a matematikai tartalmakat. Adhat mérőeszközöket, kínálhat áruféleségeket, segíthet a fizetőeszközök kitalálásában.
- **A mozgásos játékok alkalmával:** A futkározás, a mozgás valóságos tárházai a matematikai tapasztalatszerzésnek. A tájékozódást legjobban fejlesztik a bújócskák, fogócskák („Ki szalad az én házamba?”, gondozónő vagy függőbb társ megfogása, pillangókergetések...) és a dobást igénylő játékok. Mozgás közben a távolságok becslése, összemérése, a gyorsulással kapcsolatos tapasztalatok kincset érnek majd a

későbbi tudományos ismeretek elsajátításához. A lépcsőn való közlekedés is nagy kihívás a bölcsődés korú gyermekek számára. a korlátba kapaszkodva, vagy kisgyermeknevelőjük kezét fogva szaporábban lépegetnek, és közben játékosan számlálgatják a lépcsőfokokat, mintegy ritmust adva ezzel a mozgásnak.

- A gyarapodó játékok mennyiségi tapasztalatai (pl.: „Ki játszik ilyen, majd megmondom milyen.” – Most már sokan vagyunk...), az énekes játékok változatos térformái Tekeredik a kígyó, Koszorú, koszorú, Megy a zsiki-zsiki-zsiki...) mind-mind természetes módon átélhetővé teszik a matematikai ismereteket.
- A homokozás, a gyurmázás, az agyagozás, a vizezés során szerzett térfogat és tömegmérési tapasztalatok mellett a topológiai és más geometriai átalakítások tanulságai is ott sorjáznak a gyermekek játékaiban, alkotásiban. Összehasonlítanak, relációkat állapítanak meg, hozzátesznek, elvesznek – szinte észrevétlenül végzik a matematikai és logikai műveleteket a cselekvő gondolkodás szintjén.

Ezek a példák is jelzik, hogy a legelemibb élethelyzetekből elindulva ki lehet találni olyan tevékenységeket, amelyek tartalmazzák mindazokat a tudnivalókat, amelyek szükségesek egy 2-3 éves gyermek képességeinek fejlődéséhez. Az öncélú szétválogatás, sorba-rendezés, számlálás, mérés, formaismeret csak formális ismerethez vezet. Az élet a maga teljességével széles-látókörűséget, rugalmas megoldási módokat, összefüggéseiben működő eljárásokat kíván meg a benne eligazodni szándékozó gyermektől.

Nem véletlenül mondta Comenius, hogy a matematikai ismeretek a tehetség köszörü kövei, a bölcsesség kulcsai. Ezért tartjuk fontosnak, hogy kínáljunk, szervezzünk, biztosítsunk a gyermekek számára minél több matematikai tartalommal dúsított tevékenységet.

7.5.7. Környezeti nevelés

Földünkön a környezeti válság jelei tapasztalhatók. Egyre többünknek egyre többet kell tenni szennyezett vizeink, fogyó erdeink, kipusztuló félben lévő állataink védelmé érdekében. Csak így őrizhetjük meg ezt a csodálatos sokszínűséget.

„A környezeti nevelés alapjaiban erkölcsi kihívás. Egy új ember-kép ..... polgári erkölce hordozza magában azt a környezetkultúrát, amely feltétele társadalmunk és Földünk fenntarthatóságának.” (Havas Péter 2001.)

Mindig a felnőtt közvetítésével valósul meg a gyermek és a környezet közötti kapcsolat. Bölcsődénkben nemcsak a környezet megvédésére kívánunk nevelni, hanem a környezettel való együttélésre is.

Értsék meg egyre többen, hogy a vadvirágokat nem a törvény tiltása miatt nem szabad letépni, hanem mert értelmetlen cselekedet. A természet szeretete, védelme, a természettel való együttélés, a természethez való kötődés, mélyről fakadó szellemi, lelki életünk meghatározója. Bízunk gyermekeinkben, hogy egyre többen lesznek, akik megtalálják a természet és a társadalom összhangját.

Környezeti nevelésünk célja:

A bölcsődés korú gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, életkoruknak megfelelő szinten.

A kisgyermeknevelő feladatai:

- Fokozatosan, lépésről-lépésre, a folyamatba aktívan beavatkozva vállaljon részt a gyermekek környezeti tudatosságának fejlesztésében.
- Gondoskodjék arról, hogy a játék, a tanulás, a társas-és közösségi élet, a munka és szabadidős tevékenységekben egyaránt jelenjen meg a környezeti nevelés.

A csoportszoba, mint a környezeti nevelés helyszíne:

Bölcsődénk két gondozási egysége a környezeti nevelés feltételeinek megfelelnek. A csoportszobáinkban a közvetlen megfigyelést segítő természetes élősarok van kialakítva, ahol a gyerekek az év során folyamatosan tevékenykedhetnek.

- **Akvárium:** A gyerekek, és a szülők segítségével telepített akvárium folyamatosan megfigyelési lehetőséget biztosít a víz minőségi változásának, a vízi növények és állatok kapcsolatának megfigyelésére. A közösen vásárolt halak, növények gondozása során a gyermekek személyes kapcsolatba kerülnek velük. A felnőttek példáját követve óvják, gondozzák őket.

- **Növénygondozás – ápolás:**

- a.) A gyermekek részt vehetnek a virágok gondozásában (locsolás). Figyelemmel kísérik fejlődésüket, növekedésüket.
- b.) Az évszaknak megfelelő 1-2 szál otthoni virágos kertből hozott virág megfigyelésével tapasztalatokat szereznek a virág részeiről, illatáról stb. Az így szerzett tapasztalatok gazdagítják a gyermekek ismereteit.

- c.) Terméseket folyamatosan gyűjtünk az év során, és megfigyeljük azokat. Közös tisztítjuk, fogyasztjuk.
- d.) A nehezen megfigyelhető természeti jelenségek, rügyfakadás, hagymahajtás, búza stb. csíráztatás, gyümölcságak hajtása, a csoportszoba természetsarkában történik. A szülők bevonásával a gyermekek folyamatosan tevékenyen vesznek részt a gyűjtő munkában.
- **Természetsarok:** Az év során folyamatosan bővítjük a természetsarkokat. A gyerekek szüleik segítségével gyűjtik a terméseket, ásványokat, kavicsokat, természetes anyagokat – faháncs, csigaház, kagyló, gyökérdarabok, stb. – ezek egy részét felhasználjuk díszítéshez és a foglalkozásokon is pl.: ének-zene, matematika, irodalom.

Az bölcsődekert, mint a környezeti nevelés helyszíne:

- **A veteményeskertben** kora tavasztól késő őszig tevékenykednek a gyermekek (talaj előkészítés, veteményezés, dugványozás, palántázás, gereblyézése, locsolás, gyomlálás, betakarítás. Ezekhez a munkálatokhoz eszközeink bővítésre szorulnak (gyermekek méreteinek megfelelő kerti szerszámok, kosarak, locsolók).
- A csoportok udvarán kialakított **virágoskert** részeket a gyermekek folyamatosan figyelik, gondozzák. Itt alkalmuk nyílik megfigyelni, összehasonlítani a virágokat.
- **Madáritató** kialakítását tervezzük. Ez lehetőséget nyújtana arra, hogy a gyermekek a bölcsőde környékén élő madarakat megfigyeljék.
- **Madáretetőket** helyeztünk el a fák törzsein olyan magasságban, hogy gyermekeink maguk gondoskodhassanak a madarak téli etetéséről. A madár eledel beszerzéséhez a szülők segítségére mindig számíthatunk.
- **Rovarok és bogarak** megfigyelését ősztől tavaszig végezhetik a gyermekek a kertben. Nagyító segítségével közelről is megfigyelhetik pl. a hangyák és más rovarok alakját, színét, mozgását.

8. AZ ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉÉKELÉS RENDSZERE

Az ellenőrzés rendkívül fontos szerepet kap bölcsődénk életében.

Célja: a tervszerűen, folyamatosan, a bölcsődei élet különböző színtereire kiterjedő ellenőrzés eredményeiből következtetéseket vonjunk le, és azokat megfelelően építsük be a további munkánkba.

8.1. A program működését tervező és elemző dokumentumok

A bölcsődevezető gondozási-nevelési működési terve: munkaterv⁹

Időkeret: 1 év

Irányai: kisgyermeknevelők munkájának ellenőrzése, értékelése, a gyermekek különböző tevékenységek közbeni megfigyelése.

Az ellenőrzésbe bevont személyek:

- bölcsődevezető helyettes
- csoportvezető kisgyermeknevelők
- a munkaközösség vezetők

A helyettes meghatározott feladattal önállóan is végez ellenőrzéseket, míg a csoportvezető gondozónők és a munkaközösség vezetők a vezetővel közösen vesznek részt a feladatban.

8.2. A gyermekcsoport nevelési-gondozási programja

Végzik: a csoport kisgyermeknevelői.

Időkeretei: a feladatnak megfelelően rövidebb, illetve hosszabb távra szólnak.

Irányai: nevelési-gondozási tervek, tevékenységi rendszerek, szervezési feladatok.

Kisgyermeknevelő feladatai:

- Tervezzék meg, és a ciklus végén értékeljék a csoport írásos dokumentumait.
- A gyermekről a bölcsődébe kerülést követően kezdje el vezetni a szükséges adminisztrációkat (fejlődési napló, gyermek eü-i. törzslap, stb.)
- Meghatározott szempontok alapján kísérik figyelemmel a gyermekek fejlődését, és azt a fejlődési naplóban és a gyermek eü-i. törzslapon a megadott időrendben jelölik.
- Tervezzék meg az adottságokra, képességekre, és a szocializációra irányuló fejlesztéseket.
- A szülőket tájékoztassák és vonják be az „együttnevelésbe és gondozásba”.

---

⁹ A munkaterv részletes leírását a nevelési-gondozási szakmai program 4.sz. melléklete tartalmazza.

- Szükség szerint kezdeményezzék más szakemberek bevonását az esetlegesen felmerülő problémák megoldásához (pl.: pszichológus, gyermekorvos).
- A gyermekcsoportok részletes nevelői programját a nevelési-gondozási szakmai program 5.sz. melléklete tartalmazza.

8.3. A program bevalásának ellenőrzése

8.3.1. A program választása előtti feladataink

- A gyermekek ismerete és képességszintjének, szokás és szabályrendszerének felmérése (környezeti háttér).
- A bölcsődében a már meglévő nevelési- és gondozási filozófia áttekintése.
- Felmérni a kisgyermeknevelők felkészültségét, speciális irányultságát, továbbtanulási készségét.
- A bölcsőde tárgyi feltételeinek vizsgálata.

8.3.2. A program bevalásának, elemzésének, értékelésének ellenőrzése

Rövid távon: a bevezetést követő első gondozási év végén.

Irányai:

- Hogyan jelentek meg a tervezésben a nevelési- és gondozási tartalmak, okozott-e gondot az írásos dokumentumok vezetése.
- Befolyásolta-e a kisgyermeknevelő szakmai kultúráját, munkaintenzitását a program bevezetése.
- Hogyan tudták a bölcsőde többi dolgozó a megkezdett munkát támogatni.
- Milyenek a szülők visszajelzései.

Feladataink:

- vélemények összegyűjtése,
- dokumentumok elemzése,
- a nevelő-gondozó munka megfigyelése, értékelése.

8.3.3. A program ellenőrzése hosszabb távon:

A program bevalásának értékelése 1-2 évenként a bölcsődéskor végén és az óvodák visszajelzései alapján.

Irányai:

- a gyermekek egészséges életmódjának alakítása,
- az érzelmi és szocializáció terén elért eredmények.

Az értékelést a bölcsőde vezetője készíti el, az értékelésbe bevont személyek és a kisgyermeknevelők beszámolója alapján.

9. A BÖLCSŐDE HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI:

9.1. A bölcsőde közös ünnepei

- Mikulás,
- Karácsony,
- Farsang,
- Gyermeknap.

Ezek a szülők számára is nyilvánosak.

9.2. A bölcsőde és a család közös rendezvényei, tevékenységei

Munkadélutánok, családi délutánok, könyvadásítás.

9.3. A bölcsőde egyéb programjai

- Bölcsődék közötti gyakorlati tapasztalatcserek.
- Bölcsődék napi (április 21.)¹⁰ rendezvények szervezése, ill. a rendezvényeken való részvétel szakmai ismereteink bővítése céljával.
- Kirándulások, közös szabadidős rendezvények.
- Színház-és kiállítások látogatása.

10. A BÖLCSŐDE KAPCSOLATAI

10.1. Óvodákkal

Formái:

- tájékoztatás a leendő óvodások szülői számára,
- óvodalátogatás a szomszédos Napsugár Óvodába
- a kisgyermeknevelők és óvodapedagógusok tapasztalatcséréje.

---

¹⁰ Vonatkozó jogszabály: 15/1998.(IV.30.) NM rendelet 43§ (1)-(2) bekezdés

10.2. Egyéb külső kapcsolatok:

- NYMJV Polgármesteri Hivatalának Szociális és Köznevelési Osztálya (Nyíregyháza)
- Gyermekjóléti Központ (Nyíregyháza)
- Magyar Bölcsődék Egyesülete (Budapest)
- MBE Bölcsődei Bázisintézményei (Szolnok)
- Sz-Sz-B Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztály (Nyíregyháza)
- Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (Budapest)
- Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság, ÉFOÉSZ Korai Fejlesztő (Nyíregyháza)
- Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság–védőnők, házi gyermekorvosok (Nyíregyháza)
- Nyíregyházi Egyetem Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézet Pszichológia Intézeti Tanszék (Nyíregyháza)
- Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar Alkalmazott Társadalomtudományi Tanszék, Védőnői Módszertani és Népegészségtani Tanszék (Nyíregyháza)
- Zay Anna Egészségügyi, Informatikai Szakközépiskola és Kollégium (Nyíregyháza)

11. GYERMEKVÉDELEM BÖLCSŐDÉNKBEN

A bölcsődénkbe járó gyermekek családjaikkal együtt széleskörűen reprezentálják a társadalom rétegződését, mely lehetővé teszi a különböző társadalmi státuszú családokból érkező gyermekek integrált bölcsődei ellátását. Így az intézményesült gyermeknevelés korai szakaszában olyan társadalmi értékeket tudunk közvetíteni, mint a szolidaritás, a másság elfogadása, tolerancia, empátia stb.

Sajnálatos tény, hogy társadalmunkban évről-évre növekszik a hátrányos helyzetű gyermekek száma, melynek okai:

- Az alacsony társadalmi státuszú munkakörök betöltése, a gyermekvállaláshoz és a munkanélküliséghez társuló folyamatos elszegényedés.

- Szociális hátrányok (válások, rendezetlen családi környezet, egészségügyi problémák).

A különböző társadalmi réteget képviselő szülők igényei és anyagi lehetőségei eltérőek, és sok esetben nem teszik lehetővé azt, hogy a városunkban található közművelődési és kulturális intézmények rendezvényeit gyermekeikkel látogassák, és ott közös élményeket szerezzenek. Ezt felismerve, a szocio-kulturális hátrányok csökkentése érdekében feladatunknak tartjuk felhívni a szülők figyelmét ezekre a lehetőségekre, és a kompetencia-határokat szemelőt tartva, meghatározott feladatokat átvállaljunk a családtól.

A bölcsődei nevelő-gondozó munka filozófiáját, a gyermekvédelem preventív funkciójának kell áthatnia. Így a gondozónők minden cselekedetükben preventív gyermekvédelmi feladatokat látnak el, hiszen nagymértékben járulnak hozzá a rájuk bízott gyermekek egészséges szocializációjához.

A gyermekvédelem korrekciós feladatait a kisgyermeknevelők jelzéseinek segítségével a bölcsőde vezetője végzi.

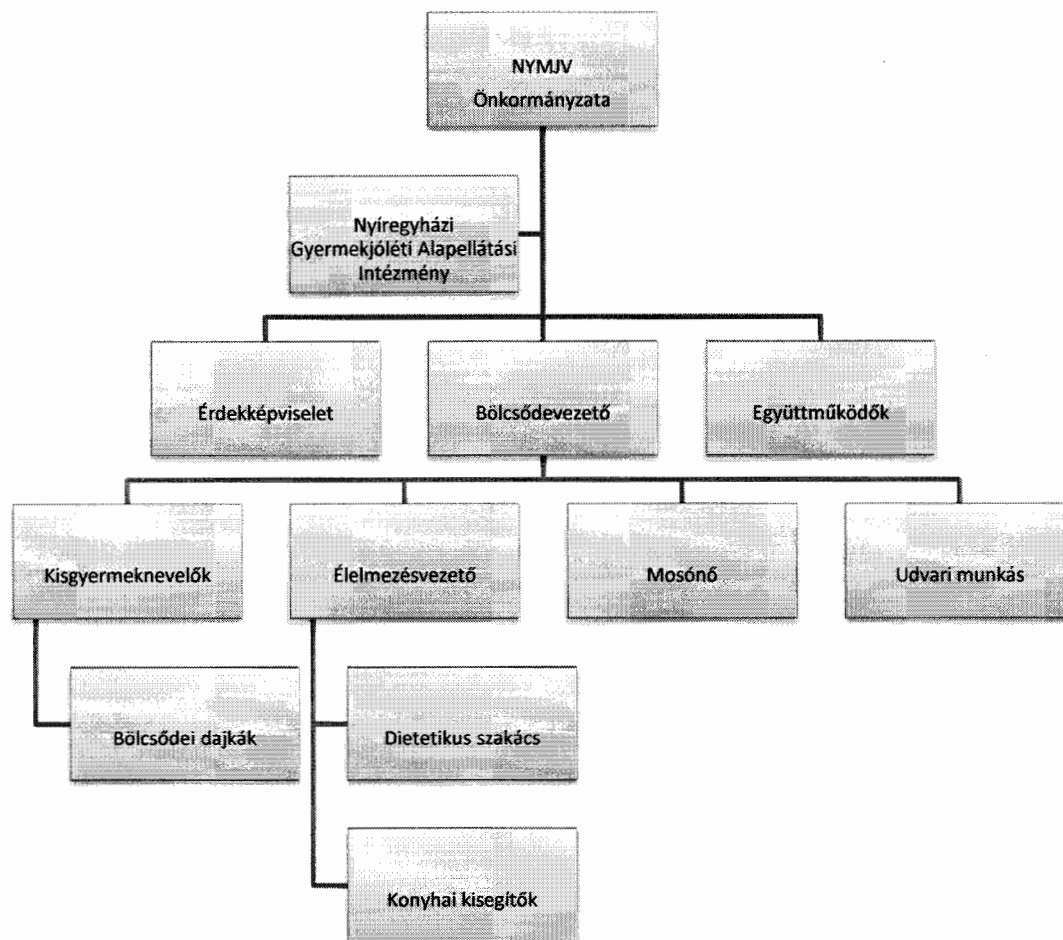
Korrekciós feladataink:

- A gyermekek családi helyzetének felmérése, a kisgyermeknevelők jelzései alapján.
- A három, vagy több gyermekes, valamint a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő családok számának felmérése, nyilvántartása a „bölcsődei jelentkezési ívek” alapján.
- Egy szülőcsaládban nevelkedő gyermekek számának felmérése.
- Hátrányos, veszélyeztetett helyzet, esetleg a védelembe vétel okainak felderítése.
- A szülők segítése tanácsokkal, szociális juttatások igényléséhez.
- Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Szolgálattal, karitatív szervezetekkel való kapcsolat felvétele – közvetítés a rászoruló szülők felé.
- Nevelési tanácsadás igénybevételének-és családterápia kezdeményezése szükség esetén.
- Kapcsolattartás a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottsággal: szükség esetén szakvélemény kérése a retardált fejlődésű gyermek óvodai elhelyezéséhez.
- Pedagógiai szakvélemények készítése.

Bölcsődénk részletes gyermekvédelmi programját a nevelési-gondozási szakmai program 6.sz. melléklete tartalmazza.

12. A BÖLCSŐDE IRÁNYÍTÁSA

12.1. Organogram

12.2. Nevelő-gondozó testület

Az intézmény legfontosabb tanácskozó és határozó szerve.

Tagja: valamennyi kisgyermeknevelő.

Véleményező és javaslattevő jogköre van a bölcsődei ellátást érintő kérdésekben.

Döntési jogköre: képviselő választás az Érdekképviselési Fórumba, és a nevelési-gondozási kérdésekben van.

12.3. Szakmai munkaközösségek

Választják: a kisgyermeknevelők

Feladatköre:

- Az intézmény kisgyermeknevelői által választott nevelési-gondozási területek elméleti és gyakorlati munkájának hatékony fejlesztése.
- Meghatározott nevelési- gondozási területek elemzése.
- Az ellenőrző és értékelő munkában való részvétel, a bölcsődevezető irányításával.

12.4. Szülői munkaközösség

A bölcsődei ellátást igénybevevők jogainak érdekérvényesítését végző szerv.

Választják: valamennyi szülő.

Véleményező, javaslattevő, és egyetértési jogköre van a gyermekeket érintő kérdésekben.

Döntési jogköre: képviselők választása az Érdekképviselői Fórumba.

Az ellátásban részesülők érdekvédelmét és a panaszok kezelésének menetét a gondozási nevelési-gondozási szakmai program 6.sz. melléklete tartalmazza.

13. BÖLCSŐDÉBE ÉS ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

13.1. A bölcsődébe lépés feltételei

A gyermekek felvételénél az 1997.évi XXXI törvény 42/A.§ paragrafusa az irányadó jogszabály. Ennek megfelelően bölcsődénkben húsz hetes korától nevelhető gondozható a gyermek. Ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig.

A gyermek bölcsődébe történő felvételét kérheti:

- A szülő.
- A szülő hozzájárulásával a körzeti védőnő, a házi gyermekorvos vagy háziorvos, a család- és gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság is kezdeményezheti.

Igénybejelentés¹¹/Előjegyzés:

A bölcsődei ellátásra való kérelmet a szolgáltatás igénybevételét megelőző legfeljebb 2 hónapon belül közvetlenül a bölcsőde vezetőjének írásban kell benyújtani. A kérelem benyújtásához bölcsődénk formanyomtatványt biztosít a szülő/törvényes képviselő részére.

Beiratkozás:

Az igénybejelentést követően a bölcsőde vezetője írásban értesíti a szülőt a beiratkozás időpontjáról, az ellátás megkezdésének napjáról és a fizetendő személyi térítési díj összegéről.

---

¹¹ Ellátás igénybevételére irányuló kérelem benyújtása (szabályzók: gyvt.29.§ (1) b)-c); gyvt.31.§ (1); NYMJV Közgyűlésének 29/2007.(IX.25.) KGY r. 16.§ (1) b) pontja.)

Szükséges adminisztratív és formai feltételek:

- A szülő(k)/gondviselő(k) személyi azonosságát igazoló okirat
- A szülő(k)/gondviselő(k) munkáltatói igazolása.
- A gyermek társadalombiztosítási igazolványa.
- A gyermek egészségügyi kiskönyve.
- Orvosi igazolás, a gyermek státuszáról.
- A gyermeket hozza magával a szülő a beiratkozáskor.

A gyermek bölcsődei felvételének gyakorlata intézményünkben:

- Védelembe vett gyermekek felvétele kötelező.
- A Gyvt.-ben meghatározott feltételekkel rendelkező szülők szabad bölcsődeválasztása alapján.
- Előnyt élveznek:
  - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek,
  - akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll,
  - akit egyedülálló szülő nevel,
  - akinek családjában három vagy több gyermek van,
  - akinek egyik szülője munkaképtelen,
  - akinél egészségügyi vagy szociális indok áll fenn.
  - A gyermekek felvételéről a bölcsődevezetője dönt.¹²

A bölcsődei elhelyezés megszűnése:

- Ha a gyermeket másik bölcsőde átvette.
- Ha a megszüntetést a szülő kéri.
- A bölcsőde orvosának vagy a gyermek háziorvosának megállapítása szerint a gyermek egészségügyi állapota miatt bölcsődei gondozásra alkalmatlan.
- Amennyiben a szülők felszólítás után sem fizetik meg a térítési díjat, vagy a bölcsőde házirendjét rendszeresen és súlyosan megsértik.
- Ha a gyermek óvodai felvételt nyert.
- Annak a gondozási-nevelési évnek az utolsó napján, amelyben a gyermek a harmadik (indokolt esetben a negyedik) életévét betölti.

---

¹² Szabályzók: gyvt. 32.§ (1) d) pontja; NYMJV Közgyűlésének 29/2007.(IX.25.) KGY r. 16.§ (1) és (8) bekezdés.

13.2. Az óvodába lépés feltételei

A gyermek óvodaérettségének jellemzői:

- Nagyon sok területen önálló, egyedül étkezik, öltözködik, tisztálkodik, legfeljebb apró segítséget igényel.
- Már nem csak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi magát biztonságban, szívesen játszik együtt társaival is.
- Jól tájékozódik környezetében, ismeri a napi eseményeket, a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat, az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számára.
- Érdekli minden, szívesen vesz részt új tevékenységekben.
- Gazdag szókincse van, elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot felnőttel, gyermekkel.

IRODALOMJEGYZÉK

4. A pszichológia alapjai. Szerk.: Bernáth László – Révész György. Tertina Kiadó, Bp., 1997.
5. Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába. Osiris Kiadó, Budapest, 1997.
6. Az egészséges csecsemő és gyermek fejlődése és gondozása. Szerk.: Dr. Pikler Emi. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1978.
7. Csatári Irén (szerk.): Fürdetés – a gondozás művészete. Pikler – Lóczy Társaság a kisgyermekéért. Bp., 2002.
8. Az óvodai nevelés programja. Országos Pedagógiai Intézet, 1989.
9. Bölcsőde a családdal a kisgyermekért. Szerk.: Rónainé F. Mária. Családpolitikai füzetek, 1994.
10. Élelmezésvezetők kézikönyve. Szerk.: Rigó János. Anonymus Kiadó, 1999.
11. Gyermekkori dietetika. Szerk.: Dr. Dobszay László. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1971.
12. Dr. Hagymási Katalin: Válogatás a nevelés néhány gyakorlati kérdéséhez. Bessenyei György Kiadó, Nyíregyháza, 1994.
13. Dr. Hagymási Katalin – Oroszné Dr. Deák Judit: Szöveggyűjtemény – A pedagógusmesterség gyakorlati kérdései. Stúdium Kiadó, Nyíregyháza, 2000.
14. Janowszky Sándor – Nagyné Janowszky Krisztina: Nevelőerő a játékban, játék a nevelésben. Fejlesztő pedagógia, 2000/3.sz.
15. Jegyzet a bölcsődei és csecsemőotthoni gondozónők részére. Szerk.: Tardos Anna. ETI, Budapest, 1981.
16. Korintus Mihályné Dr. – Dr. Nyitrai Ágnes – Rózsa Judit: Játék a bölcsődében – módszertani levél. Kapocs füzetek. NCsSzI, Budapest, 2003.
17. Gyöngy Kinga (szerk.): Első lépések a művészetek felé I.-II. Dialógus Campus Kiadó. Budapest-Pécs, 2015.
18. Kádár Annamária: Mesepszichológia – Az érzelmi intelligencia fejlesztése gyermekkorban. Kulcsluk Kiadó Kft, 2013.
19. Kádár Annamária: Mesepszichológia 2. – Útravaló kényes nevelési helyzetekhez. Kulcsluk Kiadó Kft, 2014.
20. Keményné Dr. Pálffy Katalin: Bevezetés a pszichológiába. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989.

21. Koszta Györgyné: Az én-tudat megnyilvánulási formái – 0-3 éves korig –. Szakdolgozat. ETI, Budapest, 1992.
22. Koszta Györgyné: A játék helye és szerepe az iskolai gyermekvédelemben. Szakdolgozat. Nyíregyházi Főiskola, 2002.
23. Kovács György: Óvoda pedagógia. 1985.
24. Kozma Tamás: Bevezetés a nevelésszociológiába, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1999.
25. Maszler Irén: Játékpedagógia. Comenius Bt., Pécs, 1996.
26. Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 2004.
27. Nagy József: XXI. század és nevelés. Osiris Kiadó, Budapest, 2000.
28. Pukánszky Béla – Németh András: Neveléstörténet. Nemzeti tankönyvkiadó, 1995.
29. Szociális-és egészségügyi intézmények belső szabályzatainak mintatára. Szerk.: Dr. Sever Lászlóné. Studium Bt., Budapest, 1999.
30. Intézményvezetők könyve. Szerk.: Paál György. Pénzügyi Tájékoztató Iroda Kft, Hagyárosbörönd, 2008.
31. Dr. Takács Bernadett: Gyermek – játék – terápia. Okker Kiadó Kft., 2001.
32. Tóth Sándorné: Bölcsődei gyermekélelmezés. Szakdolgozat. ETI, Szolnok 1999.

MELLÉKLETEK

*Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási
Intézmény*

10. számú Katica Bölcsőde

SZAKMAI PROGRAM

2019.

Tartalomjegyzék

1. Bemutakozás.....	3
2. A bölcsőde építéséről, elhelyezkedéséről	4
3. Bölcsőde meghatározása.....	5
4. Bölcsődei felvétel rendje	5
5. Bölcsődei nevelés alapelvei	8
6. A bölcsődei nevelés feladatai	11
7. Bölcsődei nevelés főbb helyzeteinek megvalósítása	13
8. Bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei	18
9. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei	20
10. Személyi feltételek	23
11. Tárgyi feltételek	24
12. Bölcsődénk közösségi programjai.....	25
13. Bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató kapcsolatrendszer.....	26
14. A bölcsődei szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja	26
15. Érdekképviselői fórum	27
16. Panaszkezelés rendje	27
17. Legitimációs záradék	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

1. Bemutakozás

Bölcsőde neve: 10. számú Katica Bölcsőde

Címe: 4400 Nyíregyháza, Tőke utca 1.

Bölcsőde telefonszáma: 06 (42) 431-224

Bölcsőde mobilszáma: 06 30 326 5478

E-mail cím: bolcsodekatia@gmail.com

A bölcsőde működési területe: Nyíregyháza Megyei Jogú Város, Nagycserkesz Község közigazgatási területe

Bölcsődei férőhelyek száma: 104 fő

Nyitva tartás rendje: hétfőtől-péntekig, 6³⁰ - 17⁰⁰.

A működtető intézmény neve: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

Székhelye: 4400 Nyíregyháza, Tokaji út 3.

A fenntartó neve: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata

Székhelye: 4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

A bölcsődénk, mint a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény önálló szakmai egysége, Nyíregyháza, Tőke utca 1. szám alatti telephelyén működik.

2. A bölcsőde építéséről, elhelyezkedéséről

A 10. számú Katica Bölcsőde 1970-ben épült, 80 férőhelyes bölcsődének, egy 1968-as típusterv alapján, négy pavilonból és egy gazdasági egységből áll. Jelenleg 104 férőhellyel üzemelünk négy pavilonban.

Bölcsődénk Nyíregyháza északi részén, egy lakótelep közepén található. A bölcsőde szomszédságában északról egy óvoda, délről egy általános iskola, nyugatról pedig egy nagyon szép játszótér határolja. Tiszta levegőjű, fásított, zöld övezetben, csendes környezetben, semmilyen károsító anyagot kibocsátó üzem, pályaudvar nincs a közelben. A körüttől 300 méterre helyezkedik el, emeletes házak választják el. A bölcsőde három oldalról, bekötő utakkal könnyen megközelíthető. Elhelyezkedése minden szempontból szabályoknak jól megfelel. Nyugatról 4 emeletes lakóházak állnak, északról óvoda, keletről kertes házak, délről iskola határolja. A bölcsőde észak-déli tájolású, a csoportszobák ablakainak mindegyike délre néző.

Sík terepre, 2260 m² telekre épült, ebből 1100 m² épület. Földszintes, a gazdasági és gondozási egységek között 10 méter távolság található, mely szabványnak megfelelő. A bölcsőde teljesen körbekerített, két darab kocsibejárata van. A gondozási egységeket két kapubejáraton keresztül közelíthetjük meg.

A bölcsőde gazdasági egysége a főbejárat mellett helyezkedik el, a bölcsőde északi részén, amihez tartozik egy főzőkonyha fekete-fehér mosogatóval, zöldség- és húselőkészítővel, illetve egy darab tejkonyhával, élelmiszer és zöldségraktárral. A konyha és a húselőkészítő teljesen megfelel a HCCP programnak. Szakorvos által igazolt diétás étkezést igénylő gyermek számára állapotának megfelelő diétás étrendet biztosítunk. Diétás étrendet szakképzett dietetikus ellenőrzi.

A gazdasági részen helyezkedik el továbbá a mosókonyha, vasalóhelyiséggel és tisztaruha raktárral.

A főbejárat közelében van elhelyezve az orvosi szoba, a só szoba, a vezetőiroda, és az ebédlő.

A gondozási egységeket egy L alakú folyosó köti össze a gazdasági egységgel. A bölcsőde rendelkezik a minimum követelményben előírt működéshez szükséges eszközökkel és felszereléssel.

3. Bölcsőde meghatározása

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

A bölcsőde az alapellátáson túl szolgáltatásként speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel, gyermekhotel működtetésével, vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal segítheti a családokat.

A bölcsődénk hétfőtől péntekig tartó 5 napos munkarenddel egész évben folyamatosan üzemel, kivétel a fenntartó által jóváhagyott nyári zárva tartás. Ekkor történik bölcsődénkben a kisebb nagyobb karbantartási munkálatok, nagytakarítás.

4. Bölcsődei felvétel rendje

A gyermekek felvétele egész évben folyamatos. A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, és a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet szerint a bölcsődébe a gyermek húszhetes korától nevelhető, gondozható harmadik életévének betöltéséig. Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig. A felvételi eljárás során előnyben kell részesíteni a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekeket, akinek szüleje vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

Kedvezményre jogosultak még a három vagy többgyermekes családok, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelő családok, valamint egyedülálló szülő gyermeke.

A bölcsődei felvételt a szülő, illetve a szülő hozzájárulásával kérheti a körzeti védőnő, a házi gyermekorvos és a család- és gyermekjóléti szolgálat.

A bölcsődébe jelentkező gyerekek szülei felvételi kérelmet nyújtanak be a bölcsőde vezetőjének, a bölcsődei ellátást a szolgáltatás igénybevételét megelőző legfeljebb 2 hónapon belül. Bölcsődevezető dönt a gyermekfelvételéről vagy elutasításáról és írásban tájékoztatja a szülőt. Felvételi kérelem benyújtását követően 30 napon belül levélben értesítjük. Azoknak a

gyerekeknek, akiknek a kért időpontra nem tudunk férőhelyet biztosítani, nyilvántartásba kerülnek, és üresedés esetén nyernek felvételt.

Családbarát intézményként biztosítani szeretnénk a gyermekek számára az életkoruknak, fejlettségüknek, egyéni szükségleteiknek megfelelő érzelmi, értelmi, mozgásfejlődést, biztonságos környezetet, és lehetőséget adni új tapasztalatok gyűjtésére, felfedezésére, más gyermekekkel való kapcsolatteremtésre, örömteli játéokra. Fontos számunkra, hogy a nálunk töltött idő alatt a gyermekek nem csak elérjék életkori sajátosságaik legmagasabb szintjét, hanem élményekkel gazdagodva, szeretettel léghőkörben legyenek a mindennapokban. Célunk továbbá, hogy elnyerjük a szülők bizalmát, elégedettségét.

A bölcsődei ellátás megszűnése

A szülő kérelmére, ha a gyermek óvodai felvételt nyert, a bölcsődei nevelési év végén (augusztus 31.), ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig, meg kell szüntetni annak a gyermeknek az ellátását, aki a bölcsőde orvosának szakvéleménye szerint egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható, az intézményvezető az ellátást megszünteti, ha a jogosult a házirendet ismételten súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei, okai már nem állnak fenn.

Térítési díj

A bölcsődei ellátás keretében biztosított gyermekétkeztetés vonatkozásában a térítési díjra a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések az irányadóak, melyről az igénybevevőt folyamatosan tájékoztatjuk.

Az intézményvezető a fizetendő személyi térítési díjat konkrét összegben állapítja meg, figyelembe véve a hatályban levő kedvezményekre való jogosultságot. A térítési díj megfizetésére a szülői felügyeleti joggal rendelkező szülő, vagy más törvényes képviselő köteles előre, egy összegben minden hónapban a megjelölt időpontig a bölcsődében befizetni. A bölcsőde az igénybe nem vett étkezésre befizetett térítési díjat, túlfizetésként a következő hónapra elszámolja, vagy az ellátás megszűnésekor visszafizeti. Térítési díjat az igénybevétel napjától havonként a tárgyhó 10. napjáig megfizetik.

Bölcsődei étkeztetés

A bölcsődében a modern táplálkozás-tudományi elvek szem előtt tartásával, szigorúan ellenőrzött minőségi követelményeknek (HACCP) megfelelően történik. A bölcsődei ételmezés során a korszerű csecsemő- és kisgyermek táplálkozási elveket és normatívákat vesszünk figyelembe, úgy hogy a táplálék:

- minőségileg, és mennyiségileg elegendő, és helyes összetételű legyen,
- higiénés követelményeknek megfelelő, élvezhető legyen,
- új ételek, receptek kipróbálása, mely alkalmazkodik a gyermek egészséges életmódra nevelési programunkhoz.

Intézményünkben a korszerű táplálkozás feltételeinek tárgyi és személyi feltételei adottak. Az étrend tervezésekor figyelembe vesszük, hogy a kisgyermek bölcsődei ételmezésében napi négyyszeri étkezés esetén (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna) az ajánlott napi energia, és tápanyagtartalom megfelelő legyen. Étrendünk változatos, mindig idényszerű, ízében összehangolt, szem előtt tartjuk, hogy az önálló étkezésre való nevelés szempontjából is megfelelő legyen. A bölcsődénk saját ételmezésvezetővel rendelkezik, aki nyolc hetes forgórendszerben állítja elő az étlapot. Bölcsődénk rendelkezik főzőkonyhával, amely konyhatechnológiai eljárások alkalmazásával, minőségi alapanyagok felhasználásával, szigorú higiénés szabályok betartásával, megfelelő mennyiségű ételeket állít elő naponta.

Ételérzékenységi esetén, orvosi igazolás alapján, egyénre szabott étkezést is vállalunk (tejmentes, tojásmentes, gluténmentes étrend szerint). A diétás étlapot dietetikus állítja elő.

Teljes kiőrlésű gabonákkal, gyümölcsökkel, zöldségekkel, házilag készített krémekkel tesszük változatossá az étrendet. Folyadékpótlásra a tiszta víz a legmegfelelőbb. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermeknevelők a csoportban naponta kóstolják az ételt, és ezáltal informálják a gyermekeket az eléjük kerülő étel minőségéről, illetve ezzel is kedvet keltve az evéshez.

Fontos, hogy figyelemmel kísérjük a gyermekek helyes táplálkozását, mivel ebben az életkorban alapozzuk meg a gyermekek íz világát, és egészségtudatosságuknak kialakulását. A bölcsődei étkezésre a 37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás egészségügyi ellátásairól szóló együttes rendelet vonatkozik.

5. Bölcsődei nevelés alapelvei

1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

2. A koragyermekkori intervenciós szemlélet befogadása

A koragyermekkori intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a koragyermekkori intervenció szemléletének alkalmazására. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

3. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségek iránti tolerancia kialakítására.

5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újrateremtésére.

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

7. Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empátikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe,

szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei.

A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológiás szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömeit, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ez által az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

A bölcsődei nevelés

A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermek elsajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. A bölcsődei nevelés mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel teszi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét.

A bölcsődei nevelés további célja, hogy a koragyermekkorai intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytasson. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató családbarát intézményként, szolgáltatásként hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést. A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve. A valamilyen kisebbséghez tartozó gyermekek esetében fontos a nemzetiségi/etnikai hovatartozás tiszteletben tartása, az identitástudat kialakulásának segítése.

6. A bölcsődei nevelés feladatai

A bölcsődei nevelés-gondozás feladata a családban nevelkedő kisgyermek napközbeni ellátásának és esetlegesen kiegészítő szolgáltatásoknak biztosításával 20 hetes-3 éves egészséges gyermek testi- és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődésének elősegítése.

1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A szakemberek feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg. A rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodó napirend biztosítja az életkornak megfelelő változatos és egészséges táplálkozást, a játék, a mozgás, a szabad levegőn való aktív tevékenység és pihenés feltételeit. Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében törekedni kell az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakítására.

Gondoskodunk a kornak megfelelő ételekről, szükséges nyugodt légkőről, megfelelő időről mindehhez. Biztosítjuk a rendszeres testmozgás, a napi levegőn való tartózkodást, a megfelelő udvari mozgásfejlesztő játék: homokozó, mászóka, motor, csúszda, stb., és csoportszobai játékok segítségével. A csecsemőnek hempergőben kell megfelelő helyet biztosítani a mászáshoz, kúszáshoz. A levegőzés időpontja, mértéke, az évszaknak, időjárási viszonyoknak, gyermekek életkorának megfelelően van megválasztva. Nyáron a nap nagy részét a játszóudvaron töltik a gyerekek, a napsugarak jótékonyan hatnak a gyermekek egészségére.

3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A biztonságot nyújtó nevelői magatartás magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a pozitív és biztató üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását. A kisgyermek bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására. Az együttlét helyzetei az én érvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának szinterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez.

Törekedni kell az együttlét szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére. A kisgyermeknevelő feladata a kisgyermekek beszédkészségének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével.

Különös figyelmet kell fordítani a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.

4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik. A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a szakember ismereteket nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.

A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása.

Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

7. Bölcsődei nevelés főbb helyzeteinek megvalósítása

Alapvető szempont, hogy a bölcsődei élet a kisgyermek számára élményt nyújtó, részvételre motiváló, tanulási tapasztalatokat biztosító legyen. Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja az egyéni bánásmód érvényesítése, a gyermek pozitív önállósági törekvéseinek, önértékelésének erősítése.

1. Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál nincs helye. A bölcsődei nevelés területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük. Tanulás, minden olyan tapasztalat-, illetve információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben, illetve a gondolkodásban, valamint elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét. A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció. A tanulás formái az utánzás, a spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás. A kisgyermeknevelőnek a sajátos nevelési

igényű gyermekek esetében szem előtt kell tartania, hogy náluk más jellegű és hosszabb időt vesz igénybe a tanulási folyamat.

A beszéd a kisgyermekkor tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók. Figyelembe kell venni azoknak a gyermekeknek a nyelvi szükségleteit, akiknek nem a magyar az anyanyelvük.

2. Gondozás

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és gyermek között, amelynek elsődleges célja a gyermek fizikai, testi szükségleteinek maradéktalan kielégítése.

A személyes és a szociális kompetenciák kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicsérettel jutalmazza, ami növeli az együttműködési kedvet. A gondozási helyzetekben sem érvényesülhet teljesítményelvárás. Lényeges, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre, mivel az egyes mozzanatok megtanulása gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra, a személyiség egészséges alakulására. A gondozás minősége jelentős mértékben befolyásolja a szokások kialakulását és az önállósodás folyamatát.

A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események – öltöztetés, tisztázás, étkezés, alvás - a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremtik meg, s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt. A jó gondozás meghatározói a megfelelő légkör, a gyermek próbálkozásaihoz kellő idő biztosítása, önállóság elősegítése, a gyermek kompetenciának figyelembe vétele, szeretet, empátia, azonos sorrend.

3. Játék

A játék a gyermekkor legfontosabb tevékenysége, ami segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődést. A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A kisgyermeknevelő a gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, esetenként mintát nyújt, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok alakulására. A kisgyermeknevelővel, a

többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

Biztosítják az öntevékenység és a szabad választás lehetőségét. A játékok a nap folyamán mindig elérhetőek, a gyermek bármikor beléphet és kiléphet a tevékenységből.

Érvényt szereznek a megfelelő viselkedési szabályoknak, melyek védik a játszó gyermeket.

Hozzásegítik a gyermekek ahhoz, hogy siker élménye legyen.

A folyamatos napirend teszi lehetővé, hogy a gyermek a lehető legtöbb időt tölthessen játékkal a nap folyamán.

Nagy hangsúlyt fektetünk az optimális, inger gazdag környezet kialakítására, a nyugtató színharmóniára, és arra, hogy a játékkészlet összeállításának pedagógiai szempontjai érvényesüljenek.

Arra törekszünk, hogy a játékszerek ösztönözzék a gyerekek tevékenységét, és segítsék elő a korosztálynak megfelelő tevékenységi módok kibontakozását. A játék színe, nagysága, formája, fokozhatja pedagógiai értékét azáltal, hogy felkelti a gyerek érdeklődését, vonzza, csalogatja, változatos, színes játékkészlet segíti az önálló, szabad játékot, a gyermek aktivitásának, kreativitásának kibontakozását:

A gyermekek tevékenységéhez szükséges játékeszközök mennyisége és minősége kielégítő.

4. Mozgás

A csecsemő- és kisgyermekkor az alapvető mozgásformák kialakulásának és fejlődésének időszaka. A kisgyermek mozgásigénye rendkívül nagy, számukra örömforrás a mozgás. Ezért a szobában és az udvaron is biztosítani kell a minél nagyobb mozgásteret, a mozgásfejlesztő játékokat. A játékeszközökkel szemben elvárás, hogy felkeltsék az érdeklődést, fenntartsák a mozgásaktivitást és használatuk biztonságos legyen.

Biztosítani kell a környezet balesetmentességét és a veszélyforrások kiküszöbölését. Csecsemőknek olyan játszóhelyet kell biztosítani, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre, például: hempergő, elkerített szobasarak.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, az udvaron és a teraszon több lehetőség nyílik, mint a szobában. Még több lehetőséget kínál a benti nagymozgásos játékokkal felszerelt külön helyiség használata. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a kisgyermeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban.

A mozgásfejlesztő eszközök használata során a kisgyermek szabadon próbálhatja, végezheti az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a

mozgásuk. Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel lehetőséget ad a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására.

5. Mondóka, ének

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. A kisgyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységet, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket kelt, örömelményt, érzelmi biztonságot ad a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez.

A ritmus játékos mozgása, tapsolása, kopogása, a dallam lüktetése a gyermeket mozgásra készíti. Amikor éneklünk a nyelvet a zenével kapcsoljuk össze, egy-egy szép dal derűs, megnyugtató légkört teremt.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál végzett zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a kisgyermek további zenei fejlődésére.

6. Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi és értelmi fejlődésére (ezen belül a beszéd, a gondolkodás, az emlékezet és a képzelet fejlődésére), valamint a szociális fejlődésre. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így egyszerre feltétele és eredménye a kisgyermek alapvető érzelmi biztonságának. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. A közös mesélés élménye segíti az aktív szókincs kialakulását és a világról való ismeretek megszerzését.

A jó mese, és a gyermekvers hangzásban, ritmusban, hangulatban, képi megjelenésben felülmúlja a hétköznapi beszédünket. A vers, és a beszéd mozgásra serkenti a kisgyermeket, ugrál, tapsol, forog, ringatózik.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

7. Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység - az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés -, nem annak eredménye. A kisgyermeknevelő feladata a tárgyi feltételek és elegendő idő biztosítása, az egyes technikák, eszközhasználat megmutatása, a kisgyermek pillanatnyi igényének megfelelő technikai segítségnyújtással az alkotókedv ébrentartása.

A kisgyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével a kisgyermeknevelő segíti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődés fenntartását és az alkotásból fakadó öröm személyiségfejlődésre gyakorolt pozitív hatásainak érvényesülését. A leggyakoribb alkotó tevékenységi formák a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál: nyomhagyó eszközök használata, firkálás, gyurmázás, ragasztás, gyürés, tépés, ujjfestés vagy vastag ecsettel festés.

A vizuális tevékenységek az ábrázolást, képalkotást elősegítő tevékenység.

Az alkotó tevékenységhez minden lehetséges anyagot és eszközt felhasználunk: ceruza, zsírkréta, ecset, gombfesték, kézfesték, kréta, kő, termés, agyag, só gyurma, különböző színű és méretű papír, olló, tábla.

A gyermekrajz fejlődése párhuzamos az értelmi fejlődéssel. 1,5 -2 éves kor körül a gyermek felfedezi, hogy a ceruza nyomot hagy a papíron, ide-oda húzogatja, a papír széle sem korlátozza mozdulatait. Magát a cselekvést élvezzi, nem a papírra kerülő vonalat –ez a lengő fírka korszaka. A 3. életévben már hasonlóságot tapasztalunk a rajz és a magyarázat között.

8. Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. babafürdetés, viráglocsolás, őszi falevelek gereblyézése, karácsonyi süteményszagztatás, gyümölcssaláta készítése stb.). Az öröm forrásai az „én csinálom” élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A kisgyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor

kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. Ezek a helyzetek lehetőséget nyújtanak az együttműködésre, a feladatok megosztására, ok-okozati összefüggések felfedezésére, megértésére.

Megismertetjük, tapasztalatokat közvetítünk a környezettudatos magatartás megalapozása érdekében a természeti (állatok, növények, termések, időjárás, évszakok jellemzői stb.) és a társadalmi (családi szerepek, foglalkozási szerepek, hagyományok, ünnepek stb.) környezet, a játéktevékenységen, és az egyéb tevékenységeken keresztül. A folyamatban kiemelt szerepe van a felnőtt, kisgyermeknevelő példamutatásának.

8. Bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei

Bölcsőde napirendje

A harmonikus, biztonságot nyújtó bölcsődei élet megteremtéséhez nyújt segítséget a folyamatos és rugalmas napirend, mely egyszerű, a kisgyermek számára könnyen kiismerhető, követhető, kiszámítható. A folyamatos és rugalmas napirend kialakításával a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánjuk biztosítani. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremtik meg. A gondozás mellett törekszünk arra, hogy minél több idő jusson a gyermeknek az önálló szabad tevékenységek megélésére, azaz a játék tevékenységre. A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és a folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánja biztosítani. Ezzel teremtve meg a gyermek számára feltétlenül szükséges biztonságérzetet, kiszámíthatóságot, a tevékenység és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül, az egyes gyermekek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoportéletében is áttekinthető legyen a rendszer. A gyermekek tájékozódhassanak a várhatóeseményekről, felesleges várakozási idő nélkül. Ez biztosítja valójában a csoport belsőnyugalmát is. A folyamatos gondozáson belül, az egymást követőesemények (tisztálkodás, étkeztetés, alvás, pihenés) kiszámíthatóságot, jó közérzetet alakítanak ki a gyermekben. A napirend kialakításának további feltételei, a személyi állandóság („saját kisgyermeknevelői” rendszer), a megfelelő tárgyi feltételek és eszközellátottság, a jó munkaszervezés, a bölcsődei dajkával összehangolt munka.

Kisgyermek napirendje

6 ³⁰ - 7 ⁴⁵	Folyamatos megérkezés, átöltöztetés
7 ⁴⁵ - 8 ⁰⁰	Kézmosás a 7 ³⁰ előtt érkezett gyerekeknek
8 ⁰⁰ - 8 ³⁰	Reggeli
8 ³⁰ - tól	Igény szerint WC használat, bilizés, pelenka csere. Kézmosás, folyamatos öltöztetés, készülődés az udvarra, csecsemőknek igény szerint alvás, jó idő esetén, az udvaron szabad játék tevékenység (rossz idő esetén a szobában)
9 ⁴⁰ - től	Folyamatos tízóraizás, szabad játék tevékenység folytatása
11 ⁰⁰ - től	Folyamatos bejövetel az udvarról. Vetkőztetés, szükség szerint ruha, cipő csere, WC használat, bilizés, pelenka csere, kézmosás, arcisztítás, törölközés, fésülködés. Szabad játék tevékenység a szobában ebédelésig. Ebédelés.
12 ¹⁰ - 14 ⁴⁵	Csendes pihenő (Ébrenlét alatt játéktevékenység csecsemők számára)
14 ⁴⁵ - 15 ¹⁰	WC használat, bilizés, pelenka csere szükség szerint. Kézmosás
15 ¹⁰ - 15 ⁴⁰	Uzsonnázás
15 ⁴⁰ - 17 ⁰⁰	Szabad játék tevékenység jó idő esetén, az udvaron. Folyamatos hazamenés.

„Saját kisgyermeknevelő” rendszer

A kisgyermeknevelő a bölcsődei nevelés szakembere, aki személyiségével, nevelői attitűdjével mintát jelent a családok és a gyermekek számára egyaránt.

A „saját kisgyermeknevelő” - rendszer a biztonság és a stabilitás megteremtésének szabályán alapul. A csoport vagy a csoport gyermekeinek egy része tartozik közvetlenül egy kisgyermeknevelőhöz. A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermek nevelője (felmenőrendszer). Ő kíséri figyelemmel a kisgyermek fejlődését, tartja számon az egyes fejlődési állomásokat, vezeti az ehhez kapcsolódó szakmai dokumentációt és felelősséggel tartozik a rábízott gyermekekért.

A „saját kisgyermeknevelő” -rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

Gyermeccsoportok szervezése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a gyermeccsoport létszáma jogszabály által meghatározott. Az előírtnál magasabb csoportlétszám nem fogadható el, mivel a minőségi bölcsődei nevelést az életkornak és a sajátos igényeknek megfelelő felnőtt-kisgyermek arány garantálja.

A bölcsődei nevelés alapelveinek megfelelően a kisgyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermekcsoportba jár. Életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt előfordulnak. A szakmai elveknek megfelelőbb az életkor szerinti homogén csoport, mert a gyermekek közötti nagy egyéni különbségek kezelése homogén csoportban sem könnyű feladat és a vegyes korcsoport előnyei a bölcsődés korban kevésbé érvényesülnek, mint a későbbi életszakaszokban.

Tárgyi feltételek

A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet - a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit -, a jogszabályi és szakmai előírások, a csoportokba járó kisgyermekek létszáma, életkora, igényei alapján úgy kell kialakítani, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.

A bölcsődei játékeszközök mennyiségben, minőségben, anyagváltozatosságban, korcsoportnak, és egyéni sajátosságoknak megfelelő lehetőségeket biztosítanak. A készségfejlesztő, utánzó, és szerepjátékok, babák, bábok, mesekönyvek, konstruáló, és építőjátékok, nagy mozgást fejlesztő játékok, vizuális neveléshez szükséges játékok, finom-motorikát fejlesztő eszközök biztosítják a gyermek zavartalan játéktevékenységét.

A játékkészlet összeállításának szempontjai: egészségügyi, pedagógiai.

A kinti játékok számára külön tároló helyiség áll rendelkezésre.

9. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei

Együttműködés a családokkal

A gyermekek egészséges szocializációja és személyiségfejlődése érdekében kiemelt szakmai feladat a család–bölcsőde közötti kapcsolat erősítése és a családi nevelés segítése. A családi és a bölcsődei nevelés közötti összhang, a szülők és a kisgyermeknevelők között kialakult bizalom, együttműködés elősegíti a gyermekek egészséges testi, lelki, szociális fejlődését.

Mindenkor nyitottak vagyunk a kisgyermekes családok számára.

A jó kapcsolatot újra és újra meg kell erősíteni. A kapcsolatok egyes lehetőségei, különféle módzatai egymást erősítik, kiegészítik.

1. Beiratkozás előtti ismerkedés a bölcsődével

A szülők a bölcsődébe való jelentkezéskor széleskörű tájékoztatást kapnak a bölcsődei életéről, szokásokról, szabályokról, a családlátogatás jelentőségéről, a beszoktatás módjáról. Megtekinthetik a gyermekek által használt helyiségeket, a játszóudvart.

2. Szülői értekezlet

A bölcsődevezető a felvétel alkalmával, később a csoportos szülői értekezleten, az egyéni beszélgetések alkalmával tart kapcsolatot a szülőkkel. Az új szülők részére a beíratás és a felvétel közötti időszakban tart tájékoztató jellegű szülői értekezletet. Bemutatja a bölcsődét, a kisgyermeknevelőket, a bölcsődeorvost, és az élelmezésvezetőt. Ismerteti a szakmai programot, a házirendet, válaszol a szülők kérdéseire. Ezt követően a gyermek leendő csoportszobájában, a kisgyermeknevelők vezetésével folytatódik a beszélgetés. Megbeszélik a családlátogatások időpontját, a beszoktatások idejét. A bölcsődevezető, kisgyermeknevelők évente több alkalommal szerveznek szülői értekezletet az aktuálisan felmerülő kérdésekről.

3. Családlátogatás

Az újonnan felvett gyermekeknél a családlátogatás - a lehetőségekhez mérten, és előzetes megbeszélés alapján – a beszoktatás előtt történik. Mindenek felett tiszteletben kell tartani a családlátogatás előli elzárkózást is. Célja, a gyermekkel való ismerkedés, valamint szülőkkel való jó kapcsolat kialakítását segíti. A „saját” kisgyermeknevelő és a társ kisgyermeknevelő otthonában keresik fel a leendő bölcsődés gyermeket. A találkozás módot ad arra, hogy a kisgyermeknevelő megismerje a gyermek, otthoni életét, szokásait, megfigyeli otthoni környezetben. Megismeri a gyerek napirendjét, étkezési szokását, önállósági szintjét. Az otthoni környezetben a szülők oldottabban beszélhetnek nehézségeikről, választ kaphatnak kérdéseikre. A családlátogatás során kialakult kapcsolat segítséget nyújthat a szülőknek, a gyerekeknek és a kisgyermeknevelőnek is a későbbiek során.

4. Beszoktatás (Adaptáció)- szülővel történő fokozatos beszoktatás

A csecsemő és a kisgyermek számára a személyi és tárgyi környezet állandósága adja a nyugalmat és a biztonságot, ami egészséges fejlődésének elengedhetetlen feltétele. A gyermek természetes környezete a család. A családban a biztonságot elsősorban az anya adja. A bölcsőde a nevelési intézmények első állomása. A bölcsődébe felvett gyermek sajátos helyzetbe kerül, életében teljes fordulat következik be.

- El kell viselnie az anyától való részleges elszakadást.

- Alkalmazkodnia kell az új környezethez, az őt nevelő felnőttekhez és a csoportban élő azonos korú többi gyermek társához.
- Új napi ritmusra kell átállnia.
- A csoportba kerüléssel rendkívüli módon megnő a fertőzések veszélye.

A beszoktatás előre megtervezett, beszoktatási ütemterv alapján történik.

Az elszakadás okozta megrázkódtatás a szülővel történő fokozatos beszoktatással csökkenthető. A két hétig tartó folyamat alatt a „saját” kisgyermeknevelő fokozatosan átveszi anyától vagy az apától a gondozási műveleteket, ahogyan a szülő eteti, tisztázza, altatja gyermekét, hogy ezzel is csökkentse a változásokat a gyermek életében. A szülővel történő fokozatos beszoktatás során a kisgyermeknevelő feladata nemcsak a gyermeket, hanem a szülőt is átsegíteni a krízisen. A gyermek bölcsődébe kerülése kisebb-nagyobb változásokat jelent a család életében, ráadásul a gyermektől való elválást még büntudat is nehezíti. Egyrészt nehezen engedi el gyermeke kezét, aggódik miatta, másrészt megkönnyebbül, mikor gyermekét átadja a kisgyermeknevelőnek, hiszen tudja, hogy csak így tud visszatérni a munkahelyére és a gyermeke biztonságban, jó helyen van. Ezt a feszültségekkel teli ambivalens lelkiállapotot oldhatja fel a kisgyermeknevelő, melyhez elengedhetetlen az empátia és a tolerancia.

5. Napi kapcsolattartás, célzott beszélgetés a szülővel

Fontos, hogy a szülők és a kisgyermeknevelők között kialakult személyes kapcsolat, őszintén tájékoztató és segítőkész legyen, hogy a kisgyermeknevelő a kultúrában értékesnek elfogadott értékeket erősítse, a hibákat, a célszerűtlent javítsa, és együttesen közös megoldásokat keressenek a szülővel.

Reggel általában a szülő tájékoztatja a kisgyermeknevelőt a gyermek a gyermekre jellemző aktuális egyéni igényeiről, délután pedig a kisgyermeknevelő tájékoztatja a szülőt a gyermekkel történő napközbeni eseményekről. A napi kapcsolattartás célja a rövid, kölcsönös informálás a kisgyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, az őt érintő napi történésekről, változásokról. Az egyéni igények, kérések megfogalmazására is ezen alkalmakkor kerül sor. Az interakciós helyzetet a pozitív hangvétel jellemzi, de a negatív eseményekről is tényszerű tájékoztatás történik, a szakmai etikai szabályoknak és az időkereteknek megfelelően.

6. A szülőcsoportos beszélgetések

A szülőcsoportos beszélgetések a bölcsődei nevelési évenként legalább három alkalommal szervezett tematikus beszélgetések a csoportba járó kisgyermekek szüleit

foglalkoztató aktuális nevelési témákról. A csoportos beszélgetéseket a kisgyermeknevelők vezetik, a szülőkkel kialakított partneri viszonyra építve. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésrepertoár bővítésére. A kisgyermeknevelőktől kapott indirekt megerősítések befolyásolhatják a szülők nevelési szokásait.

7. Indirekt kapcsolattartási formák

Az indirekt tájékoztatási formák jól kiegészítik a direkt kapcsolattartási formákat. Az írásbeli tájékoztatók, hirdetőtáblák, honlap, szórólap, közösségi oldalakon való megjelenések lehetőséget adnak az ismeretterjesztésre.

10.Személyi feltételek

Az intézmény minden dolgozója rendelkezik a munkaköréhez előírt képesítéssel. Mindenkor i jogszabályban előírtaknak megfelelő a személyi feltétel.

- 1 fő bölcsődevezető,
- 19 fő kisgyermeknevelő,
- 4 fő bölcsődei dajka,
- 1 fő bölcsőde orvos (havi 32 órában látja el feladatait),
- 1 fő élelmezésvezető,
- 1 fő szakácsnő,
- 2 fő konyhai kisegítő,
- 1 fő mosónő,
- 1 fő udvari munkás.

Továbbképzések

Rendelet írja elő a személyes gondoskodást végzők továbbképzési kötelezettségét és a teljesítés lehetőségét. A kisgyermeknevelők részt vesznek konferenciákon, szakmai napokon, belső képzéseken, értekezleteken. A képzési ciklus alatt felsőfokú végzettség esetén 80, egyéb szakképesítés esetén 60 továbbképzési pontot kell megszerezni. A kötelező továbbképzések tervezése a fentiek figyelembevételével, előre meghatározott ütemterv alapján történik. A továbbképzések témáinak kiválasztásánál lehetőséget biztosítunk a kisgyermeknevelők érdeklődési körének megfelelően. Továbbképzési ütemterv alapján szervezzük a szakemberek részére a továbbképzéseken való részvétel biztosítását.

Kvalitások

A munkahelyen dolgozók attitűdjére jellemző, hogy mindenki szükségesnek érzi a gondozási nevelési rendszer építését, szabadságát, illetve a saját koncepció kimunkálását.

A nevelési rendszer kiépítésében döntő jelentőségű a kollégák érzelmi-értelmi ráhangolódása a feladatokra, a közös cél elérése érdekében.

11. Tárgyi feltételek

A bölcsőde épületrendszere a tágas, világos, helységkialakítás jellemző, amely új dimenziókban helyezi a bölcsődei ellátási környezetet.

A gyerekek gondozása jelenleg 8 csoportszobában folyik. A bölcsődénkben 12 és 14 fős csoportok vannak. Két csoportszobához tartozik egy fürdőszoba, egy áradó, egy kocsitároló, egy elkülönítő, egy személyzeti WC, ami a szülők rendelkezésére is áll.

Intézményünk, csoportszobáink belső terének kialakítása, színvilága gyermekközpontúságot tükröz. A csoportszoba, a fürdőszoba, az áradó bútorzata, felszereltsége a gyermekek életkori sajátosságainak megfelel, kialakításuk modern, praktikus, balesetmentes. A bölcsődei játékeszközök mennyiségben, minőségben, anyagválogatottságba korcsoportoknak és egyéni sajátosságoknak megfelelő lehetőséget biztosítanak, segítve a társas kapcsolatok alakulását, az empátia és tolerancia készségének kialakulását és az én tudat egészséges fejlődését. A készségfejlesztő, utánzó és szerepjátékok, babák, bábok, mesekönyvek, konstruáló és építőjátékok a nagymozgást fejlesztő járművek, labdák, vizuális neveléshez szükséges játékok, finommotorikát fejlesztő eszközök fogják biztosítani a gyermekek zavartalan játéktevékenységét.

A tágas játszóudvar a levegőztetés színtere, ahol a különféle játékeszközök, csúszdák, homokozók, favonatok, nagymozgásra, élményszerzésre és tapasztalatgyűjtésre adnak alkalmat a bölcsődés kisgyermekek számára.

A bölcsőde szakmai programja összhangban van a „Bölcsődei nevelés gondozás alapprogramjával”, az alapprogramban megfogalmazott elvekkel, a mindenkor hatályos jogszabályokkal, mindenekelőtt a gyermeki jogokat rögzítő törvényekkel, a pszichológiai, a pedagógiai kutatások eredményeivel, a módszertani levelekkel, a működtetés egyéb szabályzóival.

12. Bölcsődénk közösségi programjai

Programokat minden nevelési évben megszervezzük, amivel igyekszünk a helyi közösségi életet is színesíteni.

- **Szeptember:** A szülők és a gyermekek részvételével történő játékos ismerkedés a bölcsődei élettel. Szülőcsoportos elbeszélgetés tartása, melynek során a szülők választ kaphatnak az adaptáció során felmerülő kérdéseikkel kapcsolatban, megoszthatják félelmeiket, tapasztalataikat.
- **Október:** A gyermekek részére mesés-bábos délelőtti szervezése a kisgyermeknevelők által.
- **December:**
  - Mikulás várása, dekorációk elkészítése, téli versek-mondókák gyakorlása. Az ünnepre való felkészülés jegyében, a vizuális nevelés fejlesztése érdekében, különböző alkotótevékenységek bevezetése a mindennapokba.
  - Adventi készülődés, karácsonyi előkészületek.
- **Január:** Játék a téli havas kertben. Ismerkedés a hóval, nem csak kinti környezetben, hanem benti körülmények között is.
- **Február:** Farsang megszervezése. Énekek, versek, mondókák gyakorlása alkalomhoz illően. Álarcok festése, ragasztása, készítése. Bölcsődénk saját jelmeztárral rendelkezik.
- **Március - Április:** Bábelőadás szervezése a gyerekek számára. Az ébredő természet köszöntése, ismerkedés a tavaszi virágokkal, rügyező fákkal. Az évszaknak megfelelő mondókák, versek megismerése. Húsvéti készülődés, papíron tojásfestés, ragasztás.
- **Május:**
  - „Tegyük szebbé udvarunkat” jelszóval a bölcsőde udvarát virágokkal, növényekkel szépítjük a gyermekek segítségével.
  - Anyák napi ünnepség, délután az édesanyákat a gyerekek meglepetéssel és saját készítésű ajándékokkal várják.
- **Június - Július:** Családi nap szervezése. Egész napos programokkal (légvár, bohóc, arcfestés) várjuk a gyerekeket és szülőket. Nem csak a bölcsődebe járókat, hanem más gyerekeket is vendégül látunk. Az óvodába készülő gyermekek búcsúdélutánja a szülők megvendégelésével
- **Augusztus:** Délelőtti bábelőadás szervezése a gyerekeknek. Nyári játékok a kertben, pancsolás.

Hagyományörző programunk

A bölcsődénk hagyományörző programját játékok készítésével próbálja megismertetni a gyerekekkel. Hagyományörző programjainkat főleg a tavaszi és őszi hónapokban valósítjuk meg, amikor a gyerekek és szülők bevonásával gyűjtjük a virágokat, terméseket, amelyeket a téli hónapokban használunk fel játéokra, vagy közösen készítünk belőlük díszeket, amelyekkel a csoportszobát és környezetünket tesszük esztétikusabbá. Ezáltal elősegítjük a megismerési folyamatokat.

13. Bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató kapcsolatrendszer

- Bölcsődék, Óvodák
- Hatóságok (például ellenőrzést végző szervek: Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, Észak-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalának Nyíregyházi Osztálya)
- Védőnői Szolgálat, Gyermekorvos, Rendőrség, Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Családsegítő Szolgálat, Gyámügyi- és Igazságügyi Főosztály
- Egészségügyi Alapellátási Intézmény
- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala
- Gyakorlati helyként is működő bölcsőde esetében az adott képző intézmény.

14. A bölcsődei szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja

A bölcsődei szolgáltatásról az érdeklődők több módon is tájékozódhatnak:

- Az önkormányzat helyi rendelete tartalmazza a bölcsődékkal kapcsolatos eljárási rendet.
- A bölcsődékben mind személyesen, mind telefonon folyamatosan lehet tájékoztatást kérni.
- A bölcsődén belül szülői értekezletek, hirdetmények, valamint a szülők és a bölcsőde dolgozói közötti beszélgetések, illetve a gyermeküzenő füzet teszik folyamatossá az információcserét.

A bölcsődék nyári zárva tartásáról a fenntartó minden év február 15-ig tájékoztatja a szülőket.

15. Érdekképviselési fórum

- Az érdekképviselési fórum megvizsgálja a hozzá benyújtott panaszokat és a hatáskörébe tartozó ügyben dönt, továbbá intézkedéseket kezdeményez a fenntartónál, a gyermekjogi képviselőnél, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél. Az érdekképviselési fórum az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket, fiatal felnőttet érintő ügyekben, valamint javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről, valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról. Az érdekképviselési fórum egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.
- Az érdekképviselési fórum tagjainak száma 5 fő.
- Ebből 3 fő szülő, 1 fő kisgyermeknevelő és 1 fő a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata delegált képviselője.

16. Panaszkezelés rendje

Gyvt. 36. § (1): A gyermek, a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél az

- ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
- a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelességszegése esetén,
- a 136/A. § szerinti iratbetekintés megtagadása esetén. Gyvt. 36. § (2)

Az intézmény vezetője a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a panaszt tevő a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

Szakmai program elkészítésekor a mindenkori jogszabályoknak, előírásoknak eleget tettünk.

Szakács Balázné
Bölcsődevezető

Mellékletek

1. számú melléklet: a Gyvt. 32.§ (5) és (7) bekezdése szerinti Megállapodás tervezet.

2. számú melléklet: Szervezeti és Működési Szabályzat

Megállapodás

A megállapodás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 32.§ (5), ill. (7) bekezdés alapján a ..... **Bölcsőde** (4400 Nyíregyháza,.....) valamint ..... szülő(k), törvényes képviselő(k) között jött létre

- bölcsődei alapellátás
- időszakos/gyermekfelügyelet szolgáltatás igénybevételére.¹

A gyermek személyi adatai:

TAJ: .....
Név: .....
Születési hely, idő: .....
Állampolgárság: .....
Anyja neve: .....
Lakóhely: .....
Tartózkodási hely: .....

A szülők személyi adatai:

Anyja neve: .....
Születési hely, idő: .....
Állampolgárság: .....
Anyja neve: .....
Lakóhely: .....
Tartózkodási hely: .....
Apa neve: .....
Születési hely, idő: .....
Állampolgárság: .....
Anyja neve: .....
Lakóhely: .....
Tartózkodási hely: .....

A gyermek ellátásának kezdő időpontja: .....
Az ellátás időtartalma: .....
Az ellátás megszűnésének várható időpontja: .....

A bölcsőde vállalja, hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 41. § (4) bekezdés alapján biztosítja a gyermek számára a

- a fokozatos beilleszkedés lehetőségét,
- megfelelő textíliát és bútort, egyéb eszközöket és felszerelést,
- a játéktevékenység feltételeit,

---

¹ Az ellátás fajtájától függően aláhúzendó

- a szabadban tartózkodás feltételeit,
- a gyermek élettani szükségleteinek és az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkeztetést.

A szülő(k), törvényes képviselő(k) vállalja(ák), hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdésnek megfelelően a személyi térítési díjat az igénybevétel napjától havonként - ha a települési önkormányzat, a fenntartó vagy a megállapodás másként nem rendelkezik - **bölcsődei gyermekétkeztetés esetén a tárgyhónap 10. napjáig megfizetik.**

A **térítési díj** Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról szóló 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelete, valamint az élmezési nyersanyagnorma megállapításáról szóló 235/2018. (XII.20.) számú határozata alapján került megállapításra.

A térítési díj fizetésére kötelezett

neve: .....
 lakcíme: .....
 tartózkodási helye: .....

Az intézmény térítési díja a gyermek étkeztetésére

alapnorma: 470.-Ft/nap/fő
 diétás norma: 564.-Ft/nap/fő

Az intézmény térítési díja a gyermek gondozására: 0.-Ft.-/nap/fő

Az intézmény térítési díja időszakos gyermekfelügyelet esetén: 500.-Ft/nap/fő

A gyermekétkeztetés személyi térítési díjával kapcsolatosan érvényesítendő **normatív kedvezmény**²:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetén - 100%,
- az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíj járulékkal csökkentett összegének 130%-át – 100%,
- nevelésbe vett gyermek esetén – 100%,
- három, vagy többgyermekes család esetén - 100%,
- tartósan beteg, fogyatékos gyermek esetén, illetve ha a családban ilyen gyermeket nevelnek - 100%.

Normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. A jogcím fennállását igazoló dokumentumok másolata a kedvezmény biztosításának feltétele. A kedvezményt érintő adatokban való változást 15 napon belül be kell jelenteni.

² Az érvényesítendő kedvezmény aláhúzendó

A fizetendő személyi térítési díj összege összesen: .....Ft/nap

A **bölcsődei ellátás** a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvény 42/A. § (1)-(4) bekezdés alapján **megszűnik**:

- Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.
- A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.
- Ha a harmadik életévét január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,
- Ha a harmadik életévét szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.
- Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

Alulírott **nyilatkozom, hogy a bölcsődei ellátás igénybevétele előtt, a .....Bölcsőde vezetője** a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 33. § - ának megfelelően **tájékoztatást nyújtott**:

- az ellátás tartalmáról és feltételeiről,
- az intézmény által vezetett nyilvántartásokról, az értékmegőrzés módjáról,
- a bölcsőde házirendjéről, a panaszjog gyakorlásának módjáról,
- a fizetendő térítési díj, illetve gondozási díjról,
- a bölcsődében ellátott gyermekek és törvényes képviselőik (szüleik) jogait és érdekeit képviselő érdek-képviselői fórumról.

Tudomásul veszem, hogy a fentiekben nevezett törvény értelmében köteles vagyok:

- az intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,
- a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról nyilatkozni.

Nyíregyháza,

.....
szülő(k), törvényes képviselő(k)

.....
a bölcsőde vezetője

NYÍREGYHÁZI GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSI INTÉZMÉNY

**12.sz. BABAHÁZ BÖLCSŐDE
NYÍREGYHÁZA KRÚDY GYULA U.30.**

SZAKMAI PROGRAM

2019.

TARTALOM

I.	Általános információk	2
II.	A bölcsőde meghatározása, az ellátás igénybevétele, missziója	3
III.	Bölcsődénk helyi adottságai, tárgyi feltételek	6
IV.	A bölcsődei nevelés célja, alapelvei	8
V.	A bölcsődei nevelés feladatai	11
VI.	A bölcsődei nevelés főbb helyzetei	13
VII.	A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei	23
VIII.	Családok támogatásának módszerei és lehetőségei	26
IX.	A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató kapcsolatrendszere	28
X.	Érdekképviselői fórum	28
XI.	Az igénybevevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok	29
XII.	A bölcsődei szolgáltatásról szóló tájékoztatás helyi módja	29
XIII.	Képzések, továbbképzések	29
XIV.	Alapítvány	30

I. Általános információk:

A fenntartó neve: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata

Székhelye: 4400 Nyíregyháza Kossuth tér 1.

A működtető intézmény neve: Nyíregyházi Gyermejjóléti Alapellátási Intézmény

Székhelye: 4400 Nyíregyháza Tokaji u. 3.

A bölcsőde neve: **12.sz. Babaház Bölcsőde**

Címe: 4400 Nyíregyháza Krúdy Gyula u. 30.

Telefon: 42/445-333

E-mail: babahazbolcsode@gmail.com

Bölcsődevezető neve: Kalánné Szilágyi Henriett

A bölcsőde működési területe: Nyíregyháza Megyei Jogú Város és Nagycserkesz Község közigazgatási területe

Bölcsődei férőhelyek száma: 106 fő

Nyitvatartási rendje: hétfőtől - péntekig 6.30 h- 17.00 h-ig

II. A bölcsőde meghatározása, az ellátás igénybevétele, missziója:

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

A bölcsőde feladata a három éven aluli gyermekek gondozása-nevelése, harmonikus testi-szellemi fejlődésének segítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Bölcsődei szabad férőhelyek esetén az alapfeladaton túl időszakos gyermekfelügyelet biztosítására is sor kerülhet térítési díj ellenében, külön szolgáltatásként.

A bölcsődei ellátás igénybevétele:

A bölcsőde működési területe: Nyíregyháza Megyei Jogú Város és Nagycserkesz Község közigazgatási területe

Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megye megyeszékhelye, 1990 óta megyei jogú város. Székhelye a Nyíregyházi járásnak is. Az ország hetedik legnagyobb városa, több mint 119 000 lakossal. Nyíregyháza és térsége gazdasági és társadalmi mutatói megfelelnek az országos átlagnak, de nagyszámú, területileg szegregálódott hátrányos helyzetű család él a városban, melynek helyzete a legrosszabb országos adatoknak felel meg.

A gyermek bölcsődébe történő felvétele:

A felvételt kérheti: a szülő, a szülő hozzájárulásával:

- a körzeti védőnő,
- a házi gyermekorvos vagy a háziorvos,
- a szociális, ill. családgondozó,
- a gyermekjóléti szolgálat,
- a gyámhatóság is kezdeményezheti.

A jelentkezés a bölcsődében egész évben folyamatos. Az igénylő a bölcsődei ellátást a szolgáltatás igénybevételét megelőző legfeljebb két hónapon belül a bölcsőde vezetőjénél kérelmezheti.

Időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatást csak üres férőhely esetén és térítési díj ellenében lehet biztosítani.

A gyermek felvételéről vagy elutasításáról a szülőt/törvényes képviselőt írásban értesítjük.

A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

A bölcsőde működése:

A bölcsőde hétfőtől péntekig tartó ötnapos munkarenddel, egész éven át folyamatosan üzemel kivétel a fenntartó által jóváhagyott nyári zárva tartás. Ekkor történik a bölcsőde karbantartása, nagytakarítása.

A nyári zárva tartás ideje alatt mindig van kijelölt bölcsőde, ahol fogadják a dolgozó szülők gyermekét.

A bölcsődében fizetendő személyi térítési díj:

A bölcsődei ellátás keretében biztosított gyermekétkeztetés vonatkozásában a térítési díjra a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések az irányadóak, melyről az igénybevevőt folyamatosan tájékoztatjuk.

A bölcsődei ellátás megszűnése:

- a szülő kérelmére,
- ha a gyermek óvodai felvételt nyert,
- a bölcsődei nevelési év végén (augusztus 31.), ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte,
- ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig,
- az intézményvezető az ellátást megszünteti, ha a jogosult a házirendet ismételten súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei, okai már nem állnak fenn.

Bölcsődénk missziója:

Az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével, olyan színvonalú ellátásban részesítjük a gyermekeket, ami biztosítja harmonikus, testi és szellemi fejlődésüket.

Intézményünkben magas színvonalú szakmai munkával biztosítjuk a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, vidám, és élmény gazdag mindennapokat.

A szülők és családok bizalmának, elismerésének elnyerése.

A szülők nyugodtan, kételyek nélkül térjenek vissza a munka világába.

A bölcsődében olyan munkahelyi légkör megteremtése, ahol az ellátottak és az ellátók is jól érzik magukat.

Biztosítjuk a korszerű táplálást, és az ételallergiás gyermekek ellátását dietetikus segítségével.

Egészséges életmódra nevelés.

Nyitottak vagyunk az új dolgokra, folyamatosan fejlődünk, és fejlesztjük a bölcsődét, és a szakmai munkát.

Pedagógiai hitvallásunk:

Olyan biztonságot nyújtó környezet, érzelem gazdag derűs légkör megteremtése, melyben a gyermekek fejlődésének törvényszerűségeit, és az egyes gyermek egyéni fejlődését figyelembe véve neveljük, gondozzuk a gyermekeket.

Ahol a gyermekek jól érzik magukat, megízlelhetik az önfeledt játék örömét, amely segíti kreativitásukat, fejleszti fantáziájukat.

Lerakni az alapjait annak, hogy a világra nyitott, érdeklődő, aktív, tevékeny, önálló gondolkodásra képes emberekké váljanak.

III. Bölcsődénk helyi adottságai, tárgyi feltételek:

A bölcsőde 1975-ben épült, pavilon rendszerű épület. A jósavárosi lakótelep szélén található, egy óvoda és egy általános iskola szomszédságában.

Az ellátást igénybevevők nemcsak a lakótelepről, hanem a város minden pontjáról, Sóstóhegyről, Nyírszőlősről, Orosról, Borbányáról, Kertvárosból is érkeznek. Nyíregyháza peremkerületeire sok fiatal házaspár költözött, alapított családot. A szülők többségének Nyíregyháza centrumában van a munkahelye, így a kertvárosi részen élő családok gyermekei minden nap utaznak 10-15 percet a bölcsődébe érkezésig.

Bölcsődénk könnyen megközelíthető, a parkolás biztosított.

Akik autóbusszal érkeznek, számukra is biztosított a tömegközlekedés.

Az épületet parkosított kert veszi körül, ami védelmet biztosít az utca zaja ellen, és a játszóudvarok az utcafronttól beljebb találhatók, melyek még nyugodtabbá és biztonságosabbá teszik a szabad levegőn való tartózkodást. A négy játszóudvaron új, modern kültéri gyermekjátékok kerültek beépítésre. A gerenda, a mászó gúla, a csúszdák, bújócskák használata, mind biztosítják a mozgásigény kielégítését, és az egyensúlyérzék fejlesztését. A biztonságos, EU szabványnak megfelelő, rögzített játékok mellett a mobil játékok is változatos mozgásra adnak lehetőséget a gyermekek számára. A játszóudvarok kötelező eleme a homokozó. Minden játszóudvaron van elektromos árnyékoló, és mosdó.

A bölcsőde Nyíregyháza magas férőhelyszámú bölcsődéi közé tartozik. A könnyen megközelíthető intézményben 4 felújított egységben, 8 tágas gyermekcsoportba várja a gyermekeket.

A gyermekszobák alapterülete 40 nm. A tágas, világos szobák biztosítják a nyugodt, elmélyült játéktevékenységet. Játshószarkok, pihenőszarkok kialakítása megoldott. A hangulatos, puha kárpitozású bútorok, szőnyegek, párnák, puha textil játékok pihentető, nyugtató hatásúak. Több csoportban kuckó kialakítása is megvalósult, ez nagy kedvenc a gyermekek körében.

A játékkészlet kialakítása az egészségügyi és pedagógiai szempontok figyelembevételével történik.

A fürdőszoba közvetlenül kapcsolódik a csoportszóhához, kialakítása biztosítja, hogy a kisgyermeknevelő biztonságosan lássa az ott tartózkodó gyermekeket. A fürdőszobában elhelyezett eszközök méretei, mind biztosítják a gyermek önállósági törekvéseit.

A gyermekköltözőkben minden gyermeknek jellel ellátott szekrénye van.

Az előtérben biztosítjuk a babakocsik tárolását. Ebből nyílik a szülői mosdó.

A játékraktárak a játékok tárolására adnak lehetőséget.

Kiszolgáló helyiségek:

A bölcsődének saját főzőkonyhája van, mely a HCCP rendszer előírásainak megfelelően működik.

A saját konyha biztosítja, hogy az ételek mindig frissen kerüljenek az asztalra. A helyiségek kapcsolódása biztosítja a nyersanyagok előírásának megfelelő útját a főzőkonyháig, a készétel kiadásáig. A mosogatáshoz a két és háromfázisú mosogató rendelkezésre áll. A gyermekek napi négyeszeri étkeztetését biztosítjuk.

Az élelmiszerek szakosított tárolására a szárazáru raktár, a zöldségraktár, a hűtőszekrények, fagyasztók adottak.

A húselőkészítő, tojásmosó, zöldség előkészítő rendelkezésre áll. A konyhai gépek, eszközök biztosítottak.

A mosodában a szennyes ruhák előírás szerinti kezelése történik. A vasalóban elhelyezett varrógépen történik a textíliák javítása.

Szociális helyiségek:

A női és férfi öltözőkben minden dolgozó számára két szekrény biztosított az utcai ruha és a munkaruha, ill. védőruha tárolására.

Női és férfi zuhanyzók, kézmosók biztosítottak.

Az étkezőben a dolgozók kényelmesen ebédelhetnek.

Az orvosi szobában szükség esetén az elsősegélynyújtás biztosított.

Irodák:

A vezetői irodában történik a gyermekek és szüleik fogadása, tájékoztatása, a felvételi eljárás, valamint az ellátás megszüntetésének lebonyolítása. Adminisztrációs feladatok, gyermekétkezési díj beszedése, és minden egyéb vezetői teendő ellátása.

A kisgyermeknevelői szoba lehetőséget ad a belső továbbképzések lebonyolítására, szakmai megbeszélésekre, és kötetlen beszélgetésre.

Az élelmezésvezetői irodában az élelmezéssel kapcsolatos adminisztráció történik.

Raktárak: textil, tisztítószer tárolását biztosítják.

A karbantartó műhelyben javítási, felújítási munkák történnek.

Személyi feltételek: Az intézmény minden dolgozója rendelkezik a munkaköréhez előírt képesítéssel. A személyi feltétel a mindenkori jogszabályban előírtaknak megfelel.

IV.A bölcsődei nevelés célja, alapelvei

A bölcsődei nevelés célja:

A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermeknek elsajátítsák azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. A bölcsődei nevelés mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel teszi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét.

A bölcsődei nevelés további célja, hogy a koragyermekkori intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytasson. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató családbarát intézményként, szolgáltatásként hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai és érzelmi biztonságának megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel, elfogadással, a gyermek nemzeti/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével, a gyermek kompetenciájának figyelembe vételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődésüket. A hátrányos helyzetű, a szegény, a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányok és következményeinek enyhítésére törekvés.

A bölcsődei nevelés alapelvei:

1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan

komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

2. A koragyermekkorai intervenció szemlélet befogadása

A koragyermekkorai intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas szintér a koragyermekkorai intervenció szemléletének alkalmazására. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

3. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek iránti tolerancia kialakítására.

„A gyermek a legtökéletesebb teremtmény, mert egyedül ő tudja megalkotni saját egyéniségét. A gyermek lelke lágy viaszhoz, vagy fehér papírhoz hasonló, ahová magának a gyermeknek kell belevésnie a képzeteket.”

Maria Montessori

5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a

kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újrateremtésére.

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”- rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához. Minden gyermeknek van „saját” kisgyermeknevelője. A „saját” gyermekéért fokozottabban felelős. Ő szokatja be, a nap nagy részében ő gondozza a gyermeket.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

7. Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empátikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei.

A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológiás szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

10. A gyermeki kompetenciaképzés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken, és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömét, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ez által az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

V.A bölcsődei nevelés feladatai:

A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és a bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A szakemberek feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése. A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg. A rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodó napirend biztosítja az életkornak megfelelő változatos és egészséges táplálkozást, a játék, a

mozgás, a szabad levegőn való aktív tevékenység és pihenés feltételeit. Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében törekedni kell az alapvető kultúrhygiénés szokások kialakítására. Prevenációs feladatok megvalósításába szükség esetén speciális szakemberek is bevonhatók.

Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A biztonságot nyújtó nevelői magatartás magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a pozitív és biztató üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását. A kisgyermek bölcsődei ellátását nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására. Az együttlét helyzetei az én érvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának színterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez. Törekedni kell az együttélés szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére. A kisgyermeknevelő feladata a kisgyermek beszédképességének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése, és fenntartása a bölcsődei nevelés – gondozás minden helyzetében. mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével. Különös figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik. A bölcsődei nevelés – gondozás helyzeteiben a szakember ismeretet nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását. A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása. Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

VI. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei

Alapvető szempont, hogy a bölcsődei élet a kisgyermek számára élményt nyújtó, részvételre motiváló tanulási tapasztalatokat biztosító legyen. Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja az egyéni bánásmód érvényesítése, a gyermek pozitív önállósági törekvéseinek önértékelésének erősítése.

1. Tanulás

A teljesítmény elváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál nincs helye. A bölcsődei nevelés területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük. Tanulás, minden olyan tapasztalat-, illetve információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben illetve gondolkodásban, valamint elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét. A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik. A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés. A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és játék, a felnőttekkel és társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció. A tanulás formái az utánzás, a spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő – gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás. A beszéd a kisgyermekkor tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt- gyermek és gyermek – gyermek interakciók. Figyelembe kell venni azoknak a gyermekeknek a nyelvi szükségleteit, akiknek nem a magyar az anyanyelvük.

2. Gondozás

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és a gyermek között, amelynek elsődleges célja a gyermek fizikai, testi szükségleteinek kielégítése.

A nevelésnek, az ismeretek átadásának legfontosabb területe a gondozás. A kisgyermek egészséges fejlődésének, boldog, aktív, tevékeny életének elengedhetetlen feltétele a gondozás adta nevelési lehetőségek kiaknázása. Csak az egyéni gondozás során nap, mint nap újra erősödő személyi kontaktus nyújthatja a felnőtt és a gyermek összetartozásának, együttműködésének élményét. Ennek alapján jöhet létre a gyermekeknek olyan érzelmi biztonsága, amelyben valóban aktív és tevékeny tud lenni.

Fontosnak tartjuk, hogy a gondozási műveletekre elegendő időt biztosítsunk, hiszen a legjobban szervezett gondozási tevékenység is csak akkor lehet pozitív, ha a gyermek aktív résztvevője lehet a gondozási helyzeteknek, ami egyben a szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele is. Jó közérzettel, és örömmel próbálkozik, ha közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a kisgyermeknevelő megerősítéssel, dicsérettel jutalmazza, ami növeli az együttműködési kedvet. A gondozási helyzetekben sem érvényesülhet

teljesítmény elvárás. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra, a személyiség alakulására.

A jól szervezett, rugalmas és folyamatos napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását biztosítja, továbbá megteremti az önállóság és az aktivitás lehetőségét. A gondozás minősége jelentős mértékben befolyásolja a szokások kialakulását és az önállósodás folyamatát. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események – öltöztetés, tisztázás, étkezés, alvás - a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremti meg, s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt.

A jó gondozás meghatározói:

- megfelelő légkör,
- a gyermek próbálkozásaihoz kellő idő biztosítása,
- lágy mozdulatok,
- személyre szóló beszéd, ismeretnyújtás,
- hívás, kérés, kivárás,
- önállóság elősegítése,
- a gyermek kompetenciának figyelembe vétele,
- szeretet, empátia,
- helyes technika, egységes módszerek,
- azonos sorrend.

2.1. Öltöztetés

A testséma kialakulásának és fejlesztésének valamint az önállóságra nevelésnek fontos területe. Kisgyermeknevelőink arra törekednek, hogy a gyermek megszerezze, sőt idővel önállóan öltözködjön, vetkőzzön. Ezért az együttműködés kérésével - például, hogy nyújtsa a lábát, forduljon meg, - lehetővé teszik, hogy a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően minél aktívabban részt vegyenek az öltözködésben, a türelmes kivárással pedig, lehetőséget kap a gyerek az önálló próbálkozáshoz. Ugyanakkor az öltözködés, mosakodás, fésülködés és tisztálkodás során a gyermek megismeri testrészeit is, vagyis kialakul a testséma, melynek fontos szerepe van a pozitív én-kép, az önelfogadás kialakulására. A gyermek szépérzéke és ízlése is fejlődik, hiszen megnézheti magát a tükörben, a felnőtt pedig elmondja, hogy milyen jól áll neki egy-egy szín vagy ruhadarab.

Mint minden gondozási művelet során, itt is fontos, hogy a kisgyermeknevelő figyelembe vegye a gyermek egyéni sajátosságait, pl. egy fázósabb gyereket másképpen kell öltöztetni, mint egy izzadásra hajlamos gyermeket. A kisgyermeknevelők mindig csak annyit segítenek, amennyire a

gyermeknek szüksége van, pl.: kibontja és meglazítja a cipőfűzőt, de kivárja, amíg a gyerek leveszi. A folyamatos kommunikáció során információkat, ismereteket szerez a gyermek, pl.: a ruha nevééről, színéről, azért adunk rá meleg ruhát, mert fázik, és azért vesszük le róla, mert melege van.

2.2. Étkezés

A bölcsődékben térítési díj ellenében biztosított a gyermekek számára a reggeli, a tízórai, az ebéd és az uzsonna.

A kisgyermekek táplálkozása is nagyon sok nevelési lehetőséget rejt magában. Az étkezések közben tanítjuk meg a gyerekeket, a helyes étkezési szokásokra, a kulturált étkezés szabályaira, megismertetjük őket az egészséges ételekkel, az ételek nevével, az ízléses tálalással a gyermek szépérzékét fejlesztjük.

Kisgyermeknevelőink mindig szem előtt tartják, hogy a gyermekek saját étvágyuk szerint fogyasszanak az ételből. Ezáltal elősegítik, hogy amit szeret abból szívesen, jó ízűen fogyasszon, de nem erőltetik, amit nem szeret, viszont a számára ismeretlen ételt és ízeket a kisgyermeknevelő biztatására megkóstolja. A jó hangulatú, derűs étkezések az önállóságot is elősegítik.

Mind a napirend, mind az étkezési sorrend abban játszik nagyon fontos szerepet, hogy a gondozási műveletek, az étkezés időpontjai is minden nap közel azonos időpontban kerülnek egy-egy gyermeknél sorra. A kialakított étkezési sorrendnek köszönhetően nagyon hamar kialakul a gyermekeknél, hogy pont arra az időre éheznek meg, amikor ők következnek az etetésnél. Ezért nyugodtan, elmélyülten tevékenykedhetnek, nem kell arra figyelniük, mikor és ki fogja etetni.

A kanál önálló használatát az ún. „kétkanalas” módszerrel vezeti be a kisgyermeknevelő, vagyis az egyik kanállal a gyermek önállóan próbálkozik, a másikkal pedig a felnőtt eteti. Próbálkozásainak elegendő időt biztosít a kisgyermeknevelő.

Mindezek mellett kisgyermeknevelőink fontosnak tartják azt is, hogy a gyermekek jó étvágyáról gondoskodjanak:

- aktív játéktevékenység biztosítása,
- korhoz, egyéni igényhez igazodó étkezés,
- kiegyensúlyozott légkör,
- az önállóság biztosítása – megfelelő berendezés, étkezési eszközök,
- kellő idő az étkezésre,
- a sok szabad levegőn tartózkodás - mozgás - jó hangulat,
- elegendő alvás,

- az étkezések közti időben nincs lehetőség „csipegetésre”, így a gyomor kiürül – édesség mellőzése,
- ízléses tálalás,
- megfelelő mennyiségű étel.

Ebben a korban a gyermekek az önállóság és a fejlettség különböző fokán állnak, így szinte „névre szólóan” étkeztetjük a gyerekeket, például: pépesítve, darálva, apró kockában, szeletben, kiskanállal, nagykanállal, egyfülű - ill. kétfülű bögre stb. Az aprólékos előkészület érdekében a konyhai dolgozók és a kisgyermeknevelők szorosan együttműködnek.

2.3. Szobatisztaságra nevelés

A szobatisztaság komoly lépés a kisgyermek szociális fejlődésében. Az első olyan elhatározás, amely során kényelmetlenséget vállal fel annak érdekében, hogy a felnőttek rendjében beilleszkedjen. Az elhatározás alapja, hogy olyan akar lenni, mint a felnőttek. A hozzá közel álló felnőttel kívánja magát azonosítani, ezért szobatisztaság szempontjából is fontos a kisgyermeknevelő és a gyermek jó kapcsolata.

Erre az elhatározásra kb. 2 éves kor körül érik meg, (anatómiailag, értelmileg, érzelmileg és szociálisan) és mindenféle előzetes szoktatás nélkül 2-3 éves kor között – vagy egyik napról a másikra, esetleg néhány heti próbálkozás után – szobatiszta lesz.

Fontos, hogy a felnőtt kezdettől fogva támogassa a gyermeket, együttműködjön vele:

- Ha többször száraz a pelenkája, a kisgyermeknevelő felkínálja a bilit.
- Megismerteti vele a bilit, WC-t.
- A gyermek kezdeményez, de a kisgyermeknevelő szóval, felvilágosítással, segítséggel támogatja a gyermeket kezdeményezése végrehajtásában.
- A kisgyermeknevelő is lehet kezdeményező, de a folyamat során a kezdeményezést átadja a gyermeknek.
- Nem szabad hosszú ideig ültetni, erőltetni, figyelembe kell venni a gyermek kompetenciáját.
- Viseljen a gyermek mindaddig pelenkát, amíg ő feleslegesnek nem érzi.
- A kisgyermeknevelő ösztönzi a gyermeket:
  - elismeréssel,
  - a gyermek maga veheti elő a bilit,
  - lehúzhatja a vízöblítő fogantyúját,
  - sikeres próbálkozásai során rövidebb-hosszabb időre leveszi róla a pelenkát.

3. Játék

A játék a gyermekkor legfontosabb tevékenysége.

A játéktevékenység spontán, belülről motivált, önkéntes, sokoldalúan fejlesztő, szabadon választott tevékenység, amely a gyermekkor legfontosabb tevékenysége, a világ megismerésének eszköze. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődést. A játék mindig önmagáért való, maga a cselekvés, az elképzelés okoz örömet a gyermeknek. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok alakulására. A kisgyermeknevelővel, a többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlesztését.

A kisgyermeknevelők játéktevékenységgel kapcsolatos feladatai:

- Biztosítják az életkornak és egyéni sajátosságoknak megfelelő játékeszközöket.
- A helyes nevelői magatartásával támogatják az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást, példamutatásával segíti a tanulást.
- A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményeznek, szerepet vállalnak a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival, saját mintanyújtásával, színesíti. Tanácsok ötletek adása: amikor a kisgyermeknevelők segítenek, a gyerekek nem azt mondják meg, hogy mit csináljon, abban vannak a gyermek segítségére, hogy amit elkezdett azt hogyan folytassa.
- A gyermek elmélyült játékához biztosítják a nyugodt légkört, az elegendő időt és helyet, hogy a kisgyermek érdeklődéssel forduljon a környezete felé, kedve legyen ismerkedni az őt körülvevő világgal és tevékenykedni abban.
- Célszerű berendezéssel biztosítják a gyermekek testi épségének, egészségének, és nyugalmanak védettségét, így kiküszöbölik a felesleges tilalmakat.
- Biztosítják az öntevékenység és a szabad választás lehetőségét. A játékok a nap folyamán mindig elérhetőek, a gyermek bármikor beléphet és kiléphet a tevékenységből.
- Érvényt szereznek a megfelelő viselkedési szabályoknak, melyek védik a játszó gyermeket.
- Ügyelnek a játéktevékenység lezárására, arra, hogy játékot a gyermek magától fejezze be, vagy a kisgyermeknevelő időben történő előzetes kérése után. A játék befejeztével a már használaton kívül levő játékeszközöket állandó helyükre teszik – mintát követő módon – a gyerekek is részt vehetnek.
- Hozzásegítik a gyermeket ahhoz, hogy siker élménye legyen. A gyermekek számára nagy öröm, ha a felnőttek észreveszik, nyugtázzák, szavakba foglalják tevékenységüket, és együtt örülnek annak, amit tesz. Mindenben, amit a gyermek tesz, keresik a kisgyermeknevelők a lehetőséget az elismerésre.

A folyamatos napirend teszi lehetővé, hogy a gyermek a lehető legtöbb időt tölthessen játékkal a nap folyamán.

Nagy hangsúlyt fektetünk az optimális, inger gazdag környezet kialakítására, a nyugtató színharmóniára, és arra, hogy a játékkészlet összeállításának pedagógiai szempontjai érvényesüljenek. A játék pedagógiai értékét az határozza meg, hogy mennyire alkalmas változatos, értékes tevékenységmódok kibontakozására, tehát tartós-e a gyermek érdeklődése a játék iránt. Minél több tevékenységre ad alkalmat egy-egy játékeszköz, annál változatosabb tapasztalatokhoz juthat, tehát jobban fejlődik a gyermek.

Arra törekszünk, hogy a játékszerek ösztönözzék a gyermekek tevékenységét, és segítsék elő a korosztálynak megfelelő tevékenységi módok kibontakozását. A játék színe, nagysága, formája, fokozhatja pedagógiai értékét azáltal, hogy felkelti a gyerek érdeklődését, vonzza, csalogatja, változatos, színes játékkészlet segíti az önálló, szabad játékot, a gyermek aktivitásának, kreativitásának kibontakozását:

- a manipulációs játékok: montessori korongok, kockák, kosarak, vödrök stb.
- az építő konstruáló játékok: tüske-, szivacs-, Gabi-, Dupló-, Legó építők stb.
- az utánozó és szerepjátékok eszközei: konyhabútor és kellékei, tűzhely, fodrászkellékek, munkapad, orvosi felszerelés, babasarok, babakocsi stb.
- logikai játékok: fakirakók,
- A nagymozgásokat fejlesztő játékok: motor, futóbicikli, különböző mászóakák, talicska, dömper, labdák, csúszda, alagút, stb.
- Alkotó játékok eszközei: homokozó és eszközeik, rajzeszközök, festékek, gyurma, gyöngyök.

A gyermekek tevékenységéhez szükséges játékeszközök mennyisége és minősége kielégítő. Az állandó magas gyermeklétszám is hozzájárul ahhoz, hogy erősebben elhasználódnak a berendezési tárgyak és felszerelések, ezért folyamatosan cseréljük, bővítjük, fejlesztjük az eszközrendszert – lehetőségeinkhez mérten.

4. Mozgás

A csecsemő - és kisgyermekkor az alapvető mozgásformák kialakulásának és fejlődésének időszaka. A kisgyermekek mozgásigénye nagy, számukra örömforrás a mozgás.

A mozgás életszükséglet, feltétele a szervezet harmonikus, összehangolt működésének. A mozgásfejlődés szerves része a bölcsődés korban zajló sokirányú fejlődésnek, befolyásolja a pszichoszomatikus fejlődést. Fontos szerepe van az értelmi fejlődésben, a személyiségfejlődésben, a kompetencia kialakulásában, feltétele és eszköze a tapasztalatszerzésnek, a megismerő folyamatoknak. A tapasztalás minősége szempontjából nagyon fontos, hogy a gyermek saját érdeklődését követve aktívan mozogva kerüljön új helyzetbe. Sikerélményhez vezet, ha egy

mozgásformát a gyermek önmaga vesz fel, tudja, hogy mire képes, meddig tud elmenni. Saját belső késztetése, hogy a környező világ ingerére új, magasabb helyzetbe kerüljön. Nő a figyelme, megtanul figyelni a mozgásra, összerendezésre, megtanulja használni a testét, hogyan tudja szabályozni a mozgását. Kisgyermeknevelőink mindig szem előtt tartják, hogy a gyermekek ruházata, a pelenka, a cipő soha ne legyen túl laza, vagy szoros, vagyis a mozgásban ne akadályozza a gyermeket. A játékeszközökkel szemben elvárás, hogy felkeltsék az érdeklődést, fenntartsák a mozgás aktivitást, és használatuk biztonságos legyen. A mozgásfejlesztő eszközök használata során a kisgyermek szabadon próbálhatja, végezheti az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel lehetőséget ad a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására.

A mozgásfejlesztés a csoportszobában és az udvaron egyaránt megvalósul. Biztosítjuk a megfelelő mozgásteret, az alkalmat, az időt arra, hogy a gyermekek szabadon gyakorolhassák a különböző mozgásformákat. A csoportszobákban is használnak mobilizálható, mozgásra ösztönző eszközöket a gyermekek, a csúszó, mászó, bújó és egyensúlyozó játékokhoz. A szabadban is sok lehetőséget biztosítunk, az udvaron változatos mozgásfejlesztő eszközökkel, különböző mozgásformák gyakorlásával, a szabályok megtanulásával biztonságosan használhatják az eszközöket.

Mozgásfejlesztésre vonatkozó feladatok folyamatosan valósulnak meg, a játéktevékenységek valamint a gondozási folyamatok során:

- nagymozgások fejlesztése: járás, futás, mászás.
- szemkéz koordináció fejlesztése: pl. öntés, rajzolás, fésülködés alkalmával.
- finommotorika fejlesztése: pl. gombolás, fogásmód, tépés, fűzés alkalmával.

5. Mondóka, ének

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő ének és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. A kisgyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív élményeket kelt, örömelményt, érzelmi biztonságot ad a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei

emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A zenei nevelés alapot ad a kisgyermek további zenei fejlődéséhez.

A zenei nevelés jelentőségét abban látjuk, hogy az a nevelés csaknem minden területével, közvetve vagy közvetlenül kapcsolatban van:

- Fejleszti a gyermekek harmonikus, koordinált mozgását, a ritmikus mozgással, mélyebb légzéssel és sok más módon.
- A daltól kellemes hangulatba, pozitív érzelmi állapotba került gyermek fogékonyabb, érdeklődőbb, érzelmileg is kiegyensúlyozottabb lesz.
- A kisgyermeknevelők tisztán, szép szövegkiejtéssel hangulatosan énekelnek. Ennek hatására segítik a beszéd fejlődését olyan módon, hogy a jól artikulált dal helyesen ejtett hangzóit a gyermek megfigyeli - és mert a mondóka és az ének ritmusa lassúbb, tagoltabb a beszédnél – a gyermeknek több ideje van megérteni és pontosabban utánozni azt. E hatás így a beszédképesség fejlődését nemcsak minőségileg javítja, hanem időben is előrébb hozza.
- A közös öröm, az éneklés, mondókázás együttes élménye olyan érzelmi kapcsolatot teremt, amely a gyermek személyiségformálásának egyik legnemesebb területe, az összetartozás csíráinak első megnyilvánulása lesz.
- A zörejek, a beszéd, a zenei hangok a környezet megismeréséhez segítik a gyermeket és megkönnyítik a tájékozódást a világban.
- A dalok hallgatása és éneklése közben fejlődik a gyermek hallása, ritmusérzéke, éneklési készsége, alkotókedve. Formálja ízlését, esztétikai fogékonyságát, érzékennyé teszi a környezet hangjai iránt.

A zenei nevelés eszközei: ritmikus mondókák és dalanyagok, különböző hangszerek.

A kisgyermeknevelő feladata:

- Elsősorban a néphagyományunkból merítve versekkel, mondókákkal, énekes játékokkal, népdalokkal ismertetik meg a gyermekeket. Nincs szó direkt tanításról, nincs szükség rá, mert az énekléssel mintát adnak, mely hatására kedvet kap a gyermek az önkéntes utánzásra.
- Rövid, kornak megfelelő értékes dalanyag kiválasztása.
- Egy dal eléneklésénél, egy egyszerű vers vagy mondóka eljátszásánál fontos hangsúlyt kap a szöveg, a dallam, a hangszín, a hozzá tartozó mozgás is, így komplex hatás éri a gyermeket.
- Az éneklési készség fejlesztése során a dalokat hallás után tanítják. A kisgyermeknevelők hangszereket is használnak (furulya, csörgő, dob, metalofon, xilofon). A gyermekeknek is van alkalmuk hangszerekkel foglalkozni, mert nyitott játékpoliccon megtalálhatóak a csoportban.

- A nap folyamán gyakran jelen van az éneklés, a mondókázás: játék közben, játékszituációhoz, eszközhöz, mozgáshoz kapcsolva, személyes kontaktussal:

Ugyanazt a dalt visszatérően többször is eléneklik a kisgyermeknevelők, a gyermek igényeihez és figyelméhez, a játékhelyzethez alkalmazkodva.

Személyes kapcsolatú játékok – arc-, kéz-, tenyér-, lábjátékok, tapsolgatás, lovaglás, altatás,

- alkalomszerű dalok:

- évszaknak megfelelően: Pl.: Esik az eső..., Fújja a szél a fákat..., Süss fel nap...,
  - Ünnepekhez, évszakokhoz kötődően: Pl.: Kis karácsony..., Télapó itt van..., Ég a gyertya...,
  - A hangulat befolyásolására: megnyugtató vagy élénkítő dalok.
- Gondozási műveletek közben nem helyes az éneklés, mondókázás, mert a gyermek figyelmé elterelődik, például az étkezésről.

6. Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi és értelmi fejlődésére, valamint szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, melyben a kisgyermek ismeretekre tesz szert. A közös mesélés élménye segíti az aktív szókincs kialakulását és a világról való ismeretek megszerzését. Népi és irodalmi művek egyaránt jelen vannak.

A vers, a mese választása a gyermek életkorának és érdeklődésének megfelelő színvonalas mű legyen: rövid, felismerhető valós tárgyakkal és élőlényekkel.

A gyermek többször hallja ugyanazt a verset, mesét. Az ismétlődések, játékos mozdulatok megerősítik az élményt, segítik az emlékezetbe vésés, valamint az anyanyelv fejlődését.

Egy vers elmondásánál is figyelembe kell venni annak ritmusát, a hangszínekkel lehet játszani és énekelgetés közben is elmondhatunk egy rövid altatót, mely esetleg belekíváncozik az adott hangulatba. Egy néhány szavas mondókát is érdekessé tehetünk, ha játszunk a ritmussal, hangszínnel, változtatjuk a tempót.

Nagy hatással van a kisgyermek érzelmi, értelmi – a gondolkodás, az emlékezet, a képzelet, a figyelem – valamint a szociális fejlődésére. A látás, a hallás, belső képpé alakul, elraktározódik a gyermek emlékezetében.

Minél több inger éri a gyermeket, annál színesebb lesz az emlékezete.

- A szereplővel való azonosulás fejleszti az empátiát.
- Fejleszti a gyermek beszédkészségét, bővíti szókincsét.
- Elősegíti az önismeret fejlődését.

- A képeskönyvvél való ismerkedés, kialakítja a könyvek iránti érdeklődést, a könyvszeretetet.
- A gyermek egyszerre mulat, gyönyörködik, szemlélődik, játszik.
- A mesék a valóságról, a mindennapi élet történeteiről, problémáiról, az emberi kapcsolatokról olyan tapasztalatokat közvetítenek, amelyek megszerzésére más élethelyzetekben nincs lehetőség.
- A kisgyermeknevelő-gyermek kapcsolat mélyebbé válását eredményezi, hiszen a képeskönyv nézegetés, a mesélés intim kommunikációs helyzet.

7. Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység, nem annak eredménye.

Az alkotó tevékenységhez minden lehetséges anyagot és eszközt felhasználunk: ceruza, zsírkréta, ecset, gombfesték, kézfesték, kréta, kő, termés, agyag, só gyurma, különböző színű és méretű papír, olló, tábla.

A gyermekrajz fejlődése párhuzamos az értelmi fejlődéssel. 1,5 -2 éves kor körül a gyermek felfedezi, hogy a ceruza nyomot hagy a papíron, ide-oda húzogatja, a papír széle sem korlátozza mozdulatait. Magát a cselekvést élvezi, nem a papírra kerülő vonalat –ez a lengő firka korszaka. A 3. életévben már hasonlóságot tapasztalunk a rajz és a magyarázat között. A fejlődéssel párhuzamosan egyre gyakrabban találkozunk az ábrázolási szándékkal. A gyermekrajz fejlődése híven tükrözi a gyermekre jellemző szemléletmód alakulását.

A kisgyermeknevelő feladata:

A tárgyi feltételek, és elegendő idő biztosítása, az egyes technikák, és eszközhasználat megmutatása, a kisgyermek pillanatnyi igényeinek megfelelő technikai segítségnyújtással az alkotókedv ébrentartása. A kisgyermeknevelő elismerésével, megbecsülésével segíti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődés fenntartását, és az alkotásból fakadó öröm személyiségfejlődésre gyakorolt pozitív hatásainak érvényesülését.

- Megismerteti a gyermekeket az anyagokkal és az eszközökkel.
- Változatos lehetőséget kínál: csoportszobában, kertben, falitáblán.
- A technikákat, az anyagokkal, az eszközökkel való bánásmódot megmutatja, de sohasem mondja meg, hogy mit alkosson a gyermek, tisztába vannak azzal, hogy belső értékektől fosztanak meg a gyermeket: hogy figyeljen, lásson, ábrázolja azt, amit ő lát a körülötte lévő világból.
- A gyermekek spontán kezdeményezésére építve segítik az alkotókedv, a készség kibontakozását.
- A gyermekek számára biztosítják, hogy a nap folyamán, szabadon rajzolhassanak, fessenek, ragaszthassanak és gyurmázhassanak. A feltételek biztosításánál figyelembe veszik a csoportba tartozó gyermekek fejlettségi szintjét.

- A gyermeki alkotásokat elismerik és tiszteletben tartják, a kis „alkotó” dönt annak sorsáról: kiteszi az alkotások közé, vagy hazaviszi.

A leggyakoribb alkotó tevékenységi formák a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál: nyomhagyó eszközök használata, firkálás, gyurmázás, ragasztás, gyűrés, tépés, ujjfestés vagy vastag ecsettel festés.

8. Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak. Az öröm forrásai az „én csinálom” élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A kisgyermek bármikor bekapcsolódhat, kiléphet, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenység nem lehet feladat. Lehetőség nyílik az együttműködésre, a feladatok megosztására, ok-okozati összefüggések felfedezésére, megértésére.

Megismertetjük, tapasztalatokat közvetítünk a környezettudatos magatartás megalapozás érdekében a természeti (állatok, növények, termések, időjárás, évszakok jellemzői stb.) és a társadalmi (családi szerepek, foglalkozási szerepek, hagyományok, ünnepek stb.) környezetet, a játéktevékenységen, és az egyéb tevékenységeken keresztül. A folyamatban kiemelt szerepe van a kisgyermeknevelő példamutatásának.

VII.A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei:

„Saját kisgyermeknevelő”- rendszer

A kisgyermeknevelő a bölcsődei nevelés szakembere, aki személyiségével, nevelői attitűdjével mintát jelent a családok és a gyermekek számára egyaránt.

A „saját kisgyermeknevelő” a biztonságot, és az állandóságot, stabilitást jelenti. Minden gyermeknek „saját kisgyermeknevelője” van. Egy kisgyermeknevelőhöz 6-7 gyermek tartozik, akikért fokozottabban felelős. A saját kisgyermeknevelő szoktatja be a gyermeket és a bölcsődébe járás ideje alatt ő a kisgyermeknevelője. Ő kíséri figyelemmel a kisgyermek fejlődését, tartja számon az egyes fejlődési állomásokat, vezeti az ehhez kapcsolódó szakmai dokumentációkat, és felelősséggel tartozik a rábízott gyermekekért. Mikor mindkét kisgyermeknevelő jelen van a csoportban, idejét elsősorban a „saját” gyermekei gondozására-nevelésére fordítja. Ennek a rendszernek az alkalmazásával több idő jut minden gyermekre, számon lehet tartani egyéni igényeiket, a „saját” kisgyermeknevelő segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

Gyermekcsoportok szervezése

Bölcsődénkben a gyermekek négy pavilonban, nyolc csoportban vannak elhelyezve. A gyermekcsoportok létszáma jogszabály által meghatározott. Az előírtnál magasabb csoportlétszám nem fogadható el, mivel a minőségi bölcsődei nevelést az életkornak és a sajátos igényeknek megfelelően felnőtt-kisgyermek arány garantálja.

A bölcsődei nevelés alapelveinek megfelelően a kisgyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a csoportba jár. Életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt előfordulhatnak. A szakmai elveknek az életkor szerinti homogén csoport megfelelőbb, bár a gyermekek egyéni különbségei miatt, ez sem könnyű feladat. A szülők kérését is figyelembe vesszük, ha ez nem ütközik a jogszabályi előírással.

Csoportjaink:

I. gondozási egység	Pillangó csoport Napsugár csoport
II. gondozási egység	Cica csoport Őzike csoport
III. gondozási egység	Micimackó csoport Kutyus csoport
IV. gondozási egység	Katica csoport Eperke csoport

Tárgyi feltételek

A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet- a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit-, a jogszabályi és szakmai előírások, a csoportokba járó kisgyermekek létszáma, életkora, igényei alapján úgy kell kialakítani, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.

Napirend

A folyamatos ugyanakkor rugalmas napirend alkalmazásával a kisgyermekek igényeinek, nyugodt, kiszámítható, folyamatos gondozás feltételeit, és megvalósítását biztosítja. A kisgyermek számára megteremti a biztonságérzetet, kiszámíthatóságot, és biztosítja az aktivitás, és az önállósodás lehetőségét. Az egyéni igények figyelembe vétele mellett a csoport életét is figyelembe kell venni.

A folyamatos napirenddel kiiktatjuk a várakozási időt, így több időt tölthetnek játékkal a gyerekek. A csoport belső nyugalma biztosítja.

A napirend kialakításánál figyelembe vesszük a csoportba járó gyermekek életkorát, fejlettségét, szükségleteit, az évszakot, az időjárást, a csoportlétszámot és egyéb körülményeket. A napirend alakításánál fontos a dolgozók szervezett munkavégzése, és a gyermek, otthoni életritmusának figyelembevétele.

Bölcsődénk általános napirendje

6.30-8.00 h	folyamatos érkezés, szükség szerinti fürdőszoba használat, szabad játék
8.00-8.30 h	reggeli
8.30-9.30 h	szükség szerinti fürdőszoba használat, szabad játék
9.30-9.40 h	tízórai
9.40-11.30 h	játék udvaron, szobában, fürdőszoba használat
11.30-12.00 h	ebéd
12.00-15.00 h	alvás, folyamatos ébredés, fürdőszoba használat
15.00-15.30 h	uzsonna
15.30-17.00 h	szabad játék, folyamatos hazamenetel

Évszakok szerint napirendbe illesztjük

Tavasszal: séta a virágos kertben, ismerkedés a tavaszi virágokkal, rügyező fákkal, madarakkal. A dekorációban megjelenik a tavaszi hangulat, a festésben, gyurmázásban, ragasztásban. Évszaknak megfelelő mondókák, dalok, mesék, versek megismerése. Gyümölcsök, zöldségek a csoportban. Húsvét, anyák napi készülődés, ajándékkészítés a gyermekekkel.

Nyáron: gyermeknapra, családi délutánra készülés.

Ősszel ismerkedés az őszi gyümölcsökkel, zöldségekkel. Játék az őszi termésekkel, gesztenye, kukorica, falevélgyűjtés, ujjfestés, falevélpérelés. Só-liszt gyurmadíszítés termésekkel. Őszi dekoráció, őszi hangulat.

Télen: mikulásvárás, karácsonyi ünnep, mézeskalács kóstolás, díszek készítése. Ismerkedés a hóval, hólapátolás, hóember, hógolyókészítés. Hópelyhek festése parafa dugóval. Madarak etetése. Készülődés a farsangra, papírhajtogatás, festés, ragasztás.

VIII. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei:

A családok támogatása a családban hatékonyan működő erőforrások felkutatása és ezen erőforrások eredményes működtetésére irányul, mely hozzájárul a család szocializációs funkciójának minél szélesebb körű kibontakoztatásához. Szem előtt tartja a családi nevelés elsődlegességét, a bölcsődei ellátás családi nevelésre való épülését. A kapcsolattartásnak széles köre van, célszerű minél többet alkalmazni.

A szülőkkel igyekszünk őszinte, bizalomra épülő partneri kapcsolatot kialakítani. Ezáltal, együttműködve, közös erővel tudjuk elérni, hogy a gyermek harmonikusan fejlődjön. A szülő ismeri legjobban gyermekét, igényeit, szükségleteit, segíti a kisgyermeknevelő munkáját, a szakember szaktudásával, tapasztalataival segíti, támogatja a szülőt gyermeke nevelésében.

Családlátogatás

Célja a családdal való kapcsolatfelvétel. A szakember a család otthoni környezetében ismerkedik a gyermekkel és a szülőkkel. A családlátogatásra a gyermek bölcsődébe kerülése előtt, a beszoktatás megkezdése előtt, a gyermek ébrenléti idejében kerüljön sor. A szülők bővebb információkhoz jutnak a bölcsődei életéről, megismerik a kisgyermeknevelőket. A családlátogatás fontos színtere a bizalmi kapcsolat megalapozásának, ami feltétele a későbbi jó együttműködésnek.

Beszoktatás (adaptáció)- szülővel történő fokozatos beszoktatás

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe.

Bölcsődénkben a szülővel, vagy más családtaggal történő fokozatos beszoktatást alkalmazzuk, mely megkönnyíti a gyermek számára az új környezethez való alkalmazkodást, biztonságot nyújt számára. A gyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket az új környezet elfogadásában, megkönnyíti a közösségbe való beilleszkedést. A beszoktatás ideje alatt a kisgyermeknevelő- szülő közötti bizalmi kapcsolat erősödik, még több információt szereznek.

Napi kapcsolattartás

Rövid, célja a kölcsönös informálás a gyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, az őt érintő napi történésekről. Az egyéni igények, kérések megfogalmazására is ekkor kerül sor. Az interakciós helyzetet a pozitív hangvétel jellemzi, de a negatív eseményekről is történik tájékoztatás, a szakmai etikai szabályoknak megfelelően.

Egyéni beszélgetés

Hosszabb hangvételű beszélgetés, mely lehetőséget biztosít egy- egy kérdés részletesebb megbeszélésére. Kezdeményezheti a szülő, a kisgyermeknevelő, a bölcsődevezető.

A szülőcsoportos beszélgetések

A csoportba járó gyermekek szüleit foglalkoztató aktuális nevelési témák megbeszélésére, tapasztalatcserére ad lehetőséget. Nevelési évenként legalább három alaklommal szervezett tematikus beszélgetések. A beszélgetést a kisgyermeknevelők vezetik, a szülőkkel kialakított partneri viszonyra építve. Lehetőség nyílik problémák átbeszélésére, véleménynyilvánításra. A kisgyermeknevelőtől kapott indirekt megerősítések befolyásolhatják a szülők nevelési szokásait.

Szülői értekezlet

Szülői értekezletet tartunk a nevelési év megkezdése előtt, a beszoktatásokat követően ősszel, és a nevelési év vége felé tavasszal. Váratlan esemény kapcsán rendkívüli szülői értekezlet összehívására is van lehetőség.

Az adott gyermekcsoportra vonatkozó tájékoztatást, a gyermekeket érintő, a szülőkkel közösen meghozható döntések elősegítését szolgálja.

Indirekt kapcsolattartás

Írásbeli tájékoztatók, hirdetőtáblák, faliújság. Az indirekt kapcsolattartás kiegészíti a direkt kapcsolattartási formákat.

Élelmezés: A bölcsődei élelmezés során a korszerű csecsemő-és kisgyermek táplálkozási elveket és normákat vesszük figyelembe, úgy hogy a táplálék mennyiségileg elegendő, minőségileg helyes összetételű legyen. A higiénés követelményeket betartva, megfelelő konyhatechnikai eljárásokkal, élvezhető étel kerül az asztalra. Figyelünk arra, hogy a gyermek az ételt jó étvággal, korának megfelelő módon, esztétikus környezetben, nyugodt körülmények között fogyassza el.

Az étrend összeállításánál figyelünk arra, hogy változatos legyen, idényszerű, felkeltse a gyermek kedvét az elfogyasztásra. Az élelmezésvezetőnk szem előtt tartja, hogy hazai termelőtől, mindig friss nyersanyag kerüljön a konyhára. Az étlapon a főzelékfélék dominálnak. Naponta kapnak tejet, gyümölcsöt a gyermekek különböző formában. Reggelire, uzsonnára pékáru, gabonapehely, kenyér-felvágott, zöldség, tejtermék változatosan.

Bölcsődénkben ellátunk, tej, tojás, laktóz, glutén érzékeny gyermekeket. Étrendjük összeállításában dietetikus segít. Számukra külön étlap készül.

IX. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató kapcsolatrendszere:

Kapcsolatban állunk bölcsődékkel. A szakmai munka fejlődését, a tudásmegosztást biztosítja a bölcsődék egymás közötti szoros együttműködése.

Kapcsolatot tartunk az óvodákkal.

Egyéb kapcsolataink:

Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Szociális és Köznevelési Osztály

Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ

Egységes Pedagógiai Szakszolgálat

Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat

Rendőrség

Gyakorlati helyként az adott képző intézménnyel

X. Érdekképviselői fórum

Bölcsődénkben érdekképviselői fórum működik. Feladata, hogy az elé terjesztett panaszokat kivizsgálja.

Intézkedéseket kezdeményezhet, dönt a hatáskörébe tartozó ügyekben. Az érdekképviselői fórum az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket, fiatal felnőttet érintő ügyekben, valamint javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről, valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról. Egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.

Tagjainak száma 5 fő.

1 fő az intézményfenntartó képviselője

3 fő az ellátásban részesülő gyermekek szülei

1 fő az intézmény dogozóinak képviselője

Az érdekképviselői fórum elnökét a választott tagok maguk közül választják.

XI. Az igénybevevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok:

Igénybevevők:

A szülők a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél, vagy az érdekképviselői fórumnál:

- az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében
- a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén
- a Gyvt. (1997 év XXXI. tv.) által biztosított irat betekintési jogának megtagadása esetén.

Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselői fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

Személyes gondoskodást végzők:

A személyes gondoskodást végzők jogainak védelmével kapcsolatos szabályok vonatkozásában irányadó (jogi) dokumentumok: Szociális Munka Etikai Kódexe, Munka Törvénykönyve, Kjt.Etv.

XII. A bölcsődei szolgáltatásról szóló tájékoztatás helyi módja:

A bölcsődei szolgáltatásról az érdeklődők több módon is tájékozódhatnak:

- az önkormányzat helyi rendelete tartalmazza a bölcsődével kapcsolatos eljárási rendet
- a bölcsődében személyesen, telefonon folyamatosan lehet tájékozódni
- a bölcsődén belül szülői értekezletek, hirdetmények, beszélgetések, az üzenő füzet teszi folyamatossá az információcserét
- bölcsődénkben fogadónap kedden.

XIII. Képzések, továbbképzések

A kisgyermeknevelők magas színvonalú szakmai munkát nyújtanak.

Erősségük: gyermek centrikus, szakmájuk iránt elhivatott, áldozatos munka, jó kommunikációs készség, megbízhatóság, empátia, kreativitás.

Munkavégzésük színvonalát emeli a jó munkahelyi légkör, az egységben gondolkodás. Ahhoz, hogy a szakmai munkánk színvonalát megtartsuk, és tovább emeljük, részt veszünk továbbképzéseken, tanfolyamokon, tréningeken, konferenciákon, szakmai napokon, értekezleteken. Továbbképzési terv mutatja, hogy a kisgyermeknevelőnek mikor és mennyi kreditpont megszerzése szükséges ahhoz, hogy a továbbképzési ciklusnak eleget tegyen. A bölcsődevezető vezetőképzésre kötelezett.

Negyedévente tartunk belső továbbképzést is, mely mindig nagyon érdekes, és élményben gazdag. Évről-évre egyre több dolgozó jelentkezik főiskolai képzésre, a csecsemő-és kisgyermeknevelő szakra.

Az új ismereteket a kisgyermeknevelők egymásnak átadják, munkájuk során alkalmazzák.

XIV. Alapítvány

A bölcsőde alapítványa:

Az alapítvány neve: XII. sz. Babaház Bölcsődei Alapítvány

Székhelye: 4400 Nyíregyháza Krúdy Gyula u. 30.

Célja: A bölcsődébe felvételt nyert gyermekek gondozási-nevelési körülményeinek javítása.

A szakmai program elkészítésekor a mindenkori jogszabályoknak, előírásoknak eleget tettem.

Nyíregyháza, 2019. ....

Kalánné Szilágyi Henriett
bölcsődevezető

Megállapodás

A megállapodás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 32.§ (5), ill. (7) bekezdés alapján a **12.sz. Babaház Bölcsőde** (4400 Nyíregyháza, Krúdy Gyula u.30.) valamint ..... szülő(k), törvényes képviselő(k) között jött létre

- bölcsődei alapellátás
- időszakos/gyermekfelügyelet szolgáltatás igénybevételére.¹

A gyermek személyi adatai:

TAJ: .....
 Név: .....
 Születési hely, idő: .....
 Állampolgárság: .....
 Anyja neve: .....
 Lakóhely: .....
 Tartózkodási hely: .....

A szülők személyi adatai:

Anya neve: .....
 Születési hely, idő: .....
 Állampolgárság: .....
 Anyja neve: .....
 Lakóhely: .....
 Tartózkodási hely: .....

Apa neve: .....
 Születési hely, idő: .....
 Állampolgárság: .....
 Anyja neve: .....
 Lakóhely: .....
 Tartózkodási hely: -

A gyermek ellátásának kezdő időpontja: .....

Az ellátás időtartalma: .....

Az ellátás megszűnésének várható időpontja: .....

A bölcsőde vállalja, hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 41. § (4) bekezdés alapján biztosítja a gyermek számára a

- a fokozatos beilleszkedés lehetőségét,
- megfelelő textiliát és bútort, egyéb eszközöket és felszerelést,
- a játéktevékenység feltételeit,
- a szabadban tartózkodás feltételeit,
- a gyermek élettani szükségleteinek és az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkeztetést.

¹ Az ellátás fajtájától függően aláhúzendó

A szülő(k), törvényes képviselő(k) vállalja(ák), hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdésnek megfelelően a személyi térítési díjat az igénybevétel napjától havonként - ha a települési önkormányzat, a fenntartó vagy a megállapodás másként nem rendelkezik - **bölcsődei gyermekétkeztetés esetén a tárgyhónap 10. napjáig megfizetik.**

A **térítési díj** Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról szóló 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelete, valamint az élelmezési nyersanyagnorma megállapításáról szóló 235/2018. (XII.20.) számú határozata alapján került megállapításra.

A térítési díj fizetésére kötelezett

neve: .....
lakcíme: .....
tartózkodási helye: .....

Az intézmény térítési díja a gyermek étkeztetésére

alapnorma: 470.-Ft/nap/fő

diétás norma: 564.-Ft/nap/fő

Az intézmény térítési díja a gyermek gondozására: 0.-Ft.-/nap/fő

Az intézmény térítési díja időszakos gyermekfelügyelet esetén: 500.-Ft/nap/fő

A gyermekétkeztetés személyi térítési díjával kapcsolatosan érvényesítendő **normatív kedvezmény**²:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetén - 100%,
- az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át – **100%**,
- **nevelésbe vett gyermek esetén – 100%**,
- három, vagy többgyermekes család esetén - 100%,
- tartósan beteg, fogyatékos gyermek esetén, illetve ha a családban ilyen gyermeket nevelnek - 100%.

Normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. A jogcím fennállását igazoló dokumentumok másolata a kedvezmény biztosításának feltétele. A kedvezményt érintő adatokban való változást 15 napon belül be kell jelenteni.

A fizetendő személyi térítési díj összege összesen: .....- Ft/nap

A **bölcsődei ellátás** a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvény 42/A.§ (1)-(4) bekezdés alapján **megszűnik**:

- I. Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.
- II. A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.
- III. Ha a harmadik életévét január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,
- IV. Ha a harmadik életévét szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.

² Az érvényesítendő kedvezmény aláhúzendó

V. Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

Alulírott **nyilatkozom, hogy a** bölcsődei ellátás igénybevétele előtt, a **12. sz. Babaház Bölcsőde vezetője** a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 33. § - ának megfelelően **tájékoztatást nyújtott:**

- az ellátás tartalmáról és feltételeiről,
- az intézmény által vezetett nyilvántartásokról, az értékmegőrzés módjáról,
- a bölcsőde házirendjéről, a panaszjog gyakorlásának módjáról,
- a fizetendő térítési díj, illetve gondozási díjról,
- a bölcsődében ellátott gyermekek és törvényes képviselőik (szüleik) jogait és érdekeit képviselő érdek-képviselési fórumról.

Tudomásul veszem, hogy a fentiekben nevezett törvény értelmében köteles vagyok:

- az intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,
- a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról nyilatkozni.

Nyíregyháza, 20... év ..... hó ..... nap

.....
szülő(k), törvényes képviselő(k)

.....
a bölcsőde vezetője

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

14. sz. Bóbita Bölcsőde

Szakmai Program

2019.

Tartalomjegyzék:

I.	Általános információ	2.
II.	A Bóbita Bölcsőde bemutatása	3.
III.	A gyermekek napközbeni ellátása	4.
IV.	A bölcsődék működése	4.
V.	Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok	7.
VI.	A bölcsődei szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja	7.
VII.	Személyi feltételek	7.
VIII.	Dologi-tárgyi feltételek	8.
IX.	A bölcsőde hitvallása	9.
X.	Szakmai céljaink	10.
XI.	A bölcsődei nevelés alapelvei	11.
XII.	Egészséges testi fejlődés elősegítése	14.
XIII.	Bölcsődei étkeztetés	14.
XIV.	A bölcsődei nevelés feladatai	16.
XV.	A bölcsődei nevelés főbb helyzetei	18.
XVI.	A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei	22.
XVII.	Családok támogatásának módszerei és lehetőségei	24.
XVIII.	A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató kapcsolatrendszere	26.
XIX.	Alapellátáson túli, a családi nevelést támogató szolgáltatások	26.
XX.	A Bölcsőde programjai	27.
XXI.	A bölcsőde együttműködése	27.
XXII.	Képzés, továbbképzés	28.
XXIII.	Bölcsődei dokumentációk	29.
XXIV.	Érdekképviselői Fórum	30.

I. Általános információ:

Az intézmény neve: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

Az intézmény székhelye: 4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3.

Az intézmény fenntartója: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata

Az intézmény fenntartójának címe: 4400 Nyíregyháza Kossuth tér 1.

A bölcsőde neve: 14. sz. Bóbita Bölcsőde

A bölcsőde pontos címe: 4400 Nyíregyháza, Tas u. 1-3.

A bölcsőde telefonszám: 06-42-447-309

E-mail cím: bolcsodebobita@gmail.com

A bölcsőde férőhely száma: 80 fő

A bölcsőde nyitva tartása: munkanapokon 6:30-17:00

A bölcsőde működési területe: Nyíregyháza Megyei Jogú Város és Nagycserkesz Község közigazgatási területe.

II. A Bóbita Bölcsőde bemutatása:

„Bal oldala ez a hazának

A szív is e tájra esik”

(Váczi Mihály: Kelet felől)

Városunk Nyíregyháza a keleti országrész egyik legszebb gyöngyszeme. Nem csoda, mert ezt a várost a dinamikus fejlődés, a rend, a tisztaság, csodálatos virágos utcák, parkok jellemzik.

Városunkban jelenleg 9 önkormányzati, 1 magánbölcsőde, 1 egyházi bölcsőde és több családi napközi működik.

A 14. sz. Bóbita Bölcsőde 1978-ban került átadásra egy akkor épülő városrészben a Jósavárosban. Az új lakótelep városunk híres szülöttjéről Jósa Andrásról kapta a nevét, ugyanúgy, mint városunk kórháza és legnagyobb múzeuma.

A Bóbita Bölcsőde Nyíregyházán, a Jósa városi lakótelep ölelésében helyezkedik el. A bölcsőde 1978-ban 80 férőhellyel került átadásra, jelenleg is 80 engedélyezett férőhellyel működik. Az épület egyik szárnyában a Nyíregyházi Család- és Gyermejkölési Központ nyert elhelyezést 1998-tól, a komplexumban található még az Eszterlanc - Északi Óvoda, de a két intézmény kerítésekkel és külön bejáratokkal teljesen el van szeparálva egymástól.

A bölcsőde több irányból helyi és távolsági buszokkal könnyen megközelíthető. Bölcsődénk tulajdonképpen egy nevelési centrum részét képezi. A gyermeklétszám összetétele is nagyon vegyes, (pedagógus, lakótelepi, kertvárosi) melynek ellátása komoly, és összetett szervezést igényel. Az engedélyezett férőhelyek száma: 80.

3 pavilonban 6 csoport működik: 4X14 fő és 2X12 fő megoszlásban. 2013. decembertől 3 játszóudvar szolgálja a szabad levegőn történő játék biztosítását. Az udvaron rögzített és mobil játékok találhatóak. Valamennyi rögzített játék fából készült. Minden egységnek külön homokozója van. Mindhárom pavilonhoz tartozik terasz, kinyitható terasztetővel.

III. A gyermekek napközbeni ellátása: Bölcsőde

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

A bölcsődék az intézmény szervezeti egységeiként működnek, mint a 3 éven aluliak napközbeni ellátását biztosító gyermekjóléti alapellátási intézmények.

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény bölcsődéi:

- **5. számú Őzike Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 31.
- **6. számú Napsugár Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Dália utca 1.
- **7. számú Hóvirág Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Malom u. 5.
- **8. számú Nefelejcs Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Sarkantyú u. 30-36.
- **9. számú Micimackó Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Stadion u. 8.
- **10. számú Katica Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Tőke u. 1.
- **12. számú Babaház Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Krúdy Gy. u. 30.
- **14. számú Bóbita Bölcsőde**, 4400 Nyíregyháza, Tas u. 1-3.
- **16. számú Aprajafalva Bölcsőde** 4400 Nyíregyháza, Fazekas János tér 13.

IV. A bölcsődék működése:

A bölcsődék hétfőtől péntekig tartó ötnapos munkarenddel, egész éven át folyamatosan üzemelnek kivétel a fenntartó által jóváhagyott nyári zárva tartás. Ekkor történik a bölcsődék karbantartása, nagytakarítása.

A nyári zárva tartás ideje alatt mindig van kijelölt bölcsőde, ahol fogadják a dolgozó szülők gyermekét.

A bölcsődei felvétel rendje

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, és a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet szerint a bölcsődébe a gyermek húszhetes korától harmadik életévének, fogyatékos gyermek az ötödik életévének betöltéséig, illetve annak az évnek a december 31-éig vehető fel, amelyben a gyermek a harmadik életévét, a fogyatékos gyermek az ötödik életévét betölti.

Ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig.

A gyermek bölcsődébe történő felvétele:

A felvételt kérheti:

- a szülő
- a szülő hozzájárulásával:
- a körzeti védőnő,
- a házi gyermekorvos vagy a háziorvos,
- a szociális gondozók, családsegítők,
- a gyermekjóléti szolgálat,
- a Gyámügyi Hivatal is kezdeményezheti.

A jelentkezés a bölcsődékbe egész évben folyamatos. Az igénylő a bölcsődei ellátást a szolgáltatás igénybevételét megelőző legfeljebb két hónapon belül a bölcsőde vezetőjénél kérelmezheti. Időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatást csak üres férőhely esetén és térítési díj ellenében lehet biztosítani.

A bölcsődevezető dönt a gyermek felvételéről vagy elutasításáról és a szülőt/törvényes képviselőt írásban értesíti.

A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

Gyermekcsoportok szervezése

Bölcsődénkben többféle szempontot kell figyelembe venni a gyermekcsoportok kialakításánál. A bölcsődei gyermekcsoport előírt létszáma 12-14 fő. Gondozási-nevelési filozófiánk része, hogy a gyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a csoportba járjon.

Meghatározó szempontok:

- A gyermekek életkoruknak, fejlettségüknek és egészségi állapotuknak megfelelő csoportba kerüljenek.

- A gondozási év végén a bölcsődében maradt gyermekek minél kevesebb változást éljenek át (csoportja és kisgyermeknevelője állandó, csak az új társait kell megszoknia).
- A gyermekek érdekeit figyelembe véve, a szülők kérését a lehetőségekhez mérten tudjuk figyelembe venni.

Rövid helyzetelemzés:

Bölcsődénk, 1978.-ban nyitotta meg kapuit. Jelenleg 6 gyermekcsoporttal működik, három pavilonban. Férőhelyszám, 80 fő, 4/ 14 fős, és 2/12 fős felosztásban. A 14 fős csoportba 24 hó feletti, a 12 fős csoportba, 24 hó alatti gyermekek nyernek felvételt. Az épület ideális környezetet nyújt, a 0-3 éves korú gyermekek gondozásához és neveléséhez, egységet alkotva az Eszterlánc Északi Óvodával.

A bölcsődékben fizetendő személyi térítési díj: A bölcsődei ellátás keretében biztosított gyermekétkeztetés vonatkozásában a térítési díjra a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések az irányadóak, melyről az igénybe vevőt folyamatosan tájékoztatjuk.

A bölcsődei ellátás megszűnése:

- a szülő kérelmére,
- ha a gyermek óvodai felvételt nyert,
- a bölcsődei nevelési év végén (augusztus 31.), ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte,
- ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig,
- meg kell szüntetni annak a gyermeknek az ellátását, aki a bölcsőde orvosának szakvéleménye szerint egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható, illetőleg magatartászavara veszélyezteti a többi gyermek fejlődését,
- az intézményvezető az ellátást megszünteti, ha a jogosult a házirendet ismételten súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei, okai már nem állnak fenn.

V. Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok

Igénybe vevők:

A szülő a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél vagy érdek-képviselési fórumánál

- az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
- a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén,
- a Gytv. (1997. évi XXXI. törvény) által biztosított irat betekintési jogának megtagadása esetén.

Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselési fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselési fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

Személyes gondoskodást végzők:

A személyes gondoskodást végzők jogainak védelmével kapcsolatos szabályok vonatkozásában irányadó (jogi) dokumentumok: Szociális Munka Etikai Kódexe, Munka Törvénykönyve (2012. évi I. törvény), Kjt. (1992. évi XXXIII. törvény), Etv. (2003. évi CXXV. törvény). Ezen előírások mellett az érdekképviselési fórum, a közalkalmazotti tanács, a szakszervezet és az esélyegyenlőségi referens hivatott biztosítani, hogy jogaikat érvényesíteni tudják.

VI. A bölcsődei szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja

A bölcsődei szolgáltatásról az érdeklődők több módon is tájékozódhatnak:

- Az önkormányzat helyi rendelete tartalmazza a bölcsődéssel kapcsolatos eljárási rendet.
- A bölcsődékben mind személyesen, mind telefonon folyamatosan lehet tájékoztatást kérni.
- A bölcsődén belül szülői értekezletek, hirdetmények, valamint a szülők és a bölcsőde dolgozói közötti beszélgetések, illetve a gyermek üzenőfüzete teszik folyamatossá az információcserét.
- A bölcsődék nyári zárva tartásáról a fenntartó minden év március 31.-ig tájékoztatja a szülőket.
- Fontosabb eseményekről a sajtó bevonásával is nyújtunk információt.

VII. Személyi feltételek

A gyermekek gondozását és nevelését szakképzett kisgyermeknevelők végzik különböző szakmai képesítéssel. Így munkatársaink csecsemő-és kisgyermeknevelő (felsőfokú

képzettség), csecsemő és kisgyermekgondozók (emeltszintű képzettség), és csecsemő- és gyermekgondozók (középfokú képzettség) rendelkeznek.

Az intézmény minden dolgozója rendelkezik a munkakörének előírt képesítéssel és a mindenkor jogszabályokban előírtaknak megfelelő.

Bölcsődei dolgozók:

- Bölcsődevezető:1 fő
- Kisgyermeknevelő: 14 fő
- Szakácsnő: 1 fő
- Konyhai kisegítő: 3 fő
- Bölcsődei dajka: 3 fő
- Mosónő 1 fő
- Udvari munkás: 1 fő
- Élelmezésvezető: 1 fő

Bölcsődeorvos: csoportonként 4 órában havonta

A nem kisgyermeknevelő munkakörben alkalmazott dolgozók akkor tudják eredményesen segíteni a munkát, ha látják helyüket, szerepüket a bölcsőde egészében. Olyan empátikus képességgel kell rendelkezniük, amely alkalmassá teszi őket arra, hogy megfelelő társaik legyenek a kisgyermeknevelőknek a gyermeki személyiség kibontakoztatásában. Megfelelő szintű folyamatos tájékoztatás után tudniuk kell milyen célok érdekében, hogyan kívánják a kisgyermeknevelők a gyermekcsoport nevelését és gondozását megvalósítani, és ennek megfelelően járuljanak hozzá a nevelés-gondozás eredményességéhez.

2016. 01.01.-től a pedagógus életpálya modell kiterjesztésére került sor a diplomával rendelkező szakdolgozók részére.

Az Intézményünk a továbbképzési tervben ütemezett terv szerint biztosítja a munkatársak továbbképzését.

VIII. Dologi-tárgyi feltételek

- Átadó helyiség: alapterülete és felszereltsége megfelelő. Kielégíti a különböző életkorú gyermekek öltöztetési igényeit, jellel ellátott bölcsődei öltözőszekrényeket biztosítunk.
  - Fürdőszoba: kielégíti a napjainkban kívánatos gondozási- és nevelési igényeket.
- Felszereltsége az előírásoknak megfelelő.

•Gyermekszoba: a szobákat úgy rendezzük be, hogy a kicsik egészséges fejlődése biztosítva legyen, mozgás és játékgényük kielégítést nyerhessen, kedvükre játszhassanak társaikkal és kisgyermeknevelőjükkel. A bútorokat, a mozgásfejlesztő eszközöket a gyermekek növekedése során folyamatosan megfelelő méretűre cseréljük. A csoportszoba berendezésénél, a játékok kiválasztásánál a gyermekek életkori sajátosságait, eltérő igényeit is figyelembe vesszük.

- Só -szoba: Himalája típusú só-játszószoba só-homokozóval. A gyerekek és kisgyermeknevelők szervezett formában, csoportonként hetente 2-3 alkalommal 25-30 percet tartózkodnak a helyiségben.
- Játszókert: A bölcsődénk játszókertje gyermekközpontú szemléletet tükröz. A bölcsődés korú gyermek apró természetéhez illő felszerelést (rögzített és mobil kerti, ill. nagymozgás fejlesztő játékok), és a futkározáshoz sok szabad teret talál. A beépített játékeszközök biztonsággal használhatók egyedül. Kertünk nagy füves területei ideális a futkosáshoz, az ugráláshoz, az ülő játékokhoz. A homokozó a legkisebbeknek való változatban készült. Az árnyat adó fáink védelmet nyújtanak a tűző nap melege ellen. Nyáron különösen sok időt töltenek a ránk bízott gyermekek a szabadban. A kertben tartózkodás a szobai játék egyformaságát megszakítja, változatosságot, vidámságot jelent. Télen (bár lényegesen kevesebb időt lehet a szabadban tölteni) is vidám gyermekektől hangos a kert. Lehet a friss hóban szaladgálni, szánkózni, havat lapátolgatni a kis vödörökbe.
- Főzőkonyha: A HACCP előírásoknak megfelelően kialakított konyha, ami a mindenkori előírásoknak megfelelő.
- A konyhához tartozó előkészítők és raktárak: A helyiségek kapcsolódása biztosítja a nyersanyagok előírásának megfelelő útját a főzőkonyháig és a kész ételek kiadásáig.
- Tisztítószer raktár: Itt tároljuk a tisztítószereket.

IX. A bölcsőde hitvallása

Azt valljuk, hogy csak nyugodt, derűs, szeretetteljes, légkörben felnövő gyermekekből válnak boldog, kiegyensúlyozott, a világra nyitott, érdeklődő, önállóan gondolkodni tudó emberek. A kisgyermek életében az első három év, az első közösség meghatározó, jelentős szerepe van a gyermek későbbi személyiségfejlődésében. A kisgyermek ebben az életszakaszában a legsérülékenyebb testileg, lelkileg egyaránt, erősen függ a felnőttektől, ezért a gondozónő személyisége meghatározó. Fontosnak tartjuk a biztonságot nyújtó környezetet, melyben a legteljesebb odafigyeléssel óvjuk és vigyázunk a ránk bízott gyermekeket. Biztonságérzetet nyújtó, érzélem gazdag környezet kialakítása, melyben a gyermek saját képességei szerint fejlődhet, megízlelheti az önfeledt aktív játék örömét, mely képessé teszi a későbbi élet során

a kreatív továbbfejlődésre, élmény és fantázia világa gazdagodhat, és kialakulhat az esztétikum iránti érzékenysége. A bölcsődei nevelésben nagyon fontos a személyre szóló bánásmód, mely a gyermekek egyéni sajátosságához és

A kisgyermeknevelő, mint modell

A jó kisgyermeknevelő: leginkább a jó kertészhez hasonlít. Szeret aprólékos gonddal dolgozni, élvezni, hogy munkája nyomán fejlődés fakad, és örömet szerez neki a fejlődés megfigyelése. Gondoskodásáért nem vár hálát, heves szenvedélyeket visszafizetésként, hanem örömet lel magában a gondoskodásban és annak eredményében. Nem szükséglete, hogy minduntalan beavatkozzék abba, ami történik, hanem van türelme várni, megfigyelni, de ha szükség van a beavatkozásra, azt körültekintően, tapintatosan teszi. Rendelkezik a figyelem összpontosításának és megosztásának képességével, jó hallási és látási emlékezettel, áttekintőképesség és megfelelő munkaszervezési adottságokkal, hogy a váratlan feladatokat be tudja illeszteni a munka normális menetébe. Kiegyensúlyozott, nyugodt, biztonságos a testmozgása. Mozdulatai lágyak, puhák és finomak. A kisgyermeknevelő legfontosabb „munkaeszköze” az érték, mivel mindent, amit tesz, azt valamilyen érték jegyében teszi, illetve minden tette értékhordozó és értékközvetítő. Bölcsődés korban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Ebben az életkorban különösen meghatározó a nevelő- gondozó személyisége, hiszen a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretet és érzelmileg legközelebb álló felnőtt kedvéért. A kisgyermeknevelő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége, feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Napközben helyettesítenie kell az anyát, a biztonságérzetet öleléssel, simogatással és szeretgetéssel kell biztosítani. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a 6 nevelői magatartás feltételezi az önállóság, a rugalmasság, a döntési- és helyzetfelismerő képesség meglétét.

X. Szakmai céljaink:

Intézményünk alapkoncepciója a kölcsönös nyitottság, a bizalom, őszinte érdeklődés a családok, és a bölcsőde iránt. Ezzel kezdődik a gyermekek megismerése, a bölcsődei gondozásnak, nevelésnek megtervezése. Olyan szolgáltató intézmény működtetése a célunk, amely alapellátás keretében, alaptevékenységként napközbeni ellátást nyújt a gyermekek számára.

A gondozás-nevelés célja a szeretetteljes biztonságot nyújtó, érzelmekben gazdag bölcsődei élet megszervezése, ahol a szakszerű gondozás-nevelés, családi, derűs, nyugodt légkörben zajlik, biztosítva a gyerekek fejlődéséhez szükséges változatos feltételeket.

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével, kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést. A bölcsődei nevelés-gondozás segíti a hátrányos helyzetű gyermekeket a társadalomba való jobb beilleszkedésben, nagyobb esélyegyenlőség elérésében. A hátrányok és következményeik enyhítésére szükség van más intézmények, szervezetek, szakemberek együttműködésére is.

A bölcsőde személyes gondoskodást nyújtó intézmény, a gyermekjóléti alapellátás része. A családban nevelkedő- 20 hetestől 3 éves korú - gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését végzi. Ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható a negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény kiemeli olyan kisgyermek –szociális vagy egyéb ok miatt – felvételi lehetőségét, akinek fejlődése érdekében szükséges a bölcsődei gondozás, nevelés.

XI. A bölcsődei nevelés-gondozás alapelvei

1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

2. A koragyermekkorai intervenció szemlélet befogadása

A koragyermekkorai intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a

koragyermekkori intervenció szemléletének alkalmazására. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

3. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg.

A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek iránti tolerancia kialakítására.

5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elvesztett biztonságának újrateremtésére. A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

7. Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empátikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei. A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológias szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömeit, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

XII. Egészséges testi fejlődés elősegítése

Bölcsődénk egészségnevelésének célja a gyermek egészségkultúráltsági szintjének szükség szerinti emelése, valamint a gyermek saját maga iránti igényességének megalapozása az ezt segítő szokások kialakításával.

Az egészséges életmódra nevelést nem lehet elég korán kezdeni. A gyermekkorban kialakított normák, jó szokások nagyban meghatározzák a későbbi felnőttkori tudatos egészségvédő magatartást. A gyermek az egészséges viselkedési szokásokra a környezetén keresztül, illetve a környezetével együtt nevelhető. A bölcsődés korú gyermekek napjuk nagy részét az intézményben töltik, ezért még nagyobb felelősség hárul az intézmény dolgozóira, az egészséges életmód feltételeinek biztosításában.

Az intézménynek a megfelelő egészségneveléshez biztosítani kell az egészséges környezetet, valamint az egészséges fejlődést elősegítő nevelést-gondozást.

Egészséges táplálkozás

- biztosítani a kornak megfelelő ételeket
- biztosítani a nyugodt légkört
- biztosítani a megfelelő időt
- biztosítani a gyermek számára saját helyet az étkezésnél

XIII. Bölcsődei étkeztetés

Az egészséges életmódra nevelés egyik fontos területe az étkezés. Az utóbbi évtized tapasztalatai egyértelművé tették, hogy a táplálkozás és az egészség összefügg egymással. Tudományosan bizonyított, hogy a táplálkozási szokások kisgyermekkorban alakulnak ki, és az egész életre kiható ízlésformáló szerepük van. Ezért az egészséges életmódra nevelésnek már a bölcsődében el kell kezdődnie. Ennek egyik fontos része az, hogy az étkeztetésben az egészséges táplálkozás irányelvei érvényesüljenek, annak érdekében, hogy összetételében kielégítse a gyermeke energia-és tápanyagigényét, illetve a felkínált, étrendet alkotó enni, innivalókon keresztül a gyermekek megismerhessék a korszerű táplálkozás alkotóelemeit. A bölcsődei élelmezés során a mai csecsemő-és kisgyermek-táplálási elveket kell figyelembe venni, úgy, hogy a táplálék

1. mennyiségileg elegendő és minőségileg helyes összetételű,
2. a biztonságos, a higiénés követelményeknek megfelelő,
3. megfelelő konyhatechnikai eljárásokkal elkészített és élvezhető legyen.

Ezen felül az étlaptervezés során figyelembe kell venni a változatosságot, az idényszerűséget. Az étlapot élelmezésvezető a bölcsődevezetőjével és a bölcsőde orvosával közösen állítja össze a vonatkozó jogszabály (37/2014.(IV.30.) EMMI rendelete) alapján.

A bölcsődében a gyermekeknek napi négyszeri étkezést biztosítunk. Ez a négy étkezés a reggeli, a tízórai (gyümölcs vagy zöldség és folyadékpótlásra víz), az ebéd (egy héten négyszer szerepel főzelék, egyszer leves, túrós, vagy gyümölcsös süteménnyel), valamint az uzsonna. A bölcsődés gyermekek étkeztetésében makrobiotikus, illetve tisztán vegán étrendek nem szerepelhetnek. Speciális étkezést (liszt érzékeny, tej érzékeny stb.) az intézmény saját diétás szakácsa által oldja meg.

- **Reggeli:** Kenyérféle, péksütemény felváltva, barna vagy rozsos, vagy fehér pékáru. Komplette fehérjeforrást tartalmazó húskészítmények, szendvicskrémek. Tej-tejes ital, savanyított tejtermékek: kefir, joghurt, szezonális zöldségek.
- **Tízórai:** Rostos gyümölcslé, vagy gyümölcs.
- **Ebéd:** Fordulatos, szezonális gyümölcsök, zöldségfélék párolással, habarással változatosan elkészítve, sűrítés: habarás, burgonyával. Rakott csőben sülték, töltött ételek. Feltét: fehér húsk (baromfi) enyhe fűszerezés, szátkamentes tengeri hal. Tartalmas húsks leves, heti 1 alkalommal. Ebéd után szezonális gyümölcsök.
- **Uzsonna:** Különböző kenyérfélék, péksütemény, kalács tejjel, tejtermékkel párosítva, ritkán vajk-mézes, vajk- lekváros, (2 hetente 1 alkalommal). Tej, tejes ital, fehérjeforrás. A só fogyasztása kismértékben ajánlott, lehetőség szerint szárított és zöld fűszerekkel pótoljuk.

Higiénés szabályok betartása:

- főétkezések előtti kézmosás,
- papír zsebkendő, papírszalvéta használata.
- fürdőszoba gondozásnál a higiénés szabályok betartása: pólyázó asztal, bili, WC, kézi fertőtlenítés,
- a csoportszoba gyakori szellőztetése,
- havi 1 alkalommal, ill. szükség esetén, soron kívül játékmosás, fertőtlenítés,
- napi, heti, ill. szükség esetén, soron kívüli takarítás, fertőtlenítés,
- havi nagytakarítás, fertőtlenítés,
- kéthetente, ill. szükség esetén soron kívüli ágyneműcsere,
- heti, ill. soron kívüli törölközőcsere.

Prevenció:

- vitaminellátás: naponta nyers zöldség vagy gyümölcsfogyasztása,
- gyermekfogászat: cukorfogyasztás csökkentése, rágásra nevelés, vízfogyasztása,
- kínálással a vízfogyasztás ösztönzése, növelése,
- Levegőzés:
- időpontja, mértéke az évszaknak, időjárási viszonyoknak, gyermekek életkorának megfelelően van megválasztva,
- kánikulában, esőben, erős havazáskor, nagy erejű szélben, sűrű ködben, vagy -5 foknál hidegebb időben mellőzzük!

Tudatos testápolási szokások:

- kialakítjuk a tudatos testápolási szokásokat a gondozási műveletek során

Rendszeres testmozgás:

napi szabad levegőn való tartózkodás biztosítása:

- biztosítjuk a napi testmozgást, megfelelő udvari mozgásfejlesztő játékokkal, (homokozó, mászóka, bicikli, favonat, faautó, csúszda)

Személyiségfejlesztés:

A személyiségfejlesztés célja a bölcsődében az egyénre szabott optimális személyiségformáló hatású tevékenységek biztosítása. A személyiség széleskörű fejlesztése tudatos és tervszerű pedagógiai módszerekkel. A bölcsődei nevelés során olyan képességeket fejlesztünk, mely képessé teszik a gyermeket a tanulásra.

A kötetlenség, szabadon választhatóság fontos, a gyermek választ tevékenységi formát érdeklődése szerint a személyiség kibontakozásának segítése sokrétű tevékenység.

XIV. A bölcsődei nevelés feladatai

A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen

feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A szakemberek feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg. A rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodó napirend biztosítja az életkornak megfelelő változatos és egészséges táplálkozást, a játék, a mozgás, a szabad levegőn való aktív tevékenység és pihenés feltételeit. Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében törekedni kell az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakítására.

A prevenciós feladatok megvalósításába szükség esetén speciális szakemberek is bevonhatók: gyermekorvos, dietetikus, gyógypedagógus, pszichológus, mentálhigiénés szakember, gyermekfogyaszorvos stb.

Elsősorban preventív szerepet tölthet be, de a sajátos nevelési igényű, a magatartás- vagy fejlődési problémákkal küszködő kisgyermek esetében korrekatív lehetőségeket hordoz, az intézmény lehetőségeihez mérten kialakított, a nagymozgások gyakorlásához, különféle mozgásfejlesztéshez szükséges eszközökkel felszerelt szoba vagy erre a célra alkalmas helyiség, hidroterápiás medence vagy fejlesztő-, só-, fény-, hang-, zene-, mese- vagy alkotóterápiás szoba.

Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A biztonságot nyújtó nevelői magatartás magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a pozitív és biztató üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását. A kisgyermek bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megismerésére. Az együttlét helyzetei az énérvényesítés, a tolerancia,

az empátia gyakorlásának színterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez.

Törekedni kell az együttélés szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére. A kisgyermeknevelő feladata a kisgyermek beszédképességének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével.

Különös figyelmet kell fordítani a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik. A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a szakember ismereteket nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.

A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása. Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

XV. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei

Alapvető szempont, hogy a bölcsődei élet a kisgyermek számára élményt nyújtó, részvételre motiváló, tanulási tapasztalatokat biztosító legyen. Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja az egyéni bánásmód érvényesítése, a gyermek pozitív önállósági törekvéseinek, önértékelésének erősítése.

Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál nincs helye. A bölcsődei nevelés területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük. Tanulás, minden olyan tapasztalat-, illetve információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben, illetve a

gondolkodásban, valamint elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét. A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés. A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció. A tanulás formái az utánzás, a spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás. A kisgyermeknevelőnek a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében szem előtt kell tartania, hogy náluk más jellegű és hosszabb időt vesz igénybe a tanulási folyamat. A beszéd a kisgyermekkor tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók. Figyelembe kell venni azoknak a gyermekeknek a nyelvi szükségleteit, akiknek nem a magyar az anyanyelvük.

Gondozás

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és gyermek között, amelynek elsődleges célja a gyermek fizikai, testi szükségleteinek maradéktalan kielégítése. A személyes és a szociális kompetenciák kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicséréssel jutalmazza, ami növeli az együttműködési kedvet. A gondozási helyzetekben sem érvényesülhet teljesítményelvárás. Lényeges, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre, mivel az egyes mozzanatok megtanulása gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra, a személyiség egészséges alakulására. A gondozás minősége jelentős mértékben befolyásolja a szokások kialakulását és az önállósodás folyamatát.

Játék

A játék a gyermekkor legfontosabb tevékenysége, ami segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődést. A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A

kisgyermeknevelő a gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, esetenként mintát nyújt, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok alakulására. A kisgyermeknevelővel, a többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

Mozgás

A csecsemő- és kisgyermekkor az alapvető mozgásformák kialakulásának és fejlődésének időszaka. A kisgyermek mozgásigénye rendkívül nagy, számukra örömforrás a mozgás. Ezért a szobában és az udvaron is biztosítani kell a minél nagyobb mozgásteret, a mozgásfejlesztő játékokat. A játékeszközökkel szemben elvárás, hogy felkeltsék az érdeklődést, fenntartsák a mozgásaktivitást és használatuk biztonságos legyen.

Biztosítani kell a környezet balesetmentességét és a veszélyforrások kiküszöbölését. Csecsemőknek olyan játszóhelyet kell biztosítani, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre, például: hempergő, elkerített szobasarok. A nagymozgásos játékokra a szabadban, az udvaron és a teraszon több lehetőség nyílik, mint a szobában. Még több lehetőséget kínál a benti nagymozgásos játékokkal felszerelt külön helyiség használata. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a kisgyermeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban. A mozgásfejlesztő eszközök használata során a kisgyermek szabadon próbálhatja, végezheti az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel lehetőséget ad a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására.

Mondóka, ének

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. A kisgyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket kelt, örömélményt, érzelmi

biztonságot ad a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál végzett zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a kisgyermek további zenei fejlődésére.

Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi és értelmi fejlődésére (ezen belül a beszéd, a gondolkodás, az emlékezet és a képzelet fejlődésére), valamint a szociális fejlődésre. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így egyszerre feltétele és eredménye a kisgyermek alapvető érzelmi biztonságának. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. A közös mesélés élménye segíti az aktív szókincs kialakulását és a világról való ismeretek megszerzését. A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van. A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység - az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés -, nem annak eredménye. A kisgyermeknevelő feladata a tárgyi feltételek és elegendő idő biztosítása, az egyes technikák, eszközhasználat megmutatása, a kisgyermek pillanatnyi igényének megfelelő technikai segítségnyújtással az alkotókedv ébrentartása. A kisgyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével a kisgyermeknevelő segíti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődés fenntartását és az alkotásból fakadó öröm személyiségfejlődésre gyakorolt pozitív hatásainak érvényesülését. A leggyakoribb alkotó tevékenységi formák a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál: nyomhagyó eszközök használata, firkálás, gyurmázás, ragasztás, gyűrész, tépés, ujjfestés vagy vastag ecsettel festés.

Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz

kapcsolódnak (pl. babafürdetés, viráglocsolás, őszi falevelek gereblyézése, karácsonyi süteményszaggatás, gyümölcssaláta készítése stb.). Az öröm forrásai az „én csinálom” élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A kisgyermek bármikor bekapcsolódhat és bármikor kiléphet, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. Ezek a helyzetek lehetőséget nyújtanak az együttműködésre, a feladatok megosztására, ok-okozati összefüggések felfedezésére, megértésére.

XVI. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei

1. „Saját kisgyermeknevelő”-rendszer

A kisgyermeknevelő a bölcsődei nevelés szakembere, aki személyiségével, nevelői attitűdjével mintát jelent a családok és a gyermekek számára egyaránt. A „saját kisgyermeknevelő”-rendszer a biztonság és a stabilitás megteremtésének szabályán alapul. A csoport vagy a csoport gyermekeinek egy része tartozik közvetlenül egy kisgyermeknevelőhöz. A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermek nevelője (felmenőrendszer). Ő kíséri figyelemmel a kisgyermek fejlődését, tartja számon az egyes fejlődési állomásokat, vezeti az ehhez kapcsolódó szakmai dokumentációt és felelősséggel tartozik a rábízott gyermekekért. A „saját kisgyermeknevelő”-rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

2. Gyermekcsoportok szervezése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a gyermekcsoport létszáma jogszabály által meghatározott. Az előírtnál magasabb csoportlétszám nem fogadható el, mivel a minőségi bölcsődei nevelést az életkornak és a sajátos igényeknek megfelelő felnőtt-kisgyermek arány garantálja. A bölcsődei nevelés alapelveinek megfelelően a kisgyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermekcsoportba jár. Életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt előfordulnak. A szakmai elveknek megfelelőbb az életkor szerinti homogén csoport, mert a gyermekek közötti nagy egyéni különbségek kezelése homogén csoportban sem könnyű feladat és a vegyes korcsoport előnyei a bölcsődés korban kevésbé érvényesülnek, mint a későbbi életszakaszokban.

3. Tárgyi feltételek

A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet - a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit -, a jogszabályi és szakmai előírások, a csoportokba járó kisgyermekek létszáma, életkora, igényei alapján úgy kell kialakítani, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.

4. Napirend

A jól szervezett, folyamatos, ugyanakkor rugalmas napirend a kisgyermek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, kiszámítható, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását biztosítja, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes kisgyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja. A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám és egyéb tényezők is. A napirend kialakításának további feltételei a személyi állandóság („saját kisgyermeknevelő”-rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a bölcsődei dajkával való összehangolt munka, a kisgyermek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembevétele.

Kisgyermek napirendje

6.30-8.00: Érkezés a bölcsődébe. Kézmosás, játéktevékenység a szobában.

8.00-8.30: Reggelizés a szobában vagy az udvaron. játéktevékenység a szobában, jó idő esetén, az udvaron.

8.30-9.10: Fürdőszoba-használat szájaápolással gondozási sorrendben.

9.10- 9.30:Játék a szobában, jó idő esetén, az udvaron.

10.00-10.10: Tízórai.

10.10-11.45:Felajánlott foglalkozás, játék, az udvaron vagy a szobában.

10.45-11.30:Bejövetel az udvarról, fürdőszoba használat.

11.30-12.05: Ebédelés.

12.05-14.30:Alvás, pihenés.

14.30-15.00:Ébredési sorrendben fürdőszoba használat. Csendes játék.

15.00-15.20:Uzsonna.

15.20-17.00:Játék a szobában, jó idő esetén, az udvaron, hazamenetel.

XVII.Családok támogatásának módszerei és lehetőségei

A családok támogatása a családban hatékonyan működő erőforrások felkutatására és ezen erőforrások eredményes működtetésére irányul, mely hozzájárul a család szocializációs funkciójának minél szélesebb körű kibontakozásához. Ez a megközelítés szem előtt tartja a családi nevelés elsődlegességét, a bölcsődei ellátás családi nevelésre való épülését. A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van, mindegyik más-más szerepet tölt be, ezért célszerű párhuzamosan minél többet alkalmazni belőlük.

1. A családlátogatás

A családlátogatás célja a családdal való kapcsolatfelvétel, a kisgyermek és a szülők otthoni környezetben való megismerése. Lehetőség szerint az első családlátogatásra a beszoktatás megkezdése előtt, a kisgyermek ébrenléti idejében kerüljön sor. A családlátogatás arra is lehetőséget nyújt, hogy a szülő bővebben informálódjon a bölcsődei életéről, jobban megismerje azokat a kisgyermeknevelőket, akikre gyermekét bízza. A családlátogatás fontos színtere a bizalmi kapcsolat megalapozásának, ami feltétele a későbbi jó együttműködésnek.

2. Beszoktatás (adaptáció) - szülővel történő fokozatos beszoktatás

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya, az apa vagy más családtag jelenléte biztonságot ad, segíti a kisgyermeknevelő és a gyermek között az érzelmi kötődés kialakulását, ezzel a gyengéd átmenetet, az új környezethez való alkalmazkodást. A szülővel történő fokozatos beszoktatás folyamata során a kisgyermeknevelő tovább építi a bizalmi kapcsolatot, a szülő információt nyújt a bölcsődei nevelés tartalmáról és a kisgyermekfejlődés sajátosságairól.

3. Napi kapcsolattartás

A napi kapcsolattartás célja a rövid, kölcsönös informálás a kisgyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, az őt érintő napi történésekről, változásokról. Az egyéni igények, kérések

megfogalmazására is ezen alkalmakkor kerül sor. Az interakciós helyzetet a pozitív hangvétel jellemzi, de a negatív eseményekről is tényszerű tájékoztatás történik, a szakmai etikai szabályoknak és az időkereteknek megfelelően.

4. Egyéni beszélgetés

Az egyéni beszélgetés a kisgyermek fejlődéséről szóló részletes, kölcsönös tájékozódást vagy a hosszabb megbeszélést igénylő kérdések, nevelési problémák közös átgondolását szolgáló találkozási forma. Kezdeményezheti a szülő, a kisgyermeknevelő, a bölcsődevezető. A szakmai kompetencián túlmenő kérdésben kérhető egyéb szakember közreműködése.

5. A szülőcsoportos beszélgetések

A szülőcsoportos beszélgetések a bölcsődei nevelési évenként legalább három alkalommal szervezett tematikus beszélgetések a csoportba járó kisgyermekek szüleit foglalkoztató aktuális nevelési témákról. A csoportos beszélgetéseket a kisgyermeknevelők vezetik, a szülőkkel kialakított partneri viszonyra építve. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésszereplő bővítésére. A kisgyermeknevelőktől kapott indirekt megerősítések befolyásolhatják a szülők nevelési szokásait.

6. Szülői értekezlet

Bölcsődén belül a szülői értekezlet a szülők általános és az adott gyermekcsoportra vonatkozó tájékoztatását, valamint a gyermekeket érintő, a szülőkkel közösen meghozandó döntések elősegítését szolgálja. Egy nevelési éven belül három alkalommal célszerű szülői értekezletet tartani (beszoktatások előtt, a beszoktatásokat követően és a nevelési év vége felé), de a bölcsődét, vagy az adott gyermekcsoportot érintő különleges helyzetekben rendkívüli szülői értekezlet összehívására is sor kerülhet.

7. Indirekt kapcsolattartási formák

Az indirekt tájékoztatási formák jól kiegészítik a direkt kapcsolattartási formákat. Az írásbeli tájékoztatók, hirdetőtáblák, honlap, szórólap, közösségi oldalakon való megjelenések lehetőséget adnak az ismeretterjesztésre.

XVIII. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató kapcsolatrendszere

A szakmai munka fejlődését, a tudásmegosztást, a jó gyakorlatok elterjedését biztosítja a bölcsődei ellátást nyújtó intézmények, szolgáltatók egymás közötti szoros együttműködése.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató és az óvoda között olyan kölcsönös együttműködésre épülő, tartalmas kapcsolat kialakítása szükséges, amely lehetővé teszi egymás szakmai elveinek, céljainak megismerését, megértését. Fontos a szakmai kompetencia elismerésén alapuló partneri viszony előtérbe helyezése. Különös jelentőséggel bír ez a közös igazgatású integrált intézmények esetében. Mindezek a kisgyermek érzelmi biztonsága folyamatos fejlődésének fenntartását szolgálják, intézményváltásnál segítenek az új környezetbe történő beilleszkedésben.

A kompetenciahatárok kölcsönös tiszteletben tartásával kooperatív kapcsolatokat kell kialakítani mindazokkal a társintézményekkel és szakemberekkel, akikkel a családok kapcsolatba kerülnek/kerülhetnek, illetve akikkel a kapcsolat kialakítása a gyermek egészséges fejlődése, fejlesztése szempontjából szükséges.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató és a különböző civil szervezetek közötti együttműködés is hozzájárulhat a bölcsődei ellátást igénybe vevő családok szükségleteinek, esetleges speciális igényeinek kielégítéséhez.

XIX. Alapellátáson túli, a családi nevelést támogató szolgáltatások

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató az alapellátás elsőbbsége mellett családtámogató szolgáltatásokat szervezhet. Ilyen szolgáltatások lehetnek a játszócsoport, az időszakos gyermekfelügyelet, a gyermekhotel, a nevelési tanácsadás, a játék- és eszközkölcsonzés. Mindezeket bármely család igénybe veheti. A kisgyermek és családjai számára nyújtott szolgáltatások esetében kiemelten fontos elkülöníteni és meghatározni az alapellátás és a szolgáltatások különbözőségeit és jellemzőit. A jó minőségű szolgáltatás megvalósításához a megfelelő személyi és tárgyi feltételeket biztosítani kell. Valamennyi szolgáltatási forma megvalósításánál figyelembe kell venni a bölcsődei nevelés alapelveit, különösképpen a koragyermekkori intervenció szemléletének befogadását. A szolgáltatások működtetésénél is kiemelt jelentőségű a kompetenciahatárok betartása. Az egyes

szolgáltatások jellemzőit, az igénybevétel lehetséges módjait valamint a díjazást egyértelműen megfogalmazva, írásban kell rögzíteni.”

XX. A Bölcsőde programjai

A bölcsődében évről évre megrendezésre kerülnek a következő programok:

- Farsang
- Gyereknapi
- Családi nap
- Mikulás Ünnepe

XXI. A Bölcsőde együttműködése

Intézményen belüli együttműködés

Célunk, hogy a meghatározott szakmai alapelvek mentén a lehető legtökéletesebb ellátást biztosítsuk a kisgyermeknek, éppen ezért elengedhetetlen a rendszeres kapcsolattartás az intézmény vezetőjével, továbbá az egységesség fenntartása érdekében és tapasztalatcsere céljából folyamatos a kapcsolat a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézménye további 8 bölcsődéjével.

Más intézményekkel történő együttműködés

- Eszterlanci- Északi Óvoda Tas utcai tagóvodája

Bölcsődünk „társ”óvodája az Eszterlanci Óvoda Tas utcai tagóvodája, mellyel sikeres az együttműködésünk. Az együttműködést elősegíti, hogy a bölcsőde és óvoda egy épületben helyezkedik el. A tőlünk elbúcsúzott gyermekeket meglátogatjuk, nyomon követjük óvodai életüket. Rendezvényeinkre szívesen jönnek át az ovisok fellépni.

- Zay Anna Egészségügyi szakközépiskola
A szakközépiskolából minden évben fogadunk tanulókat, akik megtapasztalhatják, milyen a bölcsőde élete.

- Nyíregyházi Egyetem

Az egyetemen 2013-ban indult BA képzés keretein belül a csecsemő-és kisgyermeknevelő alapszak. A felsőoktatási intézmény hallgatóit bölcsődünk fogadja, ezáltal igyekszünk a lehető legmagasabb színvonalon átadni szakmai tudásunkat és a bízunk abban, hogy a pályakezdő kisgyermeknevelők beépítik nevelőmunkájukba a nálunk tapasztaltakat.

- Óvodák,
- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Szociális és Köznevelési Osztálya,
- Szabolcs- Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatalának Járási Gyámhivatala,
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat,
- Nyíregyházi Kerületi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal
- Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ
- Egységes Pedagógia Szakszolgálat,
- Rendőrség,
- Egészségügyi Alapellátás Igazgatóság,
- Nyíregyházi Járási Hivatal Járási Népegészségügyi Intézete.

Az együttműködés módja:

- szóban,
- írásban,
- eset-, ill. szakmai konferenciák keretében.

XXII. Képzés, továbbképzés

A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenységet végző szakemberek számára kötelező a szakmai továbbképzés, melyet a 1993. évi III. Törvény szabályoz, a részletes szabályokat a 9/2000. (VIII.4.) SZCSM rendelet tartalmazza.

Rendelet írja elő a személyes gondoskodást végzők továbbképzési kötelezettségét és a teljesítés lehetőségét. A képzési ciklus alatt felsőfokú végzettség esetén 80, egyéb szakképesítés esetén 60 továbbképzési pontot kell megszerezni.

A kötelező továbbképzések tervezése a fentiek figyelembevételével, előre meghatározott ütemterv alapján történik. A továbbképzések témáinak kiválasztásánál lehetőséget biztosítunk a kisgyermeknevelők érdeklődési körének megfelelően. Továbbképzési ütemterv alapján szervezzük a szakemberek részére a továbbképzéseken való részvétel biztosítását.

•2016. január 1-jétől pedagógus életpálya kiterjesztése a bölcsődei szakdolgozókra, akik szakképesítésük mellett felsőfokú végzettséggel rendelkeznek.

Önképzés

A munkájára igényes szakember a továbbképzéseken, való részvételen felül is rendszeresen képezi magát. Ehhez a bölcsőde biztosítja a szakmai folyóiratok beszerzését, jogszabályokat értelmező kiadványokat, Internet használatának lehetőségét, audiovizuális eszközöket.

Minőségi munkavégzés a bölcsődében a nevelőmunka belsőellenőrzés

A bölcsődei nevelésben-gondozásban minőségnek nevezzük az ott folyó munka azon jellemzőit és sajátosságait, amelyek biztosítják az elhelyezett gyermekek egészséges fejlődését, az életkori sajátosságoknak és egyéni igényeknek megfelelő bánásmódot, a gyermekközpontúságot jól felszerelt intézményben.

Feladatok:

A bölcsődék működését szabályzó dokumentumokban foglaltaknak megfelelő munkavégzés (alapprogram, az intézmény szakmai programja, a bölcsődei gondozás-nevelés szakmai szabályai, SZMSZ, belső szabályzatok).

Az elvégzett munka rendszeres és igényes dokumentációja

A szülők elvárásainak megismerése, kompetenciájuk biztosítása, új együttműködési formák keresése. A működés tárgyi feltételeinek javítása érdekében pályázati lehetőségek keresése. A dolgozók érdekeltté tétele a minőségi munkavégzésben: értékelési és jutalmazási rendszer kidolgozása. A belsőellenőrzés legfontosabb feladata a bölcsődében folyó nevelés-gondozás hatékonyságának nyomon követése, a szükséges korrekciók elvégzése. A bölcsődei csoportban dolgozók munkáját legalább évente egy alkalommal értékelni kell, az ellenőrzés tapasztalatait ismertetni kell az érintett dolgozóval, akinek joga van arra írásban észrevételt tenni.

XXIII. Bölcsődei dokumentációk

A bölcsődevezető által vezetett dokumentáció:

Felvételi könyv (a felvételek függvényében folyamatosan);

- Statisztika - havi statisztika, éves statisztika, kedvezményezett gyermekek nyilvántartása;
- A gyermekek alapnyilvántartása, a térítési díjjal kapcsolatban (Gyermekevédelmi tv. szerint);
- Heti étrend tervezet az ételmezésvezetővel;
- Jelenléti kimutatás, távolmaradás, egyéb hiányzások, helyettesítések intézése; szabadság
- Elektronikus taj alapú nyilvántartás vezetése a KENYSZI (Központi Elektronikus Nyilvántartás) rendszerben.
- A dolgozók munkaköri meghatározása, alkalmassági vizsgálatok elrendelése, ellenőrzése (mikor kell ismét elrendelni);
- Továbbképzési kötelezettség nyilvántartás

- Munkaköri leírások készítése, frissítése;
- Létszám és bérgazdálkodással kapcsolatos feladatok;
- Szakmai képzések, továbbképzések nyilvántartása;
- Költségvetéssel kapcsolatos nyilvántartások vezetése;
- Tárgyi eszközök leltárba vétele, selejtezés, éves leltárkészítés;
- Szakmai ellenőrzések dokumentálása
- Belsőszabályzatok készítése, felülvizsgálata
- Intézményi dokumentumok éves felülvizsgálata, jogszabály módosításoknak megfelelő aktualizálása (szakmai program, SZMSZ)
- Egyéb: évnitó szülői értekezlet dokumentálása (jegyzőkönyv)

A kisgyermeknevelők által vezetett dokumentumok:

- A bölcsődei gyermekek egészségügyi törzslapja - betétlapként az ún. "fejlődési napló" szerepel;
- A fejlődési napló" tartalmazza a családlátogatást, a beszoktatás menetét, a gyermek fejlődését 1 év alatt havonta, 1 -3éves korig negyedévente vezetve.
- Üzenőfüzet
- Fejlődési táblázat
- Csoportnapló vezetése napi rendszerességgel;
- Napi jelenléti kimutatás vezetése a gyermekekről;
- Magasság - súlymérés táblázattal történő vezetése;
- Kisgyermeknevelői jellemzés a szakértői és egyéb szakvizsgálatokhoz;
- Egyéb: szülőcsoportos beszélgetések dokumentálása (jegyzőkönyv)

Élelmészvezető által vezetett dokumentumok

- Heti étrend, étlaptervezés (gyermekorvossal, bölcsődevezetővel egyeztetve);
- Nyersanyag felhasználás, árubeszerzési bizonylatok, számlák;
- Adagolási útmutató;
- HACCP - el kapcsolatos dokumentumok;
- Étkezési kedvezmény jogosultságait igazoló dokumentumok
- Térítési díjak nyilvántartása, beszédése

XXIV. Érdekképviselői fórum

Bölcsődénkben érdekképviselői fórum működik. Feladata, hogy az elé terjesztett panaszokat kivizsgálja. Intézkedéseket kezdeményezhet, dönt a hatáskörébe tartozó ügyekben. Az érdekképviselői fórum az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket, fiatal

felnőttet érintő ügyekben, valamint javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről, valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról. Egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.

Tagjainak száma 5 fő.

1 fő az intézményfenntartó képviselője

3 fő az ellátásban részesülő gyermekek szülei

1 fő az intézmény dogozóinak képviselője

Az érdekképviseleti fórum elnökét a választott tagok maguk közül választják.

Szigligeti Éva
bölcsődevezető

Megállapodás

A megállapodás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 32.§ (5), ill. (7) bekezdés alapján a ....sz. .... **Bölcsőde** (4400 Nyíregyháza, ...)
valamint ..... szülő(k), törvényes képviselő(k) között jött létre

- **bölcsődei alapellátás**
- időszakos/gyermekfelügyelet szolgáltatás igénybevételére.¹

A gyermek személyi adatai:

TAJ: .....

Név: .....

Születési hely, idő: .....

Állampolgárság: .....

Anyja neve: .....

Lakóhely: .....

Tartózkodási hely: .....

A szülők személyi adatai:

Anyja neve: .....

Születési hely, idő: .....

Állampolgárság: .....

Anyja neve: .....

Lakóhely: .....

Tartózkodási hely: .....

Apa neve: .....

Születési hely, idő: .....

Állampolgárság: .....

Anyja neve: .....

Lakóhely: .....

Tartózkodási hely: .....

¹ Az ellátás fajtájától függően aláhúzendó

A gyermek ellátásának kezdő időpontja: .....

Az ellátás időtartalma: .....

Az ellátás megszűnésének várható időpontja: .....

A bölcsőde vállalja, hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 41. § (4) bekezdés alapján biztosítja a gyermek számára a

- a fokozatos beilleszkedés lehetőségét,
- megfelelő textíliát és bútorzatot, egyéb eszközöket és felszerelést,
- a játéktevékenység feltételeit,
- a szabadban tartózkodás feltételeit,
- a gyermek élettani szükségleteinek és az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkeztetést.

A szülő(k), törvényes képviselő(k) vállalja(ák), hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdésnek megfelelően a személyi térítési díjat az igénybevétel napjától havonként - ha a települési önkormányzat, a fenntartó vagy a megállapodás másként nem rendelkezik - **bölcsődei gyermekétkeztetés esetén a tárgyhónap 10. napjáig megfizetik.**

A **térítési díj** Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról szóló 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelete, valamint az élelmezési nyersanyagnorma megállapításáról szóló 235/2018. (XII.20.) számú határozata alapján került megállapításra.

A térítési díj fizetésére kötelezett

neve: .....

lakcíme: .....

tartózkodási helye: .....

Az intézmény térítési díja a gyermek étkeztetésére: 470 Ft/nap/fő

Az intézmény térítési díja gyermek diétás étkeztetésére: 564 Ft/nap/fő

Az intézmény térítési díja a gyermek gondozására: 0 Ft/nap/fő

Az intézmény térítési díja időszakos gyermekfelügyelet esetén: 500 Ft/nap/fő

A gyermekétkeztetés személyi térítési díjával kapcsolatosan érvényesítendő **normatív kedvezmény²**:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetén - 100%,

---

² Az érvényesítendő kedvezmény aláhúzendő

- az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíj járulékkal csökkentett összegének 130%-át – **100%**,
- **nevelésbe vett gyermek esetén – 100%**,
- három, vagy többgyermekes család esetén - 100%,
- tartósan beteg, fogyatékos gyermek esetén, illetve ha a családban ilyen gyermeket nevelnek - 100%.

Normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. A jogcím fennállását igazoló dokumentumok másolata a kedvezmény biztosításának feltétele. A kedvezményt érintő adatokban való változást 15 napon belül be kell jelenteni.

A fizetendő személyi térítési díj összege összesen: .....- Ft/nap

A bölcsődei ellátás a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvény 42/A.§ (1)-(4) bekezdés alapján **megszűnik**:

- Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.
- A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.
- Ha a harmadik életévét január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,
- Ha a harmadik életévét szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.
- Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

Alulírott **nyilatkozom, hogy a bölcsődei ellátás igénybevétele előtt, a .... sz. .... Bölcsőde vezetője** a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 33. § -ának megfelelően **tájékoztatást nyújtott**:

- az ellátás tartalmáról és feltételeiről,
- az intézmény által vezetett nyilvántartásokról, az értékmegőrzés módjáról,
- a bölcsőde házirendjéről, a panaszjog gyakorlásának módjáról,
- a fizetendő térítési díj, illetve gondozási díjról,
- a bölcsődében ellátott gyermekek és törvényes képviselőik (szüleik) jogait és érdekeit képviselő érdek-képviselői fórumról.

Tudomásul veszem, hogy a fentiekben nevezett törvény értelmében köteles vagyok:

- az intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,
- a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról nyilatkozni.

Nyíregyháza, 2019 .....

.....
.....

szülő(k), törvényes képviselő(k)
vezetője

a bölcsőde

Hatályos: 2019.....

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

16. SZ. APRAJAFALVA BÖLCSŐDE

SZAKMAI PROGRAM

2019.

Tartalomjegyzék

I.	Általános adatok	3.
II.	Ellátandó terület és célcsoport jellemzői	4.
III.	A bölcsőde bemutatása	5.
IV.	A Bölcsődei nevelés	9.
V.	A bölcsődei nevelés alapelve	10.
VI.	A bölcsődei nevelés feladatai	14.
VII.	A bölcsődei nevelés főbb helyzetei	16.
VIII.	A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátosságai	21.
IX.	Gyermekekélelmezés a bölcsődénkben	27.
X.	A bölcsőde kiemelt szakmai célja	31.
XI.	Alapellátáson túli, a családi nevelést támogató szolgáltatások	37.
XII.	A családok támogatásának módszerei és lehetőségei	37.
XIII.	Együttműködés más intézményekkel	40.
XIV.	Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok	41.
XV.	A szolgáltatást nyújtók szakmai felkészültségének biztosítása	42.

I. Általános adatok

Bölcsőde neve: 16. számú Aprajafalva Bölcsőde

Címe: 4400 Nyíregyháza, Fazekas János tér 13. sz.

Telefonszám: 06 (42) 455-527

Telefaxszám: nincs

E-mail cím: aprajafalva@nyirgyejo.hu

A bölcsőde működési területe: Nyíregyháza Megyei Jogú Város és

Nagycserkesz település

közigazgatási területe

Bölcsődei férőhelyek száma: 106 fő (8 csoport)

Nyitvatartási rendje: hétfőtől - péntekig, 6,30-tól - 17 óráig

A működtető intézmény neve: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási

Intézmény

Székhelye: 4401 Nyíregyháza, Tokaji u. 3 sz.

Telefonszám: 06 (42) 506-750

Telefaxszám: 06 (42) 506-751

E-mail cím: titkarsag@nyirgyejo.hu

A fenntartó neve: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata

Székhelye: 4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

Telefonszáma: 06 (42) 524-524

II. Ellátandó terület és célcsoport jellemzői

A Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának (4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.) fenntartása alá tartozó és a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény által működtetett bölcsődék ellátási területe 2018-tól **Nyíregyháza, Nagycserkesz** települések közigazgatási területe.

Nyíregyháza lakónépességének száma alapján Magyarország hetedik legnagyobb városa, melyet 2016 elején közel 120 ezren laktak. Nyíregyháza megyei szinten nagyságából és funkcióellátottságából eredően egyértelműen kiemelkedő jelentőséggel bír. Számos közszolgáltatási és közigazgatási funkciót tölt be, valamint a megye legnépesebb városa. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében Nyíregyháza méreteiből, funkcióiból, gazdasági jelentőségéből eredően egyértelműen a megye gazdasági, társadalmi súlypontja. A megyén belül gazdasági szerepköre mellett kiemelkedik Nyíregyháza oktatási, közszolgáltatási, kulturális szerepköre is. (Megalapozó vizsgálat Nyíregyháza 2014-2020 Konzorcium: 11-12.)

Nyíregyházán kilenc önkormányzat által működtetett bölcsőde nyújt szolgáltatást a munkába visszatérő kisgyermekes anyák részére.

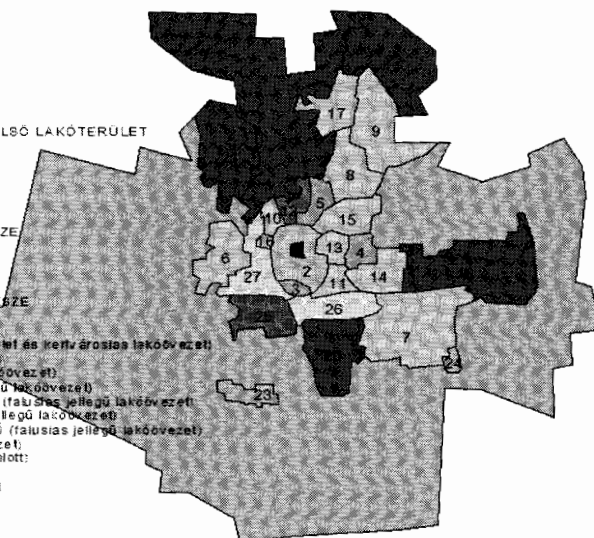
Nagycserkesz község Nyíregyháza és Tiszavasvári között Nyíregyházától 15 km-re, nyugatra a 36-os számú főútvonal mentén található. A község lélekszáma a 2014. évi adata alapján 1834 fő, területe 4.150 ha.

A kistelepülésen jelentős a munkanélküliség, ezért a Nyíregyházán munkát vállaló kisgyermekes családoknak nagy segítség, hogy bölcsődei ellátást igényelhetnek városunkban.

Bölcsődénk a városon belül elsősorban az Örökösöldi lakótelepen (4) és Örökösöld kertvárosi részén (14) élő gyermekek ellátását, nevelését végzi.

2018 évben beíratott gyermekek (172 fő) 64% itt él, 11 %, azaz 19 fő az orosi lakóterületről (18) érkezett, 25%, 45 fő a város azon területeiről jár bölcsődénkbe, melyek az Örökösöldi lakóteleppel határosak, így Bujtos kertváros (13), Malomkert kertváros (11).

- Jelmagyarázat
- 1 BELVÁROS
  - 2 HAGYOMÁNYOS BEÉPÍTÉSŰ BELSŐ LAKÓTERÜLET
  - 3 ERKERT lakótelep
  - 4 ORÓKÖSFOLDI LAKÓTELEP
  - 5 JÓSAVÁROSI LAKÓTELEP
  - 6 KERTVÁROS
  - 7 BORBÁNYA (kertváros)
  - 8 KORÁNYI KERTVÁROS
  - 9 SÓSTÓHEGY KERTVÁROSI RÉSZÉ
  - 10 HÍMES (kertváros)
  - 11 MALOMKERT (kertváros)
  - 12 STADION KÖRNYEKE (kertváros)
  - 13 BUJTOS (kertváros)
  - 14 ORÓKÖSFOLD KERTVÁROSI RÉSZÉ
  - 15 TEMETŐ KÖRNYEKE (kertváros)
  - 16 TOKAJI ÚTI KERTVÁROSI RÉSZ
  - 17 SÓSTÓGYÓGYFÜRDŐ (udvarterület és kertvárosias lakóövezet)
  - 18 OROS (falusias jellegű lakóövezet)
  - 19 NYÍRSZŐLŐS (falusias jellegű lakóövezet)
  - 20 KISTELEKI SZŐLŐ (falusias jellegű lakóövezet)
  - 21 FELSŐPAZSIT-PIAC KÖRNYEKE (falusias jellegű lakóövezet)
  - 22 SÓSTÓHEGYI DÜLŐK (falusias jellegű lakóövezet)
  - 23 MANDABOKOR-ROZSRÉTSZŐLŐ (falusias jellegű lakóövezet)
  - 24 NYÍRJES (falusias jellegű lakóövezet)
  - 25 HUSZÁRTELEP (szociálisan leromlott)
  - 26 DELI IPARTELEP
  - 27 IPARTELEP A NYUGATI RÉSZÉN

Forrás: Malakucziné M. –TarF. 2004.:

III. A bölcsőde bemutatása

➤ *A bölcsőde meghatározása*

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.

A bölcsőde az alapellátáson túl szolgáltatásként speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel, gyermekhotel működtetésével, vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal segítheti a családokat. Ezeket a szolgáltatásokat a gyermek hatodik életévének betöltéséig lehet igénybe venni.

A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni (ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll), a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult-, a három vagy több gyermeket nevelő családban élő-, az egyedülálló szülő által nevelt-, és a védelembe vett gyermeket.

➤ *Aprajafalva Bölcsőde*

Bölcsődénk 1985 őszén nyitotta meg kapuit 80 férőhellyel – egy új, még épülő városrészen – az örökös földi lakótelepen. A bölcsőde szomszédságában általános iskola és óvoda található. A négy- és tízemeletes panelházakkal körülvett bölcsődénk – az apró babaházakkal, zöld pázsittal, árnyat adó fákkal, színes

virágokkal – kis faluként kerül el a lakótelep szívében (innen ered az aprajafalva elnevezés is). Gépkocsival és autóbusszal egyaránt jól megközelíthető.

1993-tól három gondozási egység (6 csoportszoba – 60 férőhely) funkcionált bölcsődeként. Egy gondozási egységben 2010 októberéig Idősek Klubja működött.

2011 áprilisától négy gondozási egység működik a bölcsődében (8 csoportszoba – 106 férőhellyel). A férőhelybővítés az idősek klubja elköltöztetésével, és pályázati forrás felhasználásával valósult meg.

➤ *Tárgyi feltételek*

A bölcsődénk, mint a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény önálló szakmai egysége, 4400 Nyíregyháza, Fazekas János tér 13. szám alatti telephelyén működik.

A bölcsődei épület jellemzői:

Az intézmény egyedi és részben típussterv alapján készült panel épület. 4541 négyzetméteren kerül el, ebből beépített terület 1240, parkosítva 2480 négyzetméter (821 nm. járda és burkolattal ellátott terület). Az épület négy sarkán helyezkednek el a gondozási egységek, középen van a gazdasági rész (konyha, mosoda, irodák, raktárak stb.)

A gyermekek által használt helyiségek:

Gyermeköltöző (átadó): a gondozási egység előteréből nyílik, felszerelése megfelel a különböző korú gyermekek öltöztetési igényeinek.

Fürdőszoba: kapcsolódik a gyermeköltözőhöz és a gondozási egység mindkét gyermekszobájához. Alapterülete 23 nm. A gyermekek gondozását és önállósodását segítő berendezési tárgyak és eszközök a gyermekek méretéhez és fejlettségéhez igazodnak.

Gyermekszoba: az alapterülete 48 nm. A helyiség teljes alapterülete közvetlen természetes megvilágítású. A bútorzat balesetmentes, a gyermekek fejlettségét figyelembe véve van kialakítva. A csoportszobának mosható, fertőtleníthető padlóburkolata és oldalfal burkolata van. A dekoráció esztétikus.

A nyitott polcokon, elérhető magasságban elhelyezett játékok lehetőséget adnak a szabad választásra. A játékkészlet megfelelő, összeállításánál a pedagógiai, egészségügyi és szakmai szempontok érvényesülnek. Pihenősarok minden szobában található.

Minden gondozási egységben van *egy takarítószer- és egy játékraktár.*

A bölcsőde egyéb helyiségei:

Vezetői iroda: a szülők fogadására, az adminisztrációs munka végzésére és különböző megbeszélésekre szolgál.

Gazdasági, ételmezésvezetői iroda: a konyhával szemben helyezkedik el.

Kisgyermeknevelői szoba: megbeszélésekre, műhelymunkára, adminisztrációs munka végzésére használjuk.

Raktárak: biztonságos polcrendszerrel, természetes szellőzéssel

Mosó-vasaló helyiség: A szennyes ruha és a tiszta ruha kezelése térben és időben elkülönítetten történik. Gépesítése megfelelő.

Főzőkonyha: 150 adagos -funkciójának megfelelő fekete – fehér mosogató, hús előkészítő, zöldség előkészítő megfelel a közegészségügyi szabályoknak. Közvetlen természetes szellőzéssel és csúszásgátló padlóburkolattal van ellátva. Gépesítettsége megfelelő.

Élelmiszer raktár, zöldségraktár: a konyha közelében van, a gazdasági folyosóról

nyílik, természetes a szellőzése, hűtőszekrényekkel, mélyhűtőkkel, polcokkal berendezve. Padlózat mosható, fertőtleníthető.

Ételmaradék tároló, szeméttároló: a gazdasági bejárat közelében került kialakításra, a gazdasági folyosóra nyílik, de közvetlen külső kijárata is van. A helyiségek 2 méter magasan mosható falburkolattal vannak ellátva.

A dolgozók szociális helyiségei (kisgyermeknevelői szoba, étkező, öltöző, mosdó-, zuhanyzó-, WC): az előírásoknak megfelelő, a konyhai dolgozók részére a fekete-fehér öltöző biztosított.

Terasz: a gyermekszobához szintben, közvetlen ajtókijáráttal, a játszókerthez lépcsővel kapcsolódik, Árnyékolása biztosított elektromos napernyőkkel. A terasz burkolata megfelelő. A teraszról nyílik a gyerekek részére kialakított kerti mosdó-WC , kerti raktár és az udvari munkás által használt helyiség.

Játszókert: funkciója a gyermekek szabad levegőn történő játékához szükséges mozgástér biztosítása. Alapterülete megfelelő, benne burkolt és füvesített felületek, homokozók és beépített játékok vannak elhelyezve. Burkolt és zöld felület aránya az előírásoknak megfelel. Az újrafüvesítés már aktuális. A játszóudvarban lévő fák darabszáma és elhelyezése biztosítja a napos és árnyékos terület jó arányát. A fajták kiválasztása megfelelő. Az utcai por és a szél szabad beáramlását a kerítés mellé telepített cserjesor akadályozza meg. A bölcsőde kertjét körülvéő kerítés és kapuk kialakítása a követelményeknek megfelel. Homokozóval minden gyermekcsoport rendelkezik. Az udvar szélvédett, időszakosan napos, jól megközelíthető helyen van elhelyezve.

A homokozó kialakítása az előírás szerint történt. Takarása, a homok kezelése megoldott.

➤ *Személyi feltételek*

Intézményünkben a személyi feltétel a mindenkori jogszabálynak megfelelő. Minden dolgozó rendelkezik a munkakörének betöltéséhez szükséges, törvényi előírásnak megfelelő képesítéssel.

IV. A bölcsődei nevelés

A nevelés célja: hogy a kisgyermek el sajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. A bölcsődei nevelés mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel teszi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét.

A bölcsődei nevelés további célja, hogy a koragyermekkorai intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytasson. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató családbarát intézményként, szolgáltatásként hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

V.A bölcsődei nevelés alapelvei:

➤ A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

➤ A koragyermekkorai intervenciós szemlélet befogadása

A koragyermekkorai intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a koragyermekkorai intervenció szemléletének alkalmazására. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése

➤ A családi nevelés elsődleges tisztelete

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. A bölcsőde a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és lehetőség szerint

erősítve vesz részt a gyermekek gondozásában, nevelésében, illetve szükség esetén lehetőségeihez mérten törekedve a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására. Mindezek értelmében fontos tehát a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsőde életébe.

➤ *A kisgyermeki személyiség tisztelete*

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg.

A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségek iránti tolerancia kialakítására.

➤ *A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe*

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

➤ *A biztonság és a stabilitás megteremtése*

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újrateremtésére.

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

➤ *Fokozatosság megvalósítása*

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

➤ *Az egyéni bánásmód érvényesítése*

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empatikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és

vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

➤ *Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége*

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei.

A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológiás szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

➤ *A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása*

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömet, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának

VI. A bölcsődei nevelés feladatai:

- *A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése*

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

- *Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása*

- ♦ A szakemberek feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

- ♦ A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg.

- ♦ A rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodó napirend biztosítja az életkornak megfelelő változatos és egészséges táplálkozást, a játék, a mozgás, a szabad levegőn való aktív tevékenység és pihenés feltételeit.

- ♦ Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében törekedni kell az alapvető kultúr higiénés szokások kialakítására.

- ♦ A prevenciós feladatok megvalósításába szükség esetén speciális szakemberek

is bevonhatók: gyermekorvos, dietetikus, gyógypedagógus, pszichológus, mentálhigiénés szakember, gyermekfogszakorvos stb.

- ♦ Elsősorban preventív szerepet tölthet be, de a sajátos nevelési igényű, a magatartás- vagy fejlődési problémákkal küszködő kisgyermekek esetében korrektív lehetőségeket hordoz, az intézmény lehetőségeihez mérten kialakított, a nagymozgások gyakorlásához, különféle mozgásfejlesztéshez szükséges eszközökkel felszerelt szoba vagy erre a célra alkalmas helyiség, hidroterápiás medence vagy fejlesztő-, só-, fény-, hang-, zene-, mese- vagy alkotóterápiás szoba.

➤ *Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése*

- ♦ A biztonságot nyújtó nevelői magatartás magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a pozitív és bátorító üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását.
- ♦ A kisgyermek bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására.
- ♦ Az együttlét helyzetei az énérvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának színterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez.
- ♦ Törekedni kell az együttélés szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére.
- ♦ A kisgyermeknevelő feladata a kisgyermekek beszédképességének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével.
- ♦ Különös figyelmet kell fordítani a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.

➤ *A megismerési folyamatok fejlődésének segítése*

- ♦ A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik.
- ♦ A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a szakember ismeretet nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.
- ♦ A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása.
- ♦ Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

VII. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei

➤ *Tanulás*

„Az embert nem lehet megtanítani, csak hozzásegíteni ahhoz, hogy a tudást megszerezze. ”

/ G. Galilei /

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődében nincs helye.

Tanulás, minden olyan tapasztalat-, illetve információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben, illetve a gondolkodásban, valamint elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét. A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb **irányítója** a személyes kíváncsiság, az érdeklődés. (inger gazdag környezet biztosítása)

Színterei a természetes élethelyzetek, a gondozás, a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció.

Formái utánzás, spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő-gyermek interakcióira épülő ismeretszerzés, szokás kialakítás.

Cél, hogy minden gyermek örömteli tevékenységek során jusson előbbre.

A **beszéd** a kisgyermekkorban tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók.

A fejlődés, a tanulás, folyamatos, időkorlátok nélküli, egyéni ütemnek megfelelő.

➤ *Gondozás*

A gondozás a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és a gyermek között.

A gondozás célja, hogy a csecsemő és a kisgyermek testileg jó, kiegyensúlyozott állapotba legyen.

A kisgyermeknevelő feladata, hogy magas színvonalon, a gyermek szükségleteit és érettségét figyelembe véve megfelelően végezze a gondozási műveleteket. Adjon lehetőséget a gyermeknek, hogy aktívan részt vehessen a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. A sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicséréssel jutalmazza, sikertelenségért viszont nem kap elmarasztalást. Lényeges az elegendő idő biztosítása a próbálkozásra, gyakorlásra.

➤ *Játék*

A játék a gyermek elsődleges tevékenysége, amely során kialakulnak azok a képességek, melyek lehetővé teszik, hogy szellemi fejlődésének magasabb szintjére jusson el.

Elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi fejlődést, a gyermek játéka

személyiségének tükrözője.

A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti.

A játék, mint alaptevékenység egyúttal a fejlesztés eszköze is.

A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok alakulására. A kisgyermeknevelővel, a többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

➤ *Mozgás*

A csecsemő- és kisgyermekkor az alapvető mozgásformák kialakulásának és fejlődésének időszaka. A kisgyermekek mozgásigénye rendkívül nagy, számukra örömforrás a mozgás. Ezért a szobában és az udvaron is biztosítani kell a minél nagyobb mozgásteret, a mozgásfejlesztő játékokat. A játékeszközökkel szemben elvárás, hogy felkeltsék az érdeklődést, fenntartsák a mozgásaktivitást és használatuk biztonságos legyen.

Biztosítani kell a környezet balesetmentességét és a veszélyforrások kiküszöbölését. Csecsemőknek olyan játszóhelyet kell biztosítani, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre, például: hempergő, elkerített szobasarok.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, az udvaron és a teraszon több lehetőség nyílik, mint a szobában. Még több lehetőséget kínál a benti nagymozgásos játékokkal felszerelt külön helyiség használata. Minél változatosabb mozgásra van lehetőség a kisgyermekeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban.

A mozgásfejlesztő eszközök használata során a kisgyermekek szabadon próbálhatják, végezhetik az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel lehetőséget ad a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására.

➤ *Mondóka, ének*

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. A kisgyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket kelt, örömelményt, érzelmi biztonságot ad a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál végzett zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a kisgyermek további zenei fejlődésére.

Nem mindegy, milyen zenét engedünk a kisgyermek fülébe.

„Nem szabad a kicsik lelkébe zenei gyomot ültetni. Zenei nevelésüket odáig kell mélyíteni, hogy megkülönböztessék a gyomot a nemes növénytől.” /Kodály Zoltán/

Kisgyermeknevelőink ezen gondolatok tükrében igyekeznek az ének-zenei anyagot összeválogatni és alkalmazni.

➤ *Vers, mese*

A bölcsődében az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége. Nagy hatással van a kisgyermek érzelmi, értelmi (ezen belül a beszéd, a gondolkodás, az emlékezet és a képzelet fejlődésére), valamint a szociális fejlődésre.

A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így egyszerre feltétele és eredménye a kisgyermek alapvető érzelmi biztonságának. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. A közös mesélés élménye segíti az aktív szókincs kialakulását és a világról való ismeretek megszerzését.

A vers: a beszéd zenei elemeire épül. Játék, szöveg, dallam, mozgás, ritmus egysége. Cselekedetre, belső aktivitásra serkent.

A mese: pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, segít az élmények feldolgozásában.

Az értéket kell keresni az irodalmi művekben, a gyermeknek valót. A mese és a vers a gyermeki igényeknek megfelelően, spontán jelenik meg a bölcsődei életben.

A motiválást segítik:

- hozzáférhető helyen lévő érdekes könyvek
- puha sarkok, kuckók, szőnyegek
- nyugodt, kellemes légkör

➤ *Alkotó tevékenységek*

Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés, az alkotás – nem az eredmény.

A kisgyermeknevelő a feltételek biztosításával, az egyes technikák

megmutatásával, a gyermek pillanatnyi igényeinek megfelelő technikai segítséssel, az alkotókedv ébren tartásával, a gyermekek alkotásának elismerésével és megbecsülésével, megőrzésével segítheti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődést és a személyiségfejlődésre gyakorolt hatások érvényesülését. A leggyakoribb alkotó tevékenységi formák a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál: nyomhagyó eszközök használata, firkálás, gyurmázás, ragasztás, gyúrás, tépés, ujjfestés vagy vastag ecsettel festés.

➤ *Egyéb tevékenységek*

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, az egymásról és a környezet szépségéről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. viráglocsolás, gyümölcsnap előkészítése, karácsonyi süteményszaggatás, gyümölcssaláta készítése... stb.) Az öröm forrásai az együttesség, a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet faladat. Ezek a helyzetek lehetőséget nyújtanak az együttműködésre, a feladatok megosztására, ok-okozati összefüggések felfedezésére, megértésére.

VIII. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátosságai

➤ *A gyermek bölcsődébe történő felvétele rendje:*

A felvételt kérheti:

- ♦ a szülő
- ♦ a szülő hozzájárulásával:
- ♦ a körzeti védőnő,
- ♦ a házi gyermekorvos vagy a háziorvos,
- ♦ a szociális, ill. családgondozó,

- ♦ a gyermekjóléti szolgálat,
- ♦ a gyámhatóság is kezdeményezheti.

A jelentkezés a bölcsődékbe egész évben folyamatos. Az igénylő a bölcsődei ellátást a szolgáltatás igénybevétele megelőző legfeljebb két hónapon belül a bölcsőde vezetőjénél kérelmezheti. A gyermek felvételéről a bölcsődevezető dönt.

A gyermek felvételéről vagy elutasításáról a szülőt/törvényes képviselőt írásban értesítjük.

A bölcsődei felvétel során előnyben részesítjük, ha a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,
- a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,
- az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és
- a védelembe vett gyermeket.

A bölcsőde működése:

A bölcsődénk hétfőtől péntekig tartó ötnapos munkarenddel, egész éven át folyamatosan üzemel, kivétel a fenntartó által jóváhagyott nyári zárva tartás. Ekkor történik a bölcsődék karbantartása, nagytakarítása.

A nyári zárva tartás ideje alatt mindig van kijelölt bölcsőde, ahol fogadják a dolgozó szülők gyermekét.

A bölcsődékben fizetendő személyi térítési díj:

A bölcsődei ellátás keretében biztosított gyermekétkeztetés vonatkozásában a térítési díjra a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések az irányadóak, melyről az igénybevevőt folyamatosan tájékoztatjuk.

➤ *Kapcsolattartás a szülőkkel:*

A szülők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről. Ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei nevelés-gondozás kialakításában, és a családokat is segíti a gyermek nevelésében. A tájékoztatás mindig őszinte, hiteles, személyes hangvételű, etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó.

A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formáját alkalmazzuk:

- beszélgetések érkezéskor és hazamenetelkor,
- szülői értekezlet: hagyományos értekezletek, szülőcsoportos beszélgetések, szülői munkaközösség választott képviselőivel történő megbeszélések,
- hirdetőtábla,
- üzenő füzet,
- nyílt napok,
- időpont-egyeztetés utáni egyéni beszélgetés

➤ *Családlátogatás:*

Az első családlátogatás célja: a családdal való kapcsolatfelvétel, és a gyermek otthoni környezetben való megismerése.

Továbbá ez a módszer szolgálja a bizalmasabb kapcsolat kialakítását, mert a gyermek családi környezetének, szokásainak jobb megismerését, a hibák megértését, ill. kiküszöbölését segíti elő. A családlátogatások alkalmával, a családnak is, és a kisgyermeknevelőnek is könnyebb megbeszélni a gyermekkel kapcsolatos problémákat, az elért eredményeket, vagy ellenkező esetben, felhívni a figyelmet a fejlődés kedvezőtlen tüneteire. Ugyanígy a szülőnek is lehetősége nyílik arra, hogy bővebben beszéljen a bölcsőde életével kapcsolatos észrevételeiről, s gyermekéről.

➤ *Beszoktatás (adaptáció):*

A szülővel történő fokozatos beszoktatás módszerének alkalmazása, a bölcsődei gondozó-nevelő munka egyik fontos feladatát, a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya vagy apa jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását. A gyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, csökkenti az adaptáció során fellépő negatív tüneteket (pl.: étvágytalanság, súlyesés, nyugtalanság, sírás, tiltakozás, alvászavar, stb.).

➤ *„Saját kisgyermeknevelő”- rendszer:*

A kisgyermeknevelő a bölcsődei nevelés szakembere, aki személyiségével, nevelői attitűdjével mintát jelent a családok és a gyermekek számára egyaránt.

A „saját kisgyermeknevelő”- rendszer a biztonság és a stabilitás megteremtésének szabályán alapul. A csoport vagy a csoport gyermekeinek egy része tartozik közvetlenül egy kisgyermeknevelőhöz. A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermek nevelője (felmenőrendszer). Ő kíséri figyelemmel a kisgyermek fejlődését, tartja számon az egyes fejlődési állomásokat, vezeti az ehhez kapcsolódó szakmai dokumentációt és felelősséggel tartozik a rábízott gyermekekért.

A „saját kisgyermeknevelő”- rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

➤ *Gyermekcsoportok szervezése:*

Intézményünkben többféle szempontot kell figyelembe venni a gyermekcsoportok kialakításánál. A bölcsődei gyermekcsoport ideális létszáma 12-14 fő. Nevelési-Gondozási filozófiánk része, hogy a gyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a csoportba járjon.

A gyermekeket életkoruk és fejlettségük szerint vesszük fel egy-egy csoportba, de ez nem jelenti azt, hogy nem biztosítjuk egy gondozási egységen belül a csoportok közötti átjárhatóságot (pl.: ha egy gyermeknek valamilyen oknál fogva elfogadhatóbb a szomszéd csoport gyermekközössége, vagy a kisgyermeknevelők személyisége jobban hasonlít a már megszokott, az őt otthon körülvevő felnőttekére, akkor nincs akadálya annak, hogy a szomszéd csoportba töltse a bölcsődébe-járási idejét).

Meghatározó szempontok:

- A gyermekek életkoruknak, fejlettségüknek és egészségi állapotuknak megfelelő csoportba kerüljenek.
- A nevelési év végén a bölcsődébe maradt gyermekek minél kevesebb változást éljenek át (csoportja és kisgyermeknevelője állandó, csak az új társait kell megszoknia).
- A szülők és kisgyermeknevelők kérését a lehetőségekhez mérten tudjuk figyelembe venni.

➤ *Napirend:*

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit biztosítja. Megteremti a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az

önállósodás lehetőségét. A nevelés-gondozás folyamatában az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, játék, alvás) a gyermekek jó közérzetét is megteremtik.

Az optimális napirenden belül az egyes gyermekek igényeit a kisgyermeknevelő úgy tudja kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető a rendszer, a gyermekek tájékozódhatnak a várható eseményekről, miközben kiiktatódik a várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják az évszakok, a csoportlétszám és egyéb tényezők (pl.: bölcsőde nyitása, zárása) is.

Kialakításának további feltételei a személyi állandóság (saját kisgyermeknevelő-rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a kisegítő személyzet összehangolt munkája, a gyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembevétele.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti belső arányok kialakítása, és az, hogy a napirendet a gyermekcsoport kisgyermeknevelői alakítsák ki.

A bölcsődei nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését különböző, a bölcsődei kisgyermeknevelők által készített feljegyzések, és dokumentumok szolgálják (pl.: csoportprogramok).

Napirendünk kialakításánál igyekeztünk szem előtt tartani, hogy a legtöbb időt a játékra fordítsuk. Lehetőség szerint legyen rendszeres a komplex foglalkozásokra szánt idő, figyelembe véve a játékba integrált tevékenységekkel elsajátítható ismereteket. A csoportok kisgyermeknevelői maguk dönthetnek arról, hogy egy-egy napon mely tevékenység kap nagyobb hangsúlyt.

IX. Gyermekélelmezés a bölcsődénkben:

Programunk kialakításánál figyelembe vettük, hogy a gyermek nem „kis felnőtt” és teljesen más az ő étrendje, mint a felnőtté. A helyes étrend összeállítása mellett ügyelünk arra is, hogy a fejlődéséhez szükséges táplálékot jó étvággal, örömmel és korának megfelelő módon, esztétikus környezetben, kulturáltan fogyassza el. Ezeket a szempontokat munkánk során következetesen és fokozottan szemelőt tartjuk.

Nap mint nap tapasztaljuk, hogy a bölcsődébe kerülő gyermekek szüleinek az egyik legtöbb gondot a gyermek étkezése okozza.

A szülőkkel történő megbeszéléseink során, ha az étkezés kerül szóba, sokszor ezeket halljuk:

- ♦ „Étvágytalan.”
- ♦ „Nem szeret enni”.
- ♦ „Keveset eszik.”
- ♦ „A főzeléket nem szereti.”
- ♦ „Válogatós.”
- ♦ „Nem asztalnál ülve, hanem játék közben eszik.”
- ♦ „Főétkezéseket kihagyja, de egész nap azért „eszeget” és „iszogat”.

A bölcsődébe kerülés után, az első hetekben még a szülők által elhangzottak tapasztalhatók, de később a legtöbb gyermeknél kedvező változás következik be. A gyermekeknek az étkezés örömet okoz, ezáltal egész napja vidámabb. Minél kellemesebb számára a táplálkozás és az azzal kapcsolatos körülmények, annál jobb kapcsolata alakul ki azzal a felnőttel, aki a táplálékot nyújtja. A szülő, ha tapasztalja, hogy gyermeke szívesen fogyasztja a főzeléket, súlya gyarapodásnak indul, jobb lett az étvágya, akkor bizalommal fordul bármilyen problémával a kisgyermeknevelőhöz, mert látja, hogy példamutató nevelő munkájával, türelmével és szeretetével az a célja, hogy a gyermek érdekeit szolgálja.

➤ *Az étlapszerkesztés általános szabályai:*

Mindenféle étkeztetés alapja az étlaptervezés, ami a bölcsődei ételmezés vonatkozásában bonyolult, felelősségteljes feladat, hiszen gyermekeink egészséges fejlődése, és a korszerű táplálkozási szokások kialakulása függ tőle. A helyesen összeállított étlap, egy meghatározott időtartamra készül (1 hónapra, vagy legalább 2 hétre előre megtervezett).

A bölcsődei étkeztetésben érvényes nyersanyag-, energia- és tápanyagtartalom normáit az 67/2007. (VII.10.) GKM-EÜM-FVM-SZMM rendelet melléklete határozza meg.

Az étlapszerkesztésnél a következő szempontokat kell szem előtt tartanunk:

- Megfeleljen az ételmezettek tápanyagszükségletének.
- Változatos,
- Idényszerű,
- Ízben, formában, zamatban összehangolt legyen.
- Vegye figyelembe a rendelkezésre álló normakeretet.
- Legyen tekintettel a konyha kapacitására.

A legnagyobb gonddal és szakértelemmel összeállított étrend sem egyezik meg minden esetben a gyermek ízlésével, és ha az ételt nem fogyasztják el, akkor csak „papíron” elégítettük ki tápanyagszükségletüket. Céltudatos, kitartó munkával törekszünk arra, hogy a gyermekekkel a változatos ételféleségeket megszerettessük. Ez a bölcsődei dolgozók közös feladata.

A gyermekek étkeztetésénél az általános szabályok mellett bizonyos **speciális szempontokat** is figyelembe veszünk:

- ***A bölcsődében az étkezések száma napi négy alkalom, az egész napos ellátást igénybe vevő gyermekek részére.*** Mivel ez a napi energiaszükséglet 75%-át fedezi, igen fontos az étkezések közötti szünetek betartása, hogy a gyomor kiürülhessen, jobb legyen az emésztés.

- A megfelelő folyadékpótlásról is gondoskodunk.
- Külön készítünk étlapot a csecsemők és kisgyermekek számára.
- Az ételsorok tíz napnál gyakrabban nem ismétlődnek.
- Fontos tápanyagokat tartalmazó élelmiszerek nem maradnak ki az étlapból, de nem is jutnak túlsúlyba, mert a táplálkozás egyoldalúvá válhat.
- A bevitt kalória 40%-át cereáliával¹, 20%-át állati eredetű élelmi anyagokkal, 35%-át főzelékkel és gyümölcsökkel, és a fennmaradó 5%-át cukorral és zsiradékkal fedezzük.²
- Kenyeret, péksüteményt, naponta többször adunk (egészségesebb a teljes kiőrlésű gabonákból készült pékáru).
- A szakemberek kihangsúlyozzák a cereáliák jelentőségét, ezért kis étkezéseknél (tízórai, uzsonna) is adható valamilyen formában (pl.: müzli szelet).
- Az étrend naponta tartalmaz húsfélét, tojást, több étkezésre elosztva tejet, különböző formában (pl. kakaó, tejeskávét, karamell, joghurt, kefir) tejtermékeket, félzsíros túrót, kevésbé sós kemény sajtot.
- A főzelékhez, a nyers kerti veteményhez, cereáliához és ha lehetséges a gyümölcsőhöz is adunk valamilyen állati eredetű fehérjét, ez a komplettálás céljából fontos szempont egy étkezésen belül.
- Színes főzeléket, gyümölcsöt, nyers kerti veteményeket naponta adunk, a burgonyát előnybe részesítjük, mivel jól komplettálható.
- Durva rostú zöldségeket, száraz hüvelyeseket puffasztó hatásuk miatt kétéves kortól kéthetente egyszer tervezzük az étlapra.
- Az ételeket minimálisan cukrozzuk, és sózzuk.
- Az ételeket étolajjal, és margarinnal készítjük (naponta főzéshez, sütéshez, kenyérre kenve).
- Kerüljük az olyan ételeket, amelyek a gyermekek körében bár közkedveltek, de mennyiségüket korlátozni kell, pl. édességek, sütemények, édes tészták,

---

¹ Cereáliák: liszt, rizs, gabonamagvak, gabonapelyhek, egyéb gabonakészítmények.

² Forrás: Élelmezésvezetők kézikönyve. Szerk.: Rigó János. Anonymus Kiadó, 1999.

zsírok és egyes húsneműek. Ezeket hetente egyszer kínálunk.

- Erős, csípős fűszereket nem használunk.
- Kerüljük a tartósítószeret tartalmazó élelmiszerek adását.
- Figyelünk arra, hogy az étel ízben, zamatban, színben és formában összehangolt legyen. Továbbá ügyelünk rághatóságára és folyadéktartalmára is.
- A gyermekek koruknak megfelelően elkészített ételeket kapnak, és ahogy fejlődik a gyermek az ételek főzési technikáját is próbáljuk a felnőtt koszt felé vinni (pl. főzelék helyett: rakott, töltött, ételek).
- Az étkezésnél figyelembe vesszük a pszichés hatásokat is, mert befolyásolja a gyermek anyagcseréjét, toleranciáját és tápanyag hasznosítását is.
- Az ízlésesen és megfelelő hőfokon tálalt ételek mennyiségét a gyermek étvágya határozza meg.

➤ *Különleges táplálást igénylő gyermekek ellátása bölcsődénkben:*

Bölcsődénk biztosítani tudja a tehéntej-és liszt-érzékeny gyermekek étkeztetését is.

Tehéntej érzékeny gyermeknél, ahol allergiás tünetek, hasmenés, fejlődési lemaradás következhet be a natív tej, illetve a tejtermékek más fehérjével való pótlása szükséges.

Liszt-érzékeny gyermeknél a glutén, pontosabban a gliadin felelős azért, hogy a vékonybél nyálkahártyájának károsodása következtében felszívódási zavar áll elő. A fejlődés leáll, az ellenálló képesség csökken. Ezeknek a gyermekeknek tilos búza, árpa, rozs és zablisztes ételt adni. Szabad viszont kukoricát, burgonyát, tejet, tojást, szóját, zsírt, olajt, húst, és gyümölcsöt adni, így a táplálékok lebontása stabilizálódik.

Az ilyen speciális esetekben a gyermekek felvételekor, a szülők még az étkezések megkezdése előtt a bölcsődevezető jelenlétében találkoznak a bölcsőde orvosával,

az ételmezésvezetővel és a szakácsnővel. Ezeken a közös megbeszéléseken részletes anamnézis felvételére kerül sor a gyermekről. A szülőnek alkalmat adunk arra, hogy tájékoztassa a szakembereket a gyermek állapotáról, otthoni étkezési szokásairól, és az alkalmazott diétáról. Továbbá elmondhatják a szülők az otthon használt konyhatechnikai eljárásokat is. Ezek az ismeretek nagy segítséget jelentenek nekünk a későbbi egyéni gondozásban. A diéta igénybevétele, csak orvosi igazolással kérhető.

X. A bölcsőde kiemelt szakmai céljai

A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai alapprogramjára épülve a bölcsődénk sajátosságait figyelembe véve a következő kiemelt célok megvalósítását tartjuk fontosnak:

- I. A természet megismeréséhez minél több irányú lehetőséget nyújtani
(természet megszerettetése, védelme)*
- II. Bölcsőde-család kapcsolatának erősítése*

➤ *Az intézmény szakmailag preferált céljainak alátámasztása*

Bölcsődénk elsősorban az örökösöldi lakótelepen élő gyermekek ellátását, nevelését végzi. Bár Örökösöld a város legfiatalabb lakótelepe, az utóbbi időben nagyon sokat fejlődött, szépült, de magán viseli a lakótelepek hiányosságait; például kevés zöldterület, kevés játszótér,...stb. Illetve a szülő az alatt a néhány óra alatt, amit a bölcsi után együtt tölthet gyermekével, már leginkább csak a gondozási műveletek elvégzésére elegendő. Talán, ha már kisgyermek (bölcsődés) korban nagyobb hangsúlyt kap a nevelésben a természet szeretete, a környezet védelme; akkor több lesz, a környezetére igényes fiatal a későbbiekben.

Ezért kiemelten kezeljük nevelői munkánk során, hogy a természet

megismeréséhez minél több irányú lehetőséget nyújtunk, de szigorúan a gyermek fejlettségéhez igazodva. A külső világ, a környezet megismerése iránti vágy működik a gyermekben. A rácsodálkozás, az érzelmi fogékonyság a természet szépségére, a személyes kipróbálási vágy, a tetterre kész cselekvőkészség, mind kedveznek a tevékenységen keresztül történő tapasztalatszerzésnek. A természettel való ismerkedés, a természet megszerettetése-védelme egyik kiemelt szakmai célunk és az egész nevelői programunkat erre építettük. A környezet az öröklés mellett a fejlődés egyik potenciális forrása. Kellemes élmények biztosításával alakítjuk a gyermekek pozitív viszonyát a természethez. A gyerekek spontán, természetes kíváncsiságára építünk. A megismerés folyamatában, örömteli élményekben részesülnek. Annyi ismeretet adunk gyermekeinknek, amennyit azok életkoruk szerint befogadni képesek. A gyerek életkori sajátosságait ismerve a kisgyermeknevelő tudatosan megteremti azokat a feltételeket amelyek „fejlesztő” funkciók gyakorlására, működtetésére lehetőséget adnak.

Bölcsődénk szakembereinek felkészültsége, elméleti-gyakorlati tudásszintje lehetőséget teremt arra, hogy a kiemelt szakmai céljaink megvalósuljanak. Nagyon fontosnak tartjuk ugyanakkor a kisgyermeknevelők szakmai tudásának emelését, törekvést a minőségi munkára, és nyitottságot a változások irányába.

A nevelésnek szinte a gyermek születése pillanatától nagy jelentősége van. A nevelés a legkisebb kortól kezdve a családban valósul meg a leghatékonyabban. A munkát, a család gondjait, a gyermeknevelést azonban egyre nehezebb összeegyeztetni. Egyre nagyobb a jelentősége az intézményes nevelésnek. A gyermek életében legkorábban fejlődésének egy igen fogékony szakaszában ezt a feladatot a bölcsődék látják el. Mióta bölcsődék léteznek a földön, *a családdal való kapcsolattartás* valamilyen szinten megvalósult. Az utóbbi időben mi szakemberek törekszünk arra, hogy ez a kapcsolat ne csak felszínes, érintőleges legyen, hanem minél alaposabb. Célunk a hatékony, összehangolt nevelés.

Tapasztalatunk az, hogy többségben vannak azok a szülők, akik a gyermeknevelés során valamilyen problémával küszködnek. A bölcsődébe járó gyerekek szüleit is számtalan kérdés foglalkoztatja. Ha nem elég jó közöttük a kapcsolat, magukra

maradnak gondjaikkal. Ahhoz, hogy a szülő bizalommal forduljon hozzánk, szükség volt arra, hogy jobban megismerhesse gyermeke bölcsődei életét, az őt ellátó kisgyermeknevelőt.

➤ *A célok megvalósításának eszközei, módjai*

A bölcsődei csoportokban

csoportösszetételtől (gyerekek életkora, igényei) függően,

- gondosan tervezetten,
- napirendbe szervezeten

bevezethetők a környezet megismeréséhez kapcsolódó tevékenységek (több alkalommal, gyakrabban pl.: séta, gyümölcsnap). Kiemelt szakmai célunk alapjául szolgál, hogy jó környezeti adottságokkal rendelkezünk (pl. Bujtosi Városliget). A tárgyi feltételeket, eszközöket, természetes anyagokat a bölcsőde biztosítja a kisgyermeknevelők és a szülők bevonásával. Sikerült beszerezni olyan könyveket, képeket, amelyek az időjárást, a természetet, az állatokat mutatja be nagyon szemléletesen. A házi továbbképzés tematikájába beillesztjük a témával kapcsolatos ismeretanyagot.

➤ *A gyakorlatba való átültetés legfontosabb elemeinek felvázolása:*

I. A természet megismerése

1. „Alapvető, hogy a kisgyermek a növények, természet megfigyelését ne annak egy leszakított darabkáján végezze” (Vereb Dér Ferencné). Azaz a virágokat, leveleket ne tépdessük le, hanem hajoljunk, guggoljunk le, úgy simogassuk, szagoljuk meg a növényeket. Így már korán kialakíthatjuk, hogy később se tördeljék az ágakat, tépdessék a virágokat.

2. Az időjárás, évszakok változása, ezek megfigyelése, rögzítése különböző eszközökkel, módszerekkel pl.: nagyító, fényképező.
3. Gyakran visszük a gyerekeket sétálni. Amellett, hogy a természet változásait meg tudjuk figyelni, sok egyéb tapasztalatot is szereznek gyerekeink, és nem utolsósorban megtanulnak a „saját lábukon közlekedni” (személygépkocsival vagy ölben, esetleg babakocsival hozzák őket a szülők bölcsibe, pedig a távolság kicsi).
4. Az állatok megismerése. Kirándulás az Állatparkba (személyi feltételek biztosítása – kisgyermeknevelők, technikai dolgozók, szülők bevonásával). Séta Örökösfield nyugati részén (Család utca), ahol kertes családi házak vannak, és lehet háziállatokat (kutya, macska, baromfi stb.) látni. Az állatok szeretetét kisgyermeknevelőknek ezekkel a rendszeres programokkal tudjuk erősíteni. Télen a madarak etetése, tavasztól őszig a kertben fészkelő madarak és az itt található bogarak, hangyák, lepkék megfigyelése tartja a napirendet.
5. A természetes anyagokat igyekszünk bevinni a csoportokba. Például: víz, hó, kavics, makk, fenyőtoboz, érdekes vesszők, gyökerek, gyümölcsök
6. Növények ültetése, magok csíráztatása, ágak rügyezettetése mind-mind tapasztalatszerzési lehetőség.
7. Környezetünk szépségének, tisztaságának megőrzése a bölcsődei dolgozók példáján keresztül beépül a napi tevékenységbe pl.: falevelgyűjtés, gereblyezés, talicskázás, fűnyírás, virágok gondozása, nevelése, stb.
8. Az udvaron gyűjtött falevelek, ágak, gesztenyék stb. felhasználására is sokféle lehetőség van. A csoportokat díszítjük felfűzött levelekkel, ragasztott képekkel, gesztenyefüzérekkel stb..
9. A csoportban a játék és eszköztároló kosarakat kibővítettük vessző és hánckosarakkal. A falakon természetes anyagok felhasználásával készült képek, kompozíciók emelik a hangulatos, barátságos környezet összhatását.
10. A piacon tett séták ismeretszerzésre adnak lehetőséget. Örömmel ismerik fel a különböző zöldségeket, gyümölcsöket és kis kosaraikba vásárolnak is.

11. A Bujtosi Városligetben a szökőkút látványa, a tóban úszkáló kacsák és a sárkányok megfigyelése nagy élményt nyújt a gyerekeknek.
12. Gyümölcsnap hetente szerepel a napirendbe. Ilyenkor az otthonról hozott 1-1 gyümölcsöt maguk mossák meg, és közösen fogyasztják el. Az evés közben sok ismeretet szereznek a gyümölcsökről (neve, íze, formája, színe, magja, héja stb.).
13. A gyerekek rendszeresen érkeznek otthonról, kirándulásról, nyaralásról hozott „kincsekkel”. A kagylókat, köveket, terméseket, gyökereket, gesztenyéket stb. összegyűjtöttük. A gyűjtemény a későbbiekben felhasználható. Lehet rendszerezni, válogatni, méricskélgni, az alkotó tevékenység ötletgazdag kelléktárai.

II. A bölcsőde-család kapcsolatának erősítése

1. Bölcsődénkben a már működő hagyományos formák (egyéni beszélgetés, családlátogatás, szülőcsoportos beszélgetés, szülői értekezlet, anyával történő fokozatos beszoktatás stb.) mellett 2002-ben először rendeztünk Családi Napot.
2. Családi délután: Az immár hagyománnyá vált rendezvény lényege, hogy egy évben egyszer-kétszer meghívjuk a bölcsődébe járó gyerekek családját, közös tevékenykedésre, kötetlen beszélgetésre. A délutáni rendezvényen igyekszünk tartalmas programot szervezni, sokféle játéklehetőséget biztosítani, és jó hangulatot teremteni.
3. Farsang a bölcsődében. Lufikkal, lampionokkal feldíszített szoba várja a saját készítésű jelmezekbe öltözött gyerekeket. Már hagyomány, hogy ezen a napon a bölcsőde dolgozói is jelmezt öltenek. A vidám farsangi bálon a szülők is részt vehetnek. Az anyukák, nagymamák által házilag készített sütemények emelik az ünnep hangulatát. Az ebédhez mindenki farsangi fánkot kap.
4. Gyermeknap. Hangulatos, élettel teli vidám ünnep. Már reggel lufikkal, lampionokkal stb. feldíszített udvar fogadja a gyerekeket. Egész délelőtt jó

hangulatú programok vannak. A megszokottól eltérően a teraszon ebédelnek a gyerekek. A kisgyermeknevelők saját készítésű ajándékkal kedveskednek nekik.

5. Közös séták. Például: séta a Bujtosi Városligetben stb.

Ezek a rendezvények lehetőséget adnak arra, hogy a szülők részt vehessenek gyermekeik bölcsődei életében.

XI. Alapellátáson túli, a családi nevelést támogató szolgáltatások

A bölcsőde az alapellátás prioritása mellett családtámogató szolgáltatásokat szervezhet (pl. időszakos gyermekfelügyelet, játszócsoport). Az 1997. évi XXXI. törvény, valamint a hozzá kapcsolódó szabályzók lehetővé teszik, hogy a bölcsőde, ha alapfeladatát nem veszélyezteti, térítési díj ellenében külön szolgáltatásként időszakos gyermekfelügyeletet biztosíthat. Az időszakos gyermekfelügyelet keretében a gyermek számára a szülő (gondozó) által igényelt alkalommal és időtartamban bölcsődei ellátás nyújtható a normál bölcsődei csoport üres férőhelyein.

Jelenleg a mi bölcsődénk ezt kapacitás, ill. üres bölcsődei férőhely hiányában nem tudja felvállalni.

XII. A családok támogatásának módszerei és lehetőségei

A családok támogatása a családban hatékonyan működő erőforrások felkutatására és ezen erőforrások eredményes működtetésére irányul, mely hozzájárul a család szocializációs funkciójának minél szélesebb körű kibontakozásához. Ez a megközelítés szem előtt tartja a családi nevelés elsődlegességét, a bölcsődei

ellátás családi nevelésre való épülését. A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van, mindegyik más-más szerepet tölt be, ezért célszerű párhuzamosan minél többet alkalmazni belőlük.

- ❖ *A gyermekfelvétel:* alkalmával kerül kapcsolatba először a szülő a bölcsődével. Ez ne csak adatfelvételtől álljon, nagyon fontosnak tartjuk az első benyomást.
- ❖ *A családlátogatás:* a beszoktatás megkezdése előtt néhány nappal történik. A családlátogatás során a beszélgetés a gyermekről, szokásairól, tevékenységéről és az addigi életéről folyik. A kisgyermeknevelő közvetlen, barátságos magatartásával próbálja elnyerni a szülők bizalmát. A szülőknek érezniük kell az első pillanatban, hogy nem helyettük, hanem velük együtt közösen gondozzuk-neveljük a gyermeküket, és nyugodtan rájuk bízhatják őket. Nagyon lényeges, hogy a gyermek hogyan éli meg a családlátogatást, hiszen ez az első lehetősége a kisgyermeknevelőnek, hogy a gyermek elfogadja őt. A kisgyermeknevelők saját készítésű, apró ajándékkal kedveskednek a leendő bölcsődéseknek.
- ❖ *Bölcsődekóstolgotó:* Gyermekfelvételtkor felkínáljuk a szülőknek, hogy lehetőségük szerint minél többször látogassanak el a bölcsődébe, hogy gyermekük megismerkedjen az új környezetével, a gyerekekkel, a felnőttekkel, hogy mire bölcsődébe kerül, ismerősként üdvözölhessék a kisgyermeknevelőt.
- ❖ *Beszoktatás (adaptáció):* A többéves tapasztalat bebizonyította, hogy a szülővel történő fokozatos beszoktatás mellett, hogy segíti a gyermek alkalmazkodását az új környezethez, lehetővé teszi a szülő és a kisgyermeknevelő együttműködését, kapcsolatuk hatékonyabbá tételét. A gyermekén keresztül tudunk hatni a szülőre, és a szülőn keresztül a gyermekre.
- ❖ *Napi kapcsolattartás* célja a rövid, kölcsönös informálás a kisgyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, az őt érintő napi történetekről, változásokról. Az egyéni igények, kérések megfogalmazására is ezen

alkalmakkor kerül sor. Az interakciós helyzetet a pozitív hangvétel jellemzi, de a negatív eseményekről is tényszerű tájékoztatás történik, a szakmai etikai szabályoknak és az időkereteknek megfelelően.

- ❖ *A szülői értekezlet* a szülők általános és az adott gyermekcsoportra vonatkozó tájékoztatását, valamint a gyermekeket érintő, a szülőkkel közösen meghozandó döntések elősegítését szolgálja. Egy nevelési éven belül három alkalommal célszerű szülői értekezletet tartani (beszoktatások előtt, a beszoktatásokat követően és a nevelési év vége felé), de a bölcsődét, vagy az adott gyermekcsoportot érintő különleges helyzetekben rendkívüli szülői értekezlet összehívására is sor kerülhet.
- ❖ *A szülőcsoportos beszélgetés* személyes hangvétellű. Célja, a szülő meghallgatása, közös megoldást találni a gyermekekkel kapcsolatos problémákra. A szülőcsoportos beszélgetés segíti a szülőkkel való egyenrangú kapcsolat kialakítását. A csoportos beszélgetéseket a kisgyermeknevelők vezetik, a szülőkkel kialakított partneri viszonyra építve. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésspektrum bővítésére. A kisgyermeknevelőktől kapott indirekt megerősítések befolyásolhatják a szülők nevelési szokásait.
- ❖ *Egyéni beszélgetés* a kisgyermek fejlődéséről szóló részletes, kölcsönös tájékozódást vagy a hosszabb megbeszélést igénylő kérdések, nevelési problémák közös átgondolását szolgáló találkozási forma. Kezdeményezheti a szülő, a kisgyermeknevelő, a bölcsődevezető. A szakmai kompetencián túlmenő kérdésben kérhető egyéb szakember közreműködése.
- ❖ *Üzenő füzet* közvetett kommunikációs eszköz. Kérésünkre a szülők rövid ismertetőt írnak a gyerekről. A kisgyermeknevelő időközönként a gyerek egy napját részletesen leírja, ezzel még nagyobb rálátási lehetőséget biztosítva a bölcsődei életre.
- ❖ *A napi találkozáskor* megosztjuk a szülőkkel a bölcsődei nevelés örömeit,

gondjait.

- ❖ *Indirekt kapcsolattartási formák*, az indirekt tájékoztatási formák jól kiegészítik a direkt kapcsolattartási formákat. Az írásbeli tájékoztatók, hirdetőtáblák, közösségi oldalakon való megjelenések lehetőséget adnak az ismeretterjesztésre, a fenntartó által közvetített fontos információk közzétételére.
- ❖ *Közös ünnepek, rendezvények*: farsang, anyák napja, gyermeknap, kirándulás, családi nap, mikulás – amit a szülő, gyermek, kisgyermeknevelő együtt tölthetnek. A szülők szívesen élnek ezzel a lehetőséggel. A családi napok oldott hangulata is pozitív hatással van a család-bölcsőde együttműködésére. Az ünnepek, a közös ünneplés is hozzájárul ahhoz, hogy a kisgyermeknevelők és a szülők egyre nyitottabbak legyenek.

Tudatosan keressük azokat a tevékenységformákat, amelyeknek a megvalósításában a szülők partnerek lehetnek.

XIII. Együttműködés más intézményekkel

Társintézmények, hatóságok:

- ellenőrzést végző szervek
- a gyermekvédelmi jelzőrendszerben részt vevők
- bölcsődék, óvodák
- képzőintézmények

A bölcsőde kapcsolata jó az integrációban működő alapellátást végző intézményekkel. Mint *jelzőrendszerbe* tartozó intézmény kötelességünknek és feladatunknak tekintjük a *Család- és Gyermekjóléti Szolgálat* felé való jelzést, és a velük való jó együttműködést, így a hosszú évek során rendszeres kapcsolattartás alakult ki az ott dolgozó munkatársakkal. A *védőnői szolgálat* munkatársai legalább évente egyszer felkeresik az intézményt, érdeklődnek

gondozottjaikról és kéri segítségünket a hátrányos helyzetű kisgyermek ellátásában.

A társbölcsődével és az örökösöldi óvodával szintén nagyon jó kapcsolatot ápol bölcsödénk. A társbölcsődek vezetőivel napi kapcsolatot tartunk, évente több alkalommal szervezünk közös rendezvényeket. Rendszeresen megyünk „vendégségbe” a közeli óvodába, tavasszal az ott dolgozó óvodapedagógusok is meglátogatják a hozzájuk beíratott gyerekeket.

Intézményünk folyamatosan biztosít gyakorló helyet a különböző *képző intézményekben* tanuló leendő kisgyermeknevelők számára.

XIV. Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok

Az 1997. évi XXXI. törvény alapján a bölcsődében érdekképviselői fórumot működtetünk.

Az *érdek-képviselői fórum* megvizsgálja a hozzá benyújtott panaszokat és a hatáskörébe tartozó ügyben dönt, továbbá intézkedéseket kezdeményez a fenntartónál, a gyermekjogi képviselőnél, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél. Az érdek-képviselői fórum az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermekeket érintő ügyekben, valamint javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről, valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról. Az érdek-képviselői fórum egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.

Az érdek-képviselői fórum létszáma: 5 fő

Tagjai: 3 fő az ellátásban részesülő gyermekek szülei

1 fő a bölcsőde dolgozóinak képviselője

1 fő az intézményt fenntartó önkormányzat képviselőjében

Az ÉF saját tagjai közül nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel elnököt és titkárt választ. Évente legalább egy alkalommal ülésezik, ill. szükség szerint. Akkor határozatképes, ha tagjainak több mint fele jelen van. Döntéseit egyszerű szótöbbséggel hozza, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. Az ÉF

üléseiről minden esetben jegyzőkönyv készül.

A személyes gondoskodást végzők jogainak védelmével kapcsolatos szabályok vonatkozásában irányadó (jogi) dokumentumok: Szociális Munka Etikai Kódexe, Munka Törvénykönyve (2012. évi I. törvény), Kjt. (1992. évi XXXIII. törvény), Etv. (2003. évi CXXV. törvény). Ezen előírások mellett a közalkalmazotti tanács, a szakszervezet és az esélyegyenlőségi referens hivatott biztosítani, hogy jogaikat érvényesíteni tudják.

XV. A szolgáltatást nyújtók szakmai felkészültségének biztosítása

❖ Kötelező továbbképzés

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben foglalt alapján a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenységet végző szakemberek számára kötelező a szakmai továbbképzés. A részletes szabályokat a 9/2000. (VIII.4.) SZCSM rendelet tartalmazza.

A kötelező továbbképzések tervezése a fentiek figyelembevételével, előre meghatározott ütemterv alapján történik, melynek elkészítése a bölcsődevezető feladata. A továbbképzési ütemterv alapján szervezzük a szakemberek részére a továbbképzéseken való részvétel biztosítását.

❖ Belső továbbképzés

Intézményi szinten a kötelező továbbképzéseken kívül különböző szimpóziumokon, szakmai konferenciákon rendszeresen részt veszünk.

Bölcsődénkben évente több szakmai témát feldolgozó belső továbbképzést szervezünk, melyek témáinak kiválasztása közösen történik a kisgyermeknevelőkkel. Általában aktuális törvényi-, bölcsődei életet érintő szakmai változásokat dolgozzuk fel, amelyekhez segítséget kérünk külső szakemberektől is.

Bízunk abban, hogy a szakmai programunk az életkori sajátosságokat

figyelembe véve biztosítja a gyermekeink sokoldalú fejlődését. A bölcsőde szakmai programja alapján készítik el a csoportok saját nevelési programjukat (figyelembe véve a gyerekek életkorát, a csoport összetételét, sajátosságait). Ezek a konkrét célok, az alkalmazott ismeretnyújtás és a felhasznált eszközök, versek, mesék, mondókák, egyéb tevékenységek megfogalmazását tartalmazzák. Hangsúlyos szerepet kap a nevelői program megvalósításában a szülők támogató magatartása. A biztonságot nyújtó derűs környezet nagyon fontos, hogy a gyerekek érdeklődésük alapján választhassanak a tevékenységek között, amit a program kínál. Mert

„csak akkor biztosíthatunk minden egyes gyermek számára boldog gyermekkort, a képességek optimális fejlődését, ha figyelembe vesszük a gyermek fejlődésének törvényszerűségeit, az egyes gyermekek különböző adottságait, természetes igényeit, s ehhez igazítjuk pedagógiai magatartásunkat.”

(Maria Montessori)

1.sz. melléklet

Felvételi törzsszám:.....

.....

.....

Megállapodás

A megállapodás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

32.§ (5), ill. (7) bekezdés alapján a ....sz. .... **Bölcsőde** (4400 Nyíregyháza,

.....) valamint ..... szülő(k), törvényes
képviselő(k) között jött létre

- **bölcsődei alapellátás**
- időszakos/gyermekfelügyelet szolgáltatás igénybevételére.³

A gyermek személyi adatai:

TAJ: .....

Név: .....

Születési hely, idő: .....

Állampolgárság: .....

Anyja neve: .....

Lakóhely: .....

Tartózkodási hely: .....

A szülők személyi adatai:

Anyja neve: .....

Születési hely, idő: .....

Állampolgárság: .....

Anyja neve: .....

Lakóhely: .....

Tartózkodási hely: .....

Apa neve: .....

Születési hely, idő: .....

Állampolgárság: .....

Anyja neve: .....

---

³ Az ellátás fajtájától függően aláhúzandó

Lakóhely: .....

Tartózkodási hely: .....

A gyermek ellátásának kezdő időpontja: .....

Az ellátás időtartalma: .....

Az ellátás megszűnésének várható időpontja: .....

A bölcsőde vállalja, hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 41. § (4) bekezdés alapján biztosítja a gyermek számára a

- a fokozatos beilleszkedés lehetőségét,
- megfelelő textíliát és bútort, egyéb eszközöket és felszerelést,
- a játéktevékenység feltételeit,
- a szabadban tartózkodás feltételeit,
- a gyermek élettani szükségleteinek és az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkeztetést.

A szülő(k), törvényes képviselő(k) vállalja(ák), hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdésnek megfelelően a személyi térítési díjat az igénybevétel napjától havonként - ha a települési önkormányzat, a fenntartó vagy a megállapodás másként nem rendelkezik - **bölcsődei gyermekétkeztetés esetén a tárgyhónap 10. napjáig megfizetik.**

A térítési díj Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról szóló 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelete, valamint az élelmezési nyersanyagnorma megállapításáról szóló 235/2018. (XII.20.) számú határozata alapján került megállapításra.

A térítési díj fizetésére kötelezett

neve: .....

lakcíme: .....

tartózkodási helye: .....

Az intézmény térítési díja a gyermek étkeztetésére: 470 Ft/nap/fő

Az intézmény térítési díja gyermek diétás étkeztetésére: 564 Ft/nap/fő

Az intézmény térítési díja a gyermek gondozására: 0 Ft/nap/fő

Az intézmény térítési díja időszakos gyermekfelügyelet esetén: 500 Ft/nap/fő

A gyermekétkeztetés személyi térítési díjával kapcsolatosan érvényesítendő **normatív kedvezmény**⁴:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetén - 100%,
- az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkel csökkentett összegének 130%-át – **100%**,
- **nevelésbe vett gyermek esetén – 100%**,
- három, vagy többgyermekes család esetén - 100%,
- tartósan beteg, fogyatékos gyermek esetén, illetve ha a családban ilyen gyermeket nevelnek - 100%.

Normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. A jogcím fennállását igazoló dokumentumok másolata a kedvezmény biztosításának feltétele. A kedvezményt érintő adatokban való változást 15 napon belül be kell jelenteni.

A fizetendő személyi térítési díj összege összesen: .....- Ft/nap

A bölcsődei ellátás a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI.

törvény 42/A.§ (1)-(4) bekezdés alapján **megszűnik**:

XV. Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.

XVI. A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.

XVII. Ha a harmadik életévét január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,

XVIII. Ha a harmadik életévét szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.

XIX. Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

---

⁴ Az érvényesítendő kedvezmény aláhúzendó

Alulírott **nyilatkozom, hogy a** bölcsődei ellátás igénybevétele előtt, a .... **sz. .... Bölcsőde**

vezetője a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

33. § - ának megfelelően **tájékoztatást nyújtott:**

- az ellátás tartalmáról és feltételeiről,
- az intézmény által vezetett nyilvántartásokról, az értékmegőrzés módjáról,
- a bölcsőde házirendjéről, a panaszjog gyakorlásának módjáról,
- a fizetendő térítési díj, illetve gondozási díjról,
- a bölcsődében ellátott gyermekek és törvényes képviselőik (szüleik) jogait és érdekeit képviselő érdek-képviselői fórumról.

Tudomásul veszem, hogy a fentiekben nevezett törvény értelmében köteles vagyok:

- az intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,
- a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról nyilatkozni.

Nyíregyháza, 2019 .....

.....

.....

szülő(k), törvényes képviselő(k)

a

bölcsőde

vezetője

Hatályos: 2019.....

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

SZERVEZETI ÉS MŰKÖDÉSI SZABÁLYZAT

2019

Tartalom

I. Az intézmény azonosító adatai	3
II. Az intézmény tevékenysége, feladatai	7
III. Az intézmény szervezete.....	9
IV. A helyettesítés rendje	12
V./1. Az intézmény vezetése, munkatársai és feladataik	12
V./2. Egyéb közalkalmazottak és feladataik	14
VI. A munkaidő.....	15
VII. Szabadság	15
VIII. Intézményi fórumok	16
IX. Dolgozói érdekképviselő.....	17
X. A munkavégzés teljesítése, munkaköri kötelezettségek, hivatali titkok megőrzése	17
XI. Iratkezelés	18
XII. Vagyongézelés rendje.....	18
XIII. Az intézmény gazdálkodása.....	18
XIV. Személyi juttatások	18
XV. Nyilatkozat tömegtájékoztató szervek felé.....	20
XVI. Kártérítési kötelezettség.....	20
XVII. Anyagi felelősség.....	21
XVIII. Érdekvédelem, panaszkezelés	21
XIX. Hatályba helyező rendelkezés	22
XX. Záró rendelkezések.....	23

A Szervezeti és Működési Szabályzat (továbbiakban SZMSZ) célja, hogy rögzítse az intézmény adatait és szervezeti felépítését, a vezetők és alkalmazottak feladatait és jogkörét, az intézmény működési szabályait.

I. Az intézmény azonosító adatai

Az intézmény neve: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

Az intézmény székhelye: 4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3.

Az intézmény önálló szervezeti egységei és telephelyei:

- Családok Átmeneti Otthona (4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3.)
- Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona (4432 Nyíregyháza, Kollégium u. 54.)
- 5. számú Őzike Bölcsőde (4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 31.)
- 6. számú Napsugár Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Dália utca 1.
- 7. számú Hóvirág Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Malom u. 5.
- 8. számú Nefelejcs Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Sarkantyú u. 30-36.
- 9. számú Micimackó Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Stadion u. 8.
- 10. számú Katica Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Tőke u. 1.
- 12. számú Babaház Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Krúdy Gy. u. 30.
- 14. számú Bóbita Bölcsőde, 4400 Nyíregyháza, Tas u. 1-3.
- 16. számú Aprajafalva Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Fazekas János tér 13.

Fenntartó neve,címe: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata
4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

Felügyeleti szerve: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata
4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

Alapítói jogokkal felruházott irányító szerv neve, székhelye:

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata
4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

Az irányítási jog gyakorlása során Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése egyetértési joggal rendelkezik a költségvetési szerv átalakítása, megszüntetése, alapító okiratának módosítása vonatkozásában, valamint véleményezési joggal rendelkezik a költségvetési szerv vezetőjének kinevezése, vagy megbízása, felmentése, vezetői megbízatásának visszavonása tárgyában.

Létrehozásáról rendelkező határozat:

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének 300/2015.
(XII. 17.) számú határozatába foglalt alapító okirat

Jogállása: önálló jogi személy

Az intézmény engedélyezett álláshelyeinek száma: 246, ebből

- családok átmeneti otthona: 7
- gyermekek átmeneti otthona: 14
- bölcsődék: 225

Feladatellátáshoz kapcsolódó funkciója:

- gyermekjóléti alapellátási feladatot ellátó költségvetési szerv,
- gazdálkodását a Közintézményeket működtető Központ (KÖZIM) 4400 Nyíregyháza, Országzászló tér 1. mint önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv látja el.

Foglalkoztatottjaira vonatkozó foglalkoztatási jogviszonyok megjelölése:

- A közalkalmazotti jogviszony (a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény szerint), illetve bizonyos tevékenységek esetén a megbízási jogviszony (a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerint).

Az intézmény működése tekintetében:

- **távollét:** olyan állapot, melynek során a kiadmányozó kiadmányozási jogát azért nem tudja gyakorolni, mert nincs jelen a munkavégzés rendeltetés szerinti helyén,
- **akadályoztatás:** olyan állapot, melynek során a kiadmányozó kiadmányozási jogát azért nem tudja gyakorolni, mert tartósan van távol a munkavégzés rendeltetés szerinti helyétől.

Az intézmény működési területe:

- Családok Átmeneti Otthona Nyíregyháza város közigazgatási területe
- A Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona ellátási területe Nyíregyháza város, Kálmánháza, Kótaj, Nagycserkesz, Napkor, Nyírtelek, Nyírtura, Sényő, Paszab, Tiszatelek község és Ibrány város közigazgatási területe.
- Bölcsődei ellátás esetében: Nyíregyháza Megyei Jogú Város, Nagycserkesz Község területe

Az intézmény szakágazat száma és megnevezése:

889 900 – Máshová nem sorolható egyéb szociális ellátás bentlakás nélkül

Az intézmény által végzett tevékenységek szakfeladat száma és megnevezése:

- 104012 – Gyermek átméleti ellátása
- 104030 – Gyermek napközbeni ellátása
- 095020 – Iskola rendszeren kívüli egyéb oktatás, képzés

Az intézmény alaptevékenysége:

- A családok átmeneti otthona működtetése (Gyvt. 51.§)
Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, ha az elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől.
- A gyermekek átmeneti otthona működtetése (Gyvt. 50. §)
A gyermekek átmeneti otthonában az a családban élő gyermek helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett.
- A bölcsődek működtetése (Gyvt. 42. §)
A 0-3 évesek napközbeni ellátását a gyermekjóléti alapellátás keretében a hatályos jogszabályok alapján biztosítják.

Az intézmény kiegészítő tevékenységei:

- Adminisztratív, kiegészítő szolgáltatás
- Nem lakóingatlan bérbeadása, üzemeltetése
- Szakmai továbbképzések
- Máshová nem sorolható egyéb felnőttoktatás
- Gyermekek napközbeni ellátásához kapcsolódó egyéb szolgáltatások
- Munkahelyi étkeztetés

A kiegészítő tevékenység mértéke: Az adott költségvetési évben, a költségvetés tervezett összbevételeinek 30 % -át nem haladhatja meg.

Az intézmény kisegítő és vállalkozási tevékenységet nem folytat.

Az intézmény képvisellete:

- Az intézményt a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény vezetője képviseli.

Szakmai ellenőrző szervek:

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztály, 4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5.
- Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, 1132 Budapest, Visegrád u. 49.
- Emberi Erőforrások Minisztériuma, 1054 Budapest, Akadémia u. 3.
- Magyar Bölcsődék Egyesület, 1119 Budapest Tétényi út 46-48.

A feladatellátást szolgáló, az intézmény használatában lévő vagyon:

- A vagyon felett rendelkező: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése
- A vagyonnal való gazdálkodás során a 48/2012. (XII.14.) számú, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata vagyonának meghatározásáról, a vagyon feletti tulajdonjog gyakorlásának szabályozásáról szóló önkormányzati rendelet szerint kell eljárni.

Szervezeti és Működési Szabályzat hatálya:

Az intézmény számára jogszabályokban megfogalmazott feladat- és hatásköri, szervezeti és működési előírásokat a jelen SZMSZ-ben foglaltak figyelembevételével kell alkalmazni. Jelen szabályzat egy-egy példányát a munkahelyen a dolgozók számára hozzáférhető helyen kell elhelyezni, és biztosítani kell azt, hogy abba a dolgozó bármikor beletekintsen.

A szabályzat személyi hatálya kiterjed:

- az intézmény vezetőjére, a telephelyek- szakmai vezetőire és vezetőire
- az intézmény valamennyi dolgozójára
- az intézmény szolgáltatásait igénybevevőkre

Az intézmény bélyegzői:**1. Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény igazgatósága (Tokaji u. 3.)**

- 4 db körbélyegző (tartalmazza az intézmény nevét)
- 4 db fejbélyegző
- 1 db fejbélyegző adószámmal
- 1 db teljesítést igazoló bélyegző
- 1 db záradékoló bélyegző (pályázathoz)
- 1 db hitelesítő bélyegző
- 4 db dátumbélyegző
- 1 db iktatási bélyegző
- 1 db névbélyegző

2. Családok Átmeneti Otthona

- 1 db körbélyegző (az egység nevének rövidítésével jelölve)
- 1 db fejbélyegző

3. Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona

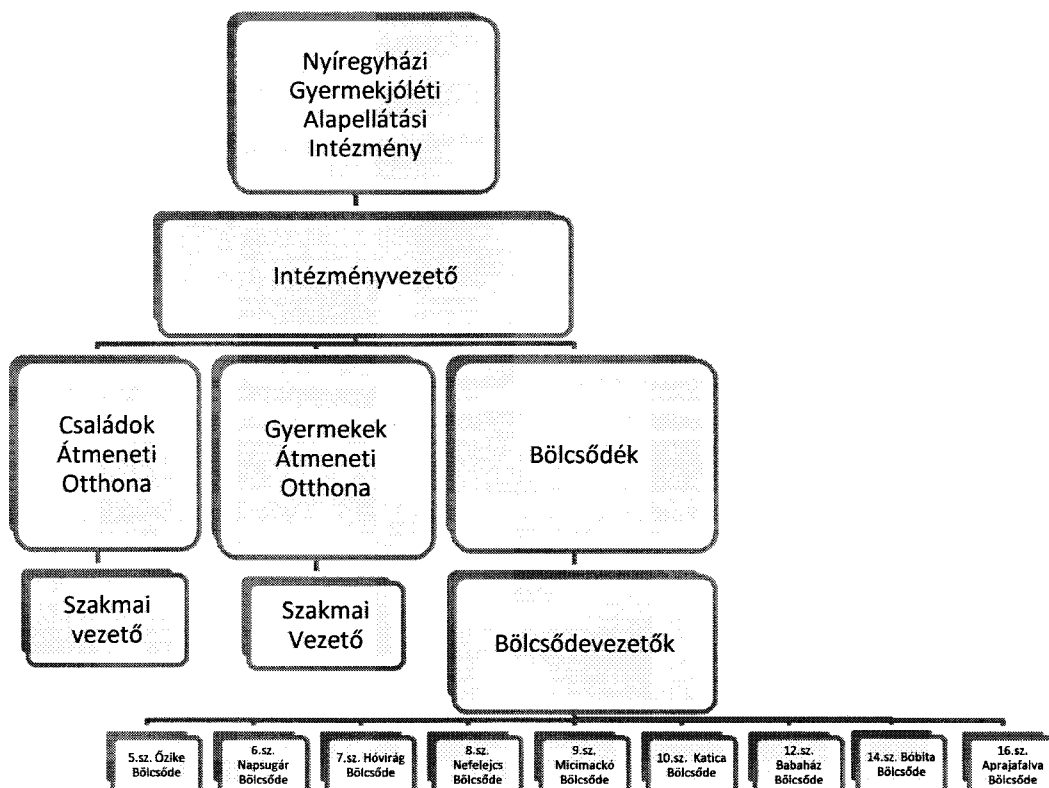
- 1 db körbélyegző (az egység nevének rövidítésével jelölve)
- 1 db fejbélyegző

4. Bölcsődék

- 9 db körbélyegző 1-1 db a bölcsőde vezetőknél (a bölcsőde számával megjelölve)
- 9 dátumbélyegző 1-1 darab a bölcsődevezetőknél
- 9 db fejbélyegző (bölcsődénként 1 db)
- 9 db bélyegző Nyíregyháza felirattal
- 1 db fejbélyegző adószámmal az árubeszerző gépkocsivezetőnél
- 3db körbélyegző élelmezésvezetőknél
- 3 db fejbélyegző adószámmal élelmezésvezetőknél

A bélyegzők használatára vonatkozóan az intézmény Iratkezelési szabályzata tartalmaz egyéb rendelkezéseket.

Az intézmény szervezeti felépítése:

Az intézmény a családok átmeneti otthona, a gyermekek átmeneti otthona és a bölcsődei ellátást biztosítja. Az intézmény élén a vezetéssel megbízott intézményvezető áll. A telephelyek önállóan, a rájuk vonatkozó törvényi előírások szerint, integrált intézményi keretek között – a vezetői feladatok ellátásával megbízott munkatárs közvetlen irányításával – működnek.

Az intézmény működésével kapcsolatos dokumentumok:

- Alapító okirat
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Szakmai program (intézményi, CSÁO, GYÁO, bölcsődék)
- Működési engedély (CSÁO, GYÁO, bölcsődék)
- Házi rend (CSÁO, GYÁO, bölcsődék. – egységes –)

II. Az intézmény tevékenysége, feladatai

Az intézmény a szakmai munkát az alábbi jogszabályok alapján látja el:

- 1991. évi LXIV. törvény a gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (továbbiakban Gyvt.)
- 15/1998.(IV.30.) NM rendelet: a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények valamint személyek szakmai feladatairól és működési feltételeiről
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 369/2013.(X.24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- 415/2013.(X.24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről
- 328/2011.(XII.29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- 235/1997.(XII.17.) Korm. rendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról
- 8/2000.(VIII.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról
- 9/2000.(VIII.4.) SzCsM rendelet: a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról
- 369/2013.(X.24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- 37/2014.(IV.30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról
- 62/2011.(VI.30.) VM rendelet a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalmazásának élelmiszerbiztonsági feltételeiről
- 326/2013.(VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatba történő végrehajtásáról.

- NYMJV Közgyűlésének 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelete a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

Irányadónak tekintik továbbá

- A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja¹
- A bölcsődei ellátással kapcsolatos módszertani levelek

Családok Átmeneti Otthona:

- Az intézmény önálló szervezeti egységeként működik a Családok Átmeneti Otthona, amely alapellátás keretében a gyermek és szülője, illetve a várandós anya számára alaptevékenységként biztosítja - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletben foglaltaknak megfelelően - az átmeneti gondozást.
- Az ellátás igénybevételének módját, az elhelyezési feltételeket a Szakmai program részletesen tartalmazza.

Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthona:

- Az intézmény önálló szervezeti egységeként működik a Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthona, amely alapellátás keretében a gyermek számára alaptevékenységként biztosítja - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletben foglaltaknak megfelelően - az átmeneti gondozást.
- Az ellátás igénybevételének módját, az elhelyezési feltételeket a Szakmai program részletesen tartalmazza.

Gyermekek napközbeni ellátása: Bölcsődék

- A bölcsődék az intézmény szervezeti egységeiként működnek, mint a 3 éven aluliak napközbeni ellátását biztosító gyermekjóléti alapellátási intézmények.
- A bölcsődék hétfőtől péntekig tartó ötnapos munkarenddel, egész évben folyamatosan üzemelnek kivétel a fenntartó által jóváhagyott nyári zárva tartás. Ekkor történik a bölcsődék karbantartása, nagytakarítása.
- A nyári zárva tartás ideje alatt a szülő, törvényes képviselő kérésére az ügyeletes bölcsőde gondoskodik a gyermek intézményi neveléséről, gondozásáról.
- A konkrét nyitva tartási időt a bölcsődék egységes házirendje tartalmazza.
- A bölcsődébe való felvétel a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlés 54/2011. (XII. 16.) számú önkormányzati rendeletben foglaltak szerint történik.

¹ 15/1998.(IV.30.) NM rendelet 10.sz. melléklete

III. Az intézmény szervezete

Az intézmény önálló szervezeti egységei, munkakörök, létszámadatok

Szervezeti egységek	Vezető	Munkakörök	Ellátott területek
Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény 4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3. Tel/fax:42/506-750 42/506-751 e-mail: titkarsag.gyejo@gmail.com	intézményvezető	szakdolgozók: intézményvezető/ jogász: 1 fő humánpolitikai előadó: 1 fő gazdasági ügyintéző: 1 fő szociális asszisztens: 1 fő asszisztens: 1 fő egyéb: gépkocsivezető: 1 fő takarító: 0.5 fő	Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területe
Családok Átmeneti Otthona 4400Nyíregyháza, Tokaji u. 3. Tel/fax:42/506-467 e-mail: csao.gyjk@gmail.com	szakmai vezető	szakdolgozók: szakmai vezető: 1 fő családgondozó: 2 fő szakgondozó: 1 fő gondozó: 3 fő takarító: 0.5 fő	Nyíregyháza Megyei Jogú Város, közigazgatási területe
Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona 4432Nyíregyháza, Kollégium u. 54. Tel: 42/470-676 Fax: 42/470-016 e-mail: atmeneti.nyh@gmail.com	szakmai vezető	szakdolgozók: szakmai vezető: 1 fő családgondozó: 0.5 fő gyermekvédelmi ügyintéző: 0.5 fő nevelő: 3 fő gyermekfelügyelő: 3 fő gyermekvédelmi asszisztens: 2 fő pszichológus: 0.5 fő egyéb: takarító: 1 fő	Nyíregyháza Megyei Jogú Város és Kálmánháza, Nagycserkesz, Napkor, Paszab, Tiszatelek község, valamint Ibrány város közigazgatási területe
5. sz. Ózike Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 31. Tel: 310-910 e-mail: ozikebolcsi@gmail.com	bölcsődevezető	szakdolgozók: bölcsődevezető: 1 fő kisgyermeknevelő: 14 fő bölcsődei dajka: 3 fő egyéb: ételmezésvezető: 1 fő szakács: 1 fő konyhai kisegítő: 2 fő mosodai kisegítő: 1 fő udvari munkás: 1 fő	Nyíregyháza Megyei Jogú Város, valamint Nagycserkesz Község közigazgatási területe
6. sz. Napsugár Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Dália utca 1. Tel: 317-016 e-mail: bolcsinapsugar@gmail.com	bölcsődevezető	szakdolgozók: bölcsődevezető: 1 fő kisgyermeknevelő: 4 fő bölcsődei dajka: 1 fő egyéb: ételmezésvezető: - szakács: 1 fő konyhai kisegítő: 1 fő mosodai kisegítő: 1 fő udvari munkás: 1 fő,	Nyíregyháza Megyei Jogú Város, valamint Nagycserkesz Község közigazgatási területe
7. sz. Hóvirág Bölcsőde	bölcsődevezető	szakdolgozók:	Nyíregyháza Megyei

4400 Nyíregyháza, Malom u. 5. Tel: 311-247 e-mail: bolcsihovirag@gmail.com		bölcsődevezető: 1 fő kisgyermeknevelő: 8 fő bölcsődei dajka: 2 fő egyéb: élelmezésvezető: 1 fő szakács: 1 fő konyhai kisegítő: 2 fő mosodai kisegítő: 1 fő udvari munkás: 1 fő	Jogú Város, valamint Nagycserkesz Község közigazgatási területe
8. sz. Nefelejcs Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Sarkantyú u. 30-36. Tel:405-711 e-mail: bolcsinefelejcs@gmail.com	bölcsődevezető	szakdolgozók: bölcsődevezető: 1 fő kisgyermeknevelő: 23 fő bölcsődei dajka: 5 fő egyéb: élelmezésvezető: 1 fő szakács: 1 fő konyhai kisegítő: 2 fő mosodai kisegítő: 1 fő udvari munkás: 1 fő	Nyíregyháza Megyei Jogú Város, valamint Nagycserkesz Község közigazgatási területe
9. sz. Micimackó Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Stadion u. 8/A. Tel: 403-246 e-mail: bolcsimicimacko@gmail.com	bölcsődevezető	szakdolgozók: bölcsődevezető: 1 fő kisgyermeknevelő: 8 fő bölcsődei dajka: 2 fő egyéb: élelmezésvezető: 1 fő szakács: 1 fő konyhai kisegítő: 2 fő mosodai kisegítő: 1 fő udvari munkás: 1 fő	Nyíregyháza Megyei Jogú Város, valamint Nagycserkesz Község közigazgatási területe
10. sz. Katica Bölcsőde 4400 Nyíregyháza, Tőke u. 1. Tel: 431-224 e-mail: bolcsodekatica@gmail.com	bölcsődevezető	szakdolgozók: bölcsődevezető: 1 fő kisgyermeknevelő: 19 fő bölcsődei dajka: 4 fő egyéb: élelmezésvezető: 1 fő szakács: 1 fő konyhai kisegítő: 2 fő mosodai kisegítő: 1 fő udvari munkás: 1 fő	Nyíregyháza Megyei Jogú Város, valamint Nagycserkesz Község közigazgatási területe
12. sz. Babaház Bölcsőde 4400 Nyh, Krúdy Gy. u. 30. Tel: 445-333 e-mail: babahazbolcsode@gmail.com	bölcsődevezető	szakdolgozók: bölcsődevezető: 1 fő kisgyermeknevelő: 19 fő bölcsődei dajka: 4 fő egyéb: élelmezésvezető: 1 fő szakács: 1 fő konyhai kisegítő: 2 fő mosodai kisegítő: 1 fő udvari munkás: 1 fő	Nyíregyháza Megyei Jogú Város, valamint Nagycserkesz Község közigazgatási területe
14. sz. Bóbita Bölcsőde 4400 Nyh, Tas u. 1-3. Tel: 447-309 e-mail: bolcsodebobita@gmail.com	bölcsődevezető	szakdolgozók: bölcsődevezető: 1 fő kisgyermeknevelő: 14 fő bölcsődei dajka: 3 fő egyéb: élelmezésvezető: 1 fő szakács: 1 fő konyhai kisegítő: 3 fő mosodai kisegítő: 1 fő udvari munkás: 1 fő	Nyíregyháza Megyei Jogú Város, valamint Nagycserkesz Község közigazgatási területe
16. sz. Aprajafalva Bölcsőde	bölcsődevezető	szakdolgozók:	Nyíregyháza Megyei

4400 Nyh, Fazekas J. tér 13. Tel: 455-527 e-mail: aprajafalva16@gmail.com		bölcsődevezető: 1 fő kisgyermeknevelő: 19 fő bölcsődei dajka: 4 fő egyéb: élelmezésvezető: 1 fő szakács: 1 fő konyhai kisegítő: 2 fő mosodai kisegítő: 1 fő udvari munkás: 1 fő	Jogú Város, valamint Nagycserkesz Község közigazgatási területe

IV. A helyettesítés rendje

Az intézményben folyó munkát a dolgozók időleges vagy tartós távolléte nem akadályozhatja. A dolgozók távolléte esetén a helyettesítésről az intézmény vezetőjének jóváhagyása mellett az adott szervezeti vezető gondoskodik.

A helyettesítéssel kapcsolatos, egyes dolgozókat érintő konkrét feladatokat a munkaköri leírásban kell rögzíteni.

Az intézményen belüli helyettesítés rendjét az intézmény vezetője belső utasításban szabályozza.

Az intézményvezetőt akadályoztatása, vagy távolléte esetén a Családok Átmeneti Otthona vezetője vagy a 9. sz. Micimackó Bölcsőde bölcsődevezetője helyettesíti.

V./1. Az intézmény vezetése, munkatársai és feladataik

A foglalkoztatás a következő jogszabályok figyelembe vételével történik:

- A 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 1. számú melléklete a gyermekjóléti és gyermekvédelmi személyes gondoskodás formáinak szakmai létszám irányszámai és létszámminimum normái.
- A 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 2. számú melléklete a képesítési előírások a gyermekjóléti és gyermekvédelmi személyes gondoskodás egyes formáiban dolgozók részére.
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében foglaltak.

Intézményvezetői feladatok:

- Az Intézmény vezetőjét a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése nevezi ki pályázat útján, határozott időre a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. XXXIII. törvény és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 257/2000. (XII.26.) Kormányrendelet alapján. Az egyéb munkáltatói jogokat a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata gyakorolja.
- Az irányítási jog gyakorlása során Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése egyetértési joggal rendelkezik a költségvetési szerv vezetőjének kinevezése, vagy megbízása, felmentése, vezetői megbízatásának visszavonása a vele kapcsolatos egyéb munkáltatói jogok gyakorlása, valamint a költségvetési szerv gazdasági vezetőjének kinevezése, vagy megbízása, felmentése, vezetői megbízatásának visszavonása, díjazásának megállapítása tárgyában.
- Az intézményvezető egyszemélyi felelős az intézmény működéséért, gazdálkodásáért, a kötelezettség vállalási, utalványozási jogkör gyakorlásáért.
- Képesítés: 15/1998. (IV. 30.) NM. rendelet szerint.

Feladatai:

- Biztosítja az intézmény jogszerű, szakmai elveknek megfelelő működését.
- Szervezi, irányítja és ellenőrzi az intézmény munkáját; éves munkatervet/beszámolót, képzési és továbbképzési tervet készít.
- Gyakorolja az intézmény dolgozói felett a munkáltatói jogokat, kivéve új státusz létrehozását illetve megszűnését, elkészíti a munkaköri leírásokat.
- Meghatározza az intézmény munkarendjét.

- Felel az intézmény gazdálkodásáért, költségvetés által meghatározott kereteken belül önálló tevékenységet folytat.
- Irányítja az ügyviteli és adminisztratív tevékenységet.
- Képviseli az intézményt más szervek előtt.
- Gondoskodik a munkafegyelem, valamint a munka- tűz- és vagyonvédelmi előírások betartásáról.

A munkáltatói jogokat a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata gyakorolja.

Szakmai vezető feladatai:

- Felette a kinevezési és munkáltatói jogkört a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény vezetője gyakorolja.
- Képesítés: 15/1998. (IV. 30.) NM. rendelet 2. sz. melléklete szerint.

Feladatai:

- A szakmai vezető tervezi, szervezi, irányítja, ellenőrzi a telephely tevékenységét, működését.
- Vezeti a telephely munkatársainak szabadság-felhasználását.
- Munkáltatói jogokat érintő kérdésekben javaslattétellel bír.
- Folyamatosan figyelemmel kíséri a szociális szakma, és a törvényi változásait.
- Közvetíti az új szakmai módszereket.
- Részt vesz az intézmény/szakmai csoport éves munkatervének, házirendjének, fejlesztési és rekonstrukciós tervének, a munkaköri leírásoknak az elkészítésében, elkészíti a képzési és továbbképzési terveket.
- Fogadja a kliensek részéről érkező panaszokat és bejelentéseket, amelyet kivizsgál, illetve kivizsgáltat. Az etikai szabályok szem előtt tartásával javaslatot tehet a szükséges intézkedések megtételére.
- Az intézmény vezetőjével egyeztetve képviseli az intézményt a külső szervek előtt.
- Segítséget nyújtani az új ellátások megszervezésében, új módszerek bevezetésében.
- Információt gyűjteni az adott megye szociális ellátórendszerének sajátosságairól, problémáiról, a megye területén alkalmazott módszerekről, gondozási tevékenységekről.
- Segítséget nyújtani a fenntartó kérésére új szervezeti formák kialakításában.
- Javaslatot kidolgozni a hiányzó ellátások megszervezésére, az ellátórendszer fejlesztésére.
- Kezdeményezni a gyermekvédelemben dolgozók tapasztalatcseréjét és továbbképzését.
- Évente egy alkalommal munkatervet és szakmai beszámolót készíteni és megküldeni a jogszabályban meghatározott időpontig a fenntartó, a Gyámhivatal és az ágazati Minisztérium részére.
- Feladatait részletesen munkaköri leírás tartalmazza.

Bölcsődevezető feladatai:

- Felette a kinevezési és munkáltatói jogkört a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény vezetője gyakorolja.
- Képesítés: 15/1998. (IV. 30.) NM. rendelet 2. sz. melléklete szerint.

Feladatai:

- Vezetik és koordinálják a bölcsődék szakmai munkáját.
- Elkészítik a bölcsőde szakmai programját.
- Előkészítik a bölcsődék éves munkatervét.
- Elkészítik beszámolójukat az általuk vezetett bölcsőde tevékenységéről.
- Vezeti a bölcsődei ellátással kapcsolatos bölcsődevezetői dokumentációkat

- Feladataikat részletesen a munkaköri leírásuk tartalmazza.

V./2. Egyéb közalkalmazottak és feladataik

Humánpolitikai előadó feladatai:

- Felette a kinevezési és munkáltatói jogkört a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény vezetője gyakorolja.
- Képesítés: szociális munkás

Feladatai:

- Az intézmény valamennyi alkalmazottjára vonatkozó adminisztráció elkészítése, továbbítása a megfelelő szervekhez.
- Táppénzes távolmaradás nyilvántartása, havi jelentése a MÁK felé.
- Az iratkezelési szabályzatban rögzített feladatok önálló elvégzése.
- Feladatait részletesen a munkaköri leírás tartalmazza.

Titkársági asszisztens:

- Felette a kinevezési és munkáltatói jogkört a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény vezetője gyakorolja.
- Képesítés: középfokú végzettség

Feladatai:

- A bejövő iratok telephelyenkénti szétosztása, iktatása, az iratanyaghoz történő csatolása.
- A kimenő iratok postázása.
- Intézményekkel történő kapcsolattartás
- Feladatait részletesen a munkaköri leírás tartalmazza.

Gépkocsivezető feladata:

- Felette a kinevezési és munkáltatói jogkört a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény vezetője gyakorolja.
- Képesítés: alapfokú végzettség
- Egyéb ismeretek: „B”- kategóriás jogosítvány

Feladatai:

- Élelmiszer-nyersanyag kiszállítása a bölcsődékbe.
- Feladatait részletesen a munkaköri leírás tartalmazza.

Családok Átmeneti Otthonának dolgozói:

- Felettük a kinevezési és munkáltatói jogkört a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény vezetője gyakorolja.
- Képesítés: 15/1998. (IV. 30.) NM. rendelet 2. sz. melléklete alapján

Feladataik:

- Fő feladatuk, hogy biztosítsák a gyermek és szülője, illetve a várandós anya számára alaptevékenységként a gyermek gondozását, nevelését, biztosítsák a gyermek testi – lelki egészségét, felügyeletét.
- A családok átmeneti otthonában foglalkoztatott családgondozó, gondozó, szakgondozó feladatait részletesen a munkaköri leírás tartalmazza.

Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthonának dolgozói:

- Felettük a kinevezési és munkáltatói jogkört a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény vezetője gyakorolja.
- Képesítés: 15/1998. (IV. 30.) NM. rendelet 2. sz. melléklete alapján

Feladataik:

- Fő feladatuk, hogy megvalósítsák a gyermek gondozását, nevelését, biztosítsák a gyermek testi – lelki egészségét, felügyeletét. Az átmeneti gondozás célja, a gyermek családba történő visszahelyezése.
- A gyermekek átmeneti otthonában foglalkoztatott nevelő, gyermekfelügyelő, gyermekvédelmi asszisztens, családgondozó, gyermekvédelmi ügyintéző, illetve az egyéb technikai személyzet feladatait részletesen a munkaköri leírás tartalmazza.
- Feladataikat részletesen a munkaköri leírás tartalmazza.

Bölcsődei dolgozók feladata:

- Felettük a kinevezési és munkáltatói jogkört a Nyíregyházi Gyermejjóléti Alapellátási Intézmény vezetője gyakorolja.
- Képesítés: 15/1998. (IV. 30.) NM. rendelet 2. sz. melléklete alapján

Feladataik:

- A bölcsődei kisgyermeknevelők feladatai: a 3 éven aluli gyermekek gondozása-nevelése, a harmonikus testi és mentális szükségleteinek kielégítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével. Konstruktív kapcsolat kialakítása a szülőkkel, gondviselőkkel az egységes nevelési célkitűzések megvalósítása érdekében. Tevékenységüket a vonatkozó gyermeki és szülői jogok és kötelességek figyelembe vételével és az adott bölcsőde szakmai programjában rögzítettek szerint végzik. A kisgyermeknevelő részletes feladatait a munkaköri leírás tartalmazza.
- A bölcsődékben a gyermekorvosi ellátás megbízási szerződéssel biztosított.
- A bölcsődékben foglalkoztatott egyéb munkakörök (bölcsődei dajka, ételmezezővezető, szakács, konyhai kisegítő, mosodai kisegítő, udvari munkás) feladatait részletesen a munkaköri leírás tartalmazza.

VI. A munkaidő

- A munkaidő beosztásra a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény előírásai az irányadók.
- Az intézményben a heti munkaidő 40 óra. A hivatalos munkaidő tartalmazza a pihenőidőt (ebédidő).
- A kisgyermeknevelők munkaidejét a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 257/2000.(XII.26.) Korm. Rendelet szabályozza.
A bölcsődékben foglalkoztatott kisgyermeknevelők napi munkaideje 8 óra, melyből 7 órát töltenek a munkavégzésre kijelölt helyen. Munkaidő beosztásukat a bölcsődevezető állapítja meg.

VII. Szabadság

- A dolgozó évi rendes szabadságának mértékére a közalkalmazottak jogállásáról a szóló 1992. évi XXXIII. törvény, valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 257/2000.(XII.26.) Korm. Rendelet előírásai az irányadók.
- A szabadság évi ütemezésének elkészítése a szakmai vezetők és bölcsődevezetők feladata.

- A szabadság, rendkívüli szabadság és a fizetés nélküli szabadság engedélyezésére az intézményvezető jogosult.
- A dolgozókat megillető, és kivett szabadságról nyilvántartást kell vezetni.

VIII. Intézményi fórumok

Intézményi munkatársi értekezlet:

- Az intézmény valamennyi dolgozója részvételével. Összehívásáért, előkészítéséért, lebonyolításáért az intézményvezető felel.
- Célja az intézmény tevékenységének, a szakmai egységek munkájának értékelése, a következő időszak megtervezése.
- Gyakorisága: szükség szerint összehívható.
- Az értekezletről emlékeztető készül, a jelenléti íven fel kell tüntetni a távolmaradások okát.

Vezetői értekezlet:

- Havi, ill. szükség szerinti gyakorisággal az intézmény vezetője tartja.

Résztvevői:

- intézményvezető
- szakmai vezetők
- bölcsődevezetők
- meghívott szakemberek
- érdekképviselő
- közalkalmazotti tanács elnöke

Munka értekezlet:

- A szakmai team-et kéthetente egy alkalommal, ill. szükség szerint a szakmai vezetők hívják össze.

A team-értekezletek tárgya:

- A csoport eltelt időszakban végzett munkájának elemzése, értékelése.
- Hiányosságok feltárása, azok megszüntetésére tett javaslatok kidolgozása.
- Fejlesztő célú javaslatok kidolgozása.
- Esetmegbeszélések, az esetmunka hatékonyságának növelése érdekében.
- Az intézmény működését és a munkavállalókat érintő aktuális kérdések feladatok megtárgyalása.
- Az értekezletet a szakmai vezetők, bölcsődevezetők koordinálják, melyről emlékeztető feljegyzés készül.

Belső továbbképzés, esetmegbeszélés:

- Szükség szerint szervezendő, a célból, hogy a munkavállalók tájékoztatást kapjanak a jogszabályváltozásokról, az adminisztráció pontosításáról, ill., hogy a team segítséget nyújtson a problémák, az gondozási esetek kreatív megoldásában.
- A belső továbbképzés tematikáját a csoport igényeinek megfelelően kell megszervezni. Emlékeztető feljegyzés készül.

Szupervízió:

- Egyéni és csoportos szupervízió szervezése az igények és az anyagi lehetőségek függvényében.

IX. Dolgozói érdekképviselet

Szakszervezet:

- Az intézmény vezetése együttműködik az intézményi dolgozók törvényes szakszervezetével, az MKKSZ helyi alapszervezetével.
- Az intézmény vezetése együttműködik az intézményi dolgozók törvényes képviselőjével a Közalkalmazotti Tanács elnökével és tagjaival.
- Az intézmény vezetése támogatja, segíti az érdekképviselői szervezetek működését. Az intézmény vezetője a munkaviszonyból származó jogok és kötelezettségek gyakorlásának, illetve teljesítésének módjáról, az ezzel kapcsolatos eljárás rendjéről, az érdekvédelmi szervezetek támogatásának mértékéről, a működési feltételek biztosításáról, jogszabályok idevonatkozó rendelkezései alapján megállapodást köthet.
- A fontosabb, intézményt és a munkavállalókat érintő kérdésekben (pl.: személyi kérdések, jutalmazás) a vezető figyelembe veszi a dolgozók érdekvédelmi szervezetének (szakszervezeti titkár) véleményét.
- Az intézmény működését segítő két testület üléseiről emlékeztető készül.

Az emlékeztetőben rögzíteni kell:

- az ülés időpontját
- a megjelentek nevét
- a tárgyalta napirendi pontokat
- a tanácskozáson elhangzottak lényegét
- a hozott döntéseket.

X. A munkavégzés teljesítése, munkaköri kötelezettségek, hivatali titkok megőrzése

- A munkavégzés teljesítése az igazgató által kijelölt munkahelyen, az ott érvényben lévő szabályok a kinevezési okmányban leírtak szerint történik.
- A dolgozó köteles a munkakörébe tartozó munkát legjobb képességei szerint, az elvárható szakértelemmel és pontossággal végezni, a hivatali titkot megtartani. Ezen túlmenően nem közölhet illetéktelen személlyel olyan adatot, amely a munkaköre betöltésével összefüggésben jutott tudomására, és amelynek közlése a munkáltatóra, vagy más személyre hátrányos következményekkel járhat. A dolgozó munkáját az arra vonatkozó szabályoknak és előírásoknak, a munkahelyi vezetője utasításainak, valamint a szakmai elvárásoknak megfelelően köteles végezni.
- A titoktartás minden munkavállalóra az Adatvédelmi törvény és az Etikai kódex alapján kötelezően érvényes.
- Amennyiben adott esetben, jogszabályban előírt adatszolgáltatási kötelezettség nem áll fenn, nem adható felvilágosítás azokban a kérdésekben, amelyek hivatali titoknak minősülnek, és amelyek nyilvánosságra kerülése az intézmény érdekeit sértené.
- A hivatali titok megsértése fegyelmi vétségnek minősül. Az intézmény valamennyi dolgozója köteles a tudomására jutott hivatali titkot mindaddig megőrizni, amíg annak közlésére az illetékes felettesétől engedélyt nem kap.
- Az integrált intézmény minden dolgozója köteles betartani az Adatvédelmi és az Iratkezelési Szabályzatban foglaltakat.

Az intézménynél hivatali titoknak minősülnek a következők:

- az alkalmazottak személyes adatvédelmével, egészségi állapotával, bérezésével kapcsolatos adatok,
- az ellátottak, gondozottak személyes adatvédelmével kapcsolatos adatok,

XI. Iratkezelés

- Az Intézményben az iratkezelés az iratforgalomnak megfelelően elektronikus iktatási rendszerben, központi szervezetben történik. Az ellenőrzési és felügyeleti jogkört az igazgató gyakorolja.
- Az adatvédelemre, adatkezelésre, adattovábbításra vonatkozó szabályokat jelen szabályzat mellékletét képező Adatvédelmi és az Iratkezelési Szabályzat tartalmazza.

XII. Vagyonkezelés rendje

- A vagyonnal való gazdálkodás során a 48/2012. (XII.14.) számú, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata vagyonának meghatározásáról, a vagyon feletti tulajdonjog gyakorlásának szabályozásáról szóló önkormányzati rendelet szerint kell eljárni
- Az intézmény használatában lévő ingatlan és más vagyontárgyak kezelése a Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulás Intézményi Gazdasági Feladatait Ellátó Központ által készített, az intézményre kiterjedő hatályú szabályzataiban rögzítettek szerint történik.

XIII. Az intézmény gazdálkodása

- A Nyíregyházi Gyermekejóléti Alapellátási Intézmény önállóan működő költségvetési szerv, gazdálkodását a Közintézményeket működtető Központ (KÖZIM) 4400 Nyíregyháza, Országzászló tér 1. mint önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv látja el
- Az intézmény vagyon-nyilvántartási és vagyonvédelmi feltételeinek biztosításáról az intézmény vezetője gondoskodik.

XIV. Személyi juttatások

Rendszeres személyi juttatások:

- Rendszeres személyi juttatás a teljes és részmunkaidőben foglalkoztatottak alapilletménye, illetménykiegészítése, illetménypótléka.
- A közalkalmazottat illetményének megállapítása érdekében fizetési osztályba és fizetési fokozatba kell besorolni. A munka díjazására vonatkozó megállapodásokat a kinevezési okiratban kell rögzíteni. Az illetményt, a tárgyhót követő hó 10. napjáig kell kifizetni.

Vezetői pótlék:

A vezető megbízással rendelkező közalkalmazottat vezetői pótlék illeti meg. A pótlék mértéke a pótlékalap 100 %-a.

Műszakpótlék:

A CSÁO -ban és a GYÁO -ban, megszakítás nélküli munkarend szerint foglalkoztatott közalkalmazottak műszakpótléka a mindenkori jogszabályok szerint biztosított.

Nem rendszeres személyi juttatások:

A nem rendszeres személyi juttatások a jogszabályokban, kollektív szerződésekben megállapított juttatások, költségterítések, hozzájárulások, amelyek kötelező jellegűek; vagy nem kötelezőek, de a megfelelő forrás rendelkezésre állása esetén lehetőség van kifizetésükre; vagy eseti, egyedi, alkalmanként megjelenő fizetési kötelezettségként jelentkeznek.

Jutalom:

- A személyi juttatások előirányzatai közül a rendszeres személyi juttatások, a munkavégzéshez kapcsolódó juttatások előirányzat-maradványa használható fel év közben, illetve a következő évben a pénzmaradvány jóváhagyását követően jutalom kifizetésére.
- E kifizetés valamennyi forrásból a fent említett mértéken felül, összesen a rendszeres személyi juttatási előirányzat 10 %-os mértékéig terjedhet. E mértéken felül csak teljesítményhez kötötten fizethető jutalom.

Megbízási díj:

- Saját dolgozónak megbízási díj, szerződéssel díjazás munkakörébe tartozó, munkaköri leírása szerint számára előírható feladatra nem fizethető.
- Más esetben a konkrét feladatra vonatkozóan, előzetesen kötött megbízási szerződés alapján a megbízó által igazolt teljesítés után kerülhet sor.
- A szakmai alapfeladat keretében szellemi tevékenység szerződéssel, számla ellenében történő igénybevételére szerződés külső személlyel, szervezettel csak jogszabályban vagy a felügyeleti szerv által szabályozott feladatok elvégzésére köthető

Egyéb juttatások:

Az egyéb béren kívüli juttatásokkal kapcsolatos előírásokat az intézmény Cafetéria Szabályzata tartalmazza.

Továbbképzés:

- Az Intézmény a kötelező továbbképzések tervezéséhez ütemtervet készít. Az éves továbbképzési tervben szereplő munkavállaló számára, a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000.(VIII.4.) SzCsM rendelet 15§ (3) bekezdésében előírtaknak megfelelően biztosít

Közlekedési költségterítés:

- A munkáltató köteles a munkába járás költségeit, annak meghatározott százalékát a vonatkozó rendelkezések értelmében megtéríteni.
- Ha a dolgozónak alkalmazása után a munkába járás körülményeiben változás állt be, azt az Intézményvezető részére azonnal be kell jelenteni.
- Az intézményen belüli részletes előírásokat A munkába járás, a kiküldetés, valamint a munkavégzés rendje c. szabályzat tartalmazza.

Munkavégzéshez szükséges közlekedési költségterítés:

- Az intézmény igazgatóságának dolgozói, a telephelyekkel és más a munkavégzéshez kapcsolódóan felmerülő intézményekkel való kapcsolattartás érdekében összvonalas

buszbérletre jogosultak, amelyet számlával együtt minden hónap 10.-ig lehet a gazdasági ügyintézőnek elszámlázásra leadni.

- Az intézményen belüli részletes előírásokat A munkába járás, a kiküldetés, valamint a munkavégzés rendje c. szabályzat tartalmazza.

Munkaruha juttatás:

- Az intézmény, a bölcsődékben közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott kisgyermeknevelők, bölcsődei dajkák és bölcsődevezetők részére, a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. NM rendelet 45.§ (2) bekezdésében foglaltak szerint.
- Az intézmény, az igazgatóságon, a CSÁO-ban, GYÁO-ban, a bölcsődék egyéb munkaköreiben közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott dolgozói részére a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. NM rendelet 3.§ (6) bekezdésében, foglaltak szerint, a Munkaruha Szabályzat alapján.

Mobil telefon használat:

- Az intézményben mobil telefon használatára munkakörükkel összefüggésben az alábbi munkakörökben foglalkoztatottak jogosultak:
  - intézményvezető (igazgató)
  - szakmai vezetők
  - bölcsődevezetők
  - humánpolitikai előadó
  - gépjárművezető
  - titkársági asszisztens
  - ételmezésvezetők
- A mobiltelefon használatára jogosultak körét évente felül kell vizsgálni.
- Az intézményen belüli részletes előírásokat a Telefonhasználati Szabályzat tartalmazza.

XV. Nyilatkozat tömegtájékoztató szervek felé

- A televízió, rádió, az írott sajtó képviselőinek adott mindennemű felvilágosítás nyilatkozatnak minősül.
- A felvilágosítás-adás, nyilatkozattétel esetén be kell tartani a következő előírásokat:
  - az intézményt érintő kérdésekben a tájékoztatásra, ill. nyilatkozatadásra az intézményvezetője vagy az általa esetenként megbízott személy jogosult;
  - elvárás, hogy a nyilatkozatot adó a tömegtájékoztató eszközök munkatársainak udvarias, konkrét, szabatos válaszokat adjon; a közölt adatok szakszerűségéért és pontosságáért, a tények objektív ismertetéséért a nyilatkozó felel;
  - a nyilatkozattevőnek joga van arra, hogy a vele készített riport kész anyagát a közlés előtt megismerje. Kérheti az újságírót, riportert, hogy az anyagnak azt a részét, amely az ő szavait tartalmazza, közlés előtt vele egyeztesse.

XVI. Kártérítési kötelezettség

- A közalkalmazott a közalkalmazotti jogviszonyból eredő kötelezettségének vétkes megszegésével okozott kárért kártérítési felelősséggel tartozik.
- Szándékos károkozás esetén a közalkalmazott a teljes kárt köteles megtéríteni.

- A pénzkezelőket (térítési díj, készpénz ellátmány) felelősség terheli az általa kezelt pénz tekintetében.

XVII. Anyagi felelősség

- A dolgozó a szokásos személyi használati tárgyakat meghaladó mértékű és értékű használati értékeket csak saját felelősségére hozhatja be az intézménybe, az azokban bekövetkezett kárért az intézmény felelősséget nem vállal.
- Az intézmény valamennyi dolgozója felelős a berendezési, felszerelési tárgyak rendeltetésszerű használatáért, gépek, eszközök megóvásáért.

XVIII. Érdekvédelem, panaszkezelés

Gyvt. 36. § (1)-(2) bekezdésében foglaltak szerint: „A gyermek, a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a fiatal felnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviselői és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél vagy érdekképviselői fórumánál

- a) az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
- b) a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén,
- c) a 136/A. § szerinti iratbetekintés megtagadása esetén.

(Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a gyermek, illetve fiatal felnőtt az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselői fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet. ”

Az intézmény vezetője vagy az ÉF a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a panaszt tevő a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

A bölcsődei ellátásra vonatkozóan:

A gyermek törvényes képviselője, az érdekképviselői vagy szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek a bölcsőde vezetőjénél vagy érdekképviselői fórumnál

- a.) ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
- b.) a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén,
- c.) a 136/A. § szerinti iratbetekintés megtagadása esetén.

A bölcsőde vezetője vagy az ÉF a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője az intézmény igazgatójához fordulhat, ha a bölcsőde vezetőjétől nem kap értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet. Ha továbbra sem elégedett az eljárással vagy annak eredményével, az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat további jogorvoslatért.

Mind a bölcsődékben, mind a gyermekjóléti szolgáltatást, valamint a gyermekek átmeneti gondozását biztosító intézményeiben kifüggesztésre került a gyermekjogi képviselő neve és elérhetősége.

XIX. Hatályba helyező rendelkezés

Jelen Szervezeti és Működési Szabályzat a fenntartó jóváhagyásával lép hatályba és visszavonásig érvényes.

Ezen szabályzat hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a korábbi szabályzat.

Az SZMSZ mellékleteinek napra kész állapotban tartásáról az intézményvezető által kijelölt személy gondoskodik. Ennek érdekében szükség szerint, de legalább félévente felül kell vizsgálni, az időközbeni változásokkal ki kell egészíteni, és annak eredményét mellékletként tartani.

Az SZMSZ mellékletei, valamint az azt kiegészítő egyéb dokumentumok jelen SZMSZ változtatása nélkül is módosíthatók, amennyiben jogszabályi előírások, belső intézményi megfontolások vagy az intézmény felelős vezetőjének megítélése ezt szükségessé teszi.

Az SZMSZ változása esetén azt a fenntartó felé ismételtelen – jóváhagyás céljából – be kell nyújtani.

A Szervezeti és Működési Szabályzatot kiegészítik az intézmény vezetőinek és közalkalmazottainak munkaköri leírásai; valamint az intézmény belső szabályzatai.

A Szervezeti és Működési Szabályzat mellékletét képezi:

Az intézmény belső szabályzatai:

- Iratkezelési Szabályzat;
- Adatvédelmi Szabályzat;
- Belső ellenőrzési szabályzat;
- Informatikai Biztonsági Szabályzat;
- Folyamatba épített előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés rendszere;
- Ügyrendi szabályzat;
- Gyakornoki Szabályzat;
- Munkavédelmi Szabályzat;
- Gépjármű Üzemeltetési Szabályzat;
- Gazdálkodási Szabályzat;
- Leltárkészítési és Leltározási Szabályzat;
- Felesleges Vagyontárgyak Hasznosításának Selejtezési Szabályzata;
- A szabálytalanságok kezelésének eljárásrendje;
- A munkába járás, a kiküldetés, valamint a munkavégzés rendje;
- Vezetékes és Rádiótelefonok Használatának Szabályzata;
- Munkaruha Szabályzat;
- Beszerzése Lebonyolításának Szabályzata;
- Cafetéria Szabályzat.

XX. Záró rendelkezések

Jelen Szervezeti és Működési Szabályzat hatályos 2019. július 1. napjától.

Jelen Szervezeti és Működési Szabályzat hatálybalépésével egyidejűleg a korábban érvényben volt szabályzat hatályát veszti.

Nyíregyháza, 2019. június 17.

Dr. Nagy Erzsébet

igazgató

Jóváhagyta: